

Bánk József

IGÉRE
VÁR
A NÉP

BÁNK JÓZSEF
váci érsek-püspök
IGÉRE VÁR A NÉP

BÁNK JÓZSEF

váci érsek-püspök

IGÉRE VÁR A NÉP

*Gondolatok és buzdítások
vasárnapokra és ünnepekre*

I. kötet: „A” év

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST, 1984.

ELŐSZÓ HELYETT

KI VOLT JÉZUS?

Közel kétezer évvel ezelőtt született ez az ember minden természeti törvény ellenére. Szegénységben élt és rejtettségben növekedett. Nem volt utazó ember. Gyermekkorában – míg számkivetésben kellett élnie – egyetlenegyszer lépte át szülőföldje határát.

Sem vagyona, sem összeköttetései nem voltak. Rokonai szürke emberek, akik semmi különösebb kiképzésben nem részesültek.

Egy királyt ejtett rettegésbe, amikor az születéséről hallott. Gyermekkorában csodálatba ejtette az írástudókat. Férfikorában a természeti törvényeken uralkodott, amikor úgy járt a hullámokon, mint az utca kövezetén, vagy lecsendesítette a tajtékzó hullámokat.

Számos embert gyógyított meg gyógyszer nélkül és szolgálatáért nem kért fizetséget.

Ő maga egyetlen könyvet sem írt, mégis „az egész világ sem tudná befogadni a könyveket”, amelyeket Róla írtak és ma is írnak (Jn 21, 25).

Soha egyetlen éneket sem írt, mégis több énekre szolgáltatott anyagot és ihletet, mint amennyire az összes zeneköltők képesek lettek volna.

Sosem alapított iskolát; ám ha az összes iskolák egyesülnének is, azok tanítványainak száma nem érné el az Ő tanítványai számát.

Sosem állított fel hadsereget, nem toborzott katonákat és nem használt fegyvert, mégsem volt soha hadvezérnek annyi önkéntese, mint Neki.

Sohasem volt pszichiáter, lélekbúvár, mégis több megtört szívet gyógyított meg, mint az összes orvos szerte a világon.

Hetenként egyszer a hétköznap kerekai megállnak. Embertömegek keresik fel az istentiszteleteket, hogy Igéjét hallják és Őt dicsőítsék.

Híres görög és római államférfiak nevei hajdan közismertek voltak és feledésbe mentek. Egykor híres tudósok, filozófusok és teológusok nevei a feledés homályába merültek, ám Jézus neve mind ismertebbé válik mindenütt. Noha a mi nemzedékünk és az Ő megfeszítettése

között közel kétezer év telt el, *Ő még mindig él!* Heródes tehetetlen volt Vele szemben és a sír sem tudta fogvatartani! Feltámadott!

Továbbra is a legmagasztosabb mennyei dicsőség csúcsán áll, Istentől hirdetve, az angyaloktól elismerve, a hívőktől mint élő Úr és Üdvözítő imádva.

Az örökkévalóságban vagy mindig Vele leszünk, vagy mindig nélküle. Választhatunk! Olvassunk Róla, fogadjuk be és beszéljünk Róla másoknak. Ez a legkevesebb, amit ember megtehet!

Úgy kérdeztük: Ki volt Jézus? Ha pontosabban akarnók kérdezni, így kellene mondani: *Kicsoda nekem Jézus ma?*

A válaszom ez: „Jézus Krisztus ugyanaz tegnap, ma és mindörökre.” (Zsid 13, 8)

*

JÉZUS ÉL

Krisztus,
aki föltámadtál és örökké élsz,
itt vagy közöttünk,
mindenütt, minden emberben.

Ha minden oldalról sarokba
akarnak szorítani minket,
ha benső kísértéseink égetnek,
mint a forró, tüzes vas,
akkor sem kedvetlenedünk el,
mert Te élsz!

Jézus, örömünk,
hadd, éljünk egyházad közösségében,
szüntelen ámulatban,
megcsodálva jelenlétedet
az emberekben!

Frère Roger Schutz
(Csanád Béla fordítása)

Az „Igére vár a nép” háromkötetes mű célja és módszere

I.

A KÖNYV CÉLJA

Maga a cím már sokat mond: „Igére vár a nép”. Ha vár, akkor ezt a várakozást ki kell elégíteni és hirdetni kell neki az evangéliumot. Nekünk is Szent Pállal kell fölkiáltanunk: „*Jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot*” (1 Kor 9, 17). Ezt köti lelkére tanítványának, az apostolutód Timóteusnak is: „Hirdesd az igét! Állj elő velem, akár alkalmas, akár alkalmatlan, hirdesd, kérj, buzdíts nagy türelemmel és hozzáértéssel . . . Lásd el az igehirdető munkáját, teljesítsd szolgálatodat” (2 Tim 4, 2, 5). Ez szól minden papnak. Ma is, most is. Tehát szolgálatról van szó. Ezt hangsúlyozza a II. Vatikáni Egyetemes Zsinat is (1962–65), amikor a püspökök feladatairól beszél. A hármas tevékenység között elsőnek az evangélium hirdetését emeli ki, amely „*a püspök legfőbb kötelességei közül is kiválik*” (Christus Dominus, nr. 12).

A papságról szóló zsinati dokumentum szintén az első helyre teszi a papi feladatok között az igeszolgálatot. „A papnak, mint a püspök munkatársának, *első teendője*, hogy Isten evangéliumát mindenkinek hirdesse és ezzel teljesítse az Úr parancsát: „Menjetek el az egész világra és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” (Presbyterorum ordinis nr. 4).

VI. Pál pápa pedig igen nagyjelentőségű és minden részletre kiterjedő buzdítást adott ki az evangelizációról. (Evangelii Nuntiandi, 1975. dec. 8. Lásd: A Vatikáni Zsinat tanítása, Bp. Szt. István Társulat 1975. 511–544 old.)

Nem fogadható el tehát az a vélemény, hogy a mai prédikáció súlyos krízisben van, vagy hogy a hívek nem szívesen hallgatják a prédikációt. Tagadhatatlan, hogy az igazságszolgálat szinte a legnehezebb a papi szolgálatok között, mert arra alaposan föl kell készülni, és az is nyilvánvaló, hogy a jó prédikációt ma is szívesen hallgatják az emberek.

A Szentírás Isten szava. Isten szavát viszont emberi szóval kifejezni roppant nehéz feladat. („Verbo crescente, verba deficient.” – Szent Ágoston) De mivel Isten az emberekre bízta a kinyilatkoztatás közlését, mégsem riadhatunk vissza tőle. Még akkor sem, ha ki van téve ez az emberi szó félreértésnek, meg nem értésnek, hamisításnak vagy emberi manipulációnak.

Az is igaz, hogy ma nehezebb prédikálni, mint régebben. Ennek több oka is van. Egyrészt a mai hallgatóság sokkal kritikusabb, mivel tágabb az ismeretköre (rádió, tv, mozi stb. révén).

Az is nyilvánvaló, hogy a mai hallgatóság sokszor türelmetlen, sőt allergiás az elcsépzelt frázisok iránt. Ezért iparkodik a modern hitszónok a szentírásmagyarázat tudományos eszközeivel körülbástyázni magát. Ezért van az, hogy általában fiatal papok íróasztalán nem látjuk az egykor híres prédikációs gyűjteményeket. A régi prédikációs gyűjtemények helyét jó esetben a biblikus kommentárok foglalják el. Sokan pedig félve a barokkos nyelvezettől, amely szerintük moralizmusba, vagyis erkölcsi követelményekbe és téves magatartások elmarasztalásába torkollik, inkább a biblikus kommentárok bölcsességére hagyatkoznak. Ennek azután az lesz az eredménye, hogy az ilyen prédikáció egzegetikai fejtegetések és szentírási idézetek halmazává válik abban a hiszemben, hogy így a beszéd a legmagasabb teológia szintjére kerül. Ebből viszont az következik, hogy az ilyen modern „felvilágosult” egzegézis a vasárnapi szentbeszédet csaknem elsorvasztja. Nagyon is hűvössé, szárazzá teszi, mely nélkülözi a szükséges szívmelegséget és életközelséget. Az ilyen beszéd talán szorgalmas íróasztalon készült modern teológiát nyújt. Hiányzik azonban belőle a „*theologia orans*”, az imádkozó teológia. Az ilyen beszéd azután sok esetben „*flatus exegeticus*” (Läpple) lesz, amelyből az egyéni hang szinte teljesen hiányzik.

Mivel azonban nemcsak tudást, hanem az evangélium igazságainak hirdetésével *hitet* is akarunk ébreszteni az emberekben, nem elég a tudományos szentírásmagyarázat ismerete, hanem nagyon lényeges, hogy az elmélkedésben megérlelődött beszéd kiállja a szónok saját életének próbáját is. Akkor a beszéd szívből jön és szívhez szól. Ha ugyanis a szónok elszakad a hit ilyen átadásától és Isten népének hívő lelkiismeretétől, *szólista* marad. Lehet intelligens, egzegetikailag jól felkészült szónok, de sikeres nem. A szentbeszéd célja nemcsak a hitismeret közlése, hanem elsősorban a hit aktualizálása, *a hitnek a gyakorlati életre való alkalmazása*. Tudomásul kell vennünk, hogy elsősorban nem elméleti teológiát akarnak a paptól hallani az emberek, amikor a szentbeszédet hallgatják, hanem *életet* akarnak nyerni. Erőt mindennapi küzdelmeikhez és gondjaikhoz. Hétköznapi életük problémáira keresnek választ Isten emberétől. Nincs meg minden hívőnek sem a képessége, sem az ideje arra, hogy az evangélium igazságát a

saját életére alkalmazza. Szent Péter főapostol híres, bátor pünkösdi beszédének végén a hallgatók ezzel a kérdéssel fordultak Péterhez és a többi apostolhoz: „*Mit tegyünk hát testvérek?*” (Ap csel 2, 37). Ma is jogosan elvárhatja a hívő, hogy az igehirdető segítségére siessen, s megszegje neki a kenyeret lelke táplálására. S ehelyett nem egyszer valami megemészthetetlen előadást kap. Így lelkileg éhesen kell neki elmennie onnan, ahol az Egyház megterítette neki az Isten igéjének asztalát is.

Szent Vince arra buzdította paptársait, hogy a szentbeszédben mondják meg világosan, mit tegyenek a hallgatók. Tanítsák meg hallgatóikat arra, hogyan kell a bűnöket megbánni, hogy kell jó gyónást végezni stb.

A jelenlevő hívőknek ugyanis az a problémája, hogy nem elég *élő a hitük*. Nem járatosak a keresztény élet gyakorlatában. Nincsenek tisztában a szentségek jelentőségével. S még a szentmisét sem ismerik annyira, hogy jelenlétükkel sok lelki hasznot merítenének belőle. Aki viszont csak a régi dolgokat ismételteti, nem érti a kor égető problémáit. Aki pedig minden áron a korszerűséget hajhássza, könnyen elveszti az élő hagyománnyal való szerves kapcsolatok. *Michaël von Faulhaber* hajdani híres müncheni bíboros érsek nekünk is irányt mutat nevezetes püspöki jelmondatával: „*Vox temporis – vox Dei*” = A kor szava – Isten szava”. Ezt nem úgy kell érteni, hogy bezárkózzunk egy konkrét kor zárt formái közé (akkor megmerevedünk!) hanem úgy, hogy minden kor problémáinál ott találjuk a Gondviselés vezetését, mely az „*idők jeleit*” felcillantja előttünk. Ezzel kapcsolatban igen bölcsen jegyzi meg VI. Pál pápa: „A Szentlélek segítségével hatol be az evangélium a világ szívébe, mert a Szentlélek segít felismerni az „*idők jeleit*”, az Isten jeleit, amelyeket történelme során az evangelizálásnak kell mindig fölfedeznie.” (Ev. nunt. nr. 74)

II.

A KÖNYV MÓDSZERE

Most röviden ismertetem, milyen módszert követtem e kötetek készítésénél.

Rövid bevezetés után a könyv lelkiismeretvizsgálásra szólít és tanít meg vasárnapról vasárnapra. Majd utána minden alkalommal a

második Olvasmányhoz, vagyis a Szentleckéhez nyújt nagyon rövid magyarázatot, amely természetesen bővebb elmélyedést és kifejtést igényel elsősorban a szónok részéről. A központi eszme, amire leginkább törekszem, a vasárnapi *evangélium* kifejtése. Nem egzegézi szempontból. Nem az volt tehát a célom, hogy a Szentírás-magyarázat száraz elemzését, egzegézi adjak, amiről fentebb már beszéltem. Inkább a homilia tálcáján a gyakorlati életre szóló igazságokat és tenivalókat kívántam a napi evangélium fényénél megvilágítani. Egy-egy vasárnapra több gondolatsor vagy kész buzdítás is található a kötetekben. Iparkodtam idevágó költők és neves gondolkodók idézésével is elvont igazságokat közelebb hozni és szemléltetni.

Jól tudom, hogy míg az élő beszéd élő virághoz, a leírt beszéd pré-selt virághoz hasonlítható. De azért a leírt beszéd is visszatükröz valamit az élő beszéd hangulatából és lendületéből.

Hangsúlyozom, hogy minden kötetnek a célja elsősorban *lelkipásztori* és nem elméleti. Erre már Szent Ágoston is fölhívta minden korok igehirdetőinek a figyelmét és ezt az arany szabályt adta: „*Ut veritas pateat placeat moveat*”. Vagyis az igazságot úgy kell kifejtetni, hogy azt a hallgatóság megértse, tetszését megnyerje és így a jó követésére, illetve a rossz elhagyására indítsa. (De doctrina christiana, I. IV. c. 28)

Mindenki aki kezébe veszi e köteteket, nemcsak egyéni elmélkedésekre kap indításokat, hanem a szentbeszéd készítésére bőseges ún. „nyersanyagot”, forrásanyagot is talál, mégpedig három esztendőre.

A szentbeszédre való készülés, ha hiányzik bennünk a lendület, vagy ha fáradtak, lehangoltak vagyunk – hozzá esetleg még gyengélkedünk is – bizony komoly munkát igényel tőlünk. (Hiába feszítjük ki a vitorláinkat, ha nincs széljárás!!) Ekkor is kétszer, sőt sokszor háromszor kell ígét hirdetnünk vasárnapról vasárnapra. Ilyenkor segítségünkre lehet ez a könyv. Ha ugyanis a megfelelő vasárnap anyagát átolvassuk, talán egy mondat, egy gondolat, vagy versidézet megragadja az eszünket vagy a szívünket. Ez további gondolatfűzésre serkent. Így, ha fáradtságosan is, de megszületik a vasárnapi szentbeszéd, vagy homilia.

De van e könyvvel más célom is. A mozgássérülteknek, a kedves betegeknek, az időseknek is szeretnék lelki támaszt nyújtani. Ők már sajnos nem járhatnak templomba. De e könyv olvasása közben – bekapcsolódva az egyházi év forgásába – az Ige asztaláról törhetnek maguknak egy-egy darab lelki kenyeret. Ezáltal a betegséget, a magányt és az öregséget türelmesebben és reményteljesebben tudják elviselni.

Mint ismeretes, a II. Vatikáni Zsinat előtt évszázadokon át azonos volt minden esztendőben a vasárnapi szentírási szövegek ún. perikopák szövege. A Szentírás újra való kiértékelésével és oltárra emelésével a Zsinat után lényeges változás történt e téren is. Az Egyház az ószövetségi szent történeteket, a próféták írásait, mind a négy evangéliumot és az apostolok leveleit is beleszötte a liturgikus év keretébe. S éppen azért, hogy a Szentírásból minél többet kapjon vasárnaponként a hívő, az igehirdetési anyagot *három* évre osztotta el. Így lett azután *A-év*, *B-év* és *C-év* a liturgiában. Az *A-év* igehirdetési anyaga főleg Szent Máté evangéliumát követi. A *B-év*ben viszont Szent Márk evangélista a vezetőnk. A *C-év* jobbra Szent Lukács evangéliumát tartja szem előtt. Tervbe vették egy *János-év* beiktatását is, de mivel ez az evangélium teljesen elüt a másik három ún. *szinoptikustól*, erre nem kerülhetett sor. Így azután Szent János evangéliuma mintegy egybe tartja mind a három liturgikus esztendőt. Mindegyikbe itt-ott felcsillan a szeretett tanítvány eszmevilága is.

Meg kell még jegyeznem, hogy minden vasárnap és ünnepnap *három* olvasmányt találunk. Az első olvasmány az Ószövetségből, a második olvasmány, vagyis a Szentlecke főleg Szent Pál apostol leveleiből nyújt részleteket, a harmadik olvasmány pedig az evangélium szövegét közli.

Érdekes megfigyelni, hogy az első olvasmány és az evangélium témája milyen szépen összecseng. A Szentlecke viszont legtöbbször a két olvasmányból a *gyakorlati* tennivalókat vonja le. Így a három olvasmány szépen szintézisbe hozható.

Minden kötet egyébként az *egyházi év* eseményeit követi. Az Adventi időszak vasárnapjai után a szent Karácsonyi idő, majd a Nagyböjti időszak vasárnapjai következnek. A Húsvét és az utána következő vasárnapok a Föltámadással való földi találkozásokról tudósít. A Szentlélek, vagyis a Pünkösdi vasárnapjával zárul a húsvéti időszak. Ezután következnek az ún. *évközi* vasárnapok. Ezeknél arra törekedtem, hogy ezeket ne szakítsam ketté. Ezért a 2. vasárnaptól a 34. vasárnapig (a Krisztus Király vasárnapja) folyamatosan következnek az évközi vasárnapok.

A vasárnapok után az *A-év*ben at *Úr Jézus* ünnepeit, a *B-év*ben a *Mária* ünnepeket és a *C-év*ben, a kiemelt *szentek* ünnepeit és az ún. alkalmi ünnepeket közlöm.

Mivel az *A-év* Szent Máté evangéliumát követi, röviden róla is emlí-

tés történik. A II. kötetben pedig Szent Márkról, a III. kötetben Szent Lukácsról lesz szó.

Végül szeretném még egy-két dologra felhívni az olvasó figyelmét.

1. Mielőtt egy-egy vasárnapra közölt anyagot átnéznénk, okvetlen olvassuk el figyelmesen a megfelelő vasárnapra, illetve ünnepre szóló mind a három olvasmányt.

2. Tájékoztatóul közlöm, hogy a szentírási rövidítések jegyzékét a kötetek végén találjuk meg. Úgyszintén a részletes tárgymutatót is.

3. E háromkötetes szerény munka 20 évi püspöki szolgálatomra készült. Most csak az I. kötet lát napvilágot. Reméljük – Isten segítségével –, a II. és a III. kötet is jövőre az érdeklődők kezébe kerül.

A püspöki címeremben két könyv látható. Egyik a kódex (Egyházi törvénykönyv): előző hosszú tanári működésem jelképe. A másik az evangélium: püspöki szolgálatom legfőbb szimbóluma, amelyet szelídséggel párosult határozottsággal 20 éve hirdetek.

Vác, 1984. szeptember 15-én,
püspöki kinevezésem 20. évfordulóján.

Bánk József

AZ IGEHIRDETÉS FELADATA A MAI VILÁGBAN

MEGSZÓLÍT AZ ISTEN

A prédikáció Isten igéjének szolgálata. Az Isten igéje a legmeghökentőbb és a legboldogítóbb: akár ékesszavú száj közvetíti, akár nem.

Az Isten igéje a prédikációban igazában véve Isten megszólítása. Ebben különbözik a prédikáció a teológiától és a lelkipásztori beszélgetésektől. Benne Isten – mint szubjektív beszélő van jelen. A többi formában ő a tárgy. Az Isten igéje mindig „hozzám” intézett szó. De ez a hozzám intézett szó önmagában tárgynak is tekinthető. Mert ha nem ismerhető fel, akkor nem tanítható és nem okolható meg, mint objektív igazság. – Akkor végül is minden önkényességbe torzul. Minden kötelezettség nélküli lesz. Így előfordulhat az a veszély, hogy Isten igéje tetszés szerint felhasználható és közömbös lesz.

Hangsúlyozni kell, hogy a teológia és a lelkipásztori beszélgetés, melynek szintén Isten a tárgya, egzisztenciális természetű, mert Isten „engem” mindig megérint. Ezenkívül isteni tárgyat csak isteni orgánus képes felfogni. „*In lumine tuo videbimus lumen*” – világosságod által látunk világosságot (Zsolt 35, 10). – Csak hívő és szerető ember lehet igazai teológus, katekéta és tanú.

A prédikáció feladata az is, hogy Istenről oktasson, róla beszéljen, őt a hallgatók szeme elé állítsa, szinte lefesse (Gal 3, 1). Isten maga szólítja meg a prédikálót és rajta keresztül a hallgatóságot. Isten a már megjelent és az egykor majd megjelenő Krisztusban közeledik felénk.

Hiszen az üdvtörténet központja Krisztus és az ő életműve, vagyis a Húsvét, azaz halála és feltámadása. Istennek nagy prédikációtettei képezik az Isten igéjének a tartalmát. A prédikáció ezeket nyilvánosan és ünnepélyesen kihirdeti. Minden prédikációval újra beköszönt az Isten országa a készségesek áldására, a keményszívűek és a készakarva nagyothallók ítéletére. A prédikáció mindig „*verbum efficax*” – hatásos szó (Zsid 4, 14). A felmagasztalt Úr működik benne. Ő és üdvöthozó cselekedetei hatékonyan, dinamikusan vannak jelen a prédikációban: „*Christus Christum praedicat*” – Krisztus önmagát hirdeti . . . mint Szent Ágoston érzi és írja.

A mennyei dicsőségben élő Jézus Krisztus nincs nyugalmi állapotban. Nem statikus istenemberi természete a dicsőségben, hanem bizony eleven, dinamikus. A Lélek által térben és időben ható, cselekvő, jelenlévő Úr ő. Összekötő egykori történelmi érkezése és eszkatológikus jövője között. Ez jelenti az egyházat. Az egyház a „szociális” Krisztus, itt és ma, a mennybemenetel és a parúzia között – ellentétben az „individuálissal”. Ha tehát a prédikációban az Úr Jézus jelenvalóvá lesz, akkor ez azt jelenti, hogy a prédikáció mindig egyházi aktus. Megalapozza és fenntartja az egyházat. Önmagán túl a hierarchiára is mutat (Róm 10, 15) és a liturgiára. Az ő cselekvő jelenléte, Krisztus lényegi jelenlétét igényli az eucharishtiában. A mi igeszolgálatunk feléje irányul és tőle kap ihletet.

Szembe kell néznünk a valósággal és a megfelelő következtetéseket kell levonnunk.

Az egyháznak működésbe kell hoznia *a világi híveket*, hogy szavukkal és példájukkal ők is tanúságot tegyenek Krisztus megváltói műve mellett, az úgynevezett peremkatolikusok, egyéb felekezetekhez tartozók és hitetlenek előtt. A világi is bírja az ígét: „*A megbérmált ember elnyeri a meghatalmazást, hogy a Krisztusba vetett hitet mintegy hivatalánál fogva (quasi ex officio) szóval is megvallja*” – írja Aquinoi Szent Tamás (Summa III. 72, a. 5. ad. 2).

Valószínű, hogy nem maga az Isten ígéje, hanem csupán alakja hat egyesekre idegenül a kor változása miatt. Ez a tény felszólítás a homiletika újrafogalmazására. Azzal a bizalommal kell ehhez hozzálátnunk, hogy a modern emberben is ott rejtőzik a biztos partokon való kikötés igénye. Isten tehát ma is meg akarja szólítani az egyes embert és a közösséget.

ISTEN VAN JELEN

A prédikáció lényege, hogy a Szentírásban és a szent hagyományban objektíven megőrzött Isten szavát a mai konkrét helyzetre alkalmazza. A történelmi kinyilatkoztatást itt és most a jelenre vonatkoztatja és határozza meg. Nem úgy áll a dolog, hogy a Bibliából leszűrt általános igazságot az egyes mai emberre alkalmazzuk. Az Isten ígéje folyamatos alkalmazása alatt áll. A Mindenható Isten engem legszél-

sőségebb és legbensőbb állapotomban ismer; „*cognitus sum*” – ismert vagyok neki (1 Kor 13, 12). A prédikáció tehát nem más, mint Isten igéjének a mai valóságos életre való konkretizálása.

Mindezek után a prédikációhoz a szó eredeti jelentése szerint egyaránt hozzátartozik az *örök isteni szó* és a *mai kor* kifejezése is. Éppen ezért jól meg kell jegyeznünk a következőket:

1. A kériamatikus megújulás nem érhető el pusztán azzal, amint sokszor vélük, hogy visszatérünk az ősforrásokhoz (Biblia, liturgia, egyházatyák) és megfontolás tárgyává tesszük a krisztusi szavak időtlen, időfeletti lényegét. Biztos, hogy a prédikáció tartalmát elsődlegesen ez a szempont határozza meg. Így lesz lényegét megújító, eleve-nebb és szemléletesebb.

De az ember csak a saját módján és a saját korának szellemében képes az abszolút igazságot felfogni és megérteni.

A modern emberek szerfelett érzékenyek az élet, a közösség, a személyes találkozás iránt. Átélik a lét határhelyzeteit is. Ezek természetesen olyan értékek, amelyek a valóságos életben kritikus megtisztításra és megváltásra várnak. De azután az Isten szava a kor kifejezése szerint hangzik el. Krisztus az Élő, a nagy „*mysterium tremendum et fascinans*” – a megrendítő és megigéző Titokzatosság! A parúzia jelentősége az, hogy a világ eszméi távolóban vannak, Krisztus viszont közeledőben. Éppen ez a prédikáció sajátossága, hogy az elhangzott isteni szót a mai kor megváltó szavává alakítsa és mint a mostani kor megváltó szavaként hirdesse.

2. „*Vox temporis, vox Dei*” – a kor szava Isten szava! Nem minden kornak megfelelően jut kifejezésre azonban a teológiai értelemben vett Isten szava. Az sokkal messzebbre nyúlik. Emiatt lehetséges, sőt kell, hogy ezt a távolabbt a mai prédikáció is tartalmazza. A prédikációnak ugyanis nem a Biblia az *egyetlen* könyve. A természet, a történelem, az egyház élete és egyáltalán az élet mind-mind Isten szavát közvetíti. Gyakran igen megrázó módon, amint azt magunk is átéltek. Nézzük a nagy magyar katolikus igehirdetők (Prohászka, Tóth Tihamér, Bangha, Schütz) prédikációit, mennyire helyet kap bennük ez a világ és a jelen! Így válnak életszerűvé, érdekessé és befogadásra alkalmassá.

Miután a prédikáció a *mai embernek* akarja hirdetni az evangéliumot, azért bizonyos követelmények megvalósítása végett fontos a következők szemmel tartása:

A prédikáció – szemben a liturgia megfogalmazott szövegével –

szabad beszéd, akár szövegről, akár valamilyen témáról szól. A homília önmagában véve jelesebb módja az igehirdetésnek. De hogy ne váljék pusztá betűrágássá, a kifejezett szövegen túl figyelembe kell venni a *teljes* Szentírást és Istennek velünk szemben támasztott igényét is fel kell tární és értelmezni. A tematikus prédikáció továbbra is megőrzi értékét. Színesebben ülteti ez át a múltban elhalványult isteni szót. Azért feltétlen jelentősége van a mában is. A bibliai szöveggel szemben megnyilvánuló szabadság nem zárja ki a mély, lelkiismeretes kapcsolatot az Írással és az igazsággal. Másrészt még a jámbor szöveghez ragaszkodó prédikáció is hozhat észrevétlenül sok hiú, saját tetszelgő gondolatot. A bibliai szövegek száraz fejtegetése (a furor exegeticus) egyoldalúvá, fárasztóvá és unalmassá válhat!

A korszellem, amellyel a prédikáció lényegi és szoros kapcsolatban áll, az egyházat és a világot átható tényező. Van bizonyos közös vonás abban, ami mindkettőt mozgatja. Az egyháznak a megtisztult korszellemet missziója kapujaként kell felhasználnia. A prédikáció éppen a korszellem feletti miszsió. Valóban mindig újra bebizonyosodik: aki Isten szavával a helyzetet „eltalálja”, mindig kapukat tár fel és a szabadba vezet.

A prédikáció alapvető rendeltetése, hogy benne Krisztus által Isten szólít meg „*ma*” – az éppen most adott helyzetben!

Isten leereszkedése

Hogyan is lehet a modern embert megközelíteni? Hogyan lehet őt kiszabadítani abból az ördögi körből, mely kezdődik evéssel, ivással, pénzzel, szórakozással és még sok más néhány dologgal, majd ezekkel is fejeződik be, hogy aztán újra kezdődjék. A *Logosz* (Ige) nem hirtelesen rohanta le az embereket „mint valami felülről merőlegesen rájuk zuhanó csoda”, hanem testet öltött. Vállalta az akkori konkrét helyzeteinket, hogy azokat bensejünkben, az ember oldaláról oldja meg. Így aztán isteni érvényességgel mutatta meg, „hogyan kell azt csinálni . . .”

Vagyis a világot vissza kell hoznunk onnan, ahol éppen időzik; az érzékek világából, a reklámok, a divatos szövegek világából, a technikai gondolkodásformákból, az állandó nyüzsgésből és rettegésből és céltalanságból. A hitszónoknak a hallgatóságon leginkább uralkodó vágyakat is figyelembe kell vennie, így pl. „Te és a futball . . . a tévé . . . a mozi . . . a színház . . . a sex.” A keresztény vallás egyáltalán nem menekülés a valóságtól. Sem nem élehetlenség. Ez a szemrehá-

nyás mindig olyankor terjed el, amikor a vallásnak nincs már nyilvános jelentősége. Az igehirdető a mai áradó, a zajló élet sodrába leereszkedik. Nem azért, hogy már eleve elítélje, hanem hogy szembe nézzen vele, életre segítse. Miközben megértést tanúsít iránta, bizalmat is nyer. Egyébként a szubjektív adottságokhoz való kapcsolódás is eredményezhet komoly, őszinte megtérést. Az ember kötelessége, hogy komolyan vegye önmagát. Tudnia kell, hogy nem lépheti át saját árnyékát és a maga erejéből kell eljutnia az objektív igazsághoz. Az igehirdető keresse Isten és ember viszonylatában a közös szintet. Hiszen minden emberben ott rejtőzik a csírázó hitbéli készség . . .

Ha az igehirdető megértő készsége megnyerte a világ emberének bizalmát, az inkább fogja őt követni akkor is, ha majd rámutat, hogy az élet kérdései nem oldhatók meg a világ bizonytalan, változó útmutatásával. A létkérdés közelebb áll hozzá, mint a bűn problémája.

Elsősorban az érdeklő, hogy élete mit nyer a *hitből*. Ezért először is ez a kérdés vár megvilágításra. Így evilági életében is Isten felé irányulhat, úgyszólván örökre az övé. Ekkor a szónok tipikusan krisztusi hatalommal lép fel, hogy a prédikáció Jézus Krisztus Istenét, nem pedig a filozófusok istenét mutassa be, Isten az egek végtelenségéből kel útra, hogy az elveszettet felkeresse és hazavigye. Amikor Istent elevenen ragadjuk meg, első hatásként a félelem jelentkezik. Az igazi istenfélelem a szeretet csíráját hordozza magában. Istennek, az Atyának és a mi Urunk Jézus Krisztusnak végtelen felsége először *szeretetet*, először ajándék és csak azután követelmény! Ezért az igehirdetés elsősorban *örömhír*: „Ne féljeteK, nagy örömet hirdetek nektek és az egész népnek . . .” Ennek megfelelően a térítő prédikáció belekapcsolódás az adott helyzetbe. Elszakadás az evilágiságtól. Átvezetés a transzcendenciába, a természetfeletti világba, melyből az életvitel valóságos és gazdag lesz. A félelem élménye pedig a szeretetével párosul.

A prédikáció – mint a végtelenül szent Isten megszólalása – elevenünkbe vágó, egyénhez szóló, saját felelősségünket érintő felhívás. Főképp olyan korokra áll ez, amelyekben az ember már kiszakadt a keresztény nyilvánosság és a keresztény szokások világából.

Prédikációnk mellőzze az egyénieskedő és kenetes hangnemet egyaránt. Legyen világot átfogó. Isten nem csupán a lelkek Istene, hanem testtel bíró teremtményeie is! Krisztus nemcsak a jámbor érzelműek Megváltója, hanem *a világ Ura* is.

A sátán bizony nem peremfigura, mint a gótikus dóm vízköpője, hanem mindig ellenjátékos Krisztus országával szemben. A bűn nem

csupán az egyén erkölcsi vétsége és a megszentelő kegyelem hiánya, hanem a Gonosznak nyilvános hatalma és a világ mozgósítása Isten uralma ellen.

A halál sem csupán személyes sors, hanem az ádami törzs „utolsó ellensége”. Krisztus halála és feltámadása bizonyára a kegyelem forrása, de a világfordulat kezdete is. *A megváltás a bűn eltörlését és az ember megmentését jelenti*, de a felszabadítást is a romboló hatalmak alól. Jelenti az átlépést Krisztus királyságába, Jézus nyitottságába. Jelenti a természetfeletti részesedést az isteni természetben és a jövőendő isteni rendben. A kegyelem az örök élet magva, vagyis az eljövendő koroké: A hit nem csupán egyetértés az isteni kinyilatkoztatással, hanem létünk fölé emelkedés, tanúságtétel és új élet.

A *szentségek* is jelek és erőforrások, hogy eljuthassunk az égbe, de nem csupán az égből származnak, hanem az új Föld szemszögéből is meghatározásra várnak.

A keresztény erkölcsösség nemcsak „morál”, hanem misztérium is. Aki vét ellene, nemcsak saját bensejében csorbítja a rendet, hanem az Úr egész nagy megváltói művét is rombolja. A szexuális bűn, a divatos nemi „felszabadítás” súlyos vétség nemcsak a saját testünk ellen, hanem a „Corpus Christi Mysticum” ellen is. Az aszkézis és a cölibátus nemcsak az érzékek megfékezését jelenti, hanem az Isten országának hajnalát is, mely Urunk szűzi születésével és feltámadásával ragyogott fel. Az ember teljes célja az Isten boldogító színelátásán túl a testnek, Isten népének és a földnek feltámadása is.

A prédikáció ígérete

Igen hatásos, ha az igehirdető, mint valóban ihletett, a prédikáció közben vagy befejezéseként kötetlenül *imádkozik* és dicsőít. Az Isten jelenlétének és transzcendenciájának magával ragadó hatása doxológiához vezet (Róm 11, 33). Az egyszerű tanúbizonyságban és a dicsőítésben a prédikáció egzisztenciális jellege jut kifejezésre.

Még egy megjegyzés: az oltáron a prédikáció után megkezdődik az áldozat bemutatása, a szentmise, amint Krisztus is azzal fejezte be prédikációs tevékenységét, hogy odaadását a kereszten beteljesítette, teljes „odaadását” az Atyának.

„Ég és föld elmúlnak, de az én ígéim el nem múlnak” . . . Manapság a kereszténységgel nem jelenik meg új igazság egy óvilágban, mint egykor, hanem a régi igazságnak kell egy új világban magát meghatároznia és így újjászületnie. Ez megnehezíti az igehirdető helyzetét.

Lesz-e szavának életerejé a jövőben is? Biztosan lesz! Az emberek sohasem fognak önmagukkal egyedül boldogulni, vissza fognak térni az élő vizek forrásához. A sorskérdések mindig újra előkerülnek. Honnan jövünk? Hová tartunk? Miért élünk? Ezek Isten nélkül megnyugtatóan nem oldhatók meg. Isten viszont sehol sem nagyobb, mint Krisztusban. Így ő a mi igehirdetésünk vigasztaló ígérete!

A homiletika jelentősége és módja

A homiletikai retorikának lényeges ismertetőjegye a bizalmas, intim, személyes, meghitt jelleg, amelyet a ház ura, az apa, a lelkipásztor, a tanító, a jó barát vagy a bajtárs szokott nyújtani.

Amikor a pap a szentmise bemutatásakor éppen felolvassa az evangéliumot és maga előtt látja a hívők seregét, nem annyira az egyházi jogi kötelezettség serkenti, hanem inkább szívének és szellemének igénye, hogy a hívőkkel személyes „homiletikus” kontaktusba lépjen. Ilyenkor ő juhainak pásztora, testvéreinek testvére, gyermekeinek atyja, a ház ura, az ünnepi lakomán az első . . .

A homilia Isten szavának bizalmas magyarázata, a miseliturgia lényeges aktusa. Újra felfedezése lehetővé tette számunkra, hogy az „apologetikus”, támadó állásokat feladjuk.

A Zsinat után a szentmise ajándékozott meg újra a Bibliával. A liturgia a homiliával. A vágyódás a homilia után újra megajándékozott az ige felett érzett örömmel. *Kenyér és ige!* De vajon Origenész, Szent Ágoston és Prohászka valamikor is mást mondtak?

A prédikációval foglalkozó egyházi gyűléseken időnként felmerül a gondolat, hogy a *témák szisztematikus listáját* össze kellene állítani, s ez a prédikáció apostolainak tágabb vagy szűkebb értelemben szellemi táplálékot nyújthatna. Ilyenkor szívesen sorolják fel a lelkipásztori tevékenység pontjait. Első helyen a gyóntatószék tapasztalatai, a mindennapi élet eseményei, az utolsó hét szórakozásai a közösség legtevékenyebb katolikusaival, a szociológiai vizsgálatok, az elmélkedés az evangéliumról és a liturgikus évről, a pap belső imádsága, a küzdő katolikusok kisugárzó ereje, a vasárnapi prédikációk kritikája, melyet hétfőn közösen vitatnak meg – jönnek számításba.

Az egyház titka csak akkor tudatosul bennünk, ha történelmére utalunk. A vértanúinak, a teológusainak, a költőinek, a hagyományának történetére. A prédikáció belőle meríti indításait. Még egyetlen papnak sem ártott, ha megismerkedett Szent Ágostonnal, Aranyszájú Szent Jánossal, Newmannel, Prohászkaival. Tóth Tihamérral. Ha

megszemlélte, tanulmányozta a budavári Mátyás-templomot, az esztergomi Keresztény Múzeumot. A pap értelme nem elszigetelt töredékekben gondolkodik: Az emberi szellem történetébe is bekapcsolódik.

A retorika gazdag és csodálatos történetet mutat fel Szent Páltól, Ágostonon és Bossuet-en át Lacordaire-ig és Prohászkaig. Tartalma és formája alapján teljesen és egészében Isten igéjén nyugszik. Ennek az újjászületésnek a védőszentjeként minden pap az arsi plébánost hívja segítségül. Ő mondta egyszer: „Amikor egyik nap prédikálnom kellett, az egész kórus tele volt papokkal. Ez először nagyon feszélyezett” – mondta – „de aztán kezdtem Isten szeretetéről beszélni és látólag egész jól ment. Mindenki sírt.”

Ebből az alapvető keresztény retorikából egy definíciót hagyott nekünk hátra: „*Hinni annyi, mint úgy beszélni Istennel, mintha egy emberrel beszélnék.*”

ARS ELOQUENTIAE SACRAE

AZ EREDMÉNYES IGEHIRDETÉS 10 SZABÁLYA

1. Az igehirdető fellépése

Legyen határozott és magabiztos, de minden önteltség, büszkeség, vagy póz nélkül. (Az esetlen félszeg, bátortalan szónok gyengeséget árul el.) A pap legyen természetes, ápoltság és tiszta kezében és ruházatában egyaránt. Frissen és kipihenten álljon az oltár és ambó elé. Fontos az is, hogy mindenkit láthasson és őt is láthassák. Ezért az ambót ennek megfelelően kell kialakítani, mivel már nincsenek szószékek.

2. Az igehirdető szava jól érthető, logikus legyen

Úgy kell beszélnie, hogy a templom végén is jól hallják. A mikrofon itt sokat segít, de meg kell tanulni a mikrofonba beszélni. A szavakat jól ki kell ejteni és nem szabad elharapni a szavak végét. Nagy adomány a kellemes hang. A rikácsoló, a veszekedő, a hadaró vagy monoton hang viszont bántó. A halk beszéd pedig unalmas, altató és érthetetlen. Arra is ügyelni kell, hogy a szentbeszéd stílusa emelkedett, szabatos, logikus, magyaros legyen. Ne feledjük: az emberek ünneplő ruhában, Isten házában állnak előttünk . . . Ezért a köznapi, a póriás beszéd nem méltó, a tájszólás pedig zavar. A rádió, a tévé, a könyvek világában az emberek igénylik a szabatos, szép magyar beszédet. A szentbeszéd valóban *szent* is legyen külsőleg is. A pongyola, a csiszolatlan, a vonatott előadást nehezen viselik el a hallgatók.

Szeressük a szép magyar nyelvet, amelyről Berzsenyi Dániel így ír: „A magyar a lágy olasz és a nehéz német között középen áll. Férfiasabb az olasznál, tüzesebb a németnél és így temperatúrája oly szerencsés, hogy az semmi emberi tökéletesség híjával nem lehet.” (Berzsenyi Dániel: A magyar mint költői nemzet.) Az édes anyanyelv egy-egy nép lelkének temploma, mely nem ismer határokat.

3. Kifejező taglejtések

A szónoki gesztusok is fontosak. A világon az olaszok tudnak a legjobban gesztikulálni. A taglejtések, a gesztusok önmagukban is sokatmondók! Amint suta a teljesen gesztikulálás nélküli szentbeszéd, ugyanúgy zavar a rendszertelen, a kifejezéstelen, azonos gesztusok halmaza. Az örömet, a szenvedést, a félelmet, a bátorságot stb. más-más taglejtéssel fejezzük ki. Ezt is meg kell tanulni és gyakorolni. (A régi szónokok tükör előtt gyakorolták be a gesztusokat!) A kezek maguk is ékesszólással vannak megáldva. Amit a szó elkezd, a gesztus fejezi be.

4. Szemléltető eszközök fontossága

Mivel a vallási igazságok elvontak, hittitkok, azért azokat a parabolázó Jézus példájára, hasonlatokkal, az életből, főleg a szentek életéből vett példákkal kell megvilágítani. A szó elrepül, a példa megmarad és vonz. De egy-két példánál többet nem szabad egy beszédben alkalmazni, mert akkor a sokból egyet sem jegyeznek meg. (Edith Stein, Kolbe, Teréz anya stb., stb.)

5. Korszerű hangvétellel!

Ne feledjük, hogy az atomkorszak és űrkutatás emberének szólunk, akik tévét néznek, rádiót hallgatnak és értesülnek a világ dolgairól. Azért a profán tudományokat legalább az általános műveltség fokán ismernünk kell. A Biblia mellett a napi újságok is érdekeljenek. Tudjuk, hogyan folynak a dolgok a világon. A Biblia az örök igazságot; a napi sajtó, rádió, tévé pedig a zajló mindennapi élet tükrét tárja elénk. Arra is ügyeljünk, hogy ne beszéljünk a tömeg feje felett! Vegyük figyelembe a hallgatóság szellemi színvonalát és befogadó képességét! (Nem szabad sokat feltételezni: hogy úgymint tudják! A vallási tudatlanság óriási!) Ezért az elvont filozófiai vagy természettudományos fejtegetéseket kerülnünk kell.

Ha pedig mégis szükségesnek tűnik egyébről is beszélni, legyen a pap olyan, mint a transzformátor, aki a magasabb, elvont igazságokat le tudja hozni a hívek színvonalára.

Egy budapesti intelligens hívő így írt nekem: „Sokan csak száraz kenyeret törnek és osztanak szét a sok fejtegető filozófálással. Vásik tőle a fogunk.” Egy vidéki hívő pedig ezt írta: „Ha én elmegyek szentmisére, nem azért megyek, hogy prédikáció helyett biológia órát hallgassak végig és tanulmányozzam a majomfajtákat és hogy tulajdonképpen a zsiráfnak miért van hosszú nyaka, és különféle természetbeli tanulmányokat és törvényeket tanuljak.”

Ugyancsak nehezen hallgatják az aprólékos, száraz szentírási magyarázatokat.

A szónok lelkeségét nélkülöző kenetteljes szavak áradata pedig egyenesen riasztja és taszítja a hallgatókat.

6. Gondos készüllet nélkül nincs jó prédikáció!

Egy komoly Sopron-megyei pap mondotta nekem: „Ha nem kezdem el a készülést hétfőn, vasárnapra *nem érik meg bennem!*” Igaza van. A hét folyamán mindaz, amit a tévében lát, újságban olvas, rádióban hall a pap, – szükséges, hogy valamiképp „beleépüljön”, mint téglá, a vasárnapi szentbeszédbe, s így korszerű lesz, nem pedig ásatag, maradi. Komoly előkészület nélkül huzamosan nem lehet jól prédikálni. „*Qui ascendit sine labore, descendit sine honore.*”

Meg kell vallani, hogy az igeszolgálat gondos ellátása nehéz feladat, amely türelmes, fáradtságos, idegeinket igénybevevő, szívós munkát kíván. Minden jó prédikációért egy kicsit meg kell szenvedni! A felkészülés és az elmondás folyamán is. Az is igaz, – ha huzamos időn át rendszeresen kell prédikálnunk, – hamar belefáradunk az alapos felkészülésbe. De az is való igaz, hogy a prédikáció hatása általában egyenes arányban van a ráfordított áldozatos munkával. Ahogy Bosco Szent János mondotta: „Azzal a beszéddel érjük el a legtöbb eredményt, amelyiket a leggondosabban készítünk elő és tanulunk meg.”

A szentbeszéd elkészítésénél tegyem fel mindig magamban a kérdést: „*Mit visznek haza ebből a hívek?*”

7. Szívből kell beszélni!

A szenttelen, érdektelen, unalmas, száraz fejtegetés nem vonz, hanem altat. Szükséges, hogy a téma a szónokot is magával ragadja és meggyőződésből beszéljen: lelkesen, tüzesen, lendületesen. Bizo-

nyos mérsékelt szónokiasságot a magyar ember még manapság is elvár az igehirdetőtől. De csak az tud tüzelni, aki maga is ég! Isten Igéjének sokat kell eltűnnie, ha emberek nyelvére fordítjuk. Egészen más volt, amikor Krisztus prédikált. „Úgy beszélt, mint akinek hatalma van.” Mi, prédikáló papok nem bírunk ezzel a hatalommal. Ez azonban nem mentség számunkra. Ez inkább arra kellene, hogy ösztönözzön bennünket, hogy lelkesen, de alázatosan hirdessük Isten Igéjét. „*Qui non ardet, non incendit!*” Aki nem lángol, hogyan tudna mást lángra lobbantani.

Itt is áll a régi szónoki mondás: „*Si vis me flere, dolendum est primum ipsi tibi.*” – „Ha meg akarsz engem ríkatni, akkor előbb neked kell elérzékenyülnöd.”

Gyakorlati tanács: a hirdetések a beszéd elején olvassuk fel. A végén lerontja a beszéd hatását.

8. A szentbeszéd aranyfedezete az igehirdető egyéni élete, élő hite és példamutatása

Ne feledjük, a plébánia falai „üvegből” vannak! Ez azt jelenti, hogy a hívek mindent látnak és tudnak, mi folyik a plébánián. Ha a pap igyekszik lelki életet élni és áldozatos lélekkel vállalja, hogy hétről-hétre türelmesen kidolgozza a szentbeszédjét, legalább a 90%-ot megtette annak érdekében, hogy szép eredménnyel prédikáljon. Arany igazság a következő is: „Az, aki vagy, hangosabban beszél, mint az, amit mondasz.” (Emerson)

Azt sem szabad elfelejtenünk, hogy az igehirdetés célja abban áll, hogy a hallgató mielőbb szem elől tévessze az igehirdetőt és *Jézus, a jelenlévő Úr előtt* találja magát. Ez abban a pillanatban megtörténik, amikor a hallgató a neki hirdetett örömhírből hirtelen magának a Jó Pásztornak hangját hallja kicsendülni. Ilyenkor lelkiismerete megszólal. Szívét a Lélek tüze érinti. Észreveszi, hogy kivel van dolga. Észreveszi, hogy Jézus maga szól jelenléte erejében, és pedig nem névtelen hallgatósághoz, hanem szemtől-szembe őhozzá. Tudja, hogy Jézus nevéen szólítja, hívja, meghívja . . . A Keresztrefeszített, aki megváltotta őt, mint élő Üdvözítő és Felszabadító jön feléje. Így valósul meg az Úr szava: „Mindaz, aki igazságból van, hallja szavamat” (Jn 18, 37). Követése igehirdetésében valósul meg: „Aki titeket hallgat, engem hallgat” (Lk 10, 16). Tagadhatatlan, hogy ilyesmi mai

keresztény köreinkben aránylag ritkán fordul elő. Általában mindaz, amit a templombajárok megélnék, teljesen emberi síkon marad és tisztán emberi síkon megy végbe. Az emberek megelégedettek, ha „jó” prédikációt hallottak és azon épültek. De ezzel nem szabadna megelégedniök!

9. Beszédünk ne legyen túlságosan hosszú!

Ha Isten és a hívek is gondosan elkészített beszédeket várnak tőlünk, ez nem jelenti azt, hogy hosszan kell beszélnünk. Vianney Szent János korában még elvárták, hogy a pap egyórás beszédeket mondjon. Ma a félórás beszéd is túlságosan hosszú volna egy vasárnapon.

Luther Mártonnal tulajdonítják ezt a szónoki tanácsot: „Lépj fel bátran, nyisd ki a szádat és hagyd abba hamar!” A mai ember türelmetlen, hajszolt. Állandóan rohan. Minden perce ki van számítva. Azért a hosszú beszéd elviselhetetlen és unalmas számára. Nem alaptalanul mondja a magyar közmondás: „Sok (hosszú) beszédnek sok az alja.” Igaz, a rövidebb beszédre gyakran többet kell készülni. De ha a készülésnél *írásban* is rögzítjük mondanivalónkat, előre tudjuk, hogy mivel kezdjük és mivel fejezzük be a beszédet. Így nem kell sokáig keresni a gombolyag végét.

Aki nagyon hosszan beszél, általában nagyon keveset, vagy semmit sem készült. Azt pedig aki készüléssel nélkül könnyen beszél, általában nehezen hallgatják!

10. Önkontrollra és visszajelzésre van szükség

Sajnos, a hitszónok legtöbbször nem tudja, hogy beszéde jó volt-e vagy sem. A színész viszont tudja, hogy mikor játszik jól vagy rosszul. Ha jól játszik, megtapsolják, esetleg vastappal honorálják, – ha rosszul, gyenge tappsal jutalmazták vagy kifütyülik. Az egyházi szónoknál nincsen ilyen visszajelzés. Azért, ha figyelünk, mégis meg lehet érezni, hogy „fogják-e” a beszédet, értik-e és érdeklí-e őket a téma. Honnan? A tekintetből, a figyelemből látni lehet, hogyan reagálnak a beszédre . . . Ha mozognak, ide-oda tekintgetnek vagy szundikálnak, nem érdeklí őket a prédikáció. Az is visszajelzés, ha az „Isten fizesse meg” köszönet hangos vagy talán el is marad . . .

De más mód is van annak megállapítására, hogy jól beszél-e az igehirdető. Végezzén közvéleménykutatást! A templomban évente egy-kétszer helyezzen el egy kis ládikát és kérje meg a híveket, hogy a szentbeszédre vonatkozó pozitív vagy negatív véleményüket névtelen levélben, de lelkiismeretesen közöljék egy kis cédulán. Nagyon tanulságos lesz az eredmény!

Azt is meg kell tennünk, hogy legalább évenként egyszer hasonló módon végezzünk közvéleménykutatást arról, hogy a hívek miről szeretnének leginkább hallani a szentbeszédben.

De az önkontrollra is van lehetőség. Egyik-másik beszédünket vegyük fel magnószalagra. Utána forgassuk vissza a szobánkban. Csodálkozva tapasztaljuk, hogy milyen rosszul hangsúlyozunk, milyen zavaró a tájshólásunk és nemegyszer milyen gyenge a beszédünk tartalma. Sapienti sat!

Jól tudom, nem könnyű vasárnaponként három szentbeszédet elmondani, mégpedig nívósan, lelkesen és meggyőződéssel. Hősies erőfeszítés és lelkiismeretes munka kell hozzá. A jó beszédhez ezenkívül jó közérzetre, jó erőnlétre és nyugodt, kiegyensúlyozott légkörre is szükség van.

Végül is álljon itt egy vallásos költőnő jó tanácsa:

*Az eszme és a gondolat
magvát add mindig, s addig tépjed
a lelkedet s az agyadat,
míg nem alkotol jót és szépet.
Azért jöttél, hogy fáklya légy,
s ösvényt mutass
annak, ki elrekedt az élet kátyúján,
s hogy csillagokból rakd ki,
ami szép, s igaz.*

.....
Krisztus legyen örök és tiszta Mestered.

(Ölbey Irén: Ars poetica)

SZENT MÁTÉ APOSTOL ÉS EVANGÉLIUMA

Jézus mennybemenetele és Máté evangéliumának megírása között több mint egy emberöltő telt el. Az ősegyház közben mindjobban elterjedt és szerveződött. A hívek között zsidó és pogány származásúak voltak. Az első Pünkösöd után ezer meg ezer zsidó lett keresztény (ApCsel 2, 41; 4, 4; 6, 1). „Az Úr szava terjedt, úgyhogy a tanítványok száma igen megnőtt Jeruzsálemben, még a (zsidó) papok közül is tömegesen hódoltak a hitnek” (6, 7). Még hosszú évtizedeken át jelentős szerepet vitt az így kereszténnyé lett ószövetségi nép az ősegyház életében. Gondoljunk csak Szent Pál apostol működésére, aki egykor maga is „Gamáriel főrabbi” tanítványa volt.

Érthető, hogy az ősegyház nagy történetírója: Eusebius püspök (265–337) feljegyezte azt a korabeli meggyőződést, hogy Máté apostol írta le elsőnek az evangéliumot, mégpedig zsidó nyelven azért, hogy a korabeli zsidóknak bebizonyítsa: Jézus a megígért Messiás és Isten Fia is. (A mai tudományos felfogás Márk evangéliumát tartja – időrendben – elsőnek.) Voltaképpen ez evangéliumának is az alaphangja.

Életéről még annyit tudunk, hogy Jézus mennybemenetele után 12 év múlva hazájából Etiópiába ment, onnan pedig Perzsiába került, hogy ott hirdesse Jézus evangéliumát. A római Vértanúkönyv (Martyrologium) szerint vérét ontotta Jézusért. Evangéliumát később számos nyelvre lefordították.

Máté evangéliuma az újabb kutatások szerint Kr. u. 80-ban íródott; Jeruzsálem pusztulása után. Ekkor már ez a nagy katasztrófa eltörölte a szoros kapcsolatot, amely a jeruzsálemi egyházat a zsidósággal egybefűzte. Az egyház már saját egyéni útján megy tovább a pogányok közé. Felismerte az egyház, hogy ő az igazi *Isten-nép*, amelylyel az Isten „új szövetséget” kötött.

Máté még jól emlékezett Jézustól származó olyan szavakra, hogy Jézus csakis Izrael népére korlátozta földi tevékenységét (Mt 10, 5; 15, 24), de Máté már meghirdeti, hogy Jézus egyházának el kell hagyni eme korlátozásokat és „minden népet” kell „tanítványokká tenni” (Mt 28, 16–20).

Máté azonban elsősorban a zsidóság felé irányította evangéliumának írását. Szinte szakadatlanul ismétli Jézus tetteinek leírásánál az ószövetségi megfelelő szavakat. Az emberiség egész üdvösségének tetőpontja és központja, hogy Jézus az évezredekben át megígért Messiás. Jézus üzenete minden embernek szól, valamennyi nép egyháza a jézusi egyház. Máté szereti Jézus szavait hosszan idézni. Máté írja le: „Én pedig mondom nektek” . . . (Mt 5, 1–7, 29). A Hegyi Beszéd szinte részletes életprogram mindenkinek. Ez az egyház új rendje. „Elküldelek titeket” (Mt 9, 35–10, 42) – működési mód tanítványainak és minden misszionáriusnak. „Kicsoda nagyobb, a legnagyobb a mennyek országában?” (Mt 18, 1–35) – az egyházi hierarchia belső rendjét jelzi. „Vigyázzatok!” (Mt 24, 1–25, 46) – figyelmeztet: milyen lesz a történelem vége . . .

Látszik, hogy akiknek Máté írt, azok járatosak voltak az Ószövetség írásaiban. Érdekli tehát őket, hogyan folytatódik Isten népének története.

Sok azonosságot mutat fel az ószövetségi történetekkel is. Pl. Mózes hegyen hirdette ki a törvényeket, Jézus is. Jézus a „törvény beteljesedését” hirdeti meg: Isten őszinte szeretetét és a felebaráti szeretetet (Mt 7, 12; 22, 40). Jézus teljesíti be mindazt, amire a nép vágyakozik: Ő a Szabadító (Mt 1, 1). De egyúttal valamennyi nép Megváltója is. Az „Ő egyháza” mindörökké fennmarad. Az összes nép helyet kap abban (Mt 16, 18). Ő írja le részletesen Péter vallomását, ekkor kapta Jézus a „Krisztus” nevet Pétertől. Ekkor viszonzásul Péternek igéri az egyház vezető pozícióját és egész mai hierarchiáját, az új törvényalkotó hatalmat a világtörténelem végéig, mert az „alvilág kapui nem fognak erőt venni rajta” (Mt 16, 19).

A II. Vatikáni Zsinat előtt a vasárnapok evangéliumai nagyrészt Máté evangéliumából kerültek ki. Sok-sok nemzedék hitét, vallási tudatát nevelte és irányította évszázadokon át. Most is, az A évben mintegy 130-szor olvastatja az egyház a szentmisékben Máté írását a mai embereknek.

Evangéliuma a leghosszabb. 28 fejezetből áll.

AZ EGYHÁZI ÉV

Háromféle évet szokás megkülönböztetni. A legáltalánosabb a polgári év, amely január 1-vel kezdődik és december 31-ig tart. A másik az iskolaév, amely szeptember 1-től a tanév végéig ad munkát a gyermekeknek és a fiataloknak. A harmadik a legkevésbé ismert: az egyházi év, amely Advent első vasárnapjától az évközi 34. vasárnapig tart, s melyet Krisztus Király ünnepe zár be.

Az egyházi évről a II. Vatikáni Zsinat (1962–1965) így nyilatkozik: „Az egyház, mint jó édesanya, feladatának tartja, hogy isteni Völegényének üdvösséget szerző művét az év folyamán meghatározott napokra szétosztva, szent emlékezéssel megünnepelje. Minden héten egy napot, a vasárnapot az Úr feltámadásának emléknapijává teszi. Évenként egyszer pedig a feltámadás és a boldogságot szerző szenvedés emlékére a legnagyobb ünnepet, a húsvétot szenteli.

Az év körforgásában pedig kibontakoztatja Krisztus egész misztériumát, a megtestesüléstől és a születéstől kezdve a mennybemenetelig, és pünkösdtől a boldog reménységnek: az Úr eljövételének várásáig.

A megváltás misztériumait így megünnepelve, valamiképpen minden időben jelenlévő valósággá teszi azokat: kitarja az Úr erényeinek és érdemeinek teljes gazdagságát, hogy a hívők abba belekapcsolódhassanak és az üdvösség kegyelmével töltekezhesenek.” (Sacrosanctum concilium – A szent liturgiáról, nr. 102)

Kosztolányi Dezső (†1936) a kiváló költő az ő költőtársának *Harsányi Lajosnak* (†1959) így tárta fel a katolikus vallást és az egyházi évet:

„Olyan gyönyörű, tündöklő vallás egy sincs, mint a tiétek. Tiszta költészet. Ti négy jelzőt adtatok az egyháznak: egy, szent, általános és apostoli. Bátran adhatnátok neki az ötödiket is, azt, hogy – szép. Ti nem is sejtitek, milyen széppé és változatossá tettétek az életet, amely egyébként halálosan unalmas. Ti ünnepeitekkel részekre bontottátok az évet. Szolgálatotokba állítottátok a művészetet. A művészet minden ágában ti állítottátok fel a csúcsokat, építészetben, szobrászatban, festészetben, zenében, költészetben egyaránt.

Mit csináltok? November elsején, mikor tetőpontjára ér az őszi vörös hervadás, ti kivisítetek az embereket a temetőkbe és meggyújtjátok az emlékezés és kegyelet ijedt gyertyáit és sárga mécs lángjait.

Őszi harmattól nedves virágokkal borítjátok el a sírokat és figyelmeztettek az embereket az elmúlásra. Mikor megjön a december, hajnali miséket hirdettek. Köd van már és a köd olyan kék, mint a szilva hama. És ekkor csúcossüvegű emberek, bibliás asszonyok vonulnak a kivilágított templomok felé és teli torokkal éneklük az „Ó felkelő piros hajnal” című adventi éneket.

A nappalok egyre rövidebbek és reménytelenül hosszúak és sötétek az éjszakák. Ekkor ti azt mondjátok: várni kell! Majd, jön valaki, aki véget vet a sötétségnek, és sohase látott világosságot hoz a földnek. Vártok tehát és a várt boldogság reményében ajándékokat vásároltok egymásnak. Mikor aztán megérkezik december 24-e, a leghosszabb éjszakák mélypontja, akkor ti éjféle misére hívjátok az embereket, hogy ünnepeljétek a fényt hozó vendég születését és megrendezitek karácsonyestén azt a hallatlan és páratlan tűzijátékot, melynek sziporkái New Yorktól Tokióig látszanak, miközben a londoni Big Benből szétsugárzik a kis tiroli káplán és a falusi iskolamester szövege és zenéje: „Stille Nacht, heilige Nacht . . .”

Januárban tánkra és farsangolásra engeditek az embereket. De csak néhány hétre. Akkor ismét üsökön ragadjátok őket és viszitek újra a templomba. A templomokban lila leplek takarják a képeket, kereszteteket. Az emberek megriadnak és kérdik: Mi baj van?

Ti hamut hintetek a fejükre és figyelmeztetitek őket, hogy porból lettek és porrá lesznek. A fájdalom szökőkútjait szökentetitek fel a szívekből és azt magyarázjátok, hogy a földi élet nem báli éjszaka, hanem siralomvölgyi virrasztás, és a boldogság egyik alkatrésze a fájdalom. Fáj az aranynak is a tűz, mely a salakból kiolvasztja . . . Az embernek is szenvedni kell, hogy a kín tűzéből főnixként felrepülhessen. És hogy ez a gondolat kétségbe ne ejtsen, az Isten Fiára hivatkoztok, a nagy szenvedőre, akit a halál keresztjére vontak.

Egyre fojtóbb a nagybőjti szorongás. Mikor megérkezik a nagyhét, elnémitjátok a harangok nyelvét és rekedt kereplők kezdenek pattogni. A templomok sárga gyertyáit egymás után oltogatjátok el és a hideg boltívek alatt fölzokognak Jeremiás halhatatlan siralmai. A máskor aranyban és brokátban ragyogó püspök most fehér lenruhát ölt, leveti saruit és mezítláb megy a kereszt elé hódolatra. Alázatosan megmossa reszkető fejű öreg koldusok lábait és könnyek között viszi a Szentséget az Isten Fia sírja fölé. A sír csupa virág. Színes üveggömbök félhomályában fekszik a nagy Halott. Oda járul az egész

világ. Komor orvosok állnak némán, kisgyermek csókolgatják a keresztet és fillérek kopognak a réztálcába.

Nagyszombat alkonyán végül, mikor a lélek húrja szinte már pattanásig feszült, hirtelen felzúgatjátok a Rómából visszatért harangokat, aranyszegélyű karingbe öltöztök, kivonultatjátok az embereket az utcára és megindul a feltámadási körmenet lengő zászlókkal és újjongva allelujázó tömeggel. A körmenet útszegélyén sorfalat állnak a fák, melyek zöld bimbó-fülekkel hallgatóznak és bólogatnak. – Igen, igen! – mondják a fák. – Valóban itt a feltámadás: a tavasz!

Oly szép mindez, hogy az egyházhoz akkor sem volna szabad hozzányúlni, ha Isten nem volna se égben, se bennünk. Ha valami szörnyű hatalom kipusztítaná a világból a virágokat, a színeket és hamuszürkévé tenné a földet, vagy eltíltaná az emberek játékszerét, pl. a sportot, nem okozna akkorajkárt, mintha az egyházat el akarná törölni.” (Vigilia, 1981. aug. 534. oldal)

VASÁRNAPRÓL – VASÁRNAPRA

ADVENTI IDŐ

ADVENT 1. VASÁRNAPJA

„AZ IDŐ BETELT!”

Olvasmány:
Iz 2, 1–5.

Szentlecke:
Róm 13, 11–14.

Evangelium:
Mt 24, 37–44.

Bevezetés

Ennek az időszaknak sötétségében Krisztus napja világít. Jövetele, jelenléte a világtörténelem titkos értelme, és a mi életünk értelme.

A nyugtalanság értelme a nyugalom. A harc értelme a szabadság, az öröm és a béke. Az advent embere olyan ember, aki bizalommal és hűséggel megy a jövő felé.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Sokan lenézik a külsőségeket. Pedig megfelelő formák nélkül lehetetlen következetes belső magatartást kialakítani. Tegyük fel magunknak a kérdést: tudatosan vállaljuk-e vallásunk külsőségeit is?

– *csend* –

Ha életünket felszínesen ítéljük meg: Uram, irgalmazz!

Ha hitünkről csak homályos ismereteink vannak: Krisztus kegyelmezz!

Ha családjunk sohasem imádkozik közösen: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztus jövetelével az utolsó, a végső korszak köszönt reánk, „nap-pal” lett. A világosság, amelyet a próféta közeledni látott (1. olvasmány), *itt is van már*. És minden embernek világít. Keresztségünk óta az új, a nagy nap felé közeledünk, mely közel van már. Ez a Krisztussal való végső találkozásunk napja. Ez irányítja és világítja be életünket.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az Emberfia el fog jönni, hogy a történelmet megítélje és véglegesen lezárja. „Azt a napot és azt az órát azonban senki sem ismeri . . .” (Mt 24, 36) Minden előző jel ellenére váratlanul jön el. Jelzi ezt: 1. Az emlékeztetés „Noé napjaira” (24, 37–39) és 2. Az ige a két *férfiről* a mezőn, és a két asszonyról a kézimalom mellett (24, 40–41).

Vissza kell utasítanunk minden határidő-bebecslést és számításokat . . . A pozitív következtetés ez: *Virraszatok! Legyetek készen!* (24, 42–44) Minden egyes ember számára is eljön az Úrral való találkozás döntő órája: élete végén. Ez az óra találjon bennünket ébren és készen a találkozásra.

Ébren lenni nem annyit jelent, mint állandó feszültségben élni, hanem hűségesen és türelmesen teljesíteni Isten akaratát, a ránk bízott adományokkal dolgozni, és az embertestvérben – mindenekelőtt a szükségét szenvedőben – Krisztust felismerni és Neki szolgálni. Ez a tanítása a Máté-evangélium itt következő példabeszédeinek. (A 25. fejezet végéig; Lk 17, 26–27; 39–40; Gen 7, 11–22; 1 Tess 5, 2–6.)

II.

Noé története azt mutatja, hogy Istenének szava elég volt neki, hogy olyan dolgokat higgyen el, amiből semmit sem látott. A látszat szerint semmi sem mutatott a vízözön betörésére, amely azután minden életet megsemmisített, De Noé megépítette a bárkát: „Hite erejével ítélte el a világot.” (Zs 11, 7) Noé hite azt bizonyítja, hogy Isten felismerése a pogányságban is lehetséges. A tudatlanság tehát elkerülhető és ezért bűnös. Isten a törvényét minden ember szívébe beírta. Mivel *szent az Isten*, Ő nem nyugodhatik bele a hitetlenségbe és a hűtlenségbe, – Isten szentsége mellett nem állhat fenn a bűn.

III.

Mi mindent fogunk még megélni? Mi minden történik még velünk? Ezek az aggasztó kérdések ma jobban megrendítik az emberek szívét, mint valaha. „Az emberek szorongó várakozásban tekintenek a földkerekségre váró dolgok elé.” Rettenetes háborúkra és gazdasági katasztrófákra gondolnak. De még ennél is rosszabb várható. Még

a csillagok is – amelyeknek megváltoztathatatlan pályáját az ember dicsőítette – meg fognak rendülni. Mindaz, amit az ember biztosnak tartott – hogy a Nap meghatározott időben kel fel és nyugszik le mindennap, hogy a föld termést hoz, hogy a hatalmasok tovább élvezik uralmukat és a gazdagok tovább gazdagodnak, – mindaz, ami oly biztosnak tűnt, bizonytalanná válik és összeomlik.

A keresztyény ember azonban éppen akkor, amikor minden földi, sőt az univerzális rend is meginog, tudja, hogy közel van az Isten Országá. Éppen, amikor az ember tétován kereső keze a semmibe nyúl, amikor az emberiség úgy véli, hogy feneketlen mélységbe zuhan, amikor elveszíti lába alól a talajt, – éppen akkor jön majd el Isten Országá.

Órülettség lenne ilyenkor még görcsösebben kapaszkodni a süllyedő világba. Ennél rosszabbat ember nem is tehetne! Azért rázza meg a vihar a történelem fáját, hogy azután érett gyümölcsként hulljon Isten ölébe. Az pedig, amit az ember bizonytalannak tartott, mivel láthatatlan, ami elméletileg elvontnak, valószerűtlennek látszott, – az valóságnak, és maradandónak fog bizonyulni. A pénz elenyészik, a kegyelem fennmarad . . .

Az Egyház nagy bölcsességére mutat, hogy az egyházi év kezdetére a világtörténelem végéről szóló evangéliumot választja. Azért van ez, mert csak a végből kiindulva ismerjük meg a helyes kezdetet és a helyes folytatást. A vég minden kezdetben benne van. Mindenben, amibe az ember belekezd, ott találjuk a végnek ízét is. Ne kezdjünk bele másba, csak abba, ami még a végnél, a pusztulásnál is számít egykor. Így a keresztyény ember könnyű szívvel hagyja el azt, ami mögötte és alatta összeroskad. Igen, a világ eresztékeiben recseg-ropog . . . Ám ez nem ijeszti meg. Gyorsan és könnyű szívvel emelkedik fel az állandóba. A keresztyény ember lényénél fogva avantgardista. Az eljövendő után feszül. S mivel kezét rátette az eke szarvára, nem szabad hátranéznie, különben a barázda ferde lesz, vagy nekimegy egy kőnek és eltörik az ekevas. Összeszedett lélekkel csak előre néz és barázdáját a világ mesgyéjéig húzza. Csak akkor pihen meg . . .

IV.

Mi keresztyények sosem kérdezzük: „Mi jön?” – hanem: „Ki jön?” A már fennálló tények számára nem új állapotok jönnek, hanem az *Úr jön*. Ezért lesz minden más. A megváltás csak a Megváltó által jön

el! Nincs tárgyi megváltás! A megváltás csak a személyes találkozásban, a szemtől-szembe és a szívtől-szívhez való közeledésben fog végbemenni a Megváltóval. Az Ország a Király által jön el. Ő állapítja meg, Ő alakítja, Ő hordozza. Nem az alkotmány a döntő, hanem a Király. Nem egy tan, hanem Krisztus személye fog mindeneget megújítani. Nincs más, csupán Őáltala kigondolt és akart rend. Krisztus maga a rend. Ő mindennek feje, Őáltala és Őérte van minden. Mindennek Benne van a fennmaradása. A keresztény ember többre tartja az embereket az intézményeknél.

A keresztény ember tudja, mi jön. A világhelyzet minél rosszabb lesz, annál biztosabb Krisztus jövetele. A keresztény ember ura félelemének. Ismeri a szakadék felett vezető hidat. Az innen oda át vezető hidat, a mából az örökkévalóságba vezető hidat: Krisztus el nem múló Igéjét! Ez túlél minden emberi tudást és vélekedést. Fennmarad a végső összeomlás után is, ezért építünk Krisztus szavára. Amikor az emberek vezérszólamai, elméletei már rég eltűntek, elavultak, vagy a világvég dörgésében mind elsüllyedtek, *az utolsó szó Krisztusé lesz.* Ha még oly sokszor ellene is mondtak Neki . . .

Hányszor volt képes háttérbe szorítani Krisztus szavát a hazugság és a tévedés? Hányszor tette valószínűtlenné? Végül mégis Krisztus makulátlan igazsága vitathatatlanul fog kivilágítani és győzni! Aki Krisztus szavában bízik, jól választott. A hit, amelyet az Ő szavának előlegezett bárki is, majd százszorosan fog igazolódni. Ám elég jól ismerjük-e azt a szót, amely fennmarad az ég és föld után? Mert maga Krisztus adta tudtunkra: „Az ég és a föld elmúlnak, de az én Igéim el nem múlnak!” (Mt 24, 35)

Gondolatfoslányok

Az erős ember fuldoklik a bizonytalanságban. Nem az az igazi bátorság, ha valaki nyugodtan várja az eseményeket, hanem ha eljűnk siet, hogy minél előbb megismerje és elfogadja. (Roger Martin du Gard: A Thibault család)

*

Ha feladjuk az emberi egyéniség eszményét, elpusztul a lelki ember, s ezzel együtt eljön a civilizáció vége, az emberiség vége.

*

ADVENT 2. VASÁRNAPJA

A SZERETET AJÁNDÉKA

Olvasmány:
Iz 11, 1–10.

Szentlecke:
Róm 15, 4–9.

Evangelium:
Mt 3, 1–12.

Bevezetés

Isten teremtett minden népet. De mindig újjá teremti magának azt a népet, amelyet népének nevez. Azzal teremti, hogy megszólítja, s azt mondja: „Enyém vagy!”

Népének tekinti azokat az embereket, akiket akar. Igéjével, Lelkével és a Bárány vérével megszenteli ezt a népet.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Tegyük fel magunknak a kérdést: széleskörű érdeklődésünk nem jelent-e nagyobb veszélyt, mint előnyt?

Gondolatainkat nem aprózzuk-e szét jelentéktelen, vagy felesleges dolgokra?

Jellemző-e ránk az összeszedettség?

– *csend* –

Ha kevés jót teszünk: Uram, irgalmazz!

Ha nem látjuk meg a jótettek lehetőségét: Krisztus, kegyelmezz!

Ha lényegtelen dolgok elterelik a figyelmünket életünk fontos feladatairól: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A messiási idő békéjéről szolt az előző olvasmány. (Iz 11) A békéről van szó a Római-levélnak ebben a részletében is. Mégpedig a keresztény közösség konkrét helyzetével kapcsolatban. Itt is veszély fenyegeti a békét. Szt. Pál szol „erősekről” és „gyengékről” (15, 1). Liberá-

lisan haladóknak és aggodalmaskodó konzervatívoknak neveznénk ma. Valószínűleg feszültség támadt a pogányokból és a zsidókból lett keresztények között. Isten egyiket is, másikat is meghívta és elfogadta. Ezért a keresztények is fogadják el egymást a közösségben. Legyenek egymásra tekintettel. A magatartás döntő motívuma és normája maga Krisztus. Mindazzal, amit értünk és mindnyájunkért tett és szenvedett.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Máté-evangélium szorosan egybekapcsolja Keresztelő Szt. János üzenetét Jézus üzenetével. A 3, 2 versben ugyanazokkal a szavakkal foglalja össze Máté Keresztelő Szt. János szavait, mint a 4, 17-ben Jézus igéit. Az evangélium mélységesen komoly volta rögtön az elején kifejezésre jut. Jézus előfutárának prédikációját hallja meg a mai keresztény közösség is; most még sokkal sürgetőbb, mivel Jézus jöttével megkezdődött Isten uralma („a mennyek országa”), és ezzel a krízis, a döntés, az ítélet. Ezért a felszólítás: az egész ember térjen meg Istenhez! (Mt 7, 24–27; 13, 1–23. Jn 8, 42–59; 12, 48–50.)

II.

Noha az üdvösséget keresztény voltunk elején ajándékba kapjuk (hitoktatás és kereszttség által), az mégis végérvényesen biztosítva számunkra. Krisztus vére eltörölte a bűnt (Mt 26, 28), de külön-külön nem győzte le véglegesen mindaddig, amíg el nem jön a Bíró.

A meghívás kiment, jöttök is úgy, hogy a dísztermet megtöltik, ám vannak közöttük „jók és rosszak” (Mt 22, 10). A döntés azonban csak a Király megjelenésekor történik meg.

Az Egyházhoz tartozásunk még nem záloga annak, hogy majdan bemehetünk Isten országába. Most még itt burjánzik a gaz a búza között. Magában az egyházban is. Majd csak az Ítéletkor lesz a kettő elválasztva egymástól (Mt 13, 24–30. 36–43) úgy, amint Keresztelő Szent János prédikációjában a pelyvát elválasztják a búzától.

III.

Akadnak merész emberek, akik légkalapáccsal támadják meg a nyers sziklát, hogy utat csikarjanak ki belőle. Vannak csendes férfiak, akik évről-évre egy régi út kis szakaszát gondozzák. Esőben, szélben, viharban és napsütésben kint vannak, és hol itt javítgatnak, hol ott. Ahol éppen szükséges. Ilyesfajta útkészítők dolgoznak Isten országában is. Ezek a szentek, a misszionáriusok, akik új utakra merészkednek. Ilyenek a lelkipásztorok, a szülők és a tanítók, tanárok, akik a már bevált utakat gondozzák. Az útkészítők mindkét fajtájára szükség van; a hódítókra és a gondozókra egyaránt.

A nagy adventi hírnök: Keresztelő Szent János minket is arra buzdít, hogy felvetessük magunkat Isten útjának készítői közé. Mindegyikünk a maga módján . . . Egyszer minden utat valaki elsőként járt be és minden műutat egyszer megépítettek. Ezért tisztelet illeti ama férfiakat, akikben megvan a bátorság és adottság, hogy ismeretlen, eddig elérhetetlen földre hatoljanak és oda utat törjenek. Senki se tekintse őket bolondoknak vagy újító kórságban szenvedőknek. Minden utat nekik köszönhetünk. Ám az ő tevékenységük nem elegendő.

Minden út hamarosan tönkremenne, ha nem lenne, aki gondozza. A megőrzők, a karbantartók szolgálatát sem szabad megvetni! Ha nem is alkotnak semmi újat, a régi karbantartása nagyon is fontos. Jóllehet a karbantartók haragszanak a hódítókra, mivel ezek munkájukat állandóan növelik, – hiszen végül is minden új utat nekik kell gondozásba venni, – ám a restség Isten országában nem lehet döntő.

Útkészítőnek lenni alázatos foglalkozás. Az utakat ugyanis másoknak építik és tartják fenn. Maguk az útépítők ritkán használják. Szolgálatuk tehát önzetlen szolgálat. Szerszámukra támaszkodva, a tovarohanó járművek után néznek: ki tudja, mily messze, hová visz az útjuk? Az útépítő pedig útszakaszához kötve, egyhelyben marad. Ritka eset, ha egy autóvezető fejbőlintással köszöni meg az út szélén álló útépítő fáradságos munkáját. Igaz, semmi különösöt nem tesz. Csak az alapot helyezi el. Csak az előfeltételeket teremti meg. Az autót mindenkinek magának kell vezetni. Az útépítő ugyanis nem *soffőr is egyúttal*. Ne követeljünk tőle túl sokat. A szép autósztrádákon is történhetnek balesetek, ha valaki nem tud jól vezetni . . .

Elég, ha az útépítő az Isten országában betölti a repedéseket, és igyekszik a hézagokat kiegészíteni, ha a bátorság vagy a szeretet hiányzik. Elég, ha eltávolítja a bűn görgetegét, ha átláthatatlan

helyeket megjelöl vagy eltávolít, ha rámutat Isten országának titkaira, és tisztázza a félreértéseket. Isten útépítője az Úrnak épít utat, akit tisztel és szeret.

Ám az utat az embereknek is építi, hogy eljuthassanak az Úrhoz, és hogy az Úr betérhessen hozzájuk. És ápolja a megértés, a találkozás, az Isten és ember közötti egyesülés útját. Ez nem történhet mindig a virágvasárnapi emberek lelkesedésével (akik levették ruháikat, hogy szőnyegként borítsák az Úr lába alá). A mindennapi szolgálat egyszerű hűsége is nagy dolog. Persze előfordulhat, hogy az ember időnként úgy érzi, mintha a „pusztába kiáltó” lenne. Ám nincs olyan pusztaság, amelyben ne lenne ott az Isten. Az arabok a sivatagot „Allah kertjének” nevezik. És ha egyetlen ember sem hallaná a pusztában kiáltót, ha mind elérhetetlenek és visszhangnélküliek és terméketlenek lennének, mint a sivatag homoktengere, – „legalább” Isten meghallaná a kiáltót, és örülne a dicsőítésnek, amelyet a magányos kiáltó öntudatos tanúságával kifejez. Isten látja a hűséges útkészítő szolgálatát és megköszöni.

Az igazi útépítő az, aki úgy gondolja át szakaszát, mintha másnap a császár utazna arra; mivel az *örök Király* tényleg eljön, gyakran felismerhetetlenül és inkognitóban, egyszer azonban teljes dicsőségében!

Az igazi úttörőnek tudnia kell, hogy kicsoda ő. Tudniillik azt, hogy ő a „senki”. Az a fontos, aki utána jön az úton. Jánossal, a szent Útkészítővel minden keresztény ember is ezt mondja: „Aki utánam jön, és előttem volt: Krisztus nagyobb nálamnál. Nem vagyok méltó, hogy saruját megoldjam.” (Lk 3, 16) Ezért nincs konkurencia Krisztus akarata és a miénk között. Természetes, hogy az Ő szava a döntő, és az Ő akarata a mértékadó. Mi nem vagyunk Krisztus. Időnként csak kölcsönadjuk neki a hangunkat, ám Ő az, aki kiált. Mi csak a kiáltó hangja vagyunk. De jaj nekünk, ha hallgatunk! Jaj nekünk, ha valami megakadályozná bennünk Krisztust a kiáltásban. Ha a mi túlzott óvatosságunk és gyávaságunk miatt Krisztus csak dadogna és nem kiáltana, – csak mormogna, ahelyett, hogy hangosan szólna! Fel hát a hanggal, Krisztus úttörői! Hallassátok Krisztus hangját és üzenetét!

IV.

A pusztai prédikátor: Keresztelő János így szól: „Készítsétek elő az Úr útját! Egyengessétek ösvényeit! Utánam jön Az, Aki erősebb, mint én!”

De hogyan készítsük elő az utat?

Hordjuk el a gőg hegyeit, és töltsük be a lelki üresség völgyeit.

Az Úr útját imával készítsük elő. Kezdjünk el komolyan imádkozni. Volt-e már súlyos operációd? Amikor azt mondták: esetleg 50% a remény?! Nyomtad-e már hetekig lázasan a betegágyat, reménytelenül? Jaj tehetetlen az ember!

Átélted a háborús ostromot a földalatti, sötét pincelyukakban, amikor minden pillanatban várhattad, hogy a bunker egyben sírhalmod is lesz?! Jaj de fél is az ember!

Szakadt-e már rád egyszer is az egyedüllet szörnyű súlya, amikor se testvér, se jóbarát, se hitves nem tudott segíteni? Jaj de szomorú is az ember!

Sajnos, *a mai modern* ember nem imádkozik . . . Vagy nagyon is imádkozik, de mit imád? Bálványimádó lett! Imádja a csodás technikát! Imádja a nagyszerű haladást és fejlődést, a félelmetes rakétákat. Imádja a mindenható komputert, a számítógépet. Imádja az atomreaktort, a ragyogó kocsit, a pompás ruhát . . . és még mi mindent?! Valóban bálványimádó!

Csak a végtelen és mindenható Isten előtt nem akar gőgjében letérdelni. Azt hiszi, önmagának elég. Pedig az Isten előtt térdelő ember nem lesz kisebb, alacsonyabb, hanem a végtelenbe magasztosul . . .

Testvérek! Tudunk-e még egyáltalán imádkozni?

Hány gyerek nő fel imádság nélkül! A fiatal szülők nem imádkoznak. Nem járnak templomba sem. Azt gondolják talán, hogy felesleges, – vagy félnek, – vagy közömbösek . . . Félni nem kell. Hiszen az alkotmány biztosítja, hogy bárki nyugodtan gyakorolhatja vallását. Vagy arra várunk, hogy az életvihar megtanítsa imádkozni bennünket? „Qui nescit orare, pergat ad mare . . .” – mondja a régi közmondás. (Aki nem tud imádkozni, menjen csak a háborgó tengerre, ott, a parttalan messzeségben és kiszolgáltatottságban majd megtanul imádkozni!)

Testvér, voltál-e már egyszer is háborgó tengeren, vagy akár a háborgó Balatonon, ahol a vihar labdázik a hajóval, ahol a hullámsír elnyeléssel fenyeget? Ilyenkor érezzük: jaj de kicsiny, jaj de tehetetlen a mindentudó ember!

Érezted-e azt a forró vágyat, amelyet Ady így fejezett ki: „Szeretném, ha szeretnének . . .” és nem akadt senki de senki, akitől kínzó gyötrelmedben csak egy jó szót is kaphattál volna?! Jaj de elhagyott is az ember!

Testvérek, az adventi jelszó: **IMÁDKOZNI!**

Nagyon divatos szó lett a Zsinat után a „dialógus” szó. Ez görög szó, párbeszédet jelent. Párbeszédet folytatunk a keresztény testvérekkel, párbeszédet folytatunk a nem-keresztényekkel, párbeszédet a nem hívókkal, a világgal . . . De jaj, nem folytatunk dialógust, párbeszédet magával az Istennel! Az ima párbeszéd, bensőséges beszélgetés Istennel, az Atyával, örömben és bánatban . . . Első az Isten! Minden utána jön!

Gondolatfoslányok

Ajándékozz meg Uram, Istenem, értelemmel, amely Téged ismer meg, bölcsességgel, amely Téged talál meg, életmóddal, amely a Te tetszésedet nyeri el. Állhatatossággal, amely bizalommal vár Rád, és bizalommal, amely majd Téged ölel át véglegesen. (középkori ima)

*

Az ember bűneinek lánca végtelen. (Nikosz Kazantzakis: Akinek meg kell halnia.)

*

Ha természetellenes elvakultság úgy élni, hogy az ember nem kutatja a maga mivoltát, – még szörnyűbb, ha hisz valaki az Istenben, és bűnben él tovább. (Pascal: Gondolatok)

*

„Ne csüggedjél, mert én, aki megismertettem bűneidet veled, meg tudom gyógyítani, és hogy megmondtam neked, az jele, hogy meg is akarom gyógyítani. Amely mértékben engesztelést nyersz értük, oly mértékben fogod őket megismerni, és az mondatik néked: Lásd a te megbocsátott bűneidet! Tarts hát bűnbánatot rejtett bűneidért és azok titkos gonoszságáért, akiket ismersz.” (Pascal: Gondolatok)

*

„Ne félj, ne szomorkodjál, bánatod legyen, Isten megbocsát. Nincs, és nem is lehet a földön olyan nagy véték, melyet az Úr az igazi bűnbánónak meg ne bocsátana. Nem is képes az ember olyan nagy bűnt elkövetni, hogy kimerítené az isteni szeretet végtelenségét.

Hidd, hogy szeret az Isten. Mikor bűneidet megbánod, akkor már szeretsz is. Szeretettel mindent meg lehet váltani, megmenteni.” (Dosztojevszkij: Karamazov testvérek.)

ADVENT 3. VASÁRNAPJA

A VÁRAKOZÁS SZORONGÁSA

Olvasmány:
Iz 35, 1–6. a. 10.

Szentlecke:
Jak 5, 7–10.

Evangelium:
Mt 11, 2–11.

Bevezetés

A várakozás egy emberre, egy eseményre, egy ünnepre sokszor megváltoztatja egész életünket. Egyszerre mások vagyunk, megváltozunk, vidámak s ugyanakkor szorongók is. Vajon megtörténik? Eljön? Milyen lesz? Elfogadja, amit neki nyújtani tudok? Az ajándékomat, a szívemet . . . Halljuk meg az ígét: Az Úr közel van! Ne félj!

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az igazságtalanságok, az emberi jóindulat hiánya látán türelmünk sokszor fogytán van.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: hasonló eréllyel irtjuk-e saját hibáinkat is?

Egy másik felháborodott ember nem mondhatna-e rólunk is keserű igazságokat?

– *csend* –

Ha nem bízunk a szeretet végső győzelmében: Uram, irgalmazz!

Ha elfáradunk a gyarlóságainkkal vívott küzdelemben: Krisztus, kegyelmezz!

Ha nincs türelmünk a kitartó erőfeszítésekhez: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A gazdagoknak szóló vádbeszéd és ítélet után (Jak 5, 1–6) Jakab apostol az ő „testvérei”, a szegények felé fordul: tartsanak ki az Úr eljöveteléig, Ő majd megszabadítja őket az elnyomástól (5, 7–8).

A szegény ember hite a reménység. Csak a szegénynek van reménysége. A gazdagot elnyomja a félelem. A második figyelmeztetés az Úr jöveteléből adódik. Aki már „az ajtó előtt áll” (5, 9). Kölcsönös bírálgatás és elégedetlen morgolódás nem lenne helyénvaló. A jövődőlő ítéletnek hamis, téves megelőzését jelentené. A figyelmeztetéseket e példák támasztják alá:

1. A földműves, aki türelmesen várja az aratás napját (5, 7); –
2. A próféták, akik az üldöztetés ellenére sem fáradnak bele az Isten igéjének hirdetésébe (5, 10), a türelmes Jób példája (5, 11).

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az előző fejezetekben az evangélista beszámolt Jézus szavairól (5–7) és tetteiről, azaz csodáiról (8–9), és ezen kívül úgy állította Őt szemünk elé, mint aki tanítványainak részt ad küldetéséből és ehhez nekik teljhatalmat ad. Minderre vonatkozik Keresztelő Szent János döntő kérdése: „Te vagy-e az, akinek jönnie kell, vagy mást várjunk?” Jézus tettei Izraelt döntésre kényszerítik. El kell ismernie Jézust, mint az Eljövendőt, az idők végezetének prófétáját, vagy pedig önmagát veti el, ha Jézust elveti.

II.

„Te vagy-e az?” Az evangélium Isten kinyilatkoztatása. Ám az ember kinyilatkoztatása is: Kinyilatkoztatja, ami az emberben rejlik (Lk 2, 35). A hívő emberben, és abban, aki bosszankodik Jézus miatt, aki megbotlik Benne és elesik. Az evangélium nemcsak azt mondja el nekünk, ami volt, hanem azt is, ami van és ami lesz.

János kérdésén – Te vagy-e az? – még ma sem jutottunk túl. Jézus fellépése Keresztelő Szent János tanítványainak – sőt talán magának a Keresztelőnek sem – nem tűnt eléggé félreérthetetlennek. Ők másként képzeltek el a Messiást. És mi, vajon mi meg vagyunk-e vele elégedve? Dehát mit is vitt véghez? Mi lett a világból, amelybe „eljött”? Miért nem tesszük fel a kérdés fordítottját: Vajon Ő meg lehet-e velünk elégedve? Meg lehet-e elégedve azzal, amit az Ő világából csi-

náltunk, mi keresztények? Például: Milyen „örömhírt” viszünk a szegényeknek, ma? Törődünk-e azzal, hogy az emberiség kétharmada éhezik, és tízezrek kifejezetten éhenhalnak?

III.

A világ lassanként világosan látja, hogy Megváltóra van szüksége. Minél áttekinthetőbb lesz az egész életrend, annál inkább kívánja annak kezét, aki vezet, – de nem találja meg! Viszont azok, akik a világgal manipulálnak, állandóan a legnagyobb katasztrófákba döntenek azt. Ez az élet minden területén megállapítható tény méginkább növeli a vágyat egy Megváltó után. Vajon ki az?

A világ megvizsgálja és kipróbálja politikusait és tábornokait, filozófusait, tudósait és költőit, íróit: „Te vagy-e az?” . . . Nem könnyű a dolguk, mivel manapság már nem elegendő, ha az ember kiad egy szépen bekötött könyvet, esetleg új, többnyire veszélyes valamit feltalál. A magát totálisan megfenyegetettnek érző világ totális Megváltót kíván. Képes-e erre egyáltalán az ember? Nem állítja-e az embert túlzott követelmény elé a ziláltság és tanácstalanság, a veszélyeztetettség és értelmetlenség túlereje? Nem sürgetik-e az események erre a belátásra? A világ kisistene mindinkább tehetetlen és ügyetlen bűvészinas, aki nem tud szabadulni azoktól a szellemektől, amelyeket felidézni ugyan tudott, de eltávolítani már nem képes.

Arra viszont szinte nem is gondol a világ, hogy magát Krisztust kérdezze meg: „Te vagy-e az?” . . . Elvesztette Őt látóköréből, sőt néhány nagy nép látókörében még meg sem jelent. Szerintük Jézus csak történelmi személyiség, márpedig az emberiség jelenlegi krízisének csakis jelenlegi ember lehet úrrá. A kereszténység persze tudja és vallja, hogy Krisztus minden idők kortársa, mivel birtokában van Krisztus ama szavának: „Veletek vagyok minden nap, a világ végezetéig” (Mt 28, 20). Ezért az Egyház a világ összes tanácstalanjainak szóvivőjeként a mai istentiszteletben megkérdezi az Urat: „Te vagy-e az Eljövendő, vagy mást várunk?” (Mt 11, 3) Nem hitetlenül vagy kételkedve kérdez, hanem kérdésével az emberiséget az Igazhoz akarja utasítani . . . Mesterének alkalmat akar adni, hogy kinyilatkoztassa magát. Az Egyház – noha tudja a választ, – meg akarja hagyni Krisztusnak a végszót és már előre örül válaszának: „Én vagyok az, ne féljetek!” (Jn 6, 20)

Ám az Úr nem könnyíti meg a dolgot. Nem marad meg annál a

puszta állításnál, hogy Ő a világ üdvözítője. Utal a közelében történt és végbement csodákra, amelyekben már az új világrend jelentkezik . . . csodákra, amelyeket hallani és látni lehet.

„A vakok látnak!” Krisztus levette minden ember szeméről a hályogot. A keresztény ember pedig az élő Isten valóságát és a kegyelemben részesített bűnöst Krisztus szemével látja világosan és félreérthetetlenül. Ez a világos látás, amellyel a legegyszerűbb keresztény is meg tudja állapítani a kór diagnózisát és terápiáját, nem természetes adottságból származik (ennyire beképzelték mégsem vagyunk) . . . Ez is Krisztus csodája a keresztény embernél.

„A bénák járnak!” Még sohasem tapasztaltuk volna, mily új lendületet képes adni Krisztus szava? A világ fáradtságával és lemondásával, kimerültségével szemben áll a keresztény reménység. Aki már „kész”, az Krisztusban meglátja a szüntelen újrakezdés lehetőségét. Ha megbénulsz, Krisztus újra és újra lábbaállít és új küldetést ad.

„A leprások megtisztulnak!” Gennyes, forradásos lelküket nem kell gyógyítatlanul cipelniök. Nem kell vég nélkül szenvedniök a bűn által eltörzített lelküktől, a csúnya gyűlöletől, a felfuvalkodott kevélységtől. Krisztus szava és szentsége megtisztítja az embert . . . Mily csoda az is, hogy idős, megrögzött bűnösöknek visszaadhatjuk az ártatlanságot!

„A süketek hallanak!” A világ csak a kemény közmondást ismeri: Aki nem akarja meghallani, majd rájön, majd meglátja . . . Krisztus az emberi szív süketiségén át ismeri a hozzá vezető utat: a primitív tompultságból képes megértést ébreszteni. A keresztény ember gyakran az engedelmesség kockázatán át jut el az igazi engedelmességhez és igazi halláshoz, amelyhez az engedelmes Krisztustól kap bátorságot.

„A halottak feltámadnak!” A világ számára az ember hamarosan halott és „elintézett”, – Krisztus számára csak a kárhozottak „halottak”. Minden nemzedék megérheti a feltámasztás és megtérés csodáját. Mily sokan csak a halálos ágyon kezdenek élni!

„A szegényeknek hirdetik az örömhírt!” Nem a csodák legnagyobbika ez? Akiknek semmijük sincs, már nem számítanak, senki sem fordul hozzájuk . . . Ha tehát éppen nekik szól egy üzenet, az bizonyára Istentől jön, ez Isten műve, mivel az emberek egészen másként gondolkodnak és cselekszenek. Ahhoz pedig, hogy ragadozó állatokból testvérek legyünk, éppen a szegényeknek és a „gazdag” szegényeknek van szükségük a szeretet örömhírére.

A világ előtt ezek a csodák igazolják Krisztust. A kereszténység kezességét vállalértük. Jézus megváltói igényét nemcsak hirdetni szabad, hanem azokkal a csodákkal is kell bizonyítania, amelyek ma is megtörténnek. És éppen a belső csodák mennyivel nagyobbak a külsőknél! Igen, boldog, aki Krisztusban nem botránkozik meg (Mt 11, 6; Lk 7, 23) . . . de jaj nekünk, ha valaki éppen rajtunk, csodákkal elhalmozott keresztényeken botránkozik meg!

Gondolatfoslányok

Minél jobban szereted Istent, annál jobban növekszik szereteted, és leszel meggyőződve az Isten létéről és az élet halhatatlanságáról.

*

A bölcs azt mondta: Gondolkozom, tehát vagyok. Én inkább azt mondanám, hogy vagyok, tehát gondolkozom, és következésképpen élnem kell Isten dicsőségére és a közösség javára.

*

Számomra megszűnt minden félelem az örökkévalóságtól, még ha nem volna másvilág, akkor sem keressük a boldogságot a távoli egekben. Itt a menyország előttünk, szemünk előtt, megéri szívünket, mint a hullámok a partot . . . csak nem tudjuk, hogyan engedjük be.

*

ALFRED LORD TENNYSON Ulysses

. . . .
Sok titok van még; és bár nem vagyunk
az az erő, mely egykor eget és
földet rázott: vagyunk, ami vagyunk;
sors és idő gyengíthetett, de hős
szívünk együtt ver s kemény hite, hogy
küzd, keres, talál s nem hagyja magát.

Ford.: Szabó Lőrinc

ADVENT 4. VASÁRNAPJA

IMÁDKOZÁS ÉS ENGEDELMESSÉG

Olvasmány:
Iz 7, 10–14.

Szentlecke:
Róm 1, 1–7.

Evangelium:
Mt 1, 18–24.

Bevezetés

Mit tettünk eddig az adventi időszakban? És mit várunk ebben az esztendőben a Karácsonytól? Régi, bájos emlékezéseket? Vagy valami újat?

Isten jelt ad nekünk, hogy lássuk, mi az, amit tesz. Mi az, amit adni akar, és mi az, amit elvár tőlünk. Akarja, hogy fürkésszük ezt a jelet, hogy meglássuk és elfogadjuk. A jel: egy Szűz és egy Gyermeke. És amit el kell fogadnunk: a gyengéség, a szegénység, a remény, a kegyelem, és a béke Istentől, Atyánktól.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Természetes, hogy igyekszünk életünket kényelmesen berendezni. Mégis, tegyük fel magunknak a kérdést: ennek során nem alkudtunk-e meg a bűnnel? Nem voltunk-e haszonélvezői a visszásságoknak?

– *csend* –

Ha jobban bízunk a földiekben, mint Benned: Uram, irgalmazz!

Ha nem ismerünk fel Téged embertársainkban: Krisztus, kegyelmezz!

Ha jámborságunk képmutatást takar: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál korának megfelelő stílusban kezdi leveleit. Megnevezi a feladót és a címzettet, s néhány üdvözlő szót ejt. A szokásos forma kb. ez lehet: Pál – a Rómában élő testvéreknek – üdvözlöt . . . De mi min-

dent sűrített itt össze Pál? Azt lehetne mondani, az egész Evangéliumot. Nem Pálról van itt szó, hanem magáról Krisztusról, Isten Fiáról, Dávid Fiáról, a feltámadt, a megdicsőült, a közösségben hatalmas jelenlevő Úrról. Benne teljesültek az ígéretek és a próféták. Gondolhatunk Iz 7-re (1. olvasmány). Az Apostol azonban inkább a Zsolt 2, 7-re (vö. ApCsel 13, 33), a Messiással kapcsolatosan értelmezett szövegre gondolt. Arra a zsoltárra, amelyet a dávidi király trónralépésekor énekeltek.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

„Isten velünk . . . ” – ezzel kezdődik s ezzel fejeződik be a Máté-evangélium (1, 23 és 28, 20). Ez a mai evangéliumi részlet központi mondanivalója. Az evangélista Izaiás 7, 14 jövendölését idézi (vö. 1. olvasm.), hogy a Megtestesülés titkát, mint Isten teremő, megmentő közbelépését értelmezze.

József „igaz” volt. A Biblia nyelvén ez „jóságost” is jelent. Ezért akarta Máriát békében elbocsájtani, miután titkát nem értette. Most azonban ő is beavatott lett, és az isteni mű előmozdítója és segítője. Ácházzal (Iz 7, 12) ellentétben József elfogadja a jelet és Isten megbízását. Ő lesz Jézus törvényes édesatyja és mint ilyen, ő adja neki a Jézus nevet, melynek jelentése: „Jahve megment”.

II.

Az Isten és ember közötti történet a Szentírás időbeli egymásutánban ábrázolja, kezdve a teremtéstől és bűnbeeséstől egészen a mindenség beteljesedéséig, Krisztus második eljövételével. Ennek az időbeliségnek az az előnye, hogy könnyebben érthető. Az emberek legnagyobb része a filozófiai és teológiai fejtegetéseket nem érti. Nem szabad azonban abba a tévedésbe sem esnünk, mintha a történelmet egyszerűen beoszthatnánk Krisztus előtti és Krisztus utáni korszakokra, a „megváltott” és „nem megváltott” értelmében; egy sötét és egy világos részre. Fatális tévedés lenne az is, ha a mai emberiséget megváltottakra és meg nem váltottakra osztanánk, mint ahogy sokszor a keresztények és a nem-keresztények kategorizálását is tévesen

végezzük. „Csak egyetlen, egyedülálló, megoszthatatlan történelem van, amelyet mint *egészet* az ember gyengesége és nyomorúsága fémjelez, és amely, mint egész, Isten irgalmas szeretete alatt áll” (Ratzinger bíboros).

III.

Izaiás próféta szerint magának Istennek ígérete: „Minden test látni fogja Isten üdvösségét” (Iz 52, 10; Lk 3, 6). Nem csoda, ha ez a mondat keményen és kevéssé érthetően cseng a fülünkben. Túl régi, és úgy kell vennünk, amint van, – mint egy titokzatos öreg férfit, aki már nem tud alkalmazkodni és nem is változik meg. Túl sokat ígér ahhoz, hogy könnyen érthető legyen. Éppen a „felfoghatatlan” a nagy benne, és minél felfoghatatlanabb, annál közelebb van Isten . . .

A Szentírás a „test” szó alatt az egész embert érti, testestől-lelkestől. Ennek a meghatározásnak a melléköngéje esendőségre és törekenségre mutat. Az ember test; ez annyit jelent, hogy testi ösztönök erősen befolyásolják, szem és fül, ököl és láb, has és gyomor sokszorosán irányítják. Szelleme messzemenően másodkézből él. Az érzékek üzenetére és tanúságára van utalva, melyek a valóságnak csak nagyon felületes és hozzátvetőleges tanúi.

Az alig hihető előtt csodálkozva és vonakodva halljuk az ígéretet: „Minden test látni fogja Isten üdvösségét”. Lehetséges volna ez? Hogyan láthatná a testi ember az ő Istenét? Nem áll-e fenn olyan aránytalanság Isten és ember között, hogy a találkozás, a látás lehetetlen? A filozófusok ezt a mai napig sem fogták fel. De „az Ige Testté lett” (Jn 1, 14), és ezáltal láthatóvá lett az ember számára.

Isten egészen, testileg is elébe ment az embernek, az elveszett ember-test után ment. A felfoghatatlan megfoghatóvá lett. Isten üdvössége testté lett és így ragadta meg az embert. Isten és az ember a *test*ben találkoznak. Ettől kezdve a találkozásnak ez az útja *törvény* marad. Ha Isten meg akarja tisztítani az embert, *vizet* vesz hozzá, kegyelmet tartalmazó vizet (kereszttség!). Ha Isten táplálni akarja az embert, *kenyeret és bort* vesz. Ha Isten szeretni és megmenteni akar, az embert veszi igénybe, a *testvért*, akit ruház, és akinek szállást ad, s akit a betegségtől és fogságtól megvált. A „láthatatlan” egyszer s mindenkorra ragaszkodik ahhoz, hogy „látható” köntösben jöjjön, „hogyan Istent láthatóan felismerve, általa a láthatatlan szeretetére jussunk”. Persze, Isten számára szinte veszélyes út, ha az ember számára meg-

foghatóvá lesz, mivel az ember akkor könnyebben kezét emel rá. Isten a testben sebezhetővé lesz, és az ember ezzel visszaél. Próbálkozik a jászol és a kereszt kemény fájával. Az ostorok és szögek vasával és a lándzsával . . . Az ember kipróbálja: vajon Isten valóban testté lett-e? Éppen ezzel szinte kicsalogatja az üdvösséget Isten testéből, – felfakasztja az üdvösség forrásait, amelyek soha el nem apadnak!

A prófétának még Isten üdvösségéről is kellett beszélnie. Közben Isten az Ő ígéretét messze felülmúlta. Nem dologi, tárgyi üdvösséget küld nekünk, egy rendszert, erőt, vagy tant . . . Az üdvösség maga az Üdvözítő. Maga Isten akar eljönni és minket megváltani. *Oly menthetlen volt a helyzetünk, vagy az Ő szeretete volt olyan nagy, hogy személyesen akart közbenyúlni. Önmaga akart üdvösségünk lenni . . .* Mindenesetre így világossá válik, hogy az üdvösséget nem szabad bárkitől, vagy bármitől várunk, hanem csak az Üdvözítőtől, aki Istentől jön, és Istenhez vezet, – aki összeköt az Istennel és azért üdvösségünk. A „látásban” kapjuk ajándékul, a közvetlen szemtől-szembe találkozásban, nem csupán tanításban, nem pusztán értelemszerű felismerésben, hanem minden *észok* feletti felfogáson túl, élő látásban és természetfeletti megtapasztalásban lesz részünk az üdvösségben, magában az Üdvözítőben!

„Minden test látni fogja Isten üdvösségét!” Ez a jövendölés még nem teljesült be egészen. A keresztleetlenek milliói még nem látták üdvösségüket, még vakok ehhez. Ám a megkereszteltek milliói is, az üdvösség részesei is ismét elengedték, eltékoztak, elfecsérelték azt, vagy pedig a sátán kilopta a szívükből. Nekünk is hozzá kell járulnunk, hogy Isten ígérete megvalósuljon. Sokaknak van ugyan szemük, de nem látnak semmit. Fájdalmas hályogműtétekre van szükség. Ám nem minden vak engedi magát operáltatni, szemspecialista sincs elég. Majd csak amikor a ragyogó fény belesüt a szemekbe, fogja a látókat boldoggá tenni. Akár így, akár úgy, az Úr teljesíteni fogja ígéretét. Amikor utoljára és végérvényesen el fog jönni, minden test látni fogja Őt: a boldogok, az üdvözültek és az elkárhozottak is. Előfordulhatna, hogy Isten üdvösségével egyszerre saját vesztünket is látjuk!

Fordítsuk ezt jóra, amíg még van időnk.

Istenünk, add, hogy a Te üdvösségedet nézzük, semmi múlandóra ne építsünk. Add, hogy egyszerűek legyünk, itt a földön, mint gyermekek járunk Előtted, vidáman és szentül . . .

KARÁCSONYI IDŐ

AZ ÚR SZÜLETÉSÉNEK FŐÜNNEPE: KARÁCSONY

A „REJTETT ISTEN”

ÉJFÉLI MISE

Olvasmány:
Iz. 9, 2–7.

Szentlecke:
Tit 2, 11–14.

Evangelium:
Lk 2, 1–14.

Bevezetés

Vannak időszakok, amikor az Isten hallgat. Úgy tűnik: nem hall és nem válaszol. „Elrejtí arcát . . .” mert az ember elbújít előle, nem akarja, hogy az Isten őt lássa, hogy szóljon hozzá . . .

De az Isten nem hallgat örökké! Szól a próféták szájával és szeretett Fia útján. Ő jön! Sőt már itt is van! „Ma éjszaka megtudjátok . . .” Ma mint rejtett Isten jön el, de „holnap” hatalmával jelenik meg és meglátjátok az Ő dicsőségét.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Mit jelent nekünk Karácsony?

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tudjuk-e, akarjuk-e valóban ünneppé tenni?

A betlehemi Kisdedre való emlékezés felújítja-e akaratunkat, hogy Vele személyes kapcsolatban éljünk?

– *csend* –

Ha fontosabb nekünk karácsony megünneplése, mint karácsony békéje: Uram, irgalmazz!

Ha a karácsonyi ünnepek alatt keveset gondolunk Rád: Krisztus, kegyelmezz!

Mert a világban olyan kevés a jóakarát: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál első missziós útja alkalmával is felkereste a pizidiai Antiochiát. Szombaton betérték a zsinagógába. A törvény és a próféta olvasása után felkérték őt, hogy szóljon néhány „buzdító szót”. És Pál emlékeztet is Izrael történetére, mely Jézusban, Dávid Fiában beteljesedett. Keresztelő Szent János, az „előfutár” is rámutatott és a népet megtérésre szólította fel.

Ma sem ismerheti fel Jézust senki, mint Megváltót és Urat, hacsak nem kész *más* emberré válni.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Isten Fia mint Dávid fia, és mint Ábrahám fia érkezik a világba. Egy meghatározott nép történelmébe lép be, mint valóságos ember, – egy olyan népébe, amelyet Isten magáévá tett. Jézusban éri el ennek a népnek történelme igazi célját. Benne teljesül Izrael küldetése. Azért jön, hogy saját népe és minden nép bűnét és tartozását kienesztelje, kiegenlítse.

Mária, az édesanya a megváltás fényében és ragyogásában áll. Hódoló, tiszteletteljes hittel nézi József, a „törvényes” nevelő atya Jézust, és a gondjaira bízott asszony titkát. (Lk 1, 27, 35).

II.

Az Ószövetség messiási reményésge részben egy országra irányult, amelynek királya maga az Isten – részben egy királyra Dávid házából. A Betlehemben született Gyermekben mindkettő megvalósult: Dávid fia egyúttal Isten Fia. Ég és föld (angyalok és pásztorok) hódolnak előtte. Ez a Gyermek, miként az angyal mondja: „maga az Úr” . . . kinyilvánítja Isten nagyságát és békét hoz a világnak. (1 Sám 16, 1–13; Mik 4, 6–10; 5, 1–4.)

Megfontolandó Kierkegaard helyzetelemzése: „Ma születet nektek a Megváltó – és mégis éjszaka volt, amikor megszületett.”

Ez örök kép: éjszakanak kell lennie – és nappal lesz az éjszaka közepe, amikor megszületik a Megváltó.

Ma: örök dátum, mint amikor Isten mondja: MA . . . Vagy ha a könyvek azt írják magukról, hogy „ebben az évben” jelennek meg . . .

Ez nemzedékről nemzedékre ismétlődik minden egyesnek ezek közül a milliók közül – és mindenkor, amikor egy valaki valójában keresztény lesz, ami annyit jelent: „Ma Megváltó született neked . . .” (Sören Kierkegaard)

III.

A Szentestén, a csillogó karácsonyfa alatt különös, meleg érzés tölti el az emberek szívét. Különösen azokért a magyar testvérekért, akiket a szélrózsa minden irányába elsodort az élet. A díszes karácsonyfa alatt a nagy gonddal megvásárolt, szépen csomagolt, titkos ajándékok húzódnak meg, de a legtöbb helyen hiányzik a jászol a kis Jézussal. Pedig ez a legfontosabb! Ez teszi a karácsonyt Karácsonnyá . . .

Mert mi is a Karácsony?

A költekező, pazarló ajándékozás napja? Sajnos, ez is!

A szeretet napja, amikor a haragos, duzzogó barátok vagy az elvált szülők fagyos szíve a szétszakított gyermekek miatt talán kissé felmelegszik? Ez is!

Vagy talán háromnapos pihenőnap, amikor rokonokat látogatunk, vagy a régóta esedékes házimunkát elvégezzük? Ez is!

De elsősorban most születésnapot ünnepelünk! A történelmi Jézus születésnapját! „Gyermek született nekünk, Fiú adatott nekünk” – mondja Izaiás próféta (9, 5). Ezt ünnepeljük. Vagy mint az ének mondja:

„Vigasságos, hangos
Nagy örömünk támadt,
Megszületett Jézus a
beteg világnak . . .”

A „nagybeteg” világnak – fűzöm én hozzá . . .

Kétezer éve lesz idestova, hogy Ő, az Istenember Betlehemben megszületett. Mégis nem volt és nem is lesz soha ember, akit így ünnepeljenek, amint a költő is kifejezi:

„Éltek nagyok, éltek dicsők!
Emlékük korról-korra hűn följegyeztetett,
de hogyha őket Véle összemérjük:
a haladó kor lábai alatt ők csak
parányiságok, porszemek”

Ismétlem: parányiságok, porszemek! Ki ünnepli most Nagy Sándor, Julius Caesar, vagy akár Napóleon vagy a többi nagy ember születésnapját? Senki!

1. De Krisztusét igen, mert Ő nemcsak ember, hanem Isten is. Ő az Istenember . . . Karácsonykor ünnepeljük azt a felfoghatatlan titkot, hogy . . . a végtelen Isten gyermek képében megjelent közöttünk! Vállalta keserves emberi sorsunkat, mindent, a bűnt kivéve. Keservesen szenvedett, kínok között meghalt, de dicsőségesen harmadnapon feltámadott és ÉL!

Krisztussal szemben senki sem lehet semleges! Választani kell: vagy Vele, vagy Ellene! Nincs középút! Vagy megfogjuk a kezét és követjük tanítását, vagy követ fogunk rá . . .

Krisztus születése a történelmet kettéosztotta: Krisztus előtti és Krisztus utáni századokra. Akkor is, ha nem merjük nevét már kiejteni, és azt mondjuk: időszámításunk előtt és után . . . De az időszámítás ám Krisztus születésétől kezdődik! Ezt ne felejsük el!

2. Krisztus *a béke fejedelme!* Amikor a hébernyelvű bibliát görögre fordították, 20 szóval kísérleteztek, hogy visszaadják a „salom” héber szó teljes értelmét. A hagyományos fordítás szerint Jeruzsálem = a béke városa.

Karácsony éjszakáján boruljunk le mi is a jászol elé és tegyünk szent fogadást: Jézusom szeretlek, Jézusom követlek, Jézusom tiéd vagyok életemben és halálomban, s így lesz béke a lelkemben is . . . Amen.

IV.

Krisztusban kedves Testvéreim!

Karácsony éjszakáján így szól főpásztor köszöntése: „Dicsőség a magasságban Istennek, és békesség a földön a jóakarató embereknek” – Istennek dicsőség, embernek békesség! Ez a kettő szorosan összefügg. Nem lehet az egyiket a másiktól tartósan és büntetlenül elszakítani.

Ezután ezt kérdelem tőletek kedves Testvérek: Miért olyan csodálatos a karácsonyi szent este és a szent éjszaka?

A Karácsony nem bájos idill, nem kedves romantika, nem hangulatos népszokás, amikor a kedves karácsonyi dalok éneklése örömkönnyeket csal ki szemünkből. Nem is csak ajándékozási alkalom. Nem! Ezerszer több ennél!

A Karácsony az emberi történelem legnagyobb alakjának születésnapja. Jézus születésnapja. Arra a szent éjszakára emlékezünk, amikor az Isten Fia emberré lett, megtestesült. Amikor a végtelen, a hatalmas, a mindenható Isten egy gyenge gyermek képében jelent meg a földön, amikor vállalta az emberi sorsot. Emberré lett, hogy az ember istenivé váljék. Azért jött, hogy az embert bűneitől megváltsa és ismét Isten gyermekévé tegye.

Ismerjük jól történetét. Három évi áldásos működése után, hamis vádak alapján, mint gonosztevőt halálra ítélték. Keresztre feszítették, sírba zárták, és azt hitték, örökre elnémították. De harmadnapra dicsőségesen feltámadt a halálból. Ezzel bizonyította be, hogy **Ő** Isten.

Kétezer év óta élő hittel valljuk, hogy a feltámadt Krisztus él! Él a tiszták szívében; él az igében; él az Eucharisziában; él a hívők közösségében. **Ő** mondja, „ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok velük.” Él a legelhagyottabb embertestvériben, hiszen ugyancsak **Ő** mondta; „amit egynek a legkisebbek közül tettetek, nekem tettétek”. Ennek az élő Krisztusnak születésnapját ünnepeljük ma.

Kedves Testvérek! A héten érdeklődéssel néztük a TV műsorát, a Tisztelendőket. Három spanyol jezsuita atyával folytatott beszélgetést a vallás és a modern világ viszonyáról. A legidősebb jezsuita kifejtette, hogy a vallás nem ópium, vagyis nem nyugtató. Nem altató a szegény ember számára, azért, hogy beletörődjön sanyarú sorsába. Hamis az a nézet, amely a vallást ilyen ópiumnak tartja. Nem! A vallás szent dinamizmus, erő, amely előre mutat, amely behatol az ember lelkébe és szent erőfeszítésekre, erkölcsi hőstettekre sarkall, amely az embernek nemcsak lelki örök boldogságával, hanem földi sorsával is törődik.

A Krisztus által alapított Egyház feje, II. János Pál pápa, Szentatyánk ékesen igazolta ezt a minap. December 21-én fogadta Rómában a bíborosi testület karácsonyi jókívánságait. Válaszbeszédében kifejtette, hogy azáltal, hogy Krisztus emberré lett, minden emberrel közösséget vállalt. Hangsúlyozta, hogy azért az Egyház joga és kötelessége hozzájárulni a nagy emberi problémák megoldásához, és felelősen szavát, ha az emberi méltóságon csorba esik.

Fájdalommal szólt a szörnyű terrorizmusról, az idegenbe szakadt, ágrólszakadt menekültekről, a testileg-lelkileg keservesen szenvedőkről, és azokról a milliokról, akik az éhhalállal küzködnek. Majd ékes szavakkal szólt a békéről, hiszen Krisztus a béke Fejedelme. Nyomatékosan hangsúlyozta, hogy a béke ereje az igazság. A mai forrongó világnak igazságon alapuló békére van szüksége! Olyan igazságra, amely figyelembe veszi a szeretetet is.

Kedves Testvérek! Szent János apostol, a szeretett tanítvány így ír első levelében: „Láttuk a Szeretettet és hittünk benne, mert Isten a Szeretet”. Csak annak hiszünk, aki tetteivel is bizonyítja szeretetét, nemcsak szavakkal. Az Istenről minden tulajdonságot a legmagasabb fokon állíthatunk. Ő végtelen, mindenható, mindentudó, mindenütt jelen van. De mégis legszebb, legemberibb meghatározása Istennek, amit Szent János mondott: „Isten a Szeretet”. A szeretet nyelvét mindenki megérzi és megérti.

A karácsonyi szent éjszakán ez az isteni Szeretet bearanyozza a földkerekséget. Senki sem tudja kivonni magát hatása alól, akár hisz benne, akár nem.

A szélrózsa minden irányába szétszóródott magyarok is, ma egymásra gondolnak. Szíveik egybedobbannak, egybe csengenek a magyar haza határain belül és túl. Ezen az ünnepélyes szent éjszakán főpásztori szeretettel kívánok az itt jelenlévő kedves Testvéreknek, de az otthon maradottaknak is, különösen pedig az időseknek, a betegeknek, a magányosoknak, a csalódottaknak, a keresőknek, a családi fészekből kiesett gyermekeknek és a szétszakított házasságok áldozatainak, valamint városunk minden polgárának boldog, békés karácsonyi szent ünnepeket!

Mivel most a szokottnál többen vagyunk a szentmisén, szeretném még az evangélium lényegét, a mini evangéliumot is a lelketekre kötni, amely mindössze öt mondat, s amely így hangzik:

Van Isten!
Szeret az Isten!
Eljött hozzánk az Isten!
Megbocsát az Isten!
Hazavár az Isten!

Szeretettel kérem a kedves Testvéreket, mondják el ezt otthon a családban minden este közösen.

V.

Kedves Testvérek!

Karácsony szenteste különös melegség járja át az emberek szívét.
A sötétségben is látnak. Olyan szépen mondja a költő;

„Ma mindenkiben pici lángok gyúlnak;
Ma mindenkiben zöld remények élnek;
Ma keservét senki sem érzi
Sorsának, hidegnek, télnek.

Ma minden szívbe fény csordul bele;
Ma új életet áraszt ki a hit;
Ma mindenki hív, ma mindenki vár
Valakit. Testvérek, Valakit . . .”

(Várady Aladár: Karácsonyi ének)

Ki ez a Valaki, akit a csillogó gyermekszemek a ragyogó karácsonyfa alatt várnak? . . . Nem csak játékot és édességet! . . .

Ki ez a Valaki, aki után tudva vagy nem tudva sóhajtozik, epekedik a szorongó emberiség?

Ki ez a Valaki, akitől békét, igazságosságot és több emberséget, testvéri összefogást vár a világ!

Ez a Valaki a történelem legnagyobb alakja, akinek születése a történelmet kettéosztja Krisztus előtti és Krisztus utáni korra. Most így mondjuk: időszámításunk előtt, vagy időszámításunk után. De mindenképp az időszámítás Krisztus születését juttatja eszünkbe.

Kedves Testvérek! Ma egy Gyermeke születésnapját ünnepeljük. Miért? Hiszen 180 000 gyermek születik naponta a világon. Igen, de ez a Gyermeke egészen más! A végtelen és mindenható Isten ragyogó gyermeke képében jelent meg a földön. Emberré lett. Született Szűz Máriától Betlehemben.

1965. október 15-én ott térdeltem a betlehemi születési barlangban, ahol a betlehemi Gyermeke, a történeti Krisztus, a mi Megváltónk, aki végig élt velünk az emberi sorsot – a bűnt kivéve – Testvérünk lett. A láthatatlan Isten Jézusban láthatóvá vált.

Miért jött gyermek képében? Azért, mert a gyermek előtt őszinték vagyunk . . . oldottak vagyunk. Nem félünk. A felnőttek sajnos egymásközt gyakran álarcot viselnek. Elrejtik gondolataikat, terveiket, félnek egymástól. Bizalmatlanok.

Kedves Testvérem! A mai éjszakán tedd le az álarcot! Őszintén borulj le lélekben az isteni Gyermek előtt. Nyisd ki tágasra lelked kapuját. Hiszen be akar térni hozzád e szent éjszakán Krisztus az Ő kegyelmével.

Krisztus jön az értelmedhez. Ő akar az értelem királya lenni. Ne félj tőle! A tudomány és a hit nem ellenfél, hanem édestestvér! Ahol a hosszú, fáradtságos, sötét életúton a tudomány leáll, ott a hit fáklyával vezet tovább. Honnan jövünk, miért élünk, hová megyünk? – Csak a hit tud megnyugtató választ adni.

Krisztus jön a szívedhez, Ő a szív királya akar lenni. – Ő, mennyi érzés hullámszó minden emberi szívben. A hányatott életű Ady is egyszer felsóhajtott: „Szeretném, ha szeretnének!” Mindenki éhezik a szeretetre. Ha Krisztus lesz szíved királya, akkor a gyűlölet és az önzés helyett szeretetet sugároz minden embertestvéred felé.

Krisztus jön az akaratodhoz. Ő az akarat királya akar lenni. Olyan törekeny, gyenge, esendő vagy! Sokszor tisztán látod a jót, helyesled is, mégis mikor kivitelre kerül a sor, a rosszat választod. – Nagyot tenni, súlyos csapást és szenvedést elviselni csak Vele vagy képes.

Testvér! A megtestesült, emberé lett Isten: Jézus azt jelenti:

hogy Isten nem felejt el téged,
hogy nem írt le téged, –
hogy nem vagy egyedül, –
hogy megbocsátja minden bűnödöt
és örömet, békét ad zaklatott szívednek.

Kedves Testér!

E Szent Éjszakán ébreszd fel magadban gyermekkori meleg hitét!

E Szent Éjszakán szorítsd meg hitvesi hűséggel feleséged vagy férjed kezét hálás szeretettel!

E Szent Éjszakán csókold meg gyermekeidet Krisztus csókjával, hogy ők is megtanuljanak imádkozni. Azon légy, hogy szent vallásunkban nevelkedjenek és Krisztus hitében kitartsanak. Ennél nagyobb ajándékot nem adhatsz gyermekednek.

E szent éjszakán, ti gyermekek, – ha itt vagytok – vagy fiatalok és felnőttek, gondolatok szüleitek, nagyszüleitek áldozatos munkájára. Ha tehetitek, csókoljátok meg áldott kezüket. Ha pedig már az örök hazába költöztök, egy fohászt küldjétek értük a Mindenhatóhoz.

Kedves Testvérek!

Ezekkel a gondolatokkal kívánok e szent éjszakán az itt jelenlévő összes kedves hívemnek, az otthon maradt kisgyermekes szülőknek,

az otthon és kórházban fekvő kedves betegeknek és gondos ápolóiknak, az időseknek, a magányos lelkeknek és minden jó akaratú embernek Istentől megáldott, kegyelmekben gazdag karácsonyi ünnepeket.

VI.

Kedves Testvérek!

Ma éjjel születésnapot ünneplünk. Nem egy családapa, vagy családanya, nem egy államfő, vagy király, hanem a világ Megváltójának születésnapját. Ez grandiózus születésnap! Az időszámításunk Krisztus születésével kezdődik.

Ma több mint egy milliárd keresztény hívő közelkeletre, Betlehem felé tekint. A szegényes jászol felé, ahol a Fiúisten gyermek képében szállt alá. E napon az Ige testté lett. Emberré lett és miköztünk lakozott. Betlehemből a világ világossága támadt.

Csodálatos Jézus élete, aki valóságos Isten és valóságos ember. Szolidaritást vállalt az emberrel. Végig élte az emberi sorsot: örömeivel, magányával, sikertelenségével, tehetetlenségével és kétségeivel – a bűnt kivéve. Mostoha élete a betlehemi jászoltól a kálváriás keresztig az emberi sorsot példázza.

Kedves Testvérek! Amikor szenteste meggyújtottuk a csillogó karácsonyfán a pici gyertyákat és talán örömtől ragyogó gyermekszemekbe tekintettünk, s ének után a fa alá tett ajándékokat szétosztottuk, ha nem is gondoltunk rá, Isten szeretete melegítette át reszkető szívünket. Közel 2000 éve világít a betlehemi csillag, mint a Megváltó fénye; Krisztus csodálatos isteni és emberi valósága. – Év közben sokszor megfedkezünk róla ilyen vagy olyan okból, de Karácsonykor és Húsvétkor e titkos fények felragyognak, feltörnek bennünk. Miért? Mert az ember öröme, békére, harmóniára, szeretetre vágyik. Krisztust szomjazza!

Az atomkorszakban sem lehet senki közömbös Jézussal szemben. Nyugaton nagyon sok könyv jelenik meg róla! Ő választóvíz: Vele vagy Ellene! Mindenkinek állást kell foglalnia! Senki sem lehet vele közömbös. Mi – Isten kegyelméből – vele tartunk és gyermekeinket, unokáinkat is kétezer éves keresztény hitben akarjuk nevelni.

VI. Pál pápa, a Szentatya egyszer nekem egy magán kihallgatáskor azt mondta, hogy a modern korban a szülő lesz a család papja. Neki kell megtanítani a gyermeket az imádságra és a hit elemeire, a napi élet gyakorlatai által is. A modern családnak otthon kis kápolnává

kell átalakulnia, hogy a szent vallásnak fényét töretlenül tovább vigye a következő századokon át. Édesapák és édesanyák ne feledjétek el, ti lesztek a család papjai! Szent hitünk fényének őrzői és terjesztői! Megértem gondjaitokat és aggodástokat. Jól tudom, milyen nehéz a két műszak, főleg az édesanyák számára. De értsétek meg, hogy ebben a forrongó világban is „drága kincs a hit: túrni és remélni megtanít” (Arany). Az embernek pedig mindig túrni és remélni kell!

A szentestén a csillogó karácsonyfa mellett boldog öröm tölti el az emberek szívét.

Kedves Testvérek! Kérdezem: boldog-e mindenki karácsonya? Gondoljunk a magányosok bús karácsonyára, akik egyedül maradtak a szentestén. Szörnyű még elgondolni is! „Aki maga néz a tálba, azt az étel nem táplálja, több annak a gondolatja, mint amennyi jó falatja” (Vörösmarty).

Gondoljunk az idősek, öregek karácsonyára, akik az élet estéjén virrasztanak. Magukra maradtak, mint a megkopasztott fák. Gyermekük, unokáik talán még a szentestén sem keresik fel őket.

Gondoljunk a betegek karácsonyára. Betegágyon töltik a szentestét; esetleg kórházakban, klinikákon. Imádkozzunk értük, kitárt szívvel és lélekkel: Betlehemi Jézus áldd meg a szegényeket, a betegeket, és az elhagyottakat. Vigasztald meg őket, hogy a szenvedésben is velük vagy. Áldd meg őket, hogy a karácsonyi öröm az ő szívükbe is belopakodjék a szeretet ünnepén.

Ezen a csodálatos estén gondolatban ott vagyunk együtt a szélrózsa minden irányába szétszóródott magyar testvérekkel. Ilyenkor egymásra gondolunk. Szíveink a messze távolból is összecsendnek, és eszünkbe jut a régi nóta: „Szép vagy, gyönyörű vagy Magyarország, gyönyörűbb, mint a nagy világ!” Kedves Testvérek! Nem vagyunk túlzók! Nem vagyunk sovíniszták! De büszkék vagyunk Hazánkra, amelyet Szent István királyunk a Nagyasszony oltalmába ajánlott. A hazaszeretetet erénynek tartjuk! A hazáért imádkozunk! Itthoni és távolban élő magyarok egy szívvel, lélekkel énekeljük: „Dicsőség a magasságban Istennek és a földön békesség a jóakarátú embereknek.”

Gondatfoszlányok

Mindig úgy gondoltam a karácsonyra, mikor elkövetkezett, mint igazán szívünk szerint való időszakra. Az egyetlen időszak, amelyre gondolok az év hosszú kalendáriumában, amikor emberek, asszonyok megegyeznek abban, hogy tágra nyissák elzárt szívüket és gondoljanak másokra is, mint emberi lényekre, akikkel együtt haladnak a sír felé, nem pedig úgy tekinteni őket, mint egy másik emberfajtát, akik egészen másra vannak rendelve.

*

FRANCOIS VILLON

Ajánlás

Jézus herceg, nagyúr, ne hagyj magunkra,
ne jussunk a pokollal háborúba
és semmi dolga ne legyen velünk.
S ti, emberek, nincs idő léha gúnyra:
kérjétek az ég irgalmát nekünk!

Ford.: Szabó Lőrinc

*

Istenség

Imádlak Isten; most tudom, ki vagy,
Sokszor hallottam és sokszor kimondtam,
De nem értettem nevedet.
A nagy természet magyarázta meg
Hatalmad és jóságodat . . .
Dicsértessél, dicsértessél örökre!
Imádlak Isten; most tudom, ki vagy.

(Petőfi Sándor: Az apostol)

KARÁCSONY: PÁSZTOROK MISÉJE

„MEGJELENT AZ ISTEN JÓSÁGA”

HAJNALI SZENTMISE

Olvasmány:
Iz 62, 11–12.

Szentlecke:
Tit 3, 4–7.

Evangelium:
Lk 2, 15–20.

Bevezetés

Pásztorok jöttek Betlehembe. De nem azért, hogy beszéljenek. Azért jöttek, hogy lássanak, hogy higgyenek, hogy imádjanak. Igaz, beszéltek is, hiszen szívük tele volt. És Mária csodálkozva hallgatta őket. Egész élete folyamán csodálkozni és hálálkodni fog. Krisztus, a Megváltó itt van . . .

Énekelünk és rácsodálkozunk: Ismét hazatérünk, és tudjuk, hogy Ő itt van és velünk járja útjainkat . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Isten szeret bennünket és a javunkat akarja. Merjük-e tehát útmutatásait követni? Bízunk-e abban, hogy bármit teszünk az Ő tanítása szerint, mindaz a javunkra válik?

– *csend* –

Ha úgy érezzük, hogy senki sem törődik velünk: Uram irgalmazz! –

Ha nem bízunk teljesen a Gondviselésben: Krisztus kegyelmezz! –

Ha borulatóak vagyunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Hasonlítsd össze az éjféli mise 2. olvasmányával (Tit 2, 11–14). Jézus Krisztusban Isten jósága láthatóvá lett, ugyanakkor világossá vált, hogy egy ember sem jó az Isten színe előtt. Minden csak öntelt-ség, öncsalás. Ettől szabadít meg bennünket Isten igéje és Isten cselekedete.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A pásztorok általában kevésre becsült „kis” emberek voltak. Nem tartoznak népük gazdagjaihoz, sem az iskolázottakhoz, sem a „jám-borokhoz”. De ők hallják meg először az örömhírt. Hisznek az igének, és felismerik a szegény gyermekben az Urat, a Megváltót. Mária hallja a pásztorok szavait . . . még nem fog fel, nem ért meg mindent. A hallottakat azonban „megőrzi szívében” és egész életében fontolgatni fogja (Lk 2, 5; Ján 17, 3).

II.

Megfontolandó Bonhoeffer jellemzése: „Ahol Jézus Krisztus van, ott vagyunk mi, akár tudjuk, akár nem. A Megtestesülés ereje által van ez így; ami Jézus Krisztussal történik, velünk történik. Valóban a „mi szegény testünk és vérünk” fekszik ott a jászolban, a mi testünket szenteli és tisztítja meg Jézus Krisztus engedelmességben és szenvedésben, a mi testünk hal meg vele a kereszten és vele temetik el.

Emberi természetet vett fel, hogy örökké nála legyünk. Ahol Jézus Krisztus Teste van, ott vagyunk mi, igen, az Ő Teste vagyunk! Ezért szól a karácsonyi örömhír minden embernek: elfogadtatok. Isten nem vetett meg benneteket, hanem megtestesülten hordozza mindannyiatok testét és vérét. Nézzetek a jászolra! A Gyermekek testében, Isten megtestesült Fiában a ti testetek van; minden nyomorúságtok, szorongástok, kísértétek, sőt minden bűnötöket hordozza, megbocsátja, megszenteli. Így lett Ő Üdvözítőd.” (D. Bonhoeffer)

*

Az első Karácsonyt megelőző végeláthatatlan időben már jelen van Krisztus hatalmas ercjével. Minden az Ő születését készíti elő, kezdve a kozmikus erők forrongásától és a bioszféra első zsendülésétől.

Az Ő születésének előkészítése gyorsítja meg az ösztönök, majd pedig a gondolat kibontását a Földön.

Nem kevesebb kellett, mint az ősember borzalmas és ismeretlen erőfeszítései, a több százados egyiptomi kultúra szépsége, Izrael nyugtalan várakozása, a keleti misztikák lassan leszűrt illata, és a görögök százszor raffináltabb bölcsessége, hogy Jessze törzsén az

emberiség fáján kinyiljék a Virág. – Amikor Krisztus megjelent Mária karján, a világot emelte fel önmagában. (Teilhard: A Minden-ség himnusza. 81.)

III.

EGY ÚJSÁGÍRÓ KARÁCSONYI JEGYZETE 1983-BAN

„A Hirosimáról és Nagaszakiról, a bombafelhő alatt meghalt városokban készült filmet szigorú embargó tartotta dobozban mostanáig, míg végül a sugárbetegségben haladó rendező visszaharcolta a dokumentumot. Mit látunk? Nagaszaki bombarobbantotta, szakadt falú székesegyházában karácsonyi gyertyákat lebegtet a szél. A lobogó sárga lángban az arcok még sárgábbak. A túlélők kicsiny csoportja az orgona mellett énekel. Fakó muzsikus nőgatja a billentyűket és szól a „Stille Nacht” az embertelenül csendes temetői éjben . . . A német karácsony dala az amerikaiak által térdrevert Japánban. Félelmetes metafora . . .

Nem tudom, hányan élnek ma is azok közül, akik a csendes éj békéjében reménykedve énekeltek ott, akik a csendes nappalok ígéretét keresték azon a háború utáni éjféli misén. Nem tudom, megette-e a rák a muzsikáló pap billentyűkön bizonytalankodó kezét. Azt sem tudom, felépült-e újra az a székesegyház, vagy megmaradt „memento”-nak. Ami történt, jó lenne elfelejteni.

Abban a hitben, hogy érdemes folytatni azt, amit úgy hívunk: történelem. Abban a hitben, hogy képesek vagyunk úgy élni, ahogyan egyedül érdemes, értelmes. Abban a hitben, hogy a torkolattüzeztől, hanem a karácsonyi gyertyáktól lesz világos ez a Föld. Hogy a ma esti fenyők levele sosem hull le, hogy örökre zöld marad az, ami örökzöld: a remény. Remélni hát, hogy sohasem lőnek rakétával a Betlehemi Csillagra, amelynek opálos fényében 1983. évvel ezelőtt született meg az Emberfia. Békét hát odakint a világban, és békét idebent, bennünk. Megértést, türelmet, a másik elfogadását, csendet, ünnepet. Mária, és a következő 365 napra, 365 évre, az örök naptár minden karácsonyára.”

(Bölcs István jegyzete a Kossuth Rádióban az 1983. évi karácsony előtt).

KARÁCSONY ÜNNEPI SZENTMISE

A SZENTHÁROMSÁG PÁRBESZÉDE

Olvasmány:
Iz 52, 7–10.

Szentlecke:
Zsid 1, 1–6.

Evangelium:
Jn 1–18.

Bevezetés

Jézus nem hivatlanul, nem a sötétből érkezik. Az Atya szólítja meg a teremtetlen fényben és világosságban. A próféták sejtették, hogy szavaik egyszer majd feloldódnak az örökké élő Igében, amely megvilágosít minden embert. A Gyermekek, a Világosság nem hivatlanul jön a világ sötétségébe. De ez a világ nem fogadja be. A világtörténelem semmit sem tud születéséről . . . Halálát, a kínos epizódot csupán néhány sorban említi meg. Mégis ez a szegény Gyermekek a világot hordozza szívében.

Lelkiismeretvizsgálás és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Ma Isten emberként megszületett, hogy megismerhesük Őt, hogy találkozassunk Vele. A mai nap ennek a születésnek, ennek a találkozásnak az ünnepe.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi, a magunk részéről akarjuk-e ezt a találkozást?

– *csend* –

Mert inkább kerestük a karácsony vidámságát, mint a karácsony békéjét: Uram, irgalmazz!

Mert az ünnepekre való előkészület során, a sürgés-forgás során oly keveset gondoltunk Rád: Krisztus kegyelmezz!

Mert nem törekszünk igazán a Veled való szoros kapcsolatra: Uram, irgalmazz!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus Isten megtestesült Igéje. Kezdetől fogva „Istennél”, az örök Fiú volt. Benne mondja ki az Atya egész Lényét. Vele hív létre és irányít mindent. Minden létezőt Vele részesít világosságában és életében. „És az Ige testté lett”. Isten egészen közel jött hozzánk. Nálunk lakik. Azon fordul meg életünk, vajon Krisztust, az Isten Igéjét befogadjuk vagy elutasítjuk-e?

II.

Megfontolandó Christa Reinig mélyértelmű verse:

Ich rufe den Wind:
Wind antworte mir!
Ich bin – sagt der Wind –
bin bei dir.

Hívom a szelet,
Felelj nekem szél,
– Nálad vagyok –
mondja a szél.

Ich rufe die Sonne:
Sonne antworte mir,
Ich bin – sagt die Sonne –
bin bei dir.

Hívom a napot:
Felelj nekem nap!
– Nálad vagyok –
mondja a nap.

Ich rufe die Sterne:
antwortet mir,
Wir sind – sagen die Sterne –
alle bei dir!

Hívom a csillagokat:
feleljetek nekem!
Nálad vagyunk mind –
mondják a csillagok!

Ich rufe den Menschen:
antworte mir!
Ich rufe, es schweigt
nichts antwortet mir.

Hívom az embert:
Felelj nekem!
Hívom – de hallgat,
semmi sem felel.

Ha Isten olyan lenne, mint az emberek, akkor az ember zavarral és daccal vegyült hallgatására, hallgatással felelt volna. Ám Isten nagyobb ennél. Az ember végül szükségből válaszolt neki. Isten azon-

ban szeretetből és szeretettel válaszol. Isten szeretete végig kísért minden nemzedéket, míg szeretete végül emberi névre talált: Jézus lett a neve.

III.

Hogy találjak szavakat arra, hogy hirdessem nektek, mi történt, történik, és minek kell történnie Karácsonykor? Emberek vagy angyalok nyelvén szóljak-e, hogy korunk emberei megértsenek? Ami Betlehemben, Isten házában, benned történik, túlhaladja az ember felfogó képességét és kifejező készségét. De zavarunkat még nagyobbítja az, hogy még a szavak is, amelyek a csodát csak megsejtetik velünk, tartalmuktól megfosztva meseszavalká lettek, amelyek a mai embernek szinte már semmi valóságosat nem jelentenek.

Karácsony már mondává silányult, idillé torzulása elkerülhetlenné teszi a giccsét.

Először meg kell teremtenünk néhány előfeltételt, hogy igazi Karácsonyt élhessünk meg. Talán túl sötétben látok? Hozzáfogok állításaim bizonyításához: A valóságok elvesztése vagy kiforgatása kiüresíti a beszédet. Üres szavakkal már nem lehet valóságot továbbadni. Összefüggéstelen, halott szavakból nem árad meggyőződés. Teremtés csakis túláradó életből jön. A holt dolog nem teremt, nem hoz létre semmit, és nem győz meg. Rémulten és felháborodva halljuk, hogy egyes országokban a Karácsony ünnepét el akarják barbár módon törölni. Mi inkább amiatt rémuljünk meg, hogy a mi magyar népünknek közel a fele már nem ünnepel igazi Karácsonyt. Ajándékokat ad, ajándékokkal viszonz az anélkül, hogy a mennyei Atya ajándékát elfogadná. Ünnepel anélkül, hogy tudná: miért?!

Mi a Karácsony magva? Hirdessék nekünk az angyalok, akik még hitelesen tudják, a még kimondhatatlanabbá vált karácsonyi Üzenetet. A betlehemi angyal így szólt a pásztorokhoz és mihozzánk: „Nagy örömet hirdetek Nektek. Gyermeket találtok, pólyába takarva . . .” (Lk 2, 10). Már itt megakadok. Hogyan kezdjek egy Gyermekről beszélni, ha sokan nem szeretik a gyermeket. Csökkentik a beteg gyermekek halandóságát, de születésük előtt meggyilkolják az egészségeket. Ez volna a „gyermek százada”?

Vannak azután mások, akik elfogadnak egy gyermeket, de mint élő játékszert, babát, és azt bálványozzák, kényeztetik, de nem nevelik . . . Hogyan léphetnek ezek a betlehemi Gyermek jászola elé? Boruljatok térdre, hogy bocsánatot nyerjetez ettől a Gyermektől! A

jászol mellett csak az áldozatkész apáknak és anyáknak van helyük, és mindazoknak, akik szóban és tettekben mellettük állnak.

És a betlehemi angyal tovább kiáltja: „Gyermekeket fogtok találni, jászolba fektetve, istállóban, mivel a szálláson nem akadt hely számára!” Itt ismét megakadok. Angyal, te hiába fogsz kiáltani! Az emberek orrukat fintorgatják az istállószag gondolatára, ahol az embernek vigyáznia kell, hová lép, még csak be sincsenek parfömmözve, a mi kikent-kifentségünkkel egy istállóban?! Az emberek úgy érzik, hogy felette állnak az akkori primitív körülményeknek . . .

Itt az ideje, hogy mindezen túltegyük magunkat. Kárpitozott bútorokról és hűtőszekrényekről álmodozunk, komfortunk már nem talál oda az istállóba, bálványunk: az életszínvonal megveti Betlehem szegénységét, és mi, áldozatkész imádói úgy véljük, hogy az a légkör nem nekünk való. Sokat ajándékozunk és sokat kapunk. Ha még oly sokba kerül is, ide vele! Hiszen „karácsony” van! Tévedtek, számotokra nincs Karácsony! Az istállóba csak annak van szabad belépése, aki tiszteli a szegénységet és szégyelli sok mindenét a jászol színe előtt; aki szereti az egyszerű életet és a szegényeket állandóan segíti. A belépés olyan megtiszteltetés, amely nem mindenkinek jut osztályrészül, csak annak, aki nem félti vasalt nadrágját vagy nylonharisnyáját, amikor a Gyermeke előtt letérdel az istálló padlójára! Csak annak, aki ennek a szegény testvérnek kész magas belépődíjat fizetni ezért. Nálunk statisztika nem mutatja, hogy az élvezeti kiadások milyen arányban állnak a Caritas-kiadásokkal. A karácsonyi boldogság csak a betlehemi szegények, a lélekben szegények osztályrésze, csak az övék a karácsonyi öröm menyországa!

A betlehemi angyal ezt kiáltja: „Ma született nektek az Üdvözítő, a Megváltó, az Úr!” Halljátok hát, nektek van szánva, nektek küldve, miattatok jön, titeket keres! Így lett hírüladva egy történelmi esemény, amely ott és akkor történt, ami ugyanolyan valóságban létezett, mint most mi. Elzarándokolhatnánk a helyre, ahol ez történt, letérdelhetnénk a helyen, ahol a jászol állt.

A szem- és fültanúk szakadatlan tanúsága hatol hozzánk az évszázadokon át. Természetes, hogy Üdvözítő után vágyunk, természetesen szükségünk van Megváltóra; bálványaink nem elégségesek. De vajon azt, ami neki nem sikerült, a betlehemi Gyermeke véghez tudja-e vinni? Földi hatalom és bölcsesség nélkül? Szervezés és agitálás nélkül? Nehéz az Úrnak hinni, Benne bízni, Előtte meghajolni. Újra és újra más „megváltóval” próbálkozunk, és legszívesebben magunk

maradnánk az urak. Karácsonyt csak az fog ünnepelni, akiben van bátorság, hogy egész életét Rá építse, döntéseit egyszersmindenkorra elfogadja, minden szükségben az Ő keze után nyúljon, – csak aki magáról megfelelkezve ennek az üdvözítő Gyermekeknek adta magát, – az fog Karácsonyt ünnepelni; a többieknek csak ünnepnapja van, semmi egyéb. Mennyit árul el a mai ember szóhasználata: „A villamos borotvakészülék, az új szőrmecsizma az én „jézuskám” . . .” Aki így beszél, nem ismeri már az igazi kis Jézust. Meg van ugyan váltva, de mégis megváltva. A pohárcsengés többet jelent neki, mint a harangzó. Vajon mikor születik meg számára az üdvözítő?

Karácsony igazi jelentőségét nem lehet tárgyilagosan, száraz szavakkal megállapítani. Ezért ujjongtak és énekeltek az angyalok Betlehemben: „Dicsőség a magasságban Istennek!” Vajon szabad-e őket félbeszakítanunk és megkérdeztük: „Kinek szívügye ez még?” Az angyaloknak bizonyára, akik nem fáradnak bele Isten dicsőségét hirdetni a mennyekben. A tavaszi reggel és a nyári zivatar, és a ragyogó téli hó nem kérdeznak, de dicsőítik Őt. Nem kérdez a tenger és a harmat, a madarak százhangú kórusa, de Istent dicsérik ők is. Ám dicsőítő énekük nem vigasztalja meg Istent, hogy az emberek viszont megfelelkeznek róla. Hány ember tartja Isten dicsőítését haszontalan időpazarlásnak vagy lustaságnak. Mások úgy vélik, hogy az ilyen fáradozás amúgy sem ér fel Isten nagyságához és felesleges fontoskodás. És mily félszívvvel, mily szórakozottan és hanyagul „végzik” a hívők Isten dicsőítését! Ám csak a Magasságbeli dicsősége tüzeli az ember alkotó erejét úgy, hogy remekművek keletkeznek. Csakis ez ad neki erőt a létben való kitartáshoz, sőt sóhajai ujjongássá válhatnak!

Isten Fia azért jött Karácsonykor a földre, mivel égő vágy hajtotta, hogy az Atyát megdicsőítse, túl minden emberi mértéken és az ember minden bűnös arcátlanóságán! Akiknek nincs érzékük Isten szükséges, nagyszerű dicsőítéséhez, nem értik meg a Karácsonyt. Így áll itt a törpék nemzedéke, a karácsonyi törpéké, akik csak saját hasukért, saját nyomorúságos szükségleteikért dolgoznak. Ám pályaudvar-katedrálisai és film-dómjaik ugyancsak neveltségesek. Pöffleszkednek, ahegyett, hogy imádkoznának! Helyes Glóriát énekelni, de Glóriát imádkozni jobb, és a legméltóbb a Glóriát elszenvedni, mint a türelmes Istengyermek tette ott, Betlehemben . . .

Magabiztosan éneklük tovább a betlehemi angyalok: „És békesség a földön a jóakarató embernek!” Ó, te nyakatekertté tett békeüzenet!

A népek, mint mondják, a béke végett fegyverkeznek, szörnyű fegyvereket gyártanak, – hogy fenntartsák a békét! Az elnyomást, a kikényszerített alávetettséget békének nevezik; békének nevezik, amikor halálfélelmében senki sem mer szólni. „Békét” kiáltanak, és jó üzletet csinálnak a háborúval. De miért kalandozunk a távolba? „A drága béke kedvéért” egyik ember nem néz a másikra, és nem szól hozzá egy szót sem. Megkötik a békét, de a gyengébb kárára. A nagy békecsalódás onnan származik, hogy a békét Betlehem helyett máshonnan várják, mindenestre a másiktól. Nincs más, mint vagy Krisztus békéje, vagy mindenki háborúja mindenki ellen! Jaj azoknak, akik még a Szentestén sem engednek be egy szeretetsugarat börtöneikbe, fogolytáboraikba! Az igazi béke egyetlen előfeltétele az egyesek és a népek feltétlen kapitulációja Isten előtt. Olcsóbban nem lehet megszerezni a békét. Csak az merészkedhet a jászol elé, aki saját kárán is fenntartja és helyreállítja a békét, – más nem! Az ilyennek isteni béke lesz osztályrésze, nyomorúság, szorongattatás, szenvedés és külső szolgáltság közepette is!

Amint látjátok, Testvéreim, nem is olyan könnyű Karácsonyt ünnepelni. Először nem elegendő a teli pénztárca, az eltökélt szándék. Mindez nem segít, hogy jól menjen a sorunk. A „boldog Karácsony” gyökere a nagy öröm, amelyet a betlehemi angyal hirdet. Aki az ünnepet ettől elkülöníti (még ha fénnel is), kiszáritja azt. Ajándékozzon meg mindannyiunkat igazi karácsonyi ünneppel az isteni Gyermekek! Ám a karácsonyi üzenetet kimondhatóvá kell tennünk, hogy megértjük azt!

IV.

Kedves Testvéreim!

A béke nem statikus, nyugalmi állapot (mint a temető békéje)! A salom szó (héber) dinamikus fogalom! Nem passzív visszatekintés, semmittevés, hanem aktív élet, előretekintő, állandó küzdelem az ember fejlődésének, kibontakozásának, lelki egyensúlyának biztosítására.

Az igazi és tartós békének három pillére van:

1. *Béke Istennel*, akihez így imádkozunk: Mi Atyánk, szenteltesd meg a Te neved . . . jöjjön el a te országod! Isten X.-parancsolata nélkül jaj de feje tetejére állna a világ . . . s hol az V. és milyen súlyos következményei vannak ennek? És a VI., a VII. a VIII. parancs?

2. *Béke embertársainkkal* szemben. A családban férj és feleség, szülő és gyermek között. Vezető és beosztott között . . . Jaj de feszült, ideges sokszor a légkör!

3. *Béke saját magunkkal* szemben. De nehéz sokszor önmagunkat is elviselni! És de nehéz erkölcsi törvények nélkül, tisztességesen élni! Az alkohol és a szex mámora nem megoldás. Csak pillanatnyi csábítás. A lelkiismeretet tartósan elaltatni büntetlenül nem lehet!

Kedves Testvérek!

Karácsony a család ünnepe is. Ezen a szent napon főpásztori szeretettel gondolok a magányosokra és az egyedül maradt özvegyekre, akik nem adnak senkinek és nem kapnak senkitől ajándékot. Szeretettel gondolok a betegekre, akik otthon vagy a kórházakban lázasan fekszenek, sokszor hónapok vagy évek óta . . . Ó, ők nem érzik a karácsonyi örömet és békét . . .

Mégis azt ígérem: imádkozom értük, hogy adjon az Úr Jézus lelki erőt az élet nagy keresztjének elviseléséhez, mert csak élő hittel lehet türelmesen keresztet viselni.

Szeretettel gondolok az áldozatos, fáradta is mindig mosolygós kedves ápoló nővérekre, a gyógyító, szelíd Krisztus nyomában járó lelkes orvosokra, és mindazokra, akik hivatásuk teljesítése miatt nem jöhettek el a nagy születésnapra.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok az itt jelenlévő kedves híveimnek és városunk minden polgárának nagyon kellemes, békés karácsonyi ünnepeket!

V.

Krisztusban kedves Testvérek!

Csodálatos varázsa van a karácsonyi szent estének. A kemény szívek meglágyulnak. A reménytvesztettek bizakodókká válnak. A fagyos karácsonyi estén leolvadnak az emberi szívek jégpáncéljai.

A csillogó karácsonyfa mellett csillogó szemű gyermekek között a felnőttek szemei is megtelnek örömkönnyekkel. Mi az a kimondhatatlan érzés, amely fojtogatja ilyenkor az embert kivétel nélkül? Karácsony éjszakáján a világtörténelem legtitokzatosabb, de egyúttal a legmagasztosabb eseményét ünnepeljük: a Fiúisten emberré lett.

Karácsony szent titka, akár tudomást szerzünk róla, akár nem, ez: „. . . és az Ige testté lett és mi köztünk lakozott . . .” (Jn 1, 14). Annak emléknapját ünnepeljük, hogy az Isten Fia lehajolt az emberekhez.

Azon az első szent éjszakán, amikor Betlehemben megszületett, vállalta az emberi sorsot, hogy érettünk szenvedhessen, meghalhasson és kereszthalálával megváltson minket.

Egy milliárd keresztény ünnepel ma szerte a kerek világon. De azok is, akik távol állnak, karácsonyfát állítanak és akaratlanul is hódolnak Krisztus előtt, aki valóságos Isten és valóságos ember, aki feltámadása óta velünk van a világ végezetéig. Krisztus mint ember, a történelem legnagyobb alakja. A történelmet kettéosztotta a Krisztus előtti és Krisztus utáni időre akkor is, ha nem említjük az időszámításnál a nevét.

Kedves Testvérek!

Karácsony ne legyen pillanatnyi ellágyulás, szép poézis és hangulatos érzés. Tudatosítsuk magunkban: az érettünk meghalt és feltámadt Krisztus itt van közöttünk. Az Eucharishtiában magunkhoz vesszük. Hiszen a mai világ öntudatlanul is Krisztust éhezi. Ezt a Krisztus-szomjat olyan gyönyörűen fejezte ki egy nagy magyar költő (Ady), amikor így tesz vallomást:

Hiszek hitetlenül Istenben,
Mert hinni akarok,
Mert sose volt még úgy rászorulva
Sem élő, sem halott,
Szinte ömölnek tört szívemből
A keserű igék,
Melyek tavaly még holtak voltak,
Cifrázott semmiség,
Most minden, minden imává vált,
Most minden egy husáng,
Mert veri szívem, testem, lelkem,
S mely kegyes szomjúság
Szépség, tisztaság és igazság,
Lekacagott szavak,
Óh, bár haltam volna meg akkor,
Ha lekacagtalak.
Szüesség, jóság, bölcs derékség,
Óh jaj be kellett,
Hiszek Krisztusban, Krisztust várok,
Beteg vagyok, beteg.

Igen Testvérek, Krisztust várjuk mi is, hogy lelkünkbe költözzék. A Krisztussal élő ember mindent másképp lát: önmagát, embertársait, a világot, az örömet, a szenvedést. Egy új világba lép, amelyben rend van, igazság és szeretet. A krisztusi ember együtt szenved a szenvedőkkel, de tud ujjongani és örülni is a Szentlélekben.

Igen, Karácsony az öröm és a szeretet szent ünnepe! Azért boruljunk le most lélekben a betlehemi jászol előtt és mondjuk áhítattal:

– Kis Jézus, éhesek vagyunk sok mindenre, de téged éhezünk igazán.

– Kis Jézus, szomjasak vagyunk sok mindenre, de téged szomjazunk igazán.

– Kis Jézus, fázunk és félünk, aggódunk és gyötrődünk, de te hiányzol nekünk igazán.

Csendes éj, szentséges éj, lopd szívünkbe, ebben a fagyos világban, a te meleg isteni szeretetedet!

Ezekkel a gondolatokkal kívánok az itt jelenlévő kedves híveknek, az otthonmaradt kisgyermekes anyáknak, a magányosoknak, az öregeknek, árváknak és betegeknek, és minden magyar testvérünknek kivétel nélkül nagyon boldog karácsonyi ünnepeket!

VI.

Krisztusban kedves Testvérek!

Karácsony az öröm, a szeretet ünnepe. Karácsony a család ünnepe. Karácsony születésnap: a megváltó Jézus születésnapja.

A három nagy vallás: a zsidó, az iszlám és a kereszténység meg egyezik abban, hogy egy Isten van, aki a világot és embert teremtette. De csak a kereszténységben van Karácsony: emberré lett az Isten. – Nagy titok! Az Ige, a második isteni Személy emberré lett és miközünk lakozott. Az Isten emberi testet öltött. Született Szűz Máriától . . .

A végtelen Isten – véges lett.

A halhatatlan – halandó lett.

A mindenható – tehetetlen gyermek lett.

A láthatatlan Isten – látható lett.

Az örök Isten – időbeli lett.

A Teremtő – teremtmény lett.

Karácsony titka felülmúl minden emberi logikát! Abszolút titokkal állunk szemben! Isten megfoghatatlan tetteivel állunk szemben, amelyről csak térdenállva elmélkedhetünk.

Mit üzen nekünk Karácsony?

Karácsony üzenete – a kereszténység üzenete. Oswald Spengler nagy kultúrkritikus századunk elején mondotta: A kereszténység a világtörténelem egyetlen vallása, amelyben az emberi sors az egyetemes kereszténység középpontja lett.

A Karácsony titokzatossága miatt minden embernek szól, legyen az kételkedő vagy hívő.

A kételkedőknek azt mondja: emberi létünket titok veszi körül, amit logikával átlátni nem lehet. Az Isten hozzátartozik az ember meghatározásához, különben nem értjük meg.

A hívő leborul a jászolban fekvő Titok előtt. Csodálja, hogy Isten olyan közel jött az emberhez, hogy őt nézheti, érintheti, átkarolhatja, de meg is ostorozhatja, meggyalázzhatja és keresztfára feszítheti. Egy lett közülünk! . . .

Aki kételkedik, megéri a karácsonyi üzenetből, hogy nem csak az emberi gonoszságnak van titka (mysterium iniquitatis), hanem még nagyobb az isteni szeretet (mysterium amoris) titka.

Aki hisz, az megéri, hogy a betlehemi jászol és a golgotai kereszt ugyanabból az anyagból készült. Születés és halál, fény és árnyék, emberi és isteni cselekvés csodálatos összhangban van egymással.

Mi a szeretetet hirdetjük! Nemcsak Karácsonykor, hanem a hétköznapi napokon is. Bizakodva, optimizmussal nézünk a jövőbe: Jézusba kapaszkodunk!

Befejezésül a szép régi énekkel hódolunk a Szent Titok előtt:

Légy üdvözölve, szent karácsony,
Mely földre hoztad az eget!
Ím, elmúlik a bűnnek éje,
Mert te az üdvöt hirdeted.

Gondolatfoszlányok

Jézus Krisztus nélkül a világ nem létezhetnék, mert vagy meg kellene semmisülnie, vagy pokollá kellene válnia. (B. Pascal: Gondolatok)

*

Egyedül senki sem juthat el az igazsághoz. Csak mindenki részvételével. Összülőkötől, Ádámtól kezdve a mai időkig, millió és millió nemzedék munkájával, követ köre rakva, lehet felépíteni azt a templomot, amely majd méltó hajléka lesz a nagy Istennek. (Tolsztoj: Háború és béke.)

*

A kegyelem kell hozzá, hogy egy emberből szent legyen. Aki ebben kételkedik, az nem tudja, hogy mi a szent és mi az ember. (Pascal: Gondolatok)

*

Krisztus „az emberit és istenit egyesítvén magában, kivonta az embert a bűn romlottságából, hogy isteni személyében is Istennel kiengesztelje.” (Pascal: Gondolatok)

A SZENTCSALÁD ÜNNEPE

VASÁRNAP

(KARÁCSONY UTÁN, VAGY DECEMBER 30.)

Olvasmány:
Sir 3, 3–7. 14–17. a.

Szentlecke:
Kol 3, 12–21.

Evangelium:
Mt 2, 13–15. 19–23.

Bevezetés

A mai kor családja: az apa, az anya, a gyermekek számára mit jelenthet a Szentcsalád? Akkor régen minden más volt. Csakugyan minden? – Ott volt a Gyermeke, akit szerettek: Isten helyett Mária, az édesanya és József, az atya. Ők hárman egyek voltak tiszteletben és szeretetben.

Kérdések és fájdalmak várnak gyermekekre és szülőkre egyaránt. Semmi sem árthat a gyermeknek, akit szeretnek, és semmi a szülőknél, akik bíznak és készek arra, hogy maguk és gyermekük életét vállalni merjék.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbocsánati szertartás

1. Vajon gondoltam-e arra, hogy mi az életem célja? Honnan jövök, hová tartok? Miért élek? Vagy a rohanás, a hajsza, a törtetés a pénz miatt állandó feszültségben, stresszben élek – és elfelejték felélni az égre? – Istenre nézni?

Nemcsak kenyérrel él az ember . . . a léleknek is táplálékra van szüksége, ne feledjük!

Imakönyv, vallásos újság, vagy könyv mikor volt utoljára kezében? . . . Talán iskolás koromban?

Uram, irgalmazz!

2. Milyen a családi életem? Milyen a vasárnapom? Van-e egyáltalán? Vagy akkor is hajszolom a pénzt, vagy a turizmust? – Vasárnap

elmegyek-e Isten házába, a templomba, hogy a közösségben kiénekeljem és kiimádkozzam magam?

Krisztus kegyelmez!

3. Férj és feleség meghallgatja egymást, megérti-e elviseli egyik a másikat – feles-e gondjuk, örömük? Vagy csak a tévé rabjaivá váltak?

Hogyan nevelem gyermekemet? Gyermekem megtanul úszni, nyelveket sajátít el, erőmön felül megadok neki mindent. – De megtanítom-e imádkozni? Jár-e hitoktatásra? Jár-e templomba? – Ha csak technikai ismeretet adok neki, üres lesz a lelke, erkölcsi erő nélkül elmerül a sex, az élvezet, az alkohol hullámaiban. – A fiúkért és leányokért valaki felelős . . .

Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az olvasmány zárómondatai felsorolják röviden az asszonyok és férfiak, a gyermekek és szülők kötelességeit. Minden keresztény etika zsinórmértéke: maga Krisztus. Ő teszi képessé az embereket arra, hogy egymással békességben éljenek. Ez egyaránt érvényes a családra és a közösségre. Ahol béke honol, ott meghallják és hálásan fogadják be Krisztus szavát. Ott a közös imádságban, a közös éneklésben és a mindennapi szorgos munkában érezhetővé válik az öröm.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Betlehem, Egyiptom, Názáret: a Messiás-gyermek három állomása nem véletlen. A Gyermek az Isten oltalma és vezetése alatt áll, s ugyanakkor tapasztalja szülei gondoskodó szeretetét. Az evangélistának nem az volt fontos, hogy egy örömben és szenvedésben egyesült családnak a képét bemutassa, hanem az, hogy elmondja: Jézus jövetele valami döntőt jelentett népe számára. Jézusban beteljesül annak a népnek a története és küldetése, mely szintén Egyiptomból vándorolt Kánaánba (Óz 11, 1). Jézus az új Mózes, zsidókból és pogányokból hívja életre, teremti meg Isten új népét. (Kiv. 4, 19–20; Mt 26, 71; ApCs 2, 22).

II.

A család – kis „egyház” . . . A Szentcsalád népe törvényeihez és szokásához tartotta magát. Így nőtt bele Jézus – szülei által – népébe és a vallásos életbe. Mint Gyermeket elvitték a templomba, később Ő maga zarándokolt el oda.

A keresztyény és egyházi élet iránti érzéknek a családban kell megérlelődnie. Jézus ebben is jel lett, amelynek korunkban elég gyakran ellene mondanak.

III.

A Gyermek-Messiás történetében a tisztelet és imádás mellett már ott van a gyűlölet és az üldöztetés is. A mód, ahogy Máté az események lefolyását ábrázolja, világossá teszi, hogy számára tulajdonképpen mi a lényeges: A történelmi és földrajzi részletek kevésbé érdeklik, mint az a kijelentés, hogy Jézus jöttével Izrael elérkezett történelmének döntő pontjához.

Jézusban beteljesül az, ami egykor Egyiptomban történt Izraellel; ezt akarja mondani az idézet: „Egyiptomból hívtam fiamat . . .” (Óz 11, 1) És Jézus, az új és utolsó Mózes, a végső idők istennéének vezére és megmentője, amelyet Ő maga fog magának zsidókból és pogányokból megteremtteni.

IV.

„Életed kezdetéhez kemény időt kerestél ki magadnak – írta a német koncentrációs táborból a jezsuita Alfred Delp 1945. január 23-án, – ám ez nem tesz semmit. Egy rendes ember mindennel megbirkózik. Jó szüleid vannak, ők majd megtanítanak arra, miként nyúlj a dolgokhoz és miként légy úrrá rajtuk . . . És én szeretném, hogy megértsed, mit akartam, ha nem ismerkednének meg alaposan ebben az életben: Életem értelme, amelyet magam elé tűztem, vagy pontosabban: amelyet mások tűztek életem elé, – Isten dicsőítését és imádását növelni: elősegíteni, hogy az emberek Isten rendje szerint, és Isten szabadságában éljenek és valóban emberek lehessenek. Segíteni akartam, akarok, hogy kivezető utat találjanak a nagy nyomorúságból, amibe mi emberek jutottunk, és amelyben elveszítettük a jogot ahhoz, hogy emberek legyünk. Csak az imádó, a szerető, az Isten

rendje szerint élő ember szabad és életképes. Ezzel, olyasmit mondtam neked, amit mint belátást, mint feladatot és megbízást kívánok Neked.”

V.

Igaza van az amerikai írónőnek: Elinor Glynnek, aki azt mondja, hogy: „A jó asszonyok nem születnek, meg kell alkotni őket.” Szeretném tanulságképpen elmondani, hogy a másíknak a megismerése nagyon fontos feladat. „Nem a szerelem teszi a házasságot házassággá, – a házasság lényege a türelem és a harmónia . . . A boldog házassághoz két egymásra hangolt ember kell, akik kiegészítik egymást. A házasságban a szerelem azt jelenti, hogy jó veled együtt lenni, te nyugalmat adsz, pihenést, álmot, egyensúlyt” – írja Perlaky. (A szív filozófiája, 38–44.)

Dr. Csíky Ottó válóperes ügyvéd korábban erről könyvet írt: A modern házasság problémái címen (1965). „Aligha túlzás azt állítani, hogy évente 1000–1500-zal kevesebb volna válópereink száma, ha az emberek átgondoltabban köténének házasságot. A felbontott házasságok döntő részében megállapítható volt, hogy a házastársak néhány napos, vagy egy-két hetes ismeretség után kötöttek házasságot. Sem egymás munkáját, sem rokonait, sem barátait nem ismerték. Ha a házasságban nincs meg a kölcsönös mély érzelem, akkor a házasság hétköznapijai, de még inkább válságos vagy nehezebb időszakai, betegség, kényszerű különélés, stb. aligha lesznek elviselhetők.

A kellő érzelmi fedezet nélkül kötött házasságok közé tartozik pl. az az eset, amikor akár a férfi, akár a nő kizárólag születendő gyermekükre való tekintettel lép házasságra, – amikor – különösen fiatalokra jellemző eset, – a hirtelen fellobbanó szexuális vágy hatására kötik meg a házasságot.”

A túl nagy szellemi, értelmi szintkülönbség is buktatóvá válhat. Ha most el is nézik egymásnak, később elviselhetetlenné válik a vétkes fél neveletlen modora, beszéde. Mennyivel inkább kérdezhetjük: hogyan tudnátok lélni az életet azzal, akinek a vallás magánügy?

VI.

A családoknak modellekre, mintákra van szükségük. Ha nem lenne paradoxon, azt lehetne mondani, hogy az emberi család olyan szép dolog, hogy maga az Úristen is akart belőle magának egyet . . .

Hiszen Jézus embercsaládba született bele: ez a názáreti Család, Szent Józseffel, Máriával és Jézussal.

Természetesen nem olyan család ez, mint a többiek, mivel Jézus nem csak Mária fia, hanem mindenekelőtt „Istennek a Fia”. Így az Isten belép abba az emberi valóságba, amely a család, – és ezzel a ténnyel azt meg is szenteli. Így minden emberi családi közösség modellt, mintát láthat maga előtt, amelyet felülmúlni nem lehet.

Erre a mintára ma különösen szüksége van a családnak. Egyrésztől a család valóban az emberi magatartások első olyan köteléke, kapcsolata, amely egyedül tudja biztosítani az egyénnek a békés fejlődést. E közösség belső tartalma csak akkor egészséges, ha egészséges maga ez az első sejt. Másrészről a mai család mindenütt kétségkívül mélységes krízisbe került, és igen sok a veszély körülötte. Sérthetetlen egységét veszélyezteti a válás. Az úgynevezett „szabadszerелеm” a házasság közötti hűséget ássa alá. A hedonizmus, az élvhajhászás a házasság lelkének megölését segíti elő, amely pedig nem más, mint az igazi hitvesi szeretet.

Ezt a válságba került családot mindenképpen meg kell menteni. De hogyan? A legjobb energiákat kell egyesíteni a cél érdekében. Meg kell menteni a hordozó struktúrákat . . . Mentjük meg a fő tartóoszlopokat!

De hogy megmentjük a családot, mint emberi értéket, meg kell menteni a keresztény lelkületet! Attól a pillanattól kezdve, hogy Krisztus a családot, a jelenlétével (mert családban született, mint ember) megszentelte, azóta a család nem pusztán profán valóság. A hívők, a keresztények részére szentség, amely Krisztusnak az Egyházzal való gyönyörű jegyesi kapcsolatát fejezi ki. Ez a gondolat készíti Szent Pált e kijelentésre: „nagy titok a házasság . . .” XXIII. János pápa pedig: „kis egyháznak” nevezi . . . A vatikáni Zsinat viszont „házi szentélynek” . . . Vagyis a házasság nem autonóm, független valóság, realitás, mely önmagába zárkózik, hanem önmagát felül kell múlnia és kinyílnia Isten Országának szemléletére.

Ennek a vasárnapnak az evangéliuma jól illusztrálja ezt a „nyitást”. Mint tudjuk, Jézus családja teljesen beleágyazódik az emberi tragédiába. Tagjai Isten szavára hallgatva megélik a menekültek és a kismimizettek szenvedését. Egyiptomból visszatérve Názáretben laknak, és ezért „Názáreti”-nek hívják Jézust, amely jelzi Jézusban az új istennépének a megkezdőjét.

József és Mária engedik, hogy Isten belenyúljon az ő családjukba olyan tervvel, amely azt túlhaladja, és amely az egész világot érinti.

Ugyanígy a keresztény család nem egy magábazárt kis világ, hanem a nagy Egyháznak az élő sejtje. Olyan tűzhely, amely maga körül sugározza a hitet. Nyitott a kis és legszélesebb közösségek számára (pl. plébánia stb.) sőt az egész világ számára.

Az is biztos, hogy ez a „patriarkális” családnak egy bizonyos modellje, amely a földműveléshez kapcsolódott, s amelyben az atya vitte az irányító szerepet, és az anyának jutott az érzelmi és az „otthon” feladat, nos, ez a modell ma már véglegesen a múltté. Az ipari forradalom gyökeresen megváltoztatta ezt a modellt. Ma nem semmisíthetik meg annak a családnak a lelkét, amelyről Szent Pál szól az olvasmányban. Az első, amely minden értéket összefoglal, a *szeretet*, amely a tökéletesség köteléke. Az evangéliumi szeretet ajándékozó magatartás, amely inkább arra gondol, hogy mit adjon, semmint arra, hogy mit kapjon. Amikor ez nincs meg a családban és vita támad a jogok és kötelességek tekintetében a házaspár között, vagy arról, hogy mikor adjunk és mikor kapjunk a családban, – az igazi családnak ekkor már vége, ekkor a házasság már „kettős önzés” létszake lesz, és később, amikor jönnek a gyerekek (ha egyáltalán jönnek!), – „hármás” vagy „négyes” lesz az önzés. A szeretetnek ez a magatartása akkor lesz jó, ha átalakul „szolgálattá” és akkor az egyik házastárs magától teszi azt, ami jó lesz a másiknak és viszont; – és képes lesz arra mindkét fél, hogy a másik gyengéit elviselje és neki megbocsásson.

Erre kellene törekedni minden házasságban, s így nem hullanának szét a házasságok, mint oldott kékék!

Sokat beszélnek most az alárendeltségről és a női egyenjogúságról is. A keresztény házasságmodell valóban nem a római pogány családtya (paterfamilias) despota önkényuralma, hanem egy olyan tekintély, amely mások szolgálatára van. „A házastársak kölcsönösen segítik egymást” – mondja a Zsinat.

Ami a családi nevelést illeti, a nevelés inkább eredményesebb azzal, amit a szülő cselekszik, vagyis az egyéniségével, példájával, mint hiábavaló rábeszéléssel.

A názáreti család csodás példájával, amely tökéletesen megtestesíti a fenti értékeket, az Isten megnevesíti mindezt az összetartó erőt, együvé tartozást és kedvességet, amely a szép emberi családot jellemzi.

Gondatfoszlányok

Boldogtalanok vagyunk a házasságban és hasonlóképpen a házasságon kívül. Boldogtalanok vagyunk egyedül és boldogtalanok a társaságban. Sündisznók módjára bújunk egymáshoz, hogy felmelegedjünk, de egymás túlságos közelségében kényelmetlenül érezzük magunkat, és mégis szerencsétlenek vagyunk, ha elválasztanak bennünket egymástól. (Schopenhauer)

*

A keresztény család „Magna Chartája” II. János Pál pápa 1981. november 21-én kiadott apostoli buzdítása a Keresztény családokhoz . . . (Familiaris consortio) (Bp. 1982. Szt. István Társulat kiadása, 141. old.)

*

Vannak kötelességeink gyermekeink iránt: át kell nekik adni Istenben való hitünket. Isten legyen irgalmas mind a gyermekek, mind a szülők iránt, akik nem kapnak hitet, és nincs mit átadniok.

*

A családtagok néha olyan külön világban élnek egymástól, mint a Tejút csillagai. (François Mauriac: A szerelem sivataga)

SZILVESZTERI HÁLAADÁS

I.

I. A szilveszter, temetési nap

Szilveszter estén a templomok megtelnek hívőkkel. Még azok is eljönnek, akik egyébként ritkán járnak templomba. Ilyenkor elfogja az embert egy különös érzés, talán a mulandóság gondolata. Egy évet megint sírba teszünk – az elmúlt évet – minden örömeivel és bánatával együtt.

A Szilveszter estét a magyar ember olyan kedvesen „hálaadásnak” nevezi. Hálát adunk ilyenkor az óév végén az Istennek és köszönetet mondunk. Miért?

Hálát adunk a sok kegyelemért, amivel az év folyamán elhalmozott. A sok jócselekedetért, amire sugalmazott. Mennyi büntől is megóvott ebben az esztendőben! Mennyi erénygyakorlatra adott alkalmat az év folyamán!

Köszönjük meg a jó Istennek az egészséget. Hány ismerősünk vagy rokonunk lehetek vagy hónapokon keresztül nyomta a betegágyat, nekünk pedig megőrizte egészségünket.

Köszönjük meg a munkaalkalmat és a munkakedvet, a családi békét és a sikereket. Ki-ki szálljon most magába, és nézzen lelkébe, mennyi mindenért kell hálát adnia . . .

De köszönjük meg neki, hogy egyáltalán életben tartott. Hány ismerősünk keresztfáján látható a felírás: meghalt 19 . . . -ban. Nekünk viszont megadatott e nap, amelyen számot vethetünk magunkkal. Sokan talán szkeptikusan mondják: talán jobb már azoknak, akik elmentek! Néha úgy belefáradunk az életbe és letargia vesz rajtunk erőt . . . De az élet, akármilyen terhes is, mégis alkalmat nyújt arra, hogy örök üdvösségünket előkészítsük és biztosítsuk.

Hálát adunk Istennek azért is, amit nem adott, vagy amit megengedett. Köszönjük meg a szenvedéseket is. A megpróbáltatásokat, a kereszteteket is! De hogyan lehet ezeket megköszönni? Nem inkább szabadulnánk tőlük? A szenvedések is javunkat szolgálják. Jaj de nehéz ezt megérteni! Pedig a szenvedés, a betegség sokszor összekovácsolja a családtagokat. Felszítja a szeretet lángját. A beteget, a szenvedőt

pedig elmélyülésre indítja . . . Megakadályozza, hogy súlyos bűnt kövessünk el. Hiába, a szenvedők világszövetségébe mindnyájan beletartozunk előbb vagy utóbb. Akár akarjuk, akár nem.

2. A szilveszter, születésnap is

Szilveszter nemcsak temetési nap, amikor minden örömeivel és bánatával, sikereivel és keresztjeivel együtt sírba tesszük az elmúlt évet, hanem Szilveszter születésnap is. Sokan vidám mulatozás közben várják meg, amikor megszületik az új év, amely más számnevet kap. Ilyenkor boldog Újévet kívánunk egymásnak. De boldog lesz-e az újesztendő? . . . – Az új év sötét, hosszú alagút, amelynek nem látjuk a végét. – Az új év magas hegy, amelyre nem tudjuk, hogy feljutunk-e. – Az új év tele van kérdőjellel, nem tudjuk mit hoz: örömet-e vagy szenvedést, sikert-e vagy sikertelenséget, szerencsét-e vagy szerencsétlenséget, egészséget-e vagy betegséget, életet-e vagy halált. – Nem tudjuk, megérjük-e a következő újévet.

3. Felkészülés az újesztendőre az óév küszöbén

Mivel bizonytalan az út, és sötétség borítja, vegyük kezünkbe a hit lámpását. Csak ezzel tudunk előre haladni. A hit mondja meg, hogy mi az élet célja, honnan jövünk és hová tartunk . . .

Istentől kaptuk halhatatlan lelkünket. Neki kell számot adnunk róla. Hozzá kell visszatérnünk. – A hit nélkül értelmetlen az élet és céltalan a szenvedés. – A hit az a híd, amit mindenképpen tartanunk kell. Minden esetleges gúnyolódás vagy egyéni kétkedés ellenére is. – A hit lámpását azonban táplálnunk kell imával és jócselekedetekkel.

„Credo” – hiszek! Ez legyen utolsó szavunk az óévben, és első szavunk az újesztendőben. Ez legyen sírunk fejfájára is írva. Milyen megható Veronai Szt. Péter tette, aki üldözői felé folyton ezt hangoztatta, s amikor már beszélni sem tudott, újját saját vérébe mártotta, s a földre írta: Credo! Hiszek Istenben!

Milyen szépen mondta Szent Ágoston: „Magadnak teremtettél Uram, s nyugtalan a szívünk, míg meg nem nyugszik tebenned”.

Másodszer: vegyük kezünkbe a remény horgonyát. Remény nélkül nem lehet élni! A szülő reméli, hogy gyermekeit felneveli. Az utas reménykedik, hogy célba ér. A fiatal házasok remélik, hogy boldogok lesznek. Szükség van természetfeletti reményre is! A földi reményekben sokszor csalódunk. Sokszor legközelebbi hozzátartozóinkban is. A remény akkor erős és biztos, ha horgonyát az örökkévalóságba akasztjuk, ha gyermeki bizalommal fogjuk meg Isten kezét.

Kérésünk teljesül, legfeljebb nem úgy és nem akkor, ahogyan és amikor akarjuk. Isten kezében vagyunk, amint a költő mondja:

„Éltem ott van Isten tenyerén,
azért nem félek én.
Azért van az, hogy bármi fáj nekem:
mosolyog a szemem.
Száz jajszó között is bízom vakon,
hitem fel nem adom.
Rám törhet vadul ezer baj, veszély,
Isten így szól: ne félj!
Miért és mitől is félhetnék én
az Isten tenyerén.”

(Vörös Jolán)

A harmadik, amire az újévben nagy szükségünk lesz, a szeretet. Elsősorban Isten szeretetére van szükségünk, mert ez az első parancs: Szeresd Uradat Istenedet teljes szívedből és teljes lelkedből, a felebarátodat pedig mint önmagadat! A szeretet gyönyörű himnuszát zengi Szent Pál a korintusiakhoz intézett első levelében: „A szeretet mindent eltűr, mindent elhisz mindent remél, minden elvisel. S a szeretet nem szűnik meg soha.” (1 Kor 13, 7–8). Áll ez a felebaráti szeretetről és minden más szeretetről is, amely az isteni szeretet lángján gyulladt ki. A testvéri, a baráti, a családi szeretetről egyaránt.

Hit, remény, szeretet vezéreljen bennünket, és akkor boldog, békés lesz az újesztendő.

II.

Ma éjjel, amikor tizenketőt üt az óra, mutatóját izgalommal figyeljük. Másképpen, mint különben, amikor arra ügyelünk, hogy pontosan megjelenjünk a munkahelyen vagy egy randevún.

A Szilveszter éjszakát általában családi vagy baráti körben töltjük, vagy egyes-egyedül, ha magányosak vagyunk. Figyeljük, hogyan rohan el az idő mellettünk. Az év utolsó percei . . .

Egy pillanatra, mintha hallanánk az egyébként hangtalan időt. Egyszerre csak sietve kezd zúgni, mint egy megáradt folyó, hogy ennek a különös éjszakának duzzasztógátján áttörve, beletorkoljon a jövő esztendőbe . . .

Most már mindaz, ami jelen volt, visszavonhatatlanul a múltba süllyed. Csak alig fogható pillanatig tart a jelen. Rohan az idő az Isten nagy homokóráján, amit mi történelemnek nevezünk, amit mi földi óráinkkal mérünk.

Az év végén az idő múlásáról elmélkedve óhatatlanul elfog bennünket az elmúlás gondolata is. Ne ijedjünk meg tőle! Bátran nézzünk vele szembe, hiszen a valóságot nem tudjuk kikapcsolni életünkéből.

Egy nagy gondolkodó ezt az okos tanácsot adja: „A halál az utolsó kötelességünk, készüljünk fel, hogy jól tudjuk teljesíteni.” (René Bazin)

Szilveszter estéjén csináljunk egy kis mérleget lelkünkéről is, ne csak anyagi dolgainkról. Elkerültük-e a bűnt? A bűnnel sok adósságot csináltunk magunknak. Mikor és hogyan törlesztünk? . . . Tettünk-e jót? Mi jót tettünk? Hány embert vigasztaltunk, bátorítottunk, segítettünk anyagiakkal, lelkiekkal ebben az évben? Milyen volt a családi életünk? Boldog, kiegyensúlyozott? Vagy pedig viszályal és széthúzással, féltékenységgel teli? Gyermekeinket hogyan neveltük? Nyíltan bele tudunk-e tekinteni gyermekeink szemébe? Vallásos nevelésükről igazán gondoskodtunk-e? Vagy csak a testük érdekelt bennünket?

Végül adjunk hálát Istennek a kapott sok jóért, de keresztjeinkért is. Nehéz volt elviselni, de helytálltunk. Kérjünk bocsánatot minden rossz tettünkért. Igerjünk meg, hogy a következő esztendőben Isten kegyelmével, erős akarattal mindent megteszünk, hogy a jövő évben nyugodtabb, békésebb legyen életünk.

JANUÁR 1. – ÚJÉV

AZ ISTENANYA, SZŰZ MÁRIA FŐÜNNEPE

KARÁCSONY NYOLCADNAPJA

Olvasmány:
Szám 6, 22–27.

Szentlecke:
Gal 4, 4–7.

Evangelium:
Lk 2, 16–21.

Bevezetés

Évkezdet – Karácsony nyolcadnapja – Isten anyjának főünnepé. Ez túl sok egyetlen napra. De kell is, hogy ez a nap bővelkedjék, miután nemcsak a naptárban kell új kezdést jelölnie.

Isten nevében, arcának fényében járjuk utunkat! Mi szemléljük a Fiút, Ő ránk tekint az Atya szívével és édesanyja szemével.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A boldogságos Szűz Máriát méltán tiszteljük legjobban a szentek között, mert nála szorosabb és bensőségesebb kapcsolatban senki sem állt Üdvözítőnkkel, Jézus Kristussal.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: az elmúlt esztendőben lelki életünket a Jézushoz fűződő személyes kapcsolat vagy csupán a megsokszorozottság jellemezte?

Az új esztendőre, amelynek küszöbén állunk, vannak-e kézzelfogható terveink arra, hogy Jézushoz kerüljünk?

– *csend* –

Mert kevés bennünk a lelkesedés: Uram, irgalmazz!

Mert mindennapi életünkben keveset gondolunk Rád: Krisztus, kegyelmezz!

Mert vallásos életünkben nem törekszünk előrejutásra: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztus azért jött a világba, hogy szabad emberekké tegyen minket. Szabadokká a sors és a történelem hatalmaival, és az Ószövetség törvényével szemben, mivel az utóbbi csak előkészítő jelleggel bírt. Isten Fia testvérünk lett. A keresztségben a Fiú Lelkét kaptuk, ezért Istent bizalommal szólíthatjuk Atyánknak.

A mai napon tisztelettel nézünk az „asszonyra”, akit hivatása a Megváltó édesanyjává tett! (Ef 1, 10; Róm 1, 3; Ján 1, 14; Róm 8, 15–17; Ján 3, 16–21)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az evangélium először a pásztorokról szól, akik Betlehembe jönnek a jászolhoz (v. ö. a karácsonyi hajnali mise evangéliumával). Másodszor a névadásról a nyolcadik napon. Jézus az ószövetségi rendbe született, ezért alávetette magát a törvénynek (vö. 2. olvasmánnyal). A Gyermek nevét (Jézus-Jahve = Üdvösség) már az angyal megmondta és értelmezte. (Lk 1, 31–33; Mt 1, 21; v. ö. Zsid 1, 4–5.)

II.

Megfontolásra méltó Klaus Hemmerle aacheni püspök néhány gondolata a naptárlapokról:

„Minként találkozhatnánk még mi hívők az eljövendőnek bizonytalanságával? A választ talán egy naívnak látszó képpel lehetne megadni. Képzeliük el, hogy két csukott könyv fekszik előttünk, két naptár az új esztendőre. Mint megtudjuk, az egyikben minden napra fel van jegyezve, hogy mit fog hozni eseményekben, sikerekben és sikertelenségekben, szerencsében, vagy bajban, hibákban és jótettekben. A másik viszont – amint az már naptáraknál szokásos – üres lapokat tartalmaz minden napra; egyedül az Apostol egy szava a galatákhöz áll minden oldalon: „Most testben élek, Isten Fiának hitében élek, aki szeretett engem és önmagát adta értem” (Gal 2, 20).

Ha az előbbi naptárt csukottan félretennénk, és csak a második után nyúlnánk abban a tudatban, hogy abban sokkal fontosabb, aktuálisabb, időszerűbb, sokkal „újabb” áll, úgy ez hit lenne . . .

Éppen a nemtudása annak, amit az idő hoz, teszi az időt Isten kezébe és képesíti a mindig újabb beleegyezésre és válaszra, arra, amit hoz. Mert amit hoz, azt Ő hozza . . . A szó, ami az új év minden lapja felett áll, a naptár minden napját Isten kezébe teszi, de éppen ezért először a mi saját szabadságunk kezébe helyezi. *A jövő csak mint Isten ideje lesz a mi időnké is.*”

III.

Mi teszi boldoggá az új évet?

Tudok néhány receptet, amelyek szerint az embernek az újévben tévedhetetlenül és biztosan boldogság lesz az osztályrésze. Az újévre virradó éjszán négylevelű lóherét kell keresni. (Ez mindenesetre nehéz feltétel, mivel ebben az évszakban semmiféle fű nem nő!) Vagy pedig arra kell törekedni, hogy újév reggelén az első ember, akivel az ember találkozik, egy kormos kéményseprő legyen. (Ez is némi nehézségbe ütközik, mivel a kollektív szerződések értelmében újévkor a kéményseprők sem dolgoznak. De megfelelő honorárium ellenében bizonyára akad majd egy, aki újév napján bemászik a kéménybe, s ezután megjelenik nálunk . . .) Vagy pedig, ha egy patkót találunk! Igaz, manapság kevés a ló, az autók pedig nem veszítgetnek el patkókat. És honnan vegyük mi, városiak a szerencséhezó malacot? – Amint látjuk, ezeknek a „varázsszereknek” kivétel nélkül mind van valami bökkenője. A boldogságot nehéz megszerezni és esetleg pénzbe is kerül. Mindenesetre ajánlatos másnap egy darab gyújtóst tenni a táskánkba, hogy ha valaki netán boldog újévet kívánna, lekopoghassuk, mert hiszen „vaskorunkban” különben hol találunk fát?!

Akik a babonák évszázados áradatában halásznak, azok elvesztették hitüket Isten szeretetteljes Gondviselésében. Esztelenségbe kapaszkodnak, mert túl sokra tartják magukat ahhoz, hogy az igazságot elfogadják. Az élő Isten túl kevés garancia számukra ahhoz, hogy boldog új évük legyen, így hát talizmánokra és amulettekre építenek. Az ilyesféle kísérleteket keresztény ember csak nevetéssel nyugtázhatja.

Tulajdonképpen mi is a „boldogság”? Ha az ember egész éven át egészséges lenne? Dehát akkor nyilvánvalóan nem lehet minden ember boldog, mert – tegyük fel –, ha senki sem lenne beteg, akkor a kórházakat be kellene zárni, és az orvosok, ápolók és gyógyszerészek és egyéb alkalmazottak munka nélkül maradnának! Ez pedig bizo-

nyára szerencsétlenség volna számukra. Az egyiknek a szerencséje tehát a másiknak a szerencsétlensége . . . Ha tehát valakinek szerencsét kívánok, ez annyit jelent, hogy a másiknak szerencsétlenséget kívántam.

Nem mindenkinek lehet totó telitalálata, mert ha igen, akkor semmit sem kapnának. Egyik ember boldogsága csak mások boldogságának árán kapható meg. A boldogság olyan, mint egy rövid takaró: akár felhúzzuk, akár lehúzzuk, a test egy része mindenképpen fedetlen marad. Isten a mindenki számára elegendő boldogságot a menyországra tartotta fenn.

A szenvedés nem ellensége a boldogságnak, hanem sokszor úttörője. Az emberi lény gátlástalan vadhajtásai nem vezetnek boldogsághoz, sem a személyiség kibontakozásához. Az értéktelen vadhajtásokat lelkünkől fel kell áldozni, a hajtásokat a termőágakra kell visszanyesni. Aki nem akar magának fájdalmat okozni, abból nem lesz semmi, sem az ó-, sem az új esztendőben, sem bármilyen évben . . . A szerencséhez vezető szerszámokhoz tehát inkább a metszőkést kellene odaszámítani.

De kérdem Testvérek, egyébként is olyan fontos nekünk az a szerencse? Silvia Winter világhíres és roppant gazdag fotómodell a közelmúltban azt mondta: „Pályám csúcsán kiegytettem és magányosnak éreztem magam. Hús-vér bábú voltam. Lelkem háttérbe szorult.” Tehát boldogtalan. Azt tapasztaljuk, hogy a nagy szerencse, a sok pénz, vagyon könnyelműségre, kicsapongásra, munkakerülésre és erkölcsi züllésre viszi az embert. – A balsors, a csapás pedig gyakran a legjobb tanítómester, amely visszavezet, visszahajt, visszaúz a hithez és az Istenhez . . .

Tehát Testvérek, mit kívánjunk az új esztendőben? Sok szerencsét? – Nem! Nagyon pogány dolog lenne az, ha nem Isten áldását! Ez a legnagyobb és legnemesebb dolog. Akkor, ha néha vállunkra vagy szívünkre ólomúlyként nehezedik is az élet, boldogság fakad belőle. A jó Isten sokszor keresztel, bajjal, jajjal is meglátogat bennünket. Figyeljétek csak meg, nem érdekes, hogy a templomban, amikor áldást adnak, ezt az áldást mindig keresztalokban adják. Mit jelent ez? Azt, hogy az áldás és a kereszt összetartozik! Valójában minden baj, megpróbáltatás áldássá válhat számunkra, amint a költő is mondja: „Fájdalom a sok boldogságnak egyik alkatrésze” (Arany J.). Meg kell értenünk – ha sokszor nehéz is –, hogy a szenvedés a mi nagy szövetségünk. Ebből a szövetségből nem tudunk kilépni . . .

Arsi Szent János, a szent plébános mondja: „Keresztre van szükségünk, hogy Istenre gondoljunk, mert a jó sorsban nem gondolunk rá”. Victor Hugo, a híres francia regényíró pedig így szól: „A szem, az emberi szem csak a könnyek között látja meg jól az Istent. Amint a víz nélkül nem virul a virág, úgy a lélek sem élhet könnyek nélkül.”

Kedves Testvérek! A keresztény ember nem retten meg a sors, az emberi sors e két titokzatos hatalma előtt, mely a szerencse és a szerencsétlenség. A keresztény ember hiszi és vallja, hogy egyedül Isten-Atyánk mindenható szeretete örökös felettünk. Kegyelmeét akkor adja meg nekünk, amikor arra valóban szükségünk van. Ezt ő tudja, nem mi. Erre a Szeretetre teljes bizalommal bízunk magunkat újévkor. Ismétlem kedves Testvérek, a boldogságot és a szerencsét csak áldozattal és szenvedéssel lehet megszerezni. A fájdalom nem ellenkezője a szerencsének, hanem előkészíti számára az utat. Aki fél a szenvedéstől, aki fél minden bajtól, aki fél az áldozattól, aki fél a hitvallástól, aki fél az elkötelezettségtől és aki nem kapaszkodik mind a két kezével Istenbe, az az új esztendőből se várhat sok szerencsét, lelki nyugalmat és boldogságot . . .

Kedves Testvérek! A szent liturgia Újév napján két ünnepet ül meg. Az egyik a béke világnapja, amelyet VI. Pál pápa rendelt el 13 évvel ezelőtt. – A másik Mária Istenanyaságának az ünnepe.

A Szentatya békeüzenetét a mai nap a hatalmas egyházmegye minden templomában, minden szentmiséjén a lelkipásztorok felolvassák. Ennek az üzenetnek a lényege egy mondatban így hangzik: „A béke alapja az igazság és a kölcsönös bizalom a népek és nemzetek között.” Testvérek, az Újév napján forrón imádkozunk ezért a békéért, a tartós békéért, a krisztusi békéért Jézushoz: „Adj békét szívünknek, békét családunknak, békét nemzetünknek és békét az egész világnak.”

Kedves Testvérek, az új év első napja a legrégebb Mária-ünnep is: Mária Istenanyaságának az ünnepe. Milyen felemelő és milyen megnyugtató, hogy a Szűzanya ott áll az új év küszöbén és megfogja a mi kezünket, a mi reszkető, nyugtalan, bizonytalan kezünket. – Az újszülött gyermek az életben maradáshoz igényli saját édesanyjának segítségét. Ha az édesanyja szeretettel fogadja, ha anyai gondossággal ápolja és első lépéseit a nagy világba biztos kézzel irányítja, ez döntő lesz a gyermek egész életére. Testvérek, most az új év kapujában fogjuk meg erősen égi Édesanyánk kezét és bizakodva köszöntsük őt: Üdvözlégy Mária – Ave Maria – égi Édesanyánk! Kérjük őt forró gyermeki ragaszkodással és bizalommal:

Világnak Királyné Asszonya,
Költőzzél szívünkbe Szűzanya.
Oldozd meg szívünkön bűneink láncát;
Szüntesd a gyűlölet sátáni táncát.
Mária, Nagyasszony, Magyarok Anyja,
Világnak hatalmas Királynéja!

IV.

Névadó ünnep . . .

Jézus születése után – a mózesi törvény előírása szerint – nyolcadik napon az újszülött Gyermekeknek a Jézus nevet adták. Mit mond nekünk a név: JÉZUS?

Jézus neve magába zárja a keresztény ember összes reménységét és vágyát az új esztendő számára. Jézus neve megjelöli azt az elhatározást, ami az új évnek feladatává válik. Ez pedig nem más, mint Jézus követése.

Jézus neve vezérünk lesz az új esztendőben. Szilárd erőforrás. Aki dolgozik, dolgozzék Jézusban. Aki szenved, szenvedjen Jézussal. Aki tanít, tanítsa Jézus szavait. Aki kormányoz, kormányozzon Jézus országáért. Jézus és a Vele való közösség: ez a keresztény élet napi-rendje ebben az évben és minden időben.

Jézus nevét nem az emberek választották ki. Mária és József a Gyermekeknek Gábel arkangyal parancsára adták ezt a nevet, vagyis Isten megbízásából. Nem véletlen név, nem közönséges név. Igaz, hogy abban az időben a Jézus név eléggé használatban volt – mint nálunk a János, István, vagy Károly –, de senki se viselte olyan joggal ezt a nevet, mint a Megváltó. Ez a név azt jelenti: „Isten a mi üdvösségünk”, s ez a név valóban ráillik a Megváltóra, mert kifejezi az Ő misszióját és életének munkásságát. Ő az a Megváltó, aki által az Isten segítséget, jóságot, üdvösséget nyújt nekünk. Ő az Isten segítségének reprezentánsa a földön. Isten kegyelme, amely Személlyé vált. Krisztus a Megváltó, az Üdvözítő. Azért hívjuk Jézusnak, mivel valószínűleg Jézus, vagyis megváltó a neve szerint is. Az angyal már megmondta az elnevezés jelentését ezekkel a szavakkal: „Azért hívjuk így, mert Ő megváltja népét bűneitől”.

Így Jézus része lesz a megváltó személyeknek, üdvözítőeknek, az emberiség vezéreinek, de mennyire mélyebben átérzi és megéri

az ember szükségleteit! Ott lép közbe, ahol az ember valósággal elveszett.

Mennyi felületesség található a politikai megváltókban, a szociális messiásokban, a csodálatosan gyógyító orvosokban! Elismerjük minden további nélkül, hogy ezek közbelépnek, amikor az ember veszélyeztetve van, vagy beteg. Nem becsüljük le munkájukat, de ezek csak a szimptomákkal foglalkoznak. A baj gyökere mélyebben van: az emberek bűnösségében rejlik. Aki erre a pontra le tud szállni, és ott munkába állni, az tud valóban az embereken segíteni. Egyedül az Isten megbocsátása tudja valóban segíteni az embert! Egyébként a segítség nagyon rövid életű. Az emberek országai eltűnnek, az orvos a végén kénytelen megadni magát a halál előtt, s a földön mindig lesznek szegények. Egyedül csak az, aki hisz Jézusban, birtokolhatja az örök életet.

Egyedül Isten tud bennünket megmenteni: nem tanításával, hanem megtestesülésével. Az Ő nevét nem vették bele húsába véresen. A megváltás, amely nevének kijelentésével megkezdődik, személyesen Jézus által jön létre. Nem könnyű dolog, és kezdettől fogva a vér jelével indul.

A circumcisio-t, a körülmétélést a héberek úgy tekintették, mint legfőbb jelét az Istennel való szövetségnek, az Istenhez való tartozásnak. A kiválasztottságnak a jele volt.

Jézusnak nem volt szüksége arra, hogy bizonyítsa az Istennel való egységét. Ő egy az Atyával, és az Atya benne van. Mégis alávetette magát a törvénynek. Az Ő vére az Újszövetségnek a vére, amely az új esztendőben is a szövetségnek a jele. Az evangélium jelzi, hogy a Jézus név már megadatott Neki, mielőtt Ő fogantatott volna. Mielőtt Ő a valóságban létezett volna, mint ember. Az evangélium jelzi az Istenben való preegzisztenciáját. Ő már előbb létezett, és neve volt, mielőtt még emberi testet öltött volna a Szent Szűztől. „Isten üdvössége”, vagyis Jézus az Atyától öröktől fogva születik, és belép a mi bűnökkel teli világunkba, mivel másképp nem tudott segítségünkre sietni.

V.

Egy német város, Essling kapuivének zárókövén ez olvasható: „Hominibus non Deo confide”. A tudósok vitatkoznak, hogy mi ennek az értelme, hogyan lehet ezt helyesen lefordítani. Attól függ, hogy a vesszőt hová tesszük.

Ha az első szó után tesszük, akkor ez az értelme: Az emberekben, és ne az Istenben bízzál. Ha azonban a vesszőt a „non” szó után tesszük, már más az értelme: Ne az emberekben, hanem Istenben bízzál! Aki ezt a feliratot készítette, már nem kérdezhető meg. Az utókorra hagyta, hogyan értelmezzék. Így elérte azt, amit akart, hogy gondolkodjanak és beszéljenek róla, s ezzel az embereket is két táborra osztotta.

Kedves Testvérek!

Az új év küszöbén melyik mottót választjuk? A két jelentés közül: „Inkább bízzál emberben, mint Istenben” vagy „Inkább bízzál Istenben, mint emberben”?

Az embernek választania kell az életben az Istenben való hit, vagy a hitetlenség között. Isten kinyilatkoztatásainak elfogadása mellett, amit a biblia tanít, vagy az emberi agy által kigondolt eszmék mellett.

Választania kell: vajon életét Isten ígéreteire építi-e, vagy pedig azt mondja: számomra nincsen Isten, nincsen ég . . . Számomra csak ez a föld létezik és a mindenség, amiben forog. A világ fejlődés eredménye, amihez többek között maga az ember is hozzátartozik. Azért csakis az emberekre támaszkodom, s nem képzeletbeli képződményekre, illúziókra, mint az Isten neve. . .

Három táborra oszlik ma a világ: aktív hívők, aktív istentagadók és vallási közömbösek táborára.

VI.

Mit kérünk az Úrtól újév küszöbén?

Íme, néhány újévi fohász:

Uram, add, hogy Neked éljek és Neked haljak!

Uram, adj kegyelmet az ezévi keresztekhez!

Uram, segíts, hogy a kegyelmet hűen és jól használjam fel!

Uram, ments meg múltam bukásaitól, szokásaitól!

Uram, segíts, hogy üdvösen okuljak bűneimből!

Uram, segíts, hogy a „jelen pillanatot” mindig Neked szenteljem!

Uram, segíts, hogy a lelkekért és a lelkeimért éljek!

Uram, segíts, hogy öntudatosan törekedjem a jobbra!

Uram, az egész emberiség javára fogadd el áldozataimat!

Uram, segíts, hogy ne legyek senki botrányára!

Uram, segíts, hogy mindenki jó példájára legyek!

Uram, segíts, kötelességeimben tökéletesebbé lenni!
Uram, adj szeretőt, résztvevőt, önzetlent, tiszta szívet!
Uram, hittel akarom fogadni az év minden megpróbáltatását!
Uram, add, hogy reményem feltétlen legyen irántad!
Jézus, Mária, József! Nektek ajánlom magamat!

VII.

Sokan, főleg a fiatalok, megvárják, az éjfél. Ekkor összecsendülnek a pezsgős poharak és hitvesi, baráti csókkal köszöntik az újévet.

De az idő nem áll meg. Mindjárt megszületik az újév, amelynek homlokán ez áll: az Úr 198 . . . esztendeje. Ne tagadjuk, ekkor nagy kérdőjel mered elénk. Igaz, mindnyájan *boldog újévet* kívánunk egymásnak, de azért nem tudhatjuk, mit hoz az új esztendő: jót vagy rosszat?

Az új év hosszú, sötét alagút. Nem látjuk a végét. Az új év magas hegy, amelyre nem tudjuk, feljutunk-e? Az új év tele van kérdőjellel. Nem tudjuk, mit hoz: örömet-e vagy szenvedést? Sikert-e vagy sikertelenséget? Szerencsét-e vagy szerencsétlenséget? Egészséget-e vagy betegséget? Életet-e vagy pedig halált? Még azt sem tudjuk, hogy egyáltalán megérjük-e a következő új évet?!

Kedves Testvérek! Mivel bizonytalan az új év, nem tudjuk, meddig tart. Dehogynem – mondhatná valaki –, 365 napig! De ez nem is olyan biztos ám! Ki mondhatná magáról, hogy a jövő esztendőt megéri? Senki közülünk! Mivel az új év bizonytalan, biztosan fel kell rá készülni!

De hogyan? Ha hegyre megyünk, erős túristabotot veszünk a kezünkbe, hogy a kapaszkodón rátámaszkodhassunk. Most az élet ismeretlen hegyét kell megmásznunk. Két botot vegyünk a kezünkbe. Két erős botot. A hit és a remény erős botjára kell támaszkodnunk. Kezdjük az új évet *mélységes hittel és erős bizalommal*. Ezután is érnek majd szenvedések, de Isten kegyelmével nem törünk le! Ezután is jönnek keresztek, de Isten kegyelmével ezeket is elviseljük. Az újévben is érnek megpróbáltatások – de Isten kegyelmével nem veszítjük el lelki egyensúlyunkat soha! Az élő, imádkozó és Istenbe kapaszkodó hit mindig felemel. „Mert szegénynek drága kincs a hit, túrni és remélni megtanít . . .” – mint az egyik legnagyobb magyar költő, Arany János mondotta fiának. Érvényes e tanítás ma is.

A másik, amire okvetlenül szükségünk van: a *remény!* A jövő teljesen bizonytalan, ködbe vész . . . Egy azonban biztos – van szabad akaratunk, és a jövő irányításában mi is résztvehetünk. Ha nem is tudjuk kiküszöbölni a bajokat, de szebbé, elviselhetőbbé tehetjük magunknak a jövőt. Törhetetlen munkakedvvel, erős akaratral kell nekiindulnunk az új esztendőnek! de csak akkor bízhatunk a jó Isten segítségében, ha magunk is résen leszünk! „Segíts magadon, az Isten is megsegít!” Az erős akarat előbb vagy utóbb diadalt arat!

Testvérek! Az új év minden perce nagy kincs! Használjuk fel jól! Becsületesen sáfárkodjunk vele: Isten dicsőségére, családjunk és lelkünk javára!

Ezekkel a gondolatokkal kívánok az itt jelenlévő híveinknek, az ott-hon maradt családtagoknak, a betegeknek és a kedves öregeknek, valamint a város minden lakójának hittel, bizalommal és sok kegyelemmel teljes, boldog újesztendőt!

Kedves Testvérek! Amikor a nemzeti imádságot, a Himnuszt szívből énekeljük, mindig mély meghatódottság vesz erőt rajtam. De mindig a szívembe markol, amikor a Szózat e felséges szavait is hallom:

„Hazádnak rendületlenül
Légy híve ó magyar!
Bölcsőd az s majdan sírod is,
Mely ápol, s eltakar.
A nagyvilágon e kívül
Nincsen számodra hely;
Áldjon vagy verjen sors keze:
Itt élned, halnod kell.”

Kedves Testvérek! Amikor majd éjfélkor elhangzik a Szózat örök üzenete a magyar nemzethez, egy fohászt küldjünk majd a Magyarok Nagyasszonyához, égi Édesanyánkhoz is e kéréssel: „Magyarországról, édes hazánkról, ne feledkezzél el szegény magyarokról . . . ”

KARÁCSONY UTÁNI 2. VASÁRNAP

AKIK ŐT BEFOGADJÁK . . .

Olvasmány:
Sir 24, 1–4. 12–16.

Szentlecke:
Ef 1, 3–6. 15–18.

Evangelium:
Jn 1, 1–18.

Bevezetés

A jó kezdeményezések a csendből születnek. A katasztrófa, a hírtelen pusztulás nagy lármával, kiáltozással, esetleg hangos beszédekkel megy végbe.

A megfoghatatlan csendben mondja ki Isten az Ő igéjét, az örök Fiút. Az Ige elhangzott, öröktől fogva. És kimondja most . . . A fény világít, megment és ítél. Ezt az új esztendőt is megítéli: vajon kezdet volt-e?

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Érdekel bennünket Isten?

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: vallási kötelességünk teljesítésén túlmenően foglalkoztat-e bennünket Jézus tanítása? Próbálunk-e magunk összefüggéseket felfedezni?

– *csend* –

Ha szívesen gondolkozunk jelentéktelen dolgokról: Uram, irgalmazz!

Ha félünk Isten és az ember közti problémákat feszegetni: Krisztus, kegyelmezz!

Ha irtózunk az állásfoglalástól: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az ószövetség népe hálálkodott Istennek az Egyiptomból való szabadulásért és a sinai kinyilatkoztatásért. Az Apostol a nagyobb adományért hálálkodik, melyet Isten Jézus Krisztusban nekünk ajándékozott. Benne az Úr bőségesen ajándékozta nekünk mindazon ado-

mányokat, amelyeket az ószövetségben jelzett és előkészített. A Fiúban nyertük el a kiválasztást, a megszentelést, a megdicsőülést, azaz az Istennel való hasonlóságot. A hit világos látása és tiszta szív kell ahhoz, hogy hivatásunknak megfelelhessünk.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Fiú megtestesülését sokminden készítette elő. Az Isten kezdettől fogva ítélve és megmentve nyúlt bele az emberiség történelmébe. A Törvény és a próféták kinyilatkoztatták Isten benső mivoltát és akaratát. Krisztusban azonban maga az Isten ereje és bölcsessége jött el hozzánk. (Vö. 1 Kor 1, 24) Az embereket, „akik Őt befogadják”, vezeti az úton. Ő maga is ezt az utat járja, Ő az út. (Jn 6, 35–40) (Vö. a karácsonyi, nappali, ünnepi mise evangéliumával.)

II.

„Kezdetben volt az Ige”, ezt olvassuk a mai evangéliumban, de ugyanezt Karácsony ünnepi miséjében is. Ez azt jelenti, hogy az egyház el akarja mélyíteni bennünk a Megtestesülés titkát, misztériumát.

1. Olyan titok ez, amely a legmélyebben érinti az embert. Mert az az Ige, aki „testté lett és köztünk élt”, *Isten*. „Minden általa lett, nélküle semmi sem lett, ami lett.”

Mindenki közülünk tőle függ:

- a) mint teremtmény a teremtmények között;
- b) mint eszes teremtmény, aki Isten képére és hasonlatosságára teremtetett;
- c) mint új teremtmény, Isten fogadott fiai vagyunk, e méltóságra érdemeinken kívül felemeltetünk és az eredeti bűn után a megbocsájtás útján visszahelyeztetünk („új teremtmény”).

2. Amint Szent Pál mondja: „ . . . Urunk Jézus Krisztus Atyja, aki Krisztusban minden mennyei lelki áldással megáldott minket. Benne választott ki minket a világ teremtése előtt . . . eleve arra rendelt minket . . . hogy *fogadott gyermekeivé* legyünk”.

3. A Megváltás titka *kötelességekkel* jár. Már a mi teremtésünk is az örök Szeretetnek az eredménye. Szent Tamás azt mondja: „Isten sze-

reti a teremtményeket, nem azért, mert jók, ellenkezőleg: az a jó, ami bennük van, Isten szeretetéből ered. De mindenekelőtt a mi kiválasztásunk az Ő szeretetének a nagyságát nyilvánítja ki.

Ez az Isten örök szeretete, amely az Ige közvetítésével adja meg nekünk mindazt, ami jó és nagyszerű, s ami természetes és természetfeletti síkon bennünk van. Mivel minket így megszólít, tőlünk is elvárja a szeretetnek tevékeny választát.

a) Isten elvárja tőlünk, hogy „szentek és feddhetetlenek legyünk”,

b) A mi életünknek is meg kell felelni ennek az elvárásnak. Szent Pál így mondja: „Amióta értesültem az Úr Jézusba vetett hitetekről és az összes hívők iránt tanúsított szeretetetekről, szüntelenül hálát adok értetek”.

4. Olyan titok ez, amely minket mély bölcsességre, belátásra ösztönöz. Egy olyan világban, amelyben uralkodik a pozitívizmus dogmája, amely nem fogad el mást, mint amit lát vagy megfog, érint, – tekintetünket a transzcendesre, a láthatatlan világ felé kell fordítanunk. Szükséges, hogy a Bölcsesség, az égrenézés ismét gyökeret verjen Isten népében.

Érvényesüljenek bennünk, mai keresztényekben is Szent Pál szavai: „ . . . a dicsőség Atyja adja meg nektek a *bölcsesség* és a kinyilatkoztatás Lelkét, hogy megismerjétek Őt . . . és megvilágosítja a ti szemeiteket . . . gyűjtsen lelketekben világosságot, hogy megértsétek, hogy milyen *reménységre* hívott meg titeket, és milyen gazdag az a fölséges örökség, amelyet Ő a szenteknek készített.”

III.

A döntő kérdés: Mit tartunk Krisztusról?

Ez ma a döntő kérdés. Mindig is ez volt! De ma szerfölt az.

1. Számunkra, keresztények számára is. Dehát kicsoda egy keresztény ember? Nem az, aki úgy általánosságban szeretne keresztény lenni, és aki a kereszténységben nyugati kultúrmozgalmat lát vagy más ehhez hasonlót. Keresztény ember az, aki hisz ebben a Jézus Krisztusban, az élő Isten Fiában, aki Őt megvallja.

2. Az egész világ számára. – Mivel ebben a Krisztuskérdésben válnak el a szellemek, nemcsak arról van szó, hogy az embernek hite van, világnézete van erről, hanem amióta Isten Fia a világban volt, az embereknek mellette vagy ellene kell döntenieik. Krisztusról van szó, és itt nincs semlegesség.

3. Személy szerint a mi számunkra kicsoda Ő? Közülünk mind-egyikünk számára döntő, hogyan viszonyulunk Krisztushoz. Nem hadarjuk el csupán a Hiszekegyet, hanem valóban meggyőződéssel teszünk hitvallást emellett a Krisztus mellett, és ez a döntő! Hogy állunk ezzel? Lelkiismeretvizsgálat erről . . .

4. Krisztus a felebaráti szeretet példaképe. Jótetteket cselekedve járt körül. Amit prédikált, azt maga is megtette. Valóban Nagy Üdvözítő, Segítő volt.

- a) Jézus és a külső nyomorúság. Éhezők, betegek, halottak.
  - b) Jézus és a benső nyomorúság. Vigasz, türelem.
  - c) Jézus és a végső nyomorúság, nevezetesen a bűn nyomorúsága.
- Mindenekelőtt itt mutatkozik meg a Nagy Segítő és Gyógyító.

IV.

Voltaire, a francia forradalom nagy vezéralakja: „Szükségem van arra, hogy az ügyvédem, a szabóm és a feleségem higgyen Istenben” – mondja ABC könyvében, – „akkor azt hiszem, kevésbé lopnak és csalnak meg. Ha Isten nem volna, fel kellene találni.”

A Szótár „Isten” cikkében Holbach-hoz fordul: „Ön maga mondja, hogy az Istenben való hit . . . sok embert visszatartott a bűntől, ez egymagában is elég nekem. Ha ez a hit csak tíz gyilkosságot, csak tíz rágalmat akadályoz meg, véleményem szerint az egész világnak el kell fogadnia.”

Voltaire jól látja a babona és vallás közti alapvető különbséget. Készségesen elfogadja a Hegyibeszéd ideológiáját . . . Felépítette a sajátját ezzel az ajánlással: Deo erexit Voltaire. Szerinte ez az egyetlen európai templom, amelyet Istennek emeltek. „A teista (hívő) ember szilárdan meg van győződve egy jó és hatalmas lény létezéséről, aki mindennek alkotója . . . aki kegyetlenség nélkül megbüntet minden bűnt, s jósággal jutalmaz minden erényes cselekedetet.” (Will Durant: A gondolat hősei. V. fej.)

Gondolatfoslány

Könnyebb felfedezni Isten országát kizárólag önmagunkban, mint kint a nagy világban a dolgok és élőlények között. Kisértések nem kerülendők ilyenkor. Hozzá kell idomulnunk, mint olyan lehetőséghez, amely egyszer számunkra számadásra kerül.

VÍZKERESZT

AZ ÚR MEGJELENÉSE (EPIFÁNIA)

JANUÁR 6.

Olvasmány:
Iz 60, 1–6.

Szentlecke:
Ef 3, 2–3. a.

Evangelium:
Mt 2, 1–12.

Bevezetés

A bölcsekhez nem szólt egyetlen angyal sem, de felragyogott nekik az igazi fény, mely minden embernek világít. Útrakeltek, s vállalták a hosszú, fáradságos utazást, keresték és megtalálták az Urat, a rejtett Királyt. Epifánia: az Úr megjelenése nekünk is szól. Csak halljuk meg az üzenet igéjét. Szent jelekben találkozunk vele, a világok Királyával, a szolgáló Szolgával. Találkozunk vele az emberekben is, akik minket szeretnek, vagy azokban, akiknek szüksége van arra, hogy mi őket szeressük.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus Krisztus által minden nép meghívást kapott az üdvösségre. Isten maga köré akarja gyűjteni az összes nemzetet, mint házanépét. Isten házanépében azonban az igazságnak és a békének kell uralkodnia.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi keresztények, képesek vagyunk-e felemelkedni Krisztus minden embert testvérnek tekintő szeretetéhez?

A barát és az ellenség közötti szakadékot akarjuk-e tudjuk-e áthidalni?

Nem uralkodott-e el lelkünkön a közömbösség és az érdektelenség?

– *csend* –

Mert nincs erőnk kibékíteni az embereket: Uram, irgalmazz!

Mert érdekeink bennünket is elvakulttá tesznek embertársainkkal szemben: Krisztus, kegyelmezz!

Mert inkább a békéről akarnak beszélni, mint a szívbéli jóindulatot gyakorolni: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az ószövetség üdvösségre vonatkozó ígéretei elsősorban Izraelnek szólnak. Isten szándékai azonban messze túllépték ezt a határt. Erre már a próféták is utaltak, csak a zsidóság nem vett róla tudomást. Szent Pál számára is nagy titok megfjtését jelentette, hogy a pogányok is meghívást nyertek a messiási üdvösségre. Csodálkozott azon, hogy éppen ő kapta a küldetést ennek az örömhírnek a terjesztésére a pogányok között.

Tudatában vagyunk-e hivatásunknak és felelősségünknek az evangéliumot illetően?

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az új Isten-népe, az igazi Izrael zsidókból és pogányokból tevődik össze. Isten Izraeljéhez való tartozandóságban sem az Ábrahám:ói való leszármazás, sem a körülmetélés nem döntő, hanem egyedül a hit. A pogányok elhivatottságát világosan kifejezi a Máté-evangélium végén található missziós parancs: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjeteek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket. Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevében és tanítsátok őket meg mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek.” (Mt 28, 18–20)

De már a keleti bölcsek érkezésének leírása is szemléltetően mutatja a pogányok elhivatottságát. A pogány világ általuk adja meg a Messiás-királynak a hívő imádás hódolatát.

Jóllehet Jeruzsálemben az írástudók tudták az Írásokból, hogy hol kell a Megváltónak születnie, a hit csillaga mégsem vezette el őket az újszülött Király jászolához. (Szám 24, 7; Jn 7, 42; Mik 5, 1).

II.

Epifánia (a görög epifáneia-ból) azt jelenti, hogy kinyilvánítás (manifestatio). Itt az Úr kinyilvánítja magát a világnak.

Az előző liturgia e napon Krisztus három megnyilvánulását egyesítette, a napkeleti bölcsek érkezését, Jézus keresztelését és a kánai mennyegzőt. A megújított liturgia most kettőt emel ki: Jézus megnyilatkozását a bölcseknek (evangélium) és a népek egyetemes meghívásának titokzatos megnyilatkozását (2. olvasmány) az egyetlen Egyházba (1. olvasmány).

1. *Jézus megnyilatkozása a bölcseknek* (az evangélium szerint).

1. Kik voltak ezek? Idegenek, koruknak tudósai (mágusok, csillagászok vagy csillagjósok), akik egy természeti tényben („láttuk csillagát”) felismerték egy természetfeletti valóság jelét („jöttünk, hogy imádjuk őt”) és megindultak, hogy ismeretére jussanak . . .

Érdekes megfigyelni, hogy nincs bennük semmi elzárkózás a transzcendens világgal szemben, nálunk pedig csak a fizika számít, hol a metafizika? – Nem látunk náluk semmiféle értelmi vagy erkölcsi lustaságot, amely gátolná a fáradságos keresést, semmiféle nemzeti vagy faji előítélet („hol van a zsidók királya?” . . .)

2. Az ígélet fiai (főpapok és a nép írástudói) ismerik az isteni tervet, közlik a helyet az írások alapján (Judea, Betlehem), de ők maguk nem mozdulnak . . . Igaz hit ez?

Heródes nem tagadja meg a segítséget a mágusoktól, tisztos és valóságos látszat alá rejtí („hogy én is elmenjek imádni őt . . .”) szennyess politikai terveit.

3. A bölcsek hogyan viselkedtek?

Miután megkezdték a bizonytalan utat, nem riadtak vissza a nehézségektől. Minden emberi eszközt felhasználtak: kérdezősködtek, informálódtak, kerestek . . . Majd megtalálják a keresett személyt: „látták a gyermeket anyjával, Máriával és leborulva imádták . . .” Valóban bölcsek, mert nem dőltek be a fondorlatos, hazug Heródesnek. Gondolkodnak, ítéletet formálnak, és követik a helyes lelkiismeret útját (álomban az angyal jelezte, s így) más úton térnek vissza hazájukba.

4. A mai ünnep: Epifánia, a hiveknek a hitre való egyetemes meghívás titkát is jelenti. (2. olvasmány)

A mágusok imádásában az egyház a pogányoknak a hitre való meghívását látta. Szent Pál azt tartja, hogy az Istentől reáruházott

különleges feladat, a hivek részére éppen ez: „A pogányok hivatnak Jézusban” (2. olvasmány).

5. Az egyház missziós természetének megnyilvánítása (1. olvasmány).

Mindnyájan, a pogányok is – mondja Szent Pál – arra van hivatva, hogy „az evangélium által” részük legyen az ígéletben. Az egyház tehát lényegileg missziós egyház. Az egész világra szól hivatása! Úgy tűnik, hogy ezen is sokan megbotránkoznak.

Ne féljünk, a missziós tevékenység nem sért más népeket, más kultúrákat, mivel ez nem hódítás, hanem szolgálat. Igaz, nem elsősorban a szociális-gazdasági felemelkedés szolgálata (noha az elmaradott népek között a misszionáriusok ezt is gyakorolták, írástudatlanság, beteggondozás). Ez főleg a természetfeletti felemelkedés szolgálata, amely szükséges ahhoz, hogy a fejlődésben lévő népek ne fulladjanak bele az agyagiasságba („sűrű köd borítja a népeket . . .” 1. olvasmány).

Epifánia arra figyelmezteti az egyházat, s így bennünket is, hogy ha Krisztus neki adta a fényét, ezt azért tette, hogy másoknak is szétárássa. Egyik nép sem sértődne meg, ha egy másik nemzet tudósai feltalálnák a rák elleni orvosságot. Hát akkor miért sértődik meg, ha Krisztusban felfedezzük az emberiség rákja elleni orvosságot: a rossz, a bűn, a gyűlölet ellen?

Nagy fáradtsággal és fájdalmas tapasztalatok láttán a világ lassan elismeri, hogy egy és oszthatatlan, tehát egyesülnie kell. Krisztus már 2000 éve hirdeti ezt: „legyen egy akol és egy Pásztor . . .”

Az egyház és mindannyiunk feladata, hogy ezért dolgozzunk; „Kelj fel, övezd fel magad fénnel . . .” (1. olvasmány).

III.

Hinni mindenek felett!

Egyesek azt hiszik, Jézus kortársainak sokkal könnyebb volt hinni, mint nekünk. Hiszen ők saját szemükkel látták Jézust, hallották Őt és nem egyszer jelen voltak csodáinál. A zsidó nép nagyrésze még sem hitt. Mi ennek az oka? Nemde, mi túlbecsüljük a közvetlen benyomások fontosságát. Sokszor ez is tápot ad a hittől való elzárkózásnak.

A nép mit látott Jézusban? Úgy beszélt, mint akinek hatalma van! De nem volt olyan szónok, mint aminőt a nép akart. Igaz, nem túloz, de azért sokat követel. Csodái sem voltak látványosak. Egyszerűen

történt minden. Méghozzá csak egy ácsnak a fia volt. Így azután nem csoda, hogy a tömeg keveset értett meg Jézusból. „Ki ez?” – kérdezték. Maguk a tanítványok is hinni kényszerültek a látszat ellenére. A hit kemény dolog: a látszat ellenére elfogadni valamit. Ezért a hit: sötétbe való ugrás!

A keleti bölcsek hite fényes példa erre.

Hosszú előkészület után, bizonyára hosszú és fáradtságos út után, keresik a zsidók újszülött királyát az ország fővárosában, a királyi palotában. De nem kis csalódás éri őket . . .

Az első csalódás: nincs királyi palotában. A király sem tud semmit az örökösről. Senki sem tud a létéről. Nem furcsa? Messze földről jöttek idegenek, hogy hódoljanak az új királynak, de a polgártársak nem tudnak róla semmit! Úgy tűnik, valami itt nem stimmel. Talán hazudtak a csillagok? Miért köölték az új király létét az idegenekkel? Miért rejtették el az ország lakói elől?

Mi a tanulság ebből?

Jézus királyi fényének látásához éppen olyan mély hitre van szükség, mint amilyen a mágusoknak volt. Igaz, felettük ragyogott a csillag, de ez volt minden. Ennek elégnek kellett lennie. De Jézus megjelenése nem olyan grandiózus, mint egy királyé vagy egy császáré . . .

A csillag vezeti a bölcseket messze napkeletről, de nem értesül róla sem Heródes, sem a nép főpapjai, sem az Ó népe. (Ma is: a materialisták sokszor megszegyenítenek bennünket emberségben, szeretetben! Nem érdekes?)

Jézus nem riválisa Heródesnek, sem Augustusnak, de országa a csillagokig ér! Nincs fegyveres csapata, mint Heródesnek és Augustusnak, de a bölcsek és királyok révén uralkodik. Hatalmában van, hogy nagy útra vezessen és rendíthetetlen hitet adjon. Csak a hit képes meglátni a láthatatlant, és képes legyőzni a látszat álnokságát!

Mindez elég: a bölcsek hisznek és tovább kutatnak. Megmondják nekik, hogy Betlehemben születik a Megváltó. Itt következik a második csalódás:

Egy nyomorult kis faluba jutnak. „Senki sem kíséri őket, sem a király, sem emberek, sem papok, sem katonák. A zsidók nem siettek megtalálni az új királyt. Amikor a mágusok megérkeznek Betlehembe, újabb csalódás várja őket. Kit találnak ott? Egy szegény csecsemőt! Primitív körülmények között, minden fény és pompa nélkül. Semmi különös: egy zsidó fiúcska, mint annyi száz. Magában Betle-

hemben sem tud senki a királyfiról. Ha a csillag nem vezeti őket, senki sem tudta volna megmutatni a keresett helyet.

De ők mégis hisznek. Ez az igazi hit! Leborulnak a gyermek előtt és hódolnak neki. Felajánlják királyi ajándékukat, amelynek szimbolikus jelentése van és nem gyakorlati értéke. Igaz, másképpen történt minden, mint ahogy elképzelték, de ők mégis hittek!

A harmadik csalódás akkor érte őket, amikor parancsot kaptak, hogy más úton, titokban térjenek vissza hazájukba . . . Nem gondoltak arra, hogy Heródes király hazudott, nem mondott igazat.

IV.

Találkozás Istennel

Igen, láthatóan jelent meg nekünk Isten szeretete. „Isten szeretete abban nyilvánult meg, hogy egyszülött Fiát küldte a világra, hogy általa éljünk. Istent sohasem látta senki. Ha szeretjük egymást, Isten bennünk él, és szeretete tökéletes lesz bennünk.” (Jn 4, 9. 12.)

„Hitünk, a hit szemével való látásunk döntő dimenzióval tágul: a szeretet tevékeny megtapasztalásával. A szeretetben tapasztaljuk meg Krisztusnak testi epifániáját. A hitben Krisztus láthatatlanul van közöttünk. Ahol ketten vagy hárman az Ő nevében összejönnek, az embertestvérrel való szerető találkozásban felragyog képe. Megtörténik az Epifánia, Krisztus megjelenése. A hívő és jóssággal teli keresztény ember kérdésére már most áll a visszatérő Úr válasza. – Uram, mikor láttunk téged? (Mt 25, 37) – Igen, minden szerető találkozásban az emberekkel: a gyermek mosolyában, a szeretett ember tekintetében, a szegény ember hálás szemében, a beteg gondterhes arcában, – a szív minden szerető rezdülésében, minden köszönetben, mindebben ott az Úr válasza.

Mivel az örök TE-vel csak a múlandó te-ben találkozunk . . . , a más emberekkel való találkozásban.” (J. A. T. Robinson) A testben való epifánia, Krisztus megjelenése a világban naponta megtörténik, mégpedig a szeretetben, amely mindenkor az Ő szeretete, amelytől semmi sem választhat el minket.” (Rudolf Pesch)

*

„Adjon Isten Jézusunk, Jézusunk!
Három király mi vagyunk.
Lángos csillag állt felettünk,
gyalog jöttünk, mert siettünk,
kis juhocska mondta – biztos
itt lakik a Jézus Krisztus.
Menyhárt király a nevem.
Segíts édes Istenem!

Istenfia, jónapot, jónapot!
Nem vagyunk mi vén papok.
Úgy hallottuk, megszülettél,
szegények királya lettél.
Benéztünk hát kicsit hozzád,
Üdvösségünk, égi ország!
Gáspár volnék, afféle
földi király személye.

Adjonisten, Megváltó, Megváltó!
Jöttünk meleg országból, -
Főtt kolbászunk mind elfogyott,
fényes csizmánk is megrogyott,
hoztunk aranyat hat marékkal,
tömjént egész vasfazékkal.
Én vagyok a Boldizsár,
aki szerecseny király.

Irul-pirul Mária, Mária,
boldogságos kismama.
Hulló könnye záporán át,
alig látja Jézuskáját.
A sok pásztor mind muzsikál.
Meg is kéne szoptatni már.
Kedves három királyok,
Jóéjszakát kívánok”

(József Attila: Betlehemi királyok.)

VÍZKERESZT UTÁNI (ÉVKÖZI 1.) VASÁRNAP

URUNK MEGKERESZTELKEDÉSE

Olvasmány:
Iz 42, 1–4. 6–7.

Szentlecke:
ApCs 10, 34–38.

Evangelium:
Mt 3, 13–17.

Bevezetés

Jézus keresztsége is „epifánia”: Ennek az „embernek” megjelenésében az Istenség ragyogása lesz láthatóvá. Nagy különbség van Jézus „keresztsége” és a mi keresztségünk között. Mi is az?

Jézus a bűnösökkel áll egy sorba. Az Atya az ő szeretett Fiának, Kiválasztottjának nevezi. A Lélek megnyugszik rajta. Az Isten Lelke, amely vezetni fogja a pusztába, Galileába, Jeruzsálembe, és fel a Golgotára. A Lélek tüze fogja elégetni a világ bűneiért bemutatott áldozatot.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Isten mindenható, végtelenül bölcs, igazságos és irgalmas.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tükröződik-e imánk formájában, viselkedésünkben a templomban azon kívül, hogy a mindenható Istent komolyan vesszük?

– *csend* –

Felületességünk miatt: Uram irgalmazz!

Hanyagságunk miatt: Krisztus kegyelmezz!

Komolytalanságunk miatt: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Péter prédikációja az apostoli idők jellegzetes prédikációja. Isten Jézus Krisztussal adta nekünk a békét. Jézus felvette a János-keresztiséget, míg Isten elküldte rá a Szentlelket, Messiássá kente és Istenfiúságát bizonyította. Ezt a jó hírt ma is hirdetnünk és életünkkel bizonyítanunk kell.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Keresztelő Szent János keresztisége a megtérésre való őszinte szándék megpecsételése volt. De mit jelentsen akkor, hogy Jézus jön, hogy megkereszteltesse magát Jánossal? Erre a kérdésre ad választ a Jézus és Keresztelő Szent János között lefolyt beszélgetés (Mt 3, 14–15). Jézus teljesíteni akarja a „teljes igazságosságot”, Isten akaratát akarja tökéletesen teljesíteni. Ezért áll be a bűnösök sorába, és a bűnbánat keresztiségének felvételével rálép az engesztelő szenvedés útjára. Ebben a pillanatban az Atya közösséget vállal Jézussal. Jézus mellett kötelezi magát és tesz róla tanúságot. Fiának ismeri el, és szeretett Fiának nevezi, akinek cselekedetét tiszta örömmel üdvözli (Jn 1, 32–34; Zsolt 2, 7; Mt 12, 18; 17, 5).

II.

Az új Izrael

Isten ezt az embert „szeretett Fiának” nevezi. Kijelenti az Ő fiának azt, aki kész a világ bűneit hordozni és azokért engesztelni. Felkeni Szentlélekkel, az ember-Jézust királlyá teszi, aki meghal népéért. Pappá szenteli, aki áldozatra szenteli magát. Jézussal, a Felkentel életre kel az új Izrael: a megmentett és megszentelt „maradék”. Rajta nyugszik Isten szeretete, rajta függ a világ reménye. Megmenekülés csak ott van, ahol Isten akarata teljesül és országa láthatóvá lesz. Ez Isten igazi Izraelje.

III.

Mikor leszünk mi Isten „szeretett fiai”? Mit tegyünk hát? Amit a költő mond:

„Azért van síró, hogy vigasztald,
és éhező, hogy teríts asztalt.
Azért van seb, hogy bekösse kezed,
vak, elhagyott azért van, hogy vezesd.
Azért van annyi árva, üldözött,
hogy oltalmat leljen karod között.
Azért roskadnak mások vállai,
hogy terhüket te segítsd hordani.

....

....

Ha más gyötrődik, vérzik, szenved,
azért van, hogy te megmutathasd,
hogy mennyi szeretet van benned!
Megmutattad már néha legalább?
Enyhült, szépült-e tőled a világ?
Vagy tán kezedtől támadt foltra-folt
ott is, hol eddig minden tiszta volt?”

(Ismeretlen szerző)

IV.

Megfontolandó Karl Barth híres evangélikus teológus vallomása:
„... Most rátérek arra, ahol tulajdonképpen otthon vagyok. –
Vagy most inkább azt szeretném mondani: rátérek arra, Akinél tulajdonképpen otthon vagyok. A kegyelem is csak ideiglenes szó. Az utolsó szó, amelyet mint teológus és mint politikus is, mondanom kell, nem egy fogalom, mint a „kegyelem”, hanem egy név: Jézus Krisztus. Ő a kegyelem, és Ő az utolsó, a világon és az egyházon és a teológián is túl. Nem tudjuk Őt „körülhatárolni”, noha mindig dolgunk van Vele. Hosszú életemben csak arra törekedtem, hogy ezt a nevet növekvő mértékben kiemeljem és azt mondjam: Ott!... Nincs üdvösség más névben, mint ebben. De ott van a kegyelem is. Ott találunk ösztönzést a munkára, a küzdelemre, indítást a közösség, az embertestvér szolgálatára. Ott van mindaz, amit életemben gyengeségben és balgaságban megkísérleltem. De ott van!”

NAGYBÖJTI IDŐ

HAMVAZÓSZERDA

AZ EMBER ÉS A HAMU

Olvasmány:
Joel 2, 12–18.

Szentlecke:
2 Kor 5, 20; 6, 2.

Evangélium:
Mt 6, 1–6. 16–18.

Bevezetés

1. Nevét a hamvazásról kapta. Ekkor kezdődik a nagyböjt. A mai kulturális környezetben, amiben élünk, a hamunak ez a kemény szimbolikája legtöbbször ismeretlen. A hamu nem mond semmit. Az ószövetségi Szentírásban hamuban ülni a legmélyebb fájdalmat jelentette. Hamuval mosták ki a ruhákat. Akkor több volt a mondanivalója a hamunak. De mindamellett megmaradt a jelentősége, amit a liturgia tulajdonít a hamunak, amikor az elégetett fa hamuvá, porrá válik és azt a pap a hívő ember fejére szórja kéresztaalakban, és ezt mondja: Ember, por vagy és a porba térsz vissza!

Egy olyan világban, amelynek fegyvertáraiban a halálfeigyverek tömegei sorakoznak, s amelyek az egész földkerekséget megsemmisíthetik, – egy olyan világban, ahol a gyilkosságok, rablások, háborúk, betörések, garázdaságok napirenden vannak, senki sem szeret hallani a halál keserű valóságáról. Éppen ezért az egyház a mai napon a mi porlétünket szemünk elé tárja, és azt mondja: Büszke emberke, hiába ügyeskedsz, úgyis porrá leszel!

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Kedves Testvérek! Kérdezhetné valaki, nem anakronizmus ez, nem szadizmus ez, amikor az egyház a mindenható és szinte mindent tudó embernek a szemébe vágja, hogy semmi vagy, múlandó vagy, hogy ma vagy holnap örökre eltűnsz?! Vagy pedig inkább irgalom? – Nem! Az egyház, mint édesanya, a valóságban arra buzdít ezzel, hogy alázatos imával Istenatyánk elé boruljunk, hogy áldását bocsássa ránk az élet súlyos gondjai között.

– *csend* –

Mert nem merünk szembenézni az élet múlandóságával: Uram irgalmazz!

Mert oly nehéz alázatosan elismerni kicsinységünket: Krisztus kegyelmezz!

Mert olyan keveset törődünk lelkünk üdvösségével: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Milyen áldást bocsásson ránk Isten? A kegyelemnek különleges ajándékát.

Annak a tagadhatatlan valóságnak az elismerését, hogy a mi testünk valóban visszatér a porba. Hogy nagyon is végesek, hogy nagyon is emberek vagyunk és nem abszolút lények. Sürgeti ezzel az elismerését a rossznak, amelyet elkövettünk: „Teellened vétettünk Uram, irgalmazz nekünk!”

Annak az elismerését, hogy az Úr meg tud bennünket tisztítani, és fehérebbé tesz, mint a hó (Zsolt 50). Annak az elismerését, hogy a bűnbánat a nagybőjtben megszerzi bűneink bocsánatát, és a feltámadt Üdvözítő örök életét szerzi meg nekünk.

Amikor az egyház hamut hint a fejünkre, a valóságban azt mondja nekünk P. Plus jezsuita, híres aszkétikus író kifejezésével: „Te por, te ember, emlékezzél arra, hogy fény vagy, az örök dicsőségre, az örök életre szól elhivatásod!”

Ha így tekintünk a hamvazásra, akkor a hamu szigorú szimbóluma a valóságban a végtelen örömnek a magva.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Valóban ismerjük el, hogy állapotunk bűnös: „Bocsáss meg Uram, vétettünk ellened, beismerem bűnömet, az én bűnöm szemem előtt van mindig, a rosszat, amit látsz, én tettem” miként a zsolttáros mondja.

De azt is biztosan valljuk, hogy Isten Krisztusban megváltott bennünket. „Ő, aki nem ismerte a bűnt, az Isten bűnné tette őt a mi javunkra, hogy mi Ő általa megigazuljunk.”

„Íme a kedvező pillanat” – mondja az egyház Szent Pál szavaival – „itt van az üdvösség napja” (2. olvasmány).

Isten részéről a kegyelem mindig készen áll. „Kellő pillanatban meghallgatlak, s az üdvösség napján segítségül sietek” (2. olvasmány).

Amit most realizálni kell, ez a mi megtérésünk: Térjete meg és higgyetek az evangéliumnak” (ez az egyik formulája a hamvazásnak).

A nagybőjt, ami ma kezdődik a hamvazás szertartásával, alkalmas pillanat arra, hogy megtérjünk, amint a Collecta-ban mondjuk: „Engedd meg Uram a te keresztény népednek, hogy ezzel a böjttel megkezdje a megtérésnek az útját.”

II.

Miben áll ez az út?

Győzelmesen szembeállítani a bűnbánat fegyvereit a rossz szellemével. Legyőzni a bűnt „a szeretet és a bűnbánat cselekedeteivel”.

Ezek a kifejezések nem kellemesek abban a világban, amely bennünket körülvesz, sőt még egyházi körökben sem kellemes a hallgatásuk.

Bűnről beszélni ma nagyon is nem-divatos. Azt „legyőzni”, s erről beszélni: még rosszabb. A „rossz szellem” ellen harcolni pedig egyenesen érthetetlen. A „bűnbánat fegyvereiről” beszélni pedig még érthetlenebb! A hit szemlélete és látásmódja helyébe egy szociológiai és pszichikai szemlélet lépett azokkal a szomorú eredményekkel, amelyek erkölcsi téren mindnyájan látunk és nap mint nap tapasztalunk.

De az egyház még ma is, ebben az így létező világban is a keresztény népnek odakiáltja, hogy az élő Isten szavát hallja meg: „Térjete meg teljes szívvel, böjttel, sírással és jajgatással” (Olvasmány).

Sokszor szerepel a liturgiában a nagyböjti penitencia gyakorlata. Miben áll ez? Mit csináljunk?

„Ma ne keményítsétek meg szíveteket, hanem hallgassatok az Úr szavára” (evangélium) . . . „Kérünk benneteket Krisztus nevében, engesztelődjete ki az Istennel” (Szentlecke).

Krisztus szavát hallottuk az evangéliumban Szent Máténál. Ő figyelmeztet bennünket a jócselekedetekre, az alamizsnára és a böjtre. De arra is figyelmeztet, hogy ne úgy cselekedjünk, hogy az emberek csodálkozzanak rajta. Ebben a szekularizált világban az a szemlélet,

hogy a jó cselekedeteket magasztalják, vagy dicsőítik, – szinte eltűnően van. A mai világ inkább a bűnt magasztalja és nem az erényt! Súlyosabb veszély az, hogy sokszor szégyelljük a jót cselekedni, és szégyellünk saját életünkkel tanúságot tenni hitünkéről és meggyőződésünkről.

A hamut az egyház a kereszt alakjában rajzolja homlokunkra. Ezzel nemcsak múlandóságunkra emlékeztet, de emlékeztet Krisztus keresztféjére is, – Krisztus pedig kínszenvedésével, kereszthalálával szerezte meg az üdvösséget és az örök életet számunkra. Így a hamu és az örökkévalóság, a múlandóság és az örök élet egyensúlyba kerül. Nem tör le, hanem a reménység távlatait nyitja meg nekünk.

III.

A gőg, a büszkeség helyett legyünk alázatosak!

Jézus külön figyelemzettel is tanácsolja nekünk, hogy – mint keresztények – legyünk alázatosak és szerények. Ne válasszuk mindig az első helyet. Ezt helyesen és helytelenül is lehet érteni.

Helytelenül értve: Van alázat, ami semmi más, mint kényelmesség. Az ember nem képes, vagy nem akar semmit tenni, és az alázat mögé rejtőzik. Ez semmiképpen sem keresztény erény. Aki képes valamire, az tegye meg, és aki valamit tesz, annak szabad érvényesülnie. A földi életben is szabad, sőt kell felfelé törekedni. A „többet tenni” a természetes életre is áll. Sajnos úgy tűnik, hogy nálunk, katolikusoknál ez nem mindig van így. Példa rá a műveltségi alsóbbrendűség.

Helyesen értve: Az alázat mégis igazság. Ez az igazság azt is megkívánja, hogy tudjam, mire vagyok képes. Szerénység minden valódi önismeretnél magától értetődő, mivel tudja az ember, hogy csak egy-némely dologra képes, és mily keveset tud. A beképzelt, a kevély, a gőgös ember legtöbbször csak kontár. Minél kevésbé művelt, annál beképzeltebb.

Az is igazság, hogy minden tehetségünk Istentől kapott ajándék, amelyeket ki kell használnunk, és amelyekért hálát kell adnunk. Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel vele! Halálod után személyedet, könyveidet, alkotásaidat jaj de gyorsan elfelejtik. Emléked is porba vész . . . Hát akkor miért, mire vagy olyan büszke te por, te arasznyi földi léttel küszködő ember?

„És e marék por, látod, hirdeti,
hogy a lelked bár szárnyaló, isteni:
tested mulandóság jegyezte el.

Hajtsd le alázatosan homlokod,
amelyben értelem és gőg lobog,
mert porból vagy, s egy marék por leszel.”
(Ölbey Irén: Por)

*

„Egy fütty az ember élete . . . ”

Kertünk bokrán cinege, cinege,
Szobámba behallik az éneke.

Asztalom mellett olvasok,
Asztalomon könyvek, hírlapok.

Értelek pajtás, cinege, cinege,
Azt füttyürészed: minek-e, minek-e?

Tisztes a munkád, szereted, szereted.
Az ágyad fejnél feszület, feszület.

Nem elég ennyi? Mire több? Mire több?
A töblire hékám, füttyülök, füttyülök.

Igazad van pajtás, cinege, cinege.
Egy fütty az ember élete.

Egy pici fütty az életem,
Elég az gondnak, hogy szép legyen.

Elég az gondnak, hogy jó legyek,
Mindenkinek, amíg lehetek.

Mire nekem bánnom – igaz-e!
Hogy bolond-e más vagy gonosz-e!

Ember öröme, panasza,
Úgyis az Úristen igaza.

Feneketlen a világ feke,
Igaz-e pajtás, cinege, cinege.

Egy az igazság kicsikém,
Egy az okosság, tudom én, tudom én:

Vagyok-e Isten gyermeke,
Mint te kicsi testvér, cinege, cinege . . .

(Sík Sándor: Cinege)

NAGYBÖJT 1. VASÁRNAPJA

ÁDÁMTÓL KRISZTUSIG

Olvasmány:
Ter 2, 7–9. 1–9.

Szentlecke:
Róm 5, 12–19.

Evangelium:
Mt 4, 1–11.

Bevezetés

Az Isten Lelke vitte ki Jézust a pusztába. A magány, az éhség, a megpróbáltatás és a próbatétel helyére. Oda, ahol az ember saját magával és Istenével találkozik . . .

Jézusnak le kellett győznie a hármas kísértést, hogy azután az új ember ne engedje magát mástól legyőzni, csak kizárólag Istentől. Akkor majd mondhatja az embernek, hogy Isten a te Királyod és Urad.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Mindannyiunk életében számot kell vetnünk a bűnnel, amely – sajnos – befolyással van életünkre. Isten barátaivá teremtett minket és rajtunk múlik, hogy elfogadjuk-e ezt a barátságot?!

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: végiggondoltuk-e már bűneinknek az életünkre gyakorolt hatását?

Bűneinket megbánva, törekedtünk-e arra, hogy azok következményeit is felszámoljuk?

– *csend* –

Bűneink boldogtalanná teszik életünket: Uram, irgalmazz!

Értelmünk elhomályosodott bűneink miatt: Krisztus, kegyelmezz!

Akaratunk rosszra hajló lett: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Ádám és Krisztus! A mai vasárnap három olvasmányának ez a témája. Az első olvasmány csak Ádámot, az evangélium csak Krisztust nevez meg. A második olvasmány mindkettőt kifejezetten szembeállítja egymással. A Róm 5, 12–21 tanítását az 5, 18 foglalja össze. Egyetlen ember vétke minden ember elítélését maga után vonta. Viszont egyetlen egynek igazságos cselekedete mindenki számára meghozta a megigazulást. „Mindnyájan vétkeztek” (1, 18.–3, 20). De hála Isten hűségének, és Jézus Krisztus megváltó cselekedetének, mindenki számára van megváltás (3, 21.–4, 25). Egy és mindenki: halál és élet, – Ádám és Krisztus! Szent Pál ezekkel az ellentétekkel érzékelteti a megváltás dimenzióját. Mindenkiért, azaz mindenki helyett és mindenki boldogságáért győzte le Krisztus a halált, hogy minden embernek felajánlhassa az életet és a közösséget Istennel. (Róm 6, 29; 1 Kor 15, 21–22; Ter 3, 19; Iz 53, 11)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus azért jött, hogy teljesítse mindazt, ami méltányos (Mt 3, 15). Ezért a Jordán partján engedi, hogy Jézus megkeresztelje, majd a pusztában 40 napig böjtöl és a sátán megkísérti. Ádám nem állta ki a kísértést. Izrael az Isten maga „kísértette” meg a pusztában, azaz próbára tette. Izrael sem állta ki a próbát. Krisztusban voltaképpen Izrael és az emberiség visszatérnek az Isten ígéje és uralma alá. A hármas kísértés: a kenyér, a tisztelet és a hatalom éhsége. Jézus – mint ember – megtapasztalta ezt a háromszoros éhséget és legyőzte. (Mk 1, 12–13; Lk 4, 1–13.)

II.

A nagy kísértés.

Mi magunk is jól ismerjük a sötétből, a mélyből halkan, csábítóan, sokszor oly ellenállhatatlanul jövő hangokat, melyek nem sejtett boldogságot, teljes igazságosságot és szeretetet ígérnek. Meglepődünk és rémülten állapítjuk meg: mily szegyenletes dolgok jelentkeznek ilyen-

kor. Felfedezzük magunkban az emberi gonosztettek gyökereit. Igen, érezzük, hogy mi mindenre képesek vagyunk! Eddig jó embernek tartottuk magunkat. Most nem tudjuk felfogni, mi minden mozdul meg sokszor egy jó emberben, és honnan tör fel ez bennük! Ilyenkor gyanakodva körülnézünk, vajon észrevette-e valaki, mivel szeretnénk, ha legalább mások előtt nem vesztenénk el a becsületünket. Így gubózik be minden ember a saját kis életkeretébe, s aggódva igyekszik mások előtt elrejtetni küzdelmeit és kísértéseit, holott másoknak szintén ugyanolyan küzdelmeket és kísértéseket kell végig küzdeniök. Az erkölcsi felháborodás gyakran csak önmagunk felszabadítása hasonló lelkiismereti kényszer nyomása alól.

Mily felszabadító természetességgel beszél az evangélium Jézus megkísértéséről. Honnan tudná az evangélista mindezt, ha nem magától Jézustól?! Hiszen az Úr egyedül volt az ördöggel! Jézus nem szégyenlette elmondani kísértéseit. Ezért még nem esik árnyék jellemére.

A kísértés maga még nem bűn. Tehát a bűnösök is bevallhatják, hogy kísértések gyötörték őket. A soha meg nem kísértettség nem eszmény. A világ mai állapotában pedig lehetetlen követelmény lenne magunkkal szemben. A legnagyobb, amit ideleln elérhetünk, ha nem engedünk a kísértésnek, hanem hűek maradunk, és kitartunk. Így Jézus elveszi kísértéseink szégyenét és szívünk büszkeségét.

Ne képzeljük be magunknak, hogy „tökéletesebbek” lehetünk vagy kell lennünk, mint maga Jézus volt. A tökéletességhez tartozik, hogy alázatosan szembenézünk a kísértéssel. Azt nem tagadjuk le, vagy nem jelentjük ki szégyenletesnek. Jézus becsületes embersége ad nekünk ehhez bizalmat. Szent Pál azt mondja róla: „A mi Főpapunk ugyanis nem olyan, hogy ne tudna együtt érezni gyöngeségeinkkel, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan mindenben kísértést szenvedett, de bűnt nem követett el” (Zs 4, 15). Jézus ismeri az éhség, a kényelemszeretet és a hatalom kísértéseit. Ő maga is átélte azokat. Mennyire megért minket, akik ugyanúgy ki vagyunk téve a kísértéseknek. Jézus példájával tapasztalt küzdőtársunkká akar lenni. Mily közel kerülünk ezáltal hozzá! „Így mivel maga is kísértést szenvedett, tud segíteni azokon, akik kísértésbe esnek.” (Zsid 2, 18)

Talán csodálkozunk, hogy mily messze megy Jézus megkísértetése! Mi mindent tehet az ördög! Mily nagy teret enged neki az Isten! Az ördög Jézushoz lép, szól hozzá és Jézus még válaszol is neki! Vitába bocsátkozik az ördöggel! Az ördög rámutat a pusztaság köveire, az

embertömegre, és a mélyben fekvő templomtérré, és a távolban a világ birodalmainak pompájára! Magával viszi Jézust és felállítja a templom ormára a nagyon magas hegyen! Elámulunk, mily hatalom adatott az ördögnek. Hogyan tesz-vesz Jézussal! És Jézus mindezt eltűri. Ha az ördög ennyit engedhet meg magának Jézussal, nem csoda, ha minket sem kímél! Ám mindez csak fokozza a sátán tulajdonképpeni tehetetlenségét Jézus Szíve és az emberi szív felett.

Egy hatalmas szellem számára nem valami különös teljesítmény, ha egy embert egy kilométerrel továbbvisz és széleseben egy magas hegyre helyezi át! Ám ugyancsak gyakran megtörik az ördög hatalma, amikor Isten akarata ellen egy „igent” vagy „nemet” akar kicsalni egy-egy emberből. Semmi haszna sincs abból, ha mintegy az örvénylő levegőben forgatja az embert, ha az hűségében állhatatos marad. A helyváltozások lényegtelenek, ha az akarat Isten akaratánál kitart. Ezért nem imponál nekünk a „pompa diaboli”, az ördög szemfényvesztése. Keresztüllátunk rajta! Nem félünk tőle! Nem árt hat nekünk semmiben!

Az evangélium oly különlegesen mondja: „A Szentlélek Jézust a pusztába vezette, hogy ott az ördög megkísértse”. Tehát a Szentlélek mintegy kiszolgáltatta Jézust az ördögnek. Beleviszi a kísértésbe. Ugyanezt teszi a Szentlélek az egész kereszténységgel most, a nagyböjti időben. Bizonyos, hogy a böjtölés és a vezeklések keresztény törekvései és gyakorlata által az ember mindig szentebb lesz, ám a sátánhoz is közelebb kerül. A böjti idő nem csökkenti kísértéseinket. Sőt, szaporítja azokat. Most kezdődik csak a közelharc, a kézitusa a sátánnal! Isten ki akarja próbálni szeretetünk erejét, ezért engedi meg a sátánnak, hogy esendőségünket próbára tegye. Isten sokat kockáztat, hogy mindent megnyerjen: egész szívünket.

A kísértés idején Jézus fegyvere a Szentírás. Isten Igéjére támaszkodva, azt éles pengéként forgatva küzdi át magát a kísértésen. Az ördög cselei és hazugságai szertefoszlanak Isten szavának valóságán. A Szentírás sem tévedhetetlen fegyver. Az ördög belemegy minden módszerbe. A Szentírás sem szent előtte. Hogy megalapozza Isten akarata elleni küzdelmét, elferdíti Isten szavát is. Ha kell, még bibliai mondásokat is idéz. Megmutatja, hogy tudja: mi áll a Bibliában. Csak azt nem teszi meg. Ez különbözteti őt meg Krisztustól és tanítványaitól.

Az ördög felett nincs tartós és totális győzelem. Szent Lukács a következő szavakkal írja le Jézus megkísértésének beszámolóját: „Ek-

kor egy időre elhagyta Őt az ördög” (4, 13) . . . Azután újra eljött a farizeusok beszédeiben és a szadduceusoknál, az Olajfákhegyén és a kereszten való megkísértésekben.

Ne ringassuk magunkat abban a hitben, hogy biztonságban vagyunk! Biztonságban csak Isten kezében vagyunk. Ő ugyan kiszolgáltathat minket a sátánnak, de nem enged elbukni!

III.

Még fülünkbe cseng a karácsonyi angyalok éneke, – máris az egyház hamvazószerdán hamut hintett homlokunkra: „Emlékezz ember, hogy por vagy és porrá leszel”. Előkészület ez a nagybőjtre.

Most, bőjt I. vasárnapján az egyház Jézust állítja szemünk elé, amint megkísérti az ördög. Jézus nyilvános működése előtt – mintegy lelkigyakorlatos – magányba vonul vissza 40 napig, s ott szigorú böjtöt tartott. A három kísértése a mai ember megkísértését juttatja eszünkbe.

Mi a hármas kísértés?

Az első kísértés a szükség kísértése, a kenyér kísértése. Az éhes Krisztusnak azt mondja a sátán: „ha Isten fia vagy, mondd, hogy a kövek kenyerekké váljanak”. Jézus válasza: „Írva van, nemcsak kenyérral él az ember, hanem mindazzal, ami Istentől jön”.

A kenyér az életet jelenti. Nagy baj a kenyérgond, főleg az úgynevezett „harmadik világban”. A kenyéririgység mindenre képes. Az emberek, hogy nagyobb kenyérhez, több kenyérhez jussanak, mindenre el vannak szánva. „Paupertas maxima meretrix” . . . a nyomor, a rongyos szegénység nagy kerítő! Az éhes, korgó gyomrú ember mindenre képes. Az éhező embernek hiába mondjuk, hogy imádkozzék . . . Annak kenyér kell! Több millió ember éhezik most is a világon, még több az alultáplált. Észak és dél, – gazdag és szegény országok szembenállnak egymással.

Nálunk ma nincs éhező ember. De mégis áll: nemcsak kenyérral él az ember! Ez az igazság! A lélek is tud éhezni, azaz az igaz, a jó, a szép, a szent után eped . . .

A második kísértés: A dicsőség kísértése. A torony tetejére vitte fel a sátán Krisztust, mondván: „Ha Isten fia vagy, dobd le magad, – hisz az angyalok majd vigyáznak reád”. Cirkuszi akrobata mutatványokra akarja rávenni a gonosz lélek. Jézus válasza: „Írva van: Ne kísértsd a te Uradat, Istenedet!”

Sokszor minket is elfog a dicsőség, a feltűnés, a szereplés vágya. A hírnév utáni törtetés, a festett egek igézete . . . a fellegekben való járás . . . Veszélyes kísértés ez nagyon. Az ilyen embernek soha sincs lelki békéje és nyugalma.

A harmadik kísértés: a hatalom kísértése. Magas hegyről mutatja meg Krisztusnak a világ összes országait és minden gazdagságát, mondván: „Mindezeket neked adom, ha leborulsz imádni engem . . .” Az előbbi két kísértésnél Jézus nyugodtan beszél a sátánnal. Párbeszédet folytat vele és a Szentírásra hivatkozva tér ki a kérés teljesítése elől. Most azonban, amikor azt kívánja, hogy leborulva imádjá a sátánt, szent haragra gyúl. Nem vitázik, nem alkudozik, hanem keményen elkergeti a sátánt: „Takarodj sátán, a te Uradat, Istenedet imádd és neki szolgálj!”

Figyeljük csak meg: milyen szívós a sátán. Háromszor is kísérletezik . . . A harmadik kísértés a legveszélyesebb. Ez a hatalom, az uralom kísértése, amelyből minden más fakad, s amelyhez minden más visszatér.

A mai ember alapvető kísértése, hogy az élet döntő választóján két irányba visz az út. Az egyik jelzőtábla felirata: Istennel . . . A másiké: Isten nélkül, vagy Isten ellen . . .

Isten nélkül . . . talán lesz lakás, gyönyör, pénz, állás, pozíció . . .

Istennel pedig . . . önmegtágadás és lelki béke, örök reményesség . . .

A sátán Istennek képzeli magát, azért imádatot követel: „Ha leborulva imádsz engem . . .” – Nincs kegyetlenebb annál, mint amikor az ember ül Isten trónján. Ó milyen szörnyű despota, isten tud lenni ő embertársaival szemben!

Ez a gyökeres kísértés már megtalálható az ősszülőknél is. Ez okozta tragikus bukásukat. Nem mertek enni a tiltott fa gyümölcséből, féltek a haláltól . . . de a sátán így biztatta őket: „Dehogy is haltok meg, sőt, olyanok lesztek, mint az Isten, tudtok jót és rosszat egyaránt.” Másszóval az ördög isteni méltóságot ígért az embernek. Tudniillik, azt a jogot, hogy meghatározza: mi a jó és mi a rossz. Ti lesztek a jó és rossz legfőbb normái! Jaj de veszélyes kísértés ez! Jaj de ingoványos a talaj a lábunk alatt, ha nincs isteni jog, ha nincs természetjog és csak folyton hullámozó tételes jog van! Ha ez irányítja az ember életét! Ami az egyik napon bűn, a másik napon erény lehet és fordítva . . . Hová vezet a jogpozitivizmus? Fájdalmasan megmutatta szemünk láttára Hitler uralma, amelynek gyümölcse az ember-

telen deportálás, a gázkamrák, a sterilizáció stb. lett. Van szívbe írt törvény, van tízparancsolat, amelyet az ember nem iktathat ki az életéből büntetlenül, a legsúlyosabb következmények nélkül soha! Ezt ne felejtjük el Testvérek!

E kísértésekkel nekünk is számolnunk kell, nem vagyunk immuni-
sak, de a leghatározottabban szembe kell szállnunk velük.

Mit mond nekünk e történet?

Isten Krisztusban vállalta emberi sorsunkat, felvette emberi természetünket: öröm, bánat, küzdelem, szenvedés végig kísérte életét, egyedül a bűnt kivéve.

A megkísértett Krisztus segít bennünket a kísértésben. Hogyan? Arra figyelmeztet, hogy senki, bármilyen szent legyen is, nem mentes vagy biztosított a kísértésektől . . . Példát ad, hogyan győzzük le a kísértést: határozottsággal, Isten kegyelmével. Bizalmat is ad, hogy Krisztus velünk van még a kísértésben is (vö. Szent Pál: Zsid 15).

Most tegyem fel magamnak a kérdést: Hogyan viselkedek én a kísértéssel szemben? Pénz . . . lakás . . . karrier . . . pozíció . . . ? Törtetés . . . fúrás . . . rágalom . . . feketítés . . . hatalomvágy . . . Megéri? Meddig tart?

A lélek nyugalmat és békéjét nem lehet semmivel sem pótolni. Ez mindennél többet ér!

*

„Elég neked az én kegyelmem . . . ”

(Kor II. 12, 9)

Ki szerethet még fényesebben?

Elég neked az én kegyelmem.

. . .

. . .

Lázadban és gyengeségedben

elég neked az én kegyelmem.

A sátán angyalai ellen

elég neked az én kegyelmem.

Ha tövis lángol is testedben,

elég neked az én kegyelmem.

Elég neked az én kegyelmem,

mert a kegyelem mérhetetlen.

(Ölbey Irén: Elég neked az én kegyelmem)

IV.

Kivételes órák.

Mind az egyes emberek életében, mind egész népek életében előfordulnak egyenesen világtörténelmi horderejű események. Egy ilyen esemény után minden más lesz, mint annakelőtte. Erre a másra soha többé nem lehet visszatérni. Még az eljövendő nemzedékek, a még meg sem születettek életét is ez határozza meg és arra is rányomja bélyegét . . . Az emberiség szellemi életében is vannak ilyen kivételes órák, amikor egyetlen ember hűséges kitartása kihat mindenenk sorsára, és azt az üdvösség felé irányítja. Az evangéliumok Jézus megkísértésének leírásával egy ilyen eseményről számolnak be, amikor az emberiség jövőjét tekintve, minden kockán forgott. Világos ugyanis, hogy ha létezik ellenséges hatalom, amely nem akarja Isten országának győzelmét, akkor ezt a sátáni hatalmat uralkodói igényeiben mélyen nyugtalaníthassa Krisztusnak a világba való eljövetele. Ha Krisztus második Ádám, az első Ádámhoz hasonlóan elbukott volna . . . s az emberiségre kilátástalan romlás szakad. Segítségünkre van, ha tudjuk, hogy Jézus is ismerte és megharcolta a küzdelmet a bűn és a kísértés ellen. „Főpapunk ugyanis nem olyan, hogy ne tudna együtt érezni gyöngeségeinkkel, hanem olyan, aki hozzánk hasonlóan, mindenben kísértést szenvedett, de bünt nem követett el.” (Zs 4, 15)

NAGYBÖJT 2. VASÁRNAPJA

KÖZELEBB ISTENHEZ

Olvasmány:
Ter 12, 1–4. a.

Szentlecke:
2 Tim 1, 8. b.–10.

Evangelium:
Mt 17, 1–9.

Bevezetés

Ábrahám kezdet volt, Istennek terve volt vele. Krisztusban világos és érthető lett, mit akar Isten az embertől, mit akar neki adni és hogyan akarja őt magáénak tartani.

Mózes és Illés útmutatók és állomások voltak az úton. Krisztus maga az Út: az Atya Igéje és az Ő tökéletes képmása.

Isten a Fiúban lett számunkra láthatóvá és hallhatóvá. Most a Krisztusban hívő emberekben mindenki számára láthatóvá és hallhatóvá akar lenni.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A hegyek csúcsán gyakran található kereszt. Az emberek érezték, hogy ott, a hegycsúcsokon, távol a város lármájától, közelebb vannak Istenhez.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: gyakran törekszünk-e arra, hogy Isten közelében legyünk? – Keressük-e ezt az erőforrást?

– *csend* –

Mert hitünk gyenge: Uram, irgalmazz!

Mert félünk az Érted való szenvedéstől: Krisztus, kegyelmezz!

Mert jobban érezzük magunkat a hétköznapi szürkeségben: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az emberi történelemnek célja van. Ez pedig az ember részesedése Isten hallhatatlan életében (2 Tim 1, 10). A „megváltás” az a tett, amellyel Isten minden embert üdvözíteni akar, de Isten adománya

is, amelyben az ember egyéni hozzáállással részesülhet. Amit Isten Jézus eljövételével és a Jézusba vetett hitre való meghívással megkezdett, azt az ítélet napján fogja beteljesíteni. Mivel ilyen boldog reménységgel nézünk a jövőbe, nem riaszthat vissza bennünket a szekularizált világ ellenállása. Különösképpen akkor nem, ha valaki (mint Timoteus) az evangélium szolgálatára külön is meghívást kapott (Róm 1, 16; 5, 3–4; Ef 3, 13; 2, 8–9; Tit 2, 11; 3, 4–5).

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A biblia sok helyütt beszél Isten „dicsőségéről”. Ezzel Isten nagyságát és szentségét akarja kifejezni, amikor ezek valamiképpen külsőleg is láthatóak lesznek: a természetben, a történelemben, az emberi életben. Ezeket csak a szív tiszta és megvilágosított szeme láthatja meg. Jézus személyében Isten jobban, mint bárhol másutt, láthatóvá lett és mégis – sajnos – csak kevesen „ismerték fel”. A Megdicsőülés Hegyén nemcsak Jézus arca fénylett [mint Mózesé (Kiv 34, 29–30)], hanem egész testén átragyogott Isten jelenléte, amelyre a fényes felhő is utalt. A felhőből jövő hang megerősíti Péter hitvallását (Mt 16, 17) és azt követeli: „Reá hallgassatok!” Ráhallgatni annyi, mint hinni benne és engedelmeskedni neki. Péter hitvallása után Jézus megkezdte tanítványai előkészítését szenvedésére és erőszakos halálára (Mt 16, 21), és meghívja őket a keresztkövetésre. (Mt 16, 24–26) Nem vak, hanem látó engedelmességet akar: lássák és tudják, hogy a megalázott Istenszolgája egyúttal a dicsőségre szánt Istenfia is. (Kiv 24, 15. 16; 1 Kor 8, 10–11; Jn 1, 10–12; 14, 9; 2 Kor 4, 6)

II.

Ábrahám tanítása

Nem tudjuk, milyen módon kapta Ábrahám a hívást. Arról sincs tudomásunk, mennyi időre volt szüksége, hogy azt megértse, és mily nehezeére esett elhagyni földjét, rokonságát és atyai házát. Csak annyit tudunk, hogy Ábrahám elindult, ahogy azt Jahve, az Úristen mondotta neki. Azt is tudjuk, hogy a föld, amelyre érkezett, már mások birtokában volt: urai a kananeusok és azok bálványai. Ábra-

hám úgy vonul át ezen a földön, mint idegen. Birtokba veszi Isten számára, akinek színe előtt jár. Áldozati oltárokat emel és kihirdeti az ő Istene nevét.

Felvetődik a kérdés: Vajon az embernek el kell szakadnia otthonától, és régi gyökereit elvágnia, hogy alkalmassá lehessen Isten követésére? El kell szakadnia házától, családjától és szokásaitól, hogy meghallja Isten szavát? Útra kell-e kelnie, céltalan tájakat bejárnia, hogy áldássá legyen mások számára? Ez az, amit meg kell tanulnunk a bibliából?

Itt van Ábrahám, ez a több mint 3000 év előtt élt férfiú, és itt vagyok én, az én zajló, modern koromban. Ami bennünket vele összeköt, az az Egyvalaki, akinek hívása Ábrahám életébe beleszólt, és akinek kezét én is megtapasztalom, amint az én életembe is váratlanul belenyúl.

III.

A szeretett Fiú

Mi, északon lakó népek hozzászoktunk a felhőkhöz, de ha valaki egyszer a dél acélkék tiszta egét megcsodálta, akkor megérti, hogy a zsidó nép számára a felhő Isten jelenlétének képe volt. Oly rendkívülinek tartották, hogy amikor a felhő az égen megjelent, s utána megereedtek az ég csatornái, ezt a száraz, kiszikkadt föld számára igen nagy áldásnak tekintették.

Nekünk persze általában sok a vizünk, de délen az egész év élete a felhőtől függ.

A felhőben a rejtett Isten jelenik meg. A titokzatos, az ajándékozó, az életet adó Isten. A fényben is Ő jelenik meg, mivel Isten a világgosság.

Mily egyértelmű az evangélium beszámolója: A világos felhő árnyékában Isten beszél. De hogyan? Kinyilatkoztatás és mégis rejtettség! Nem árulja el kilétét, beszédében is megőrzi felfoghatatlan inkognitóját. Nem is tudnánk elviselni Isten fényességét, megvakítana bennünket és elégetne. Innen van az, hogy Isten kinyilatkoztatása, amely noha életemünk, mégis félhományban marad. Íme, Isten irgalmasan igazodik képtelenségünkhöz, gyarlóságunkhoz, az Ő végtelen bölcsességével.

„Ez az én szeretett Fiam!” – így szól a láthatatlan Atya. Neki tudnia kell, ki a Fia: meg is vallja őt. Ezért az embernek nincs joga kétel-

kedni benne. Az Atyaság elismerése Isten által jogerejű. A kérdésre: „Kicsoda Krisztus?” – mi sem válaszolhatunk mást, mint: „Ő az Isten Fia” . . . Isten tanúsága, az Atya által való hitelesítés ellen emberi ellenvetés nem áll meg. Emberi vélemény itt teljesen illetéktelen. Ezért, ha Isten azt mondotta: „Ez az én szeretett Fiam!” – akkor ezt el kell fogadnunk. Itt nincs helye magyarázatásnak: A Fiú fiú és semmi egyéb!

Isten büszkén vallja meg Fiát. Kinyilvánítja szívét is, amikor „szeregett” fiának nevezi. Olyan fiú Ő, aki mindig Atyjának akaratát kereste és akinck legfőbb életcélja az Atya dicsősége. Ezért nagyon is érthető az Atya szeretete. Nem Fia nagyságát vagy szentségét hangsúlyozza, hanem csak azt, hogy szereti Őt.

De milyen különös szeretet ez! Nem kíméli az egyetlen Fiút, hanem mindannyiunkért halálra adja. Isten ugyanis annyira szerette a világot is, hogy megszülött Fiát adta oda „. . . hogy, aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen.” (Jn 3, 15).

Várhatunk-e akkor mi mást, mint Istennek az ilyen „kíméletlen” szeretetét? Szeretetének joga van ahhoz, hogy minket magasabb célok érdekében feláldozzon! Az Atya az egész világ előtt kinyilvánítja Fia iránti tetszését, mivel a Fiú engedelmeskedett az Atya nagyvonalú szeretetének (és ahhoz alkalmazkodott).

Nyugodtan beszélget Mózással és Illéssel Jézus az Ő „haláláról, amelynek Jeruzsálemben kellett bekövetkeznie” – amint arról Lukács evangélista beszámol (9, 31).

Istennek azok az emberek tetszenek, akik szeretete nagy terveinek fenntartás nélkül rendelkezésére állnak és nem kérdezzetik, hogy az mibe kerül nekik.

Vannak emberek, akik azért panaszkodnak, mert nézetük szerint Isten csak Jézus idejében szólt. Úgy szeretnék, ha Isten legalább évenként egy rádiószózatot intézne az emberiséghez. Akkor legalább senki sem tagadhatná többé létét, és az ember saját hite is erősebb támaszt kapna.

Tény, hogy az az idő, amikor Isten a világba eljött, egyszeri volt. Eseményei ugyanabban az alakban nem térnek többé vissza, mivel csak akkor volt mély értelmük. Kérdem: igazán helyes volna, ha Isten mindegyes nagy államférfinak vagy tudósnak kénytelen lenne létét bizonygatni? Helyes volna, ha mindenki tetszése szerint kívánhatná, hogy Isten neki külön megjelenjék, esetleg udvariassági látogatást tegyen nála, hogy az ember így kötelezze el magát a hitre? Meg

vagyok győződve, hogy akadnának szép számmal olyan emberek, akik Isten rádióbeszédét is elcsavarnák, mivel túl magas, vagy túl unalmas lenne számukra, vagy mivel éppen jazz-zenére, vagy diszkóra lenne kedvük – vagy pedig manipulálnák. Ám Istennek nincs szüksége arra, hogy rádión át szóljon hozzánk. (Hát a rádió, a televízió, a műholdak, az elektronika – nem mind technikai „csoda”?) Aki Istenben nem akar hinni, aki nem keresi, aki pedig nem érti meg Őt, az akkor sem akarja majd Őt meghallgatni, ha a mikrofon elé fárad . . .

Isten szólt egykor a Sínai hegyen, a Boldogságok Hegyén, a Tábor hegyén . . . Ez évezredekre elegendő! Nincs szüksége, hogy kiegészítéseket és helyesbítéseket eszközölgjön üzenetén. Ha pedig Isten csupán ugyanazt mondaná, mint akkor, a mai emberek ezt nagyon is unalmasnak tartanák.

Hol beszél hát Jézus, hogy hallhassuk Őt! A Szentírásban saját szavaival szól és apostolai, tanítványai szavával. Boldog, aki a jobbik részt választja, és Jézus lábainál ülve, Őt hallgatja . . .

Mennyi felesleges, értéktelen, üres könyvet olvasunk, de a Könyvek Könyvét olvasatlanul hagyjuk, ha ugyan egyáltalán ott van a könyvespolcunkon. Az egyház hiteles tanításában is Jézust halljuk beszélni, még ha a plébános nem is jó szónok. Ezért állunk fel az evangélium olvasásakor. Tulajdonképpen nem is kellene másnak lennie, mint jó szócsőnek.

Jézus szól sokszor a lelkiismeretünkben. Ott hallgassuk őt! Világosan, kérlelhetetlenül, megvesztegethetetlenül beszél. Képesek vagyunk elviselni az ilyen kemény beszédet?

A barátban, a szegényben, a betegben is Jézus szól hozzánk. Nem panaszkodhatunk, hogy túlságosan hallgatag. Akinek füle van a halálásra, az meg is hallja az Ő szavát és követi . . .

Miért hallgassunk Jézusra? Mert fontos mondanivalója van számunkra! Az emberek alattomosága, kétszínűsége, kétarcúsága és tévedései közepette közli velünk az igazságot és megvilágosítja rövidlátásunkat. Az emberek sok felesleges fecsegése közepette mondja meg: mi a jelentékeny, mi a fontos! Az Ő rá való hallgatás döntő az időben és az örökkévalóságban egyaránt! Álljunk hát rá Isten hullámhosszára, és figyelemmel hallgassuk adásait . . .

IV.

Milyen volt Jézus arca?

A mai evangélium a Tábor hegyet állítja elénk. Magas, egyedülálló, kúpszerű hegy. Magam is voltam ott 1965. októberében. Péter, Jakab és János, a három kiemelt apostol van Jézussal. Egyszerre csodás látomásban lesz részünk. Jézus arca fénybeborul, ruhája hófehér, Mózes és Illés is megjelenik, s beszélnek vele. Az égből szózat hallatszik: „Ez az én szeretett fiam, kibem nekem kedvem telik. Őt hallgassátok!” (Evangélium)

Milyen volt Jézus hétközpani arca?

Kép, szobor nem maradt ránk hátra. Szőke vagy barna, magas vagy alacsony, derűs vagy komoly volt-e, nem tudjuk. (A turini lepel halotti arcát mutatja, amelyet a tudományos kutatás mindinkább hitelesnek tart.) Magaviseletéből mégis következtethetünk Jézus jellemére. Határozott férfiegyéniség volt. Mily kemény és határozott, amikor ostorral kiűzte az árusokat a templomból . . . Milyen kemény, amikor hét jajt kiáltott a farizeusokra . . . Vagy amikor a sátánt kategórikusan elutasította . . . Máskor pedig ezt mondja magáról: tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű.

Hát a két arcból melyik az igazi? Mindkettő . . . Kétszer is olvassuk róla a Bibliában, hogy sírt . . . Egyszer, amikor Jeruzsálem pusztulását látja lelki szemei előtt . . . másodszer barátja, Lázár sírjánál. Nem olvassuk róla, hogy valaha is nevetett vagy kacagott volna. Egészen biztos, hogy a kánai lakodalomban azonban a vigadozó nép között nem ült komor, savanyú, rideg ábrázattal. Az is biztos, hogy amikor a gyermekek között időzött, mosolygott és kedves szeretettel elbeszélgetett velük. „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket . . .”

Jézus ragyogó isteni arcán az istenség sugárzik. Ezt látjuk a Tábor hegyén . . . ezt látja a három apostol . . . ezt Mózes és Illés.

Jézus szenvedő arcát az Olajfák hegyén részvétellel nézzük: vért izzad, . . . a halálveríték gyöngyözik arcán . . . Ó, a töviskoszorús, a megostorozott Krisztus milyen szomorú!

Az apótolok, a tanítványok ismerték Jézus arcát. Ő hívta meg őket, követték is Őt. Megosztották vele a munkát és nélkülözést, élelmet és pihenést, örömet és gondokat. De hogy valójában ki volt az, akit ők Úrnak és Mesternek hívtak, arról csak akkor győződhetnek meg, amikor az égi szózatot hallották . . .

Kérem: sikerül-e valaha nekünk, keresztényeknek (mai tanít-

ványoknak) megismerni Jézus igazi arcát – vagy a világ megismerheti-e?

Jézus változó arca a történelemben

Hétköznapi arc. Nem lehet tagadni, hogy a 2000 éves kereszténység, az irodalom, a művészet, a prédikáció, a lelkipásztorkodás, a különböző ájtatosságok, a keresztény vallásos élet sokszor olyan közösséget produkáltak, amelyben elsikkadt vagy jelentéktelenné vált Krisztus igazi arca.

Átszellemült arc (vultus transfiguratus). Krisztus igazi valóságát, amelyet embersége (de ez is valóság!) elfed, az Ő istensége tükrözi vissza igazán. Krisztus akkor igazi, ha totálisan vagy Istenemeri valóságában nézzük. Nézzük most az Ő emberi arcát és isteni arcát: „Arca fénylett, mint a nap . . .” (Evangélium)

Az apostolok részére ez egy csodás látomás adománya volt.

Részünkre a hit ajándéka. Krisztus arca jelentéktelen lesz, ha elveszítjük vagy megfertőzzük a hitet.

Megcsúfolt arc. A színváltozás az evangéliumban kapcsolatban van a szenvedéssel is. A színében változott Krisztus, a Messiás, az Úr, aki összekapcsolja az ó- és újszövetséget, legyőzi a törvényt (Mózes) és a prófétákat (Illés), és mélyebben behatolni enged küldetésének titkába.

De Krisztus, aki néhány nappal előbb megjövendölte szenvedését (Mt 16, 20), most megmutatta *isteni* arcát . . .

Krisztus arca bennünk.

A keresztség révén be vagyunk „iktatva” Krisztusba. Ő a szőlőtő, mi a szőlővessző . . .

Ha mi valóban keresztények vagyunk a mai világban, tegyük fel magunknak csendben a kérdést: Milyen a mi arcunk?

Jentéktelen arcunk van? Semmitmondó? Hideg, rideg, kedvetlen, únott? Aki velünk beszél, vagy bárhol találkozik, a külsőn kívül, legyen az fiatal vagy öreg, egyszerű vagy tanult, férfi vagy nő – észreveszi-e rajtunk, hogy valóban keresztények vagyunk?

Ragyogó, derűs, belső békét sugárzó arcunk van? Krisztus megváltott és meghívott bennünket. Kegyelmevel pedig – ha kérjük – állandóan segít. Hogy milyen a kegyelemben és kegyelemből élő lélek, azt ékesen megmutatják a szentek. Látszik-e beszédünkön, magatartásunkon, tetteinken, hogy valóban keresztények vagyunk?

Szenvedő, bánatos, szomorú az arcunk? A tanítvány nem lehet nagyobb mesterénél. Nem álmodhatunk keresztnélküli kereszténységről, amelynek feje a szenvedő Krisztus . . . ezt ne feledjük el soha!

Am Krisztus diadalmasan feltámadt! Emlékezzünk erre a nagy valóságra az életút nehézségeiben, a betegségben és szenvedésben egyaránt . . . Ó milyen hamar elkedvetlenedünk! Pedig az öröm és derű emeli a lelket, míg a szomorúság lenyom és megbénít . . .

Krisztus arca a világban.

Most nagyon is jelentéktelen arcát látjuk szerte a világon. Egyes katolikusok azt mondják: a világon mi keresztények, kisebbségben vagyunk, megyünk a „kisdéd nyáj”, a pusillus grax szemlélete felé. Kisdéd nyáj lesz valóban az egyház? Európa már nem keresztény! De kovászra azért szükség van mindig . . . Mondhatná valaki: ez szép vígasztalás. Tehát vonuljunk vissza a gettóba? Ez aztán szép kilátás . . .

De ott van szenvedő arca is . . . mivel Krisztus azonosította magát a legszegényebbel (Mt 25, 31–46) . . . Ő mindenütt ott van, ahol szegény, éhes, szenvedő, kismimizett, elhagyatott ember szenved az igazságtalanság miatt, a törvénytelen megkülönböztetés, a discriminatio, és egyéb tortúrák miatt. Mindez a szenvedés tehát ne szegje kedvünket! Ő mondotta: „Ahol ketten, hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok közöttük . . .”

*

Micsoda felemelő gondolat:
élni az örök Táborhegy alatt.
Itt balzsamot csepegtetnek a fák,
s közel az Úr, ne fuss innen tovább.
Itt van az Úr, s megszentelt ez a hely,
itt a lélek vígasztalásra lel.
Itt enyhület és békesség lakik.
Péter is szerette e tájat itt.
Ha szíved fáj, s szemedből könny fakad,
pihenj meg itt, a Táborhegy alatt.
(Ölbey Irén: A Táborhegy alatt)

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJA

JÁKOB KÚTJÁNÁL

Olvasmány:
Kiv 17, 3–7.

Szentlecke:
Róm 5, 1–2. 5–8.

Evangélium:
Jn 4, 5–42.

Bevezetés

Létezik testi éhség és szomjúság. Ha nincs elég kenyér és nincs elég víz, a halál fenyeget. Van azonban örök szomjúság is: mégpedig az örök élet és szeretet után!

Jézus mondja: „Én élek, és ti is éljetek.” Azt mondja: „Én vagyok az élő Kenyér” – és: „Aki szomjazik, jöjjön hozzám.,” Ó az élő forrás. Aki ebből iszik, aki hisz és bíz benne, az tudja: nem fogok örökre meghalni, élek . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! a sivatagban elpusztul az, akinek nincs vize. Ebben a mai világban elpusztul az, aki nem találja meg életének értelmét.

Most válaszoljunk önmagunknak: életünk értelmét Krisztus követésében találjuk-e meg?

Nem tekintünk-e – hibásan – öncélnak evilági értékeket?

– *csend* –

Mert nem figyelünk Rád: Uram, irgalmazz!

Mert nem gondolkodunk életünk értelmén: Krisztus, kegyelmezz!

Mert a bajokból sem tanulunk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a Szentleckéhez

„. . . amikor még bűnösök voltunk, Krisztus meghalt értünk” (Róm 5, 8). Mindaz, amivé a keresztségben lettünk, és amit most bírunk, tiszta ajándék, kegyelem. Bírjuk a békét, a kegyelmet, az

Isten dicsőségében való részesedés reményét. „Megigazultakká” lettünk. (A két első vers kijelentései a 9–11. versekben újra megjelennek.) Isten elfogadott minket. Isten szeret minket.

Hogyan tudjuk mindezt? Erre nézve semmiféle külső bizonyosság nem létezik. Ez a tudás belülről forrászik: a Szentlélektől. Krisztus – az Atyával egységben – adja ezt a lényeges ajándékot nekünk. Krisztus – a keresztre szegezett és átdöfött – az a szikla, melyből Isten új népe számára az örök élet vize árad. (Vö. olvasmányt és evangéliumot.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

„Én vagyok az” – mondja Jézus a szamariai asszonynak. Ez az evangélium csúcspontja. Fáradtan és szomjasan jött Jézus Jákob kútjához. Ugyanakkor „élő vizet” ígér az asszony ámulatára, és egészen napjainkig a világ csodálkozására. „A kút mély”, mélyebb, mint ahogy az asszony gondolta. Isten maga az élő víz forrása. Jézus megígéri ezt az élő vizet, amely nem apad ki soha. Tisztaságot, szentséget, életet ad Isten az Ő népének, mely vízből és Lélekből születik. És ez a nép tudja, hogy hol kell Istent imádni. Nem egy földrajzi helyen, hanem „lélekben és igazságban”. A lélek legbensejében, ahol Isten Lelke lakik és minket imádkozni tanít. Ez nem jelenti a közös imádság megszüntetését, csupán felül kell vizsgálni imánkat, vajon összhangban van-e a szívünk Isten Igéjével és Lelkével? (Iz 41, 17–20; Jn 3, 5; 19, 34; Jel 7, 14; 21, 6)

II.

Élő víz

A sziklából fakadó víz, akárcsak Jákob kútjának vize, Isten ajándéka volt. Emberek és állatok itták, hogy éljenek – egy ideig, mindaddig, amíg képesek voltak szomjúságukat újra és újra oltani. Aztán meghaltak, mint ahogy a pusztában mannat evő nemzedék is meghalt. Jézus mindenkinek, aki inni kér, élő vizet ad (mint ahogy élő Kenyeret is ad). Mindenkinek, aki hisz. Az élő víz frissen bugyogó, soha el nem apadó vizet jelent. A próféták és a szoltárok hirdetik,

hogy Isten ígéje az élet forrása: aki veszi és azzal él, közösségben marad az Istennel.

Jézus Krisztus az Isten Igéje: „Én vagyok az” – mondja az szamariai asszonynak. „Aki szomjazik, jöjjön hozzám és igyék” – kiáltja majd a sátoros-ünnepen. Az evangélista ott ezt a magyarázatot adja: Isten ajándéka a Lélek, aki az Atyától és a Fiútól származik, az élet adója.” Jézusnak fel kell magasztaltatnia a kereszten, oldalát átszúrja a lándzsa, hogy a Lélek úgy áradhasson, mint a víz a sziklából.

Kedves Testvérem! „Én vagyok az” – mondja neked is Jézus ma. Ne fáraszd magad holt vízért. „Én megadom neked a tiszta igazságot” és az élet józan örömét, amely örökké megmarad!

Antiochiai Szent Ignác útban a vértanúságra így szólt: „Már nincs bennem tűz, amely földi anyagot keresne. Élő víz zúg beennem, amely azt mondja bensőmben: Jöjj az Atyához!” (Róm 7, 2)

III.

Ahol ég és föld találkozik

Egy középkori legendában olvassuk: „Volt egyszer két barát. Egy régi könyvben azt olvasták, hogy létezik a világon egy hely, ahol az ég és a föld találkozik egymással. Elhatározták, hogy megkeresik azt a helyet. Az egész világot bebarangolták. Sok veszélyt kiálltak, minden kísértésnek ellenálltak, amely eltéríthette volna őket céljuktól. „Azon a helyen van egy ajtó” – így olvasták a könyvben – „csak kopogtatni kell, s máris Istennél vagyunk”. Végül is meglelték ezt a helyet. Remegő szívvel lesték, ahogy megnyílik kopogtatásukra az ajtó . . . Amikor beléptek, megdöbbenve látták, hogy odahaza vannak kolostori cellájukban. Ebből megértették, hogy az ég és a föld azon a helyen találkozik egymással, ahová az Isten állított minket.”

*

Isten mindenütt ott van . . .

Uram, Te mindenütt ott vagy,
ahová sietős utam visz.
Ha a műhelybe megyek,
Te ott is ott vagy.
Ha az irodába megyek,
Veled ott találkozom.

Ha leszálok a bányába,
Te már ott vársz reám.
Ha moziba megyek,
Téged is ott talállak.
Ha repülőgépre szállok,
Velem repülsz a levegőben.

...

...

Senki sem menekülhet jelenléted elől,
semmi sem gondviselésedtől.

Folyton munkában vagy:
Te kormányozod a világot,
nem távolból, az egekből,
hanem közvetlen jelenléteddel.

Itt vagy közöttünk: csöndben,
de erőben, s ellenállhatatlanul.

Kézen vezetsz minket: mindig
figyeljünk szavadra.

Benső fényed a mi világosságunk,
nyisd meg lelki szemünket,
hogymagunkba fogadjunk!

(Thomas Suavet: Mindenütt ott vagy)

Csanád Béla fordítása

*

„Most már tudom Őt mindenképpen
minden dolgában tetten értem,
S tudom is, miért szeret engem –
tetten értem az én szívemben.”

(József Attila: Isten)

*

„Én az Istenem úgy szeretem,
hogy a szívemet földbe vetem,
megérik, akkor learatom,
fölsét pedig másnak adom.

Meg is köszöni, akárki az,
akárha huncut, akár igaz,
ha mindörökre, ha csak percre,
de az Isten iölébred benne.

...

Nem csinálnak egymás közt mozit,
bennük már Isten álmodozik,
Álmodik tágas, erős égről,
kicsiny fiának nagy szívéből.”

(József Attila: Isten)

NAGYBÖJT 4. VASÁRNAPJA

A VAKSÖTÉTSÉGBŐL A FÉNYRE

Olvasmány:
1 Sám 16. 1. b. 6–7.
10–13. a.

Szentlecke:
Ef 5, 8–14.

Evangelium:
Jn 9, 1–41.

Bevezetés

Az élő Isten „látó” Isten. Látja az egész embert. Látja a szívet is, a lelket is.

Az embert is arra teremtette, hogy lásson. Adott neki testi szemeket és a szellem világosságát, a szív erejét. Aki nem képes látni, szegény ember az. Aki nem akar látni, nyomorult. Meg kell tisztulnia, meg kell mosdania, hogy lásson. Isten világosságát csak a tiszta szem képes befogadni. Krisztus csak tiszta szívben világíthat. Csak tiszta szívbe áraszthatja világosságát.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A nagyböjt kellős közepén, a mai vasárnap az öröm vasárnapja. Örülünk annak, hogy Isten kiválasztott bennünket az üdvösségre és arra, hogy tanúságot tegyünk róla itt, ezen a világon.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: felismertük-e, hogy nemcsak családunknak, vagy munkahelyi főnökünknek, hanem – mindezeket megelőzően – Istennek is vannak tervei velünk?

Átéreztük-e az örömet, hogy Isten valami nagyszerűre hívott meg?

Keressük-e magunkban azt a sajátos értéket, talentumot, amelyre Istennek különösen szüksége van bennem?

– *csend* –

Amikor elfeledkezünk küldetésünkről: Uram, irgalmazz!

Amikor kezdenek minket untatni az emberek és a világ: Krisztus, kegyelmezz!

Amikor a szomorúság hatalmába kerít minket: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az olyan emberek számára, akiknek életét Krisztus világossága ragyogja be, az Isten nélküli világ a sötétséget képviseli. Aki abban él, még nem jutott el az életre, melyet Isten szánt neki. Az efezusi levél szerzője olyan olvasókhöz fordul, akik megtérésük és keresztségük után szakítottak pogány múltjukkal. Tudatosítani kell, hogy ezután már a világosság részesei és nem a sötétségé. A kettő között igen éles a határ. Károsodás nélkül nem hagyható figyelmen kívül.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A vakon-született meggyógyítása akkor fejeződik be, amikor Jézus a már látót (aki visszanyerte szemvilágát) más vonatkozásban is látóvá teszi. Csak a hívő lát valóban, az, aki Isten igazságát látja és elfogadja. A fejezet első két része: a gyógyítás (9, 1–7) és a kihallgatás a főtanács előtt (9, 8–34), – elvezet a csúcsponthoz: Jézus önkinyilatkoztatásához (9, 35–39). „Én vagyok a világ Világossága” – mondja Jézus önmagáról (8, 12). A vak megpillantotta ezt a világosságot, és a „világosság fia” lett (12, 36). A farizeusok látóknak állítják magukat, ám vonakodnak a világba jött világosságot meglátni. Ők az igazi vakok! A világosság ítéletükké lesz. Képtelenek látni, mert nem készek imádkozni. Ez a hitetlenség titka. (Mt 13, 13–16; 23, 16–28; Lk 13, 1–5.)

II.

Világosság és sötétség

A világosság és sötétség közötti harc, amely a külső világban a napok és évek körforgásában játszódik le, természetyszerű hasonmása annak a rejtett harcnak, amelyet minden időben és minden ember végigharcol. Mindaz szereti és keresi a sötétséget, aminek oka van elrejtőzni. A világosságban a beteges, a természetellenes, a gonosz megszegyenítően annak mutatkozik meg, ami.

Nagyon jellemző, hogy a „sötétség műveiről”, ám a „világosság gyümölcseiről” szoktunk beszélni (Ef 5, 9). Lehetséges, hogy a sötét-

ség művei látható sikerekben mutatkoznak, jóllehet alapjában véve „terméketlenek”. Ennek a tényállásnak ékes bizonyága a nemi erő, a sex korlátlan élvezetté fajulása, amely a „gyümölcsöt” kerüli, sőt mindenáron akadályozza . . .

A világosság és sötétség közötti küzdelem a keresztyény lét nem csak félreérthetetlenül a világosság oldalán áll, hanem a világosság győzelmével bensőleg is osztozik, és azzal rokon. A keresztyény ember órája a reggel és nem az este! Képtelenség lenne Krisztust, mint bájos esti csillagot megénekelni, aki a világ leszálló éjszakájában megvigasztal bennünket. Érdekes, hogy egy őskeresztyény Krisztus-ének (Ef 5, 14) kereszteleési himnusz, a reggel képletes nyelvén szól.

III.

A lelki vakság gyógyítása – ma

Nyílt szemmel járjunk a világban és az élet nagy feladatait vegyük komolyan!

1. Az értelmes életnek céljának kell lennie. Tartósan egy ember sem élhet konkrét célok nélkül.

Mindenkinek szüksége van hivatástudatra. Valamilyen hivatás vállalására. Az a bizonytalanság, amelyben sok fiatal ember él a világon, nemde oka a reménytelenségnek, a rezignációnak, a lemondásnak, vagy az életből való „kiszállásnak”? . . . Nemde, ez is a vakság egy módja?

Emellett az értelmes élethez abszolút szükséges a célirányosság emberi területen is. A család harmonikus élete, a saját lakásunkon túlnyúló baráti kontaktus, az új világgal, a haladással való kapcsolat és az emberi aktivitás kibontakoztatása szükséges előfeltétele az értelmes életvitelnek.

Emberek vagyunk, akik előre tekintünk, és azt, amit már elértünk, mindig túl akarjuk szárnyalni . . . Ez történik az élet minden területén. A fiatal az anyagiak biztosítására, új családi egzisztencia megteremtésére törekszik . . . Az idős ember pedig azzal, amit elért, sok munkával, hosszú évek során, – szeretné biztosítani a jövőjét.

2. Senki sem tagadhatja, hogy a lelki vakság megszokott életritmus lett életünkben.

Az új életritmusban mindenki maga körül forog. Saját tengelye körül mozog. A szokott kérdések: Hogyan jövök ki jobban? Mit kell ma és holnap elvégezni? . . . a folytonos rohanás és telhetetlen

harácsolás emberi elszigetelődéshez vezet, amelyet csak akkor veszünk észre, amikor már belegabalyodtunk . . . Sokszor elég későn!

3. Mindig rohanunk, mégis mindig elkésünk. Mindenünk megvan, mégis elégedetlenek vagyunk. Soha sem volt annyi szabadidő, mint manapság! . . . Soha sem volt általában olyan jólét, mint most (termékek autó az országban, rádió és TV minden családban) . . . Soha sem volt olyan könnyű utazni és más idegen országokat megismerni, mint most . . .

Mégis, az eredmény : siralmas. Micsoda? Elterjedt a magányosság, a mélységes belső lelki üresség, az élet értelmetlensége, és az érzelmi hidegség, az elidegenedés. A mindinkább korszerű, és általunk megteremtett, kicsikart jólét sajnos magával hozta a belső elszegényedést is . . .

Azt tapasztaljuk, hogy a mai ember elszigetelten él a háztömbök rengetegében . . . Nem tudja, ki lakik felette, mellette vagy alatta. Szó nélkül közlekednek a lépcsőházban, vagy a liftben, a felvonóban. Az idős emberek élete az ilyen házakban elviselhetetlen, a halál, a kórházak steril atmoszférájában ismeretlen fehérköpenyesek között ér véget. Egyedül . . . Magányosan . . . Öntudatlanul . . .

Hát ez nem a mai kor vakasága? Nem vagyunk mindannyian „betegek”, akik gyógyításra szorulnak?

4. *Jézus felfedi a lelki vakaságot.* Az elbeszélt jelenet nemcsak egy csoda történeti elbeszélése. Annál sokkal fontosabb jelentéssel bír. A vak ember meggyógyításában ugyanis Jézus mint a világ világossága jelenik meg. A részletes leírás mögött meghúzódik egy más cél is, vagyis hogyan reagálnak az emberek Jézus fellépéhez?

A beteg vizsgálata úgy történik, mint egy peres eljárás lefolytatása. A vak elmondja ismerőseinek a történeteket. A farizeusok, mint a vallási felsőbbtség, bekapcsolódik a vitába. Kihallgatják a fiút és szüleit. Ezek nem mernek őszintén nyilatkozni. Féltek, hogy ha Jézust Messiásnak ismerik el, kidobják őket a zsinagógából. A farizeusok is megigognak, amikor a meggyógyult nekik szegezi a kérdést: „Ti is az Ő tanítványai akartok lenni?” A nagy bizonytalanság érződik rajtuk. Úgy látszik, belátják, hogy a jól megszervezett jámborság, a liturgikus törvények kínosan pontos megtartása nem pótolja a hit mellett történt kiállást.

A mai bizonytalanság oka nemde, ugyanez? Túlzottan csak a külsőre nézünk és elfelejtünk befelé tekinteni.

5. Új kezdetre lenne szükség a mai keresztények megjavítására (házassági válások, abortus, sexuális szabadosság). Mi lenne, ha a keresztények kigyógyulnának lelki vakságukból és a világnak megmutatnák a helyes utat?

A meggyógyított fiatal megvallotta, hogy Jézus, aki őt meggyógyította, próféta. A zsidók erre dühösek lesznek és gorombán beszélnek vele: „Bűnben születtél, és te akarsz oktatni bennünket?” – mondták neki, majd kidobták. Amikor Jézus ezt hallotta, megszólította: „Hiszel-e az Emberfiában?” – „Ki az Uram, – kérdezte – hinni akarok benne.” – „Előtted áll” – felelte Jézus. Erre az ifjú lelkendezve kiáltotta: Hiszek Uram!” és leborult előtte.

Hite miatt kidobták . . . A történelemben semmi sem új. Hány ember szenvedett és szenved ma is szerte a világon hite és vallásos meggyőződése miatt!

IV.

A vallásos lelkiismeret nyugalma

Borsos Miklós kiváló szobrászművész többek között ezeket írja önéletrajzában:

„Tisztábbnak kell lennünk. Ne hazudjunk, legyen tiszta a lelkiismeretünk. A jóra és a rosszra a lelkiismeret figyelmeztet. Dicsér vagy korhol . . . A lelkiismeretet nem lehet pénzzel elhallgattatni, se jóléttel, se dicsőséggel. Ez a lélek az isteni láng az emberben, mellyel nem lehet vitába szállni. Amikor az emberek körülöttem sorban megtagdák mindazt, amit tettek vagy vallottak, én miért tagadjam meg? Olyan hatalom nincs! Ha egyszer igaznak érzek valamit, azért kiállok!”

*

Nem emel föl már senki sem,
belenehezültem a sárba.
Fogadj fiadnak, Istenem,
hogy ne legyek kegyetlen árva.

...
...

Tudod, szívem mily kisgyerek –
ne viszonozd a tagadásom;
ne vakítsd meg a lelkemet,
néha engedd, hogy mennybe lásson.

Kinek mindegy volt már a kín,
hisz gondjaid magamra vettem,
az árnyékvilág árkain
most már Te őrködj énefelettem.

Intsd meg mind, kiket szeretek,
hogy legyenek jobb szívvel hozzám.
Vizsgáld meg az én ügyemet,
mielőtt magam feláldoznám.

(József Attila: Nem emel föl)

*

SZENT AMBRUS Himnusz kakasszóra

Világ teremtő mestere,
Ki úr vagy éjen és napon,
Időt idővel váltogatsz,
s nincs műveidben unalom:

Szól már a napnak hírnöke,
Ki éber őr mély éjen át,
S az utazónak éji fény,
Mert minden órát megkiált.

Ó fényesség, ragyogj belénk,
A lélek álmát rontsád el.
Első szavunk rólad beszél,
És ajkunk téged énekel.

Ford.: Sík Sándor

NAGYBÖJT 5. VASÁRNAPJA

SÍRBÓL IS FAKADHAT ÉLET

Olvasmány:
Ez 37, 12–14.

Szentlecke:
Róm 8, 8–11.

Evangelium:
Jn 11, 1–45.

Bevezetés

Jézus nem szüntette meg a halált. Ő maga is átélte, megízlelte annak minden keserűségét. Ebben is hasonlóvá lett hozzánk. De halálával legyőzte a halált. Életében halottakat támasztott fel. Ez jel volt.

Isten az élők Istene. Közelébe hív minket az idegenségből és a messzeségből. A sötétségből jelenlétének világosságába. Jézus megmutatta nekünk az utat. Ő maga az út, Ő maga az élet.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A pénzhajhászás igénybe veszi testünket, szellemünket, lelkünket. Nem visszük-e ezt a „sportot” túlzásba? Nem veszítjük-e el közben szemünk elől üdvösségünk szempontjait?

– csend –

Ha anyagiasak vagyunk: – Uram irgalmazz!

Ha a jólét biztosítása minden időnket elveszi: – Krisztus kegyelmezz!

Ha örök üdvösségünkkel nem törődünk: – Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A mai vasárnap három szentírási olvasmánya a halálról, a feltámadásról és az életről szól. Természetesen különböző szemszögből tekintve. Szent Pál a Róm 6-ban a keresztény ember haláláról és feltámadásáról beszél, akit hite és keresztsége Krisztus misztériumába oltott be. Az olyan ember, akinek nincs semmije, csak saját maga,

saját énje, saját szelleme és erőfeszítései a jóban és a rosszban, Szent Pál kifejezőmódja szerint: „puszta test az . . . nem tud kitörni határai közül” („nem nyerheti el Isten tetszését” 8, 8). Keresztységünk révén bennünk lakik Isten Lelke, „aki Jézust feltámasztotta halottai-ból” (8, 11). Fájdalmasan kell azonban tapasztalnunk, hogy életünket az Isten Lelke még nem irányítja olyan mértékben, mint a feltámadt Krisztusét. Átváltozásunk még nem befejezett és nem nyilvánvaló. Hitünk egyszersmind még remény is. Isten Lelke, ha hatni engedjük, egyre nagyobb mértékben fogja életünket saját erejével és szabadságával gazdagítani. Végül egész lényünket is az Őt megillető lakóhellyé alakítja át. (Jn 2, 15–16; Jn 3, 5–6; 1 Kor 3, 23; Róm 5, 12; 1, 4; 1 Kor 6, 14)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Lázár feltámasztása az utolsó és legnagyobb Jézus hét „jele” közül, melyekről a János-evangélium beszél. A halott Lázárt és saját halálát szemlélve, Jézus kijelenti: „Én vagyok a feltámadás és az élet” (11, 25). Tehát a feltámadás nem távoli reménység, mint azt a farizeusok és Márta vélik. A feltámadás itt van: „Én vagyok az” – mondja Jézus Mártának, mint a szamariai asszonynak mondta: „Én vagyok az”. Jézus minden „jelénél” a benne lakozó hatalom, a teljesség és dicsőség kinyilatkoztatása a fontos. „Aki ígémet hallgatja és hisz annak, aki engem küldött . . .”, az már most bemehet Krisztus élet-teljességébe. (5, 24; vö. 11, 26) – Mt 22, 23–33; Jn 8, 51; 1 Jn 3, 14)

II.

Élet és halál

A bűn, harag, halál kárhozatos egymástutánja megsemmisítve, helyet adott egy másik „háromságnak”: az igazságosság, béke, élet nagyszerű együttesének. Testünk számára még nem szűnt meg a régi sorozat, mivel még magán viseli a bűn jeleit és következményeit, mert „tagjai” különös módon helyet és táplálékot adtak a „bűn törvényének” (Róm 7, 23). Ezért testünk még halandó, sőt „halott”. Ezért, ha nem éljük meg Jézus újraeljövetelét, és ezzel az „átváltozást” (1 Tesz

4, 17), végig kell szenvednünk a testi halált. Ezért leszünk még betegek. Ezért ismerjük meg életünk sokféle nehézségét, fájdalmát és eltorzulását, amelyek testünk által keletkeznek.

Mi több, azt is tudjuk, hogy milyen akadály „lelki életünk” számára a testünk, fáradékonyságával és állandó táplálék- és gondozási igényeivel járó sok megterhelés. Ezért keletkezik bennünk szorongó várakozás a jövőt illetően. Hiszen a bennünk lévő Isten Lelke, „annak a Lelke, aki Jézust hallottaiból feltámasztotta”. Jézus már testében támadt fel és elnyerte a megdicsőült teste, amely az új életnek, mint teljhatalmú eszköz áll rendelkezésére. Ha azonban ugyanez a Lélek (Isten Lelke) bennünk lakik, akkor semmiképpen sem maradhat el, hogy Isten „a mi halandó testünket is élővé tegye”. Ezt a „bennetek lakó Lelke által teszi”. Ez az életet teremtő Lélek, aki most legbensőnket újítja meg, el kell és el is fogja végezni egész művét és testünket is szellemi testté teszi.

III.

Mindig remélni kell

Az élet sokszor nehéz feladat elé állít: „Sperare contra spem!” Bízni kell a legreménytelenebb, legkilátástalanabb helyzetekben is!

Mi a kilátástalan helyzetek forrása?

1. Elkeseredés az elszenvedett igazságtalanság miatt,
2. a magányosság ólomsúlya,
3. a hosszantartó betegség.
4. Az elrontott házasság és a soha jóvá nem tehető hazugságok sorozata.
5. Az elzüllött fiúk és lányok serege, akik nem hallgatnak szüleikre, és a maguk „szabad” életútját járják.

Próbál ugyan kijutni az ember a sötétből, de legtöbbször sziszifuszi munkát végez, Sisiphos, a görög monda alakja, aki egy nehéz követ görgetett fel a hegyre, s amikor felért, kicsúszott a kő a kezéből és visszazagurult a völgybe . . . és ezt végnélkül folytatta. Vagyis az értelmetlen munkát előlről kezdte mindig. Így jár az ember is, aki saját erejéből sorsának ördögi köréből nem tud kitörni! De sajnós, ezt nem akarja vagy nem meri bevállalni.

Egyszer már tudomásul kell vennünk, hogy Isten nélkül értelmetlen az életünk! A hit nyugalmat és bizalmat nyújt akkor is, ha a hely-

zet valószínűtlennek tűnik. A hit új reménységet ad, hogy a reménytelenség ellenére is újra kezdhettek! Óriási energia ez!

Urunk! Légy közel azokhoz, akik semmi kiutat nem látnak és életük értelmét elvesztették, akik a sötétben tapogatódnak . . .

Jézus azt mondta: „Én vagyok a feltámadás és az élet, – aki hisz bennem, halált nem lát”. Isten az élet Ura! „Ments meg engem Uram, az örök haláltól!”

Megkapó jelenet; amikor látjuk, hogy Jézus megsiratja barátja halálát. A sírás nem a gyengeség jele, hanem a mély érzések gyöngyszemei.

Lázár sírjánál 1965. októberében magam is ott voltam. Az üreg ugyanúgy van, mint közel 2000 éve: Bethániában, Jeruzsálemtől 12 km-re.

Lázár feltámadása ideiglenes volt, később meghalt. De a mi feltámadásunk végleges lesz és örök.

Uram, Te az örök életet akarod és nem az örök halált, adj nekünk biztos reményt most, és halálunk óráján!

IV.

A budapesti rádióban a vallásos félóra keretében tartott húsvéti szentbeszéd kapcsán több levelet kaptam. Ezek közül ide kívánczok egy levélrészlet Borsod megyéből, amely nagyon világosan méri fel a helyzetet.

„ . . . Minden ember érzi, hogy a mai helyzetben a jobb lét mellett is hiányzik valami, ez pedig az emberek lelki megvigasztalása. Keresi mindenki ezt a vigaszt, ki örömmel, ki elkcseredéssel. Az emberek lelkivilágában úgy érződik, nagy káosz uralkodik, mint a napban, de még fényt ad, hogy keressük azt, aki megvigasztal és megmenti lelkünket, ez pedig az Isten. Római katolikus anyaszentegyházunk papjai, püspökei, de minden Isten-szolgája szól hozzánk, hogy „gyertek, vigasztalódjatok meg Istenben” – és mi mégis rohanunk a sötétség felé, ahol nincs vigasz. A háborús hangulat még könnyelműbbé teszi fiatalságunkat is. Sokszor hallani fiataloktól azt a félő kijelentést, hogy bármikor kitörhet a nukleáris háború, de addig legalább jól éljek . . . Szomorú és egyre nagyobb a befelcfordulás, az Istentől való elfordulás, hányatott lelkivilág és -élet. Én is megborzadok sokszor és kérdem magamtól, miért van ez így? Miért teszed tönkre azt, amit

Isten adott? Hová rohansz ember? Állj meg! Hidd az Istent és szeresd felebarátodat, a lelkednek is lesz vigasza . . . . .

. . . . . Nekem vigasz még az Édesanyám, szavai és imádsága értem és testvéreimért. Vigasz a harangok zúgása, a templom és az a pad, amelyben még mint középiskolás diák ültem és hallgattam Isten igéjét. Vigasz a szép természet, a szép emberi együttlét, akiknek hasonló lelkiviláguk van az enyémmel . . . . .”

*

Óh, ha tudnám, megbocsátasz,
s országodba bebocsátasz,
mint szúrnám ki két szemem,
mint vágnám le két kezem,
nyelvem húznám kések élén
s minden tagom elmetélném,
amivel csak vétkeztem.

. . . . .

Mert az égi útnak elve:
kúszva, vérzőn, énekelve,
portól, sártól piszkoson
menni mindig, biztoson . . .
S kopjék térdig bár a lábam,
tudom, az ég kapujában
utólérlek, Krisztusom!

Dzsida Jenő: Húsvéti ének

VIRÁGVASÁRNAP

Olvasmány:
Iz 50, 4–7.

Szentlecke:
Fil 2, 6–11.

Evangelium:
Mt 26, 14–27. 66.

Bevezetés

Az egyház a világ szemében mind a mai napig gyakran érthetetlen-ség és esztelenség. Megvethető, támadható, bántalmazható, gyanúsítható. Kísérletezik – mondják – triumfalizmussal, de az még rosszabb, mert egyesek botránkoznak rajta.

Isten országa, melyet Jézus hirdet meg, a szegényeké. Ő maga is szegénységben és gyengeségben élt. A virágvasárnapi hozsánna ezen mit sem változtat. Jézus tudja, ez a tömeg nemsokára szembefordul vele. Még a tanítványok is magárahagyják . . . Jézus szegény és aláztos Messiás. Ő maga akarja így . . .

Máté Jézus Jeruzsálembe való bevonulásának jelentőségét Zakariás próféta egy szavával mutatja meg (Zak 9, 9 és Iz 62, 11): Jézus királyként vonul be, de mint lenézett, megvetett, aláztos király, aki útban van a kereszt felé. Egész életútja efelé a cél felé tartott. Jön – lemondva hatalomról és dicsőségről, amelyek Őt, a világ Bíróját megilletik. Barátai a szegények, a kicsinyek, a gyermekek. És mégis Ő „az Úr” (3), „Dávid fia”; ez a názáreti Jézus az „úr nevében” jön, mint rajta kívül senki más zarándok (11). Előtte Jeruzsálem, és a világnak választania kell . . . (Mt 11, 29; Mk 11, 1–11; Lk 19, 28–38; Jn 12, 12–16).

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Isten mindent megtesz a mi üdvösségünkért. Egyszülött Fiát elküldte erre a Földre, hogy itt éljen és tanítson minket. Ő vállalta értünk a szenvedést és a kereszthalált is.

Most, a szentmise elején, tegyük fel magunkban a kérdést: mi mit vállalunk a saját üdvösségünkért?

Elviseljük-e, ha esetleg kisebb darab kenyérrel kell beérnünk?

Vállaljuk-e, ha megmosolyognak bennünket az emberek?

– *csend* –

Mert sokszor elfeledkezünk Jézus szenvedéséről: Uram, irgalmazz!
Mert félünk követni Téged: Krisztus, kegyelmezz!
Mert keveset gondolunk a mi üdvösségünkre: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Isten Fia szolga lett. Engedelmeskedett az Atya akaratának, de engedelmeskedett a világ hatalmasainak is. Nagysága éppen abban nyilvánult meg, hogy szolgálata egészen élete odaadásáig tartott: a keresztre vitte. Ezért tisztelte meg Őt Isten azzal, hogy Kyriosszá (Úrrá) tette . . . Hatalmasságok, idők és világok urává. (Mt 26, 39–40; Róm 5, 19; Iz 45, 23)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

AZ IGAZI KIRÁLYSÁG

Hogyan történhetett, hogy ugyanazok az emberek, akik virágvasárnap hódolatuk jeléül ruháikat terítették a földre Jézus lába alá, nagypénteken hevesen követelték halálát? Hogyan történhetett, hogy ugyanazok az emberek, akik ma hozsánnát! éljent! és üdv neked!-et kiáltottak, öt nappal később szavalókórusban üvöltötték: Keresztre vele! Keresztre vele!

A húsvéti dráma fordulatát, amely a Golgota katasztrófájához vezetett, Jézus személyének és művének politikai félreértése okozta. Életének egész ideje politikai feszültségektől átszőtt kor volt. A pogány római birodalomnak alávetett és bekebelezett zsidó nép Jézus idejében küldetése vallásos tartalmát politikai mítoszként átértelmezte.

A Messiás vallási megváltó alakja, akire a nép legmélyebb vágya összpontosult, a római szolgaság nyomása alatt politikai hőssé változott. Érthető, ha a megalázott nép szabadító után kiáltott. Hogy nemzeti igényei beteljesedése végett elfelejtette vallásos küldetését . . .

Amikor azonban Jézus az „országrol” beszél, amelyet fel akar állítani, azzal nem politikai valóságra gondol. Országáa olyan strukturális rendszer, amelyben Isten szuverén uralkodó hatalma mutatkozik

meg. Nem külső uralkodói hatalommal létesíti országát, hanem ott, ahol az emberi szív egészen megadja magát Istenének. Ott, ahol egy közösség teljesen meghajol Isten akarata előtt, ott van az Isten országa.

Jézus Először az erőszakmentes, de beható tanítás kerülő útját választja. Szól ugyan a politikáról, de nem politikáz. Azt mondja: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré . . .” – és ezzel minden olcsó forradalmat elutasít, amely a külső körülmények megdöntésétől várja üdvösségét ahelyett, hogy a szívek megváltozásában keresné azt. Mennyivel fontosabb: „Adjátok meg Istennek, ami az Istené!” (Mt 22,21). Minden földi rendnek csak az isteni rendben van tartása. Jézus számára a király, és minden földi hatalomviselő az Istent mintázza. Aki ránéz, valami istenit tapsztal, valamelyes találkozást Istennel. Ennél magasztosabban nem lehet emberi tekintélyről gondolkodni . . .

Másrészt ez viszont csak hasonlat, valami töredékes, szegényes hasonlata annak a hatalommal teljességnek és dicsőségnek, amelyet egyedül Isten bír. Jézus kerülő utakat tesz, de mily célravezetőek ezek! A totális állam hatalmi igényeinek közepébe egyháza valóságát helyezi, amelynek az a sajátsága, hogy az államtól független és közvetlen megbízása Istentől van. Ezzel döntő helyen távolítja el az állam belenyúlását az ember szívébe.

Virágvasárnapon Jézus királyként vonul be Jeruzsálembe. Trónusát azonban csak nagypénteken foglalja el. Saját vérenek bíborába öltözve, töviskoronával a fején trónol a kereszten . . . Kitért és oda-szegezett karjai az egész világtörténelmet átölelik . . . királyi módon átölelik az egész emberiséget . . . a te és az én egész létemet is . . . Így teljesíti be az Úr a királyi szót: „Majd ha felemelnek a földről, mindenkit magamhoz vonzok.” (Jn 12, 32)

Az uralomhoz vezető út a kereszten át vezet. Minden igaz uralkodónak legalább bensejében a kereszten trónoló királyhoz kell hasonlítani, és legnagyobb tettei nem szónoklatai, hadjáratai, vagy szociális létesítményei lesznek, hanem a kereszt, amelyre tulajdon népe szegezi. Amikor Jézus ellenségei gúnyolódva kiáltozták: „Ha Izrael királya Ő, szálljon le most a keresztről és hiszünk neki!” . . . – az Úr azonban nem szállt le, hanem a kereszten maradt (Mt 27, 42) . . . A király nem hagyja el trónusát.

Egyedül ez az út célravezető, mert „szent keresztje által megváltotta a világot!”

II.

A KERESZT ÜZENETE

A korlátlan szeretet, amellyel Krisztus a kereszten magát Atyjának átadja, totális szeretetadományá válik minden ember számára. Krisztusban olyan új létforma nyilvánul meg, amelyen belül az istenszeretet és az emberszeretet közötti ellentét semmivé lesz. Ehhez a feloldhatatlan egységhez nyúlni annyi, mint a keresztes lényegét és annak megdönthetetlen ismertető jelét tagadni akarni . . .

A keresztes hívő ember-szolgálatát nem választhatja el Istenhez való kapcsolatától. Bensőséges kapcsolata Istenhez ezért még nem kell hogy elidegenedés vagy kibúvó legyen. Krisztus követésében éppen ez az abszolút odaadás Istennek lesz legjobb biztosítékunk a felebarát iránti abszolút szolgálatkészségünkre . . .

A keresztes nemcsak jelkép,
mert négyfelé szólhat:
felfelé az eget mutatja,
azt a tiszta utat;
lefelé a földön járást,
a mindennapi megújulást.
A két kar kifeszített helye,
a kelő nap és napnyugta jele.
A keresztes ad eligazodást,
a viharok utána tisztulást,
selymes rétet vagy kavargást,
fehér felhő, tiszta ég,
legyen a keresztes a tiéd!

(Vörös Jolán: A keresztes)

III.

GONDOLATOK A MÁTÉ-PASSIÓHOZ

Az evangéliumnak az a része nyerte le legkorábban tartós megfogalmazását, amely Jézus szenvedéséről és feltámadásáról számol be. Az evangélisták közlésében sok a megegyezés. De vannak figyelemre

méltó eltérések is. Isteni méltósággal ereszkedik le Jézus a megaláztatás mélységébe, melyben az ember aljassága megöli Őt. A gyűlölet és a gőg, a tudatlanság és a durvaság tragikusan szövetkeznek ellene. Jézus a halálba megy, mert itt van az „ideje” (26, 18). Nem Judás szolgáltatja ki, hanem a szerető Atya . . . Ő saját maga szolgáltatja ki magát . . . Az utolsó vacsoránál feláldozott testét, mint az élet kenyérét; – kiontott vérét, mint az újszövetség jelét nyújtja tanítványainak.

A töprengő értelem számára mindez és ami ezután következik – egészen Jézus végső kiáltásáig a kereszten, majd a feltámadásig –, titok marad. Csupán az aláztos hit számára nyílik meg (Mk 14, 10, 15; 47; Lk 22 (előtt) 3–23; Jn 13, 21–30; 1 Kor 11, 22–25; Jn 13, 36–38; 18, 1–19; 42.)

*

Fiamnak

Óh, remélj, remélj egy jobb hazát!
S benne az erény diadalát:
Mert különben sorsod és e föld
Isten ellen zúgolódní költ. –
Járj örömmel álmaid egében,
Útravalód e csókom legyen:
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem.
Arany: Fiamnak

HÚSVÉTI SZENT HÁROMNAP TRIDUUM SACRUM

URUNK SZENVEDÉSÉRŐL, HALÁLÁRÓL ÉS FELTÁMADÁSÁRÓL

Bevezetés

A három szent nap valójában csak egyetlen nap. Ezekben a napokban megünnepeljük Jézus felmagasztalásának titkát és azt, hogy a világból átmegy az Atyához.

Jézus utolsó vacsorája tanítványaival, majd halála a kereszten és feltámadása a harmadik napon –, egyetlen felfoghatatlan igazságot hirdet: Isten szerette az embereket és szereti őket akkor is, ha ezt nem tudják, vagy nem akarják tudni. A megtestesült örök Fiú önmagát adja áldozatul értük és Isten így menti meg, így váltja meg az embereket.

NAGYCSÜTÖRTÖK

OLAJSZENDELÉSI MISE

Olvasmány:
Iz 61, 1–3. a. 6. b.
8. b.–9.

Szentlecke:
Jel 1, 5–8.

Evangélium:
Lk 4, 15–21.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Nem elégedhetünk meg a pusztán emberi, természetes életcélokkal. Isten olyan igazságokat bízott ránk, olyan nagyszerű életformára hívott, amelyet nem hagyhatunk figyelmen kívül. Vajon valóban azért élünk-e, hogy Istent és embertársainkat szeressük?

– *csend* –

Mert az újmisés lelkülete olyan sokszor elhomályosodik bennünk:
Uram irgalmazz!

Mert egyéni gyarlóságainkkal, gyengeségeinkkel sokszor olyan eredménytelenül küszködünk: Krisztus kegyelmez!

Mert lelkipásztori munkánk sikertelensége és híveink közönye miatt sokszor elcsüggedünk: Uram irgalmazz!

Nagycsütörtökön, a nagy húsvéti ünneplés kezdete előtt, püspöki székhelyeken történik az olajok szentelése. A krizmát a keresztség és a bérmálás szentségének kiszolgáltatásához, a püspökszentelésnél és papszenteléshez, valamint a templomok és oltárok felszenteléséhez –, a katekumenek olaját a keresztség előtt történő megkenéshez, a betegek olaját pedig a betegek szentségének kiszolgáltatásához használják.

Az olaj – jótékony hatása miatt – a Szentírásban az egészség, az öröm, a szellemi erő, a boldogság és a béke jelképe (pl. Zsolt 45, 8; 23, 5; 104, 15; Iz 61, 3). Az ószövetségben elsősorban a királyokat és papokat kenték fel. „A fölKent” (Christus) megnevezés a végső idők várva-várt Megváltójának szól. Jézus magára vonatkoztatta a szavakat: „Az Úr lelke rajtam, Ő kent föl engem” (Iz 61, 1–2; ennek a misének első olvasmánya), – amikor Názáretben a zsinagógában Izaiás könyvének megfelelő részletét olvasta fel (Lk 4, 16–21). Jézus tanítványai nemcsak a „krisztusiak” azaz *felkentek* nevet kapták, hanem a Lélek kenetét is (vö. 2 Kor 1, 21–22; Jn 2, 20–27), mivel Krisztus lelkét vették és részük van az Ő királyi papságában (Jel 1, 5–8; és a Szentlecke).

A papi ígéretek megújítása

Nagycsütörtökön az olajszentelési szentmisén minden egyházmegyében a papság jelentékeny része is résztvesz a püspökkel koncelebrált szentmisén, amely egyben a papi rend alapításának is emléknappja. Ez alkalommal a püspök kérdéseire válaszolva minden évben az ott jelenlévő papok megújítják a papszentelés alkalmával tett hivatásbeli ígéletüket.

Ilyen alkalommal mondtam el a következő buzdítást 1980-ban:

Kedves Paptestvérek!

Nagycsütörtök a főpásztor és az egyházmegye papságának kedves

találkozója. Családi ünnep. Most együtt mutatjuk be a szentmisét az Eucharisztia alapításának emléknapján. – Lelki szemeinkkel Jeruzsálem felé tekintünk. Az utolsó vacsora termébe, az Eucharisztia és a papi rend alapításának szent helyére száll gondolatunk, ahol először hangzottak el a történelemben Krisztus ajkáról ezek a halhatatlan szavak: „Ez az én testem – ez az én vérem . . . Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre . . . ”

1. Mikor ejtettük ki először remegő ajkunkkal ezeket a fenséges szavakat? Mikor is volt első szentmisénk? Azóta hány ezerszer mondtuk el e teremtő igéket? Talán fáradtan, betegen, sokszor szórakozottan? Most megköszönjük az Úrnak, hogy e szent papi hivatást adta nekünk. A hittanárom, aki 25 fiút vitt szemináriumba, többször hangoztatta előttünk: „Ha százszor születnék, akkor is pap lennék.” Mi is így érezzük? Vagy másképpen? Talán megbántuk, hogy papok lettünk? Másképp gondoltuk? Tudom jól, nem könnyű viharos időben gyertyafényként lobogni és ízesítő só szerepét betölteni a plébániai közösségben.

2. Ne panaszkodjunk arról, hogy ezt vagy azt nem tehetjük. Az adott eseteket használjuk ki maximálisan! Testvérek, kérdem: igazán megtesszük mi mindazt, amit megtehetünk? Úgy gondolom, hogy nem! Pedig van komoly munkaterünk.

Szeretném most hangsúlyozni, hogy

- a ministránsok képzése és nevelése: lelkiismereti ügy!
- a templomi és iskolai hitoktatás és az első szentáldozásra való jó előkészítés: lelkiismereti ügy!
- a keresztelés előtti komoly oktatás: lelkiismereti ügy!
- a jegyesoktatás alapos, korszerű végzése: lelkiismereti ügy!
- a betegek és idősek látogatása és a vigasztalás szentségének feladása: lelkiismereti ügy!
- az ígehirdetésre való komoly felkészülés: lelkiismereti ügy!

Az ígét elsősorban jó példánkkal kell hirdetni, s azután szóval! Szellemesen mondja Nagy Szent Gergely pápa: „Cuius vita despicitur, restet ut eius praedicatio contemnatur” . . . A szép szavakat és lelkes igéket rossz példánkkal tönkre tehetjük.

– Az Eucharisztia átélt megünneplése szintén lelkiismereti ügy!

II. János Pál pápának nyílt levelét az egyház püspökeihez az Eucharisztia titkáról és tiszteletéről 1980. március 18-án tették közzé Rómában, amelyet Nagycsütörtök alkalmából intézett a hívekhez és papokhoz a püspökökön keresztül.

Ebben hangsúlyozza a Szentatya, hogy a misét bemutató pap „in persona Christi” cselekszik. Vagyis nemcsak Krisztus nevében és helyében, hanem különleges szentségi módon azonosul az örök szövetség Főpapjával. Gondolunk mi erre? Hiszen „alter Christus”-ok vagyunk!

3. Azt is kiemeli a Szentatya, hogy a szentmise Krisztus egyetlen keresztáldozatának hathatós, szentségi megjelenítése az emberek üdvére. Csak felszentelt pap mutathatja be, jóllehet a hívek is vele együtt felajánlják a kenyeret és a bort.

Kedves Testvérek, ha minden egyéb ki is esik a kezünkből, az Eucharisziát egyedül csak mi hozhatjuk létre. Csak Krisztus papjai! Ezért tehát bizalommal és optimizmussal nézzünk a jövő felé! – A katolikus pap sohasem lehet aggodalmaskodó, lemondó, panaszkodó, csüggedő, rezignált ember! Miért? Mert Istenbe kapaszkodik, akihez így fohászkodunk:

Isten szeme őrködj felettünk!
Krisztus Szíve bocsáss meg nekünk,
Isten keze vezess bennünket,
Isten áldása kísérjen minket!

Kedves Paptestvérek! Új lendülettel induljunk neki a munkának! Mégpedig: Jézus Szívével, Szent Pál tüzével és Szűz Mária alázatával!

Kérdem, mi kell az eredményes lelkipásztori munkához? Felelem, három: szív, tűz és alázat! Van még belőle, vagy hiánycikk lett már mindhárom? Sürgősen töltsük meg vele lelkünket! Ezzel a szent elhatározással újítsuk fel most a szentelési ígéreteinket.

NAGYCSÜTÖRTÖK

AZ UTOLSÓ VACSORA MISÉJE

Olvasmány:
Kiv 12, 1–8. 11–14.

Szentlecke:
1 Kor 11, 23–26.

Evangelium:
Jn 13, 1–15.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Az Oltáriszentség alapításának emlékét ünnepeljük. Jézus a kenyér színe alatt hozzánk akar jönni. Vajon tiszta lélekkel várjuk-e Őt? Törekszünk-e emberileg méltónak lenni arra, hogy Isten jelenlétével ajándékozzon meg bennünket?

– csend –

Ha bűneinket már észre sem vesszünk: Uram irgalmazz!

Ha a Veled való lelki közösségre nem vágyunk: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem tudunk örülni jövedelednek: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az újszövetség négy helyen számol be Jézus utolsó vacsorájáról (Mt 26, 26–28; Mk 14, 22–24; Lk 22, 19–20; 1 Kor 11, 23–25). A beszámoló a lényegesben megegyeznek. A kisebb különbségek a helyi szertartások különböző gyakorlatából adódtak.

A vacsora alkalmával Jézus beteljesítette az ószövetség nagy előképeit és ígéreteit. A húsvéti lakomának új, végleges értelmet és tartalmat adott. Ő maga Isten Szolgája, aki életét adja engesztelésül sokakért. (Vö. Iz 53, 45; 42, 6) Ő a feláldozott Bárány, aki vérével megalapítja az újszövetséget. (Vö. Ex 24, 8; Jer 31, 31–34) A vacsorán való részvétel közösséget jelent Krisztussal halálában és feltámadásában. Közösséget mindazokkal, akik ebből a kenyérből esznek és mindazokkal, akikért Krisztus meghalt.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus szabadon és tudatosan megy „az Ő órája” elébe. Az evangélista szerint Jézus útja: a szeretet útja „egészen a halálig”, vagyis életének végéig. Sőt még tovább, isteni és emberi lehetőségeinek legvégéig menő szeretetének nincsen határa. A lábmosástól egészen a keresztségig éppen Jézus megalázkodásában lesz láthatóvá isteni nagysága. A lábmosás és a vacsora „anticipálása” előlegezése és megjelenítése mindannak, ami a keresztszen történt: szolgáló szeretet, önátadás a halálig.

A szeretet voltaképpen Krisztusnak és egyházának is élettörvénye.

II.

Krisztusban kedves Híveim!

A keresztség árnyéka már ránehezedik Jézusra. Előtte a kegyetlen szenvedés . . .

1. A kereszthalál előtt, annak előestéjén búcsúvacsorát rendez apostolai számára. Úgy van, mint az édeasapa, aki már érzi halála közeledtét, azért gyermekeit összehívja, hogy kezét utolsó búcsúra nyújtsa, mielőtt az örökre kihülne. Hogy elmondhassa utolsó szavait, amelyekben mindent, amit fontosnak, lényegesnek, döntőnek tekint, gyermekeivel közöljön. Ezt a nagycsütörtöki bankettet a kereszténység *utolsó vacsorának* nevezi. Sok kiváló festő megörökítette e jelenetet.

De szeretet-vacsora is. Végtelenül megkapó és megrázó, hogy Jézus emléket akart maga után hagyni tanítványai számára. Saját magát, saját testét, önmagát adja eledelül (Lk 22, 19; 1 Kor 11, 25), amikor így szól: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem”. „Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem.”

De emlék-vacsora is ez. Hiszen meghagyja apostolainak: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre”. Az apostolok és utódaik „megrendezik” a világ minden táján és a világ végezetéig ezt az emlék-vacsorát, mi pedig hívek részesülünk az Üdvözítő lakomáiból.

Végül áldozati vacsora. Ez az első áldozat, az első szentmise bemutatása. A papszentelés, a papi rend alapítása. A szentmisében akkor veszünk részt igazán, ha valóban magunkhoz vesszük az Úr szent Testét. Húsvét közeledik . . . Az egyház előírja, hogy legalább Húsvét táján magunkhoz vegyük az Oltáriszentséget.

2. Mi számunkra az Eucharisztia, az Oltáriszentség?

Elsősorban zarándokok tápláléka. Életünk zarándoklás, vándorlás a keresztútól a mennyország felé, a bölcsőtől a sírig . . . Maga az Üdvözítő mondja: „Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be Isten országába” (Jn 3, 5). A választott nép pusztai vándorlásában eltikkad a szomjúságtól. Végül Mózes Isten parancsára vizet fakaszt. Az életben mi is eltikkadunk, testileg-lelkileg elfáradunk. A testnek és léleknek is táplálékra van szüksége. Ilyen lelki táplálék a szentáldozás. „Aki nem eszi az Emberfia testét és nem issza az ő véré, nem lesz élet őbenne” (Jn 6, 56–59). Ki nem akarna élni? Ki nem szeretne élni? Az idős emberek és asszonyok szokták mondani: bárcsak meghalnék már, bárcsak elvenne a jó Isten! De ha jön a betegség, akkor minden szalmaszálát megragadnak, hogy életüket meghosszabbítsák.

Testvér, te is akarsz élni? De mennyire! A lelked táplálékra éhes! Ha hosszabb időn át nem eszel vagy silány kosztot élsz, szervezeted elgyengül, s fogékony lesz mindenféle betegsége (az emberiség fele éhezik vagy rosszul táplált!). Ha lelked nem táplálkozik, kiszárad. Ha lelked nem issza az Üdvözítő szent véré, eltikkad, elfonnyad. Ha nem járulsz gyakran szentáldozáshoz, lelked megroskad, elerőtlenedik, a szenvedélyek és a bűn rabja lesz. Nem bírja az élet terheit . . .

A felfelé törő lélek is sürgeti a gyakori szentáldozást. A hét főbűn, mint hét fő hajlam ott lapul mindnyájunkban . . . Húznak lefelé! A lélek pedig szeretne felfelé kapaszkodni. Ezért lelki táplálékra van szüksége, hogy tiszta maradjon, hogy erős maradjon.

Most Nagycsütörtökön nekünk is szól a Mester felhívása: „Gyertek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok – én megkönnyítlek titeket” (Mt 11, 28). Kinek nincs szüksége vigaszra, lelki erőre?

Az egyház forró kívánsága volt mindig, hogy a hívek gyakran járuljanak a szentáldozáshoz. A gyakori szentáldozások számos bátor lelkét adtak az egyháznak.

3. Mondhatná valaki, a gyakori szentáldozás a nők és idős asszonyok dolga. Téves felfogás! A gyakori szentáldozás a férfiak fő ügye és szívügye is! Amikor Jézus az Oltáriszentséget megígérte, a férfiakat, az apostolokat válaszü, elé állította, hogy az élet Kenyerét vagy annak elvetését akarják-e. Péter, a szikla-ember így felelt: „Uram, hová menjünk, az örök élet igéi nálad vannak.” Jézus férfiakat küldött az utolsó vacsora előkészítésére. Férfiaknak hirdette először meg a tit-

kot és azok vették Őt először magukhoz. Férfiak kezébe tette a hatalmat, hogy az utolsó vacsorát tovább folytassák a világ végezetéig.

4. Nem vagyok rá méltó – hangzik egy másik kifogás. Erre a nagy Szentségre senki se méltó magától. A gyakori szentáldozáshoz nem kell több készség, mint a húsvétihöz. Nem jutalom, hanem eszköz ez, hogy mindig jobbak és méltóbbak legyünk.

Jobb szeretetből áldozni, mint félelemből távol maradni. Két feltétele van a gyakori szentáldozásnak: mentesség a súlyos bűntől és a jó szándék.

De a gyónás! – vetik ellene egyesek . . . Sokan szívesen mennének áldozni, ha nem kellene gyónni. Minél gyakrabban áldozunk, annál könnyebben megy a szentgyónás, amely lelkünket felemeli, megerősíti és reménységgel tölti el. Nemcsak a súlyos bűnök megbocsátása a gyónás feladata. Sok kegyelmet, erőt merítünk minden jól végzett szentgyónásból.

Nagycsütörtökön döbbenjünk annak tudatára, hogy az Üdvözítő szeretetből hagyta itt magát eledelül az Oltáriszentségben. Ezt a szeretetet viszont-szeretettel háláljuk meg! Milyen vigasztaló a tudat: Emmánuel, vagyis „velünk az Isten”! Kapaszkodjunk hát bele! Éljük vele! Akkor meglátjuk, az élet terhe, súlya alatt nem roskadunk össze!

Végezetül fohászkodjunk az eucharisztikus Üdvözítőhöz:

Porba hullok Uram, oltárod előtt,
Hogy imádhassalak, adj lelki erőt.
Hiszem, hogy jelen vagy e szentségben,
Éppen úgy, miként a magas égben.

Ámbár nem látok mást, mint csak kenyeret,
De Istennek szava hangzott afelett,
Ki a nagy világot teremtette,
Annak szent igéje testté tette.

Imádom Jézusom, istenségedet,
Imádom Jézusom, tested s véredet.
Amennyi csillag van a szép égen,
Annyiszor áldassál e Szentségben.

III.

A mai nap, Nagycsütörtök, csodálatos emlékezés napja. Jézus apostolaival együtt ott ül az utolsó vacsora termében, Jeruzsálemben, ahol 1965. októberében 60 püspöktársammal együtt magam is imádkoztam.

A zsidók minden évben megünnepelték az egyiptomi fogságból való szabadulás emlékére a húsvéti lakomát. Állva, útrakészen bárányt fogyasztottak el. Jézus is követte e szokást. Ő is búcsúlakomára hívta össze barátait, tanítványait.

Amikor hosszabb időre elbúcsúztunk olyanoktól, akik hozzánk tartoznak, emléktárgyat adunk nekik. Talán abban is megegyezünk, hogy a nap meghatározott órájában egymásra gondolunk. Jézus is búcsúzik Nagycsütörtök este. Ő mit hagy hátra? Valami emléktárgyat talán? Nem! Ennél mérhetetlenül többet: a legnagyobbat: **Önmagát.**

A vacsora után, miután az alázatos szeretet példajaként megmosta az apostolok lábát (ez a feladat a rabszolga dolga volt), kezébe vette a kenyeret, megtörte, megáldotta és ezt mondta: „Vegyétek és egyétek, mert ez az én Testem” . . . majd kezébe vette a kelyhet és így szólt: „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én Vérem”. Majd parancsba adta: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre!” Ezzel megtörtént a világ legnagyobb csodája! Az Oltáriszentség és a papi rend alapítása. Mélységes titok . . . Jézus istenségével és emberségével a kenyér és bor színe alá rejtőzik. – Ez a csoda mindennap megújul a világ minden szentmiséjében. Hatalmat adott ugyanis apostolainak és utódaiknak, a püspököknek és a papoknak, hogy a világ végéig megújíthassák ezt a csodát.

Ugye mennyire álmélkodunk a technika bámulatos sikerein nap mint nap? A televízió, a rádió, az űrrepülés, a rakéták csodás világában élünk! De arra nem gondolunk, hogy a legegyszerűbb szentmisében ezeknél sokkal lélekzetállítóbb csoda történik. A pap szavára a fehér ostya nem egy darab kenyér többé, hanem Krisztus teste. Benne rejtőzik csodálatosan, de valóságosan, szentségi módon Krisztus az Ő istenségével és emberségével.

Kedves Testvérek!

Ki tudná megszámálni, hogy közel 2000 éve hány eucharisztikus ostyában dobbant felénk Krisztus szeretete.

Ki tudná elmondani, hogy az Eucharisziából hány csüggedő, lehangolt, kétségbeesett lélek merített új életerőt?

Ki tudná megmondani, hány elmagányosodott lélek talált új biztonságérzetet benne?

Ki tudná megmondani, hogy hány léleknek adott vigasztalást kínzó betegségében, vagy megnyugvást a sorsdöntő utolsó nagy úton az örök haza felé?

Amint az étel, ital fenntartja az életet, úgy Krisztus szent teste és vére fenntartja és erősíti bennünk az isteni életet, a szeretetet. – Testi táplálék nélkül elsorvad a test. Lelki táplálék nélkül elsorvad a lélek is. Kiszikkad, elfonnyad, erőtlenné, életunttá válik. Mire várunk tehát?

Kedves Testvérek!

Köszönjük meg hálás szeretettel a mai emléknapon, hogy velünk maradt az Úr az Eucharisziában, az Oltáriszentségben. A szenvedést nem vette el tőlünk, de végig kísér bennünket az élet göröngyös és kacskaringós útjain vigasztaló erejével és az Eucharisziából ránk sugárzó szeretetével . . .

Az egyház előírja, hogy legalább Húsvét táján magunkhoz vagyunk az Úr szent Testét. Megtettük már ezt? Ha nem, mielőbb pótoljuk. Gondoljunk gyermekeink, házastársunk, rokonaink szentáldozására is! Tudom, őket figyelmeztetni kellene, de kíséreljük meg. Nem bánjuk meg sem mi, sem ők.

Befejezésül e szép énekkel hódoljunk az eucharisztikus Jézus előtt:

Zalogát adtad ó Jézus, örök szeretetednek,
Rendelvén e nagy Szentséget és adván tieidnek,
Hogy Teveled egyesüljünk, s Téged viszont-
szeressünk,
Örök hála és imádás légyen azért nevednek!

IV.

Az utolsó vacsora terme jelenik meg lelki szemeink előtt. Milyen volt ez a vacsora?

1. *Búcsú-vacsora*: Jézus szava: A kenyér = az én testem, – a bor = az én vérem . . .

Ami ott történt, nem olyan múltbeli esemény, mint a gyermekkor-nak vagy az ifjúságnak boldog korszaka, amely elmúlt és soha nem

tér vissza. Jézus kapcsolata tanítványaival nem szakad meg a halállal. Ő nemcsak az emlékezetünkben akar tovább élni, mint elhúnyt szeretteink: szüleink, édesapa, édesanya, házastársunk, fiúnk vagy leányunk.

Aki ebből eszik, még ha meghal is, élni fog (Jn 6, 58). A halál nem az utolsó szó . . . Jézus megmutatta, hogy a fekete ajtónak, amely ellen a halálban harcolunk, másik oldala is van! ~

Jézus halhatatlan életével azokat, akik a kenyér és a bor színében vele eggyé válnak, nem hagyja egyedül!

2. De mi ennek a feltétele?

A lábmosásról szóló evangéliumi rész megmondja, mi a teendőnk. Jézus így szól: „Ha én, az Úr és Mester, megmostam a ti lábatokat, ti is mossátok meg egymás lábát. Példát adtam nektek, amint én cselekedtem, ti is úgy cselekedjetek.”

Nem komikus dolog az, hogy mossuk meg egymás lábát?! Mit akar ez jelenteni?

A forró éghajlatú Palesztinában, ahol az emberek mezítláb jártak, úgy vették, mintha sáros cipővel lépnénk be egy tiszta lakásba. Ezért a vendégek poros lábát megmosták. Ez a szolgák, a rabszolgák feladata volt, akik rossz sorban tengődtek. Jézus tehát nem azt kívánja, hogy egymás lábát mossuk meg, hanem azt, hogy szeretettel, szolgálatlaltal legyünk még a nálunknál szegényebbekkel szemben is. A szeretetről van szó . . .

Jézus nem hagy kétséget aziránt, hogy aki nem szereti felebarátját, akár megérdemli, akár nem, – akár viszonozza, akár nem, – nem lehet az Ő tanítványa.

Megértjük-e, mit akart ezzel mondani?

Megérted-e te édesapa, te édesanya, te fiatal fiú és leány, – mit jelent a szeretet, a hűség, a kölcsönös tisztelet?

Megérted-e te: szomszéd, rendtárs, kolléga, kartárs, – mit akar ezzel Jézus mondani?

Nem a *fejét* kell másnak megmosni (vagyis nem megszólalni, nem rágalmazni, nem szidalmazni kell őt, nem pletykálni róla), hanem apró, barátságos cselekedetekkel tanújelét adni, hogy becsüljük, szeretjük őt. Mennyire más lenne egy iroda, egy műhely, egy gyár klímája, szelleme, légköre . . . ha barátságosan üdvözölnék egymást . . . ha mosolygó arccal meg tudnánk mástól kérdezni, mi fáj neki . . . miért olyan lehangolt és szomorú . . . ha érdekelné mások sorsa, ha

nem lennének önzők, akik csak saját tengelyük körül forognak . . . ha többet törődnének a betegekkel, az öregekkel, a magányosokkal!

Milyen más lenne a klíma, ha saját apró magunkkal kevesebbet, másokkal pedig többet törődnének.

Panaszkodunk az ifjúság magatartására. Hát igen . . . van mire. 1981-ben egy aszódi 16 éves fiút láttunk a tv-ben, aki leszúrta tanárát. Ugyanabban az évben olvastuk egy újságban, hogy egy nevelőintézetben egy fiatal, kólásüveggel fejbévágta a tanárnőt. Mi lesz ennek a vége? A gyűlölet, az önzés evangéliuma helyett a szeretet evangéliumát hirdessük és sugározzuk elsősorban saját családjunkban és környezetünkben.

*

Az Úr érkezése

Mikor elhagytak,
Mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul
Átölelt az Isten.
Nem harsonával,
Hanem jött néma, igaz öleléssel,
Nem jött szép, tüzes nappalon,
De háborús éjjel.
És megvakultak
Hiú szemeim. Meghalt ifjúságom,
De őt, a fényest, nagyszerűt
Mindörökre látom.

Ady Endre

NAGYPÉNTEK

KRISZTUS KÍNSZENVEDÉSÉNEK ÉS HALÁLÁNAK MEGÜNNEPLÉSE

Olvasmány:
Iz 52, 13–53. 12.

Szentlecke:
Zsid 4, 14–16; 5, 7–9.

Evangelium:
Jn 18, 1–19, 42.

Bevezetés

„Krisztus, az Úr, a szent húsvéti eseménnyel váltotta meg az embert és kiengesztelte tökéletes módon az Istent.

Halálával legyőzte a mi halálunkat, és feltámadásával újjáteremtette a mi életünket. Urunk kínszenvedésének és halálának három napja ezért az egész egyházi év csúcspontja.” (Missale Romanum)

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Nagypéntek Jézus keserves kínszenvedésének és szörnyű halálának emléknapja. Mindezt értünk szenvedte. Átérezzük-e szeretetét és irgalmas megbocsátását? S milyen a mi szeretetünk iránta?

– *csend* –

Ha közömbösek vagyunk iránta: Uram irgalmazz!

Ha vallásosságunk csak külsőséges: Krisztus kegyelmezz!

Ha vágyaink, törekvéseink csak a földiek felé irányulnak: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

„Jézusban olyan főpapunk van, akiben megbízhatunk.” Egyedülálló helyzete abból adódik, hogy Ő Isten Fia. Ugyanakkor Ő egy valaki közülünk, aki gyengeségeinket megismerte és ezért velünk tud érezni. Azért nyújthatott engesztelést bűneinkért, mivel Ő maga bűn nélkül volt. Egyidejűleg áldozat is és pap is. Mivel kereszthalála után belépett Isten közölhetetlenségébe, végtelenségébe, – igazi főpapként járhat közbe értünk. (Zsid 7, 1–10)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A szenvedéstörténet sokkal több, mint pusztán beszámoló vagy riport. Értelmezése és hirdetése nemcsak annak, ami történt, hanem annak is, hogy *miért* és *mivégre* történt mindez. A János-evangélium a korábbi evangéliumoknál jobban, világosabban kidomborítja, hogy Jézus világos tudattal, önként szolgáltatta ki magát a halálnak. Mint szuverén egyeduralkodó áll szemben vádlóival és bíráival. Senki sem veheti el életét, Ő maga adja oda. A János-evangélium leírása szerint Jézus abban az órában halt meg, amikor a húsvéti bárányokat a templomban leölték a húsvéti lakoma számára. Ő maga az *igazi húsvéti Bárány*. Vére a mi megváltásunk ára. (Mt 26, 3–27; 61; Mk 14, 26; 15, 47; Lk 22, 39; 23, 56)

II.

Imádunk Téged Krisztus és áldunk Téged, mert a te szent kereszteddel váltottad meg a világot!

A világtörténelem legnagyobb kirakatpére Nagypénteken lezárult. Az ártatlan Krisztust, a valóságos Istent és embert halálra ítélik. Mint gonosztevőt és lázítót keresztre feszítették.

Előző nap az Olajfák hegyén vérrel verejtekezett. Előre látta szenvedését, azért így fohászzkodott: „Atyám, ha lehetséges, múljék el tőlem e kehely” mindazonáltal ne az én akaratom legyen, hanem a tiéd.”

A keresztút 14 stációja emlékéért egy-egy kis kápolna őrzi Jeruzsálemben. Háromszor esett el a kereszt súlya alatt meggyötört teste. 1965. októberében 60 püspöktársammal magam is végigjártam. Amikor az utolsó stációhoz értünk, ahol Urunkat keresztre feszítették, kicsordult a könny szememből. A hely nagyszerűsége megragadott. . . Valami fojtogatta a torkom . . . Itt halt meg értünk Krisztus, az Isten Fia.

Kit lát Krisztus a keresztről maga körül?

Ott látja ellenségeit, akik keresztre feszítették, és még most is gúnyolják: „Ha Isten fia vagy, szállj le a keresztről és hiszünk neked!”

Ott látja a közömbösöket. Egykedvűen elmennek mellette. Tesznek-vesznek, készülődnek a húsvétra, de nem érdekli őket, hogy most egy embert keresztre feszítettek.

Ott látja a megtérőket. A jobb lator hozzáfordult: „Emlékezzél meg rólam, ha országodba jutsz.” Megtért a pogány százados is. Amikor elsötétedett, s a sziklák megrepedtek, a halottak feltámadtak, így kiáltott fel: „Ez valóban Isten fia volt!”

Ott látja a hűségeseket: János apostolt, Szűz Máriát és néhány jámbor asszonyt. A többi apostol megfutamodott. Még Péter is!

Kedves Hívek!

Mi melyik csoportoz tartozunk?

Az ellenséghez? Ó, ezerszer nem! Akkor nem volnánk itt a templomban!

A közömbösekhez? Talán igen. Vannak olyanok, akik csak sátoros ünnepekre jönnek el a templomba. Törődünk-e vele, hogy gyermekeink, unokáink templomba járjanak?

A megtérőkhöz? Ó igen! Elvégeztük a húsvéti szentgyónást. Új életet kezdünk. Krisztussal maradunk! Krisztussal haladunk!

A hűségesekekhez? Ó igen! Ide szeretnénk tartozni, de annyi minden hűz lefelé . . .

Ave crux, spes unica! Üdvözlégy szent kereszt, te vagy a mi egyetlen reményünk!

III.

Nagypénteken játszódott le a világtörténelem legnagyobb drámája. Jézust a gyalázat fáján, a kereszten kivégzik.

Három éven át tanított. Betegeket gyógyított. Halottakat támasztott fel és hirdette Isten országát. Nemesyszer élesen szóvátette a farizeusok képmutatását, akik a törvény betűjét megtartják, de annak szellemét semmibe sem veszik. Azért bosszút forraltak ellene. Féltékenyek voltak rá. Hatalmukat féltették.

1. Kik az ellenségei?

A zsidó nép akkori vallási és politikai vezetői; a zsidó főpapok, az írástudók és farizeusok. Az a vád ellene, hogy istenkáromló, mert Isten fiának mondja magát, és ezzel káromkodik. Majd feljelentik Pilátusnál, a római császár helytartójánál. A vád, hogy király akar lenni. Pilátus szabályszerűen megvizsgálja az ellene felhozott vádakat. Majd kijelenti: „semmi vétket nem találok benne”. Először próbálja őt megmenteni. Elküldi Heródeshez, a zsidók királyához. Jézus nem válaszol neki. Majd hivatkozik a zsidók szokására, mely szerint Húsvét táján egy foglyot szabadon szoktak bocsátani. De a zsidók

inkább Barabás, a rablógyilkos mellé állnak. Majd harmadik kísérletet tesz: megostoroztatja Jézust. Kínos és kegyetlen büntetés ez. A véres, megostorozott Krisztust odaállítja a nép elé e szavakkal: "Ecce homo!" Íme így néz ki egy meggyötört ember. Azt remélte, hogy megkegyelmeznek neki. De a tömeg vért kíván. És Pilátus, ez a gyáva, félénk római tisztviselő kezét mossa, hogy ártatlan. Tudja, hogy a jog és törvény ellen cselekszik. Azt is, hogy saját lelkiismerete ellen tesz, mégis félelemből halálra adja őt . . .

Ó te gyáva Pilátus, ezért kerültél bele a Credo-ba, a Hiszekegybe örök időkre . . . !

A per, amelyet Krisztussal szemben olyan gyorsan lefolytattak, kirakatper. Bűnvádi komédia. Mindnyájan tudják, hogy semmi jogalapja sincs, de a gyűlölet győzött . . .

2. A tömeg. Jézus kirakatpere és keresztrefeszítése nem képzelhető el a felheccelt és félrevezetett tömeg nélkül. Jól tudjuk, hogy a tömegben az ember elveszti személyiségét. Eszközzé válik. Manipulálnak vele. Úgy és arra fordul, amerre a szél fúj.

Virágvasárnap még üdvívalgással éljenzi. Hozsannát zeng. Néhány nap múlva: tajtékozó szájjal követeli: „keresztre vele!”

3. De maguk az apostolok is megrettentek és elszéledtek. Egy azonban közülük, Júdás, az ellenségnek felajánlja szolgálatát. „Mit adtok, ha kezetekbe adom őt?” Harminc ezüstpénzt kínálnak neki. Elfogadja és baráti csókkal adta a hóhérok kezére Jézust. Nem érdekes, hogy még a 12 apostol között is volt egy áruló Júdás?! Ó szerencsétlen Júdás, a te neved is örökre megmarad az egyház történelmében . . . ! Amikor Júdás látta tettének szörnyű következményeit, eldobta magától az életet. Az áruló csókot azóta Júdás-csóknak mondjuk, az árulás pénzét pedig Júdás-pénznek nevezzük.

Péter apostól sem viselkedett hőiesen. A félelem, a letartóztatástól való rettegés őt is megingatta. A szolgáló kérdésére, hogy nemde ő is Jézussal volt, háromszor is megtagadta, hogy nem ismeri ezt az embert . . . !

De amikor Jézus egyszer szomorúan ránézett, Péter keserves sírásra fakadt. Milyen komoly és őszinte lehetett ennek a kemény férfinak a bánata! A hagyomány szerint a folytonos sírás barázdát vájt arcán . . . Milyen mélységes volt a bánata!

4. De ott voltak a kereszttúton az irgalmas szívűek is. A Veronikák, a jámbor asszonyok, akik együttéreztek Jézussal, Veronika kendőjét nyújtotta, hogy Jézus véres arcát megtörölje.

5. Ott volt Cirenei Simon is, aki először talán kelletlenül, de azután készségesen segített vinni a keresztet Jézusnak.

Kedves Testvérek!

Mi melyik csoportba tartozunk?

– Pilátushoz, a gyáva és félnék Pilátushoz? Ó nem! – Ne féljünk az emberektől! – Merjük hitünket bátran megvallani!

– Júdáshoz, aki pénzért elárulta Mesterét? Ó ezerszer nem! Árulók nem leszünk soha!

– A vért szomjazó tömegekhez? Semmiképpen!

Hát kihez? Csatlakozzunk Veronikához! Együttérző szívvel legyünk iránta, és Cirenei Simonnal együtt segítsük neki vinni a nehéz keresztet. Az élet keresztjét, amit a mindennapi élet rak ránk: a magányban, a családban, a munkahelyen, és bárhol az életben. Együtt vigyük a keresztet Jézussal, akkor könnyebb lesz az, meglátjátok.

Imádunk Téged, Krisztus és áldunk Téged, mert a Te szent keresztoddal váltottad meg a világot!

IV.

„NEM TUDJÁK? MIT CSELEKSZENEK.” (Lk 23, 34)

Szent Lukács megőrizte Krisztus szavát, amely a keresztről hangzott el: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek . . . ”

Krisztus haláltusáját vívja a kereszten. Nem megrendítő, hogy még a halál óráján is szinte elfelejti saját szenvedését, és ellenségeire gondol?! Nem értjük a kérés értelmét? Aki nem tudja, mit cselekszik, nem követ el bűnt. Nincs tehát bocsánatra szüksége. Mégis Jézus megváltó szeretete utolsó csodálatos megnyilvánulásának ékes tanúbizonysága ez.

Pilátus a saját akarata ellenére kerül bele Jézus történetébe. Kötelességszerűen megvizsgálja a zsidók vádját Krisztus ellen. Megállapítja: „Semmi vétket nem találok őbenne . . . ” Megkísérli megmenteni Jézust. De a három mentési kísérlet eredménytelen maradt. Heródes királyhoz küldi, majd Barabással akarja kicserélni, végül megostoroztatja. Gyávaságból és félelemből Pilátus gyenge marad . . . Cselekedete nyilvánvalóan jog- és törvényellenes nem csak az emberiség ellen, hanem saját lelkiismerete ellen is. Ezt jól tudja és ezért bűnös.

A főbűnösök Jézus perében mégis kétségkívül a zsidó nép vallási és politikai vezetői: a főpapok, az írástudók. Nem mind, de a többség. A farizeusok jól tudják, hogy mit csinálnak. Jézus szálla volt a szemükben, aki nyolc „jajt”-t – „jaj nektek farizeusok” – kiáltott feljűk. A törvény betűjéhez ragaszkodtak, de annak szellemét elutasítják. Ezt nem lehet nekik megbocsátani! Jézus halálát jó előre elhatározták, mielőtt rendes pert indítottak volna ellene. A per pusztá formalitás volt. De a látszatot meg akarták őrizni, mivel a jól kitanított és preparált tanúk csődöt mondtak. A zsidók Jézust Isten-káromlással vádolják a zsidó bíróság előtt. A római hatóság előtt pedig felségsértéssel a császár ellen. Tudták e látszatper szervezői, hogy minden eszköz megengedett. Még ha jóhiszeműen egy istenkáromlót akartak volna elpusztítani, akkor sem menthetők, mert sohasem szálltak vele nyílt, előítélet nélküli vitába messiási küldetéséről.

Jézus pere és keresztfeszítése nem képzelhető el a felheccelt és félrevezetett tömeg nélkül. Óróluk áll leginkább ez a kifejezés: „nem tudják, mit cselekszenek . . . ” A tömegben az ember elveszíti személyiségét. Akaratnélkülivé válik, sodródik az árral. Szinte látjuk a lelkes tömeget és halljuk üdvrivallgását virágvasárnap: „Hozsanna!” Pénteken már szintén a tömeg „Feszítsd meg őt!” – harsogja. Vért szimatolnak és örülten kiáltják: „Az ő vére mirajtunk és a fiainkon!” – Kisebb a vétük, mert szenvedélyből cselekedtek. De nem mondhatjuk őket teljesen ártatlanoknak, mert akadtak olyan bátor jeruzsálemi asszonyok is, akik a tömeghisztéria ellenére megsiratták Jézust, kiálltak mellette . . .

A Végtelen Irgalom megbocsát a bűnösöknek is. Ne akarjunk hát bírák lenni és mások felett pálcát törni. A cselekedetek belső rugóit nem ismerjük. Azért, ha Isten előtt embertársaink vétkesek is lehetnek bűnös tudatlanságuk által – mi ne vessünk követ rájuk. Imádkozunk értük! Erre tanít bennünket Nagypéntek, Isten végtelen megbocsátó irgalma. Ma nekünk is ezt üzeni: „Bocsássatok meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!”

HÚSVÉTI IDŐ

URUNK FELTÁMADÁSÁNAK FŐÜNNEPE

A HÚSVÉT ÉJSZAKÁJÁNAK MEGÜNNEPLÉSE

NAGYSZOMBAT

A húsvéti vigilia szertartását a világegyházban éjjel kell végezni, mégpedig úgy, hogy nem kezdhető el az éj beállta előtt, és be kell fejezni húsvétvasárnap hajnala előtt.

Nálunk általában a vigilia szertartását délután, illetve este végezzük, amelyet a feltámadási körmenet zár be.

A vigilia-szertartás részei:

1. A *Lucernarium* (fényünnepség), mely a tűzszenteléssel, majd a húsvéti gyertya megáldásával történik. Ez utóbbi szertartás rendje a következő: A pap keresztet vés a gyertyába, majd a kereszt fölé a görög Alfa, alája az ugyancsak görög Omega betűt vési, a kereszt négy szára közé pedig a folyó év négy számjegyét.

1. *Jézus Krisztus tegnap és ma*

(A kereszt függőleges vonalát vési a gyertyába)

2. *Ó a Kezdet és a Vég*

(a kereszt vízszintes vonalát vési be)

3. *Ó az Alfa*

(a függőleges vonal fölé vési az Alfát)

4. *és az Omega*

(a függőleges vonal alá vési az Omegát)

5. *Övé az idő*

(a folyó év első számjegyét vési a kereszt bal felső szögletébe)

6. *és övé az örökkévalóság*

(a második számjegyét vési a kereszt jobb felső szögletébe)

7. *Övé a dicsőség és a hatalom*

(a harmadik számjegyét vési a kereszt bal alsó szögletébe)

8. *Mindörökkön örökké. Amen.*

(a folyó év negyedik számjegyét vési a kereszt jobb alsó szögletébe.)

2. A *húsvéti diadalmas örömeinek* (Exultet), amelynek néhány örömteli részletét itt közöljük:

„Az égben immár újjongva zengjen az angyalok kórusa:
és énekeljenek örvendezve Isten csodálatos művei:
fölséges nagy Királyunk győzelmét bűgő kürtnek hangja áldva
áldja!

A föld is örvendjen, hogy ekkora fényár sugárzik rája,
és a nagy Király örök tündöklése árad el rajta;
érezze meg az egész nagy világ:
már tovatűnt a bűnnek árnya!

És vígság töltse el szent anyánkat, az Egyházat,
hogy ilyen fényesség ragyog benne:
visszhangozzék a nép szent éneke, bátran töltse be az Isten
házát!

Áldott éj, mert ekkor hoztad ki az ősatyákat, Izrael fiait
Egyiptomból, száraz lábbal a Vörös-tengeren átvitted őket.

Áldott ez az éjszaka, mert ekkor oszlatta szét a tűzoszlop
sugárzó fénye a bűn minden árnyát.

Áldott ez az éjszaka, mert világszerte a Krisztusban hívőknek,
kiket még homályban tart a világ bűne,
bőven adja az isteni kegyelmet,
és a szentek közé hívja őket.

Áldott éj,

a halál bilincseit ekkor törte szét Krisztus,
és az alvilág mélyéről mint győző tért vissza.

Ó milyen csodálatraméltó atyai jóságod hozzánk!

Ó kimondhatatlan szeretet és jóság:

hogy a szolgát megmentsed, fiadat sem kímélted érte.

Lám mennyire szükséges volt Ádám vétke,

Hogy Krisztus legyen váltságának díja!

Ó szerencsés vétek,

hogy ilyen hatalmas és fölséges Megváltót kívánt és érdemelt.

E szentséges éjszaka számúzi vétkünket,

lemossa minden bűnünket,

a bűnbánóknak ártatlan szívet ad.

A szomorkodóknak vigaszt kínál.”

3. *A keresztvíz megáldása* (régén nagyszombaton volt a hitújjoncok megkeresztelése) e könyörgéssel történik:

„Istenünk, te láthatatlan erőddel a szentségi jelekben csodálatos dolgokat művelsz,

s a víz által számos tanítást adtál, hogy megértsük a keresztség kegyelmét.

A te Lelked Istenünk, a vizek fölött lebegett a teremtés kezdetén, hogy a víznek már akkor megszentelő erőt adjon.

Az újjászületés módját pedig a vízözön által jelezted előre, Istenünk,

hogy egyazon víznek titokzatos ereje vessen véget a Bűnnek és legyen az erényes élet kezdete.

Te, Istenünk, száraz lábbal vezetted át a Vörös-tengeren Ábrahám fiait,

hogy a fáraó rabigájából szabaduló néped a megkereszteltek előképe legyen.

Szent Fiadra pedig, amikor a Jordán vízében megkeresztelkedett, leszállott a Szentlélek ereje;

majd, midőn a kereszten függött, a vérrel együtt oldalából víz fakadt,

és föltámadása után tanítványainak parancsba adta:

Menjete, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében!”

Most tekints Egyházadra kegyesen,

és jóságod nyissa meg számára a keresztség forrását!

A Szentlélek adja meg ennek a víznek egyszülött Fiad kegyelmét,

s az ember, akit képmásodra alkottál, a keresztség által az ősbűn szennyétől tisztára mosva, vízből és Szentlélekből új életre szülessék!”

4. *A keresztségi fogadás megújításának szövege:*

Pap: Ellene mondotok-e a bűnnek, hogy Isten gyermekeinek szabadságában éljete?

Nép: Ellene mondunk.

Pap: Ellene mondotok-e a gonoszság csábításának, hogy a bűn sohase uralkodjék rajtatok?

Nép: Ellene mondunk.

Pap: Ellene mondotok-e az ördögnek, aki a bűn szerzője és fejedelme?

Nép: Ellene mondunk.

Pap: Hisztek-e a mindenható Atyaistenben, a menny és a föld teremtetőjében?

Nép: Hiszünk.

Pap: Hisztek-e Jézus Krisztusban, az ő egyszülött Fiában, a mi Urunkban, aki Szűz Máriától született, meghalt és eltemették, de föltámadt a halálból és dicsőségesen uralkodik az Atya jobbján?

Nép: Hisszük.

Pap: Hisztek-e a Szentlélekben, a katolikus Anyaszentegyházban, a szentek közösségében, a bűnök bocsánatában, a test föltámadásában és az örök életben?

Nép: Hisszünk.

Pap: A mindenható Atyaisten, a mi Urunk, Jézus Krisztus Atyja, aki új életet adott nekünk a vízből és Szentlélekből és megbocsátotta bűneinket, őrizzen meg minket kegyelmével a mi Urunkban, Jézus Krisztusban az örök életre.

Nép: Ámen.

*

A titok miatt a hit nem válhat hitelvesztetté. Isten kinyilatkoztatása isteni gondolatokat nyújt, és az isteni gondolatok természetszerűen messze túlhaladják az emberi elme felfogóképességét. Engem inkább egy olyan hittétel ejtene zavarba, amelyben minden tiszta és áttetsző, mint a víz, amelynek az aljáig látni, mert az azt bizonyítaná, hogy az ilyen hit emberi gondolatokat tartalmaz és nem isteni gondolatokat.

Faulhaber, Zeitfragen, 45.

*

A hit elsősorban az örök életet adja meg. De a hitnek a földi élet számára is van mondanivalója. A földi bajok ellen is védelem. A földi nyomorúságban is segítség. A földi rejtélyek számára is fényforrás. A földi feladatok számára is erőforrás.

Faulhaber, Zeitrufe, 353.

*

A hit egy felsőbb világ értéke, és ezért nem mérhető le a föld szögértékével és nem mérhető le a boltos mérlegén. A hit területe szent talaj.

Faulhaber, Zeitfragen, 50.

*

VIGILIA MISE

Szentlecke:
Róm 6, 3–11.

Evangelium:
Mt 28, 1–10.

Amikor Izrael Egyiptomból kivonul, a kivonulás éjszakáját, a húsvéti éjszakát úgy ünnepelte, hogy „legyen Izrael fiai számára is az Úr tiszteletére átvirrasztott éjszaka minden nemzedéken át”. (Kiv 12, 42)

A keresztény egyháznak új húsvétja van! Krisztus az igazi húsvéti bárány. Halálával váltott meg bennünket. Izrael kiszabadítása Egyiptomból csak előképe és ígérete volt az igazi szabadságnak, melyre Ő vezet minket. Az Ő megváltó jövetelére várunk húsvét éjszakáján. A legrégebb és legszentebb vigilián. Sokkal sóvárgóbban, mint a megelőző korokban.

Jézus feltámadásának nem volt más tanúja, mint a csendes húsvéti éjszaka. Máté evangélista leírásában leginkább megközelíti az eseményt. De ő sem írja le magát a feltámadást, hanem csak azt, ami utána történt. Ebben a húsvéti evangéliumban a legfontosabbak az angyal szavai (5–7): „Ne féljete! Tudom, Jézust keresitek, akit keresztre feszítettek. Nincs itt. Feltámadt, amint megmondotta.” – Azután magának az Úrnak megbízása, amit az asszonyoknak adott (10): „Menjete, vigyéte hírül testvéreimnek, hogy térjenek vissza Galileába, ott majd viszontlátnak.” – A halott tehát, akit az asszonyok keresnek, él . . .

Jézus azonnal maga köré gyűjti tanítványait, „testvéreit” (12, 49 és Zs 22, 23). Mindent megbocsátott nekik. Ismét befogadja őket és általuk fogja az „eljövendő nép”-nek hírül adni (Zs 22, 32), hogy mit cselekedett Isten.

Félelem és nagy öröm fogta el őket egyszerre . . . Ezzel jellemzi az evangélista a húsvéti hír első hatását (Mk 16, 1–8; Lk 24, 1–10; Jn 20,1).

FELTÁMADÁSI SZERTARTÁS

Ósi szokás szerint Közép-Európában szinte dramatizálva adja elő az Egyház az Úr feltámadását. A pap – kezében tartva az Oltáriszentséget – éneklí: Feltámadtam! (Resurrexi . . .) – majd háromszor, mindig emeltebb hangon éneklí: Én vagyok, ne féljetek! Alleluja!

Végül: „Feltámadt Krisztus e napon” . . . ének intonálásával megindul a diadalmas feltámadási körmenet, kinn a szabadban, a templom körül.

Aki még valamennyire katolikusnak érzi magát, legalább két vallási szertaráson részt vesz: az egyik a karácsonyi éjféli mise, a másik a húsvéti feltámadási körmenet.

Mivel ilyenkor szokatlanul megtelik a templom hivelkel, nem szabad szó nélkül, üres kézzel elengedni őket erről a felemelő szertartásról. Ezért a feltámadási körmenet után okvetlenül néhány lelkes szóval fejezzük ki a Feltámadás örömhírét. Egyetlen buzdítást a sok közül most itt közlök:

„A harang bűgása mindig szép és ünnepélyes. Különösen fenséges és felemelő a húsvéti harangszó!

A nagypénteki komor gyász emlékére elnémulnak a harangok. Gyászol minden, még a harangok is. Az emberek lábujjhegyen, csendben járnak a templomban, amikor a szentsírt látogatják . . .

De micsoda ujjongás fogja el az ember szívét, amikor a nagyszombati mise Glóriája után ismét megszólalnak a néma harangok és a kóruson felbűg „fortissimo” az orgona. – Hát még amikor városon és falun a templomon kívül megindul az allelujás körmenet az Oltáriszentséggel. Csilingelő hangjukon és fenséges zűgással beharsogják a világba: „Feltámadt Krisztus e napon. Alleluja! Hála légyen az Istenek!”

Nem csodálatos koncert ez? – Diadalmas koncert a Feltámadt Krisztus tiszteletére. Hiába az ember nemcsak fizikai és kémiai vegyület! Ezerszer több annál! Halhatatlan lelke van, szíve van, amely örül és örvend e nagyszerű napon.

Mit hirdet a húsvéti harangszó?

1. Először örömet hirdet; a megváltás szent örömet. Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszerű Fiát adta értünk . . . Ádám vétke kárhozatba vitt. Krisztus kiengesztelte Istent halálával. Megnyílt előttünk az örök élet . . . A régi liturgia így örvendett: „Haec dies, quam

fecit Dominus, exultemus et laetemur in ea!” „Örülünk és örvendünk a mai napnak.”

A vallásos öröm a legmélyebb és legnemesebb öröm. Amint napsugár nélkül nincs élet, öröm nélkül is elfonnyad a lélek. Nem a diszkóklub fülsiketítő öröme, nem is a sex-érzékies gyönyöre boldogít! A lélek többre vágyik! Az ifjúság céltalanul bolyong, nem látja az élet értelmét . . . Semmi nem érdekli igazán. Adjuk hát meg ezt a vallásos örömet gyermekeinknek és unokáinknak. Ne fosszuk meg tőle őket. Krisztus mondja: „engedjétek hozzám jönni a gyermekeket . . .” Édesapák, édesanyák, halljátok e komoly szavakat?

2. Másodszor a húsvéti harangszó békét hirdet. Jaj de nagy szükség van erre a békére, amikor szerte a világon gomolyfelhők tornyosulnak az égen . . .

Elsősorban a lélek békéjét hirdeti. Krisztus első szava feltámadása után: „Béke veletek!” Nem érdekes, hogy ekkor rendelte a béke szentségét, a bűnbánat szentségét, a szentgyónást, amely Isten és ember között a békét helyreállítja? Jaj de nagy kincs ez a gyónás! Elvégeztük már? Családtagjaink is? A lélek nyugtalan, feszült, ideges . . . Világszerte lélekbűvárokat, pszichológusokat állítanak be gyárakba, üzemekbe, iskolákba . . . Ezek oldozgatják az egyéni, a családi, az üzemi konfliktusokat. Sok az idegbeteg, a neurotikus ember! Nem csoda, hogy olyan sok a szétzilált házasság! A lélekben van a baj! Riasztó, hogy minden harmadik házasság válással végződik. Így minden évben 27 000 gyermek lesz „válási” árva . . . Ó szegény árva gyerekek! Mi lesz a ti sorsotok? Ha a házaspár visszatérnének Istenhez, ha együtt imádkoznának, ha Istenbe kapaszkodnának és a konfliktusokat a szentgyónásban rendeznék: béke lenne a családban is . . . Próbáljátok meg, nem csalódtok!

3. A húsvéti harangszó reményt hirdet.

Minden szenvedés egyszer véget ér! A legszörnyűbb is! A keresztutat mindnyájunknak végig kell járnunk. Talán mind a 14 stációt. De vigasztaló – és ezt szentül hisszük, – hogy az élet végén nem a megsemmisülés, nem az örök „halál” vár reánk! A sír nem az utolsó állomás! Csak átszállóhely. – Legördül a földi élet függőnye – és a másik oldalon egy új élet színjátéka kezdődik. Milyen vigasztaló e tudat!

A sír valójában határállomás. Ha az egyik országból idegen országba megyünk, a határnál vámvizsgálatot tartanak. A határ előtt furcsa izgalom fogja el az utasokat . . . Az élet-vonat határállomásánál is vizsgálat lesz. Kinyitják bőröndjeinket. Jaj de sok mindennel

teletömtük egy életen át! Sok felesleges dolog: drágakincs, szép ruha, értéktárgy, villa, betétkönyv, autó . . . – Mindent itt kell hagynunk! Csak azt vihetjük magunkkal, ami igazi érték. Belépünk az örök életre; ha Krisztust látjuk embertestvérünkben.

Az élet-vonat tovább robog: a Menyország, a Tisztítóhely vagy a Kárhozat felé. Hitünk alapvető tanítása ez!

Ha nincs örök élet, az állat boldogabb, mint az ember. Az nem tudja, hogy elpusztul, de az ember tudja, hogy meghal. De nem akar megsemmisülni! Minden porcikájával tiltakozik ellene.

Krisztus feltámadott! Mi is feltámadunk! Van örök élet! Megkapó a temetői sírkövek felírása: „A viszontlátásra! Találkozunk!” A temetőkapunál pedig megvigasztal az ígélet: „Feltámadunk!”

Goethe Faustja keresi a boldogságot . . . öröm-gyönyörben, tudományban, művészetben. Végén a méregpohárhoz nyúl, el akarja dobni magától az életet. De egyszerre megszólal a húsvéti harang; gyermekkora boldog emléke felébred benne. Leteszi a méregpoharat és az élet győz a halál felett . . .

Feltámadt Krisztus, adj örömet, békét és szent reményt mindnyájunknak!

*

„Uram Jézus Krisztus, a halál sötétjében fényességet teremtettél. Az elhagyatottság legmélyén most már örökre ott lakozik szereteted biztonságot adó hatalma. Rejtettséged közepette elénekelhetjük a megváltottak allelujáját. Add meg nekünk a hit alázatos egyszerűségét, amely nem hagyja magát megtéveszteni, ha a sötétség, az elhagyatottság óráiba hívsz, ahol minden kérdésessé válik.

Most, amikor ügyed mintegy haláltusáját vívja, adj nekünk elég világosságot, hogy Téged el ne veszítsünk!

Adj elég világosságot, hogy másoknak világossága lehessünk, akiknek arra még nagyobb szükségük van.

Úgy világítson bele napjainkba húsvéti örömöd titka, mint a hajnalpír.

Add, hogy valóban húsvéti emberek legyünk a történelem nagy-péntekje közepette is.

Add, hogy korunk világos és sötét napjai között vidáman meneteljünk eljövendő dicsőséged felé. Amen.” (J. Ratzinger bíboros.)

HÚSVÉTVASÁRNAP

ÜNNEPI SZENTMISE

Olvasmány:
ApCsel 10, 34. a.
37–43.

Szentlecke:
Kol 3, 1–4.

Evangelium:
Lk 24, 13–35.

Bevezetés

Kezdet és vég, múlt és jövő jelenik meg ma a feltámadott Krisztusban, Ó, aki halott volt, most él. A Bárány, akit megöltek, az Úr, aki jönni fog, hogy a történelmet beteljesítse.

Korunk és életünk Krisztus feltámadása és dicsőségének kinyilatkoztatása között perereg. Akár a hit világosságában, akár a hit sötétiségében haladunk . . .

Hitünk azoknak a tanúbizonyságára támaszkodik, akik látták a Feltámadottat. A világ azonban – és az utánunk jövő nemzedék – abból a hitből él, amelyet mi megvallunk és életünkkel bizonyítunk is.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Jézus feltámadásának a tényét az apostolok tapasztalata bizonyítja. Tőlünk függ, hogy mit kezdünk ezzel a ténnyel: elvetjük-e, mint érthetlent, vagy életünk szegletkövévé tesszük?

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: fontosnak tartjuk-e Jézus feltámadását?

– *csend* –

Mert látunk, de nem hiszünk: Uram, irgalmazz!

Mert elfeledkezünk arról, hogy a Te életed bennünk van: Krisztus, kegyelmezz!

Mert tanúságtételünk gyarló és töredékes: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A húsvéti bárány feláldozásakor a zsidó házakból eltüntették a „régit” kovászt. Új kovásztalan kenyérrel ünnepelték a húsvéti lakomát. Ezt az apostol hasonlóként alkalmazza. Az igazi húsvéti lakoma Krisztus, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit: Ő a mi új ünnepünk, Ő a mi lakománk. A régi kovászt (bomlást, bűnt) életünkben el kell távolítani. Húsvét az új kezdet napja.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Mit láttak az apostolok Jézus feltámadásából?

- Két dolgot: 1. az üres sírt és
2. a feltámadott Urat.

Az üres sír csak jel volt, mely érthetővé csak az élő Úrral való találkozásban vált. E találkozás azonban csak akkor következhet be, ha a szív alkalmas a látásra és a hitre, amelyre a szeretet képesít. Ez a tanítása az emmauszi tanítványokról szóló történetnek is (Lk 24, 13–15; – Húsvétvasárnap esti miséjén.) A „lángoló szív” megéri az Úr közelségét és megéri a Szentírás igazságát. (Mt 28, 1–8; Mk 16, 1–8; Lk 24, 1–11.)

II.

A nagypénteki szörnyű tragédia, amely az Istenember Krisztus halálát idézi elénk, Húsvét hajnalán örömebe csordul.

Most, amikor megkerültük a székesegyházat, s diadalmasan énekeltek: „Feltámadt Krisztus e napon, allelúja!” – a húsvéti örömet sugároztuk a világba. Az allelúja az örömmek, a lelkesedésnek, a diadalnak, a győzelemnek a jelszava. Az élet győzött a halál felett, az igazság az igazságtalanság felett. Győzött! Ez a győzelem bennünk él. De ki kell sugározni és hatnia kell a környezetünkben is. Ne fojtsuk magunkba!

Kétezer év óta hisszük és valljuk, hogy a feltámadt Krisztus él. Él! Egy halott Krisztusért az első három században nem áldozta volna fel életét ezer meg ezer vértanú.

Krisztus él! 1980. március 24-én, ott San Salvadorban, Közép-Amerikában Roméro érseket abban a kórházban, ahol gyászmisét mutatott be este, a gyilkos golyó nem ölte volna meg, ha nem az élő Krisztusnak lett volna bátor apostola és főpapja. Igen, Krisztus él! Ez a vértanú érsek utolsó szavaival is bocsánatért imádkozott gyilkosai számára. – Mi volt a bűne? Az, hogy az emberi jogok rettenthetetlen védelmezője volt! Az, hogy a szegények és elnyomottak oldalára állt és ezt nyíltan hirdette. Az volt a bűne, hogy megalkuvás nélkül hirdette az evangélium szent tanítását népe és egyháza javára. – Helder Camara, ez a hatalmas egyéniségű brazil érsek azt mondta, hogy Roméro érsek úgy halt meg, mint egy vértanú.

Testvérek! Krisztus él! Egy halott Krisztusért annyi fiatal fiú és leány nem vonulna be kolostorba és nem vállalná a lemondás, önmegtagadás göröngyös, szűk, áldozatos útját. Nem! Csak az élő Krisztusért lehet ezt a terhet vállalni!

Igen! Krisztus él! Azok a betegápoló szerzetesnővérek, akik a világ minden táján kórházakban gondozzák az elhagyott, tehetetlen, szegény betegeket, nem a halott Krisztusért, hanem az élő Krisztusért áldozzák életüket . . .

Kedves Testvérek! Egy halott Krisztusért a kalkuttai Teréz anya – ez az apáca, aki a világnívót jelző Nobel-díj mellett minap megkapta a legnagyobb indiai kitüntetést is, amelynek neve: „India Csillaga”, – nem áldozná fel életét, nem szedné össze ott Indiában az utcákon a haldoklókat, nem ápolná a leprásokat, a szegényeket és elhagyottakat, ha nem hinne Krisztusban. Csak az élő Krisztus képes erre. Amikor átvette az India Csillaga díjat (nem csak India csillaga ő, hanem az egész egyháznak ragyogó csillaga, akinek 69 éves korában is mindig Krisztus mosolya ül az arcán), azt mondta: „. . . átveszem a szegények nevében, mert a szegényben, a legelhagyatottabb szegényben is Krisztust látom!”

Kedves Testvérek! Krisztus él! Ha nem hinne is Benne valaki, Teréz anya a mai szétzilált, forrongó világnak fennen kihirdeti és hangozó szóval harsogja: Krisztus él!

Igen, él és munkálkodik. De érzi ez az egyszerű apáca is, hogy Krisztust csak akkor tudják sugározni, ha magukba vonulnak . . . A hét egy napját mindig visszavonultságban töltik. Erőt gyűjtenek az Eucharisziából, az Oltáriszentségből . . . Utána kimennek a világban és szórják a szeretet felmérhetetlen kincseit.

Kedves Testvérek, nem érdekes, hogy a modern szerzetesházak

gyönyörű üvegpalatái ott Nyugaton konganak az ürességtől. Nincs hivatás, csak kevesen jönnek. Viszont Teréz anya szervezetébe az öt világrész minden tájáról tódulnak a fiatal leányok. – Most már férfi alakulata is van. – Miért? Mert Krisztust sugározza, a Szeretetet, a felebaráti szeretetet kézzelfoghatóan hirdeti és meg is valósítja.

Kedves Testvérek! Krisztus él! Ezt mondja nekünk Húsvét szent ünnepe.

Testvérek! Nem akarok ünneprontó lenni. Egy pillanatra mégis nézzünk magunkba és kérdezzük meg: Él-e bennünk is Krisztus? Az élő Krisztus! Vagy csak névleges keresztények vagyunk! A vallás csak külső ruha, amit ünnepélyes alkalmakkor felvesszünk, utána hazamegyünk, levetjük és úgy élünk, mintha se Istenünk, se Krisztusunk, se hitünk nem lenne? Él bennünk valóban Krisztus?

Kedves Testvérek! Az irigység, a féltékenység, a hűtlenség, a hazugság, a kapzsi törtetés, az anyagiasság kiszorítja a szívünkéből és lelkünkéből Krisztust. Ne felejtsük, csak akkor tud a szívünkbe szállni, ha az üres és kinyitjuk Krisztus előtt teljesen . . .

Ó igen! Ezek kiszorítják szívünkéből Krisztust. Ne csodálkozzunk hát, ha a mai ember a szörnyű technikai fejlődés ellenére is annyira elmagányosodott. A hatalmas panel-házakban nem tudja az ember: ki lakik felette vagy alatta, ki a szomszéd jobbra és balra . . . Magányos, árva lett a modern ember. Se barátja, se hűséges társa nincs neki . . . A nehéz problémákban egyedül kell dűntenie. A súlyos kereszteteket legtöbbször egyedül kell hordoznia . . .

Egy férfi panaszkodott nekem, akinek két gyermeke van: olyan magányosnak érzem magam még a családban is. A két gyermeke és felesége más világot él, és a férj, az apa magányos remete a családban is . . . Nem ritka az ilyen eset . . .

Kedves Testvérek! Hány családi otthont perzselte fel a hűtlenség, a türelmetlenség, a szeszély, a szeretetlenség és a kegyetlen önzés! Nem tudunk egymásnak megbocsátani. Nem tudjuk egymást elviselni. Nem tudunk egymásnak kezet adni. Nem tudunk együtt templomba menni, nem tudunk naponként letérdelni és nem tudunk naponként Istenbe kapaszkodni. Ne csodálkozzunk, ha szétesik, felperzselődik a család, ha nem kapaszkodik Krisztusba.

Testvérek! Hány család imádkozik még? Hány családból járnak a gyerekek templomba vasárnap- és ünnepnap? Hány családból jönnek a gyermekek hitoktatásra? Sok családban keresztet sem tudnak vetni, a „Miatyánk”-ot sem ismerik; Isten nélkül nőnek fel. Édesapák, édes-

anyák, nagypák, nagyanyák! Ezekért a gyerekekért valaki felelős az Úr Isten előtt! Elsősorban ti, akik nem kulcsoljátok össze apró gyermekeitek kezét és nem tanítjátok meg őket imádkozni. Ti vagytok a felelősek és senki más! Ezt a terhet, ezt a felelősséget senki nem veheti le a vállatokról.

Kedves Testvérek! A húsvéti gyertya „Lumen Christi” Jézust ábrázolja. A fényt, amely felé tartunk, amely bele világít életünkbe. Az élő Krisztusnak a jelképe, aki elvérzett értünk Nagypénteken, aki meghalt értünk, de diadalmasan feltámadt. Ez az élő Krisztus bennünk van, velünk van! Csak tudjunk élő hittel mindhalálíg hűségesen mellette és vele kitartani. Próbáljuk meg, nem fogunk csalódni.

Ezen a szent estén fohászokdjunk, kapaszkodjunk bele ebbe az élő Krisztusba, és mondja el minden egyes hívő e szép hitvallást:

„Te vagy a csillag, amelyre feltekintek,
Te vagy a szikla, amelyen állok,
Te vagy a vezér, akiben bízom,
Te vagy a kenyér, amelyből élek,
Te vagy a támasz, amellyel járok,
Te vagy a forrás, melynél megpihenek,
Te vagy a cél – az örök cél – amely felé tartok;
Te vagy Uram, Istenem és mindenem!”

III.

FELTÁMADT KRISZTUS E NAPON, ALLELÚJA!

Kedves Testvérek, ez a mi húsvéti jelszavunk! Húsvét az egyház legnagyobb ünnepe. A megváltás szent emlékének ünnepe! Ismerjük Krisztus történetét: Hamis vádak alapján meghurcolják, megkorbácsolják, elítélik, keresztrefeszítik. Ott hal meg a bitófán. Sziklasírba zárják . . . Őrséget állítanak mellé, hogy el ne lopják. De íme, harmadnapra üres a sír: Feltámadt, amint előre megjövendölte. Megjelent tanítványainak . . . evett és ivott velük . . . tanította őket . . . A hitetlen Tamás apostol sebeibe tette kezét . . .

Tehát Krisztus él! Ezt hirdeti nekünk Húsvét szent ünnepe. Ezért az öröm és remény ünnepe ez.

- Húsvét az igazság győzelme a tévedés felett!
- Húsvét a fény győzelme a sötétség felett!

- Húsvét a jó győzelme a rossz felett!
- Húsvét az élet győzelme a halál felett!
- Húsvét a keresztény vallás isteni megerősítése.
- Ha krisztus fel nem támad, ha Krisztus nem él, már régen le kellett volna húzni a redőnyt, a rollót a kereszténység ablakán.
- Már régen elsodorta volna a föld színéről a történelem förtelmes, meg-megújuló vihara.
- Ha Krisztus nem támadt volna fel, egymilliárd ember ma nem mondaná magát – így vagy úgy – kereszténynek!

Kedves Testvérek! Húsvét nagy vigasztalás számunkra is! Ha Krisztus feltámadt, akkor mi is feltámadunk. Azt hirdeti, hogy van örök élet, van halhatatlan lelkünk! Ránk nem a megsemmisülés, nem a nirvána, hanem az örök haza vár. Az ember nem tud belenyugodni az elmúlásba! A 70–80 vagy 90 év által körülzárt földi élet csak börtön számára. Ki akar onnan törni! Az igazi, a végnélküli életbe! Az ember élni akar! Örökké akar élni . . .

Az első húsvét, Krisztus feltámadása ezt az örök életet szerezte meg számunkra. A hitet, a reményt az örök életben. Van ennél szebb, vigasztalóbb gondolat?

Hát akkor a mai ember miért olyan dekadens, miért olyan csüggeteg, miért olyan lehangolt, rezignált, miért olyan boldogtalan egzisztencialista? Miért finomodott ki szíve, lelke egyaránt? Sajnos, nem hisz már senkinek . . . Nincs reménye . . . Csak a mának él . . . Istenről, erkölcscről, templomról megfélekedzik . . .

A városi toronyházak felhőkarcolói már eltakarják a templomtoronyokat. A városi ember nem hallja már a harangszót, nincs vasárnapja. Pedig minden vasárnap: az Úr napja, mint a latin mondja: *Dies Dominica* . . . az Úr napja, a feltámadt Krisztus emléknapja.

A mai ember éjféle misére és feltámadási körmenetre talán még eljön, de egyéb vasárnap nem jár templomba. Sem ő, sem a gyermekei! Pedig Testvérek, jaj de ráfizetünk erre, ha fejünket teljesen a földre fúrjuk, s még a vasárnapot is munkába öljük, ha elfelejtünk felnézni az égre . . . ha elfelejtünk magunkba nézni . . . ha elfelejtünk gyermekeink lelkével törődni . . . ha elfelejtünk imádkozni . . . ha elfelejtünk ünnepelni . . . Pedig az ünnep, a vallásos ünnep az ember természetéhez tartozik, onnan ne tépjük ki, mert nagyon megbánjuk!

Kedves Testvérek! Az „Élet és Irodalom” c. hetilap 1981. évi húsvéti számában egy kiváló író olyan őszintén tárja fel ennek a hajszának egészségtelen, embertelen voltát. Figyeljük csak, hogyan írja le

Balaton melletti tapasztalatait . . . Idézek: „Vasárnapokon születnek a hétfői balesetek, a negyvenévesen leszázalékolt sápadt férfiak, az ötvenéves rokkant nyugdíjasok, s a rendelőintézetek és kórházak visszatérő gondozottjainak tekintélyes része. Vajon arányban áll a vasárnapi munka ösztársadalmi haszna azzal a gonddal, amit a munkából korán kihulló emberek okoznak? A vasárnapi bevétel nagyobb, vagy a rehabilitációs, szanatóriumi és kórházi költségek? Hangulatilag mi a kívánatosabb, a szép házakban lakó, jó autókön száguldozó rokkantak generációi, vagy a szerényebb viszonyok között élő, kiegyensúlyozott, egészséges emberek látványa?

„. . . Évszázadokon át a vallási parancsolatok szervezték, irányították a közösségek életét. Ügyeltek az emberek fizikai és lelki egészségére. Az iszlám vallás ma is előírja híveinek a napi ötszöri, meghatározott módon végzett imát, kötelező a Ramadán-havi böjt, viszont tilos a sertéshús, a bor és a szeszes italok fogyasztása. Minden hívőnek az életben legalább egyszer el kell zárándokolnia Mekkába, a Kába-kőhöz, ami az önvizsgálat és a lelki megtisztulás lehetőségét adja. A római katolikus vallás tízparancsolatából az első kettő ideológiai, a harmadik egészségvédelmi, a többi hét morális, közösségi életet és társadalmi együttélést védő tiltás vagy rendelkezés. A tízparancsolaton kívül egyéb tiltások és vallási szokások is vannak.

– Valamikor a katolikus keresztény étrend heti két hústalan napot írt elő, ilyenkor térsza került az asztalra, a többi öt napon hús vagy főzelék. Különböféle hatásokra az előírások liberalizálódtak, s maradt egyetlen hústalan nap, a péntek, amit a jelek szerint csak a szegényebb embercsoportok konyhájában és a papi házakban tartanak be. A nagyböjtöt az én gyermekkoromban még, szigorúan vették, különösen falun, s a feltámadásig tartó, hittel és istenfélelemmel alátámasztott önmegtartóztató élet módot adott a szervezetnek, hogy salakjaitól megtisztuljon, a gyomor és a szív megpihenjen, a vér felfrissüljön. – A lelki higiéniáról a húsvét előtt esedékes lelkigyakorlat és gyónás gondoskodott . . . A falvak élete szigorú rend szerint, egymás szeme láttára alakult. Nem tiltotta a vallás, de nem illett hétköznap italozni . . .

A régi faluközösségek felbomlottak, az elköltözöttek helyére érkező új emberek, az eljárók, az ingázók már nem törődnek falu szemével, de a vallás fegyelmező parancsolataival sem.

Az emberek nálunk és szerte a világon, megörültek az új eszmék felszabadító, a kötöttségek alól mentesítő, újdonságokat ígérő szelle-

mének. – Megörültek az ipari civilizáció vívmányainak és játékszereinek. A jobb keresetben, a kereseten vásárolt hűtőgépben, magnetonban, mosógépben, autóban és televízióban igyekeznek hinni. Egy-egy új szerkezetet, automata mosógépet úgy várnak otthonukba, mint egy üdvözítőt. Ha üresség támad a tárgyak között és önmagukban, – nem értik. Egymást vádolják, esetleg a műhelyfőnököt.

Morális kötelezettségeikre, szülők, gyermekek, és egymás iránt, sokan már nem gondolnak. Levetették magukról a vallás és a kis közösségek erkölcsi szokásait, mint egy rossz kabátot. Most ingben, kicsit védtelenül mennek előre az életben, s néha bizony fagyok jönnek, időnként a hó is leesik. De nincs kabát! A régit kidobták, újat pedig még nem varrt a szabó . . . ” (Bertha Bulcsú, Húsvét előtt c. cikke, Élet és Irodalom 1981. ápr. 18. 3. oldal)

Kedves Testvérek! Valóban fagy van, hideg van, didergünk, mert nincs kabátunk! Levetettük . . . Eldobtuk . . . Ha harmóniát akarunk, ha lelki békét akarunk, ha a családi otthon melegét akarjuk, ha egészséges ifjúságot akarunk, vegyük fel újra a hit kabátját, amelyet levetettünk. Tartsuk meg a tízparancsolat vérünkbe írott törvényeit! Ha megszenteljük a vasárnapot, ha rálépünk az Istenszeretet és emberszeretet útjára, akkor a nagypénteki gyász és földi szenvedés után – Krisztus példájára – reánk is boldog feltámadás vár. Ámen.

HÚSVÉTHÉTFŐ

„UGYE LÁNGOLT A SZÍVÜNK?”

Szentlecke:
ApCsel 2, 14, 22–31.

Évangélium:
Mt 28, 8–15.

Bevezetés

Jézus feltámadása, hitünk és reményünk alapja. „Krisztus meghalt a mi bűneinkért . . .” (1 Kor 15, 4), helyettünk engesztelve. Feltámadásának napja az új teremtetés első napja. „Világosság lett”, – most Krisztus a mi világosságunk. Megnyitja szemeinket. Új szívet ad nekünk, mivel az Ő szava világít és gyújt. Velünk jön az úton, vezet minket. Ahol Ő van, ott legyünk mi is.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Ha úgy érezzük, hogy nem vagyunk az „élet napos oldalán”, örüljünk, mert Jézus éppen mihozzánk szól. Hallgatunk az Ő szavára? Átérezzük-e, hogy látszólagos hátrányunk is sokszor javunkra válik?

– *csend* –

Ha félünk az elcsüggedéstől: Uram irgalmazz!

Ha magányunkban sokszor nem ismerjük fel Jézust: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem sietünk mások megértésére és gondjainak enyhítésére: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál levele a korintusi hívekhez (1 Kor 15) a feltámadás hitének legrégebbi írásos feljegyzése. A Krisztus utáni 57. évből származik. Régebbi, mint az evangéliumok feltámadás-története. Jézus halá-

lának és feltámadásának ténye „az írás szerint” Szent Pál számára nem kétséges. Damaszkuszi élményében ő maga is megtapasztalta az élő Krisztust: „Saul, Saul, miért üldözöl engem?” (ApCsel 9, 4). Igen sok szemtanút ismer személyesen, akiknek a Feltámadott megjelent és kinyilatkoztatta magát. (Lk 24, 24–50; Mt 28, 16–17; Jn 20, 19; ApCsel 9, 3–6.)

Húsvéthétfőn olvastatja fel az egyház Péter apostolnak a Szentlélek eljövetele napján mondott bátor és perdöntő beszédének jelentős részét. „Péter erre a többi 11-től körülvéve előlépett és emelt hangon ezt a beszédet intézte hozzájuk: Zsidó férfiak és Jeruzsálem minden lakója! . . . Izraelita férfiak, hallgassátok meg ezt az állításomat: A názáreti Jézust Isten igazolta előttetek azokkal a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket – mint ti is tudjátok – ő általa művelt köztetek. Ezt a férfit Isten elhatározott rendelése és előretudása kiszolgáltatta nektek, s ti istentelenek keze által keresztre feszítettétek és meggyilkoltátok. Isten azonban föloldozta a halál bilincseit és föltámasztotta őt . . . Testvéreim! Pátriárkáinkról, Dávidról nyíltan beszélhetek előttetek. Ő meghalt, eltemették és sírja mind a mai napig látható nálunk. Mivel azonban próféta volt, ismerte Istennek számára esküvel tett ígéretét: az ő utódaiból ültet majd valakit trónjára. Ezért a jövőbe látva a Messiás föltámadásárólmondotta, hogy sem az alvilágban, nem marad, sem testét nem éri rothadás. Ezt a Jézust támasztotta föl az Isten; ennek mi mindannyian tanúi vagyunk.”

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

NE FÉLJETEK!

Sötét éjszaka borul Jeruzsálem kis házaira. Az utcák csendesek és kihaltak. Csak néhány házban és palotában szorongó kínzó nyugtalanság, lázas idegesség és sötét várakozás. Az utolsó napok borzalmas eseményei sok ember fáradt szeméből kiűzték az álmot. Pilátus is felretten szörnyű álmából. Feleségének rettegése ő rá is átragadt. Kezét megmosta ugyan, de folyton fenyegető kezet lát maga előtt. „Passus est sub Pontio Pilato” – vádlólag hangzik a hívők ajkáról a világ végéig. – Annás, Kaiáfás és az egész nagytanács most már nyugodtak lehetnek. Sírba került, akinek vérének követelték.

Krisztus barátait is rémület fogja el. Főleg az apostolokat. Reményeik Kristussal együtt sírba szálltak. Félelem és bizonytalanság üli meg lelküket. Még súlyosabban, mint ott, az Olajfák hegyén.

Péter szívét keserű bánat marcangolja. Szemében még ott ég Krisztus fájó tekintete! E csendes szemrehányást feledni többé nem lehet . . .

Lassan hajnalodik . . . A homályos utcákon – keleti szokás szerint – lefátyolozott asszonyok láthatók. Szótlanul sietnek Arimathei József kertje felé. A sírhoz közeledve aggódni kezdenek: Ki hengeríti el nekünk a nagy követ? – De azért csak sietnek tovább . . . Mire odaérnek, a nap fényesen bevilágítja a kertet és az üres sírt . . . – A csodálkozó asszonyoknak angyal jelenti: „Feltámadott, nincs itt!” (Mk 16, 6) És hangzik a legszebb húsvéti örömkialtás: Allelúja!

– Angyal hirdette meg a betlehemi éjszaka csendjében világra jött Megváltó érkezését. – Angyal hirdeti most is a föld méhéből csodás módon újjászületett, feltámadt Üdvözítőt. Noha katonák őrizték, a pecsét érintése nélkül kiszállt sírjából. Istent kivégezni, sziklasírba zárni nem lehet: Ő él és uralkodik most és mindörökké! . . .

A húsvéti hajnal örömhírt közöl. A fehérruhás, csillogó angyal annak a szép feltámadási reggelnek a hírnöke, ahol az örökké zöldellő tavasz kezdődik, ahol a boldogság és béke szelíd napja felragyog, hogy soha többé le ne nyugodjék, ahol arcodat gond és fáradtság nem szántja többé, ahol könny és az élet bajai nem vágnak barázdát arcodon, ahol betegség és szenvedés nem nyomják testedet, ahol a szenvedély nem űzi, hajtja véredet, ahol mosolygó angyalok örülnek veled, ahol az örök ifjúság pirja ragyog arcodon, ahol örök öröm tölti be szívedet, ahol Isten örök szépsége önti el lelkedet, ahol nyelved örök allelúját zeng! . . .

NE FÉLJETEK! –hangzik a gyenge asszonyoknak szóló üzenet. Ezek pedig az aggódó apostolokba öntenek tüzet és bátorságot. Az asszonyi nem, amely a paradicsomban először hozta az emberiségre a bűnt, most a Gondviselés akarata folytán elsőnek hirdeti a megváltott világnak a feltámadás örömhírét.

Kinek jelent meg először a Föltámadott?

Talán Péternek, az apostolok fejének? Nem! Vagy talán legyőzött ellenségeinek? – Nem! Szent Jánosnak, a szeretett tanítványnak? – Nem! Az Evangélium szerint a bűnös Mária Magdolnának! Mert Isten a múltat, legyen az bármilyen sötét, nem nézi, ha bánat jár utá-

na! Ne vessünk tehát követ senkire! Az Úr a szíveket és veséket vizsgálja! . . .

Testvérek! Húsvét a béke ünnepe. A feltámadási szertartásnál este énekelte az Egyház: „Pax vobis ego sum, allelúja!” Béke veletek, én vagyok! És azóta a szentmisében állandóan kérjük: Dona nobis pacem! Adj nekünk békét!

Ímádkozzunk ezen a napon forrón, hogy legyen egyszer már béke, igazságos béke a világon minden jóakarató embernek. Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 2. VASÁRNAP

„BOLDOGOK, AKIK . . .”

Olvasmány:
Apcsel 2, 42–47.

Szentlecke:
1 Pét 1, 3–9.

Evangelium:
Jn 20, 19–31.

Bevezetés

A Krisztus feltámadásába vetett hitből él a tanítványok közössége. Az egyesek hitéből és mindögyikük közös hitéből.

Ez a hit csodálkozás és öröm, hála és hűség. Ugyanakkor kísértés tárgya is. Ennek leküzdése annak a legnehezebb, aki elkülönül az egyházi közösségtől, a közös Isten-dicsérettől és Isten-szolgálatától, a közös feladatoktól és a közös vallásos örömeiktől. A meghívás a hitre egyúttal meghívás a vallási közösségbe is.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az apostolokat és társaikat Jézus halála után is összetartotta az iránta érzett tisztelet és szeretet. A feltámadás után ez az összetartozás még erősebbé vált.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: érezzük-e és akarjuk-e érezni, hogy mi, keresztények összetartozunk?

Keressük-e az emberi kapcsolatot a papsággal és más hívekkel?

– *csend* –

Mivel hitünkben következetlenek vagyunk: Uram, irgalmazz!

Mivel tele vagyunk gátlásokkal: Krisztus, kegyelmezz!

Mivel nem érezzük, hogy hálára vagyunk kötelezve: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Péter 1. levele a kisázsiai provinciák pogányokból lett keresztényeinek szól. Vigasztaló és figyelmeztető igék ezek az üldöztetés veszélyében forgóknak. Ez a levél Isten dicsőítésével kezdődik himnu-

szos, liturgikus nyelvezetben. Az üdvösségre segítő ajándékok, amelyeket Isten már megadott, biztosítékai a még nagyobb adományoknak, és alapja a reményünknek. A keresztségben Isten gyermekeivé fogadott minket („szült újjá” 1, 3). Az új életet természetesen még nem tökéletes formájában birtokoljuk, hanem mint „reménységet”. De nem üres, nem halott, hanem „élő reménységről” van itt szó. Alapja Krisztus feltámadása. Hatása öröm és biztonságérzés, még külső veszély és belső szorongás idején is.

A húsvéti időszak következő vasárnapjain folytatódik ennek a Péter-levélnak a felolvasása, mely mindig újra meg újra visszatér a Húsvét és a keresztség eseményére. Hitünknek és reményünknek Jézus Krisztus feltámadása adja a biztos alapot. (Jak 1, 2–3; Zsid 12, 11; 1 Kor 3, 13; 1 Jn 4, 20)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Vasárnap, a hét első napján támadt fel Jézus és jelent meg tanítványainak. Mint az első teremtés, úgy kezdődik a második teremtés is: Isten Igéjével és életet teremtő Lelkével. Isten Lelkének hatalma az őskáoszból rendezett, jó világot teremtett (Ter 1, 2). Ugyanaz a Lélek legyőzi a tudatlanság és a bűn zűrzavarát és megteremti az új embert. És ugyanaz a Lélek ad nekünk erőt, hogy higgyünk abban, akit szemink most még nem látnak. (Mk 16, 14–18; Lk 24, 36–49)

II.

„BÉKESSÉG NEKTEK!” (Jn 20, 19–31)

Az egész világ békére vágyik. Határozatokat hoznak, aláírásokat gyűjtenek a béke védelmére és közben az atombombák és a rakéták szaporodnak. A vezetők évek óta tárgyalnak, vitatkoznak . . . a békét sokan csak politikai kérdésnek tartják, és azt hiszik, hogy csupán az államférfiak dolga, hogy azt kialakadják. A világ megkísérli a béke politikai előfeltételeit tisztázni és megteremteni. Am a vékony fonál, amelyet a diplomataék fáradtságos, szívós, türelmes munkálkodással, konferenciákon és szerződésekben fonogatnak, a népek mindennapjában észrevétlenül ismét szertefoszlik.

Mindenki részese ezeknek a határozatoknak, legyenek azok jók vagy rosszak. Legalábbis annyiban, hogy ezeket a szegény embereket, akiknek oly súlyosan latbaeső dolgokban kell dönteniök, bölcsességükkel magukra hagyták, és így sokszor kudarcot vallanak. Csak az dobja az első követ a „politikusokra”, aki még sohasem haragudott testvérére, vagy sohasem veszekedett szomszédjával, vagy aki még sohasem kívánta felebarátja vagyonát, vagy sohasem tagadott meg semmit a szegényektől! De éppen az ilyen ember nem dobálózik kövekkel . . .

„Béke veletek!” – köszönti a feltámadott Úr Jézus az övéit. Az Ó szájában ez a köszöntés nem a Keleten még ma is szokásos udvariasági formula. Ő nem csak beszél a békéről, hanem meg is hozza azt. Az igazi béke előfeltételei csak a Húsvét fényében lesznek láthatóak. Elsősorban a Feltámadottban való hit szükséges. Ő a világnak a legkilátástalanabb helyen és időben hirdette a békét. Ezzel olyan reménységre adott okot az emberiségnek, amely mindent lehetségesnek tart. A nyomorúság és a bűn már nem legyőzhetetlen! Így az államférfi is ápolhatja magában a reményt, hogy majd csak elbánik a béke ellenségeivel.

Jézus feltámadásának politikai következményei is vannak, hiszen lehetővé tesz olyan dolgokat, amelyek azelőtt lehetetlenek voltak. Ezek most már fentről lehetségesek. Jézus feltámadása nélkül, vagy attól eltekintve az emberiség csak emberire, túlon túl emberire képes, mivel tehetetlenül kiszolgáltatva marad a földi erő, a kíméletlen szív és a mértéktelen szellem szűk körének. Jézus üresen maradt sírja az az archimédeszi pont, amelyből a Földet ki lehet emelni sarkaiból!

A béke második előfeltétele a bűnök megbocsátása Isten és az emberek által. Aki neheztel és bosszút forgat a fejében, aki nem tud felejteni és megbocsájtani, veszélyezteti a békét! A béke nem a jogok és kötelességek, a bűn és bűnhődés mérlegelése által jön létre, hanem akkor, amikor az ember az embernek, az osztály az osztálynak, a nép a népnek nyílegyeken megbocsát. Minden ember annyival járul hozzá a békéhez, amennyire kész vélt „jogairól” lemondani. A béke leggonoszabb akadály a „jogaikhoz” való makacs ragaszkodás.

„Ápoljátok magatokban ugyanazt a lelkiületet, amely a Krisztus Jézusban volt. Ő mint Isten, az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyasminek, amelyhez feltétlenül ragaszkodjék, hanem szolgai alakot öltött, kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberekhez. Külsőjét tekintve olyan lett, mint egy ember. Megalázta magát és

engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil 2, 5–8). Ezekkel a szavakkal Szent Pál megadja Krisztus és a keresztények békeprogramját.

Azonban minden kereszténynek, aki azt állítja, hogy Krisztus után Krisztus nélkül nincs már igazi béke, valamit tennie kell ezért a békéért! Környezetében el kell taposnia a háború számtalan szikráját. A gyűlölettel teli légkört meg kell tisztítani és mindenütt létre kell hozni a békét. A háború ellen gyökereiben kell küzdeni. Minél alaposabban és radikálisabban, annál jobb!

A béke-Nobel díj, amelyet az igaz keresztény ember Istentől kap, a cím: „Isten fia”, mivel Jézus azt mondotta: „Boldogok a békességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket” (Mt 5, 9). Ennél megtisztelőbb és magasabb cím nincs a földön!

A keresztény egyházközösséget is békeközösségként kell felépítenünk. A béke szigetének kell lennie a veszekedő, a marakodó ember-tömegben. Nem keresztény az, aki ököllel és könyökkel, körömmel és foggal harcolja ki a maga „vélt” igazát.

A békét csak áldozat árán lehet kiharcolni. A Feltámadott Jézus békekívánsága mély jelentéssel bír. Az emberiség törekény békéje alá világító pecsétként helyezi a maga vérvörös sebhelyeit.

Aki mindenáron felül akar maradni és a másikat túlélni, nem lesz képes létrehozni a békét. Néha a békét – amely alig különbözik a „hideg háborútól” – éppencsak hogy el lehet szenvedni. Mi, méltatlan tanítványai vagyunk Annak, aki olyan békét ad, amelyet a világ nem adhat (Jn 14, 27). Feltétlenül szent kötelességünk, hogy felkészüljünk erre!

III.

„BOLDGOK, AKIK NEM LÁTNAK ÉS HISZNEK!”

Sokszor a félelem és kétségbeesés, a gyötörődés és aggodás sötét hatalmai tartják megszállva a lelkünket. De Isten közel van kegyelmével és a félelem sötét felhői láthatatlanul elvonulnak. Félelem és bizalom tölti el szívünket . . . Mind a kettőre egyaránt szükségünk van! A mai evangélium szerint Szent Tamás lelkében mind a kettő megvolt. Szükséges a félelem, hogy állandóan éberek legyünk. De szükséges a remény, hogy vidámak maradjunk.

A remény olyan erény, amely Isten irgalmára méltóvá tesz

bennünket. Ha azonban nem kíséri „üdvös félelem”, akkor a vakmerő és vak remény a pusztulás szakadékába vezet. Hányan vannak, akik Istennel, és szent parancsaival mit sem törődnek? Hányan vannak, akik a jövő üdvözülésükről a legkisebb kétséget sem táplálják? A kígyó kísértő szava sziszeg fülünkbe: „Mit gyötritek, mit töritek magatokat? Hát nem engeditek szabadon az emberi hajlamokat és vágyakat? Miért rettegtek minden gondolatlól? Hát nem az irgalmas Isten a mennyei Atyánk? És nincs-e végtelen türelemmel a bűnössel szemben? És nem bocsát-e meg mindent? Jézus nem éppen a bűnösökért jött? Nem Ő-e a jó pásztor, aki nem akarja a bűnös halálát? Tehát rajta! Ne csüggedjete! Ne aggódjatok semmit! Éljetek szabadon!

Testvérek! Nagyon veszélyes dolog mindent egyedül Isten irgalmasságától remélni! Nem olyan az Isten, aki nem gyűlöli a bűnt! Nem olyan, aki erényt és bűnt egynek vesz! Talán azt mondod: „Majd meggyónok . . .” De lesz-e rá időd? Tegyük fel, hogy mindent meggyóntál . . . Valóban csakugyan mindent meggyóntál? Igen? De ki biztosít, hogy valóban jó és tökéletes volt a bánatod? Biztosít-e, hogy erős fogadásod, jófeltételed megfelelő volt? De ha még jó is volt a szentgyónásod, sohasem szabad felhagyni az üdvös félelemmel. „Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék!” (1 Kor 10, 12) – „Mert az igaz felkel, ha hétszer esik is, de a gonosztevők esése végzetes” (Péld 24, 16).

Most, Húsvét körül sok embernek megtisztult a lelke. De ki tudja, talán a legközelebbi hetek új hibákról, esetleg súlyos bűnökről regélnék . . . A legközelebbi vasárnapon elmulasztott szentmise súlyos bűn! A prédikáció elmulasztása pedig nagyon sok kegyelemtől foszt meg! Vagy elbizakodottságodban talán jócselekedeidre hivatkozol? Vajon valóban igazgyöngyök-e azok Isten szemében is? Amit halálos bűn állapotában cselekszel, érték nélküli, érdem nélküli! . . . Azt véled, hogy gazdag vagy – és kiderül, hogy rettenetesen szegény a lelked . . . Dávidról olvassuk, hogy könnyeivel öntözte ágyát. És a szép bűnbánó zoltárok mind az ő fájdalmas lelkének gyöngykagylójából kerültek elő . . .

A másik hiba a túlságos félelem. Ez éppen olyan veszélyes, mint a vakmerő remény. Olyan lelkiállapotba hajtja az embert, amely menthetetlenül elveszi önbizalmát. A túlságos aggódás miatt a bűnös nem képes az üdvösség útjára lépni. A sátán, és rossz természetének láncai között vergődik. Nincs bátorsága, hogy e kötelékeket széttépje. Szeme állandóan hibái és bűnei tömkelegén függ. Lelkében állandóan hallja a haragvó Isten Káinhoz intézett szavait: „Mit cselekedté!”

(1 Móz 4, 1. a.) S ugyancsak Káinnal mondja kétségbeesésében: „Nagyobb az én bűnöm, mintsem bocsánatot érdemelnék!” (1 Móz 4, 13) – Félelmetes az ilyen lelkiállapot! Pedig Isten a megtérő bűnöst szereti és becsüli: „Nem akarom a bűnös halálát, hanem hogy megtérjen és éljen!” (Ez 33, 11) De a gonosz lélek nemcsak a bűnösöket, hanem időnként az igazakat is megriasztja. Aggódást ébreszt bennünk . . . „Mi lesz belőlem – mondják – már évek óta törekszem a tökéletes és erényes életre, és hol vagyok? Mindig a régi hibák és bűnök vesznek körül. Egy helyben topogok. Mit ér a gyónásom és a jóféltelem?” – Ezer nyugtalanság és beképzelés gyötri az ilyen lelket . . . Így azután lassan elhanyagolja az istentiszteletet és az erény gyakorlását. Teher és nyűg lesz számára a jóra való törekvés. Buzgósága abbamarad, reményvesztett lesz . . . Szegény nem veszi észre, hogy tökéletességünk éppen az arra való törekvésben áll! Minden hibától pedig vajmi nehezen tudunk megszabadulni itt a földön. A lelki béke és üdv azoké, akiket jóakarát vezérel. A bánat nem önkínzás, hanem vigasztalás számukra. Az erénynek és iparkodásnak örömmel kell párosulnia. A hamis félelem ugyanis a kedvetlenség útjára visz.

Testvérek! Mondjátok a kishitűeknek: legyetek bátrak és ne féljete! Isten erős a gyengékben. Az üdvös félelem és a szent remény együtt kísérfjen bennünket! Sem jobbra, sem balra le nem térünk! Az egyenes úton járjunk!

A félőknek és aggódóknak legyen vigasztalás a jobb lator példája, aki az utolsó pillanatban az üdvösség útjára lépett. Ő volt az első a Paradicsomban! A vakmerően bizakodók pedig tekintsenek a bal latorra! Ez a tekintet húzza vissza őket a bűnbánat útjára! A bűnbánat nélkül az örök kárhozat vár ránk. Mondjuk mélységes bizalommal: Uram, hiszek Benned! Uram, remélek Benned! Uram, mindek fölött szeretlek Téged. Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 3. VASÁRNAP

„FELISMERÉK ŐT A KENYÉRTÖRÉSRŐL”

Olvasmány:
ApCsel 2, 14. 22–28

Szentlecke:
1 Pét 1, 17–21

Evangelium:
Lk 24, 13–35

Bevezetés

A halál azért nem jelentheti mindennek a végét, mivel Isten szeret minket. A szeretet örökkévalóságot akar. Az Isten szeretete viszont örökkévalóságot biztosít az ember számára. Nem hagyja a sírban elenyészni. Ezért a keresztény ember életének alaphangja a húsvéti öröm. Sokminden nehéz és sötét marad még számunkra . . . Jézus azonban él, és mivel szeret bennünket, van reményünk!

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Krisztus feltámadt és velünk van!
Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: felismerjük-e Őt felebarátainkban?

Krisztust látom-e abban, akit megaláznak? Akit kicsúfolnak? Aki-vel szemben igazságtalanul járnak el?

Segíték-e a bajbajutott emberen úgy, mintha Krisztus lenne ott?
Töreksem-e enyhíteni a testi és lelki szenvedéseket?

– *csend* –

Mert gondjaink elnyomják szeretetünket: Uram, irgalmazz!
Mert kizárólag saját érdekeinket vesszük figyelembe: Krisztus, kegyelmezz!

Mert érzéketlenné tettük magukat a bajokkal szemben: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Megkeresztelésünk óta Istent Atyánknak nevezzük. Ne feledjük el azonban, hogy Ő a szent Isten és minket is életszentségre hív (1 Pét 1, 16; Lev 19, 2).

Jézus az igazi húsvéti bárány, áldozatbemutatása is szentségre kötelez bennünket.

A Szentlecke 1, 20–21 versei Krisztus, a Fiú mellett tesznek hitet, aki minden idők előtt Istennél volt. Isten belső valóságát tette így számunkra láthatóvá. Most már hihetjük, hogy Isten szeret minket.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A tanítványok számára Jézus halálával egy reményekkel gazdag világ omlott össze. Magának a Feltámadottnak kellett őket kioktatnia. Úgy tűnt, hogy az angyalok híradása nem volt elegendő, hogy mindennek így „kell” történnie. A tanítványok azonban abban különböznek az írástudóktól és a farizeusoktól, hogy képesek és „készek a hallásra”. Lángolt a szívük, amikor Jézus „kifejtette az Írásokat”, és teljesen felismerték Őt a kenyértörésben. „Ekkor megnyílt a szemük, s felismerték Őt”. – Majd, mint a feltámadás tanúi, térnek vissza Jeruzsálembe. (Mk 16, 12–13; 1 Kor 15, 3–5.)

II.

AZ ÉGŐ SZÍV (Lk 24, 13–35.)

Pascal, a nagy francia matematikus, filozófus és hívő keresztény (akinek Gondolatok, „Pensées” című könyve magyarul is megjelent), állandóan magával hordott kabátja zsebébe bevarrva egy iratot, amelyre saját kezűn írta le egy nagy lelki élményét. Az irat első sorát egyetlen szó alkotja, amely a sor közepére van írva: „Feu” – magyarul „tűz”. Pascal a vele történt eseményt csak egyetlen dadogó szóval tudta kifejezni, e felkiáltással: „Tűz!” Világítóan, emésztően és boldogítóan érte őt ez az élmény – mint Isten villáma . . .

Valami ehhez hasonlóról tanúskodnak az emmauszi tanítványok is, amikor a Feltámadottal való találkozásukról beszélnek: „Ugye lángolt a szívünk, amikor az úton az Írást kifejtette nekünk?” (Lk 24, 32) Mitől égett a szívük? Jézus közelétől! Van Jézusnak egy szava, amelyet a szentírási hagyományban nem találunk meg, amely azonban megmagyarázza Jézus lángralobbantó erejét. Állítólag ezt mondta: „Aki közel van hozzám, az a tűzhöz van közel!” Jézusból tűz árad. Telve Szentlélekkel, Isten szeretetétől égve, az Istenért való buzgóságtól felemészte.

Nem véletlen, és nem csak úgy mellékesen történt, hogy emmauszi tanítványok szíve lángralobbant. Jézusnak kezdettől fogva ez volt a szándéka. „Azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön. Mi más akarnék, mint hogy lángra lobbanjon” (Lk 12, 49). Mily gyönyörű kép: Jézus Igéje, élete, szeretete, ítélete fáklyáját dobja a kényelmes, a kiszikkadt, a közömbös lelkű világra, és már most örül, hogy az emberi szívekben majd lángok törnek fel és a szívek tüzet fognak!

Mitől égett az emmauszi tanítványok szíve? Attól, hogy Jézus beszélt velük. Csalódásukba és reménytelenségükbe szólt bele az Úr. Nem csupán tárgyilagosan számolt be nekik, hanem lángralobbantotta szívüket. És ők Jézus szavaitól tüzet fogtak. Lassan új éberség, bensőséges összetartozás Jézussal, az idegennel, lobbant fel bennük és ismeretlen buzgóság fogta el őket. A láng még nem csapott ki, de szívükben már rejtetten égett a tűz. Mitől? Attól, hogy Jézus magyarázta nekik az Írást. Jézus nemcsak szómagyarázatra és tárgyi magyarázatra törekedett, nem az értelem gazdagítására, nem a szellemi élvezet volt neki a fontos, hanem a szív lángralobbantása és átütésítése. Az Írás titkos varázsának feltárása, amely Izaiásról vagy Dávidról szól, és Jézusra gondol. Az Írás megfejtése az emberi szívben rejlő mély erőket is felszabadítja, amely egyszerre tudja, hogy lelki megajándékozásra szeretetével kell válaszolnia.

Az égő szív az emberben a legmegbízhatóbb motor. Az emmauszi tanítványok még abban az órában útrakelnek és sietve térnek vissza – 60 stádiumnyi utat téve meg – Jeruzsálembe. Nem ismernek fáradtságot. A tűz hajtja őket . . . El kell mondaniok, tanúskodniok kell, ami velük történt. A feltámadott Úrról szóló igazság az egyházé és nem személy szerint az övék. Az igazi tűz, a Szentlélek tüze tette készítet és az egyházhoz vezet. A tűz hitvallásra készítet. Ezért jelent meg Pünkösdkor a Szentlélek lángnyelvek alakjában a tanítványoknak és arra készítette őket, hogy Isten csodás tetteit hirdessék.

Ám az ember (gyakran a keresztény ember is) fél a tűztől, mivel az felemészt, és a tüzet állandóan táplálni is kell. Az égő szív csak áldozatok árán marad égő. Mi pedig félünk az áldozatoktól. Nem szeretnénk ugyan, hogy a tűz kialudjék, mégis szeretnénk visszafojtani.

Megelégszünk az ájtatosság bágyadt tüzeinek erkölcsi vagy vallásos megegyével, ám visszariadunk a Szentlélek tüzétől, amikor az ember már alig képes megfékezni és örködni felette, mivel az lobogva felángol úgy, amint azt Jézus kívánta.

Ezért félünk a szentektől, és visszariadunk a gondolattól, hogy netalán nekünk is szentekké kell lennünk. Mily szívesen idézzük az Írás szavait: „(A Messiás) a megtört nádszálat nem töri el, a füstölő mécsest nem oltja ki” (Iz 42, 3). Vajon Szent Máté ezzel valóban az eszményi keresztény ember példaképét akarta megfesteni? Izaiás próféta idézett szavaival csak Jézus, a Messiás irgalmasságát akarta ecsetelni, amely még egy olyan emberhez is lehajol, akiben alig van nyoma világosságnak és tűznek? Semmiképpen sem akarta azonban a „langyos vallást” tanítani, amellyel sok embert megkísért a gonosz. Ez a nyomorúságos kis szikra, amelyet sokan vallásuknak mondanak, inkább szegyenük . . .

Vannak keresztények is, akik az önkéntes tűzoltó szerepét jásszék az égi tűzzel szemben. Szülők, akik gyermekeik lelkét „vallási örületől” féltik még akkor is, ha ezek csupán vallási kötelességeiket teljesítik, és még inkább, ha papi vagy szerzetesi hivatást éreznek magukban. A szexuális- vagy sportörülettől sokkal kevésbé féltik őket, noha az sokkal gyakrabban pusztítja őket! Így tehát elnyomják és eloltják Jézus lángját saját gyermeküknél . . . Kedves Szülők! Édesanyák, édesapák . . . kérlek benneteket: „A lelket ki ne oltsátok!” (1 Tessz 5, 19)

Assisi Szent Ferenc ismerte a tűz fájdalmát. Korának ostoba felcserei ízzó vassal égették a halántékát, a szeráf-angyal pedig Jézus szent sebeinek helyét égette testébe. Ennek ellenére a Nap-himnuszban dicsérte a tüzet: „Áldott légy Uram tűztestvérünk által!” A keresztény művészet Szent Ágostonnak égő szívet adott jelképül. Megmutatja nekünk, hogy bátorságot öntsön belénk: felajánlja Istennek. Jézus szentséges szívet pedig az egyház „a szeretet lángoló tűzhelye”-ként dicsőíti. „Alakítsd szívünket a Te szíved szerint!” – így imádkozunk mi is az Úrhoz . . .

III.

Az emmanuszi tanítványok így kiáltanak fel: „Nem lángolt a szívünk, amikor kifejtette az Írásokat?!”

Mi lobbantotta lángra a szívüket? Jézus közelsége! Van Jézusnak egy szava, amelyet nem hoz ugyan a Szentírás, de a hagyomány szerint Jézus lángoló erejét ezzel magyarázzák: „Aki közel van hozzám, közel van a tűzhöz!” Jézus tűzben áll, telve Szentlélekkel, egy az Atya szeretetében, s elemésztí az Isten iránti szeretet.

Jézus mondta: Tűzet jöttem bocsájtani a földre és nem akarok mást, minthogy égjen! – A szavának a fáklyáját . . . az életének a fáklyáját . . . a szeretetének a fáklyáját odahajítja egy elkényelmesedett, jóléti társadalom kellős közepébe, amelynek kiszikkadt már a szíve és a lelke, amely csak önmagával törődik, önző és kegyetlen.

Mi gyújtotta lángra az emmauszi tanítványok szívét? Jézus szava! Az Úr beszélt a csalódásaikról, a reménytelenségeikről. Ő nem száraz előadást tartott, hanem tűzre lobbantotta a szíveket. Egy latin közmondás szerint: „Qui non ardet, non incendit” – aki maga nem ég, nem tud másokat sem feltüzélni, lelkesíteni . . .

*

Krisztusnak az emberiségnél kell maradnia, hogy a szellem diadalmaskodhassék a betű felett, a kegyelem a természet felett, a vallás a dollár felett, a szeretet a gyűlölet felett, az élet a halál felett. Az emberiség királya Krisztus kell hogy legyen, hogy a népek ne tegyék egymást rabszolgává.

Faulhaber bíboros, *Zeitrufe*, 163.

*

Krisztus mindenkire szól: az ifjúság lelkiismeretéhez a szülők iránti kegyeletről, a hivatalnokok lelkiismeretéhez a hűséges kötelességteljesítésről, a munkaadók lelkiismeretéhez a munkás emberi jogainak megbecsüléséről, a munkások lelkiismeretéhez a tökéletes munkáról, a háborús özvegyek lelkiismeretéhez a házas hűségről, a szülők lelkiismeretéhez felelősségről beszél.

Faulhaber bíboros, *Rufende Stimmen*, 136.

HÚSVÉT UTÁN 4. VASÁRNAP

AZ ÜDVÖSSÉG AJTAJA

Olvasmány:
ApCsel 12, 14. a.
36–41.

Szentlecke:
1 Pét 2, 20. b.–25.

Evangelium:
Jn 10, 1–10.

Bevezetés

Ha teljesjogú keresztények vagyunk, akarjuk, hogy komolyan is vegyenek minket. Azt követjük, aki meg tud győzni minket.

Ezt Jézus iskolájában tanultuk. Őv azoktól az emberektől, akik igényt támasztanak a vezetésre: Vizsgáljátok felül a hangot – mondja. Vizsgáljátok felül annak csengését, és főleg a mondanivalót. Elnyer-tük a keresztséget, s benne a Szentlelket. Aki meghalt értünk: Jézus, Ő a jó Pásztor. És Ő él. Ahol hangját halljuk, figyeljünk fel rá . . . Ha előttünk jár, tudjuk, hogy biztonságban vagyunk . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus a mi érdekünkben jött közénk. Azért vállalta földi életünket, hogy a szó legteljesebb értelmében élhessünk, életünk értékes és tartalmas legyen. A papság az Ő küldetését kívánja folytatni. Ma, a hivatások világnapján, a szentmise elején vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: igénybe vesszük-e a papság szolgálatát?

– *csend* –

Mert csak távoli szemlélői vagyunk a papság törekvéseinek: Uram, irgalmazz!

Mert gőgünk nem engedi, hogy tanácsokat kérjük tőlük: Krisztus, kegyelmezz!

Mert sokszor csak későn fordulunk a papsághoz segítségért: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A mai olvasmány abból a fejezetből idéz, amelyben Péter a rabszolgákat inti, de érvényes minden keresztényre (1 Pét 2, 18–25). Szenvetésében Krisztus mindenkinek világított. Példát mutatott a küzdelemre és a szenvedésre, és mindenkiért halt meg. Ünneplés hangon mondja el azt, amit az ószövetségben az Isten szenvedő szolgájáról szóló ének mond (Iz 53). Ehhez csatlakozik az utolsó mondatban a pásztor képe, amelyet a „tévelygő juhok” kifejezés sugalmaz. Ő ismeri a közösséget és minden egyest. És mindenkiről gondoskodik. De most „megtértetek” a megtérés és a kereszttség által. – Ez meghatározza további utunkat is. Az utat, amelyen Pásztorunk előttünk járt, a halálon keresztül az életbe.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

„Csak nem vagyunk mi is vakok?” – volt egyes farizeusok kihívó kérdése (Jn 9, 40). Hozzájuk intézi Jézus a pásztorról szóló beszédet (Jn 10). Az 1–5 versek képes beszéd, olyan hasonlat, melyet azok nem értenek meg. A további rész (10, 7–18) a magyarázó folytatás. Jézus maga az ajtó (7–10), és Ő a pásztor, a jó Pásztor (11–18). A pásztor és a nyáj (pásztor és nép) összekapcsolása magától értetődő módon az uralkodó és népe, vagy a tanító és a tanítványok megjelölése. Maga Isten az Ő népének pásztora (Zsolt 95, 7; 78, 70–72).

Az, hogy fejezetünkben a pásztor képe egybeolvad az ajtóéval, ne zavarjon titeket. A dolog világos: Jézuson kívül nincs más kinyilatkoztatás, nincs más megváltó igazság, sem pedig az üdvösségnek más útja.

Óriási követelmény! Ahol élet van, az Tőle származik. Krisztus hangja biztosítja az embert arról, hogy Isten igazsága érintette. Aki a közösségben, és egyáltalán az emberek előtt mint vezető, mint tanító és mint az üdvösség közvetítője akar fellépni., az a „jó Pásztor” szolgálatában és ítélete alatt áll. (Jer 23, 1–2; Jn 14, 6)

II.

AZ EGYHÁZ KÜLDETÉSE

„Én vagyok a jó Pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért.” (Jn 10, 11)

A parabolázó Jézus egyik legszebb példabeszéde a jó pásztor . . . Fáradhatatlanul járja Izrael homokos hegyeit, buckás vidékeit. Tanít a hegyen és tengeren. Részt vesz az emberek örömeiben (lakodalomban) és fájdalmában (temetésen). Szóbaáll vámosokkal (Lévi, Zakeus) és bűnös Magdolnákkal . . . Mindenütt ott van, ahol lelket lehet menteni. Az elesett szegény népnek munkás prófétája Ő: kenyeret ad nekik és gyógyulást. Amikor pedig dicsérik, vagy királlyá akarják választani – eltűnik közülük. És mi az eredmény? A munkájának gyümölcse: féltékenység, sok szemrehányás. Lenézik, hisz egyszerű iparosnak a fia. A betűimádó írástudók, farizeusok és főpapok ellene vannak, hiszen lépten-nyomon megszegi a szombatot. Gyógyít a szent napon. Végül is, mint forradalmárt – aki fellázítja a népet és, veszélyezteti a római birodalom és zsidóország érdekeit – hiszen király akar lenni –, keresztre feszítik.

De a jó Pásztor nem lehet sírba zárni. Nemcsak az égben, hanem Krisztus misztikus testében, az egyházban is ott él a világ végezetéig! A nyáját átadta Szent Péternek: „Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat . . .” (Jn 21, 15) Azóta a jó és főpásztorok a pápa vezetése mellett a püspökök. Elszélednek az egész világon és isteni parancs értelmében hirdetik az evangéliumot: hirdetik szegényeknek és gazdagoknak, munkásoknak és munkaadóknak, tudósoknak és tudatlannoknak, vezetőknél és vezetetteknek! Nincs külön evangélium, nincs külön erkölcs egyik vagy másik ember, egyik vagy másik embercsoport, faj, vagy nemzet számára.

Az egyház is jó pásztor! Minden egyes embert nagyon-nagyon nagyra becsül, akár kebelén belül vagy azon kívül él. A legnagyobb érték az egyház szerint Isten, az abszolút jó és hiánytalan tökéletesség, Akitől minden származik és Akiért minden van itt a földön.

Isten után a legnagyobb érték itt a földön az ember, mert Isten képét tükrözi vissza: értelmével, halhatatlan lelkével és szabad akaratával. Az egyház azt akarja, hogy az ember valóban tudatára ébredjen eme lenyűgözően nagy értékének. Olyan érték, hogy Krisztus meghalt érte, hogy megváltsa és üdvözítse az embert!

„Én ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem!” (Jn 10, 14)

Megismerjük Krisztust hangjáról. A béke és szeretet hangján szól hozzánk. Én vagyok a jó pásztor, aki azt akarja, hogy egy akol legyen és egy pásztor! . . . Egy szív és egy lélek! Ő a béke pásztora. „Békét hagyok nektek, az én békémet hagyom nektek” (Jn 14, 27) – mondta. A keresztény béke szolgálata erény és kötelesség számunkra. Hasznos, ami jó és nem azért jó valami, mert hasznos! A középkorban az egyház bevezette a „treuga Dei”-t, hetenként csak három napon lehetett háborúzni. Így békét élvezhettek az asszonyok, a gyermekek, a dolgozó férfiak és szerzetesek. A középkori háborúkban a pápaság volt a nemzetközi jognak egyetlen hiteles magyarázója, védője és oltalmazója!

A reneszánszsal és reformációval újjáéled a népek együttélésének pogány fogalma. Deformálódik a keresztény béke fogalma és a keresztény lelki egység. Mégis a Szentszék dönt még Spanyolország és Portugália között az újvilág felfedezése körüli vitában. I. Ferenc és V. Károly között a pápa volt a közös kötelék, amely a nemzeteket összehozta. Róma egyedül képes pártatlan és minden partikuláris érdektől ment szabad állásfoglalásra. – XIII. Leót Bismarck kérte fel döntőbírónak Német- és Spanyolország között a Yap sziget ügyében. Portugália szintén tőle kért beavatkozást az Angliával kapcsolatos vitában a Zambézin való hajózás ügyében. Haiti és St. Domingó határügyében szintén döntőbíróként szerepelt. XV. Benedek, a béke modern kódexének pápája feltűnést keltett az öt ponttal (az erőszak joga a helyén, lefegyverzés, döntőbíráskodás, szankciók, az agresszió meghatározása). A Wilson-féle 14 pont csak ezeket utánozta. XI. Pius levele a genfi érsekhez az 1922. évi nemzetközi konferencia alkalmából Columbia és Peru Letizia-kikötő ügyében szintén döntő hatású. „Dissipa gentes quae bella volunt”. Ő csak a béke! . . . A béke oszthatatlan! A keresztény belső béke és külső béke egyaránt. A kereszténységben: gondolat és tett, lelkiismeret és élet, cél és eszköz fedi egymást!

Az egyház, Péter hajója 2000 éve hordozza a béke lobogóját. Sokat hánykolódott a történelem tengerén. Nem süllyedt el, árbócáról nem tépte le a vihar e lobogót; jelszava: Béke veletek!

Az egyház élet önfelédkezés. A jó pásztor életét adja juhaért . . . Az egyház sem cselekedhet másképpen. Ő mennyi mártírvér hullott a történelem folyamán Róma földjére! Ő, ha a Colosseum romjaiban is félelmetes falai egyszer megszólalnának! Ő, ha a Circus Maximus, a katakombák beszélni tudnának! Mennyi mindent tudnának nekünk

mondani elmúlt nagy idők nagy embereiről: a kereszténység hőskoráról. A világ legnagyobb temploma: a Szent Péter bazilika és a római Szent Pál bazilika a katakombák, a vértanúk szellemi alapjaira épült. A láthatatlan kegyelmi világ tartja a büszke kupolát! Enélkül már régen csak muzeális emlék lenne!

Az eszme áldozatot követel! – Az életet is néha!

Május 11-én ünnepeljük két nagy mártírunkat: Fülöpöt és Jakobot. Az egyiket 87 éves korában feszítették keresztre Hieropolisban, Kis-Ázsiában. A másikat mint Jeruzsálem első püspökét, letaszították a templom tetejéről . . . A tanítvány nem lehet nagyobb mesterénél. „Én ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem . . .” (Jn 10, 15)

A jó pásztor külső jele a kereszt. A pápa pásztorbotja egyenes bot, a végén kereszttel. Igen, a kereszt jelzi a pásztor. Ez a jel, amely több, mint 600 millió embert összetart: Krisztus keresztje! . . .

Testvérek! Igérjük meg ma, a jó Pásztor vasárnapján, hogy harcolunk az evangélium szent szelleméért, a népek és emberek testvéri szeretetéért és békéjéért. Igérjük meg, hogy mindig hűséges fiai akarunk lenni jó Pásztorunknak és ha kell, életünk során is kitartunk mellette. Ámen.

*

Nézzétek, a katolikus egyházban mennyire megtalálható minden emberileg szép és nemes! A bibliakutatónak azt mondom: Csak mélyre kell ásnod, és a bibliában rá fogsz bukkanni a katolikus igazságra! A történésznek azt mondom: Csak mélyre kell hatolnod, és az egyház történelmében meg fogod látni Isten ujját! A lélek kutatójának azt mondom: Mélyebbre kell hatolnod az emberi lélekbe, és meg fogod hallani, hogy a lélek vallási kérdésekben-elsőbbség után kiált, és hogy vágyik Isten közelségére az Eucharishtiában, hogy óhajtja a gyónást, a holtakkal, szentekkel való közösséget, hogy Édesanya után kiált!

Faulhaber, Zeitrufe, 44.

*

A Szentírás szent könyv, de csak könyv. A tanító az egyház, és ez több, mint a tankönyv. A Biblia a jó legelő, az egyház a jó pásztor, aki nyáját a legelőre vezeti.

Faulhaber, Zeitrufe, 10.

HÚSVÉT UTÁN 5. VASÁRNAP

AZ ÚT, AZ IGAZSÁG ÉS AZ ÉLET URA

Olvasmány:
ApCsel 6, 1–7.

Szentlecke:
1, Pét 2, 4–9.

Evangélium:
Jn 14, 1–12.

Bevezetés

Ha a kereszténység csak szabályok és előírások összességét jelentené, könnyebb volna lecserélni és tönkretenni. De Krisztus mondja: „Én vagyok”. Ő a szikla, az alap. Ő a Pásztor, aki előttünk ment át a halálon az életbe. Ő az Élet és az Út. Aki Őt követi – már útközben – megtapasztalja Isten örömét és szabadságát. Már nem fél többé, mert Isten igazságába és hűségébe rejtezett.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az emberek éheznek a kenyérre, de éheznek az igazságra is.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: törődünk-e az éhező emberekkel?

Próbálunk-e segíteni azokon, akik hamisan gondolkoznak az életről?

– *csend* –

Mert az igazságról nem merünk beszélni: Uram, irgalmazz!

Mert némán szemléljük, hogyan rontják el mások az életüket: Krisztus, kegyelmezz!

Mert életünk példája nem meggyőző: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Krisztus az alapkő, az egyház a templom, amelyet Isten erre az alapkőre épített. A hívők az élő építőkövek. Ugyanakkor szent nép és királyi papság. Gondolatok és képek halmozódnak, átjárják egymást

és kölcsönösen értelmezik egymást. Krisztus az élő kő. Elvetették, megölték, de ő él, és aki benne hisz, az is él és Isten dicsőségére válik.

Jézus Krisztus a kereszten mint élő lelki áldozat mutatta be önmagát. Tökéletesen teljesítette az Atya akaratát. Most mi is – általa – mutathatunk be áldozatot Istennek, amelyet Ő elfogad: mégpedig hitünket, szeretetünk szolgálatát és életünk felajánlását, úgy, amint azt Isten akarja. A papi szolgálathoz azonban az is hozzátartozik, hogy Istent dicsérjük a nagy dologért, amelyet velünk cselekedett, hogy szent népévé alakított.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus előkészíti tanítványait a távozására. Elmegy – a halálon át – az Atyához. A tanítványoknak nehézséget okoz az Atyához való távozás horderejének megértése. A Jn 14, 1–4. versek vigasztalás és figyelmeztetés. A magánytól való félelmet feloldja az Istenbe és Jézusba vetett hit. A vigasztalás Jézus ígérete, hogy nem hagyja magukra tanítványait. Újra el fog jönni és hazaviszi őket a dicsőségbe, amelyben maga is az Atyánál él.

A hívő ember a közbeeső időben sem elhagyatott. Tudomása van élete céljáról és ismeri az utat. Vajon igazán ismeri? Vajon tudatosult-e benne a cél?

Tamás és Fülöp apostolok kérdései (14, 5 és 8) alkalmul szolgálnak, hogy Jézus az útról és a célról lényegeset mondjon. Az út és a cél nem választható el egymástól. Jézus maga az Út, a belépő az Istenhez (vö. 10, 9: az ajtó). Azonban ő a cél is: az igazság és az élet. Isten igazsága tehát nem tan, hanem személy, élet. Minden egyes ember olyan mértékben éli át ezt az igazságot, amilyen mértékben engedi, hogy az megragadja és az élet minden területén irányítsa őt.

II.

Mindenki pap az egyházban? – Ez a kérdés. A kereszténység lényege nem pusztán tanoknak az összessége, hanem Valaki. Kereszténynek lenni tehát nem azt jelenti, hogy csupán a törvények kódexéhez alkalmazkodjunk, és így ott biztonságot találjunk, hanem annyit

jelent, hogy követünk egy Személyt, aki kötelez bennünket egész életünkben. A húsvét utáni 5. vasárnap ezt a témát adja elénk. Egy harmonikus tervet. A központban áll Krisztus témája, aki az élő szikla (2. olv). Szegletkő, olyan szikla, olyan fundamentum, amelyen a fenn tartó mesterfalak találkoznak és így biztosítják az épület szilárdságát. Az élő Szikla az az evangéliumban a valóságban Jézus, aki azt mondja magáról, hogy Ő az Út, az Igazság és az Élet (3. olv.). Út, amely az Életre vezet, és Igazság, amely megvilágítja az utat. Jézus minket az életben szinte kézenfogva vezet és megjárhatja velünk a fénynek az útját, amely egészen az Atyáig vezet. Ő az egyedüli Pap.

De van egy nép, amely teljes mértékben papi jellegű (2. olv). Szent Péter mondja: „választott nemzetiség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok” (1 Pét 2, 9). Ennek kebelében vannak különböző minőségi szolgálatok: így az Igének az apostoli szolgálói, és az imádságnak a szolgálói. A diakónusok, akik az asztal karitatív szolgálatára vannak rendelve (1. olv.) és megtalálunk egy kifejezett felhívást, hogy lássuk meg az egyház szolgálatait kettős viszonylatban, Krisztussal és Isten népével együtt.

Ismeretes, hogy Krisztus az újszövetség egyedüli papja. A Zsidókhoz írt egész levél kifejti ezt a gondolatot. Ő olyan, mint egy híd, amely két pillér között feszül: az emberi és az isteni pillér között. Valóságos ember, aki megosztja szegénységünket egészen a fájdalmas megkísértésig . . . Valóságos Isten, mivel „az Atyának a Fia, és az angyaloknál is magasabbrendű”. Vérével alapította meg és stabilizálta az új szövetséget az Atyával, amely minden szentmisében megújul. A szentségi papság azonban lényegesen különbözik a hívők általános papságától. Ő ugyanis embereket választott ki, mint látható eszközeit megváltó művének. E választottak mindig tudatában voltak feladatuk nagyságnak. (Csak gondoljunk szent Pál apológiájára!) De mégis úgy érzik magukat, mint Krisztusnak szolgálói. Őt képviselik, Őt reprezentálják, vagyis meghosszabbítják itt a földön az Ő jelenlétét. A tőle küldött személyek olyanok, mint ő maga. Alterego – egy héber kifejezés alapján. Az „élet fejedelme” ugyanis azt akarja, hogy látható módon jelen legyen az élő emberek által. Bármilyenek is legyenek az ő emberi gyengeségeik, azok magukban hordoznak valamit, ami érezteti velünk, hogy Krisztus köztünk van. Ő általuk folytatódik Krisztus munkája. „Péter keresztel?” Krisztus keresztel . . . „Júdás keresztel?” Krisztus keresztel . . . – mondja Szent Pál apostol. Éppen ezért az ő szolgálatuk még akkor is élő, ha sajnálatos

módon hiányzik belőlük az élő, személyes tanúságtétel. Isten nevében tevékenykednek. Engedelmeskedni kell nekik, mint Krisztusnak magának, – mondja Antiochiai Szent Ignác.

Mint Krisztus élő eszközei, meghosszabbítják itt lenn az ő tevékenységét, hogy az embereket üdvözítsék. Hirdetik az ő szavát. Az ő ajkukon megnyilvánul Krisztus autentikus, hiteles szava. „A tanítást, amit kaptam tőled, tovább adtam nekik” (Jn 17, 8).

Ők mutatják be az Eucharisziát, Krisztus nevében cselekszenek, mintegy megtestesítve az ő személyét – mondja Szent Tamás. A keresztény népet tekintéllyel vezetik. Az összetartásnak és az egységnek a központjai a papok. Mindezt nem maguktól birtokolják, hanem kizárólag egyedül Krisztustól. Mint ő, vezetnek az úton, közlik velünk az igazságot, és közlik velünk az életet. Tehát Út – Igazság – Élet hírnökei ők.

Mindazonáltal ez az ő funkciójuk nem Isten népén kívül és felette lévő valami, hanem ellenkezőleg, a keresztény nép belsejében létező olyan szolgálat, amely teljesen papi szolgálat.

Világosan kell látni, hogy a papságnak két jól megkülönböztethető és külön típusáról van itt szó. Nincs szó közös nevezőről. Tény azonban, hogy mind a kettő teljesen Krisztusra irányul és egymással szoros kapcsolatban kötelesek elkötelezni magukat az Ország építésére. Szent Ágoston egy frappáns formulával világosan fejezte ki ezt a kapcsolatot: „Részetekre püspök vagyok, és veletek vagyok keresztény . . .”

Ez a gyakorlatban megköveteli minden hívőtől, hogy az életben olyan szolgálatot végezzenek, hogy tudjanak alázatosan és örvendezve szolgálni, amint az Úr tette. A szolgálat lehet alacsonyrandú és földi, lehet hittel téve, de mindenképpen az Ország építésére van rendelve, amely csodálatos módon épül mindennap alázatos valóságában. Mindenkinek felelősséget kell éreznie az egyház és az emberiség iránt. Minden megkeresztelt aktív módon az egyház misszióját kapcsolja saját feladataihoz. Szent Teréz ezt mondta: „Úgy akarok élni, mintha Carmelnak az egész életszentsége tőlem függne”! Analóg esetnek kellene lenni minden hívőnek a magatartása, vagyis minden hívő úgy köteles magát elkötelezni, mintha az egyház egész vitalitása tőle függne. Mintha egyedül tőle függnek, hogy az evangélium elterjedjen, és a testvérek üdvözüljenek . . . Ó milyen gyorsan keresztény lenne az egész világ, ha minden hívő így gondolkodnék, és így is cselekednék!

HÚSVÉT UTÁN 6. VASÁRNAP

AZ IGAZSÁG LELKE

Olvasmány:
ApCsel 8, 5–8.
14–17.

Szentlecke:
1 Pét 3, 15–18.

Evangelium:
Jn 14, 15–21.

Bevezetés

Egy missziós egyház és üldözött egyház, egy kemény munkában megfeszült, és bensőségesen Istennel egyesült egyház nem ellentmondás. Nincs ellentét közöttük. Az egyikhez is és a másikhoz is megvan az egyháznak az ereje, mivel Krisztus Lelkét befogadta. Ez a Lélek isteni nyugtalanság, és a nyugtalanságban is felfrissülés és nyugalom. A Feltámadott az élet teljességét akarja velünk közölni. Annyit ad belőle, amennyinek a befogadására képesek vagyunk.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Régen az emberek ezen a vasárnapon körmenetben vonultak ki a szántóföldekre, hogy jó termésért könyörögjenek. Átérezték azt, hogy függenek Istentől. Napjainkban ez a függés megmaradt. De az átélés sokszor hiányzik.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: átérezzük-e, hogy minden munkánkat Istennel „összhangban” kell végeznünk?

Valóban törekszünk-e Isten „keze alá dolgozni” mindennapi munkánk közben?

– *csend* –

Mivel a sikerek elvakítanak minket: Uram, irgalmazz!

Mivel munkánkkal nem szolgálunk Téged: Krisztus, kegyelmezz!

Mivel időnket eltékozoljuk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A keresztény és a pogány ember között az a különbség, hogy a kereszténynek reménysége van (1 Pét 3, 15; vö. Ef 2, 12). Krisztusban ugyanis láthatóvá vált számára az élet és a szeretet hatalma. Ezért nyugodtan és biztonsággal tud szót emelni hite mellett és szükség esetén meg is tud felelni, ha kérdezik. Tudatában van felelősségének, mely Istennel és a kérdezővel szemben is terheli. Nem ijed meg akkor sem, ha elutasításba ütközik, és hitéért szenvednie kell. „Krisztus is” (3, 18) megtapasztalta az ellenállást. (Iz 8, 12–13; Róm 5, 5–6; 6–11)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézust szeretni nem annyit jelent, mint látható és megfogható jelenlétében megkapaszkodni, hanem „akaratát cselekedni és parancsait megtartani”. Nem arról van szó, hogy a vágyat, a Vele való személyes kapcsolat után egyszerűen félretoljuk. Nem! A távollévő Úr sincs messze. „A segítség” jönni fog: maga a Lélek, akit az Atya küld majd. A János-evangélium a Lelket „Paraklétosz”-nak nevezi, aki segítő, védelmező, szószóló. Más értelemben szerepel itt, mint Szent János első levelében (1 Jn 2, 1).

Nem az Isten ítélőszéke előtt nyújtott szószólásra gondol, hanem az emberek ítélőszéke előtt szükséges segítségre (vö. Mt 10, 19–20). Egyáltalán azokra a problémákra és gondokra figyelmeztet, amelyekkel minden keresztény feltétlenül szembekerül a világban.

A segítséggel kapcsolatos ígérethez társul a második: Jézus maga fog jönni (14, 18–21). Igen, „mi” – Jézus és az Atya – „hozzá megyünk és benne fogunk lakni”. Mindez nem egy meghatározott időpontban valósul meg. Mindig újra osztályrésze lesz annak, aki hisz és szeret. (Jn 8, 21; 16, 16; 10, 30; 17, 11.)

II.

„EGY KIS IDŐ . . .”

A szomorú apostolokat az Üdvözítő a közeli viszontlátással vigasztalja . . . De szól ez nekünk is . . . Ó mennyi komolyság és vigasz, mennyi bölcsesség feszül e három szóban!

Kis idő, vagyis rövid minden földi öröm! Még ott is, ahol gazdag pompa ragyog, ahol minden édes illatot áraszt és bódító mézet kínál, még ott is meghúzódik a mulandóság férgé! Elmúlik az ő örömével a világ! (Jn 2, 17). Jaj a léleknek, ha utána fut! De százszor jaj annak, aki nemcsak az érzékek, hanem a bűn örömei után is rohan! Mert ez is rövid ideig tart ám! De jaj, nagyon is elég ideig ahhoz, hogy a lelket halálosan megmérgezze! . . . Elég ahhoz, hogy az embernek évekig kínzó betegséget és fájdalmat okozzon. Nagyon is elég ahhoz, hogy az örök kárhozatba taszítson!

Testvérek, magatok is tapasztaltátok, hogy az érzéki gyönyör kis idejét hány szerencsétlen ember keserűen emlegette meg éveken keresztül! . . . Sokszor dicstelen halál és lelkiismeretfurdalás jár a nyomában. Elénk mered a kérdés: hol itt a bűn, hol itt a hiba, hogy ennyi átok száll az emberre? Talán abban, hogy a szegény emberek öröm után sóvárogtak, és nagyon is sok örömet kívántak? Ó ezerszer nem! Nem tagadjuk, hogy az embernek örömszüksége van. Az ember örömszüksége van teremtve. De ostobaság és bűn, ha a „kis idő” örömei után áhítozik. Ostobaság, ha halhatatlan lelkét a halandó örömmért odaadja és a „kis időért” az örök életet teszi kockára!

Amikor az ifjúság tüzeiben a vér forrón pezsgő, amikor a világ csábos kézzel kínálja az öröm kelyhét, amikor a könnyelmű barátok csábítanak, amikor a kísértés felénk nyújtja polipkarjait . . . ó, ha ilyenkor meggondolnánk: egy kis idő az egész! Az érzéki vágy és szegényteljes élvezet kis ideje . . . De mennyit kell majd fizetni érte?!

Kis idő, vagyis rövid a földi kín és szenvedés is! Szomorogtok Testvérek? De a ti szomorúságtok örömszüksége fordul, amit senki sem vesz el tőletek. Micsoda vigasztalás számunkra: rövid kis idő a teher és küzdelem, a gyász és szenvedés, de örök a jutalom, az öröm érte! Milyen szörnyű volt a 6 évig tartó világháború vihara! Hónapról hónapra, napról napra állandó, izgalomban és életveszedelemben élni, vagy honvágytól gyötörve évekig fogságban lenni . . . ez kis idő, fakad fel lelkedből a panasz! Évekig betegágyon, gyógyíthatatlan betegségben sínylődni . . . amikor napról napra látjuk hozzátartozóink türelmének állandó csökkenését, ez kis idő, kérdezed tusakodva! Sokan így fordítják vissza, mint keserű kérdést, a tanítványokkal együtt. De Krisztus nem vonja vissza szavát, megmarad mellette: kis idő az egész! És egykor, Testvér, majd igazat adsz neki! Nemcsak az örökkévalóságban, amelyhez viszonyítva minden nevetségesen kicsi, hanem már itt a földön is! Emlékezz rá, amikor beköszöntött a béke

angyala, milyen rövidnek tűnt a háborús idő 6 esztendeje. A mi szenvedéseink is rövidnek tűnnek, ha már túl vagyunk rajta. Már itt a földön a hívő lélek számára a fájdalom sokszor örömmre fordul. A fájdalomból öröm származik, amely előhírnöke az örök vigasznak és örömeinknek.

Kis idő, vagyis rövid idő a földi élet maga is! . . .

Ezt nem kell külön is bizonyítani. Az utolsó háború borzalmai nagyon is véresen aláhúzták ezt az igazságot. Hány millió ember esett el a csataterén? Hány ezer és ezer ártatlan ember pusztult el az embertelen bombázások alatt? Hány ezer és ezer ember számára rövidült meg a földi élet a legkisebb időre! . . .

És vajon biztosak lehetünk-e, hogy holnap, vagy akár egy óra múlva is életben leszünk-e még? . . . De ha még évtizedekig élénk is, mondjuk 60, 80 esztendeig, ha eljön a vég, azt mondjuk: kis idő volt az egész! – Ó milyen komoly következmények folynak ebből! Ha az egész élet csak kis idő, akkor nem szabad könnyelműen eltékozolnom! . . . Ha az egész élet kis idő, nem szabad saját hibámból még jobban megrövidítenem! – Ha az élet ilyen kis idő, nem szabad tékozló, bűnös módon eldorbézolnom! . . . Minden egyes nap értékes darabja ennek a kis időnek! Annyira rövid, hogy csak akkor lesz elég az életfeladat betöltésére, ha minden egyes napot helyesen felhasználunk és értékesítünk. Naponta kell ismételnünk az Úr mondását: „Addig kell végbevinnem annak tetteit, aki küldött, amíg nappal van. Eljön az éjszaka, s akkor senki sem munkálkodhat” (Jn 9, 4).

Íme, mennyi mindent mond a „kis idő” gondolata! Testvéreik! Vigyétek haza ezt az igazságot. Legjobb tanácsadótok, védőtök és barátotok lesz az élet útján. Megadja a feleletet az égető, marcangoló kérdésre: még mindig? Mikor lesz már vége a keresztnek, a bajoknak és szenvedéseknek?

A „kis idő” gondolata visszatartja a tapasztalatlan ifjút a szenvedély csúszós útjain és a bűn felé vezető lejtőn. Ezt kiáltja felé: Állj meg és gondold meg: egy kis idő, egy rövid, röpké pillanat, bűnös gyönyör, amely gyötör! Ezért a becsületed, egészséged, lelked és örök életed kockára teszed? E gondolat felébreszti az álmodozót és henyélőt! Ezt harsogja felé: munkára fel, azt idő nagy kincs, tedd kötelességedet, az élet oly rövid! . . . E gondolat életünk óráját az örök élet normálórájához igazítja. Megtanít arra, hogy a kis időbe oly sok örök tartalmat belegondoljunk, beleimádkozzunk és beledolgozzunk, hogy a boldog örökkévalóságot valóban el is nyerhessük. Ámen.

III.

AZ ÖRÖKKÉVALÓSÁG LEHELETE

Az örökkévalóság lehelete árad felénk e néhány szóból! Krisztus a szomorkodó tanítványokba bátorságot, vigaszt és erőt sugároz. Krisztus e búcsúszavaiban mennyi komoly hangulat, mennyi lelkesítő bátorság rejlik! Krisztus mindent látó szeme előtt a földi idő a legszélesebb horizontig feszült!

Mi nem értjük meg Isten lényegét. Sem az időbe, sem az örökkévalóságba való tekintetét. Mi csak egy kis kört látunk. Csak egy napot szemlélünk, amely nem is sejteti az örökkévalóság végtelen távlatát. Úgy vagyunk, mint a gyermek, aki atyja házából kimenekült a lepke után. Futott, rohant, végül az elérhetetlen célt keresve, eszméletlenül esett össze.

Isten előtt a föld legnagyobb messzesége és az idő legvégső távolága is csak egy kis idő! – Mennyi vigasztaló rejlik ebben a gondolatban! Rövid a fájdalom! Rövid az öröm! Ha az öröm csalogat, gondold rá, hogy gyorsan tovatűnik, mint a felhő az égen, amelyet vihar kerget. Ha a fájdalom lesújt, gondold meg, nem tart örökké semmi, csak egy kis ideig. Minden szenvedés egyszer véget ér . . . Minden mulandó: a gazdagság és a szegénység, a nagyság és a kicsinység, a nehéz és a könnyű feladat és teher egyaránt. De ha ez így van, futja-e életemből, hogy felérjek a hídra, amely az örökkévalóságba vezet?

Nem egyoldalú, kisarkított álláspont-e ez? Nem arra vezet-e, hogy az itteni világot lebecsüljük, vagy megvessük kultúráját, technikáját, értékeit, munkáját és feladatait? Amit az emberi elme évezredek verejtékes munkájával alkotott? Ó nem! Ugyanez az evangélium arra is tanít, hogy a kincset ki kell ásni. Tehát fáradtságos munkával az időt ki kell használni! Nem dologtalan emberként élni! A munkanapot lelkiismeretesen ki kell használni, hogy este megkaphassuk a méltó bért. Az evangélium kötelességteljesítésre és minden erőnk megfeszítésével végzett munkára serkent, hogy az öt talentumot még öttel kamatoztassuk. Ha hűek leszünk Istenhez és az örökkévalóság komoly hite világít bennünk, akkor megtaláljuk a helyes mértéket minden munkakörben és kötelességben!

Testvérek! Az évek repülnek, hamar tovaszállnak! . . . Egy kis idő csak a földi lét. Használjuk fel komolyan és gondoljunk gyakran az örök életre. Ámen.

IV.

AZ ÖRÖM ÉS SZENVEDÉS

„Ti majd sírtok és keseregtek, a világ ellenben örül. Ti majd szomorkodtok, de szomorúságtok örömmre változik . . . ” (Jn 16, 20)

A Szentírás az öröm hírnöke: jó hír. A benne megnyilatkozó vallás Isten atyóságára, Krisztus megváltására, a Szentlélek fényére és vigasztalására támaszkodik. E vallá-ban az Istenség nem titokzatos és félelmes erő! Nem fagyos szfinksz, vagy tűnő fantazma, hanem jóság és szeretetből fakadó valóság. Személy, aki lehajol a szenvedő teremtményhez, hogy felemelje és megvigasztalja. Az élet szomorúságai és nehéz órái nem akadályozzák meg az embert, hogy boldog legyen, feltéve, ha nem szakad el Istentől.

Az örömet hirdeti az ószövetségi és az újszövetségi Szentírás egyaránt.

a) Az ószövetség a félelemnek, a rettegésnek és az isteni igazságosságának az ideje. Tele van mégis örömmel és vigasztalással. A választott népek vidámnak kell lennie, hiszen Isten vele van. Mindenre kiárasztja jóságát, főleg a „nagy király” városára, Jeruzsálemre. – Öröm forrása a szíves Isten-szolgálat: „Cantate Domino . . .” – A zsoltárok tele vannak örömmel, lelkesedéssel! Sátoros ünnepek alkalmából hét napig ujjongott egész Jeruzsálem. Utakon, tereken, házakon zöld gallyak, olajfák, ciprusok mindenfelé. A pap reggel lement szent vizet meríteni a Siloe forráshoz, amelyet a templomba vitt. Egy zsidó közmondás így szól: „Aki nem látta még a szent víz merítését a Siloéból, nem tudja, mi az öröm!” – Az örömet zengi a 118. zsoltár is. Boldogok, akik az Úr útjain járnak. Az öröm hírnökei a próféták is. A messiási remény minden izraelitának legédesebb öröme. Az újszövetségnek harmonikus praeludiuma. Krisztus személyét az apokrif evangélium „suavitas”-nak nevezi. Ebből származott a mondás: „Eamus ad suavitatem, ut hilares fiamus” – Menjünk a kegyességhez, hogy vidámak legyünk . . .

b) Az újszövetség hajnalán a Szűz Anya szintén praeludium a maga „Magnificat anima mea Dominum”-jával (Lk 1, 46). Az agg Simeon boldog énekével: „Most bocsásd el Úram a te szolgádat békeességben . . .” szintén a békés örömet éneкли (Lk 2, 29). – A pásztorok a daloló angyaloktól szintén az öröm szavát hallják: „Ne féljetek, pásztorok . . .” (Lk 2, 10).

Jézus egyénisége csodálatos hatást gyakorolt a szívekre . . . Kemény, izmos, munkás emberek egy tekintetére, egy szavára ott hagyták hálojukat, családjukat. A vámosok a pénzes asztalt, házukat. És követik Őt lelkesen, mindentről megfélelkezve . . . A gyermekek seregestől veszik körül . . . A tömeg lelkesedésében királlyá akarja választani.

Igaz, az evangélium nem szól arról, hogy Jézus valamikor is neveltetett volna, vagy örömét külsőleg is kifejezte volna. De nyíltan, mondja, hogy beteljesítette a jövendölést. Nem volt szomorú, nem volt rosszkedvű soha. A pesszimizmusnak semmi vonása sem található meg életében. A szegény embereknek hirdette a felszabadulást, az örömet olyan korban, amikor a farizeus rigorizmus és formalitás tartotta hatalmában az embereket.

Jézus egyik nap bemegy a zsinagógába. Felmegy az emelvényre. Előveszi Izaiás próféta könyvét. Ezeket olvassa: „Az Úr lelke énrajtam. Felkent engem, hogy hirdessem a jó hírt a szegényeknek, küldött meggyógyítani a törődött szívűeket, hirdetni a foglyoknak a szabadságot, vakoknak a látást . . . ” Utána becsukta a könyvet, s a zsidókhoz fordulva mondta: „Az Írás eme szava ma teljesedett be előttemek” (Lk 4, 18) A valóságban Krisztus küldetése a földön a jóság és fény missziója. A betegeket gyógyítja, a szomorúakat vigasztalja. Mindenkit boldoggá akar tenni. Békét és megbocsátást hirdet. Felkeresi az eltévelyedetteket . . . Szeretettel mondja: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok és terhelve vagytok, és én megnyhítlek titeket . . . ” Majd később: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű . . . ” (Mt 11, 29). Korának rigoristái és túlzói ellen, a farizeusok és írástudók ellen felemeli szavát, mert elviselhetlen terheket raknak az emberek vállára . . . Keresztelő Szent János, saját előfutárja kemény penitenciájával és önmegtagadásával kapcsolatban így szól: „Eljött János, nem evett és nem ivott . . . Most eljött az Emberfia, eszik és iszik” (Mt 11, 18).

Jézus helyesli követőinek tisztességes örömeit. Elősegíti és részt vesz rajtuk. Működésének kezdetén elfogadja az esküvői lakomára való meghívást. Nem utasítja vissza a vámosok (bűnösök) meghívását sem. Leül velük egy asztalhoz. Nem törődik a megszólással, hogy „jó evőnek és ivónak” titulálják. (Mt 11, 19). A menyországot is menyegzőhöz hasonlítja. Nem törli el a bűnt, de enyhíti, észszerűvé és elviselhetővé teszi. Ám óv a képmutatástól. „Amikor bűntölk, ne szomorkodjatok, mint a képmutatók” (Mt 6, 16).

Mielőtt eltávozott a földről, nagycsütörtökön vacsora, bankett keretében búcsúzik . . . Az Eucharisztia alapítását az öröm hangulata veszi körül. „De viszontlátlak benneteket, s akkor majd örül szívetek és örömötöket nem veheti el tőletek senki” (Jn 16, 22).

Mennybemenetele után pedig a Szentlelket, a Vigasztalót küldi hozzájuk . . . Az apostolok mintegy megittasodnak az Isten szeretetétől és rettenthetetlenül hirdetik Krisztust.

Noha az evangélium az öröm evangéliuma . . . feltűnik benne a kereszt komor alakja és a Kálvária árnyéka is. Jézus követőinek szenvedést és üldözést jövendöl . . . Követésének feltételét ünnepélyesen az önmegtagadásban, lemondásban és áldozatban jelöli meg. Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel a keresztjét . . . Testvérek! Úgy látszik, ez ellentétes az örömmel, a vigassággal. De nem! Ez csak a látszat! Krisztus a szenvedésnek értelmet, célt ad. Jótékony hatású, amely örömet idéz elő . . . Hiszen a szenvedés relatív érték, amely a kapcsolatos rossztól függ. Accidens, későbbi járuléka. Az öröm ellenben az elsőbb, eredeti, örök. A léleknek a természete és lényeges törvénye.

Krisztus tanításában a szenvedés meg akar őrizni a teremtményekhez való tapadástól. Attól, hogy azokban teljesen elmerüljünk. A szenvedés fény, amely felfedi előttünk az ég igazi örömeit. Világít a földi élet csalóka ígéretei között. Azt hirdeti, hogy a jelen élet nem a teljes élet. Annak csak nagyon kicsi része. Kezdeté és előkészítője, praeludiuma egy szebb, egy boldogabb jövendő életnek! A föld csak a harc színhelye a jutalomért. Csak motívuma egy hatalmas szimfóniának.

Testvérek! A keresztnek is megvan a maga szépsége. Csak szem kell hozzá. Igaz, Krisztusnak, a fájdalmas férfiának első látása, aki a keresztről véresen függ, közvetlenül nem ébreszti bennünk az öröm érzelmeit. De a lelki örömnél és a hitnél mélyseges forrása is az a tény, hogy az Isteni Hős, aki vérét adta a kereszten, az üdvösség leghevesebb ellenségei elleni küzdelemben meghal és halálával győz! Így a kereszt a győzelem jelévé magasztosul. Az élet szimbóluma lesz. Száraz ág, amely virágot és gyümölcsöt terem! Íme a tövisek között rózsák fakadnak!

Testvérek! Ugyanez történik meg minden keresztény ember keresztjével. Mindennap felvenni és hordozni saját keresztünket, feláldozni rajta saját testünket, megölni magunkban a régi embert: nemcsak hősiesség, hanem a belső kisugárzása is! A harc tehát nem az

öröm ellen, hanem az ellenség ellen irányul. Azért Krisztus tanítása, amikor megparancsolja a bűnös örömök gyászos édességeiről való lemondást (amelyek nem igazi örömök), sehol sem tiltja meg a megengedett természetes örömeket.

Tapasztalati tény: a szomorúság fonnyaszt, sorvaszt és életúntá tesz. Az öröm ellenben napsugár: éltet, melegít és emel. Testvérek! Rázzuk le tehát magunkról a pesszimizmus nehéz béklyóit és menjünk az öröm, a győzelmes Krisztus útján! Ámen.

*

A szenvedők bírják eztán a földet.
Édes gyönyör leszen hullatni könnyet.
Az erdő hallgatag, szelíd magánya
A búsulóknak lesz vigasztalása.
Ki szomorú nem volt, az mind pogány,
Ő rendelé ezt így a Golgotán.
Ő, aki jámbor, irgalmas, szelíd
S elvette a világnak bűneit.

(Reviczky Gyula: Pán halála)

*

Gyermekszívvel, öntudatlan,
Nyugszom meg e gondolatban:
Hogy övéit el nem hagyja,
Ki mindnyájunk édesatyja.

(Arany János: Itthon)

HÚSVÉT UTÁN 7. VASÁRNAPON

AKIKÉRT JÉZUS IMÁDKOZOTT

Olvasmány:
ApCsel 1, 12–14.

Szentlecke:
1 Pét 4, 13–16.

Evangelium:
Jn 17, 1–11. a.

Bevezetés

Jézus nem azért jött, hogy megoldja a világ minden problémáját. Alapvetően csak egyetlen probléma létezik. Az, hogy az ember ember maradjon, vagy inkább, hogy azzá váljék. Ez az, ami megdicsőíti Istent. Jézus megmutatta az utat: Ő maga az Út, mégpedig Isten útja az emberhez, és az ember útja Istenhez . . .

Isten az ember-Jézusban lett láthatóvá számunkra. Arca az Isten arca. De hol látjuk mi Jézust? Ő azt akarja, hogy azokban az emberekben ismerjük őt fel, akikkel mindennap találkozunk. Nem lehet szó istenkeresésről, Isten megtalálásáról, ha közömbösen elmegyünk az embertestvér mellett, akiért Jézus szintén meghalt.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A pénzahhászás igénybe veszi testünket, szellemünket, lelkünket. Nem visszük-e ezt a „sportot” túlzásba? Nem veszítjük-e el közben szemünk elől üdvösségünk szempontjait?

– *csend* –

Ha anyagiassak vagyunk: – Uram irgalmazz!

Ha a jólét biztosítása minden időnket elveszi: – Krisztus kegyelmezz!

Ha örök üdvösségünkkel nem törődünk: – Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az első Péter-levél záró buzdításai összefoglalják a korábban mondottakat. A keresztény embert reálisan gondolkodó emberré teszi e

világ mulandóságának tudata, és az eljövendő világra való várakozás (4, 7). Ezért a dolgokat valóságos értékük szerint ítéli meg. A dolgok vége hamarosan várható, amely egyúttal Krisztus dicsőségének kinyilatkoztatását jelenti, azaz Krisztus hatalmát és nagyságát. A jelenben azonban Isten hatalma és Krisztus dicsősége az emberben lesz láthatóvá, aki a Szentlélek erejének birtokában kész Krisztusért szenvedni (ApCsel 5, 41) (Mt 5, 11–12; Iz 11, 2; Róm 5, 3–5; Kol 3, 4; Jak 1, 2–4).

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus búcsúbeszédeit búcsúimája, a „főpapi ima” követi (Jn 17, 1–26). Most eljött az „óra”, amelyre Jézus egész élete irányult. Az ima központi kérése, hogy az óra értelme valóra váljék, hogy a keresztáldozat meghozza gyümölcsét. Jézus kéri:

1. „megdicsőítését,
2. tanítványai megőrzését és megszentelését,
3. az összes hívők egységét.

Kéri, hogy az Atya – a halálon át – dicsőítse meg őt, azaz vegye fel őt, az örök Fiút emberi természetével együtt Isten isteni létébe. Ezáltal maga Isten dicsőül meg. Az emberek fel fogják ismerni az Atyát és a Fiút, és imádják őket. Jézus megdicsőülése tehát az Atya megdicsőülését szolgálja és az emberek üdvözülését.

Az ima hátralévő része őket illeti. Azzal, hogy Jézus önmagáért imádkozik, tanítványaiért imádkozik és mindazokért imádkozik, akik hinni fognak. (Jer 31, 31–34; Jn 2, 4–5; 3, 35–36; Fil 2, 6–11; 1 Jn 5, 20–21)

II.

ISTEN TITKA

„Testvérek, ne riadjatok vissza az emberek bűneitől! Szeressétek az embert bűnében is, mivel a jó Isten képmása, a szeretet csúcsa. Szeressétek Isten egész teremtését. A mindenséget, a homokszemecskét éppúgy, mint minden levélkét, és Isten minden sugarát.” (Dosztojevszkij)

Assisi Szent Ferenc
Naphimnusz

Mindenható, fölséges és jóságos Úr,
Tied a dicséret, dicsőség és imádás,
És minden áldás,
Minden egyedül téged illet, Fölség,
És nem méltó az ember, hogy nevedet kimondja.

Áldott légy, Uram, s minden alkotásod,
Legfőképpen urunk-bátyánk a nap,
Aki a nappalt adja és aki ránk deríti a te világossággal
És szép ő és sugárzó, nagy ragyosággal ékes:
A te képed, Fölséges.

Áldjon, Uram, téged hold nénénk és minden csillaga az égnek,
Őket az égen alkotta kezed, fényesnek, drága szépnek!
Áldjon, Uram, tégedet szél öcsénk,
Levegő, felhő, jó és rút idő,
Kik által élteted minden te alkotásod.

Áldjon, Uram, téged víz hígunk,
Oly nagyon hasznos ő,
Oly drága, tiszta és alázatos!

Áldjon, Uram, tűz bátyánk;
Vele gyújtasz világot éjszakán.
És szép ő és erős, hatalmas és vidám.

Áldjon, Uram, téged Földanya nénénk,
Ki minket hord és enni ad,
És mindennemű gyümölcsöt terem, füveket és színes virágokat.
Áldjon, Uram, tégedet minden ember, ki szerelmedért másnak megbocsát.

És aki tűr gyötrelmet, nyavalyát.
Boldogok, akik tűrnek békességgel,
Mert tőled nyernek majd, Fölséges, koronát.

Áldjon, Uram, testvérünk, a testi halál,
Akitől élő ember el nem futhat.
Akkik halálos bűnben halnak meg, jaj azoknak,
És boldogok, akik magukat megadták te szent akarotodnak.
A második halál nem fog fájni azoknak.

Dicsérjétek az Urat és áldjátok
És mondjátok hálát neki
És nagy alázatosan szolgáljátok.

Ford.: Sík Sándor

PÜNKÖSD

ÉLŐ VIZEK FORRÁSÁNÁL

VIGILIA – ELŐESTI MISE

Olvasmány:
Ter 11, 1–9.

Szentlecke:
Róm 8, 22–27.

Evangelium:
Jn 7, 37–39.

Bevezetés

Az újszövetség törvénye nincs kőtáblába vésve. Nem könyvek és okmányok tartalmazzák. Nem is betű, hanem lélek és élet: Isten Lelke és az Ő élete.

Mind a keresztények, mind pedig az ószövetség népe számára nagy és végzetes kísértést jelent a külső emberi műre támaszkodni és itt meg is rekedni, mert „a test nem használ semmit” (Jn 6, 63).

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Hányszor szeretnénk, hogy bárcsak a Szentlélek ereje működne bennünk, mert gyengének és elesettnek érezzük magunkat.

Tegyük fel magunkat a kérdést: kérjük-e buzgón, kitartóan a Szentlélek erejét?

– *csend* –

Ha beletörődünk tehetetlenségünkbe: Uram, irgalmazz!

Ha nem érdekel minket embertársaink üdvössége: Krisztus, kegyelmezz!

Ha félünk a lelki megújulástól: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Jézus megváltott és megmentett minket. De mindebből még nem látható semmi. Saját életünkben és mindenütt a világon sajnos sok gyengeséget, fájdalmat, bűnt és halált látunk. Hogyan szerzünk tehát

tudomást megváltottságunkról? Megmondja nekünk Isten szava, amelynek hiszünk, és felel rá az Isten Lelke, akit a keresztségben kapunk. Ő erőt ad a hithez, a reményhez és az imádsághoz. Ő imádkozik bennünk és értünk. Jobban ismeri szívünk szegénységét és vágyait, mint mi magunk.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A sátoros ünnep utolsó nagy napján nyilatkoztatja ki magát Jézus a népnek, mint élő vizek forrását (Jákob kútjánál a szamariai asszonynak tette: Jn 4, 10). A víz mint a lehelet és a vihar is, a Szentlélek jelképe. A vízfakasztás a pusztában, és a vízmerítés a sátoros ünnep alkalmával, rejtett utalások voltak Isten tulajdonképeni adományára, a Szentlélekre, az „Úrra és életadóra”.

A kereszten felmagasztalt Krisztus oldalából vér és víz tört elő (Jn 19, 34. vö. 1 Jn 5, 6–8.) Aki a felmagasztalt Úrban hisz, elnyeri Lelkét és részesül isteni életében. (Kor 15, 45; 2 Kor 4, 11)

II.

Jézus ígérete Pünkösd napján teljesült. A Lélek jövetelét a fül viharzúgásként hallja, a szem lángoló tüzet észlel. A külső jelenések tovatűnnek, csak az újjáteremtett valóság marad meg. A tanítványok kicsiny, megfélemlített seregéből világot átfogó egyház lett. Ami Pünkösdkor történt, ma is mindig újonnan és felfoghatatlannal megtörténik. Krisztus egyházát arról fogják felismerni és megítélni, vajon helyet ad-e a Lélek működésének és minden népnek, minden időkben korszerűen tudja-e elvinni Isten üzenetét. (ApCsel 4, 31; 10, 44–48)

*

A Szentlélek hét ajándéka

Ó Szentlélek, jöjj és töltsd be
a szívünket tündökölve,
szent mennyei Fény, hintsd szét
ajándékok hét kincsét.

Add nekünk a bölcsességet,
amely által itt a lélek
szünet nélkül, epekedve
az örök jót keresse.

Értelmet adj, áldott Isten,
találjuk meg mindig itt lenn
az igaz célt, az utat,
mely a menny felé mutat.

Szállj le ránk, jó tanács Lelke,
öltöztess fel erényekbe,
igazságod lángheve
lelkünk világítsa be.

Áradj ki ránk erő Fénye,
hogy győzzük a kísértést le,
s maradjon meg mindvégig
lelkünkben szent hűség itt.

Jöjj tudomány égi kincse,
igaz tudást adj a szívbe,
amely izzó, tiszta hit
s amely nem kételkedik.

Jámborságodnak drága Lelke,
buzdíts forró szeretetre,
gyúljon bennünk áhítat,
és imádjuk az Urat.

Taníts istenfélelemre,
hogy az Úrnak alávesse
az ember mindig magát
s lelkét béke fonja át. Amen.

(Ölbey Irén)

PÜNKÖSD NAPJÁN

LÉLEK – A NAGY AJÁNDÉKOZÓ

Olvasmány:
ApCsel 2, 1–11.

Szentlecke:
1 Kor 12, 3. b.–7.
12–13.

Evangelium:
Jn 20, 19–23.

Bevezetés

Azt mondják, hogy az 50 napos időtartam – a feltámadás vasárnapjától pünkösdvasárnap hajnalig – egyetlen ünnepnap: „az Úr nagy napja” (Missale Romanum 1970.). Az ószövetségben a pünkösd vidám aratóünnep volt. Most azonban új pünkösdöt ünnepelünk, mint ahogy új húsvétot is ünnepeztünk. Pünkösd a húsvét gyümölcse. Jézus feltámadásának, megdicsőülésének beteljesülése és igazolása. Mert vettük a Lelket, tudjuk és bizonyítjuk: Jézus a Krisztus, Ő az Úr. És tudjuk, hogy a nyelvek és nemzetek sokfélesége ellenére Isten egy népe vagyunk. „A Lélek ajándékait pedig ki-ki azért kapja, hogy használjon vele” (1 Kor 12, 7).

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Pünkösd a Szentlélek eljövetelének ünnepe. Ma mégsem elsősorban az kérdezzük, hogy „kicsoda a Szentlélek?” – hanem azt, hogy „mit tesz a Szentlélek bennünk?”

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tapasztaljuk-e a Szentlélek működését önmagunkban?

Érezzük-e sodrását, amellyel együtt kellene működnünk?

Figyelünk-e azoknak a kortársainknak a szavára, akik megfogalmazták számunkra a Szentlélek üzenetét?

– *csend* –

Mert lélektelenül élünk és dolgozunk: Uram, irgalmazz!

Mert nem béke tölti el szívünket: Krisztus, kegyelmezz!

Mert nem járunk nyitott szemmel a világban: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A tanítványok közössége a hitvallásban: „Jézus az Úr” – fejezte ki hitét, Jézus feltámadásában és megdicsőülésében az Atya jobbján (vö. Fil 2, 9–11). Jézust csak annak a Léleknek erejével lehet Úrnak vallani, akit a Megdicsőült az Atyától küld. Ugyanez a Lélek műveli az egyházban az adományok, a hivatalok, a képességek sokféleségét, Aki a hit és a hitvallás egységét megteremti. A különböző elnevezések: „Lélek”, „Úr”, „Atyaisten” Isten benső gazdagságát fejezik ki és ugyanakkor világossá teszik a különböző adományok bensőséges kapcsolatát. Mindazok, akik Krisztushoz tartoznak, egyetlen egy „testet” alkotnak, és minden egyes ember adományaival és képességeivel az egész szolgálatában áll.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Nagypéntek, Húsvét, Mennybemenetel, Pünkösöd időrendi egymásutánjában ünnepeljük az egyetlen húsvéti misztériumot: Jézus megdicsőítését (felmagasztalását) és a mi megváltásunkat. A Lélek elküldése is a húsvéti eseményhez tartozik. Ezért számol be róla a János evangélium Húsvétvasárnap. A Feltámadott húsvéti köszöntése: „béke”. Húsvéti ajándéka pedig az öröm. Mindkettő a Szentlélek gyümölcse (Gal 5, 22). Ő a nagy húsvéti ajándék, Aki minden egyéb adományt magába foglal. Összeköti a tanítványokat örökre a feltámadott Úrral és egymás között egyesíti őket egymással is, valamint a bűnök megbocsájtásával új világot teremt (Jn 17, 18; Mt 28, 19; 16, 19; 18, 18).

II.

A SZENTLÉLEK MŰKÖDÉSE (Jn 14, 23–31)

Az isteni Lélek működése titokzatos. Jézus az esti szél zúgásához hasonlítja: „A szél ott fú, ahol akar. Hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön és hová megy” (Jn 3, 8). Valahol felkel és láthatatlanul és mégis érezhetően, felfoghatatlanul, megfoghatatlanul, és mégis érezhetően, mégis valóságosan jön felénk. Aztán hirtelenjében továbbmegy beláthatatlan messzeségekbe. Minket csak mentében érint.

„Így történik mindenkivel, aki Isten Lélekéből születik”. Titokzatos hatalom irányítja. Pünkösöd ünnepén, a Szentlélek leszálltakor zúgás hallatszott az égből, mintha hatalmas vihar közeledne és betöltötte az egész házat, amelyben Jézus tanítványai voltak. A Lélek stílusa a vihar stílusa, kifürkészhetetlen mélységekből tör elő. Kiszámíthatatlan és szuverén, féktelenül sürgető erő. Kikutathatatlan távolba utasító.

A titok megmarad még akkor is, ha most megkísérlünk erről a működésről valamit leírni. Jézus és az apostolok kijelentéseihez tartjuk magunkat, a Szentlélek küldőjéhez és első fogadóihoz.

Jézus Pünkösöd ünnepének örömhírében megígéri: „Ha valaki engem szeret . . . azt Atyám is szeretni fogja; eljövünk (a Szentlélekkel) és lakást veszünk nála”. A hírt ámulva és örömmel vesszük. Ilyen sokat érünk a Háromságos Istennek? Olyan szép a bensőnk, hogy a Szentlélek nálunk akar lakni, otthon lenni és állandóan ott maradni? Így tehát tudjuk, hogy hol találjuk Őt és hol érhetjük el: a szívünkben! Mit tesz Ő ott mindig? Jézus mondja: „Megtanít titeket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondtam nektek.” Napjainkban, amikor a hit dolgaiban pusztító tudatlanság grasszál, mily szükséges ez a működés! A mi felvilágosítási és oktatói módszereink sajnos nem hatásosak. A baj mélyebben székel annál, hogy azt emberi bölcsesség és ügyesség elháríthatná. Ezért hívjuk le a Szentleket a pünkösdi napok folyamán az emberi léleknek erre a mai betegségére, hogy árássa el erejével. Világítsa meg lelkünk sötétségét. Késztesse emlékezésre feledékenységünket. Kényszerítse felületességünket, hogy a helyest gondolja, és mindent végiggondoljon, hogy azután gondolkodásunkkal is Istenhez jussunk, az eredethez és a célhoz! Adja meg a Szentlélek szellemünknek a feszítő erőt, hogy Istenre is gondoljunk, ne csak a hétköznapi primitív dolgaira! Adja meg nekünk az örömet Jézus szavában, „benne rejlik a tudomány és bölcsesség minden kincse” (Kol 2, 3).

Szent Pál mondja: „Isten szeretete kiáradt szívünkben a Szentlélek által, akit ajándékba kaptunk” (Róm 5, 5). Mily szükséges ez az ajándék az általános gyanakvás és általános bizalmatlanság korában! Amikor a féktelen gyűlölet életrevalóságát és szükségességét bizonyítják, és az önzés – mint egyedül jogosult és célravezető életfelfogás – aratja győzelmét. Mit tehet a szeretet az atombombák és rakéták kíméletlensége ellen? A Szentlélek újra felbátorít a szeretetre! Engedi, hogy átéljük fensőbbiségét és felszabadító boldogását. Összekapcsol

bennünket az isteni szeretet mélységével, ami Ő maga. Most már nem fogyhat ki a szeretetünk! Most már sohasem jutunk „a végére” . . . A gyűszűnyi szeretet, amelyre a mi szegény szívünk képes, össze van kapcsolva az új isteni szeretet tengerével. Ezért lehet a keresztény embertől feltétlen, meg nem szűnő szeretetet várni mindenki iránt. A felettünk álló Szentlélek szeret rajtunk keresztül. Jaj nekünk, ha a szeretet áramkörét megszakítanánk! Isten sújtana ránk, ha meg akarnánk akadályozni a Szentlélek lényegéhez tartozó szeretet folyamát! Ha meg akarnánk Őt akadályozni a szeretetben!

Szent Pál mondja: „Akiket az Isten Lelke vezérel, azok az Isten fiai” (Róm 8, 14). Az általános fáradtság és stagnálás korában, amikor a közömbösség járványa és az érdektelenség uralkodik, és az emberben elhal a nagy értékek iránti érdeklődés – mily fontos a Szentlélek működése! Isten fiaiba valóságos motor van beépítve, amely a lanyhákat megmozgatja, és a hanyagokat ösztönzi. Ez a motor lelkesedést és lendületet ad, mégpedig nemcsak a fiatal években, amikor a vitalitás még csalóka . . . A Szentlélek megadja nekünk azt az el nem múlt fiatalságot, amely idősebb embernek is örömet ajándékozik a keresztény élet kockázatában.

Testvérek . . . legyen közös imánk, hogy kiesdjük a Szentlélek ajándékait, a nemes buzgóságot, a tüzes kiállást Isten ügye mellett. A bátor rettenthetetlenséget, amely semmi áldozattól sem riad vissza. Fogadjuk higgadtan, ha az emberek szélsőségesnek és túlzónak, fanatikusnak mondanak minket! Az ő lanyhaságuk Isten országát a szakadék szélére sodorja és az istentagadók gúnytárgyává teszi. Istennek emberekre, tanúkra, hirdetőkre, szentekre van szüksége!

„Nem tudjátok-e – kérdi Szent Pál – hogy Isten temploma vagytok és Isten Lelke lakik bennetek”? (1 Kor 3, 16) Úgy véli, hogy ezt tulajdonképpen tudnotok kellene és eszerint kellen viselkednetek! Ne tegyétek Isten házát rablók barlangjává, irodává, bárrá, stadionná! Őrizzétek meg magatokban az Isten Lelke székesegyházának méltóságát!

III.

A SZENTLÉLEK „NYUGTALANSÁGA”

„Ne tartsuk túlságosan magától értetődőnek a kérést, hogy térjen be hozzánk a Szentlélek, mivel a Szentlélek oda, ahová betér és lakást

vesz, nemcsak „adományait” hozzá magával, hanem ugyanakkor nagymértékben kényelmetlen, sőt zavaró vendég . . .”

Ugyanaz a Szentlélek, akiért joggal és forrón esdeklünk, egyúttal félelmetes háborgatója minden személyes közösségi magabiztosságnak; Ő Isten támadása élettelenségünk és önhittségünk ellen. Nem tartja tiszteletben a hagyományos intézményeket, a külső rendet, ha öncéllá lettek . . .

A két „elem”, amely Pünkösöd történetében, mint a Szentlélek kísé-
rője jelensége és szimbóluma jelenik meg: a szélvihar és a láng – min-
den elem legfélelmetesebbje, mivel semmit sem hagynak a helyén és
rendes állapotban . . . Aki hisz a Szentlélekben, mint Isten teremtői
aktivitásában, és ebben a hitben kéri a Szentlélek eljövetelét, annak
tudnia kell, hogy ezzel az isteni nyugalanságot hívja, a nyitott Isten
„háborgatása” számára, amikor „tulajdonában”, szokásaiban, sőt
gondolkodásmódjában is megzavarja, ha ezek már nem alkalmasak
arra, hogy az üdvös nyugalanság és tette serkentő igazság edénye
legyen. Aki tehát így esdekel: „Jöjj Szentlélek!” – annak késznek kell
lennie azt is kérni: „Jöjj és háborgass engem ott, ahol zaklatásra nincs
szükségem!” (Wilhelm Stählin)

*

Szárnyaljon bennem az ének:
legyen pünkösdi lélek.
A nemesben, a jóban
örömmel munkálkodjam.
S a céлом itt a földön
az Isten felé törjön.

. . . .
Éljek reményben, s hitben,
s a fénylő igazságnak
igaz ösvényén járjak,
s mindig ihletben égjek.
Jöjj el, jöjj el, Szentlélek!

(Ölbey Irén: Pünkösdi lélek)

PÜNKÖSDHÉTFŐ

A KÖZÖSSÉG EGYSÉGE

(TÖBB HELYEN EZT IS ÜNNEPKÉNT TARTJÁK SZÁMON)

Olvasmány:
Ef 4, 2–6.

Szentlecke:

Evangelium:
Jn 15, 26–27; 16, 1–3.
12–15.

Bevezetés

A Szentlélek műve és adománya, hogy az emberek Krisztust megismerik, elismerik, Benne hisznek és szeretik Őt. A hely azonban, ahol a Lélek beszél és tevékenykedik, az egyház. Konkrétan: az itt és most összegyűlt közösség.

„A Szentlélek közössége” nem üres szólam. A Lélek teremt egységet a közösségben. Ő ébreszt örömet a közös imádkozásban és éneklésben. Ő segít a hithű keresztény életvitelhez.

A közösség éppen úgy, mint az egyén, szabadon engedheti működni a Lelket, vagy pedig merev mozdulatlanságban elzárkózhat előle. „Akik engedik, hogy Isten Lelke vezesse őket, azok Isten gyermekei.”

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Isten kiárasztotta Szent Lelkét az apostolokra. A bér-málás szentségében mi is megkaptuk bőkezű ajándékait. – Hol lennénk mi már, ha Isten nem adná mindnyájunknak kegyelmét? – Nem kellene-e nekünk is ragyonalúbbnak lennünk embertársaink iránt?

– csend –

Mert csak keveset imádkozunk: Uram, irgalmazz!

Mivel jóakaratumk olyan felületes: Krisztus, kegyelmezz!

Mert előítéleteinkhez annyira ragaszkodunk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A keresztények egysége nemcsak az emberek jóakarátán múlik. Krisztus a kereszten minden szakadást legyőzött: a szakadást Isten és ember között, de az emberek egymás között jelentkező ellentéteit is. Ami a keresztényeket egyesíti, sokkal nagyobb mindennél, mint ami őket elválaszthatja. A Lélek, akit egyházával közöl: az öröm, a béke, az egység (Kol 3, 12–15; 1 Kor 12, 12; 13; Róm 12, 5; 1 Kor 12, 4–6.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus a világban ellentmondásra talált. A tanítványoknak is ezt kell tapasztalniuk. A Jézus elleni per nem ért véget. Jézus tanítványai az idők végezetéig tanúskodnak Isten igazságáról, amely Jézusban lett láthatóvá. A bennük lakó „igazság Lelke” ad meggyőző erőt szavuknak. A tanítványok nemcsak arról tanúskodnak, amit Jézus mondott és cselekedett; Jézus az Atya dicsőségében él és egyháza szívében. Ezt akarja az igazság Lelke a tanítványok szava és cselekedete által bizonyítani.

II.

NEM ELÍTÉLNI, HANEM ÜDVÖZÍTENI Jn 3, 16–21.

Azt kellett volna elvárunk, hogy Isten ítélkezni küldi Fiát a világba. Meg kellett volna értenünk, hogy Isten a világ állapotát már nem tűri el, hanem annak véget vet. Vajon rendben volt, amikor eljött az Isten Fia? Most egyensúlyban van talán? Nem, még mindig attól kellene tartanunk, hogy Isten bíróként jön el a világot megítélni. A világ saját hibájából lazult ki eresztékeiből. Isten dicsőségére volt teremtve, mégis mindent megtett, hogy az Istenhez kötöttségéből kilazulhasson.

Most olyan önállósággal dicsekszik, amelyet egyedül Istennek köszönhet. Isten ereje nélkül egy pillanatig sem létezhetne, mégis úgy tesz, mintha valóban önálló lenne. Nem vesz tudomást Istenről, aki

fenntartja. Megtagadja tőle a köteles tiszteletet. Gonosztevőre hasonlít, aki áldozatától pénzt kér kölcsön, hogy azzal revolvert vásároljon, amellyel majd lelövi jóttevőjét. „Micsoda aljasság!” – mondanák az emberek, ha hasonló hírt olvasnának az újságban. Ám ők maguk nap-nap után ugyanezt teszik. Ők a képmutatók! Így tehát a világot önteltség, szeretetlenség, élvezetvágy és Istentől elszakadás jellemzik.

Túlzásba esem talán? Nem, a világ megpróbált megszökni Ura elől, és a sátán karmaiba került, pedig nem az övé, a sátán csak bitorolja a hatalmat felette. Mindebben a legrosszabb talán nem is a gyakori bűntény, hanem a mohóság, amellyel sokan nap mint nap új érdekes gyilkosságokról szeretnének olvasni, különben túl unalmas lenne. Képmutatók! Várva-várják az új alkalmat, hogy joggal botránkozzanak a mai világon!

A legrosszabbtól kellett volna tartanunk. És ekkor Jézus, az Isten Fia, maga hirdeti nekünk a hiteles örömhírt: „Isten nem azért küldte Fiát a világba, hogy megítélje a világot, hanem hogy üdvözüljön általa a világ” (Jn 3, 17). Mily boldog meglepetés: Isten nem él jogával! Újra és újra próbálkozik, ezerszer megkísérli jósággal! Senkinek sem kell elvesznie, mindenki üdvözülhet! Mennyit tett az Úr a világ üdvözítéséért! Nem fenkölt távolságból mentet meg minket, hanem lejött élénk ebbe a szűkös, bűnös világba. Felejtethetlen ígéret mondott, az igazság és bölcsesség ígéit, a vigasz és ígéret ígéit, nagy, szigorú és jóságos szavakat. Élete egyszerű, de ugyanakkor magávalragadó volt! Odaadta életét váltságdíjul sokakért. Meghív követésére, óv, int, kikerülhetetlen döntés elé állít bennünket. „Mester” – kiáltjuk lelkesen és csodálva –, „Uram”, dadogjuk, amikor a hit hajnalán felismerjük őt. Anélkül, hogy tudnánk hogyan, kiemelt bennünket a földi léthez való hiábavaló ragaszkodásunkból. Kimentett a bűn bilincseiből, és elszakított a sátántól. Jézus közelében megváltva, életével megajándékozva, megkegyelmezve lélegzünk fel . . .

Azóta a hálás keresztény ember alapvető magatartásához tartozik, hogy Jézus Krisztushoz hasonló lelkületünk legyen. Az Üdvözítő követőinek feladata, hogy megmentsenek és ne ítélkezzenek! Igen, a kritika könnyű, az egész világ hibái napvilágra kerülnek. Nem nagy művészet utalni rájuk, megbélyegezni azokat. Ám ezzel nem sokat teszünk. A megváltottak dolga, hogy ők is megmentsenek másokat, kisegítsék, tanácsukkal kivezessék őket a bűnből. Jézus ezer módszert mutatott nekünk, a szótól az imáig, a bátor, világitó tettől az engesztelő szenvedésig. Nem csak akkor kell menteni, ha az könnyen megy,

vagy semmibe sem kerül. Jézus a legnagyobb szeretetet gyakorolja és kívánja, amely életét adja barátaiért. Mily jól értette Jakab apostol a Mesterét, amikor levele végén így ír: „Testvéreim, ha valaki jó útra téríti azt, aki letévedt közületek az igazság útjáról, tudja meg: aki visszatéríti a bűnöst téves útvjáról, a halálból menti meg lelkét és számos bűnt takar el” (5, 19–20).

Azokat az embereket azonban, akik nem tudják kivárni a végítéletet, és nem akarnak lemondani az ítélekről, meg kell nyugtatni: Az ítélet majd eljön, igen, már benne is állunk, sőt már el is múlt! Hiszen az ünnepi evangélium azt mondja: „Aki nem hisz, már elítéltetett, mert nem hitt Isten egyszülött Fiában” (3, 18). Más lehetőséget már nem fog kapni. Isten szeretetének utolsó ajánlata Jézus! Aki ezt is elveti – elveszett, megítéltetett és elkárhozott. Az ítélet az igazon is már megtörtént. „Aki hisz benne, azt nem ítéli meg” (3, 18). Nem is ismeri meg az ítélet borzalmait. Már itt a földön egész szívvel az Úr mellé állt és ez így is marad az egész örökkévalóságon át. Jézus oldala a jobb oldal, ott állnak az üdvözültek. Mondjuk tehát a türelmetleneknek: Az ítélet, amelyet óhajtottok, már elmúlt! Legnagyobb gondotok inkább az legyen, hogy üdvözüljete és ne ítéltessete el!

Vajon mi közük ezeknek a megfontolásoknak Pünkösdhöz? Miért éppen ilyenkor olvastatja az egyház ezt az evangéliumot? Mivel üdvözülni annyit jelent: bírni az örökléte! Az egyház hitvallásában a Szentleket „Urunk és Élteőnk”-nek nevezi. Ő az, aki örök értelembe „életet” bennünket. A keresztségben vízből és Szentlétekből születeünk erre az új, örök életre. Az Isten Lelke az, aki ezt az életet erősíti bennünk, növeli és megtartja.

Szeretetre sürget minket, mivel Ő Isten szeretete, amely szívünkbe árad. Aki az Ő világosságát kéri, nem ítéte meg . . . Aki fél világosságától, elveszette nek bizonyul . . . Amit elrejteni igyekszik valaki, az mind napvilágra jut. Akik szeretik a fényt, megmeneküte. „Cselekedeteiket Istenben művelte” (3, 21), Isten őrzí meg azokat és Ő jutalmazza meg.

III.

AZ IGAZSÁG LEIKÉT KAPTUK AJÁNDÉKBA

Figyelünk kell rá . . . Meg kell őriznünk, és újra és újra esdekelnünk megújulásáért. Az egyszer ajándékozottnak mindig újra kell

ajándékozni magát, és életünk minden napján, sorsunk minden fordulatában, változásában újjá kell születnie. Mindig új frissességgel érintsen bennünket a lelki szegénység szelleme, az igazságot szomjúhozó lelkület, a látás gyermeki tisztségének szelleme. Valahányszor újra rábízunk magunkat, a nagy Vigasztalónak fog bizonyulni, aki szívünket a hitben és az életben elvonná, derűssé és szabaddá tudja tenni. Aki a homályban fényt áraszt, megőriz minden szorongástól . . .

*

Ó Isteni szent szeretet,
szétosztható és mégis oszthatatlan,
töltsd be egészen lényemet,
ó örök zenemű, lobogó dallam.

Járj át szépséges, tiszta hő,
mint vasércet a föld tüze átjárja,
hullj rám, mint hajnali eső,
üss át titokzatos, eleven dárda.

Adj szomjúságot, hogy legyenek
fénylőbb, mint a fénylő hegyek,
és sóvár, mint a fű a sivatagban.

Ölelj át, láng és sejtelem,
te véges és te végtelen,
világos, egyszerű, s felfoghatatlan.

(Ölbey Irén: Ó Isteni Szeretet . . .)

ÉVKÖZI IDŐ

ÉVKÖZI 1. VASÁRNAP

KRISZTUS KERESZTSÉGÉNEK ÜNNEPE

(Vasárnap január 6. után)
(Lásd 114. oldal)

ÉVKÖZI 2. VASÁRNAP

Ő AZ ISTEN BÁRÁNYA . . .

Olvasmány:
Iz 49, 3. 5–6.

Szentlecke:
1 Kor 1, 1–3.

Evangelium:
Jn 1, 29–34.

Bevezetés

A világ, amelyben élünk, nem a legjobb. Sohasem volt az. Lehet rajta segíteni? Az ószövetség prófétái szóltak egy eljövendő Megváltóról Keresztelő Szent János rámutat az Elérkezetre: Én láttam, én bizonyosságot teszek. Ő az „Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit”.

Vajon válasz ez a mi sokféle problémánkra és nyomorúságunkra? Reális felelet ez? Csak akkor, ha felfogjuk, hogy milyen a mi igazi nyomorúságunk. Meg vagyunk váltva? Meg vagyunk mentve? A kérdés úgy is hangozhatna: Tudunk-e énekelni? Tudunk-e imádkozni? Ezek már nem elvont, hanem reális kérdések.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Izaiás próféta „Isten szolgájáról” beszél ezen a vasárnapon. Titokzatos jövendölések hangzanak el arról, hogy „Isten szolgája” másokért fog élni. Szenvedése és halála által a megosztott és meghasonlott világ megtalálja üdvösségét.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi tudunk-e másokért élni?

Tudunk-e másokért szenvedni?

– *csend* –

Mert nem értékeljük azt, amit értünk tettél: Uram, irgalmazz!

Mert nem vagyunk hajlandók másokért szenvedni: Krisztus, kegyelmezz!

Mert nem tudunk kilépni kicsinyes önzésünk szűk köréből: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az olvasmány, az első korintusi levél, egy súlyos mondanivaló bevezetésével kezdődik, mely a következő vasárnapon folytatódik (egészen az évközi 8. vasárnapig). Szent Pál emlékezteti a közösséget, hogy ő Jézus Krisztus apostola. Ugyanannak az Istennek akaratából és teremtő hívásából lett ő apostol, aki a korintusi keresztyényeket Isten népévé tette. Megszenteltek és „szentek” azért, mert Isten a maga közelségében hívta őket Jézus Krisztusban: Jézus halála és feltámadása által. Az apostol és a közösség feloldhatatlanul összetartozik, Isten akaratából és cselekedete alapján. Szent Pál apostoli tekintélye és elmélyült kapcsolata az egyházközséggel tartja fenn az egyensúlyt a korintusi levelekben részben jelentkező kemény vitákban, és biztosítják azok építő erejét.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Három kijelentés áll itt nyomósan egymás mellett:

1. Jézus az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit,
2. a Lélek leszállt reá, és rajta maradt,

3. Ő Isten kiválasztottja (Isten Fia).

Keresztelő Szent János messiási elképzelésében ez a három kijelentés elválaszthatatlanul összetartozik. Mindhárom az „Isten szolgája” alakjára utal Izaiásnál (1. olvasmány). Izaiás (53) a szenvedő szolgáról beszél, aki mások bűneiért szenved, és mint a bárány, elnémul kízó előtt. Isten „kiválasztottjának” nevezte őt, akire Lelkét bocsájtotta (Iz 42, 1). Egy belső hang szól a Keresztelőhöz: Ő az! Ennek a felismerésnek a hatalmát csak akkor sejthetjük meg, ha velünk is valamiképpen hasonló történt (Iz 11, 1–2; 61, 1; Mt 3, 16; Mk 1, 10).

II.

Ha bekapcsoljuk a rádiót és hallgatjuk a távoli adást, fűltanú leszünk az eseményeknek. Messze távolból Japán, Amerika, Afrika a közelbe kerül. Ha azonban a színes televíziót is bekapcsoljuk, akkor nemcsak halljuk, hanem látjuk is az eseményeket, szemtanúk lettünk: színeket, képeket, mozgást látunk. A távolság megszűnik . . .

Minden időben az ember nem elégedett meg az Istenről szóló tanítással és híradással, hanem látni akart. Izrael népe is – mint más népeknél látható – isteneket alkotott fából, kőből, aranyból, hogy azokat imádják. De valóban a názáreti Jézusban lett láthatóvá az Isten! Őbenne tapasztalhatjuk, mi Ő nekünk. „. . . azt el nem mondhatom, mert nincs rá szó, nincs rá fogalom . . .” – Jézusban maga az Isten szólt hozzánk, és Ő cselekedett. Megmutatta, ki és milyen az Isten. Jézusban maga az Isten emberré lett, aki minden terhet, szenvedést együtt visel velünk . . .

Mindig újból kérdezik az emberek a mai napig: Kicsoda nekem Jézus Krisztus? Egy könyv jelent meg ezen a címen. Írók, tudósok, munkások, házi asszonyok, fiatalok nyilatkoznak benne. Az első keresztények Izaiás prófétánál találnak egy választ (49, 3, 5–6). Ő a világosság a pogányok számára, és üdvösség az egész világ számára . . .

Amikor az emberek tele voltak várakozással, vágyal az Isten iránt: Keresztelő Szent János, az utolsó és legnagyobb próféta megvallja: „Már itt van!” Ő az Isten választottja. Benne maga az Isten jön hozzánk. Ő adja a legjobb definíciót, a legjobb meghatározást Jézusról.

Jézus nyilvános működése keresztelésével kezdődik.

1. Keresztelő János Jézusra mutat: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit!” (Jn 1, 29).

Nem azért jött, hogy ítéljen, hogy pálcát törjön sorsok felett, vagy elnyomjon és elviselhetetlen terhet rakjon reánk, hanem hogy elvegye, magára vegye a világ bűneit értünk. Még a kereszten is azt mondja hóhérainak: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek!” (Lk 23, 34)

Jézus keresztelésével kezdődik nyilvános működése.

2. Úgy lép fel, mint az ember Üdvözítője és segítője.

a) Igét hirdet, betegeket és bűnösöket emel fel, és követésre szólítja az embereket. „Ez az én kedves Fiam. Őt hallgasságok . . .” Minden, amit tesz, Isten teszi, Isten Lelke. Nem látható, nem fogható, de itt is áll: „gyümölcséről ismerjük meg . . .” (Mt 7, 15)

Új történet kezdődik Jézussal: a gyűlölet, a gonoszság, az igazságtalanság és rombolással szemben.

János vízzel keresztelt. Jézus Lélekkel, Szentlélekkel keresztelt. Ő az Isten választottja (Lk 3, 22).

A szentáldozás előtt az egyház most is az Urat e szavakkal mutatja elénk: „Íme az Isten Báránya!” „Íme, aki elveszi a világ bűneit. Boldogok, akiket meghív lakomájára Jézus, az Isteni Bárány!” – Milyen a mi szentáldozásunk? Krisztust vesszük: akár mindennap. De sajnós, megszokás, sablon, rutin lesz belőle. Napi életünket áthatja-e? Vagy megszokott, szürke, hétköznapi tett csupán? Vagy pedig valóban ünnepi alkalom, amikor Jézus jön hozzánk?

III.

1. Krisztus hivatása

Keresztelő János az újszövetség legnagyobb és utolsó prófétája tanúságot tesz róla, hogy kicsoda Krisztus, amikor közeledni látja Őt: „Íme, az Isten Báránya, íme Ő az, aki elveszi a világ bűneit, Ő az, aki Szentlélekkel keresztel . . .”

1. Az „Isten Báránya” kifejezés arám szóval: „talja” (Iz 53) jelenthet bárányt és fiút is. A második értelemben János azt mondáná: „Isten fia” . . . Jahve szolgája. (Ez az 1. olvasmányhoz jobban illik.) Az első értelemben, rendesen a „bárány” a reggeli és esti áldozatra utal, amelyet a templomban bemutatnak – Krisztus áldozatának előképe.

2. Negatív: „aki elveszi a világ bűneit . . .” „elveszi”, vagyis meg-

szünteti . . . az ószövetségben egyetlen áldozat sem művelte ezt. Krisztus áldozata ezt teszi, és nemcsak a szenvedése idején, hanem az idők végezetéig. „. . . a világ bűneit . . .” azaz a bűn minden fajtáját megszünteti.

3. Pozitíve: „Krisztus Szentlélekkel keresztel . . .” vagyis megszentelődést, kegyelmet közöl (lásd: Urunk megkeresztelése . . .)

II. A keresztény hivatása

Szent Pál ezt a korintusiakhoz írt első levelének bevezetőjében jelzi (2. olvasmány) nekünk: Ők „arra hivatottak, hogy szentek legyenek” . . . Nemcsak egyénileg, hanem mindazok, aki bárhol segítségül hívják az Úr Jézus nevét, de ez áll mind a mai emberekre is. Mint ők (a korintusiak), mi is a keresztségben „meg vagyunk szentelve Jézus Krisztusban”. Megszabadítva a bűntől és kegyelembe öltözve, mivel a Szentlélek lakik bennünk.

III. Isten népének hivatása

Egyetemes meghívás az életszentségre! (Lum. Gent. 5. caput) „Hű szolgám vagy te (Izrael), benned mutatom meg dicsőségemet!” (1. olvasmány)

a) Az Isten kiárasztotta szeretetét szívünkbe Szentlelke által (Róm 5, 5). (Lásd még Lum. Gent. n. 40.) Minden hívő a keresztény élet teljességére és a szeretet tökéletességére hivatott, amelynek csírája a keresztség révén van meg bennünk.

b) Ez a szentség nemcsak személyes elkötelezettség, hanem a szociális életben is megnyilvánul: a nemzetek világosságává tettelek.

4. Isten népének elsőrendű feladata együttműködni Krisztus nevével a bűn kiküszöbölésében a világból. (Lumen gentium, 40; Gaudium et spes, 42.)

IV.

TARTSATOK BŰNBÁNATOT

Isten igéjének bátor hirdetése magával hozta és hozza nehéz időben az üldözést és letartóztatást (Keresztelő Szent János is börtönbe került, mivel bátran hirdette az erkölcsöt, s a házasságtörést a nevéen nevezte.) . . .

De az egyik ember félreállítása vagy lefogása nem gátolja a töb-

bit. Jézus, amikor meghallotta, hogy Keresztelő János, a pusztai prédikátor fogságba került, helyében ő folytatta a beszédet ott, ahol János abbahagyta: „Tartsatok bűnbánatot, mert a megváltás közel van, közel az Isten országa.” A bűnbánat mindig aktuális. Gyarlók, gyengék vagyunk, csak arra kell törekednünk, hogy legalább egy napig tartsunk ki mindig!

KÖVESSETEK ENGEM

Am Jézusnak nagyobb és más missziója, küldetése van, mint Jánosnak. Megkezdí az egyház szervezését:

Nem marad egyedül. Munkatársakat választ. Hogyan? „Jöjjetek utánam, kövessetek engem . . .” Simon Pétert és Andrást, Jakabot és Jánost (a későbbi evangélistát) meghívja követésére. A kiválasztott munkatársaknak felelősségteljes megbízást ad. „Én emberhalászokká teszek titeket.” Az Isten országáért végzett munkát a megtérők lélektanához igazítja. Halászbereket hív meg, így „emberhalászokká” teszi őket. Ó maga az apostolok modellje, példaképe: „Bejárta az egész Galileát, tanítva, prédikálva az örömhírt, az evangéliumot, és gyógyítva a betegeket.”

Meglepő ezeknek a kiválasztottaknak a gyors válasza! Azonnal otthagyják a bárkát és atyjukat. Ez az apostolválasztás technikája. „Elhagyták hálójukat és atyjukat, és követték őt . . .” Minden feltétel nélkül, minden „ha” nélkül . . .

ÉVKÖZI 3. VASÁRNAP

AKIK KRISZTUST MEGOSZTJÁK

Olvasmány:
Iz 8, 23 b – 9, 1–4.

Szentlecke:
I Kor 1, 10–13, 17.

Evangelium:
Mt 4, 12–23.

Bevezetés

Az evangélium „jó hír”, de nemcsak az. „Örömhír” annak, aki befogadja, aki az Igét szívébe zárja és működési teret biztosít számára.

Jézus „teljes fordulatot”, megtérést kíván az embertől. Azt, hogy változzék meg. Végül is így lesz teljes ember, jó ember, az Isten embere. Ez az embertípus Jézusban lett láthatóvá.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus nemcsak szavakkal, hanem tetteivel is hirdette Isten országának örömhírét.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tetteink sugároznak-e bármiféle örömet?

Van-e belőlünk öröme embertársainknak?

Munkahelyi magatartásunk, vagy családi életünk tanúságtétel-e a kereszténység igazáról?

– *csend* –

Mert tanúságtételünk nem meggyőző: Uram, irgalmazz!

Mert tanításodat hallgatjuk, de nem tesszük: Krisztus, kegyelmezz!

Mert szakadék tátong életünk és hitünk között: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A korintusi egyházközség meghasonlás jelentkezik. A közösség ugyan még nem bomlott fel – hiszen Szent Pál az egész közösséget szólítja meg –, de versengések ütnek fel a fejüket. Egyes csoportok és cso-

portocskák egy-egy misszionáriusra és tanítóra hivatkoznak. Tehát a személyi kultusz kezd kialakulni. Szent Pál három kérdéssel (1, 13) világítja meg, milyen esztelenség egy emberre esküdni. Ezzel Krisztust megosztják, és az evangélium lényegét semmisítik meg. A lényeg, a központ: Jézus Krisztus keresztje, kizárólag belőle él a közösség. Ez nekünk is szól, ma és most, „a mi Urunk, Jézus Krisztus nevében” (1 Kor 3, 4; 22–23) élünk és dolgozunk.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus abban a pillanatban kezdi meg nyilvános működését, amikor Keresztelő János lelép a színről. Bebörtönzéséről Máté (14, 3–12) értesít. Jézust is „ki fogják szolgálatni” (Mt 20, 18–19). Ez a próféták sorsa.

Kétszeresen megalapozott, hogy Jézus Galileában lép fel, és nem – amint várható lett volna – Judeában. Elsősorban indokolja ezt az előfutár sorsa Judeában és Izaiás jövendölése (Iz 8, 23–9). Majd Szent Máté (4, 23) összefoglalja Jézus működését: Kikáltja Isten királyi uralmát, és betegeket gyógyít. Így kétféle módon gyűjt „világosságot” a sötétség országában. A szó és a csoda együttesen hathatós jelei az eljövendő üdvösségnek.

A csodák előtt azonban Máté az első tanítványok meghívásáról számol be (4, 18–22): Péter és András, Jakab és János, kétszer két testvér meghívásáról. Hallják a hívást és szívükkel előbb értik meg, még mielőtt értelmük felfogná: mit hoz nekik a Krisztus-követés megaláztatásokban és felmagasztalásban. (Mk 1, 16–20; Lk 5, 1–11; Jn 1, 35–42.)

II.

AZ IGEHIRDETÉS FONTOSSÁGA

1. A mai papságnak is kell érezni az igehirdetés fontosságát. A vatikáni zsinat a püspökök és a papság kötelességeinek felsorolásánál az első helyre teszi az igehirdetést. Szent Pál mondja: „Krisztus nem keresztelni küldött engem, hanem prédikálni” (2. olvasmány). Ez a

beszéd: nem a múlt barokkos beszédje, sem a jelen böleselkedő módja. Ez a beszéd egyszerű és mély, amely Krisztus keresztségének erejét sugározza.

2. Krisztust kell hirdetni az embereknek! A prédikáció különbözik az egyéb szónoklatoktól. Természetes, hogy az egyes szónokoknál más a vérmérséklet, a kor, a hely, a kultúra, a személyi tulajdonságok (pl. Pál, Péter, Apolló) – más mindaz, ami színezi az igehirdetést.

E különbségek azonban nem vezethetnek megosztásra, vagy szétosztásra, pártoskodásra. „Én Pállal tartok, én Apollóval, én Péterrel, én pedig Krisztussal . . .” Talán meg van osztva Krisztus? Vagy talán Pált feszítették értetek keresztre, és Pál nevében keresztelkedtek meg?

3. Milyen aktuális Pál apostol szava: „Ne szakadjatok pártokra!” – „Forrjatok össze teljesen ugyanabban a lelkiületben!”

4. Jézus az élet világossága. Krisztust követni betű szerint annyit jelent, mint „Jézus után menni”, aki prédikálván, körüljár jót cselekedve. Ez történetet tiszta kíváncsiságból vagy szenzációvágyból is: „Aki Jézus után ment, látott és élményt szerzett . . .” Ha közelebbről nézzük, a Jézus után való menésnek lelki mélysége van úgy, hogy a követők élete megváltozik. Jézus nemcsak lelki és testi betegségek csodadoktora. Ő fény és élet azok részére, akik a sötétségben és a halál árnyékában ülnek, akiknek élete a világ értelmetlensége és múlandósága miatt vergődik . . .

Közelinek mondja Isten országát, amely a szabadság és a béke, az igazságosság és testvériség országa, olyan ország, amely lakói részére fény és élet . . .

Aki Utána megy, csakhamar döntenie kell: hisz-e benne vagy elutasítja. A következményeket mindenképpen le kell vonni. Ha hisz Benne: vonakodás nélkül mindent elhagy, és Őt: a fényt és életet követi, Őt tekinti életcéljának.

Az új fordítás szerint: „Jöjjetek utánam!” – Ez a régi fordításban így hangzott: „Jöjjetek, kövessetek engem!”. A régi kifejezés talán veretesebb . . . Krisztus követése a hívő ember számára nem ismeretlen szó. Fél éve jelent meg Kempis Tamás kiváló könyve, az *Imitatio Christi* – Krisztus követése új fordításban. A Szentírás után a világon a legelterjedtebb könyv. Hogy valaki valóban keresztény-e, az dönti el, hogy követi-e és ha igen, hogyan követi Krisztust!?

Krisztus követése igen komoly feladat! „Aki atyját és anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó hozzám . . .” (Mt 10, 37). A legben-

sőbb kapcsolatoknál, mely fiút és szülőket összeköti, sőt az önszeretettel is nagyobb igényt, előjogot támaszt Jézus a maga számára! Ha ez az előjog a hívő életében adott, akkor kerül a dolgokhoz, az emberhez és önmagunkhoz való viszony rendbehozása. Ha tehát Jézus a hívő életében ilyen előjogot foglal el, ez annyit jelent, úgy kell élni, mint Jézus élt, sorsát át kell venni, mint sajátunkat, életteher- és szenvedés-közösséget kell vállalni Vele, és így üdvközösségbe kerülni Vele . . .

De mit jelent Jézus életútja? Egy régi keresztény ének, amely Szent Pál levelében maradt fenn számunkra (Fil 2, 5–11), azt mondja: Ő az, aki isteni alakban jelent meg. Jézus útja az öнкиüresítés és engedelmesség volt az Atyával szemben, amely a megtestesüléshez és a kereszthalálhoz vezetett. Nemcsak a halállal váltott meg, hanem az engedelmességből vállalt kereszthalállal.

Mi a követés? Követés önátadásban és engedelmisségben . . . Jézus öнкиüresítését és engedelmisségét mint magatartást kell átültetni a saját életünkbe. Betű szerint nem mehetünk utána . . . Tehát követés „az egész keresztény élet” . . . Nem kell keresni különleges, rendkívüli tetteket. Istent a mindennapi életünkbe kell beállítani, a mindennapi életünket kell beállítanunk Isten akaratába, abban megnyugodni jó és rossz oldalával együtt. Sem több sem kevesebb nem elég. Nehéz és könnyű ez egyszerre. Nehéz, mert egészen és maradéktalanul követel minket teljes egyéniségünkkel – de könnyű, mert Krisztussal életközösségben tehetjük meg.

III.

ISTEN ORSZÁGÁNAK ELJÖVETELE

Szent egyházunk titka alapításában lesz nyilvánvalóvá. Mivel az Úr Jézus egyházának kezdetét azzal kezdte, hogy az örömhírt hirdette: „Az idő betelt, közel van Isten országa!” (Mk 1, 15) Ez az ország az embereknek Krisztus szavában, tetteiben, és jelenlétében ragyog fel. Mivel az Úr szava hasonló a maghoz, amelyet elvetnek a szántóföldön (Mk 4, 14), aki hittel hallgatja, és Krisztus kicsiny nyájához számláltatik, az elfogadta az országot, Isten uralmát! A mag ezután saját erejéből kihajt és növekedik az aratás idejéig (Mk 4, 26–29). Jézus csodái is bizonyítják, hogy már eljött az Isten országa. „Ha én Isten ujjával űzök ördögöket, akkor elérkezett hozzátok az Isten

országa” (Lk 11, 20). Mindenekelőtt azonban magában Krisztus személyében lesz nyilvánvalóvá ez az ország, Isten Fiának és az Emberfiának személyében, aki azért jött, „hogy szolgáljon, és váltságul adja oda életét sokakért” (Mk 10, 45). (II. Vatikáni Zsinat, „Az egyházból” Nr. 5.)

*

ÉVKÖZI 4. VASÁRNAP

EGYHÁZ – A BOLDOGSÁG NÉPE

ÚJ ALAPTÖRVÉNY

Olvasmány:
Szoft 2, 3; 3, 12–13.

Szentlecke:
1 Kor 1, 26–31.

Evangelium:
Mt 5, 1–12. a.

Bevezetés

Igaz-e, hogy Isten jobban szereti a szegényeket, mint a gazdagokat – az éhezőket jobban, mint a jóllakottakat? Isten egyiket is, és a másikat is szereti. Hiszen a bűnöst is szereti. De a gazdagok úgy vélik, nekik nincs szükségük az Ő szeretetére. Félnek a szeretettől. Kőkemény szívük esetleg meglágyulna tőle és gazdagságuk, vagyonuk elolvadna . . .

Aki józanul gondolkodik, az jól tudja, hogy milyen szegény is az ember! Bankbetétje, szép autója, villája nem téveszti meg. Bizony, végül is nem az a boldog, akinek aranya van – hanem az, akit szeretnek. Aki tudja, hogy Isten elfogadja őt és szereti . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus szabad és boldog életre hívott minket. Csak rajtunk áll: követjük-e vagy sem?

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: nem hajszoljuk-e magunkat jobban és észszerűnél?

Tudunk-e időt szentelni fontos dolgokra?

Marad-e időnk és erőnk, amit Isten rendelkezésére tudunk bocsájtani?

– *csend* –

Mert félünk a szabadsággal járó lemondástól: Uram, irgalmazz!

Mert nem a szeretetünket, hanem a teljesítményünket akarjuk fokozni: Krisztus, kegyelmezz!

Mert folyton fáradtak és idegesek vagyunk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A kereszt üzenete az emberi bölcsesség számára oktalanság és botrány. Isten semmire sem becsüli ezt a bölcsességet. Ezért Szent Pál egy nem éppen hízelgő tapasztalatát írja le a közösségnek, amelyhez fordul: „Nem sokan vannak köztetek olyanok, akik a világ szerint bölcssek, nem sok a hatalmas, nem sok az előkelő” (1 Kor. 1, 26). Isten új népével ugyan az a helyzet, mint az ószövetséggel. Isten a semmiből teremt magának népet (1, 28). Kedveli (kiválasztja) a gyengét és a megvetettet. Így aztán senki sem dicsekedhet hiú módon, hanem csak alázatosan hálálkodhat.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A hegyibeszédben Jézus mint új Mózes lép fel, aki új, „jobb” (5, 20) igazságot hirdet. A boldogságok – alakjukat tekintve – szerencsekívánatok. Tartalmukat tekintve feltételei az Isten országába való belépésnek. Igéretes és követelményes egyaránt. Elfogadható az a vélemény, amely szerint Lukácsnál a rövidebb megfogalmazás az eredetibb (Lk 6, 20–23), Máténél a kibővített változat tehát már értelmezés, amely ennek az evangélistának különösen fontos szándékait emeli ki. A „szegények” és „éhezők” kifejezés nemcsak gazdasági-szociális csoportot jelöl meg, hanem mindazokat az embereket, akik tudják és bevallják, hogy semmijük sincs, és semmit sem tudnak, s hogy teljesen Istenre hagyatkoznak. Az Istennel való közösség ígérete azonban nem a tétleneké, a tunyáké – hanem azoké, akik az igazságért és a békéért síkra szállnak. Mindez nem csak a kiválasztott tanítványoknak szól, hanem a néptömegnek, Isten jövő népének is (5, 1). (Mt 10, 32; és 1 Pét 4, 14)

II.

Jézus a hegyibeszédben meghirdeti az eszményi keresztény életet

AZ ISTEN ÚJ NÉPÉNEK ALAPTÖRVÉNYE

A Sínai hegy törvényei és a nyolc boldogság hogyan tűnik most fel lelki szemeink előtt?

Ott Isten népe Mózes révén törvényt kapott, amely kivezette őket Egyiptomból. Mózes szörnyű mennydörgés közben kapta a két kőtáblát a tízparancsolattal. Ezekből az első három az Istenre, a többi hét az emberre vonatkozó törvény. A félelmetes, a hatalmas, a láthatatlan Isten szólt Mózeshez.

Itt, a Genezáreth tava feletti kis hegyen, a nyolc boldogság hegyén, Jézus, az Istenember leült és a köréjegyűlt népet tanította – itt ma egy kör alakú templom áll, 8 oltárral. Minden egyes oltáron ott ragyog a 8 boldogság egyikének szövege.

Bismarck, a német vaskancellár egyik jogi dolgozatában felvetette, hogy a hegyibeszéd alapján lehetne-e államot kormányozni? Mi is nem kis nehézségekbe ütköznénk, ha ezeket gyakorlati törvényelőírásoknak tekintenénk . . .

„Boldogok a lelki szegények . . .” Kevés szót értettek félre annyira, mint ezt: „lelki szegény”. Ha egy szociális értelemben szegény réteget azzal vigasztalunk, hogy jobb túlvilág vár reá, akkor igaza lehet a marxista valláskritikának, hogy a „vallás ópium” (altató a szegények részére, és nem kell emberhez méltó körülményekre törekedni). De a „lelki szegény” nem is szellemileg hátramaradtat jelent. Azzal, hogy Jézus a szegénységet magasztalja, jámbor keresztények, szerzetesek és világiak szegénységre törekvésének adott lehetőséget. Innen ered a „szegénységi fogadalom”.

A nyolc boldogságról szóló rész az újszövetség csúcspontja. Boldogok a mi szemünkben . . .

Hallottátok:

Jó azoknak, akik az Isten előtt szegények, mert övék a mennyek országa.

Jó azoknak, akik sírnak, szomorkodnak, mert vigasztalást nyernek.

Jó azoknak, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot, mert övék a mennyek országa.

Ezek izgalmas szavak voltak akkor, az akkori társadalmi berendezkedésben. De hogyan áll a dolog ma?

Jó nektek, szegények? – De kik a szegények? Jó nektek, koldusok és munkanélküliek . . . Legyetek boldgok, ha nincs semmi pénzete . . . És nincs fedél a fejetek felett?

És kik az éhezők? Azt kell mondanunk: örüljete ti, a harmadik világ milliói, jó nektek, ha nincs mit ennetek, és ha meg kell halni gyermekeiteknek idő előtt? – Ez a logika messze vinne . . . Valami itt nem stimmel . . .

Jó nektek, szomorúak! – Azt kellene hirdetnünk, örüljete, ha senki sem szeret benneteket, mert egyedül vagytok a világon, mert szerencsétlenség és szenvedés ért titeket! Betegség, magány, özvegység, árvaság gyötör . . .

Jaj, de másképp gondolkodunk mi!

Boldog, aki gazdag, akinek mindene megvan: pénz, villa, autó, élvezet, szép családi élet, egészség – és nem elmaradott, fejletlen országban él . . .

A múlt vasárnap különleges képességű emberekről volt szó. Jézus azt mondta nekik: „Jöjjetek, kövessetek engem” – s azok vonakodás nélkül elhagyták hálójukat, azonnal követték Őt. A hegyibeszéd ilyen beállítottságú emberekhez szól. Ők a menyország örökösei. Más beállítottságú emberek nem tudják, mit kezdjenek vele . . . Ki akar szegény, szomorú, éhes, üldözött lenni!?

Isten mindent másképpen ítél . . . Isten mindent másképpen lát. Tudja, hogy ez a világ nem örökös. Tudja, és tudjuk mi is, hogy az emberi élet nagyon is rövid. Mindannak, ami itt a földön dicsőség, Isten országában nincs szerepe . . .

a) Hamis tehát az a felfogás, hogy a koldust, a szegényt lenézzük. Hogy a távoli országokban élő szegényekkel nem érzünk együtt, sőt szidjuk őket, hogy miért nem dolgoznak többet . . .

b) Az is hamis, ha a sírókat, a szomorúakat kikerüljük, s csak a vidám egyénekkal barátkozunk . . . Istennél minden másképpen van! Ő nem nézi a személyt, hogy valaki gazdag-e vagy szegény, kicsi-e vagy nagy, sikerei vannak-e vagy nincsenek.

Jó azoknak . . . Kinek jó?

Annak, akinek más részére jó szíve van! Jézus nem a menyországgal vigasztal . . . A boldogság, a boldog élet már itt megkezdődött Jézus által. Egy kis ajtónyíláson betekinthetünk az örök életbe. Raj-

tatok áll, hogy megtegyük. Csak Isten tudja csillapítani ezt a vágyat . . .

Tegyem fel magamnak a kérdést: Hogyan állok én a lelki szegénységgel? A szegényt, a szomorút felkeresem-e . . . az igazságot keresem-e . . . Az élet olyan rövid! Készüljünk fel rá . . . Minden nap tegyünk valami jót.

III.

Az egyház ma Szofóniás próféta szavával (1. olv.) buzdít minket: „Keressétek az Urat mind, ti megaláztok” . . . „keressétek az igazságot . . . keressétek az alázatot . . . ”

Nézzünk magunkba: A világban az emberek mit keresnek valójában? Az Urat, az igazságot, az alázatot? Szó sincs róla! Nem akarunk most listát összeállítani, de könnyű és hasznos lenne röviden, konkrétan és tárgyilagosan szemléltetni, hogy manapság rendszerint mit is keres az ember az életben . . . A pénzt – ha az egyik többet keres – irigység emészti. A villát, a szép állást, a jó fizetést? Az egészséget?

A mi világunkkal szemben Krisztus olyan alternatívát kínál, amely lerontja ennek a mentalitásnak, ennek az anyagelvű értékrendnek a normáit. Ez egy igazi forradalom, a legmélyebb, a legszélesebb forradalom. Elég csak kifejteni a nyolc boldogságot azzal a kontraszttal szemben, amit a világ keres . . .

Boldogok a szegények . . . Boldogok a szelídek . . . Boldogok a szenvedők . . . Boldogok, akik éheznek és szomjúhozják az igazságot . . . Boldogok az irgalmasok . . . Boldogok a tisztaszívűek . . . Boldogok a béke munkálói . . . Boldogok az igazságért üldözöttek. . . .

Boldogok vagytok, midőn üldöznek, minden rosszat hazudván miattam . . .

Ezek a krisztusi tanítások a mai világ számára mind ostobaság, gyengeség, lemondás. Hányszor vádolták a századok folyamán a kereszténységet, és vádolják ma is a sötétséggel, az elidegenedéssel . . .

Szent Pál szociológiailag elismeri, hogy a korintusi helyi egyházban a hívek között nem voltak „bölcsek test szerint, nem sok hatalmas, nem sok nemes . . .” (Szentlecke) Egyesek manapság az egyházat „független” egyházzá akarják tenni. A kis csoportok nem ebbe az irányba haladnak?

Az egyháznak az időben, egyetemes jellegénél fogva, vannak egyszerű tagjai is: az Isten országa nem „osztályegyház”.

A gazdagoknak és szegényeknek, a nemeseknek és nem nemeseknek, a tudósoknak és tudatlanoknak, a hatalmasoknak és gyengéknek – vagyis mindenkinek Szent Pál hangsúlyozza, hogy Isten mértéke nem azonos a világ mértékével. Isten kiválasztotta a gyengéket, hogy megszégyenítse a bölcseket.

A világ, amely egyrészt annyira ellenszegül az evangélium szellemének, másrészt viszont nagyon nagy szüksége van a nyolc boldogság értékeire, csődbe kerülhet. A csőd minden vonalon mutatkozik: egyénben, családban, társadalomban. Az emberi közösségi életben rádöbbentek ennek következményeire.

A csúcok, amelyekre a szentek felemelkedtek, akik élék a nyolc boldogságot, ébresszenek rá bennünket, keresztényeket a mi hiteles tanúságtételünk fontosságára. „Ami a testben a lélek, az legyen a keresztény a világban!”

IV.

ÖRÖMHÍR A SZEGÉNYEKNEK

„Krisztus a megváltás művét szegénységben és üldöztetésben vitte végbe; így az egyház is arra hivatott, hogy ugyanezt az utat járja, közzölje az emberekkel az üdvösség gyümölcsét. Jézus Krisztus „noha isteni mivoltában kiüresítette önmagát és hasonló lett az emberhez” (Fil 2, 6). „Ő a gazdag, értük lett szegénnyé” (2 Kor 8, 9). Így az egyház, ha szüksége is van küldetése teljesítéséhez emberi eszközökre, nem azért alapított, hogy földi dicsőséget keressen, hanem hogy példája által is alázatot és önmegtagadást terjesszen. Krisztust azért küldte az Atya, hogy „örömhírt vigyen a szegényeknek és gyógyítsa a megtört szívűeket” (Lk 4, 18); „így az egyház is a szegényekben és a szenvedőkben Annak képét ismeri fel, Aki alapította, és maga is szegény és szenvedő volt” (II. Vatikáni Zsinat, Az egyházzól nr. 8.).

ÉVKÖZI 5. VASÁRNAP

KI A VILÁGTÖRTÉNELEM VILÁGOSSÁGA?

Olvasmány:
Iz 58, 7–10.

Szentlecke:
1 Kor 2, 1–5.

Évangélium:
Mt 5, 13–16.

Bevezetés

Istentiszteletünk abban nyilvánul meg, hogy Isten szavát komolyan vesszük. Hogy megtesszük azt, amit Ő tőlünk kíván, és hiszünk abban, amit megígér. A cselekedet, a tett a fontos, és nem a beszéd. A beszéd és a szó elrepül . . . A cselekedetek, a tettek világítanak, és átalakítják a világot. „Amit ma teszünk és cselekszünk, az dönti el, hogy milyen lesz holnap a világ” – írja Borisz Paszternák. Nincs szükség nagy tettekre. Isten nagyot művel kis emberek kis cselekedeteivel is. Ha jót cselekedtem, ha egy másik ember számára Isten közelségét megfoghatóvá tettem – Isten nagyon művelt rajtam keresztül . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Ha jót teszünk, Krisztus ereje működik bennünk.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: keressük-e az alkalmat a jótettekre?

Van-e türelmünk az emberekhez?

Nem hiányzik-e belőlünk a bátorság a talán szokatlan jócselekedetekhez?

Tudunk-e másokkal együttműködni a jóban?

– *csend* –

Mert hiányzik belőlem a cselekvőkészség: Uram, irgalmazz!

Mert nem nagyon érdekelnek minket embertársaink: Krisztus, kegyelmezz!

Mert a jótettek láttán nem Téged magasztalunk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az evangélium a kereszttel üzenete. Nyilvánvaló ez abból is, milyen szempontok vezetnek Jézust, amikor apostolait és munkatársait kiválasztja. Mit tapasztalunk? Gyengeséget, félelmet, remegést (1 Kor 2–3). Vajon ez jellemzi Isten küldöttjének, hírnökének, tanújának a fellépését is? Pál korintusi fellépéséből ugyanaz szűrhető le, mint ennek a közösségnek az összetételéből (lásd még évközi 4. vasárnap); Isten szegényes eszközökkel dolgozik, hogy így egyértelmű legyen: hogy az evangélium voltaképpen ereje az Isten ereje! Ez az elv érvényes a ma egyházára is. Sem a technikai felszereltség, sem a szónok ragyogó tehetsége, vagy hatásos fellépése nem teszi hitelesebbé az evangéliumot, hanem az Isten Lelke és ereje!

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A tanítványok felelősek a viláért. Erre mutat rá a „föld sója” és a „világ világossága” kifejezés. A világosság világítson! A só adja meg az étel ízét! A tanítványokon fog múlni, hogy Isten országa győzelemre jut-e! A mennyei Atya dicsőítésének egyik ösztönzője, hogy az emberek a keresztyén emberek jócselekedeteinek és mintaszerű életének láttán buzdulnak fel.

A másik ismertetőjel: a gúny és az üldözés (5, 11–12). A tanítvány itt is Mestere sorsában osztozik, aki a világ igazi világossága! (Jn 8, 12)

II.

Jézus a legnagyobb pedagógus. Közérthetően beszél. Képekkel világítja meg elvont mondanivalóját. Most is ott látjuk a Genezáreth túlsó oldalán a hegyen, amikor a híres hegyibeszédet mondja:

„Ti vagytok a föld sója! – Ti vagytok a világ világossága!” Rövid kijelentő mondatok . . .

Kinek szólnak ezek a szavak?

Nemcsak a 12 apostolnak! Az Írás más helyén más megbízást kaptak. Például: „Tanúim lesztek a világban”. – De itt, a nyolc boldogsággal kapcsolódva, mindenkire vonatkozik: „Jó azoknak, akik sírnak . . . akik a békét ápolják . . .” Hallottuk az elmúlt vasárnap.

Nemcsak az „egyháznak” szól, ha azon leszükítve a pápát, a püspököket, a papokat, a szerzeteseket, a római Kúriát, a püspöki hivatalt értjük . . . Ezekről szokták mondani: „az egyháznak fel kellene emelnie a szavát . . . az egyháznak fel kellene lépnie az igazság érdekében . . .” stb. Ez kényelmes alibi arra, hogy a világi híveknek semmit se kelljen csinálniuk.

Jézus mindnyájunkra gondolt fenti kijelentésével. Örömmel látjuk, hogy a zsinat utáni egyházban a világiak több jogot kaptak, és mindinkább elismerik a nők jogait és méltóságát is az egyházban. A közös felelősség az egész Isten-népét terheli az egyház küldetése érdekében. Mindnyájan az egyházhoz tartozunk!

Mi a követelménye Jézusnak?

Valaki „jó keresztény” vagy „jó katolikus”-e?

Miből állapítjuk ezt meg?

Az-e, akinek még kereszt van a lakószobája falán? (Sok helyen már levették a keresztet a falról!) – Ez is.

Az-e, aki vasárnap rendszeresen szentmisén vesz részt? – Ez is.

Az-e, aki a gyűjtésnél többet ad, mint a másik? – Ez is.

Az-e, akinek pap vagy szerzetes van a rokonságában?

Ezeken kívül kell még komolyabb ismertetőjelnek is lennie!

Ki a jó keresztény?

Krisztus nem nevez meg semmiféle külső jelet: anyakönyv, kartoék, egyházi adó stb. . . .

Jézus két képet használ: a só és a fény hasonlatát.

Aki „só”, az jó keresztény. Az igazi keresztény a föld sója a világ, az emberek számára. Mi a só tulajdonsága? A sónak tisztító, ízesítő, megőrző ereje van. Tisztító: a krizmát sóval tisztítjuk. Ízesít: az étel só nélkül ehetetlen. Megőriz, konzervál: a húst besózzák, hogy el ne romoljon.

Az étel só nélkül élvezhetetlen . . . A romlott sót eltapossák, kidobják . . . A keresztények nélkül a világ, az élet izetlen, romlandó lenne.

Aki fény, az jó keresztény! A fénynek a gyertyatartón a helye és ott világítania kell. Nekünk is világítanunk kell szavunkkal, de főleg tetteinkkel. Természetes, hogy aki másnak világít, magának is fénynek, fényforrásnak kell lennie . . . A fényt nem rejtik véka alá, hanem a lámpatartóra helyezik. Sokféle fényt látunk: petróleumfényt . . . gyertyafényt . . . villanyfényt . . . üstökösfényt . . . mindegyik meszebb világít.

A fényt nem tarthatjuk meg önzően magunknak. Nem zárhatjuk

be szobánkba. Az egyház nem önmagáért él. A világ felé kell fénylenie. Ebben van világító, átható ereje. Világítsunk jó cselekedeteinkkel – nem azért, hogy minket dicsérjenek, csodáljanak, hanem hogy aki minket lát, Istent dicsérje általunk. „Hogy lássák jó cselekedetünket, dicsőítsék érte mennyei Atyánkat”. . . Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto . . .

Milyen legyen a kezünk?

Imára kulcsolt? Az is! . . . De így nem tudunk adakozni. Kinyújtott kéz? Ez is! . . . Hogy felemeljük a gyengét, és segítsük a rászorulókat. Mindkét kéztartással világítsunk! Az összekulcsolt kézzel felfelé nézünk, Isten felé . . . a kinyújtott kézzel embertársainkat öleljük magunkhoz! Mindkettőre szükség van!

Most tegyem fel magamnak a kérdést: „Ti vagytok a föld sója . . . ti vagytok a világ világossága . . .” Vajon ízesítő „só” vagyok én a környezetemben, a családban, a munkahelyen – vagy inkább bors, vagy erős paprika? Amitől elmegy az emberek kedve és idegesítem őket?!

Mosolygó, meleg „fény” vagyok-e környezetemben? Vagy inkább homály és sötétség? Én jó keresztény akarok . . . szeretnék lenni. Uram, adj hozzá erőt! Amen.

III.

Akkor változik meg valami a világon, ha az emberek is megváltoznak. Jézus azt mondja tanítványainak, hogy a világban „só” és „fény” legyenek, vagyis hogy „életszükséglet” legyenek!

Úgy látszik, hogy sok tanácstalan ember világunk zűrzavaros sötétségében fény után vágyakozik. Szíve mélyét a hittől várja azt – talán nem is az intézményes egyháztól, hanem a meggyőződéses hívő keresztényektől. Tudunk mi a „világ világossága” lenni?

A félreértés elhomályosítja a fényt. Az egyik téves nézet így hangzik: Az egyházak imádkoznak, a keresztények legfőbb foglalkozása az ima. Ezért a világ nagy feladatainak elvégzésére alig használhatók. Ez a panasz olyan régi, mint a hívő ember.

Nagyon komolyan kell venni a felvetett problémát! Csak istentisztelet – nem elég! Csak böjt – nem elég! Csak imára kulcsolt kéz – nem elég!

Vannak helyzetek, amikor a kezeket ki kell nyitni, és adni, osztani, segíteni! Azután lehet a kezét imára kulcsolni, különben az ima nem lesz hiteles, szavahihető . . .

Isten önábrázolása

Egyházad szavaival kérünk:
Boldog Fény, töltsd be szíveinket!
Szükségünk van ma emberekre,
akik vállalják a kockázatot, hogy reményük,
megélt csendjük és szerény kitartásukkal
Isten önábrázolásai legyenek
oly magányos világunkban.
Ebben megy végbe már életünkben
a világ átváltozása menyországgá.
Isten lelke általunk,
nyílt és örömteli lényünk által
árad a világba.
Köszönjük Neked örömodet,
amely szívünkben lakozik . . .

*

Oly közönséges, árva kis bokor,
Körülte gaz nő, állat rátipor,
Ember véresre sebzi magát rajta,
A szitkot, gúnyszót özönével hallja.
Ő mégis rendületlen hittel várja,
Hogy egyszer égi tüzet fog az ága,
S akkor, mint írva vagyon: a hegyen
a lángjában az Isten megjelen.

(Reményik Sándor: Csipkebokor)

*

Bocsásd meg, Úristen, ifjúságomnak vétkét,
Sok hitetlenségét, undok fertelmességét;
Töröld el rúttságát,
Minden álnokságát,
Könnyebbítsd lelkem terhét.

Balassa Bálint: Bocsásd meg Úristen

ÉVKÖZI 6. VASÁRNAP

ÚJ EMBER ÚJ TÖRVÉNYEI

Olvasmány:
Sir 15, 15–21.

Szentlecke:
1 kor 2, 6–10.

Evangelium:
Mt 5, 17–37.

Bevezetés

Valahányszor az ember valamit cselekszik, előzetesen döntenie kell a jó vagy a rossz mellett. Semmi sem közömbös. Szabadságunk abban nyilvánul meg, hogy képesek vagyunk a jót választani és azt jól megtenni.

Ne ölj . . . házasságot ne törj . . . hamisan ne esküdj . . . ezek parancsok, korlátok voltak (és még ma is azok). Legvégső határok. Aki elmegy a határig, az könnyen át is lépi azt. Sajnos, a lelkiismeret őrei egyre gyengébbek és álmosabbak lesznek a határ felé!

Szükséges, hogy a jót cselekedjük és a rosszat elkerüljük. A jó: szeretet, hűség és őszinteség.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

1. Vajon gondoltam-e arra, hogy mi az életem célja? Honnan jövök, hová tartok? Miért élek? Vagy a rohanás, a hajsza, a törtetés a pénz miatt állandó feszültségben, stresszben élek – és elfelejték felnézni az égre? – Istenre nézni?

Nemcsak kenyérrel él az ember . . . a léleknek is táplálékra van szüksége, ne feledjük!

Imakönyv, vallásos újság, vagy könyv mikor volt utoljára kezemben? . . . Talán iskolás koromban?

Uram, irgalmazz!

2. Milyen a családi életem? Milyen a vasárnapom? Van-e egyáltalán? Vagy akkor is hajszolom a pénzt, vagy a turizmust? – Vasárnap elmegyek-e Isten házába, a templomba, hogy a közösségben kiénekeljem és kiimádkozzam magam?

Krisztus kegyelmezze!

3. Férj és feleség meghallgatja egymást, megérti-e, elviseli egyik a másikat – feles-e gondjuk, örömük? Vagy csak a tévé rabjaivá váltak?

Hogyan nevelem gyermekemet? Gyermekem megtanul úszni, nyelveket sajátít el, erőmön felül megadok neki mindent. – De megtanítom-e imádkozni? Jár-e hitoktatásra? Jár-e templomba? – Ha csak technikai ismeretet adok neki, üres lesz a lelke, erkölcsi erő nélkül elmerül a sex, az élvezet, az alkohol hullámaiban. – A fiúkért és leányokért valaki felelős . . .

Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A korintusi egyházközség kezdeti fejlődését mind az Apostol részéről, mind pedig az újonnan megtértek részéről emberi gyengeség jellemezte. Így kellett ennek lennie. Ez természetes. Most Pál az igényes korintusiaknak a másik oldalról világítja meg az igazságot: Igenis, van bölcsesség, van ragyogás, van hatalom az evangéliumban! De csak a „tökéletes” (2, 6), az érett, és kipróbált lelki ember képes Isten bölcsességét felfogni. Ez azt jelenti, hogy a megismerésnek fokozatai vannak. Az erkölcsös cselekvés és a lelki belátás kölcsönösen feltételezi egymást. Szélsőségesen negatív esetben Krisztust keresztre szegezték akkor, és azt teszik mindig. Pozitív esetben a keresztet mint az isteni bölcsesség kinyilatkoztatását ismerjük és fogadjunk el.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus (a Mt 5, 17–48. fejezetben) alapvetően megvilágítja viszonyát az ószövetségi Törvényhez (5, 17–20). A „Törvényt és prófétákat” egységnek fogja fel, és úgy értelmezi, mint Isten akaratának megnyilvánulását. A Törvényt és prófétákat „teljesíteni” akarja, azaz megvalósítani és beteljesíteni Isten eredeti, meghamisíthatatlan akaratát, teljes egészében.

Majd hatszoros szembeállítással („Hallottátok . . . Én pedig mondom nektek . . .”) az új igazságságról beszél (21–48). A szembeállítást

tások a gyilkosságnál kezdődnek, és az ellenségszereteténél végződnek (vö. a 7. évközi vasárnap evangéliumával). Tehát nem a külső cselekedet a mértékadó! A döntő a benső magatartás – a „szív” a döntő! (Lk 16, 17; Jak 2, 10–13.)

II.

HIT, IGAZSÁG, SZERETET, PARANCS VISZONYA

Mi a kereszténység igazi lényege? Kérjük, döntsük el a vitát. Erre a kérdésre megkülönböztetéssel kell élnünk. Ha lényegesen az alapvetést értjük, akkor legelső és legfontosabb a kereszténységben az igazság felismerése és hite, mert az Apostol szerint annak, aki az Istenhez közeledni akar, mindenekelőtt hinni kell! Ez az „egyetlen alap”, amelyen állunk. Ha ellenben a lényegen a kivirágzást és a legfőbb törvényt értjük, akkor a szeretetnek kell elsőbbséget adnunk, ugyancsak az Írás szava szerint, amely azt mondja, hogy három dolog: hit, remény és szeretet között első dolog az „szeretet”. A kettő tehát, vagyis a hitet és a szeretetet nem is szabad szembeállítani, mert amint a hit szeretet nélkül halott, úgy viszont a természetfeletti szeretet hit nélkül lehetetlen.

Téves az a felfogás, amely szerint a kereszténységnek a szeretet a lényege. Vagyis hogy elég, ha szeretjük egymást, a hit és annak tételei nem fontosak. A keresztényszeretet, amelyet Jézus főparancsként jelöl meg, mindenekelőtt Isten szeretetének parancsa. Ennek az Isten iránti szeretetnek legelső megnyilvánulása: az Ő kijelentéseinek szeretetteljes keresése és hódoló elfogadása. Más szóval, az igaz hit szilárd megvallása.

A hitvallásban két szó beszél. A hit vagyis valamely hitigazság elfogadása, és a vallás, vagyis annak a gyakorlati életben tettekkel való megvallása. Így lesz kerek egész a „hitvallás”!

Újabban divatba jött csak a „métréről” beszélni, és teljesen figyelmen kívül hagyni a parancsokat és a törvényeket. Ezeknek figyelmebe ajánlom Jézusnak a mai evangéliumban mondott komoly szavait: „Aki egyet is elhagy a legkisebb parancsokból és úgy tanítja az embereket, az igen kicsi lesz a mennyek országában” (Mt 5, 17–37).

III.

GYÖKERES MEGVÁLTOZTATÁS?

Az a feltevés, hogy Jézus az ószövetségi törvényt radikalizálta volna, a valóságnak csak egy része. Jézus szándéka a törvény teljesítése volt. A törvény (a Tóra) útmutatás a nép számára, amelyet Isten saját népévé tett, amellyel szövetséget kötött. Ez egyúttal ígéret, ajándék és igény is. Isten vezetni akarja népét és megóvni attól, hogy az Istennel kötött szövetsége légműködésből kiessék (MTörv 5, 32). Am az ember szíve „mélységes szakadék, és elvetemült” (Jer 17, 9), áthatolhatatlan vágyaiban olyan utakat keres, amelyek tévutak (Zs 1, 6). Vajon Isten egyáltalán képes ebbe a szívbe belevésni törvényét úgy, hogy ez a szív saját törvényévé legyen? Meg fogja tenni, egy újjáteremtett néppel új szövetséget fog kötni (Jer 31, 31–34), új szívet és új lelket fog adni neki (Ez 36, 26–27). Az új szív és az új lélek nélkül Jézus követelményeit nem tudnánk megérteni és teljesíteni.

*

Jó Uram, aki egyként letekintesz
bogárra, hegyre, völgyre,
virágra, fűre, szétmáló göröngyre, –
Te tudod jól, hogy nem vagyok rossz
csak nagyon – nagyon gyöngye.

Mert pókháló és köd a szív,
Selyemszötte az álom,
pehelykönnyű és szinte-szinte semmi
az én erőtlén kezem
még azt sem tudja Hozzádig emelni.

Dsida Jenő: A gyöngék imája

*

Így akarta Isten,
Az ember mit tegyen?
Vele nem pörölhetni.
Az mi dolgunk nem más,
Csak mint pironkodás,
Mindent el kell szenvedni;
Mind jóért, körösztert,
Az Istent köll áldani.

Zrinyi: Elégia

ÉVKÖZI 7. VASÁRNAP

GYÓZD LE JÓVAL A ROSSZAT!

Olvasmány:
Lev 19, 1–2. 17–18.

Szentlecke:
1 Kor 3, 16–23.

Evangelium:
Mt 5, 38–48.

Bevezetés

Alapvető joga minden embernek, hogy az igazságtalanság ellen védekezék. Vajon a megtorlás hathatós, vagy akár csak jó eszköze-e a védekezésnek, az más kérdés. Lehetséges, hogy így az igazságtalansághoz egy újabb járul és ezzel a gyűlölet újabb tápot kap.

Jézus azokat az embereket dicsérte, akik nem alkalmaznak erőszakot (Mt 5, 5). Szent Pál figyelmeztet: „Ne győzzön rajtad a rossz, te győzd le jóval a rosszat” (Róm 12, 21).

Nem mindig a legjobb részünkre, ha jogainkat mindenáron érvényesíteni akarjuk. Aki keserűség nélkül lemondani jogáról, sokszor többet nyer vele. Ez a béke és a szabadság.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Isten szeret bennünket és a javunkat akarja. Merjük-e tehát útmutatásait követni? Bízunk-e abban, hogy bármit teszünk az Ő tanítása szerint, mindaz a javunkra válik?

– *csend* –

Ha úgy érezzük, hogy senki sem törődik velünk: Uram irgalmazz!
Ha nem bízunk teljesen a Gondviselésben: Krisztus kegyelmezz!
Ha borúlátóak vagyunk: Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az ültetés és házépítés képeivel megmagyarázza Szent Pál (1 Kor 3, 6–9; 10–15), hogyan kell érteni a közösségben az apostoli szolgálata-

tot, és hogyan kell azt tettekben is átélni. Az egész közösség „Isten temploma”. A közösséget a Szentlélek jelenléte teszi „szentté”. Aki megbontja az egységet, és ezzel meg akarja azt rontani, „azt elpusztítja az Isten” (3, 17). Ahol a Szentlélek jelen van, ott nem lehet embereket isteníteni, vagy egymás ellen kijátszani, velük manipulálni. Egyedül Krisztus a közösség Ura. Benne bírja az Isten bölcsességét és hatalmát. Ő maga isteni valóság a világban. (1 Kor 6, 19; Ef 2, 20–22; Jób 5, 13; Zsolt 94, 11.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A mai nap evangéliuma a múlt vasárnap felolvasott fejezetnek a befejezése. Fogat fogért, szemet szemért – vagyis hasonlót a hasonlóval kell viszonzni (Mt 5, 38–39). Ez olyan észszerűnek látszik, hogy régen ezt mindenképpen „igazságosnak” minősítették. Azonban egy régi helyzetben, egy keményszívű népnek adott engedmény ma már nem mondható Isten akaratának. Minden egyéni megállapítással szembeállítja Jézus az új követelményeket. „Engedj . . . Menj vele . . . Adj . . . Adj, ha nem is érdemes, ha nem kifizetődő . . . ” (5, 40–42).

A csúcspontot azonban ez a szeretet-parancs képezi: „Szeressétek ellenségeiteket!” (5, 44) Ez a felebaráti szeretet radikalizálódása, amely végső jogosultságában Isten lényében és természetében található. (Lk 6, 32–33; Róm 12, 14–20)

II.

A hegyibeszéd a keresztény vallás alaptörvénye. Sok dolog megdöbbent bennünket. Ilyen a mai is.

Ami az evangéliumi szakasz első részét illeti, nem kell azt szóról szóra venni. A szellemét kell megérteni és követni! Amikor Jézust – letartóztatása után – az egyik katona arculütötte, megkérdezte: „Miért ütsz engem?” Tettét tehát igazságtalannak, jogtalanak tartotta. A megbocsátás gondolatát kell tehát keresni ebben a tanításban.

Ma inkább az evangélium második részéről elmélkedjünk. Így szól:

„Hallottátok, hogy mondatott: Szeresd felebarátodat és gyűlöld ellenségedet! Én pedig azt mondom nektek: Szeressétek ellenségeiteket! Tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket! Imádkozzatok azokért, akik üldöznek és rágalmaznak benneteket!” De ez lehetetlen! . . . szisszenünk fel. Ilyenre képtelenek vagyunk! Ez egy lehetetlen parancs! Aki gyűlöl engem, aki életemre tör, aki rágalmaz, aki meg akar semmisíteni így vagy úgy, ma vagy holnap, . . . azt én szeressem?! Azért én imádkozzam?! Lehetetlen!

Hát a keresztény ember egy pipogya, tedd ide, tedd oda, egy tehetetlen bábú, aki ide-oda lehet lökni, taszítani, akinek a lábára vagy a nyakára szabad tiporni, de neki még jajgatni vagy felszisszenni sem szabad?! Ez teljességgel lehetetlen!

Nem erről van szó!

Vannak alaptörvények – mindenütt a világban – amelyek az emberi méltóságot, az ember elidegeníthetetlen jogait védik (az emberi jogok deklarációja az ENSZ-ben 1948. dec. 10.). Ne feledjük, ez vonatkozik a keresztényekre, a hívő emberekre is!

Hangsúlyozni kell, hogy a hívő ember nem másodrendű állampolgár! II. János Pál pápa a Fülöp-szigeteken a kínai hívekhez így szólt: Lehet valaki jó keresztény és jó kínai. – Én hozzáteszem: Lehet valaki vallásos ember és becsületes magyar ember!

Sőt Szent Pál, amikor a zsidók lefogták, nem hagyta annyiban a dolgot, hanem mint római polgár, a római császárhoz fellebbezett. Teljesítették is kérését. Elképzelhető, micsoda szörnyű volt az út: Jeruzsálemből hajón Rómába menni. De nem hagyta a jussát! Ezzel az élethez és becsülethez való jogát védte. Az, hogy vértanú lett, nem csorbítja Szent Pál példáját.

Minden törvénysértés ellen a törvény fellebbezésre ad módot. Ez jogorvoslat. Áll ez a keresztény ember számára is! Élni kell vele!

Miről van tehát szó az ellenszerelemben?

Arról, hogy a keresztény ember nem gyűlöl senkit, még ellenségét sem. Ő is az Isten teremtménye és gyermeke, meg is térhet . . . Ki lát bele a lelke mélyébe?

Arról, hogy a keresztény vallás nem üzlet . . . azzal teszek jót, aki nekem is szívességet tesz . . . ajándékokat adunk annak, aki nekem is ad . . . azt szeretem, aki engem is szeret . . . annak köszönök, aki nekem is köszön . . . azzal teszek jót, aki nekem is ad valamit. – Ha így cselekszem, nem vagyok keresztény. Így az élet teljesen üzletté válik . . .

A keresztény ember minden embert a testvérének tekint. Nem tart haragot, hanem tud szívből megbocsátani. Íme, egy példa arra, hogy a rosszat hogyan kell legyőzni:

1908-ban megdöbbentő hír érkezett Lembergől (ma Lvov). Egy gyilkos Andrej Potocki grófot megölte. A tettest elfogták és halálra ítélték. De az ítéletet nem hajtották végre. Potocki grófnő kérésére az osztrák császár (a város akkor az osztrák monarchiához tartozott) a gyilkosnak megkegyelmezett. A grófnő ezt írta a császárnak: „Az Isten jól tudja, mennyire szerettem a férjemet, mennyire hiányzik most nekem. De Isten azt kívánja, hogy az ellenségnek megbocsásunk. Igen, Ő kívánja, ennek a megbocsátásnak a bizonyítását is. Kérem, engedje szabadon a gyilkost, hogy nővéreim kápolnájában továbbra is a kereszt alatt imádkozhassam, és Krisztusnak szemébe nézhessek . . .”

Ez az ellenségszeretetnek ékes példája.

Kedves Testvérek! Mi tudunk-e igazán megbocsátani testvéreinknek? Nővéreinknek? Munkatársunknak, barátunknak, ellenségeinknek? Vagy pedig az ismert szólamot hajtogatjuk: megbocsátok, de nem felejték . . .

Aki még sohasem bocsátott meg, az nem ismeri a kereszténység mélységét és szépségét.

Krisztus is a keresztben ismerte meg a keresztet. Csak a szavak után: „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek” (Lk 23, 34) tudd kimondani a nagy igent: „Consummatum est . . . Beteljesedett” (Jn 19, 30).

Jézus tanítása és élete fedi egymást. És a mi esetünkben? Duzzogunk, neheztelünk, bosszút forralunk egymás ellen?! Boldog, aki le tud térdelni nehéz óráiban a kereszt alá, és tud igazán megbocsátani. Ő nyugodtan Krisztus szemébe nézhet . . . De az emberek szemébe is. Ámen.

III.

KONTAKTUS

Mit tett tulajdonképpen Jézus? Nem írt semmit, egyáltalán semmit. A nevelés nem az írott szó által történik. Olyan volt, mint a tanító, aki azt mondja: Hallgassatok csak ide! Nem kérdezek tőletek sem-

mit sem, de éjjel-nappal szüntelenül nálatok leszek. – Igazi kontaktus csak személy és személy között van!

Más erkölcs és más nevelés nincs. Amint felismerjük, mit követel az együttélés, a közös élet, amelyre kötelezve vagyunk, gyakorlatilag újra megtaláljuk az isteni nevelés összes normáit. Az életben minden a jelenlétben múlik. A hétköznapi számítás, a hétköznapi a fontos. (J. Steinmann)

*

Ellenségeink száma tekintélyünk növekedésének arányában növekszik.

*

Úgy szeresd barátaidat, mintha később ellenségeddé válnék. S ellenségedet, mintha később barátoddá lenne.

Biasz, a hét görög bölcs egyike

*

Aki ellenségét szereti, Krisztust utánozza.

Aranyszájú Sz. János

*

Az ellenségszeretet a legnemesebb jószágoknak s jóakaratoknak jele.

Sz. Ágoston

*

– Boldog, aki szeret téged Istenem!

– Aki benned – barátját,

Érted – ellenségét szereti.

Sz. Ágoston

*

Milyen régen hallottam!

Milyen édes, tiszta szózat!

Soha szebbet, gyermekibbet,

Igazabbat, meghatóbbat!

Valami szent, mindeneknél

Üdvezítőbb béke föld bé –

Dicsértessék az Úr Jézus!

– Mindörökké! Mindörökké!

Endrődi Sándor: Dicsértessék az Úr Jézus!

ÉVKÖZI 8. VASÁRNAP

„NE AGGÓDJATOK”

Olvasmány:
Iz 49, 14–15.

Szentlecke:
1 Kor 4, 1–5.

Evangelium:
Mt 6, 24–34.

Bevezetés

Számolunk-e komolyan azzal, hogy Isten valóban törődik velünk, emberekkel, ma, holnap és holnapután? Az az Isten, akiről Jézus azt mondta, hogy a mi Atyánk? Talán Isten csak a keresztény népek, csak a gazdag népek Istene? Vagy az isteni Gondviselés helyébe a technika és a szervezés lépett? A látszat szerint a Gondviselésbe vetett hitünk nem kényelmes, nem problémamentes. És ha az lenne, milyen lenne a mi Istenünk? Az Isten, akiben hiszünk, Jézus Krisztus Atyja, és a mi Atyánk, nem kenyérelosztó. Ő az Úr! Mindegyikünknek mondja: Tégy is valamit! Segíts testvérednek!

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A pénzhajhászás igénybe veszi testünket, szellemünket, lelkünket. Nem vesszük-e ezt a „sportot” túlzásba?? Nem veszítjük-e el közben szemünk elől üdvösségünk szempontjait?

– *csend* –

Ha anyagiasságok vagyunk: – Uram irgalmazz!

Ha a jólét biztosítása minden időnket elveszi: – Krisztus kegyelmezz!

Ha örök üdvösségünkkel nem törődünk: – Uram irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az apostolok és társaik nem urai egyházközségüknek, hanem szolgálói. Azt továbbítják, amit ők is kaptak: Isten igazságát és Isten szeretetét. Szent Pál sohasem értelmezte másképp tevékenységét. ennek

ellenére sem ő maga, sem más emberek nem jogosultak arra, hogy felette a végső és érvényes ítéletet kimondják. Majd az utolsó ítéleten lesz nyilvánvalóvá, hogy ki végezte szolgálatát tiszta szándékkal. Fel-tűnő az a tartózkodás, amellyel Szent Pál saját lelkiismerete felmenté-séhez viszonyul. (Lk 12, 42–44; 2 Kor 5, 10–11; Róm 2, 16; Jn 5, 44; Lk 12, 2–3.)

Gondolatok és buzdítások az evangéliumok alapján

I.

A szegénység alapkövetelményének (Mt 5, 3) megfelel a kérés a mindennapi kenyérért (6, 11) és a felszólítás: „Ne aggódjatok” (6, 19–34). Akinek szíve Istenre tekint és komolyan számít Isten szeretete-re, az sohasem lesz gondjainak rabszolgája. A mai evangélium két különböző részre oszlik: az egyik az ige a két úrról: Istenről és a mam-monról (6, 24) – a másik a mezők liliomairól (6, 25–34). A mammon a pénz, a vagyon, amely bálvánnyá lesz. Nem lehet egyszerre Isten-nek és a mammonnak szolgálni. Ez mind abban az időben, mind manapság kézzelfogható igazság. Isten is, a mammon is egész embert igényel. Természetesen különbözőképpen. A mammon rabszolgává alacsonyítja az embert, Isten szabaddá teszi oly mértékben, hogy a pénzt is értelmesen tudja használni. (Lk 12, 22–31; Fil 4, 6; 1 Kor 10; Iz 51, 1; Zn 6, 24; Jak 4, 13–14.)

II.

A hegyibeszéd az egyház alkotmánya, alaptörvénye.

A mai evangélium komolyan figyelmeztet: Senki két úrnak nem szolgálhat! Mert vagy az egyiket gyűlöli és a másikat szereti, vagy ragaszkodik az egyikhez és megveti a másikat. Nem lehet egyszerre szolgálni Istennek és mammonnak.

De mondhatja valaki: az élet nem olyan egyszerű! Nem ám! Nem fehér-fekete . . . Ezzel az elvvel nem lehetne élni a világban. Nem szabad ilyen egyoldalúnak lenni! A mai gondolkodásmód és cselek-vési norma hajlik effelé. Azt vallja, jobb az, ha az egyiket megtesszük, a másikat pedig nem mulasztjuk el. Hiszen számítani kell minden-re! . . . Kompromisszum nélkül manapság nem lehet élni.

Úgy vannak ezek a kompromisszumok, mint az a jámbor, falusi öregasszony, aki Szent Mihály ismerős képe előtt – aki az ördögöt lábba latorja – két gyertyát gyújtott egyszerre. Amikor megkérdezte őt a szomszédasszony, miért éget két gyertyát, ez volt a válasz: egyiket Szent Mihály főangyalnak, a másikat pedig az ördögnek . . . Mindkettővel jóban kell lenni, mert nem tudja az ember, hogy hová kerül . . .

Hát mi hány gyertyát égetünk? Gyertyát gyújtunk egyéni hiúságunknak, karrierünk, előmenetelünk előtt . . . de a másik gyertya az Isten előtt nem ég!

Jézus parancsa nagyon is határozott: vagy-vagy! Itt komoly ellentét párok feszülnek: szeretet és gyűlölet, ragaszkodás és megvetés stb. Mind olyan beállítások, amikor az egyik kizárja a másikat.

Azoknak szól e parancs, akik tévesen azt vélik, hogy mindenütt és minden viszonylatban lehetséges két különböző álláspont, két irány, két tevékenység, két beállítottság.

Meg kell mondani, hogy ez nem megy! Vagy ha megy, csak kép-mutatással, színleléssel, hazugsággal és az egyéniség feláldozásával megy . . .

A másik kijelentés is mellbevág bennünket: „Ne aggódjatok, hogy mit esztek vagy mibe öltöztök . . .” Hogyne aggódnánk? Ki ne tudná, hogy mennyi tenger gond van a világon a gyermekekkel . . . az ifjúsággal . . . az iskolázással . . . a lakásokkal . . . a házassági válásokkal . . . az idősekkel és magányosokkal . . . Mennyi temérdek kívánság? Ignis nunquam dicit sufficit . . . A tűz nem áll meg. Még egy szebb kocsis, még egy nyaraló, még egy 10 000 Ft-os lottónyeremény kell stb.

Jézus azt mondja: Ne aggódjunk túlságosan. Bízunk Istenben is! Elég a napnak a maga baja . . .

A Szentatya is a vagy-vagy embere. A Fülöp-szigeteken határozottan kiált:

A házasság szentségének felbonthatatlansága mellett . . . Hangoztatta, hogy szent az élet a fogantatásától kezdve . . . Az abortusz nem lehet elfogadni, sem a fogamzásgátló eszközöket . . .

A hívők nem kérnek kiváltságokat, nem akarnak gazdasági és szociális tanokat hirdetni, csak az evangéliumot. De azt szabadon hirdetni egyénnek és közösségnek egyaránt. Evangéliumi elvek nélkül szétesik a család, a társadalom.

A pápa járt Japánban, amelynek 120 millió lakosából mindössze csak 400 ezer a katolikus. A vértanúk dombján van egy emlékmű,

ahol a XIII. században sok hívőt keresztre feszítettek. A katolikusok kisebbség, de dinamikus kisebbség. A jezsuita egyetemnek sok növendéke van. Óriási kulturális feladatot látnak el. Két magyar jezsuita professzor is tanít ott: Nemeshegyi Péter és Bély Gellért . . . Hol vagyunk mi ettől a dinamizmustól, ettől a példás tanúságtételtől?

III.

SZOLGÁLAT . . .

A hegyibeszéd evangéliuma Krisztus követőinek törvénykönyve. A mai evangéliumi részben három igazság, életszabály tárul elénk.

1. Isten szolgálatának fontossága. – Senki két úrnak nem szolgálhat. Választani kell: vagy-vagy! De szolgáljunk kell, mert teremtmények vagyunk. Az ember Isten teremtménye, Tőle függ. Első feladata tehát Isten szolgálata. Az ember célja: Istent megismerni, szeretni és szolgálni! Parancsait megtartani! – Ezt nem alkalmoszerűen kell tenni, hanem mindennap, minden időben . . . Ez alól a törvény alól senki és semmi nem diszpenzálhat! E szolgálat életünk folyamán sokszor súlyos válaszút elé állít. Vagy-vagy! . . . Két úrnak egyszerre szolgálni nem lehet igazán! A félút, az arany középút, a fifty-fifty itt nem állja meg a helyét. Istennek is – és a világnak, a pénznek, a szenvedélynek, a hírnév keresésének egyszerre nem élhetünk!

„Deo servire: regnare est!” – Az Isten-szolgálat hatalmat jelent. – Voltaképpen mindenki rab, amint Gárdonyi oly szépen írja le az „Isten rabjai” című regényében. Az ember a pénz rabja, a kártya rabja, a hatalom rabja, az ital rabja, a nő rabja. Az a boldog, aki az Isten rabja! – Mert: Istent megismerni élet és Neki szolgálni uralom . . . Pázmány Péter, a legnagyobb magyar bíboros mondja: Aki Istentől nem fél – az mindenkitől fél. Aki Istent féli, az senkitől sem fél! – Ha Isten velünk, ki ellenünk?!

2. Bizalom az isteni Gondviselésben! – Testvérek! Mennyei Atyátok lát, gondol rátok mindig. A folyamatos gyöttrődés, aggódás csak az idegeket teszi tönkre! . . . tehát velem! De vigyázzunk! Az isteni Gondviselésben való bizalom nem sültgalambvárás! Nem is „dolce far niente!” A Gondviselésben való bizalom feltételezi a serény munkát. „Segíts magadon, Isten is megsegít!” De aggódásra nincs ok. Elég a napnak a maga baja!

A hívő ember rendületlenül bízik Istenben a szenvedésben és megpróbáltatásban is. Akkor is, amikor nem érti, hogy miért a sok könny.

a bánat, a szenvedés? Tudja, hogy a „vonuló felhők felett örökké kék az ég” (Herczegh Ferenc). Hisz az örök életben, amely egyensúlyba hoz mindent!

3. Keressétek először Isten országát és az Ő igazságát! (Lk 12, 31) A lélek a halhatatlan, nem a test! A lélek üdve fontosabb a testi jólétnél! Az ember a földön áll, de tekintete az égbe nyílik . . .

Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének azonban kárát vallja! (Mt 16, 26).

IV.

ISTENSZOLGÁLAT – GONDVISELÉS

A mai evangélium a legfontosabb életszabályokat tárja szemünk elé; az istenszolgálat fontosságát, és az isteni gondviselésben való feltétlen bizalmat! Ne aggódjatok! – Ez az alaphangja. A gond velünk ébred, velünk van egész nap és még éjszakánkat is megrontja . . . Felesleges, szükségtelen a sok gond és gyötörődés. Csak egy gondunk lehet: hogy Isten akaratát mindenben teljesítsük.

Az Üdvözítő az észszerű gondoskodást feltételezi. A nyomasztó, a haszontalan, az emésztő gondot és aggodást, a folytonos töprengést tiltja, amely, mint ólomsúly nehezedik az emberre anélkül, hogy valamit használna vagy segítene. Ez ui. már nem gondoskodó előrelátás, vagy szerető gondoskodás, hanem örült, túlhajtott, haszontalan, egészségtelen és idegeket őrlő önkínzás! El vele!

„Hiszen a ti mennyei Atyátok tudja, hogy mindezekre szükségtelen van” (Mt 6, 32) – mondja kedvesen az Üdvözítő. Milyen frappáns a természeti képekre való hivatkozása is. Az égbolt felettünk néma, mint Illés korában. De nézzétek a madarak csapatát, milyen gondtalanul húznak a magasban! . . . Nézzétek a mezők liliomát . . . és a virágcsodákat nyári, fenséges pompájukban! . . . Nézzétek nyáron a millió és millió sziporkázó csillagot! . . .” „Coeli enarrant gloriam Dei!” (Zsolt 18, 2) – A természet dicséri Istent! És ti, Isten fiai, halhatatlan lelketekkel töprengtek? Bízatok az Űristenben: a madarak, a liliomok, a csillagok, de elsősorban az emberek, a halhatatlan lelkek Istenében! Engedjétek, hogy törvényei uralkodjanak felettetek! Rendezétek be egyéni, családi és társadalmi életeteket az Ő akaratára szerint! Akkor sehol sem lesz éhezés és nélkülözés. Akkor az Isten-szeretettel együtt a felebaráti szeretet is győzedelmeskedni fog!

Mennyire tudták ezt Jézus tanítványai! – És mi – ma? Felesleges tehát a sok kínzó gond! Mi haszna a szüntelen önmarcangolásnak? „Ki adhat pedig közületek gondjai által magasságához csak egy könyöknyit is?” (Mt 6, 27) – kérdezi az Üdvözítő a hegybeszédben. – Milyen gondtalanok voltunk gyermekéveink és fiatalságunk idején! Éppen ezért, mert a „mában” élünk és a holnap, a jövő problémája még nem nehezedett ránk. Most pedig napokon, heteken, talán éveken keresztül a jövőről való aggodás gyötör. Megkeseríti amúgy is nehéz életünket. Sőt még nehezebbé teszi. És mi a haszon belőle? A jövőt nem látjuk előre, csak magunkat tesszük tönkre feleslegesen, idő előtt.

A jövő Isten kezében van. Vastag függöny takarja szemünk előtt. Nem láthatunk keresztül rajta! De mi tudjuk, hogy Aki az életet adta, gondoskodik is róla. Sem betegség, sem vihar, sem halál nem választhat el Tőle! Ismétlem, Testvérek, a sok gond nagyon veszélyes! A túlfeszített gond felmorzsolja legjobb erőinket. Megbilincseli kezünket és lábunkat. Akcióképtelenné tesz. Lelassítunk. Vitorla nélküli hajó, és szárnyaszegett madár leszünk . . . Életuntak, hányatottak . . . A gond nagy veszélye az is, hogy az evilági oktan aggodás elnémítja bennünk az örök élet igényét. A felesleges mellékgondok eltérítenek a fő gondtól, hogy Istennek miképp szolgálhatunk helyesen.

Első, legfőbb gondunk a lélek ügye! „Keressétek először Isten országát és az Ő igazságát, és a többi mind hozzáadatik nektek!” (Mt 6, 33).

Több bizalom, több hit, több remény! Akkor több lesz az öröm, több lesz a derű is! . . .

Isten kezében vagyunk! Onnan ki nem eshetünk, hacsak oktalanságunkban el nem szakadunk Tőle. Ne akarjuk tehát magunk irányítani sorsunkat! . . .

Testvérek, két úrnak nem szolgálhattok! Csak Neki szolgáljatok! . . .

V.

TÖBBET A MINDENNAPI KENYÉRNÉL

„Dehát gazdag a keresztény? Nos, esetleg jó, lehet, hogy akadna egy-egy keresztény, aki gazdag. Ám itt nem erről beszélünk . . . Mi szegény keresztényekről beszélünk!

Miből él a szegény keresztény? A mindennapi kenyérből. Ebben hasonló a madárhoz. Ám a madár, ha nem is pogány, mégsem keresztény. A keresztény imádkozik a mindennapi kenyérért. A mindennapi kenyérből él, akárcsak a madár vagy a kalandor, aki ott veszi, ahol találja. A keresztény ott találja, ahol keresi, és azzal keresi, hogy imádkozik. Éppen ezért, az élethez többje van a mindennapi kenyérnél. Ez a kenyér számára többlet, érték – ami a madár számára nem lehetséges. A keresztény tudja, hogy a mindennapi kenyér Istentől van. Nincs-e egy egyébként jelentéktelen ajándéknak végtelen értéke a szerető személy számára, mert az egyáltalán a szeretettjétől származik?

A keresztény – igaz – könyörög a mindennapi kenyérért és meg is köszöni azt – a madár ezt nem teszi. Ám a keresztény számára a kérdés és köszönet fontosabb, mint az eledel; ez az eledele, mint ahogy Krisztus eledele is az volt, hogy Atyja akaratát teljesítse.” (S. Kierkegaard, Christliche Reden)

*

Az Úr vezet az élet ösvényén, az Úr hatalmas, erős, szent keze. – Ó jó, ő bölcs, ő tudja az utat. – Ne kérdezd: merre? Csak fogódz bele. – Virágos réten, sziklán, tengeren!

*

Maradj velem, ha leszáll az este,
Ha arcom a bús könnyharmat belepte.
Aki letörölje, senki sincs velem,
Uram, maradj velem!

Maradj velem, ha rámborul az éjjel,
Viaskodom a bűnnel, szenvedéllyel
Játékát űzi a sátán velem.
Uram, maradj velem!

Maradj velem a férfikor ugarában,
Megért nagy eszmék, szentek igazában.
Ha ér dicsőség, el ne bizakodjam,
Ha megköveznek, meg ne tántorodjam.

Maradj velem az élet alkonyában,
A vágyak, álmok sóhajos kimúltán.
Borulj rám, hogy a haláltól sem féljek,
Ölelj magadhoz, hogy majd ott is éljek.

Reményi Sándor: Uram, maradj!

ÉVKÖZI 9. VASÁRNAP

SZIKLÁRA ÉPÍTKEZŐK

Olvasmány:
MTörv 11, 18. 26–28.

Szentlecke:
Róm 3, 21–25. a. 28.

Evangelium:
Mt 7, 21–27.

Bevezetés

Csak olyan ember hallja meg valóban, amit mondanak neki, akinek szíve van. A „szív” elnevezésen a Biblia mindig az ember legbensőbb énjét érti. E helyen lesz valósággá az igazságok megértése és születik meg a hit. Az emberi élet döntéseinek helye ez.

Jézus szavát akkor halljuk igazán, teljes valójában, ha az szívünket érinti. Akkor lesz a hallásból hit, a hitből pedig cselekedet. A hallás előfeltétele a bizalom. Helyes dolog kritikával hallgatni, de a kritika mindig kétirányú legyen. A meghallottakkal szemben és a saját előítéletünkkel szemben kell bírálatot gyakorolni.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Istent nem fizethetjük ki üres szavakkal. Ó egyszerűlött Fiát adta értünk, nekünk is egész életünket kell Krisztusra építenünk.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: vallásosságunk áthatja-e egész életünket?

Nincs-e ellentmondás szavaink és tetteink között?

Számításba vesszük-e Isten ítéletét?

– *csend* –

Mert életünket oktanul irányítjuk: Uram, irgalmazz!

Mert életünket nem merjük egészen Terád építeni: Krisztus, kegyelmezz!

Mert hitünket ritkán váltjuk tettekre: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Minden ember, zsidók és pogányok egyaránt, bűnősként állnak Isten előtt. Pál ezt nyomatékosan megmutatta a Rómaiakhoz írt levél bevezető fejezeteiben. Bűnös, tehát elítélt az ember – ez lenne a logikus folytatás. Most azonban (3, 21) valami egészen más következik: a bűnösök igazak lesznek, fel lesznek mentve. Ez az igaznak nyilvánítás Isten részéről több mint elengedése a büntetésnek. Ez az isteni dicsőség helyreállítása az emberben, minden emberben, aki hisz a Jézus Krisztus által történt megváltásban. Ez – amint azt a Rómaiakhoz írt levél folytatása mutatja – semmiképpen sem „olcsó” megoldás sem Isten, sem az ember részéről. (Róm 10, 5; 1 Kir 8, 46–51; Gal 2, 16; 3, 1–29; Róm 5, 2–13; Dán 9, 24; 1 Jn 2, 2; 4, 10; Zs 2, 17.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus nemcsak tanító, aki oktatást ad. Úgy követel, mint akinek hatalma van. Szava és személye előtt az embernek döntenie kell. Ám nem pusztán jámbor szavakban, de tettekkel. A tettet gyakran összecseréljük a teljesítménnyel, az eredménnyel, a sikerrel. Az ítéletkor Jézus nem egy sikeres embernek – egyházinak is – kénytelen lesz azt mondani: „Nem ismerlek . . .” Csak az, aki Isten akaratát úgy teljesíti, amint azt Jézus a hegyibeszédben megmutatta (Mt 5, 7), az az Ő tanítványa.

A záró hasonlat a két házról ugyanezt ismétli el még egyszer. Itt Jézus prófétai nyelven beszél. Az ember okosságát és balgaságát az isteni Bíró aszerint ítéli, vajon ezeket a szavakat meghallja, és azokat tettekre váltja-e? (Lk 6, 46; Jak 2, 14. 17;) (1 Jn 3, 18; Mt 25, 11–12; Lk 13, 26–27; 6, 47–49; Pld 10, 25; 12, 3. 7; 1 Jn 2, 17; Jób 8, 15; Ez 13, 10–14.)

II.

AZ IGE, MINT KEGYELEM ÉS ÚTMUTATÁS

Isten igéje az ember számára nem saját önmagáról alkotott véleményének és a világról alkotott véleményének megerősítését jelenti. Nemcsak azt teszi előtte érthetővé, amit úgyis tud, vagy megtanul-

hatna, hanem úgy jön hozzá, mint a világosság a sötétségbe. Mivel „mindnyájan vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét . . .” (Róm 3,23). Isten igéje kegyelemként jön az emberhez: megbocsátó és ítélő kegyelemként.

„Ember, mondatott neked, mi a jó” – írja Mikeás próféta (6, 8). A mondott a jó. A hegyibeszédben nekünk konkrétan mondott jó elől nincs kitérés – nem térhetünk arra, ami nem mondatott nekünk: a parancsról, amely nekünk adatott, a parancsra, amelyet nem kaptunk és amelyet esetleg magunk csinálunk magunknak.

A jó nem csak egy eszme: lelkiismeretünk nem a törvény, hanem a képesség, hogy Isten útmutatását meghalljuk, a készség, hogy szavának engedelmeskedjünk . . .

III.

Jézus mondja: „Nem mind, aki mondja: Uram, Uram . . . hanem az, aki Atyám akaratát cselekszi, az megy be a mennyek országába . . .”

Jézus azt is mondja: „Engedjétek hozzám jönni a kisdedeket . . . Az ifjúság vallás és erkölcs nélkül, a tízparancsolat nélkül . . . hová jut? Szakadékba és cinizmusba, nihilizmusba . . .

Jézus mondja: „Amit Isten egybekötött, ember el ne válassza . . .” És ma minden harmadik házasság – fájdalom – válással végződik és évenként kb. 30 000 a „válási” árva . . . A család tartópillérei recsegnek, ropognak . . . Tömény alkoholtól 8,8 liter esik minden emberre, a csecsemőket is beleértve . . . De vezetünk az öngyilkosságok listáján is . . .

Jézus mondja: „Könnyebb a tevének bejutni a tű fokán, mint a gazdagnak bemenni Isten országába . . .” És mi mégis mindenáron, egészségünk kockáztatásával is az anyagiakat hajszoljuk. A jólét, a gazdagság elvon Istentől – mondta Szent Márton.

Jézus mondja: „aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és úgy kövessen engem.” A kereszt: a baj, a gond, a szenvedés, a csalódás, a betegség, az öregség . . . hozzátartozik az élethez. Ezeket a terheket csak élő hittel tudjuk tartósan és sikeresen vállunkon vinni . . .

IV.

A zsidó vallás: törvényvallás. A buzgó zsidók homlokukon imaszíjat viseltek és bal karjukon is, hogy a törvényt mindig szemük előtt

tartsák, és szívükbe véssék. Ez volt ráírva: „Szeresd a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és minden erődből.”

A külső jelek azonban csak szimbólumok. Isten szava az alap, a fundamentum. Ami a világot, a hivatásunkat, és az emberi kapcsolatokat egy keretbe foglalja: az a mi hitünk.

Isten szava konkrét követelményeket támaszt. Jézus úgy tanított, mint akinek hatalma van. Benne Isten van jelen. Isten a szeretet . . . és szeretetet kíván tőlünk is. Nem bibliai idézeteket, hanem Jézus életét kell követni!

V.

SZÜKSÉG VAN-E AZ ATOMKORSZAKBAN HITRE?

Erről Wernher von Braun, az atombomba egyik feltalálója így nyilatkozik: „Az ember sohasem volt olyan közel ahhoz, hogy feleletet találjon Pilátus kérdésére: „Mi az igazság?”, mint a tudomány útján. Én személy szerint hiszek az igazság végső győzelmében. Hiszem, hogy abban a mértékben, ahogyan mindig jobban hatalmunkba kerítjük a természetet, nemcsak hogy általánosan elfogadott tudományos felfedezésekre fogunk bukkanni, hanem ugyanakkor az emberi magatartás általánosan elfogadott szabályaira is mintáira is. . . . Minél jobban megértjük az atomszerkezet bonyolultságát, az élet természetét vagy a naprendszer mozgását, annál több okot találunk, hogy bámulatba essünk az isteni teremtés ragyogása előtt. De istenigényünk nemcsak félelmen alapul. Az embernek úgy van szüksége hitre, akárcsak kenyérre, vízre vagy levegőre. Ha a világ minden tudománya megvan bennünk, akkor is szükségünk van arra, hogy higgyünk Istenben. Rászorulunk erre a hitre akkor, amikor önmagunkba vetett hitünk a végére jár.” (A Szív, 1983/4. 173–174. old.)

Vagy nézzük Olivier Messiaen zeneszerző, ornitológus néhány mondatát: „. . . a Föld lakóinak jutott osztályrészül a páratlan ajándék: az Ige megtestesülése, a láthatatlan betörése a láthatóba, az öröké az időbe. Hogy kijussunk ebből az otthonos térből és időből, hogy elérjünk a feltámadásig és egy más dimenziókba tartozó új életig, ahhoz kétségtelenül át kell mennünk a szenvedésen és a halálon. De nincs-e meg már a dicsőség látomásának valami előíze azokban, akik – az átváltoztatás szavaira felelve – hitünk minden erejével így kiálthatnak: „Én uram és én Istenem!” (A Szív, 1983/4. 174. old.)

ÉVKÖZI 10. VASÁRNAP

„MI KÜLÖNBEK VAGYUNK MÁSOKNÁL.”

Olvasmáry:
Óz 6, 3–6.

Szentlecke:
Róm 4, 18–25.

Evangelium:
Mt 9, 9–13.

Bevezetés

Az irgalmasság értelmezése a mai nyelvhasználatban elég kényes kérdés. Maga az irgalmasság is nehezen elfogadott belső magatartás a mai világban. Az emberek nem érzik kötelességüknek, hogy irgalmasságot gyakoroljanak. Ezért általában eszerint is járnak el.

Mondjunk „irgalmasság” helyett akkor „együttérző, megértő” készséget a felebarát szükségleteivel szemben. Tevékeny részvétet, segítő szeretetet. Mindenesetre valamit, amit csak egész szívvel lehet cselekedni. Ezt előírásokkal és törvényekkel nem lehet kikényszeríteni. Jézus azonban újra megismétli, amit régen a próféták mondtak: Enélkül az irgalmasság (vagy nevezzük, ahogy akarjuk) nélkül liturgikus istentiszteletünk semmit sem ér.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Szavainkban azt hangoztatjuk, hogy minden embert egyenlő jogok illetnek meg; hogy ember és ember között nem szabad igazságtalan különbséget tenni.

A szentmise elején azonban vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi magunk valóban megbecsülünk minden embert?

A másképpen gondolkodót is?

Azt is, aki véleményünk szerint helytelenül él?

Tudunk-e megbecsülni olyan embert, aki minket nem becsül?

Hiszünk-e igazán abban, hogy a legelvetemültebb emberen is segíthet a jóakarató szeretet?

– *csend* –

Mert vannak olyan emberek, akiket lenézünk: Uram, irgalmazz!
Mert könnyelműen megítélünk másokat: Krisztus, kegyelmezz!
Mert nem tudunk hinni a jóság erejében: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az ember nem az ószövetségi törvény megtartásával igazul meg Isten előtt, hanem a Jézus Krisztusban vetett hit által (Róm 3, 22). De mit jelent itt „hinni”? Bizonyára nem egy pusztán csak értelemmel kimondott „igen”-ről van szó, amely egy tanításra, egy tantra, vagy múlt eseményre vonatkozik. Szent Pál Ábrahám példájával magyarázza ezt. Ábrahám csak ígéretet kapott, és igazán minden oka megvolt rá, hogy elbizonytalanodjék. De ő „megdicsőítette Istent”. Elismerete, hogy Isten a halálból is képes életet fakasztani és szavát megtartani. Hinni annyit jelent, mint magunkat az élő, az előre kiszámíthatatlan és mégis hűséges Istennek kiszolgáltatni. Aki így mond igent Istennek, arra Isten is igent mond. Az ilyen ember az „igaz” ember, a megigazult ember.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus nemcsak buzgó, tekintélyes embereket hív meg követésére. Meghívja Mátét, a vámost is, és asztalközösséget vállal az akkor lenézett, gyűlölt vámosokkal és bűnösökkel. A törvényhű farizeusok szemében ez botrány, sőt bosszúság. Jézus igazolását három szópár tartalmazza: egészségesek és betegek; igazak és bűnösök; irgalmasság és áldozat.

Jézus azért jött, hogy a betegek orvosa és a bűnösök megváltója legyen. Ez a két magyarázat Márknál is (2, 17) megtalálható. Jézus a farizeusokat (Mt 9, 13 szerint) „Izaiás próféta” szavaira emlékezteti: a szeretet és hűség fontosabb, mint a törvényes előírások megtartása. Jézus mind cselekedeteivel, mint szavaival teljhatalommal értelmezi Isten akaratát, és érvényre is juttatja azt.

II.

HIT NÉLKÜL NEHÉZ ÉLNI

Mit tehetek, hogy Istenhez jussak? E kérdés mindig visszatér az emberben. Az Isten gondoskodik róla, hogy „a lélek ne legyen csendben . . .” Biztos vagy abban, hogy nincs Isten? . . . Biztos vagy abban, hogy e földi élet után semmi sincsen? . . . El tudod képzelni, hogy egyszer nem leszel?

E kérdéseknél lét és nemlétről, mindentről van szó . . . Ezért jó, hogy az Isten az ember szívét nyugtalanná teszi . . .

A legjobb, ha Isten hívását követjük. Az igazság után kell kutatnunk. Az istenit nem tudjuk elgondolni. De ha valaki azt komolyan gondolja, és az igazságot keresi, Isten feleletet ad neki. Aki Istenhez megy, azzal szembejön maga az Isten . . . Ha egy lépést teszünk, Isten tíz lépést tesz . . . Ha homály van körülötted, de a fényt keresed – akkor fény lesz a sötétségben . . . A kereső ember hasonlít a hegy-mászóhoz, aki felhőkön át lankadatlanul megy felfelé. Egyszer kijut a ködből, majd felsüt a nap . . . és egy pompás vidék tárul fel előtte . . . Ha Isten napja felkel életünkben – a hit csodás világa áll elénk . . . A természetfeletti pompás látványt varázsol szemünk elé . . . Akkor nem tudjuk elképzelni, hogy volt idő, amikor nem hittünk . . .

Imádkozni!

Vannak, akik hisznek. De panaszkodnak: „Nem tudok imádkozni!” – Itt is nyugtalanná teszi Isten az emberi szívet. Kérdezi: Miért nem tudsz imádkozni?

Semmi sem hiányzik, ha azt nem teszed.

Az ima nem ad erőt neked?

Nem tesz szabaddá és vidámabbá?

Nem tudsz imádkozni? Mindenki tud . . .

Menj be csendesen a templomba . . . Mondd az Üdvözítőnek: Itt vagyok . . . Áldj meg . . .

Már az is nagy dolog, ha leülsz, vagy letérdelsz a Szentség előtt . . .

Isten figyelmeztet:

Mindig kell imádkozni . . . Ha nincs is kedved . . . ha nem is sikerül mindig . . . Ha sokáig válasz nélkül is maradsz . . . Később mindent megkapsz . . .

Az imádság szolgálata a teremtmény kötelessége . . . Ha ebben hűek vagyunk, látni fogjuk, hogy milyen nagy dolgokban lesz

részünk. Akkor szilárd talajt kapsz a lábad alá . . . Akkor erős kéz nyúl feléd a magasból . . . mely tart téged . . . Nyugalom, rend és béke költözik szívedbe . . . Éljük Isten tenyerén!

Szeretni!

Aki hisz és imádkozik . . . az jobban megismeri a felebaráti szeretetet . . . Aki imádkozik, nem lesz öncélú, egoista, az elismeri, hogy a másik ember nem áll mindig az ő útjában, sőt ő megy száznak az idegeire . . . Kezd szeretni . . . Kezd másokon segíteni . . . Nemcsak saját baját és előnyeit keresi . . . Segít mások szükségén. Nem az önző szeretet . . .

Wenn Kerzen brennen, gibst es oft viel Rauch . . . Ha gyertyák égnek, füst is keletkezik.

Tégy jót mással, Isten iránti szeretetből . . . Ez tesz boldoggá igazán, ha nehéz órában másokon segíteni tudsz . . . akkor látod, Isten könnyűvé teszi a te terhedet . . . Ha hiszünk, ha imádkozunk és Istenre tekintünk, akkor nem lehetünk mások, csak jók és minden számítás nélkül csak jók . . .

Legyünk biztosak, Isten nem engedi magát nagylelkűségben felülmúlni. Aki hisz – sokat bír. Aki imádkozik – többet bír. – Aki szeret – Istent bírja. – Aki Isten bírja – mindent bír. – Mert Isten a szeretet! Amen.

III.

AZ ÉLET ÉRTELME

Heidegger szerint: „Az aggodás az emberi lét alapvonása. Az ember állandóan azon fáradozik, hogy létét biztosítsa e világban. E világban, ahol minden változó, tartós biztonságot keres.” Tudjuk, hogy evilági dolgokat nem tarthatunk meg, annál inkább ragaszkodunk hozzájuk és futunk utánuk. A gazdag még többet akar. A pénz utáni vágy gyötri. A pénz lesz az istene!

Az ember, aki végletesen a világon akar berendezkedni, titokban érzi, hogy a halál ellen nincs biztonság. Az egészség és az élet tartósan nem biztosítható semmi pénzért. S ezek mily nagy gondot okoznak . . .

1. Az élet végére irányuló gondolatokat el lehet űzni a fejből – a szórakozásba lehet menekülni. – E menekvés sohasem fog azonban tökéletesen sikerülni . . . Vannak az igazságnak órái: ez a halál kikerülhetetlen valósága.

2. Mások dacolnak a földiek és az élet múlandóságával. Ez a struccpolitika, amely nem más mint menekülés az egyéni múlandóság félelmétől a társadalom elképzelt örökkévalóságába. Bennünk él az örök élet igénye! Ezért akarjuk mindenáron biztosítani létünket. Ha múlandókban kötünk ki, állandóan gondban élünk, mint aki már repedezett házat vásárolt . . .

Bizalom!

A hívő ember Istenre hagyatkozik. Ő az egyedül nem múlandó. Minden elmúlik . . . Ő marad . . . Isten ad nekünk tökéletes boldogságot.

Ő szegényen élt. „A rókáknak barlangjaik vannak . . . ” (Mt 8, 20) Jelszavunk legyen a földön: „Legyen meg a jó Isten akarata . . . ” A világ elmúlik, de Isten országa megmarad.

*

Térj azért én lelkem kegyelmes Istenedhez
Szép könyörgésekkel békéljél szent kezéhez,
Mert lám hozzá fogad,
Csak reá hadd magad;
Igen irgalmas Úr ez.

Higgyünk mindörökké egyedül csak őbenne,
Bűntől őrizkedjünk, ne távozzunk őtöle.
Áldott az ő neve,
Örökké mennyégbe',
Ki már megkegyelmeze.

Balassa: Bocsáss meg Úristen

*

Jaj, mely mocskosnak látszik a mi tisztaságunk, mely haragosnak a mi szelídségünk, mely felfuvalkodottnak a mi alázatosságunk, mely kegyetlennek a mi irgalmasságunk, mely gyarlónak a mi erősségünk, ha a Krisztus tükörébe nézünk! Óh mely száraznak találtatik a mi sírásunk, mely képmutatónak a mi töredelmességünk, mely fősvénynek a mi adakozásunk, mely torkosnak böjtölésünk, mely változónak állhatatosságunk, mely szófogadatlannak engedelmisségünk, ha krisztus Urunk erkölce mellé állanak!

Pázmány Péter: Adventi prédikáció

ÉVKÖZI 11. VASÁRNAP

HIGGYETEK AZ ÍGÉRETNEK!

Olvasmány:
Ez 19, 2–6. a.

Szentlecke:
Róm 5, 6–11.

Evangelium:
Mt 9, 36; 10, 8

Bevezetés

A Szentlélek önmaga szentségét nem tartja meg magának. Nem marad megközelíthetetlen távolban. Minden teremtett lényvel közli magát olyan módon, amint az őt megilleti. Isten ószövetségi neve: Jahve – éppen azt jelenti: Isten az emberekért él. Velük megy. Segít nekik. Amikor Isten valakit szolgálatába fogad, nem kiváltságos, különleges létre hívja meg. A meghívott mindig másokért is felelős. Minden megkeresztelt embernek küldetése van, amelyet fel kell ismernie. Megbízása, amelyet teljesítenie kell. Minden keresztényben Krisztus akar az emberekért jelen lenni.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az emberek elcsigázottak és kimerültek. Büszkén vallják, hogy saját erejükben bíznak. De ez az erő sokszor kevésnek bizonyul.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: valóban tudjuk-e Istenre bízni életünket?

Békésebb, nyugodtabb-e életünk, mint saját erejükben bízó embertársainknak?

Tudjuk-e Istenre bízni aggodalmainkat életünk válságos napjaiban?

Megkíséreltük-e már, hogy ezt a békét átadjuk másoknak, akik elcsigázottak és kimerültek?

– *csend* –

Mert nincs béke a szívünkben: Uram, irgalmazz!

Mert nem bízunk magunkat a Te szeretetedre: Krisztus, kegyelmezz!

Mert nem akarjuk mások békéjét szolgálni: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A Sínai hegyen Izrael Isten tulajdonává lett, szent népe, papi nép. Ez annyit jelent, hogy Izrael a föld népei számára az, amik Izrael törzsei számára a papok. Minden törzs és minden nép Istené, noha egy népet kiemelt a többi közül. Mindaz, amit Izrael Istentől kapott: a szövetség, a törvény, a kultusz, az ígélet – mindez ennek a népnek papi hivatása szolgálatában áll. Isten nagysága minden nép számára Izraelen és történetén lesz láthatóvá, közelsége pedig megtapasztalhatóvá.

A keresztény ember jelenlegi helyzetét egy elmúlt esemény határozza meg, és egy eljövendőre irányul. „Most megigazultunk.” A belső lelki tapasztalat (nemcsak az üzenet) is azt mondja a hívőnek, hogy Isten szereti Őt. Isten mindig szeretett minket, de nem fogadhatt el bennünket úgy, amilyenek voltunk. Ezért nyújtott önmagától segítséget. A Fiú áldozati odaadásában az Apostol felismeri az Atya szeretetét, annyira egységnek látja az Atyát és a Fiút. Jövő reményünk az, amit Krisztus értünk tett. Krisztus vére, vagyis az Ő halála tett minket megigazulttá. Olyan emberekké, akiket Isten most már elfogadhat. Alapjában véve a „haragvó ítélet” már mögöttünk van. Életünket ezután már nem a félelem határozza meg, hanem a bizakodó remény. (1 Pét 3, 18; Róm 8, 32; Jn 15, 13; 1 Jn 4, 10; 19; 1 Tessz 1, 10; 2 Kor 5, 18–19.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus megsajnálta az embereket . . . „elcsigázottak és kimerültek” . . .

1. A tömeg: az ember. Jézus szemében és szívében élt . . . akkor is, és most is.

Ma divatos dolog a néppel foglalkozni. Az érdeklődés középpontjában van. De úgy-e, mint Jézusnál? Egész biztosan nem!

A gazdasági hatalmak számításában a tömeg: szolgáló vagy kizsákmányolt réteg. A politikai és ideológiai központok a tömegek meghódítására törekednek, hogy megnyerjék őket céljaiknak. A nagy tömegkommunikációs eszközök: újság, rádió, televízió a tömegek felemel-

sét, javítását, nemesítését, vagy erkölcsi lealacsonyítását, manipulálását szolgálják-e?

2. Jézus együttérzése elsősorban vallási jellegű volt. De nem tekinthetett el a szociális szempontoktól sem . . . Mint pásztor nélküli juhokat elcsigázottaknak, kimerülteknek látta őket.

Jézus sokszor beszélt a hamis pásztorokról. Sok helyütt a világon bizonytalanság, drágaság, erőszak, kizsákmányolás uralkodik.

Vallási téren a nép megütközik egyes teológusok hamis tanítása miatt, akik mégis katolikusoknak tartják magukat és a hierarchia egyes tagjainak hallgatásán és kétértelmű magatartása miatt nyugaton.

A nép ma is hinne, ha jó hithirdetőkre találna. Menne a fény után – ha lenne . . . Miért kedvelik szerte a világon a marxizmust és a materializmust? Mert ezeket sokszor fiatal, lelkes „hithirdetők” terjesztik, akik megszegyenítik a lelkesedésükkel azokat, akik Krisztus „hithirdetői” lennének, de lelkesedés nélkül, bágyadtan, lehangoltan, szenttelenül . . .

Elfogadnák-e ma Krisztust? Biztosan! De hol vannak az igazi apostolok? Jézus küldi apostolait . . . most még csak egy meghatározott területre, Izraelbe, de Húsvét után ez kitágul az egész világra.

Tizenketten voltak. Kevesen, mint ahogy most is kevesen vagyunk . . . Ez ne bátortalanítson el . . . Akkor is mondotta: „Kérjétek az aratás Urát, küldjön munkásokat aratásába!”

De ne feledjük: Jézus aratómunkásokat keres . . . akik tevékenykednek, mozognak . . . nem plébániai vagy központi hivatalnokok, vagy a konventben egy-két órát gyóntatgatnak . . . olyanok aki hirdetik Isten országát . . . vallásos missziót vezetnek . . .

Imádkozni kell, hogy küldjön új, ilyen munkásokat aratásába . . . de még inkább azért kell könyörögnünk, hogy a mostani papi „szőlőmunkások” – követve lelki síkon azt, ami szociális téren is történik – ne cseréljenek gazdát és ne meneküljenek a lelkipásztori munkából kényelmesebb és jobban fizetett állásokba!

3. Jézus együttérzése nem steril, atyáskodó érzület, mely a magasból a szenvedőre leereszkedik, hanem „compassio” – együtt szenved velünk, megosztja velünk a sorsot . . .

Jézus meghalt a bűnösökért (2. olvasmány). Nekünk is vállalni kell a szenvedést is . . . ilyen krisztusi munkatársakra van szüksége Krisztusnak és az egyháznak!

II.

„KRISZTUS MEGHALT A BŰNÖSÖKÉRT” (RÓM 5, 6)

Ha áttekintjük komolyan életünket, akkor felismerjük tévedéseinket, mulasztásainkat és bűneinket. Az egyház és a pápa sürgeti az 1983. évi szentévből a kiengesztelődést és a bűnbánat szentségét. Minden külső reform a lelkek megtéréséből indul ki, ahogyan minden rossz a bűnből és a bűnös életmódból fakad.

A mai modern ember nem akar tudni a bűnről. Az élvezeteket hajszolja. A mának él.

Kiveszõben van a bűntudat. Egy doktornõ mondta nekem: úgy neveli kisfiát, hogy ne legyen bűntudata. – De hová jut a fiatalság bűntudat nélkül? Naponként szomorúan tapasztaljuk, hogy hová vezet ez a szomorú felfogás!

Van bűn! Naponta halljuk a rádióban és olvassuk az újságokban a megdöbbentõ híreket betörésekrõl, gyilkosságról, garázdaságról. . . . Egy fiatal ember néhány száz forintért agyonütött egy idõs házaspárt . . . Mert a bűn elfordulás az Istentõl. Isten tízparancsának a semmibevétele és az erkölcsi normák lábbal tiprása.

Azért nincsen bűntudat, mert megfogyatkozott vagy teljesen kihalt az Istenhit az emberekbõn. Pedig van ám Isten! Csak észre kell vennünk! Isten szól hozzánk, csak oda kell figyelnünk!

Szól hozzánk az égbemeredõ hegycsúcsok fenséges ormaiban és a hegyi patakok csacska csobogásában . . . Szól hozzánk az orkán tombolásában és a fülemile szelíd énekében . . . Szól hozzánk a tenger félelmetes háborgásában és a halk szellõ suttogásában . . . Szól hozzánk a betegségek tüzeiben és a sikerek örömeiben . . . Szól hozzánk a lelkiismeret szavában, amelyet nem lehet tartósan elhallgattatni . . .

Legfõképpen szól hozzánk szent Fia, Jézus szavában, csodáival és feltámadásával . . . mégis sokan nem hallják meg a szavát!

Testvérek! Isten nem halt meg! Csak századunk sok embere elveszítette Őt. Azért újra keresni kell Istent. A modern ember szinte kutat, keres mindent, csak Istent nem. Az ember büszke találmányaira . . . felszáll a Holdra és nap mint nap újabb titkokra nyit rá. Szinte mindenhatónak, mindentudónak érzi magát és mégis egy kis influenza már az ágyba dönti . . . Olyan arasznyi rövid az élete! Ezt lényegesen meghosszabbítani képtelen.

Hitre van szükségünk!

Hitre van szükségünk, mert nehéz kereszt nyomja a vállunkat. Ahhoz, hogy komoly életcélunk legyen, hitre van szükségünk . . . Ahhoz, hogy erkölcsi normák szerint éljünk, hitre van szükségünk . . . mely megmutatja, hogy honnan jövünk és hová tartunk. Szent hitünk szerint olyan az ember élete, mint egy bumeráng, kiröpül Isten kezéből, befut egy fényes vagy szürke pályát – nem számít . . . – s azután visszatér Istenhez. Hit nélkül értelmetlen az ember élete. Nem tudjuk, miért élünk. „Mi az, mi embert boldoggá tehetne: kincs, hír, gyönyör . . . legyen bár mint özön, a telhetetlen elmerülhet benne, s nem fogja tudni, hogy van szívöröm” (mondta már Vörösmarty 100 évvel ezelőtt).

Olyan csodálatos az emberi szív . . . Ha kiszakítom a keblemből, nem több, mint a fél öklöm . . . Ha odadobom a kiskutyának, nem lakik jól vele . . . És ha az egész világot odanyújtod neki, nem telik be vele. Ha a világ minden örömét és gyönyörét, gazdagságát és hatalmát odaadom neki, nem lakik jól vele tartósan . . . Miért? Mert az ember szíve a végtelenre van beállítva!

Olyan találóan mondta Szent Ágoston: „Magadnak teremtettél Uram minket, és nyugtalan a szívünk, míg Benned meg nem nyugszik.”

III.

ISTEN IGAZSÁGOSSÁGA

„Isten igazságossága és haragja nem volt tévedések és elégtelen elképzelések nélkül. Ezeket most felváltja az Isten tulajdonképpeni lényének, mint „szeretetnek” a felismerése. Nem, Isten szeretetét egyáltalán felfogni csak annak legbenszejében és igazságában lehet. Ez a szeretet mélyen megindítja a szívet, ha mint annak az Istennek szereteteként ismerjük fel, Aki a szent Teremtő és Úr, a világ Bírója és az is marad . . . Minden elképzelés, amely Istenben „csakis szeretetet” lát, eljelentékteleníti a bűnt, megbénítja a szembenállást a gonosszal és előbb-utóbb a „jó Istenkénél” fejezi be.” (W. de Boor)

ÉVKÖZI 12. VASÁRNAP

„NE FÉLJETEK!”

Olvasmány:
Jer 20, 10–13.

Szentlecke:
Róm 5, 12–15.

Evangelium:
Mt 10, 26–33.

Bevezetés

Vajon az Istentől félni kell? Vagy inkább szeretni? Erre a kérdésre nincs válasz, mert a kérdést így nem is lehet feltenni. Az a vélemény sem egészen helytálló, hogy az ószövetségben csak a félelem uralkodott, és az újszövetségre jellemző csak a szeretet. Mindig a szeretet volt az elsőbbség. De hogyan lehet olyan Istent szeretni, akitől egyúttal nem kell félni is? Aki Istent féli, az annyit jelent, hogy Őt Istennek elismeri, s akkor is szeretni tudja. Csodálatos szabadságra tesz így szert az ember: Nem fél többé földi hatalomtól. Nem riad vissza semmitől.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A félelem valamennyiünk szívében meghúzódik. Mint egy belülről megtorpedózza boldogságunkat. Pedig elvben nincs okunk a félelemre: „Ha Isten velünk, ki ellenünk?”

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: valóban Istennel akarunk-e tartani, hogy Isten is velünk legyen?

Nem ápolgatjuk-e magunkban kishitű módon a félelmet, az élettől való aggodalmat?

– *csend* –

Mert tartunk attól, hogy szenvednünk kell érted: Uram, irgalmazz!
Mert félelemből tartjuk meg parancsaidat: Krisztus, kegyelmezz!
Mert nem értékeljük a szeretetet: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

1. Jeremiás próféta az Isten szóvivője. Igen gyakran pont azt kell mondania az embereknek, amit azok nem akarnak hallani, sem tudó-

másul venni. Jeremiásnak ki kell hirdetnie a nép előtt Jeruzsálem pusztulását és a babiloni számkivetést. Mint államellenes hazaárulót el akarják ítélni. Ő maga is szenved az üzenet miatt, amelyet hírül kell adnia, és egyedül áll mindenkivel szemben. Néha már szinte megzavarodik Istenbe vetett hitében, aki őt küldte. A mai olvasmányt közvetlenül megelőző versek (2. olv. 7–9.) ilyen éles hivatásbeli krízist mutatnak. Ám azután ismét megtapasztalja Isten megmentő közelségét, mint ahogy azt elhivatottsága első órájában Isten neki megígérte (Jer 1, 19). Így azután tovább tudja járni nagy és magányos útját. (Zs 31, 14; 41, 6; Siralm 2, 22; Bölcs 2, 22; Zs 109, 29; Jer 11, 20; 1 Sam 16, 7)

2. Krisztussal kezdődik az új emberiség. Megváltói műve „mindenki” számára hatékony, mint ahogy Ádám tilalomszegése mindenki számára súlyos következményekkel járt. Nagyon is egyszerűnek látszik e megállapítás, de megdöbbenünk, ha arra gondolunk, hogy az emberiség történetének egész drámája benne foglaltatik ezekben a mondatokban. Nekünk nehéz ennek a szakasznak a fejtegetéseit követni; magának Pálnak sem volt könnyű gondolatait rendezni erről a témáról, hogy azokat világosan fejezze ki. Mit is akar a Rómaiakhoz írt levél ezekkel mondani? És főleg miként értheti meg ezt a mai ember az ő eltérő világ- és történelemképével?

Annyi világos, hogy az emberiségben kezdettől fogva uralkodott a szenvedés és a halál. Az ember – ellentétben az állattal – nem képes ezeket természetes adottságokként elfogadni. Bűnösnek érzi magát, és megváltás után kiált. Krisztus új kezdést tesz lehetővé és új emberiséget teremtett. Ő az új Ádám. A keresztény ember ezután is minden emberrel szolidáris abban, hogy „az ember Jézus Krisztus kegyelmi tetteivel” a bűn le van győzve és a halál elvesztette hatalmát” (Bölcs 2, 24; 1 Kor 15, 21; 22, 45–49; Róm 3, 21–26; 6, 23; 4, 15; 7, 7)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A kiküldetési beszéd folytatásaként Máté beszámol Jézus szavairól a „Ne féljetek”-kel kapcsolatban. Ezt megelőzi az „emberek” által való üldöztetés hírüladása. Az „emberekről” a 32. versben is szó van: Nem csak Izraelben, hanem mindenütt, ahol az Emberfia üzenetét

hirdetik, ellenállásra és elutasításra talál. Ám a tanítványok ne aggódjanak sem az üzenet, sem saját életük miatt. Az üzenet meghallgatásra fog találni, a tanítványok élete pedig Istennél van biztonságban.

Befejezésül egy ígéret: (mind a prédikálóra, mind a hallgatókra érvényes) – aki Jézust megvallja, azt Jézus is meg fogja vallani (Lk 12, 2–9; Mk 4, 22; Lk 8, 17; 1 Tim 5, 25; Zs 10, 31; 1 Pét 3, 14; Jel 2, 10; 14, 7; Lk 21, 18; Mk 8, 38; Lk 9, 26; 2 Tim 2, 12; Jel 3, 5.).

II.

ISTEN MÁS . . .

„Nemcsak az az Isten titok, Akit a teremtésből megsejtünk. Isten titkának áthatolhatatlansága a bibliai kinyilatkoztatásban lesz igazán nyilvánvalóvá. Kinyilatkoztatás mint áthatolhatatlanság! Isten ezáltal nem lett könnyebb, hanem nehezebb. Nem felfoghatóbb, hanem még felfoghatatlanabb. Isten nemcsak itt-ott más, mint gondoljuk, mint először véljük – Isten mindig „más”, Isten radikálisan más, egyetemesen más. Ez mindig összezavar bennünket.” (Josef Eger)

„A hit nem azt az illúziót adja nekünk, hogy a szenvedéstől és fájdalomtól mentesülünk, sem pedig nem engedi elfogadnunk, hogy az élet minden drámai pillanat és bonyodalom nélküli színjáték legyen. Inkább a nekünk szükséges belső lelki egyensúllyal fegyverez fel, hogy szembenézhesünk az elkerülhetetlen feszültségekkel, terhekkel és félelmekkel” (Martin Luther King)

III.

JÉZUS A FELTÉTLEN ÚR

A Hiszekegy-ben azt mondjuk: „Hiszek Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, a mi Urunkban!” Valóban hisszük, amit imádkozunk? Vagy pedig ajkaink önállósították magukat és azt mondjuk, amiről a szív mitsem tud?

Vajon valóban feljogosítjuk Jézust, hogy úrként bánjék velünk? Vagy pedig jajgatunk és felháborodunk, ha az Úr szavunkon fog, ha imánk szavait komolyan veszi? Ha az ember egy alárendeltjét „megurazza”, úgy az kedves tréfa lehet. Azt azonban, amit Istennek mon-

dunk, előbb jól meg kell fontolnunk, és ha „Úrat” mondunk, akkor az érvényes is. Legalábbis imánál nem szabad udvarias szólásokat használnunk, vagy csupán semmire sem kötelező szólásmódokat. Ha valaki Istent „Úrnak” szólította, vagy „Úristennek”, annak számolnia kell azzal, és bele kell egyeznie, hogy Isten meg fogja neki mutatni, hogy valóban Ő az Úr, hogy valóban Úr Ő. Gyenge úr lenne, akinek előírhatnánk, hogy mint úr, mit tehet és mit nem.

Istent nem választjuk Úrnak, Ő egyszerűen az. Mit rendelhet az „Úristen”? Mindent! Mit várhat el tőlünk az „Úristen”? Mindent! A kereszténység nem más, mint Isten totális uralma az ember egész élete felett. Egyedül Isten felfogása a mértékadó, nem a miénk. Isten parancsai visszavonhatatlanul és kivétel nélkül érvényesek, mind a földön, mind az égben azonnal, pontosan és készségesen kell azokat teljesíteni.

Isten – anélkül, hogy nekünk egyenként bebizonyítaná, mily igaza van – engedelmességet követelhet. Az igazi Úrnak nem kell mintegy bocsánatot kérnie azért, hogy van és parancsol nekünk. Ő teljhatalommal rendelkezik felettünk. Testestől-lelkestől övéi vagyunk. Gondviselésének tervei nagyvonalúak, és messze túlhaladják a mi meggondolásainkat és vágyainkat, valamint gátlásainkat. Kicsinyeskedésünk nem korlátozhatja és nem zavarhatja meg. Jobb, ha azt teszi velünk, amit akar, mintha hagyná, amint mi akarjuk. Uralkodói működése folytán életünkbe új lendület jön. Létünk éppen akkor lesz értelemmel teljessé és gazdag, amikor az elviselhető emberi mértéket maga mögött hagyja.

„Nem jut be mindenki a mennyek országába, aki mondja nekem: Uram, Uram. Csak az, aki teljesíti mennyei Atyám akaratát” (Mt 7, 21). Isten uralkodói hatalmának szánkkal való proklamációja önmagában nem elegendő, még a kétszeresen kimondott, kihangsúlyozott „Uram” sem elegendő. A keresztény ember megtanulta, hogy igenre igent, nemre nemet mondjon, és Úrra Urat mondjon. Vajon az egyszer kimondott „Úrat” nem vettük volna komolyan a maga teljességében?

A féldolog megkétszerezése ritkán hoz létre teljességet. Amit túlságosan hangsúlyozni kell, kezdettől fogva gyenge alapokon áll. Maradjunk annál, hogy egyszer, de teljes komolysággal és szívünk legmélyéről mondjuk: „Uram!” Ez elegendő arra, hogy egész életünket megváltoztassa. A száj kijelentését az egész testnek és az egész léleknek, az egész embernek jóvá kell hagynia.

A kéznek is szótlannul kell „Uramat” mondania, amikor szótlannul magához ölel valakit, munkához lát, vigasztal, segít, úgy, ahogy azt az parancsolja. „Uram!” – mondja a láb, amikor az Úr útjait járja; egyik sem túl meredek, túl köves a számára, sem túl hosszú, sem túl rossz.

„Uram!” – hirdeti a nemiség, amely az életet és a szeretetet szolgálja. Az Urat dicsőíti a gondolkodás, amely Isten gondolatainak nyomán megpihen.

Az Úr előtt hajlik meg a makrancos akarat, amely belátja, hogy szabadságának értelme nem a makacsság, hanem a megadás.

Így kell minden erőnkkel elismernünk az Urat. Ezzel megközelítjük a nagy, az egyedüli parancsot: „Szeresd Uradat, Istenedet, teljes szívedből teljes lelkedből és teljes elmédből, és minden erődből!” Ez lenne Isten uralmának csúcspontja.

Dehát lehet az „Urat” szeretni? Számunkra már a totális engedelmesség is elérhetetlenül nagyoknak tűnik, hát még a totális szeretet! A keresztény érettségét abból láthatjuk meg, hogy minél jobban engedelmeskedik – mivel szeret – annál szentebb lesz. Isten lényének fenségéből nem vonhat le semmit, de mennyire vágyik arra, hogy az emberi szív félénken, tisztelettel, de ellenállhatatlanul szeresse őt, és ezért ellenállhatatlanul kiszolgáltassa magát neki.

Aki így ismeri el Istent Urának, már itt a földön belép új hatalmi körébe, az ő országába. Ez a lépés egyúttal döntő az ember örök állapotára vonatkozóan is. Aki halálakor Isten országában van, az ott is marad. Csak a lélek szemei nyílnak meg, amikor látja, hogy hol is van.

Aki azonban dacosan és hajthatatlanul kint áll, és nem vette magára az Úr igáját, az kint marad. Noha nem tudja megakadályozni, hogy Isten ennek ellenére Ura legyen, országa boldogságából mégis kizárva marad. Így örök üdvösségünk attól függ, hogy tesszük-e és gondoljuk-e, amit imádkozunk.

Az „Úr” szó üdvösség vagy kárhozat lehet. Válasszak? Nem! Én Uram és Istenem, egészen a tiéd vagyok!

ÉVKÖZI 13. VASÁRNAP

A BEFOGADOTT EMBEREK

Olvasmány: 2 Kir 4, 8–11. 14–16. a.   *Szentlecke:* Róm 6, 3–4. 8. 11.   *Evangelium:* Mt 10, 37–42.

Bevezetés

Aki komolyan elkötelezi magát Jézusnak, számolnia kell azzal, hogy sok ember számára – beleszámítva esetleg még a legközelebbi hozzátartozóit is – idegen lesz. Manapság ez hagyományos keresztény vidékeken is előfordul. Még katolikus családokban is. Az emberek szeretik a zavartalan nyugalmat. Nincs szükségük „megszállottakra” – mondják. Jézus tanítványa azonban nem megszállott, hanem boldog, mert megtalálta Jézust és mert Jézus is megtalálta őt. És nem tud hallgatni arról, amivel tele van a szíve. Nem igényel senkitől semmit, de aki jó hozzá, annak Isten fogja azt megköszönni.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Valamennyien tapasztaltuk már, hogy apró dolgok miatt megsértődtünk. A külső szemlélő számára jelentéktelen esemény nagy örömet vagy nagy bánatot okozott nekünk.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: levontuk-e ezeknek a tapasztalatainknak a tanulságát?

Hajlandók vagyunk-e figyelni arra, hogy embertársaink számára a nekünk jelentéktelen mozzanatok is fontosak lehetnek?

– *csend* –

Mert nem érdekel minket embertársunk érzékenysége: Uram, irgalmazz!

Mert nem Te vagy a legfontosabb a mi életünkben: Krisztus, kegyelmezz!

Mert csak a saját szempontunkból értékeljük a dolgokat: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Isten ismét helyreállította a Vele való közösségünket, vagyis Isten kegyelméből ismét részesei lettünk a Vele való közösségnek. A bűn – lám – arra szolgált, hogy Isten irgalma még nagyobb fényel ragyoghasson!

A kereszténység egyrészt elmerülés volt Krisztus halálába, másrészt feltámasztás az Ő életére. A mi jelenlegi helyzetünk hasonló a Feltámasztáshoz. De nem egyértelműen ugyanaz. Jóllehet felvételt nyertünk az új valóságba, mivel Krisztus által és Benne, Isten mindent nekünk ajándékozott, de annak, amit befogadtunk, a hit és engedelmesség elfogadásában kell beigazolódnia. A szabadsággal, amelyet megnyertünk, élnünk kell. De az új életet meg kell tanulni! Jelen életünk a halál és megdicsőülés között feszül.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A vértanúság, vagyis a hitért vállalt erőszakos halál nem minden tanítvány életében szükségszerű. Ha azonban Jézus követését komolyan vesszük – az állandó búcsúzás lesz, mintegy a halálon át való élet, ahol ezt a követést komolyan veszik. Ez semmiképpen sem vonatkozik csupán a szerzetesekre.

A küldetést meghirdető beszéd befejezése (Mt 10, 40–42) visszakanyarodik a bevezetéshez. A tanítványok küldetése igazában Jézus küldetésének folytatása. Nem több és nem kevesebb! A Máté-evangélium az ószövetség istenes embereit „prófétáknak” és „igazaknak” nevezi. Jézus hozzájuk hasonlítja a tanítványokat: aki befogadja őket, annak maga az Isten fogja azt megköszönni. (Próféták és igazak: Mt 13, 17; 23, 29–35.)

II.

ISTEN ALSZIK – VAGY A MI HITÜN?

Nem istenkáromlás-e ilyesmit mondani? Még vallásos emberek lelkében is néha felülkerekedik az ijesztő érzés: Isten alszik. Igen, még a Szentlélektől megvalósított ószövetségi zsoltáros is felkiált: „Kelj fel,

miért alszol Uram?!” (Zsolt 43, 23) Isten különös magatartását az ember csiszolatlan nyelvén néha nem képes másként kifejezni, mint: Isten alszik. Az evangélium is megerősíti ezt, amikor beszámol arról, hogy „heves vihar támadt, Ő (Jézus) azonban aludt,” (Mt 8, 24) a tanítványok kis hajójában. A tanítványok jól ismerték a tavon minden áldásával, de kiszámíthatatlan viselkedésével is. Ők a tavon nőttek fel, jól tudták, mikor fenyeget veszély. Nem voltak gyáva, nyúlszívű emberek, hanem viharedzett férfiak, mégsem tudták felfogni, hogy lehet ilyen viharban aludni. Jézus semmivel sem törődő nyugalma „érthetetlen és megrázó” volt számukra. Igaz, hogy az emberek Jézust elfárasztották, a prédikálással túlerőltette magát, de ilyen veszélyben minden fáradtságnak egyszeriben el kellene tűnnie. A tanítványok arra gyanakszanak, hogy Jézus készakarva alszik. Magukra hagyja őket a halálveszélyben. Már nem tudják, miként segítsenek magukon, Jézus pedig semmit sem tesz.

Mi sem tudunk szabadulni attól a benyomástól, hogy mintha Isten szándékosan aludna, míg mi a legnagyobb szükségben vergődünk, élet-halál harcot vívunk. A hullámok becsapnak életünk hajócskájába – és Isten alszik . . . Miért teszi ezt?

Először is azért, hogy minden erőnket latbavessük, amit Isten azért adott nekünk, hogy éljünk is vele. A hit nem vár mindig csodára, ez gyakran értelmetlen, kényelemnek és hitelenségnek a jele lenne, hiszen saját emberi természetünk Istentől kapott erővel rendelkezik. Dicsőítsük az Urat kezünk munkájával, amely által elsősorban Ő fog működni. Helytelen Isten „alvásáról” beszélni pusztán csak azért, mert nem nyúl közbe úgy, amint mi szeretnénk, hanem azt akarja, hogy magunk is lássunk munkához.

Miért alszik az Isten? Azért, hogy fenyegetett szívünkből kihozhassa a hit egész erejét. Ha segítsége túl gyorsan jönne, elkényeztetne bennünket. Hitünk fejletlen, naiv, ki nem próbált maradna. Így azonban megtanulunk Istenben bízni még akkor is, ha látszólag semmit sem tesz. Megtanuljuk, hogy egyedül Reá építsünk, még akkor is, ha nem mozdul, ha úgy tesz, mintha Őt nem érdekelnék a mi dolgaink.

Mi pedig gyakoroljuk magunkat abban, hogy semminek tekintjük azt, ami számunkra úgy tűnik, azzal szemben, ami valójában van.

Megtanuljuk, hogy Őhöz alkalmazkodjunk, az Ő rendelkezésbe beilleszkedjünk. Mily kiváló iskolája a hitnek az „Isten alvása”!

Isten alvása nem véletlen, hanem az Ő módszere, mindenesetre kockázatos módszer. Nem mintha egy akaratlan, előre nem látott sze-

rencsétlenség történhetne, vagy a hajócska elsüllyedhetne, hanem azért, mert a csalódott ember esetleg el talál fordulni Istentől, azt gondolva, hogy egy alvó Isten egyáltalán nem is létezik. Úgy tűnik azonban, hogy minden, amit Isten az emberrel tesz, mindig kockázatos, legyen az irgalom és szigor, bocsánat és büntetés, szabadság és parancsrendelés. Ennek a kockázatnak oka nem Isten játékos könyvelmősége, hanem az emberi szív megbízhatatlansága és labilitása, amelynek minden javára vagy kárára lehet.

Amikor a tanítványok felkeltik a viharban alvó Urat, váratlan szemrehányást hallanak: „Miért féltetek, ti kicsinyhitűek?” Jézus nem azt mondja, hogy jobban tették volna, ha aludni hagyják; csupán izgatottságukat korholja, amellyel felkeltették Őt. Jézus elismeri, hogy a tanítványok Benne, mint Urukban, az élet mindem helyzetében és a halálveszélyben is hisznek, csupán azt mondja, hogy hitük csekély.

A kishitű azt hiszi, hogy Jézusnak valamit mondania vagy tennie kellene, hogy egy veszélyt elhárítson. A nagy hitnek viszont elégséges tudnia, hogy Jézus a hajóban van. Ha Ő ott van, nem történhet semmi szerencsétlenség, csakis az, amit Isten akar, és amelyben Ő maga is részes. Így tehát a keresztyén ember nem él üvegbúra alatt. Ki van téve az élet viszontagságainak, akárcsak minden más ember, sőt még mindenki másnál inkább, mivel Krisztus keresztyé minden keresztyén ember osztályrésze is. Ám tudja, hogy az „Istent szeretőknek minden javára válik” (Róm 8, 28), még az élet hajócskájának elsüllyedése is. Történjék vele akármi, mit sem árthat neki . . .

III.

Jézus emberfeletti követelése és igénye a mai evangéliumban az első pillantra megdöbbsent bennünket.

Ha manapság panaszkodnak: mire való az élet – akkor krízisben vagyunk. Nem tudja az ember, miért van itt a földön . . . A mindennapi feladatokat és kötelességeket rutinszerűen, megszokásból végzi. Valami hiányzik. Micsoda? A nagy feladatok és a nagy célok!

1. Példa erre a mai ifjúság külső és belső helyzete. Mindene megvan, amit szíve-szája megkíván és mégisincs megelégedve. A felnőttek nem értik. Sajnos, tudomásul kell venni, hogy ez az ifjúság nem lehet más, mint amilyen . . .

Hiányzik belőlük, ami az „élet sava”, a feszültség a nagy tervek és a teljesülés között.

Sokan céltalanok. Életuntak, kedvetlenek, fásultak. Az élvezeteket már gyermekkorukban – idő előtt – mind kipróbálták. Életük unott és izetlen lett.

A minap egy férfi – aki fiatalokkal foglalkozik – mondta nekem, hogy az ifjúság koravén és kiégett lett. Nem tud már semmiért lelkesedni. Nagy baj ez! Még nagyobb baj, hogy ez nemcsak a fiatalokra jellemző, hanem a felnőttek egy részére is!

Nagy feladatok nélkül az élet banális, unalmas lesz. Elvész a hétköznapi szürkeségben.

A mai evangéliumban Jézus ilyen követelménnyel áll elénk. Megdöbbsenti ezzel a kishitűeket, de tette sarkallja és felrázza a keresőket. Velünk szemben támasztott igénye emberfelettinek látszik, mivel isteni. Nem emberfeletti követelés ez? – kérdezzük.

A természeti rend relatív!

A tízparancsolat 4. parancsa azt mondja: „Tiszteld atyádat és anyádat . . .” Most pedig Jézus azt állítja: „Aki atyját és anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó hozzám.” Ezzel megszűnt talán a 4. parancs! Semmiképpen! Ő azt is mondja más helyen: „Nem azért jöttem, hogy a törvényt megbontsam, hanem hogy beteljesítsem.” (Mt 5, 17) Tehát a negyediket is . . . !

Ezt mutatja csendes, dolgos názáreti élete. Jézus nem törvénszegő! Csak arról van szó, hogy a törvények között prioritás, vagyis fontossági sorrend van. Ez azt jelenti, hogy Isten országa előtt minden másnak vissza kell vonulnia, vissza kell szorulnia.

Megkapó, de még inkább szokatlan jelenet volt, amikor Jézus tanítása közben az apostolok jelezték neki, hogy: „Kinn várnak rád anyád és rokonaid . . .” – Jézus válasza keménynek és elutasítónak tűnik: „Ki az én anyám, és kik az én testvéreim? Aki Atyám akaratát cselekszi, aki az égben van, az az én anyám és testvérem” (Mt12, 47–50).

Először és mindenekelőtt tehát jön az Atya akarat. Ez a döntő! Utána jön a gyermek természetes szeretete szüleivel szemben – amint Jézus mondotta a kereszten: „Íme, a te anyád.” (Jn 19, 27)

2. Az értékek felcserélése – amint Jézus a természetes életrendet relativizálja.

Minden ember boldog akar lenni, beteljesülésre törekszik: a házasságban, a családban, az emberekkel való találkozásban, a hivatásban, a szabadidőben stb. Ám Jézus jön a kereszt meghirdetésével.

(Önmagunk elviselése: gyengeség, betegség, másik elviselése stb. stb.) Nem a szerencsét, az egyéni boldogságot ajánlja, hanem a keresztet.

Félreértenénk Krisztust, ha komor, életidegen aszkétának tartanánk. Ő volt az, aki a kánai lakodalmon részt vett – nyilván nem komor ábrázattal, hanem derűsen. Ő volt az, aki mosolygó arccal mondotta: „Engedjétek hozzám jönni a gyermekeket . . .” Ő volt, aki a vámosokkal és a bűnösökkel leült lakomázni. A farizeusok meg is szólták, hogy „jól evett és ivott”, nem volt sem becsukódott, sem absztinens . . .

Jézus, amikor a mai evangéliumi szakaszt mondta – elhatározta, hogy Jeruzsálembe megy. Tudta, hogy ez az útja a kereszthez vezet . . .

Nekünk, keresztényeknek is döntenünk kell. Állást kell foglalnunk: igent vagy nemet kell mondanunk. Krisztussal vagy Krisztus ellen! Itt nincs középút!

Nem vagyunk élettelen tárgyak, hanem szellemi lények, akik dönteni tudunk. Adjunk ezért hálát a Mindenhatónak.

Aki megkísérli, hogy e döntés elől kitérjen, a keresztény magatartást kérdésessé teszi. Aki csak egy időre akarja magát lekötelezni, és az egyszer s mindenkorra való döntést elviselhetetlennek tartja, az az evangélium szavait botránynak tekinti. De aki egyenesen elkötelezte magát Krisztusnak, annak minden más másodrendűvé válik.

A gyakorlati élet számára ezt a szabályt vonhatjuk le: Jézus kívánsága, hogy mindent a maga helyén és mindent a maga idejében! Amikor Isten országáról van szó, akkor minden természetes értéknek vissza kell vonulnia. Itt habozásra nincs lehetőség! Aki az emberi értékeket abszolútizálja, isteníti, eltéveszti az utat Isten országa felé . . . Mindenki, aki komolyan akarja követni Krisztust, egy napon megtapasztalja a keresztet és annak súlyát.

Ne áltassuk magunkat; ma is áll – és mindvégig érvényes Szent Pál megállapítása: „Qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patientur” . . . Akik vallásosan kívánnak élni, Krisztus tanítása szerint, szorongatásban lesz részük. Ez logikus megállapítás. Hiszen a tanítvány nem lehet nagyobb Mesterénél. Márpedig az a kereszttut járta . . . Nagy baj lenne, ha velünk másképp volna.

IV.

A SZABADSÁG KAPUJA

„Aki elfogadja a szabadságot, megtalálja a szeretet termékenységének lehetőségét, amely a szenvedésből születik. Olyan szenvedésből, amelyből a világ számára üdvösség és boldogság származik. Akkor maga az erőszakmentesség, és a lemondás az erőszakról a szabadság leghatásosabb tette. Építés és nem rombolás. A szenvedés közössége megóvja emberlétünket, sőt mivel Istenben gyökerezik, azért magához fog vonzani minden olyan útról, amely a szabadság hiányába vezet. Szabaddá lenni a szenvedésben – annyit jelent, mint emberek végett el nem feledkezni magunkról annyira, hogy azért Istentől elszakadjunk, és ne kapaszkodjunk annyira Istenbe, hogy amiatt az emberekről feledkezzünk meg . . . Mivel Jézus, a Szabad – kínszenvedésében a szabadságtól való megfosztottság útját választotta – lett számunkra a szabadság kapuja. Mindez megmagyarázhatatlan, mivel Isten szeretete maga megmagyarázhatatlan. Erősebb, mint a halál, amelyet a Vele együtt-szenvedésben legyőz. Ez tulajdonképpen együtttharcolás.” (Emmanuel von Severus)

*

Akarom: fontos ne legyek maganinak.

A végtelen falban legyek egy téglá,

lépcső, min felhalad valaki más,

ekevas, mely mélyen a földbe ás,

ám a kalász nem az ő érdeme.

Legyek a szél, mely hordja a magot,

de szirmát ki nem bontja a virágnak,

s az emberek, mikor a mezőn járnak,

a virágban hadd gyönyörködjenek.

Legyek a kendő, mely könnyet töröl,

legyek a csend, mely mindig enyhet ad.

A kéz legyek, mely váltig simogat,

legyek, s ne tudjam soha, hogy vagyok.

(Reményik Sándor: Akarom)

ÉVKÖZI 14. VASÁRNAP

AZ ORSZÁG TITKA

Olvasmány:
Zak 9, 9–10.

Szentlecke:
Róm 8, 9. 11–13.

Evangélium:
Mt 11, 25–30.

Bevezetés

A közéletben és azon túl, a magánéletben is sokszor csak az erőszakosoknak van kilátásuk a boldogulásra. Az egyszerű, az egyenes emberek naivnak, tehetetlennek tartják. A jószívűt és önzetlent pedig kihasználják.

Jézus nem kérkedett a hatalommal, és nem alkalmazott erőszakot. Nem kívánt csodálatot kelteni, mint filozófus vagy költő. Szavainak minden bizonnyal súlya volt, de nem volt úgynevezett „siker ember”. Jóságos volt és önzetlen. Így mutatott nekünk utat – nem a sikerhez, hanem a békéhez! A kereszténynek olyan embernek kellene lenni, aki magában hordozza a békét és sugározza kifelé is. Manapság úgyis igen emlegetik az úgynevezett „sikerélmények” hajszolását.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A tudományos, a gazdasági és a nemzetközi élet vezetői bölcsnek és okosnak tartják magukat. De a tudomány által felfedezett erők békés felhasználása nincs biztosítva. A gazdasági élet akadózik. A nemzetközi kapcsolatok tele vannak feszültséggel. A világ bölcsessége nem ad megoldást. Másfajta bölcsességre van szükségünk: olyanra, ami üdvözít.

Vizsgáljuk meg a lelkiismeretünket: keressük-e ezt a bölcsességet?

Felismertük-e, hogy a szelídség és az alázatosság útja messzebbre vezet, mint a rátartiság és a gőg?

Átéreztük-e már, hogy „kicsinynek” lenni értékesebb, mint „nagy-nak” a világ szemében?

– *csend* –

Mert nagyra tartjuk magunkat: Uram, irgalmazz!
Mert csak ebben a világban bízunk: Krisztus, kegyelmezz!
Mert nyakasan gögösek vagyunk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál nyelvhasználatában az az ember, aki elrejtőzik és elzárkózik Isten elől: nem más, mint csak „test”. Ez semmiképpen sem az a test, amelyet a lélek irányít. Lehetséges, hogy a ma embere a „test cselekedetein” (Róm 8, 13) inkább az „érzéki testet” érti, s egyéni beállítottsága szerint dédelgeti, bálványozza, vagy megveti. Szent Pál szemében az ember lelke sem kevésbé „test”, mint a „halandó test” (8, 11), ha nem mutat készséget arra, hogy magát Krisztus Lelkének kiszolgáltassa és az őt „átalakíthassa” (8, 9).

A test és lélek ellentétének megfelelő a halál és élet (8, 6). A jelenkor embere a test és lélek, az élet és halál feszültségében él. A kettő súlya azonban nem ugyanaz. A lélek az Isten életerejé. A feszültséget a „halandó test” és a megújított lélek között nem az oldja fel, hogy a lélek megszabadul a testtől, hanem hogy az Isten Lelke a halandó testet is élővé, „lelkivé” alakítja. (Róm 6, 4; 8–11; Gal 6, 8; Ef 4, 22–24.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az az „örömkialtás, újjongás” amellyel Jézus az Atyához fordul (Mt 11, 25–27), Jézus önkinyilatkoztatása, legbensőbb énjének kitörése, amely a Máté-evangélium magányos magaslatán áll. Jézus, mint az Atyának Fia, mindent megkapott: Isten ismeretét, és részese-dést uralkodó hatalmából.

Az úgynevezett okosak és bölcsek, akiknek Istenről és a világról előregyártott, kész felfogásuk van, sohasem fogják ezt a mindent elsöprő üzenetet megérteni.

Jézus úgy ismeri az Atya titkát, mint senki más. És azoknak adja tovább, akik képesek azt felfogni (11, 28–29); a szegényeknek, az éhezőknek, és a fáradt embereknek. Nekik szól Jézus hívó szava és ígérete. (Lk 10, 21–22; 1 Kor 26–29; Mt 28, 18; Jn 3, 35.)

II.

A SZELÍD ÉS ALÁZATOS JÉZUS MEGHÍVÁSA

Jézus így szól: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok és az élet terhét hordozzátok, én felüldítelek titeket.”

Sőt a mai evangéliumban még ezt is mondja: „Vegyétek magatokra igámat, és tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű, és bennem nyugalmat talál lelketek . . . Az én igám ugyanis könnyű – és terem nem nehéz.”

Krisztus hív mindnyájunkat . . . Ki van olyan közöttünk itt az Isten házában, vagy hol van olyan család, ahol nincs baj, bánat, betegség, magány, csalódás . . .? Tehát mindenkit hív Jézus! De mennyien vannak, akik az élet terhét és a bűn súlyát nehezen viselik! Milyen sokan vannak, akiket súlyos teher nyom, akik a felelősséget nem tudják tovább viselni idegösszeomlás nélkül! Hány ember nem tud megbirkózni az egyedüllét, a magány szörnyű súlyával! Hány ember nyomja reménytelenül hetek, hónapok vagy évek óta a betegágyat! Hány embert őröl a belső lelki kín! Próbálkozunk a relaxációval, az autogén tréningekkel, a nyugtatókkal . . . Nem sok sikerrel . . . A tapasztalat azt mutatja, hogy a Krisztusba vetett hit, a kegyelem erő ad a kereszttelviselésre, nyugalmat és békét nyújt zaklatott szívünknek.

Ki adott erőt Kolbe atyának?

A mások keresztjének elviselése. Jézus nem kívánja, hogy összcroppanjunk. Auschwitz, a lengyel koncentrációs tábor, Hitler börtönei és gázkamrái, a zsidók és mások kivégzése örök memento legyen . . . Hová vezet az új pogány elmélet és milyen kegyetlenül embertelen tud lenni az ember, ha egyszer Isten nevét kiradírozza a szótárból és az életéből . . .

A táborból egy rab megszökött. Nem tudták, hogyan. Erre büntetésképpen a barakk összes foglyát sorbaállították az udvaron . . . Megtizedelik őket . . . Minden tizediknek előre kellett lépni . . . Ezeket büntetésből, megtorlásként éhhalálra ítélték. Köztük volt egy lengyel családapa is, két gyermekkel, aki feljajdult kétségbeesésében. Erre a sorból előlépett egy rab, a lengyel Kolbe ferences minorita atya. A családapa helyett vállalta az éhhalált. A német tiszt beleegyezett. A bunkerbe zárták, ahol ő vigasztalta rabtársait.

Mi adott erőt Cipriana kedves nővérnek, aki 10 éven át mozdulatlanul feküdt a váci Szociális Otthonban . . . Úgy etették, kezét sem tudta megmozdítani és mindig mosolygott . . .

A hit a szenvedő Krisztusban . . . a kegyelem . . .

Mint Jézus tanítványainak, mai keresztyéneknek, nekünk is a világban Jézus helyébe kell állnunk. Feladatunk Jézus meghívását az embereknek tovább sugározni. Mondjuk hát mi is Vele bizalommal: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtak és terhelve vagytok!”

Testvérek! Tudatában vagyunk mi ennek a meghívásnak? Szakítunk-e időt és türelmet, hogy meghallgassuk mások panaszát és baját és betegségét? . . . Meghívjuk-e néha magunkhoz a szenvedőket, vagy csüggedőket, a magányosokat és elhagyottakat? . . . A háztársakban van-e erő és idő, hogy egyik a másik szenvedéseit, gondjait, aggályait, csalódásait, bajait, örömeit meghallgassa, hogy igazán kibeszéljék magukat?

Megtaláljuk-e a helyes szavakat, hogy a szenvedőket megvizsgáljuk, vidámmá tegyük őket, és hogy új erőt öntsünk beléjük az élet feladatainak elviseléséhez?

„Köszönöm Neked Úr Jézus, hogy értem meghaltál,
Ne engedd, hogy véred kiontása és szenvedésed
elvesszenek számomra . . .”

A jövő héten mi lesz a programom?

Megpróbálok keresztemet Krisztussal viselni és embertestvéremnek örömet, derűt, jóságot sugározni . . . Adja Isten!

III.

TESTVÉRED VAGYOK

„Még mielőtt bántalmaznál, ócsárolnál, vádolnál,

Gondolataidat fontolgasd kissé, Testvér!

A törvény mondja: amint vetsz, úgy aratsz . . .

Fontold meg jól, dobj-e követ, – légy óvatos!

A napot mégis azzal töltjük el,
hogy egymásra követ dobálunk.

És miért? – csak, mert te másként gondolkodol,
mint én,

vagy hajad másként fészülöd, mint nekem tetszene.

Nos, lehet, hogy átlagember vagyok,

de testvéred,

és ha megütsz, ha sérteni próbálsz,
önmagadat is megsebezod, Testvér!”

(Gospel Song)

ÉVKÖZI 15. VASÁRNAP

A MAGVETŐ

Olvasmány:
Iz 55, 10–11.

Szentlecke:
Róm 8, 18–23.

Evangelium:
Mt 13, 1–23.

Bevezetés

Isten ember közvetítésével és az ember nyelvén szól az emberhez. Az emberi nyelv azonban csak emberi, vagyis emberhez szabott igazságot képes kifejezni. Kérdés, egyáltalán kifejezhető-e Isten igazsága emberi szavakkal?

Csak egyetlen szó létezik, amely Isten igazságát valóban kimodja: az örök, megtestesült Fiú. Minden más csak hasonlat.

Bármilyen szóról vagy jelről beszélünk, fel kell tenni a kérdést: vajon mit fejez ki, vagyis mit akar mondani? Az igazságot, amelyet Jézus hasonlataival és szavaival tudomásunkra akar hozni, csupán sejtte fogjuk fel. Olyan mértékben, amilyenben vele egyetértünk.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Valamennyien érezzük a vágyat magunkban, hogy életünk holdogabb és értékesebb legyen. A szentmise elején vizsgáljuk meg lelkiismeretünket:

Nem akadályozzuk-e meg önmagunk számára a kibontakozást?

Mit teszünk azért, hogy a világi gondok ne hátráltassák vallásos életünket?

Nem hajszolunk-e olyan dolgokat, amelyekre valójában nincsen szükségünk?

Nem vagyunk-e állhatatlanok?

Figyelembe vesszük-e, hogy hosszabb ideig kell következetesen keresztény szellemben élni, míg életünkben annak „meglesz a látszatja”?

Nem várunk-e könnyelműen csodákat vallásos életünkötől?

– *csend* –

Ha türelmetlenek és kapkodók vagyunk: Uram, irgalmazz!
Ha nem tudjuk igazán, mitől lehetnénk boldogok: Krisztus, kegyel-
mezz!
Ha mindennapi gondjainkban elmerülünk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A szenvedés jelen van minden ember életében. Nem hat enyhítőleg az a tudat sem, hogy a mindenség az ember világán kívül is létezik. Ellenkezőleg! Az ember felfogja és hallja a teremtés „sóhajtozását”. Tudja azt is, hogy felelős ezért a szenvedésért, és hogy a szenvedő teremtésnek még adós a megváltó válasszal, s adós is marad. Századunk embere szinte bedugja a füleit, nehogy halljon valamit, behúnyja szemét az igazságtalanság és emberi nyomor láttán, hogy ne lásson. Brutálisan túlteszi magát mindenen, vét a természet ellen is, amikor annak levegőjét és vizét szennyezi. De az ember nem teljesülhet ki, ha a természet pusztítója marad, hanem csak akkor, ha annak papja, szószólója és közvetítője lesz. Az ember közreműködésével kell a teremtésnek Isten örök életében részesednie: a szabadságban és Isten gyermekeinek dicsőségében, „testünk megváltása” által (23–24). Az ember és az egész teremtett világ közös szenvedései volta-képpen már az új teremtés szülési fájdalmai . . .

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Máté evangéliumának 13. fejezete hét példabeszédet tartalmaz a mennyek országáról, azaz Isten királyi uralmáról. Az elején a magvetőről szóló példabeszédet találjuk, és annak magyarázatát. A példabeszéd és a magyarázat közepén van beszúrva a mondás a példabeszéd értelméről általában. A magvetőről és a konkolyról szóló példabeszédek magyarázatát Jézus csak a tanítványoknak adja meg. Vajon miért? És miért szól Jézus példabeszédekben? Jézus válasza Máténál kevésbé kemény, mint Mk 4, 11–12-ben. Mint az idézett Izaiás-mondás, abból indul ki, hogy az emberek nem hallanak helyesen; nem tudnak hinni, mert nem készek engedelmeskedni. A „mennyek

országának titkai” – azaz Jézus tanítása Isten kívánságáról és ígéretéről – csak annak számára érthetőek, aki Jézusban hisz, és Benne a magát titokzatosan kinyilatkoztató Istennel találkozik. (Mk 4, 1–20; Lk 8, 4–15; Jn 15, 8, 16; Róm 11, 8; Iz 6, 9–10; Jn 12, 40; ApCsel 28, 26–27; Lk 10, 23–24; Ef 3, 4–5; 1 Pét 1, 12; Jn 12, 47.)

II.

ISTEN IGÉJE

A mai evangélium vigasztaló a papok számára. Látják, hogy a szentbeszéd sikertelenségének oka nem Isten ígéjében, sem nem mindig az ígehirdetőben van, hanem legtöbbször a hallgatókban. Jézus a hallgatók négy csoportját különbözteti meg.

Az első csoportnál a mag az útfélre esett. Széttaposták. A madarak elhordták. – Mi ez? Jön az ördög, kiveszi szívükből, hogy boldogtalanok, terméketlenek legyenek . . . A kemény, letaposott úton, az országúton a mag nem tud kikelni . . . Porhanyó föld kellene neki . . . – Vannak kemény szívek. Keményebbek, mint a kő. Ezekről visszapattan minden jó szó. Lerázzák magukról az intelmet, mint kutya a vizet. Bűnös hajlamaik, hamis előítéleteik és helytelen életszemléletük miatt abszolút érzéketlenné válnak a természetfeletti dolgok iránt. Ezek az ún. „felvilágosultak”. – Az egyházban nem tűrik a misztikát. Csak a realitások érdeklik . . .

A második csoportnál a mag köves talajra hull. Van ugyan felül egy kevés termőtalaj, humusz. A mag mégsem tud gyökeret verni és hamar elszárad. – Ezek örömmel hallgatják az ígét. De nincsen szilárd gyökerük. Ha jön a kísértés, elesnek. Ezek a szalmaláng lelkek. – Köves talajon nem nő gabona, nem terem gyümölcs. – Ezek lelkesednek – de nem mély lelkek. Felületesek! Gyenge jellemek. Nem lehet rájuk komolyan számítani. Sem építeni. A nehézségek idején meghátrálnak . . .

A harmadik csoportnál a mag a tövisek közé esik és azok elfojtják. Ezek hallgatják az ígét. A sok gond, az erőn felüli munka, a pénz hajszolása és a jólét azonban elfojtják. Jó feltételeket tesznek, de nem tudják megvalósítani. A földiekkel való túlságos törődés, a gazdaság iránti vágy, a világ élvezetei és szórakozásai állják a jócselekedetek útját.

A negyedik csoportnál a mag jó földbe esik. Százszoros gyümölcsöt hoz . . . – Milyen szépek nyáron a ringó búzatáblák. Milyen szép

ősszel a mosolygó, gyümölcsből roskadozó fa . . . – A keresztények, ha hívő lélekkel és alázatos szívvel hallgatják Isten ígését: sok gyümölcsöt hoznak Isten országában. Ezek komoly lelkek! Nem tűnnek fel mindjárt. Az ősszel elvetett mag is milyen csendben, észrevétlenül pihen a föld méhében. Tavasszal lassan, de biztosan kizöldül. E lelkek jellemzője a következetesség. A szívós célirányosság . . . Nem szélről lengett nádak ezek, akik arra fordulnak, amerre a szél fúj. Nem Janus-lelkek, nem kétarcú emberek. Nem hangulat-katolikusok! Keménykötésű, szívós lelkek, akik komolyan veszik katolikus voltukat, ha kell, áldozatok árán is, gyermekük vallásos nevelését . . . az ima napi kenyerük . . .

Testvérek, most nézzünk magunkba! Mi melyik csoportba tartozunk? Mi is irtózzunk a prédikációtól? A vallásos könyvektől? Olvasuk-e a Szentírást? „Fides ex auditu . . .” A hitet hallomásból szerezzük meg (Róm 10, 17). Az evangélium hirdetése parancs! Szegénynek és gazdagnak – egyszerűnek és tudatlannak egyaránt . . . de a világi híveknek is ám!

A másik oldalon a kötelezettség áll!

De hát milyen a te lelked Testvér? – Köves, kemény talaj a lelked, vagy porhanyós? Olyan, amelyben gyökeret ereszt Isten magja?

Mindent vasárnap és ünnepnap nekünk is szól a prédikáció. Minden prédikáció ad egy gondolatot, amely a hét folyamán ne hagyjon bennünket nyugodni és amely jobbá tesz minket és családjunkat . . .

III.

A SZENTBESZÉD

A mai evangélium annyira világos, hogy egyetlen szót sem kellene hozzátenni. – A múlt vasárnapi evangélium szerint lelkünk Isten szőlőskertje. Állandóan kell dolgoznunk benne.

1. A mai evangélium szerint a jó mag Isten ígéje: az élő szó: szentbeszéd. Éz az írott szó: Szentírás.

Nem elég Isten ígését csak hallgatnunk! . . . Nem ízlés dolga, hogy valaki hallgat-e prédikációt, olvas-e Szentírást, hanem életkérdés. Az Úr mondta: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely az Úr szájából jön” (Mt 4, 4). Ami a kenyér a test számára, az Isten szava a lélek számára. Kempis Tamás szerint (4. k. 11. f. 4.) két asztal van terítve számunkra: az egyik Krisztus Testének asztala, a másik Krisztus szavának asztala. Mindkettő szükséges lelkünk táp-

lálására. Aki az egyiket megveti, a másikat sem szereti. Aki az egyiket keresi, a másikat is éhezi.

2. Vágyódnunk kell Isten ígéje után. Ha prédikációt hallunk, vagy a Szentírást olvassuk, mondjuk: „Szólj Uram, mert hallja a Te szolgád!” (1 Sám 3, 10)

Ha a testnek már nem esik jól az étel vagy az ital, súlyos beteg . . . Ha a lélek nem vágyódik Isten ígéje és lelki dolgok iránt: szintén beteg.

Nem a külsőleg szép beszéd a fontos, hanem a beszéd lelke. Sokszor elég egy gondolat, egy szó arra, hogy hazavigyük és egész héten gondolkozunk rajta. Táplálék lesz . . .

3. A magot kellően megmunkált földbe kell vetnünk . . . A szántó-föld a lélek . . .

Ne legyen a lelkem mindenki-járta, keményre letaposott országút, ahonnan a magot a szél elsodorja . . .

Ne legyen a lelkem kősziklás talaj, ahol a kegyelem harmata kiszárad, és így minden kiszül . . .

Ne legyen a lelkem tövises bozót, ahol a kincs, hír, gyönyör indái elfojtják a magot és megölik.

És ha most, a mai vasárnapon mégis úgy találom, hogy a lelkem országút, parlag, giz-gazzal, bojtorjással van tele . . . mit tegyek? . . . Ha úgy látom, hogy a gaz lelkemben eltakarja szemem elől még az áldott napfényt is, mit tegyek? Mit tesz a dolgozó az ugaral? – Amikor az eke éles vasa belevág a föld húsába, ó, mennyire fájna, ha érezni tudna . . . – A léleknek is fáj, hogy tövestől ki kell szakítani a belenőtt gatz. De ha tiszta búzát akarunk, meg kell tennünk . . .

A bűnbánat szentségében végezzünk mélyszántást . . . Távolítsuk el a köveket, amelyeket az eke kiforgatott. Égessük el a töviseket, amelyeket az eke kiszántott, hogy gyökerei újra ki nem hajthassanak . . .

Mondjunk búcsút a földi, az érzéki és bűnös gondolatoknak és vágyaknak! Keressük igaz szívvel és őszinte lélekkel Krisztust és akkor jó termőföldje leszünk Istennek . . .

IV.

„A MAG ISTEN ÍGÉJE”

A mai evangélium a magvető, Jézus legszebb paraboláinak gyöngye. Felsőges tanításának, a kinyilatkoztatott vallásnak egész sorsát vetíti elénk.

Most már géppel vetik a jól kitisztított magot a megdolgozott édes anyaföldre. A magvetők után boronával elsimítják a föld felületét, hogy a mag takaró alá kerüljön. – Ott, a föld méhében megindul a csodálatos kenyérszaporítás . . . Az elvetett mag „elhal”, hogy új, szebb, több magnak adjon életet. Tavasszal kizöldül a vetés és az aranszínben rengő búzatablák ötvenszeres, százszoros termést hoznak. – Csoda ez! Nagy csoda, csak szem kell, hogy lássuk!

1. Krisztus is ilyen magvetőhöz hasonlítja magát. Fáradhatatlanul járja Izrael hegyes-dombos falvait, városait . . . Hinti az isteni bölcsesség csodálatos magvait. Tanít a jeruzsálemi templomban és zsinagógákban. Hirdeti az igét a tenger partján, a hegyek lankás lejtőin. Megjelenik a vámosok, a bűnösök házában – és felkeresi az igazakat . . .

2. Ilyen magvető az édesanya. Kimondhatatlan felelősség nehezedik a vállára . . . Milyen magot vet az ártatlan emberi palánta lelkébe? Szent magot-e, vagy pedig konkolyos búzát? Mert ezek a magok is egyszer biztosan kikelnek! S jaj akkor a magvetőnek! Ki minővet, úgy arat! Aki szelet vet, vihart arat! – Az anya gyermekének első papja, keble az első oltár . . . „Az alma nem esik messze a fájától.” – Sok gyermek még a kereszttvetést sem tanulja meg otthon, sem imádkozni nem tanul meg. – E gyermekekért valaki felelős! . . . Kicsoda?

3. Ilyen magvető az iskola. Amikor a kis gyermekek kiszakadnak a szülői otthon szentélyéből, az iskola veszi át a magvető szerepet . . . Ó, milyen szörnyű felelősség terheli a pedagógusokat is! Milyen magot vetnek?! Mert ezek a magok is kikelnek ám egyszer és gyümölcsöt teremnek! . . . A tudományra és a jó erkölcsre, de a rosszra is szörnyen hajlamosak az ifjú lelkek! A jó, de a rossz példa is vonz ám!

4. Ilyen magvető a sajtó, ólombetűinek végtelen sorával. Az újság és a jó és rossz könyvek egyaránt, ó, mily félelmetes magvetők . . .!

5. Ilyen magvető a színház, a film. Ó, mennyi szent, magasztos eszmét, magot vehetnek ezek – de mennyi konkolyt is . . .!

6. Félelmetes magvető a rádió, a televízió, amely szinte éjjel-nappal szüntelen a világ minden tája felé szórja-szórja a magot . . . A televízió szétszakítja a családot . . . Zsarnok lesz. A gyermekek és a szülők pedig a rabszolgái. A pornográf adások az ifjú lelkeket mételeyezik . . .

7. Ilyen magvető az egyház. – Krisztus mondta: „Elmenvén az egész világra, tanítsatok minden népet” (Mt 28, 19) – szórjátok a

magot! – „Aki titeket hallgat, engem hallgat” (Lk 10, 16). – Ó, hallgassuk ezt szívesen, nagy szükségünk van rá!

Szent Pál így kiált fel: – „Hogyan hihetnek, ha nem hallottak róla! De hogyan halljanak hirdető nélkül? A hit hallásból ered, a hallás pedig Krisztus szava által terjed” (Róm 10, 14–17).

A művelt embernek is szüksége van Isten ígéjére! A profán tudomány a hitet soha nem pótolja! A szentbeszéd bevezet Isten titkainak tudományába. – A szentbeszéd felriaszt a bűn halálos álmából! – A szentbeszéd kedvet ad a küzdelemhez és a szenvedések és nehézségek elviseléséhez! – A szentbeszéd vigaszt ad a szomorúságban. – A szentbeszéd a lélek üdítő itala. A szentbeszéd a lélek eledele, kenyere. – Mégis milyen kevesen hallgatják! – Ezer dologra akad idejük – de erre nem . . . !

Szokjunk hozzá, mint a fiatal sas, mindinkább szembenézni a nappal . . . Az örök igazságok ragyogó napjának fényébe tekintsünk bele gyakran! Igaz, Krisztus fenséges tanítása emberi nyelven veszít magasztosságából. Nem angyalokat, nem szenteket állított Isten a magvetés nehéz, de fenséges szolgálatába, hanem gyarló embereket. De a gyarló emberekkel velük van az Úr! „Aki titeket hallgat, engem hallgat” (Lk 10, 16) . . . .

Szépen mondja Szent Pál: „Ami a világ szemében ostobaság, azt választotta ki Isten, hogy a bölcseket megszégyenítsé.” (1 Kor 1, 27)

Nem szeretik sokan a szentbeszédet, mert a gonosz szenvedélyek ellen visel háborút! Mert nem hízeleg az egyéni hibáknak. – De Krisztus mondta: „Ne gondoljátok, hogy békét jöttem hozni a földre. Nem békét jöttem hozni, hanem kardot” (Mt 10, 34). – Fogjuk meg ezt a lelki kardot, hogy a lélekből kiverjük a bűnös hajlamokat!

Sokan érzékenykednek. Ha a szónok érzékeny pontra, sebes helyre tapint, felszisszennek. (Pl. „Humanae vitae” – abortusz stb.)

Krisztus akarata, hogy szolgálja a kellemetlen dolgokat is hirdessék, s ne legyenek a próféta által megbélyegzett néma kutyák (Iz 56, 10).

Mások azt gondolják, hogy a szentbeszédet lelki olvasmánnyal, elmélkedéssel pótolhatják. – Nagy tévedés! – Hallgassuk hát alázatos szívvel a prédikációt, ha egyszerű, száraz, fekete kenyér is az és nem csillogó, fehér kalács.

Ne legyen a lelkünk kemény, kitaposott út, ahol nem tud a mélyre hatolni az ige és gyökeret eresztetni! Hamis előítéletek, hamis elvek ne keményítsék meg a szívünket!

Ne legyen a lelkünk kemény, sziklás talaj, kevés humusszal, mert

a szél elsodorja a maggal együtt. A kísértés tüzében hamar elég, elszárad.

Ne legyen a lelkünk tövises talaj, ahol az élet gondjai, örömei miatt nem tud mélyre ereszkedni a mag.

Legyen a lelkünk jó talaj, mély humusszal, ahol a mag százszoros termést hoz az örök élet számára! A gyónás mélyszántásával készítjük elő lelkünk földjét a kegyelem magjának befogadására.

*

Nézd a búzakaralászt, büszkén emelődik az égnek,
Míg üres; és ha megért, földre konyítja fejét.
Kérkedik éretlen kincisével az iskolagyermek,
Míg a teljes eszű bölcs megalázza magát.

Verseghy Ferenc: Az igaz bölcs

*

Szólj! s ki vagy, elmondom. – Ne tovább! ismerlek egészen.
Nékem üres fecsegőt fest az üres fecsegés.
Íz, szín, tűz vagyon a borban, ha hegyaljai termés:
Íz, csín, tűz vagyon a versben, ha mesteri mű.

Kazinczy: Írói érdem

*

Sötétben, hallgatag
Bolyongjuk át a földi utakat:
Van fájó szívünk, könnyező szemünk,
És egymás mellett mégis elmegyünk
Sötétben, hallgatag . . .

Endrődi Sándor: Hajók találkozása

ÉVKÖZI 16. VASÁRNAP

A REMÉNY LASSÚ FELNÖVEKEDÉSE

Olvasmány:
Bölcs 12, 13, 16–19.

Szentlecke:
Róm 8, 26–27.

Evangelium:
Mt 13, 24–43.

Bevezetés

A szántóföldön a búza és a konkoly együtt fejlődik. És így van ez Isten egyházában is, ahol egyaránt találunk bűnösöket és szenteket. Hol van a határ? Ki ítélkezhet ebben a kérdésben?

A buzgólkodók minden konkolyt azonnal ki akarnak tépni. Pontosan tudni vélik azt is, hol a konkoly. De Isten nagyobb, türelmesebb, Ő tud várni . . . Mindenkinék megengedi, hogy a maga útját végigjárja. A konkolyt is hagyja növekedni. Csak az aratás napján fogjuk megtudni, melyik volt a búza, melyik a konkoly. És bizonyára nagy lesz a meglepetés . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Sokszor feltámad az emberben a gondolat, hogy nem érdemes jónak lenni, mert a valóságban a rossz emberek is sokszor szemlátomást elégedettek és boldogok. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: felismertük-e gyöngeségünkben is, hogy jobb jónak lenni?

Merjük-e szabadon és a közvetlen jutalom reménye nélkül vállalni az erkölcsi törvények megtartását?

Gyakorlati életünkben túl tudjuk-e tenni magunkat a „jó ember” és a „rossz ember” primitív megkülönböztetésén?

– *csend* –

Mert azt hisszük, hogy meg tudjuk ítélni, ki a jó, és ki a rossz: Uram, irgalmazz!

Mert a rossz tettet azonnal szeretnénk megtorolni: Krisztus, kegyelmezz!

Mert kicsit irigyeljük az életben sikeres rossz embereket: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentlelekhez

„Hit” helyett Szent Pál „reményt” is mondhat (Róm 8, 24). Ezzel azt fejezi ki, hogy Krisztusi életünk itt még tökéletlen, befejezetlen. Növekednie és érnie kell, mint egy gyermek életének. Ugyanez a Szentlélek, aki újjáteremt minket, ennek az életnek alapjaira is megtanít. Ő, aki a Szentháromságban a „lehelet” („Spiritus”), aki megtanít minket lélegezni, azaz imádkozni. Ő maga lélegzetünk és imádságunk. Ismeri az Istenség mélységeit és az emberi szív titkait. Jobban, mint maga az ember. Mivel azonban még nem értük el az Isten távlatait és szabadságát, imádságunk sokat szenved, akadozik életünk korlátai és ellentmondásai miatt.

Az imádság lehelete, a lélek lélegzése a szabadság és beteljesülés utáni „sóhajtozássá” lesz. Mivel a „szentek” a gyöngeségük súlyától szenvednek, ezért sóhajtozik bennük az Isten Lelke. De bennük marad, azért „szentek”. (Zsid 11, 1; Róm 5, 5; 8, 15; 1 Kor 2, 10; Gal 4, 6; Jer 11, 20.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Amint a magvetőről szóló példabeszéd, úgy a búza között lévő konkoly példabeszédét is magyarázat kíséri. Mindkét példabeszédben magról és aratásról van szó. Most, az egyház korában itt az ideje a vetésnek és növekedésnek. A termést az ítélet napján betakarítják, és megtörténik a jó és rossz szétválasztása. Azok, akik az egyházban élnek és növekednek, nem mind kiválasztottak és örökre megmentettek. Ezt mondja a halfogásról szóló példabeszéd is (13, 47–50). Amikor ezek a példabeszédek Isten ígéjéről beszélnek, Isten uralmának sikeréről és sikertelenségéről a történelem folyamán, akkor magáról Istenről is beszélnek, és arról a módról, ahogyan a világot kormányozza. Ő türelmes és elnéző, de ugyanakkor ígéje ellenállhatatlan hatalommal hat. Ezt mutatják a közbeszúrt példabeszédek a mustármagról és a kovászról. Hogy tapasztaltunk is ezt mutatja-e majd, az attól függ, van-e szemünk a látásra. (Mt 4, 30–32; Lk 3, 18–21; Mk 4, 33–34; Jn 16, 25; Zs 78, 2; Jel 14, 15–16; 21, 8; Mt 8, 12; Bir 5, 31; Dán 12, 3.)

II.

Sem a gyom, sem a konkoly nem pusztul el. Ha belefáradunk a sok próbálkozásba, úgy érezzük, bele kell törödnünk ebbe. Nem vagyunk képesek megérteni Istent, aki nézi, mint növekedik a buja gyom. Jézus már 1900 évvel ezelőtt elébevágott szemrehányásainknak, és a mai evangéliumban válaszolt azokra. Mi Istent hibáztatjuk – nem értjük Őt, ahelyett, hogy imádnánk Őt rendeléseiben. Mintha az érthetőség az Ő lényének jellemző vonásaihoz tartoznék! Mily kicsiny lenne egy érthető Isten, holott minden atom mennyi rejtélyt hordoz magában!

Nem tudjuk felfogni, hogy Isten az ő szolgálait, a papokat és az édesapákat, a tanítókat és államférfiakat aludni hagyja, míg az ellenség nem alszik, hanem buzgón folytatja titokzatos művét, gonosz vetését. Vajon miért engedi meg Isten, hogy ellensége a sötétség órájában konkolyt hintsen? Isten látja ezt, hiszen éjszaka is lát és figyel, de nem tesz ellene semmit. És miért nem ad szabadkezet szolgálainak legalább utólag, a már látható szerencsétlenség idején, hogy kigyomlálják a konkolyt? Ellenkezőleg, Ő szinte fékezi szántóföldjének tisztaságáért való szent buzgóságukat. Így azután egy és ugyanazon emberben megmarad vegyesen, jó és rossz egyaránt. A helyes és a rossz kibogozhatatlanul összekeveredik.

Emellett a konkoly akadályozza a jó növekedését és elfojtja azt. A konkoly teret hódít és kisajátítja a táplálékot. Mennyi jó növekedhet a jó talajban! Mily nagy kár történt itt és Isten nem hárítja el! A konkoly terjeszkedhet, Isten megadja neki a lehetőséget. Micsoda ez az érthetetlen engedékenység? Miként engedheti meg Isten mindkettő növekedését, mintha ez helyes volna és Neki tetsző? Mintha a jó és rossz ugyanaz lenne és Neki mindegy lenne! Isten az aratásig várhat? Ám időközben oly sok minden tönkremegy, oly sok jó el lesz nyomva, a gonosz pedig úgy viselkedhetik, mintha létjoga lenne. Isten látszólag létjogot adott neki. Az emberek szemében a szentséges Istent szinte bűnrészesség terheli a gonosznak létezésében. Szolgái kérdezik: „Ugye jó magot vetettél szántóföldedbe? Honnan került belé a konkoly?” (Mt 13, 27.) Te vagy a hibás . . . Magod látszólag semmit sem ért!

Az evangélium mindezekre a kérdésekre választ ad. Ecseteli a kockázatot, amelyet Isten vállal, amikor a gonoszt engedélyezi. Isten

ezért teheti ezt, mert isteni magabiztosságában úgylis ellenőrzése és uralma alatt tartja a földjét. Nem engedi, hogy teljesen gyomossá degenerálódjék. A konkoly növekedésének határai vannak. A bogáncs sem nő az égig. Mi elégedetlenségünkben azt mondjuk, hogy a konkoly nem pusztul el; ám nem nagyobb csodája-e Isten mindenhatóságának, hogy ennek ellenére épp a búza nem pusztul el? Ellenkezőleg, Isten magára veszi a rossz kockázatát, mivel most a jónak a küzdelemben kell beigazolódnia, és ezáltal hűségesebbé és bátrabbá válnia, mintha háborítatlanul növekednék. Természetesen, el is bukik, de Isten szántóföldjén, az erkölcsi világban száz pöffeszkedő bűnnél sokkalta többet ér az a magatartás, amellyel a legkisebb kísértésnek ellenálltunk.

A konkoly létezése által növeli a jónak erejét és értékét, ami már nem magától értetődő, és éppen ezért annál értékesebbé válik a jó. A menyországban másként áll a dolog, ott a szentek isteni érdemeinek felhalmozott tiszta aránya minden kísértéstől mentesen, tisztán ragyog. Ott a világ olyan, amilyennek lennie kell. A menyország dicsősége a kérdezetlen imádás, a földé pedig a kiállt küzdelem.

Azonkívül a rossz olyasvalami, ami vagy a jón, vagy a jóban, vagy a jó körül van. A harag például mértéktelenül és sokszor semmiségek miatt fellobbant felháborodás. A tisztátalanság is az Isten rendjén túl merészkedő érzékiség. Ha a rosszat ki akarnánk tépni, azzal együtt sok jót és a földi szabadságot is kitépnék.

Hogy a gonoszt szabadon engedi működni, arra Isten legmélyebb „mentsége” abban rejlik, hogy teremtfői mindenhatóságában és irgalmában a konkolyt is bűzává képes alakítani; kegyelmével bűnösökből szenteket tud faragni, amint azt az ég szentjeinek millióival már bebizonyította. És ha Isten igent mond – igent, de nem a rosszra, hanem a világ és az egyház mostani állapotára, amelyben rossz is van –, akkor nekünk is ugyanazzal a türelemmel és szívóssággal kell igent mondanunk Őnek. De nem úgy, hogy előre azt követelnénk, hogy az egyház, az állam, a család és embertársaink mind hibamentesek legyenek . . .

Majd eljön az ítélet . . . A jónak és rossznak elválasztása és a gonosz kárhozatra vetése nem marad el. Különös, hogy sok ember nem képes kivárni a „fizetség napját”. Úgy érzik magukban, mintha ők a gonosznak megbosszulói és a rend helyreállítói lennének, ahelyett, hogy rettegnének, mert egykor a bűnben ők is társak voltak és az ítélet őket is fenyegeti. Örüljünk inkább, hogy még van időnk, hogy Isten

felfoghatatlan türelme még tart, hogy még lehetséges a megbocsátás! A konkoly, meg a szép, de természetlen búzavirág egykor még aranyos búzává válhat. Kérjük ezt az átalkulást!

III.

Maga Jézus magyarázza meg nekünk: A föld az a világ, amelyben élünk. Az ember, aki jó magot vetett a földre: az Emberfia, az Úr Jézus. Az ellenséges ember, aki a konkolyt elhinti: a gonosz szellem, az ördög . . . Vannak jó szellemek: az angyalok – és vannak rossz szellemek: az ördögök. *Az ördögök:* az utóbbi hónapokban nagy port vert fel nyugaton egy ördögűzés, amelynek halálos áldozata is volt. (A Szentírás gyakran beszél az ördögtől megszállott emberekről.)

A jó mag: a tiszta búza – a konkoly: a rossz emberek . . .

Mit mond nekünk e példabeszéd?

E világ – amelyben élünk – ambivalens: hajlamos mind a jó, mind a rossz mag befogadására. Ma is dolgozik az Emberfia, és dolgozik a gonosz szellem . . .

Sokakban felmerül a kérdés: miért tűri az Isten a gonosz, bűnös embert, aki nem vesz Róla tudomást? Miért nem semmisíti meg a gonoszt? Miért nem akadályozza meg káros tevékenységét? – Csupa miért . . .

A mi lelkünk talán tiszta búza?

De ki a jó? . . . és ki a rossz? Mi magunk is – ha őszinték akarunk lenni, meg kell vallanunk, hogy jó és rossz keveréke vagyunk. Van bennünk jócskán konkoly is. Mennyi alantas ösztön húzódik meg bennünk? Mennyi irigység, mennyi fősvényesség, mennyi féltékenység, mennyi kapzsiság, mennyi pénzimádat, mennyi szeretetlenség, mennyi szívtelenség, mennyi hűtlenség, mennyi bujaság, mennyi karrierizmus bujkál bennünk . . .? Talán már észre sem vesszük?! Nemde, mi vagyunk a konkoly, amelyet ki kellene tépni . . . Kempis Tamás igen bölcsen mondja: „Ha évenként csak egy hibától szabadulnánk meg, hamarosan szentek lennénk . . .

A mai evangélium a remény evangéliuma. Az Isten tud várni. Isten malmai lassan őrölnek . . .

Tudomásul kell vennünk, hogy együtt van a világon a tiszta búza és a konkoly . . . a jó és a rossz . . . Sokszor még ugyanabban a családban is milyen nagy a különbség és a feszültség a nagyszülők és a fiatalok, méginkább a gyermekek között? A generációs probléma, az

ügynevezett „kettős” nevelés mennyi feszültséget, mennyi alakoskodást és őszinteséghiányt rejt magában. Az Isten azonban irgalmas. A rosszakkal szemben is . . . Várja türelemmel, hogy megtérjenek.

De nem akar ezzel könnyelműsége, lascizmusra nevelni . . . Nem akar indifferentizmusra, közömbösségre menlevelet adni . . .

Mert eljön egykor az aratás ideje, amikor a konkolyt kitépik és elégetik. Ott lesz ám sírás és fogak csikorgatása . . . Az utolsó napon . . . a világ végén . . . Ó, az még messze van! – mondhatná valaki. Dehogyan van messze! Mondd csak Testvér, mikor van neked a világvége? Atomháborúban bizonyára betoppan . . . De még előbb mindenki számára, a halál órája maga a vég. A halál biztos, a halál órája bizonytalan . . . Erről nem szívesen szoktunk beszélni. A halál kapuján – akarva, nem akarva – mindnyájunknak át kell menni, mint a repülőgépbe beszállás előtt, repülőtéren az ellenőrző helyen. És azután? Ott kezdődik az aratás. Találkozunk Krisztussal, az örök Igazsággal, a Fénnyel, és Szeretettel. Vagy ha nem, akkor elvetés lett a sorsunk . . .

„Egyetlen a lelkem, várja Őt az ég,
Megmenteni időm, ki tudja – lesz-e még.
Oly rövid az élet, oly biztos a halál,
Az utolsó óra, vajon hogyan talál?
Meváltó Jézusom, add kegyelmedet,
Hogy megmentssem egyetlen lelkemet.”

Imádkozzunk elhunyt szüleinkről, gyermekeinkről, rokonainkról, akik már az örökkévalóságba költöztek . . . Ők már nem segíhetnek magukon . . . Szentmisével, olvasóval . . . Szinte könnyörögnek hozzánk: „Legalább ti, testvéreim, könyörüljete rajtam!”

Mi pedig legyünk mindig készen, hogy lelkünket az örök élet számára megnyerjük.

A mai evangélium mellbevágja a kishitűeket – de vigasz az igazán keresőknek. A mai evangélium a döntés, az elhatározás, az állásfoglalás, az elkötelezettség, az igen-nem evangéliuma.

Kereszténnyé válni lassú folyamat. Több, mint belépni egy pártba, vagy egyesületbe. A keresztény lét feladat, elkötelezettség egy egész életre. Nemi történik ez máról holnapra. Fájdalmas visszaesésekkel is kell számolni, de mindig újra kell kezdeni!

Nem könnyű feladat kereszténynek lenni! Az egész embert átfogja.

Fájdalmas feladat ez . . . Amíg nem éljük át, addig útszélre esik a mag . . . Kövessük Jézus szavát és példáját, akkor láthatóvá és hallhatóvá lesz, amit Isten kíván tőlünk.

A nehéz helyzetben hűségesek maradunk-e? Nem minden kívánságunk szerint történik. A hit, a keresztény élet minden megterhelésnek ki van téve . . . Betegségben, szenvedésben, csalódásban kitartani, hősi, kemény feladat!

IV.

A búza és a konkoly aktuális világproblémákat vet fel. Néhány példa:

Autó: milyen csodálatos találmány: szabadság, gyorsaság! Az eredmény: évente sok ezer halott és nyomorék az országutakon . . .

Megcsodáltuk az ember útját a világűrben, a rakétával a Holdra szálltak (1969), és a rakéták számos fajtájával ma képes az ember elpusztítani a Földet . . .

Az egyházban a zsinattól a keresztény egység megvalósítását, a hitélet és a lelki élet felvirágzását, a teológiai tudományok fejlődését és az egyház terjedését vártuk – és mennyi bizonytalanság, vita, széthúzás, lemondás, rezignáció járt a nyomában . . .

Íme: a búza és a konkoly!

Így volt ez a kezdetben is. A 12 apostol között ott volt Júdás is, és ma is a keresztények között hány „látszatszent” található! A százalék ma sem változott . . .

Nehéz megérteni a „Hagyjátok nőni az aratásig!” – gondolatát . . . Hát az igazságtalanság, a gonoszság, az erőszak, a szenvedés, a veszély ellen nem kell küzdeni? Várjuk ölbe tett kézzel a világvégét?

Ki kell írtani a konkolyt! – mondja egy komoly hang. De ezek nem a gerillák hangjai, nem a terroristák hangja, nem az anarchisták hangja . . . Nem lehet a géppisztollyal igazságot szolgáltatni és bosszúval békét teremteni. . . A jó és a rossz harca tovább tart! Íme, a búza és a konkoly . . .

Szent igazság: a türelem erényre nevel. Minden gonoszban van valami jó is, és minden jóban van valami rossz hajlam is . . . Minden emberben ördög és angyal lakozik . . . Mégpedig egyidőben!

Érdekes, hogy a híres váci Pokol-csárda a Paradicsom-szigeten van . . . szemben a püspöki kerttel . . .

A földön nincs igazság . . . Egyedül Isten kezében van!

*

Az Isten nem lebeg horizontunk felett, hanem bensőnkben rejtőzködik.

Gabriel Marcel

*

– Isten belülről ismer minket. Nem mint valami tárgyat. Nem mint idegent. Nem is mint bizalmas barátot. Hanem úgy, mint mi magunk ismerjük magunkat.

– Rólunk alkotott képe ragyogó világosság.

– Önismeretünk csak homályos visszatükröződése ennek a Fénynek.

– Isten önmagában lát bennünket. Nem úgy, mint egy kívülről létező dolog képét, hanem mint egy önmagát, akiben valamiképp magát fejezi ki.

– Isten tökéletesebben megtalálja önmagát bennünk, mint mi saját magunkat.

Thomas Merton: Senki sem sziget IV.

*

Majd, ha látod, érzed a nyomort,
Melyet a becsület válla hord;
Megtiporva az erényt, az észet,
Míg a vétek irigységre készít
S a butának sorsa földi éden;
Álljon a vallás a mérlegen.
Kis kacsóid összetéve szépen.
Imádkozzál, édes gyermekem!

Arany János: Fiamnak

ÉVKÖZI 17. VASÁRNAP

A KINCSKERESŐK

Olvasmány:
1 Kir 3, 5. 7–12.

Szentlecke:
Róm 8, 28–30.

Evangélium:
Mt 13, 44–52.

Bevezetés

A világ manapság nem értékeli és nem is fizeti meg a bölcsességet. Nem is igen tudja, mi az. Talán olyan valami, ami összefüggésben áll a tapasztalattal és a korral. A bölcsesség azonban több mint élettapasztalat. Arról van ugyanis szó, hogy örömben és bánatban, sok fáradozással megismerjük Isten, s az emberek útjait. És így önmagunkat is megértjük. Ez nem csak a kortól függ. Még csak nem is tehetség vagy jóakarát kérdése. A bölcsesség Isten ajándéka. Szükséges ajándék ez egy sikeres élethez. Az kapja, aki helyes úton keresi és alázattal kéri.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Szent Pál azt tanítja: „Aki Istent szereti, annak minden javára válik.” Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: figyelemmel kísértük-e, hogyan válnak javunkra a bajok és a kellemetlenségek?

Merünk-e kockázatot vállalni üdvösségünkért, bízva abban, hogy az esetleges kellemetlenség is javunkra válik?

A gondviselésbe vetett bizalom bátorságot adott nekünk, vagy még mindig a félelem és aggodalom sötétjében élünk?

– *csend* –

Mert aggodalmunk erősebb bizalmunknál: Uram, irgalmazz!

Mert félelmünk bátortalanná tesz minket: Krisztus, kegyelmezz!

Mert sajnálkozunk életünk kellemetlenségei miatt: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A fejezetet – mint valami aranylánc – tartja össze az a fogalomsor, amely üdvösségre vezető utunk elejét és végét összeköti. Isten már előre ismert és kiválasztott – beprogramozott minket. Meghívott, megigazulttá tett, megdicsőített bennünket. Életünk nemcsak az élet és halál között tölti ki a szűk teret, hanem örök kezdete és örök célja van. Arra rendelt minket az Isten, hogy Fiának alakjában, lényében részesedjünk (Róm 8, 29); Ez a mi megdicsőülésünk, amelyről Szent Pál azt állítja, hogy már megtörtént (8, 30). A bennünk lakozó Lélek Isten fiaivá alakított minket, és be is fogja fejezni, amit megkezdett. „Tudjuk” – kezdődik az olvasmány, vagyis hitünk és szeretetünk mértéke szerint tudjuk, hogy életünk szenvedéseken és a halálon keresztül célja felé tör. (Ef 1, 3–14; Jak 1, 12; Jer 1, 5; 1 Kor 15, 49; 2 Kor 3, 18; Fil 3, 21; Kol 1, 18; 1 Jn 3, 2.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus példabeszéd-sorozata végén egy kérdést tesz fel: Megértettétek mindezt? A kérdést tanítványaihoz intézi, és Máté evangélista számára mindenki tanítvány, aki hallja az Isten országáról szóló ígét és azt „meg is érti”. Ez a megértés inkább a szívvel, mint az értelemmel történik; a szívtől függ: a készségtől, amellyel helyet adunk a kapott igének, hogy az növekedhessék és gyümölcsöt hozhasson. – Ennek a fejezetnek utolsó példabeszéde – a telt hálóról – hasonlít a búza közötti konkolyról mondottakhoz. Az ítéletkor Isten nem fog mindent elismerni, ami az egyház szántóföldjén terem, vagy amit a hálóban fognak.

Ennek a szakasznak a két első példabeszéde szorosabb kapcsolatban van egymással: A szántóföldön elrejtett kincs, és a drágagyöngy úgy „megőrjíti” azt, aki felfedezte, hogy mindenét odaadja, csak hogy megszerezhesse azokat.

Ebben a két példabeszédben világossá lesz az evangélium öröme, és annak követelményei. (Péld 2, 1–5; Mt 19, 21; Péld 4, 7; Mt 13, 18–19; 23; 22; 10; 13, 15–16; Mk 4, 13.)

II.

Az Úr Krisztus ma is példabeszédekben szól hozzánk. Nem filozófál . . .

a) A mennyek országa olyan, mint a földbe rejtett kincs. Ha valaki megtalálja, örömeiben elmegy, eladja mindenét, amije van és megvásárolja azt a földet, amelyben a kincs van.

b) A mennyek országa olyan, mint egy értékes igazgyöngy. Ha valaki megtalálja, eladja mindenét, hogy megvásárolhassa azt.

De kérdezhetjük: Mi a kincs? (Ékszerek, autó, villa stb.) Mi az igazgyöngy? Mi ez az igazgyöngy? Szent hitünk!

Kedves Testvérek! A mi számunkra az istenhit, a kereszténység kincsnek, igazgyöngynek számít? Olyan földbe rejtett kincs vagy értékes gyöngy, amelyért mindent odaad az ember? Sajnos, meg kell mondani, alig találni most olyan embert, aki azt mondaná, hogy számára ez lenne a legfőbb érték!

Megdöbbenve látjuk, hogy a mai kereszténységből, a mai ember szívéből kiesett a felbecsülhetetlen érték, az a kimondhatatlan öröm, amelyről Krisztus beszél az evangéliumban.

Mi tehát a teendő, ha komolyan keresztényeknek tartjuk magunkat? Az első a komoly lelkiismeretvizsgálat, amelyet egyenként és együttesen, kendőzetlenül meg kell tennünk. Kérdezzük csak meg magunktól: miért mutatjuk be a mennyek országát a mi életünkben olyan fonák, gyerekes formában, amely nem vonzza a mai modern embert? Igaz, hogy a legsúlyosabb ellenvetés ma is a kereszténység ellen a „nem keresztény” magatartása! Dél-Amerika természeti kincsekben gazdag, mégis teljesen keresztény, katolikus államok együttese, ahol a gazdagok vékony rétege mellett a szegények, a ki-semmizettek óriási száma „csalódik” a keresztények, a zsarnokok magatartásában. (Helder Camara recifei érsek számtalanszor felhívta már erre a világ figyelmét!) Olaszország színté tiszta keresztény ország (legalábbis névleg), mégis 1978. június 6-án bevezették a 3 hónapos terhességen belül az abortusz törvényt.

Ha jól megvizsgáljuk magunkat, mi, akik még úgy véljük, hogy hívők vagyunk, talán úgy látjuk, hogy alapjában véve a „mennyek országa” a legnagyobb érték számunkra. Megőriztük a hitet a nehézségek ellenére is, és próbálunk Isten törvényei szerint élni. De ha őszinték akarunk lenni, azt is meg kell mondanunk, hogy még hiányzik valami! A mi kereszténységünk rezignált, élettelen, felvizezett

kereszténység. Nincs benne entúziazmus, nincs benne erő, tűz, lelkesedés, nagylelkűség, zsenialitás. Miért? Miért van ez így? Kitől függ ez? Nem tudni igazában . . . De biztos, hogy a mai világban, a világnézetek gigászi harcában, az információk zuhatagában, a tömegkommunikáció nyomása alatt a keresztények elbizonytalanodtak. Úgy vagyunk, mint Salamon király: „Gyermek vagyok, nem tudom, mit csináljak . . . ” Az Úr azt mondta neki: „Kérj, amit akarsz, hogy megadjam neked . . . ” (1. olvasmány) Ő bölcsességet kért, hogy különbséget tudjon tenni jó és rossz között. Nem kertel . . . Sem gazdagságot, sem hosszú életet, sem ellenségei vesztét nem kérte, hanem bölcsességet, amit meg is kapott . . . Vajon a mai ember mer-e még kérni Istentől? Mer-e még letérdelni? Vagy pedig teljesen önmagában bízva cselekszik, mintha Isten a valóságban halott volna, és minden az ő munkájától és szervezésétől függene? Ő kormányozza a világot? Élet és halál ura?

Nem az a bajunk, hogy túlságosan csak a földre nézünk, s nem tekintünk soha fel az égre? Ha a kereszténység elvesztette erejét oly sokakban, ez azért van, mert elvesztettük az élet természetfeletti értelmét! Nem tudjuk, miért élünk?! Gondolkodtunk-e már ezen? Mi az élet célja? Születünk, tanulunk, dolgozunk, szenvedünk, meghalunk . . . De hogyan tovább?

Két ellentétes nézet iparkodik a problémák tisztázására, annak érdekében, hogy a mai társadalomban a keresztények visszanyerjék öntudatukat és felelősségüket. A tradicionalisták, vagy konzervatívok a múltba vonulnak vissza, a múltba temetkeznek. Elvetnek mindent, ami új – egyszerűen azért, mert új. Elutasítják a vatikáni zsinatot, a püspöki kollegialitást, az ökumenét, a vallásszabadságot. Visszakívánják a liturgiában a latin nyelvet stb. (Lefebre és társai.) Integristáknak is lehetne nevezni őket. A progresszisták, a reformerek, az újítók viszont mindent meg akarnak újítani. Mindenütt az újat akarják, a teológiában, a liturgiában, az egyházszervezésben, a világiak bekapcsolásában a vallási vezetésbe stb. Recedant vetera: nova sint omnia. Corda voces et opera. = Szív, szó, cselekedet újuljon meg.

Mindkét iránynak megvan az evangéliumi gyökere. Jézus, aki ismeri Isten országának tanítását, olyan, mint a jó családfő, aki kincseiből újat és régít hoz elő.

A vallási demoszokópia a szociológia egyik ága, embernek emberhez és a közösséghez való viszonyával foglalkozik. A mai fiatal másképpen, vagyis maradinak látja papjait. A falusi ifjúság a hagyományos

és a modern egyháziasság között ingadozik. A mai ifjúság bizalmatlan a nagy szavakkal szemben. Nem tud mit kezdeni a hagyományos keresztény szótárral, pl. e szavakkal: felebaráti szeretet, irgalmasság cselekedetei . . . A hívő ifjúság előnyben részesíti az ortopraxist az ortodoxiával szemben. A gyakorlatot az elmélettel szemben. Meg kell tanulni beszélni a fiatalok nyelvén! E nyelv főleg audiovizuálisan, kép-hang révén létezik . . . A mai ifjúság több információt kap, mint amennyit befogadni és feldolgozni képes. Ez is zavart okoz. A karizmatikus mozgalomban szívesen vesz részt. Az ifjúság keres. Vannak biztató jelek. Például 1978. június 15–18. napjain 20 ezer fiatal leány és fiú tartott Dublinban, Írország fővárosában karizmatikus találkozót. Az egyik belga újságíró ezt jegyezte meg róluk: „A testük egészséges, de a lelkük fekélyekkel teli. Ezt kell meggyógyítani a lélek kenyerével.”

E mozgalom 1967-ben indult el Pittsburgból, az ottani egyetem hallgatóinak köréből. Az öröm sugárzott róluk. 1973-ban Rómában tartottak seregszemlét, majd 1975-ben Pütkösdkor, szintén Rómában 10 ezer fiatal jött össze. A pápa is fogadta őket. Ez a mozgalom is jelzi, hogy Isten nem halt meg . . . Nem alszik . . . Csak az emberi lélekben szunnyad. Fel kell ébreszteni fiatal lelkesedéssel. Az ima, az ének hitvallás, tanúságtétel. Napsugaras allelúja-mosoly sugárzik az arcokról.

III.

A LÁTSZAT ÉS A HIT Mt 9, 18–26

Sok embernél a hitnek legnagyobb ellensége a látszat. A látszat és a valóság között óriási a szakadék, amit csak a hit tud áthidalni. Íme, néhány eset:

A fehér ostyára Jézus (és az Ő helyében a pap) ezt mondja: „Ez az én Testem.” A szemünk és minden érzékünk viszont azt mondja: „Ez kenyér . . .” Kinek van igaza? A látszatnak, ízlelésünknek vagy Jézusnak?

Kisgyermeket visznek keresztelőre. Kedvesen, ártatlanul tekintget. A hit azonban azt mondja, hogy ősbűn terheli, a lelke sötétségben van. A keresztelés után éppen úgy néz ki, mint előzőleg. A hit azonban azt állítja, hogy szent változás ment végbe benne, Isten világossága lobbant fel a szívében, Isten neki ajándékozta szeretetét, elnyerte az isteni természetet. A látszat mit sem tud erről . . .

Szem és fül, nyelv és nemiség azt kiáltják: „Élvezd, ami utadba kerül!” A hit azt mondja: „Mondj le arról, amit Isten akarata tilt, és ajándékozz rászoruló testvérednek is!” A látszat nevet: „Az életben ráfizetsz; minden ok nélkül rövidíted meg örömeit. Így semmire sem viszed!” A kedves halott teljesen halott. A látszat ezt a tényt változtathatatatlannak tartja. Teste porrá lesz. Vajon mi lehetne még egy ilyen kis halom semmiségből? Jézus azt mondja: „Feltámasztom őt az utolsó napon! – A látszat azonban egy szemernyi valószínűséget sem ad erre.

Aki hinni akar, annak meg kell tanulnia a látszat ellenére gondolkodni és élni. Joggal beszélünk látszatról, és ezzel tanúsítjuk a szem ítéletének kérdésességét. Ez az ítélet nem mindig és nem mindenütt érvényes. Sok minden tűnik a szemünk előtt igaznak, mégis más az igazság. Mindenekelőtt akkor, amikor Jézus, a látható világ Teremtője közbelép és tényállásukat korigálja; ebben az esetben illetéktelenek lesznek az ítéletre. Felismerésük csak ideiglenesen érvényes, addig, ameddig egy magasabb, jobb és mélyebb felismerés túrlyogja azt.

Jézus mindent jobban tud. Ez a tény apostolait fonák helyzetbe hozza a világ szemében. Mivel Jézus tudását képviselik, úgy néz ki, mintha illetéktelenül maguknak tulajdonítanak, hogy mindent jobban tudnak. És ha az érzékek tanúsága Jézus tanúságával szemben áll, mi a mértékadó? Kinek higgyek inkább? Bevallom: inkább Jézus tévedhetetlenségében hiszek. Igen, a pápa tévedhetetlenségének – Jézus segítsége által – mint a szemek tévedhetetlenségének. Ki merné állítani, hogy érzékeink olyan csalhatatlanok és megbízhatóak, hogy sosem tévednek? Vagy akárcsak azt, hogy kétséges esetben elsőbbséget érdemelnének Jézus szava előtt?!

Az ember másként látja a világot, mint egy kutya. Miért nem akarjuk elismerni, hogy Jézus még az embernél is másként látja a világot? Az Ő számára más tények érvényesek, és minden tény másként érvényes számára, mint a mi számunkra. Ő a világnak más dimenzióját is ismeri, olyan lehetőségekről tud, amelyeket az ember nem is sejt! A mi téves következtetésünk abban áll, hogy Jézus állításait saját szemünk, és nem Jézus szeme után ítéljük meg.

A kijelentés: „Amit nem látok, nem létezik!” – vagy „Amit nem értek, nem létezik!” . . . ostoba és túl kényelmes vélekedés. Az ember ezzel a világon a felfoghatatlant, és a felfoghatatlan Istent a semmibe

küldi. Ám a valódit egy milliméterrel sem tudja kiszorítani a valóságból, az ott marad.

Minden belátó embernek el kell ismernie a hit alapvető lehetőségét; el kell ismernie, hogy valami igaz lehet, amiről a szemünk mitsem tud, vagy mivel erejével nem ér odáig, vagy mivel ellenkező irányba néz. A szem számára csak bizonyos dolgok, bizonyos feltételek mellett, és bizonyos határokon belül láthatók. Ám ezekhez a feltételekhez és határokhoz csak az ember van kötve. A Teremtő – uralkodói hatalmában – még a szem közönséges körén belül is kivehet nem egy dolgot, megszüntetheti a szem ítéletét és fenntarthatja magának, és arról saját igaz ítéletet hozhat. A látszat értéke ezzel nem csökken, még mindig marad elég megállapítani valója. Nem vetjük meg szemünket, Istennek ezt a drága ajándékát, amikor megállapítjuk, hogy nem mindent látnak, ami létezik. Ám örülünk, hogy hinnünk szabad, mivel hinni annyit jelent, mint a világot Jézus szemével látni . . .

IV.

A MEGTÉRÉS ÖRÖME

„Az emberek nem képesek megalapítani Isten országát. Nem is építhetik és nem tehetik teljessé; nem érdemelhetik ki, és nem vehetik be rohammal, hanem csak kaphatják, és mint megajándékozottak mehetnek be Isten országába. Ez természetesen annyit jelent, hogy Isten országának eljötté az emberektől készséget követel, hogy mindent odaadjon érte, mint ahogy a kereskedő tette, amikor a drága-gyöngyöt megtalálta. Továbbá készséget, hogy semmiben sem engedje magát visszatartani a hívás követésében, egyszóval: megtérést jelent, bízva az örömhírben . . .

Megtérés – annyit jelent, mint minden egyéni igényről, félelemről és álomról lemondani, és szegénnyé, kicsinnyé lenni, mint egy gyermek, aki egész lényével a neki nyújtott ajándéokra vár, és azt csak elfogadhatja.” (G. Bornkamm)

ÉVKÖZI 18. VASÁRNAP

MIÉRT ÉHES A TÖMEG?

Olvasmány:
Iz 55, 1–3.

Szentlecke:
Róm 8, 35. 37–39.

Evangelium:
Mt 14, 13–21.

Bevezetés

Az emberek, akik egyszer hallották Jézust beszélni, még jobban éheztek szavait. Gyalog mentek utána naphosszat és sok-sok mérföldön át. Igéi és egyéniségének varázsa mindent elfeledtetett velük, még a szükséges kenyérgondot is. Még az éhezést is.

„Boldogok az éhezők, mert ők kielégítést nyernek.” Ez nem az emberiség táplálásának közgazdasági receptje. Ez ígélet, vagyis azt jelenti: Isten a szegények pártján áll. Ugyanakkor felhívás is az állandóan jóllakott emberek felé, akiket az éhség sohasem kínoz.

Vajon szívük fog-e valamikor a nagyobb javakra éhezni? Az Isten igéjére, az élet kenyérére? És mikor fognak megtanulni hálálkodni? Egyáltalán mit szoktunk gondolni, amikor azt mondjuk: Adjunk hálát a mi Urunknak, Istenünknek?

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Nagyon sok ember szeret beszélni önmagáról, tapasztalatairól. Sok felesleges szó hangzik el így. Nem elég tapasztalatokat szerezni. Meg is kell érlelni azokat, hogy haszonnal tudjuk továbbadni. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: tudunk-e hallgatni érzéseinkről és élményeinkről?

Tudunk-e bölcsen hallgatni mindaddig, amíg bizonyos távlatból ítélni tudjuk meg saját tapasztalatainkat is?

Általában: tudunk-e titkot tartani?

Tudunk-e parancsolni magunknak, hogy bizonyos dolgokról ne beszéljünk?

– *csend* –

Felesleges szavaink miatt: Uram, irgalmazz!
Tudálékosságunk miatt: Krisztus, kegyelmezz!
Könnyelműségünk miatt: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A hívő ember Jézus Krisztus által részesül a maradandó életben, az Istennel való közösségben. Ez volt a Római levél egyik alaptémája (5, 8). Befejezőként az apostol még egyszer visszatekint azokra a hatalmakra, amelyek megkérdőjelezhetik mindazt, amit már megnyertünk. Kétszer is felsorolja ama veszélyeket, amelyek elszakíthatnak – és mégsem szakíthatnak el Krisztus és Isten szeretetétől. Szent Pál a hívőkhöz szól. Mások számára minden eddig és majd ezután mondott igazság értelmetlen. De még maga a hívő ember is elbizonytalanodhatik, vajon élvezi-e még Isten szeretetét és megmarad-e abban, ha a szükségek szorongatják, és a magasból vagy a mélyből törnek rá a nehézségek. Ilyen esetekben nem segít sem bibliai idézet, sem pedig mély lelkiséggel átítatott gondolatok nem könnyítenek.

Szent Pál maga válaszol itt (8, 31–35) a megfogalmazott kérdésekre. Nem bizonyítással, hanem – ami sokkal több – hitvalló dicsőítéssel. A hit megtapasztalásai, átélése erősebb a „realitásoknál” (Jn 16, 33; Ef 1, 21; 3, 18). A nagy Pázmány Péter esztergomi bíboros érsek ezt így fejezte ki: „Aki Istentől fél, az senkitől sem fél, aki viszont Istentől nem fél, az mindenkitől fél . . .”

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A fejezet vezérmotívuma a „kenyér” (Mt 14, 13–16). Az előző fejezet elején és közepén (14, 17–21; 15, 32–39) egy-egy kenyérszaporításról számol be az evangélista. A befejezés azután visszaütal mindkettőre (16, 9–12).

Jézus szánya a tömeget, ezért tanítja őket (Mk 6, 34) és meggyógyítja betegeiket (Mt 14, 14). Ezért nem akarja őket éhesen elbocsájtani. Jézus azonban nemcsak az éhező tömegre gondol. Azt akarja, hogy a tanítványok megértsék, kicsoda Jézus és tanulják meg, mit kell

tenniök. Nem szabad elküldeni a testben, lélekben éhes embereket, hanem addig osszanak a készletből, „amíg csak futja a tartalékból”. Higgyenek abban is, hogy mindenkinek jut majd.

Az evangélista ezzel az akkori és a mai egyházi helyzetet tartja szem előtt. Jézus tanítványai nem lesznek szegényebbek azzal, ha nagyvonalúan szétosztják azt, amit kaptak: a kenyeret a test számára, de ugyanakkor az ige és a szentségek kenyerét is a léleknek. (Mk 6, 32–44; Lk 9, 10–17; Jn 6, 1–15; Zsolt 78, 29; Bölcs 16, 20–21.)

II.

„Ki szakíthat el engem Krisztus szeretetétől?” – kiált fel az apostol. De talán bennünk is bujkál hasonló döntés? Hinni szeretnénk, teljes szívvel és teljes erővel. Kinek ne esne közülünk nehezebbre ma, most hinni, ebben a világban? Kinek nincs a hittel problémája? Mindazok, amik körülvesznek bennünket, nagyon is rövid tartamúak, tiszavirág életűek. Még a szeretettel is sokszor úgy vagyunk, hogy könnyen eldobjuk, mint egy üres kólás vagy sörös üveget. Ha kiittuk, sutba dobjuk . . .

De a szeretők azt hiszik, hogy szeretetük örökké tart. Ám csakhamar fájdalmasan győződnek meg az ellenkezőjéről. Kezdetől fogva ott lappang az a kétség, vajon az „örök szerelem” teljesül-e? Az emberi szeretetnek vagy szerelemnek sokszor nem mélyek a gyökerei. Sőt legtöbbször manapság gyökértelenek. Innen a sok válás. A nemi erkölcstelenség polgárjogot nyert széles körben. A nő élvezeti cikk, árucikk nivójára süllyedt. Az antibébi tabletta is elősegítette a zabolatlan, szerelem nélküli „szeretkezést”.

Szent Pál felkiált: „Ki szakíthat el minket Krisztus szeretetétől?” Hol tartunk mi ettől az idealizmustól? A mi törekeny szeretetünk legtöbbször az önszeretet törekeny lábán botorkál. Hamar elbotlik . . .

A láthatatlan Isten szeretete Jézusban lett nyilvánvalóvá és láthatóvá. Ezt Pál a saját maga testében tapasztalta. Nemcsak amikor a damaszkuszi döbbenetes jelenetnél három napra a szemvilágát elveszítette, és három napig nem evett és nem ivott – hanem később is, amikor szinte emberfeletti megpróbáltatásokon és szenvedéseken ment át.

Istent nem lehet félszívvel szeretni. Ha mi hűtlenné leszünk is, Isten nem lesz hűtlen, mert önmagát meg nem tagadhatja. Az önzetlen szeretetnek vannak ma is mártírjai.

Romero salvadori érseket az oltárnál lötték le. 1980-ban Nobel Béke-díjat kapott az argentin Adolfo Perez Esquivel, aki erőszakmentes harcot vívott az emberi jogokért Dél-Amerikában. 1977-ben Buenos Airesben lefoglalták és vád nélkül 15 hónapig börtönben tartották. 1980. májusában – szabadulása után – nyilatkozott, s ez a nyilatkozata intenzív nemzetközi kampányt váltott ki. Példamutató a szeretetről szóló vallomása: „Ha te az igazságosságért börtönbe kerülsz, testvéreid szabadságáért ha téged kínoznak, és egy számmá, egy senkivé akarnak degradálni, akkor két lehetőség van arra, hogy túlélj ezt a helyzetet: vagy helyet adsz szívedben a gyűlöletnek és erőszaknak, amit veled alkalmaznak, és a gyűlölet lesz a te erőd. Így túlélj helyzetedet abból a reményből, hogy ellenséged megsemmisül vagy meghal. De így ezzel kettős gyilkosságot követsz el: megölöd magad és megölöd ellenségedet . . . Vagy pedig kitárod szíved olyan tágan a szeretetnek, hogy a kízókat is magába foglalja, és kettős életet ajándékozol: egyiket ellenségednek, másikat magadnak!” (Hildegard Goss-Mayer, *Der Kampf der leeren Hände*. Publik Forum 28. 11. 1980. 3–4. old.)

III.

IMA ÉS DICSÓÍTÉS

„Az újszövetségi levelek a közösséget szüntelenül arra figyelmeztetik, hogy külön-külön és közösen mondjanak köszönetet, dicsérjenek és dicsőítsenek (Kol 3, 17; Ef 5, 19; Fil 4, 4–6.). Ha az ima és a „sóhajlás” annak a jele, hogy a közösség még hiányában van valaminek, hogy tehát még „várakozó közösség”, akkor a dicsőítés annak a jele, mely közel van már a közösséghez a legvégső cél. Mivel az eljövendő élet – dicsőítés (Jel 4, 9–11). Ha ujjongást lehet hallani a keresztyén közösség közös istentiszteletében a földön, akkor az az örök élet kezdetét jelenti az időben.” (Gustav Wingren)

Ima: „Istenem, hozzád kiáltok!
segíts imádkozni – gondolataimat feléd
irányítani;*
egyedül erre képtelen vagyok.
Sötétség lett úrrá rajtam – de nálad a fény;
magányos vagyok, de Te nem hagysz el;

kislelkűségemre nálad lelek segítségére;
nyugtalan vagyok, de nálad a béke;
keserűség tölt el, de nálad a türelem;
utaidat nem értem, de Te tudod,
milyen úton vezess.”

(D. Bonhoeffer)

*

ISTENI SZERETETRE ÉHEZÜNK

Beszéljek bár földi vagy égi nyelven,
ha szent szeretet nem lobog szívemben,
csak csengő-zengő cimbalom a lelkem.

Tudjam a jövőt és a titkokat,
miket az ész csak vakon tapogat,
legyen enyém a földnek minden tudománya,
ha oly okos lennék is, mint az angyalok,
a hitem bár nagyobb volna, mint a Himalája,
szeretet nélkül semmi sem vagyok.

S osszam szét bár a szegényeknek minden kincsem,
mindent, amit erőm, s verejtékem terem,
ha szeretetem nincsen, mit használ az nekem.

A szeretet türelmes, engedelmes,
a szeretet mindig másoknak kedvez,
gonoszságra, bűnre sohasem lázad,
ikertestvére ő az igazságnak,
nem féltékeny, és rosszat nem akar,
a szeretet élet és diadal,
nincs benne nagyravágás, nincs harag,
és mindenkinek mindent odaad,
mindent remél, mindent elhisz, s ha kell,
töviskoronát is visel.

Jön kor, s betelnek a prófétálások,
jön kor, és megszűnnek a nyelvek,
nem lesz nóta, nem lesz ima, sem átok,
de a szeretet mindig élni fog.

Most még sok minden érthetetlen itt lent,
de egykor nyílt fény lesz minden homály, titok,
egykor színről színre meglátjuk Istent.

Az Úr nekünk a ködös életútra
három mécseszt adott.

Nélküle bús lábunk bús útvesztőbe jutna.

Előttünk három fénysáv izzik, int, vakít:
a szeretet, a remény és a hit.

S köztük a szeretet a legnagyobb.

(Ölbey I. Szt. Pál lev. a Kor.-hoz)

*

Sohase beszélj arról . . .

hogy milyen sok kötelesség nehezedik rád,

hogy mi mindenért vagy felelős,

hogy mások mennyi nehézséget okoznak neked,

hogy mennyit kell szenvedned,

hogy mennyi jót teszel és

hogy mennyi gonoszt tesznek ellened és veled,

hogy mennyi harcod van,

hogy mennyi mindent várnak és követelnek tőled:

Zárd be az ajtót magad mögött

és mondj el mindent Uradnak, Istenednek.

*

Az Úr imádságát ütöm fel

(Kísérőm a nehéz úton)

S vigasztalást vegyít a kínhoz

a te imád, óh Jézusom!

Imádság kell a szenvedőnek,

Akit a sors árván hagyott,

Úristen, én nem zúgolódom,

Legyen a Te akaratod.

(Reviczky Gyula: Imakönyvem)

ÉVKÖZI 19. VASÁRNAP

AZ EGYHÁZ HAJÓJA TENGEREN VAN, ÉS NEM HOMOKON

Olvasmány:
1 Kir 19, 9.a. kk–13.a.

Szentlecke:
Róm 9, 1–5.

Evangélium:
Mt 14, 22–33.

Bevezetés

Lehetséges, hogy minden szépnek és jónak látszik, amíg az istentiszteleten összegyűlve együtt vagyunk, s imádkozva, énekelve bemutatjuk a szentmise áldozatot. Mikor aztán egyedül maradunk, nem rejt már el a közösség, kitör a vihar: a kétség, a szorongás, a veszedelem, sőt talán a gyűlölet és az ellenségeskedés is.

Ez esetben istentiszteletünk csak üres látszat volt talán? Együttesszünk csak amolyan „kegyes hazugság”, (Luther) hitünk talán tévedés? A kérdésre nem lehet egyszerű igennel vagy nemmel válaszolni. Mindenkinek próbára kell tennie önmagát. Engedje, hogy – mint Pétert – őt is Jézus hívja. Jöjj! Ha nagy a veszély, nem el Tőle, hanem Óhoz kell menekülni . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Valamennyien tudjuk, hogy Jézus értékes, nagyszerű életre hív minket. Amikor azonban megpróbáljuk Őt valóban követni: tapasztaljuk, hogy még nehezebb, mint véltük. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: nem válunk-e bizonytalanokká, amikor látjuk, hogy értékes, de nehéz útra vállalkoztunk?

Tudjuk-e és akarjuk-e erősíteni hitünket, amikor annyi minden elbátortalanít?

Igyekezünk-e az eseményeket Jézus távlatából nézni: abból a távlatból, ahonnan világosan látszik, hogy mi a fontos, és mi nem?

– *csend* –

Nekünk, kicsiny hitűeknek: Uram, irgalmazz!
Nekünk, aggodalmaskodóknak: Krisztus, kegyelmezz!
Nekünk, akik félünk a jövőtől: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az evangélium „ . . . Isten üdvösséget hozó ereje minden hívőnek: először a zsidóknak, aztán a görögnek . . . ” (Róm 1, 16). Szent Pál egészen haláláig abban a meggyőződésben élt, hogy Isten üdvözítő tervében vezető szerepet szánt a zsidó népnek. A Római levélben (1, 3) főképp abban látja a zsidóság elsőbbségét, hogy Isten rájuk bízta a leírt ígét, az ígéreteket, a Törvényt és a prófétákat. A mai Szentleckében egyenként sorolja fel az adományokat, amelyeket ez a nép Istentől kapott, és amelyek közül az utolsó és legnagyobb maga a Messiás, Krisztus. Szent Pál mindezekért szeretne hálát adni, ugyanakkor népe kiválasztottságára gondolva csak növekedik benne a saját népéért érzett szomorúsága, mert ez a nép nem ismerte fel Jézust, a Messiást. A Római levél három terjedelmes fejezete: (9–11) a zsidóság problémájával foglalkozik.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Máté-evangélium kevesebbet beszél a tanítványok értetlenségéről és hitetlenségéről, mint a Márk-evangélium. Látni és hallani, megérteni és hinni: a tanítvány lényéhez tartozik, enélkül nincs keresztény közösség, nincs egyház. Ám a tanítványok ismerik a kétséget és a gyengeséget is; hajójukat elég gyakran ide-oda dobálja a vihar. Lehetséges, hogy míg egybegyűlve az Eucharisziát ünnepeljük, minden jó és világos, ám ha egyedül maradunk, nem látunk egyebet szenvedésnél és veszéllyél. A kenyérszaporítás utáni viharról Márk és János is beszél; itt megfigyelhetjük, hogy minden evangélista a maga módján magyarázza az eseményeket: mindhármán beszámolnak arról, hogy Jézus beszáll a tanítványokhoz a csónakba, ám Márk szerint a tanítványok megrémülnek (6, 51–52) és mit sem értenek; János szerint viszont örömmel fogadják Jézust a hajócskában; Máté

pedig arról számol be, hogy térdre borulnak Jézus előtt és imádják Őt: Te Isten Fia vagy. (Mk 6, 45–52; Jn 6, 15–21; Mk 1, 35; Mt 8, 25–26; 16, 16.)

II.

„KICSINYHITŰ, MIÉRT KÉTELKEDEL?”

A vallás mit ad nekünk?

A vallás ópium, amely elaltatja az embereket, sőt megbénítja őket? Nem, a Szentatya, a pápa néhány éve járt Brazíliában. 100 milliós ország! Bejárta a szegények nyomortelepeit és a lepratelepeket. Ostorozta fényűző életük miatt a gazdagokat, hogy míg ők mindenben dúskálnak, addig milliók éheznek és rongyoskodnak. Mindenkinek joga van a tisztas megélhetésre!

A vallást már a modern ember kinőtte, mint egy ruhát, és félredobja? Valóban? A rádió, a tv, a rakéták és úrlaboratóriumok világában nincs már rá szükség? 1969-ben az ember eljutott a Holdra, 300 ezer km-re, de jobb lett ezáltal talán? Az ember maradt a régi . . . ! Az önzés, a gyűlölet, a törtetés, a kapzsiság, az ellenségeskedés . . . minden maradt a régiben! A tízparancsolatot oda kellene írni minden ember homlokára!

Az első három az Istenre vonatkozik: Imádd a te Uradat . . . Az ünnepeket szenteld meg . . . Ne káromkodj!

A negyedik az engedelmesség . . . az V.–VIII. parancs olyan szükséges, mint egy pohár víz . . .

A vallásos élet célt ad az embernek. Miért élünk a földön? . . . Hogy házat, villát építsünk? . . . Hogy tanuljunk és diplomát szerezzünk? . . . Hogy szórakozzunk? . . . Hogy fényes autót vegyünk? . . . Hogy kincseket gyűjtsünk? . . .

A földi élet mulandó. Egy 20 éves fiatalember Nógrád megyében elvetette az életét. Búcsúlevelében ezt írta: „Nincs mit várni már az élettől. Elhagytam az Istent, Ő is elhagyott engem . . . ” Igaz, már mindent kipróbált . . . Nincs mit várni! – Mivel elhagyta Istent, céltalannak találta életét és önkezeléssel vetett véget neki. De hányan vannak ilyenek . . . ! Ezen a téren a világranglistán az elsők között mentelünk mi magyarok . . . Nem nagy dicsőségünkre . . .

Mi az igazi cél? Már a kiskatekizmusban megkapjuk rá a választ: „Azért élünk a földön, hogy Istent megismerjük, szeressük, Neki szol-

gáljunk és a mennybe, az örök életbe jussunk . . . ” Az Isten-szeretet és a felebaráti szeretet kettős parancsa legyen a programunk . . . Ki az én felebarátom? Mindenki, nem szerint, kicsi vagy nagy, egészséges vagy beteg, hívő vagy hitetlen . . . Minden ember! Ó, milyen messze vagyunk ettől mi, viszonylag hívők is. A nemhívők megszegyenének bennünket!

Hogyan éljünk tehát? Vasárnapi szentmise! Jézus Szíve tisztelete (első péntek). Családi ima . . . Hogy is szól a „házi áldás”? Hol hit, ott szeretet . . . Hol szeretet, ott béke . . . Hol béke, ott áldás . . . Hol áldás, ott Isten . . . Hol Isten, ott szükség nincsen!

Gyermekek vallásos nevelése! Hittanóra, templomlátogatás, öregek és betegek, magányosok gondozása! Ima! – Mennyi lehetőség a felebaráti szeretet gyakorlására . . .

III.

A NAGY HIT ÉS A LANGYOS HIT Mt 8, 1–13.

Az élő, nagy hit példája a kafarnaumi százados esete. Az Úr panaszra a mi szívünket is megrázza, megdobogtatja: „Nem találtam ekkora hitet Izraelben . . . ”

Jézus megdicséri egy idegen élő hitét, egy olyan emberét, aki magában él. Összehasonlítja azokkal, akiknek a hite langyos, noha a közösséghez tartoznak. Jézus csalódása az övéiben megindítja szívünket. Izrael bűnének, és kapott kegyelmének elbeszélésében, vagy Jeruzsálem, illetve Sion sorsának ábrázolásában mi is benne foglaltatunk, az egyház és a lélek is. Nekünk is szól a bűnbánatra vonatkozó felhívás: „Jeruzsálem, térj vissza a te Uradhoz!”

A választott néphez való külső tartozás a zsidók őseinek útlevele, vagy a keresztyének keresztlevele még nem elégséges a boldogság megszerzéséhez. Szükség van az Istennel való mélyebb közösségre, vagyis a hitre is. Ennek az előfeltétele a mély alázatosság. Nem vagyok méltó arra, hogy Isten foglalkozzon velem . . . ha csak homályos eszmém, elképzelésem van Istenről és önmagamról. Ne feledkezünk meg róla, hogy Isten teremtményei vagyunk akkor is, ha méltatlanok és bűnösök vagyunk . . .

Sok út vezet a hithez. Az evangélium századosa egyet mutatott meg ezek közül. Itt a hit azt jelenti, hogy a hit engedelmesség. Teljesen alárendelni magunkat egy eszmének, egy egyénnek, vagy beleilleszkedni egy rendbe, egy közösségbe, elismerni ezt a rendet és eszerint

berendezni az életünket. A hit egyszerre elméletet és gyakorlatot, elismerést és cselekvést foglal magában.

Ez a hit iránti engedelmesség magának Krisztusnak szól. A kereszteny hisz Neki. Benne mindent lehetségesnek tart. Hinni annyit jelent, mint teljesen Isten rendelkezésére állni: „Szólt Uram, hallja a Te szolgád.” Ő azt mondta: „Menj!” és ő ment. „Jöjj” – és ő jött. „Tedd” ezt vagy azt a dolgot, és ő megteszi. Ezzel a hitből fakadó alárendeltséggel a tanítvány belép Isten országába. A hit a szeretetből fakad és a szeretetbe vezet.

Nem közönséges dolog, és nem mindennapos, hogy egy százados közbenjárjon szolgája meggyógyulásáért. Bizonyára nagyon kedves lehetett neki. A szeretet a hit számára szárnyakat adott . . .

Akinek a felebarátja iránti szeretet érdekében Isten segítségére van szüksége és azt kéri is, az nagy hitet kap. A szeretet szükséglete a hitet esdi le. A szeretet nem hibázhat, amikor valamit kér, mivel Isten az, Aki a szívbe oltja ezt az igényt.

Szeretnél hinni – szeress! Élj a hit szerint, és az mindinkább világgossá és érthetővé válik számodra!

A hit nem bagatell ügy. Attól függ, hogy részünk lesz-e az égi banketten, helyet foglalhatunk-e, vagy pedig az örök sötétségre visz kárhozatunk. Csak aki reálisnak gondolja el Istent és országát, az látja meg Őt a valóságban. Aki azonban nemlétezőnek tekintí Őt, annak számára a valóságban sem létezik. Az örök életben nem lesznek meglepetések, mivel minden már itt a földön elrendezést nyer. Aszerint bánnak velünk, olyan mérték szerint, ahogyan hiszünk vagy nem hiszünk. A hit tehát nem magán szórakozás, nem hobby vagy hasonló valami, hanem kulcs az örök élet számára. Aki hisz, bírja az örök életet – aki nem hisz, már elítéltetett.

Az a hit, amelyet ő dicsér, nem formális hit, hanem egy precíz hit. Az evangélium századosa Jézusban minden ember, és az élet minden körülményei között élő emberek tábornokát, generálisát látja; a legfőbb Vezért, aki rendelkezik az egészség és betegség felett . . . Ő feltételenül hitt Jézusnak: „Amit mond . . .” Nemcsak az a fontos, hogy egyszerűen higgyünk, hanem az a fontos, hogy mi higgyünk! Mi keresztények hiszünk Krisztusban, a mi Urunkban, Aki az életnek, a sorsnak az Ura. Az Ő kezében van minden. Ő irányt tud változtatni mindenben, azért Hozzá imádkozni és Tőle kérni valamit mindig a hitnek a következménye. Azt kívánja, hogy bennünk is ne langyos, hanem olyan erős, élő hit legyen, mint a pogány századosban.

Ó, örök Kifejezhetetlen,
Téged, Aki a napnál fényesebben
tündökölsz, s itt lángolsz lelkemben,
legigazabban hogy nevezhetnélek,
hogy fejezhetnélek ki Téged,
ki örök mélység, örök csúcs vagy, s örök szeretet,
s Magad nem mutatod meg, csak a művedet,
műved mögött rejtőzködöl,
s műved tükröz, mint a tükör.”

Ölbey Irén: Kifejezhetetlen

*

Isten! kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtva sejt:
Léted világít, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet.

...

Buzgón leomlom színed előtt, dicső!
Majdan ha lelkem záraiból kikél,
S hozzád közelb járulhat, akkor
Ami után eped, ott eléri.
Addig letörlöm könnyeimet, s megyek
Rendeltetésem pályafutásain,
A jobb s nemesb lelkeknek útján,
Merre erőm s inaim vihetnek.
Bizton tekintem mély sírom éjjelét!
Zordon, de ó, nem, nem lehet az gonosz,
Mert a te munkád: ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják.

Berzsényi Dániel: Fohászkodás

*

ÉVKÖZI 20. VASÁRNAP

MINDENKINEK JUT KENYÉR JÉZUSTÓL

Olvasmány:
Iz 56, 1. 6–7.

Szentlecke:
Róm 11, 13–15. 29–32.

Evangelium:
Mt 15, 21–28.

Bevezetés

Szent Pál – követve a zsidók gondolkodásmódját – az emberiséget egyszerűen két egyenlőtlen részre osztotta: zsidók és pogányok – vagy: Izrael népe és a többi népek. Szent Pál reménykedett abban, hogy nemsokára az egész pogányság, majd azután a zsidók is Krisztushoz térnek. Ma, csaknem 2000 év után sem lehet az a benyomásunk, hogy a világ valóban a keresztény egység útján haladna . . .

És mi – tegyük fel magunknak a kérdést –, akik keresztényeknek nevezük magunkat, vajon családjaink, magánéletünk, közösségeink, istentiszteleteink vonzzák-e a nemkeresztényeket? Ösztönzik-e őket arra, hogy Krisztus után érdeklődjenek, Benne higgyenek?

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Tegyük fel magunknak a kérdést: van-e személyes kapcsolatunk a hit őrzőivel, a papsággal? Teszünk-e fel nekik kérdéseket? Kérünk-e tőlük eligazítást?

– *csend* –

Ha szégyellünk vallási kérdéseket feltenni: Uram, irgalmazz!

Ha a vallásos hit nem irányítja döntéseinket: Krisztus, kegyelmezz!

Ha nem merünk közösséget vállalni a papsággal: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Izrael kapta Istentől az ígéretek. Most pedig, amikor az ígéretek beteljesülnek, távolmarad. Helyette a pogányság nyer meghívást és megváltást a Krisztusba vetett hit által. Az ószövetségi nép talán végleg elveszítette az ígéretek és az üdvösséget? „Vajon Isten elvetette népét?” Az Apostol válasza: „Szó sincs róla” (Róm 11, 1). Isten soha-

sem lehet hűtlen ígéretéhez. Akkor sem, ha egykori népe hűtlen lett Hozzá. Már most is van Izraelnek egy maradéka, amelyet az Úr nem vetett el. Szent Pál maga is ehhez tartozik. Ezenkívül, miután Izrael visszautasította Jézusnak, mint Messiásnak az üzenetét, a pogányoknak hirdették Őt, és így Izraelnek egy időre szóló elvetése a többi népek üdvösségét szolgálta. Mindenekelőtt azonban a pogányok apostola ajándékba kapta ezt a bizonyosságot: egykori választott népét az Isten a jelenben is szereti és ez a szeretet meg is fog maradni (11, 28). Miután a pogányok felvételt nyertek az Isten országába, majd ez a nép is részesül a megváltásban, és pedig „egész Izrael” (11, 26). Nem az előjogok vagy az igények alapján, hanem Isten irgalmából, mint a pogányok is.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Ebben a fejezetben is kenyérről van szó. A kenyérszaporítás előtt a tanítványok azt mondták Jézusnak: „Bocsásd el az embereket!” – Ugyanezt mondják most is: Küldd már el! – ti. azt az asszonyt, aki lányáért rimánkodik, segítségét kérve.

Ez alkalommal a látszat szerint Jézus amazoknak ad igazat: a kenyér a gyermekeké, nem pedig a kutyáké. De az asszony a maga nagy hitével sejti, hogy a kenyérszaporításból még maradt kenyér (Mt 14, 20). Az evangélista tudja, és nekünk is tudomásunkra adja: a pogányok is jogosultak Isten irgalmára, vagyis a pogányokat is megilleti az Isten irgalma. Ők is részesülnek az üdvösség kenyérében. Mindaddig, amíg az Úr asztala körül összegyűlt közösségben „másodosztályú” emberek vannak, még nem fogtuk fel Isten akaratát (Mk 7, 24–30; Mt 9, 27; Lk 11, 8; Róm 15, 7).

II.

„ASSZONY, NAGY A TE HIDET!”

Foszlányok Szent Ágoston gondolataiból.
(Enarrationes in Psalmos.)

Belső és testnélküli kiáltással esdjük le Isten segítségét.
Imádkozni kell a földi élet után való nyugalomért!

Mikor nyerünk meghallgatást? Hogyha haragszunk, de nem vétkezünk. Vagyis: 1. Fellobban a természet, de nem egyezik bele az ész. 2. Haragudjatok magatokra régi bűneitek miatt, és azután ne vétkezzetek.

Az ostobák egyöntetű kérdése: Ki mutat nekünk jókat? Minden reménységünk: a gabona, a bor és az olaj.

*

Kiált az örökségre hivatott egyház. Van értelmi kiáltás is. Ezt is hallja az Isten fölségének jelenlétével. „Uram, hallgasd meg reggel szavamat.” A jelen élet sötét viharai között nem látlak. Majd ha elmúlik bűneim és tévedéseim éjszakája, akkor meghallgatsz engemet.” (5. zsoltár)

*

Testünk gyengesége miatt néhanapján megpihenünk a világ gyönyöreiben. „In delectatione huius saeculi per carnis infirmitatem aliquando requiescit homo.”

Éjszaka öntözöm ágyamat. A „lavabo” (öntözöm) csak a felületet érinti. A „rigabo” (áztatom) behatol a mélybe, a szív belsejébe. „Fletus usque ad cordis intima.” (62. zsoltár)

*

Fames verbi: az ige éhsége. Amosz próféta 8, 11. Az Úr éhséget bocsát a földre, de nem a kenyér éhségét, hanem saját igéjének éhségét. És mi az eredmény?

„In homine perverso servit ratio et libido dominatur” – A gonosz emberben szolgál az ész és uralkodik a vágy.

Tömegek járnak azon a veszélyes úton, melyet így rajzol meg a régi bölcs: Az ember gögjének kezdete: elpártolás Istentől (apostatare a Deo), mikoris szíve elfordul Alkotójától. Minden bűn kezdete ui. a kevélység. Eccl. 10, 14–15. Recessit cor eius – eltávozik szíve, vagyis egész belső világa.

„Non de se debet sperare christianus; si vult esse firmus, vapore (pára) materno nutriatur.” A keresztyén ne önmagában bízék; ha erős akar lenni, akkor anyai meleg táplálja. A gallina (kötös) szárnyának melege alá gyűjti csirkéit. A gonoszságnak égi magasságban lévő szellemei leselkednek rád, mint a ragadozó madarak. Bújj alája

az örök Bölcsesség szárnyainak, aki éretted még a halál gyöngeségét is vállalta. Most következik az az idézet, amit a „haereticus naturalis” visszavétele tartalmaz: Amemus Dominum Deum nostrum (szeressük a mi Urunkat, Istenünket) . . . amemus ecclesiam eius (szeressük egyházát) . . . illum, sicut patrem, illam, sicut matrem (Istent, mint Atyát, az egyházat, mint anyát) . . . illum sicut Dominum, hanc sicut ancillam eius; quia filii ancillae ipsius sumus (Istent, mint Urat, az egyházat, mint szolgálóját, mivel az ő szolgálójának fiai vagyunk. (7. és 88. zsoltár)

*

Az egyház hasonlít a szérűskerthez (area), ahol a jó magot elválasztják a pelyvától. Az egyik a csűrbe megy, a másik pedig a tűzre kerül. De hasonlít a szőlőpréshez (torcular) is. A belső tartalom, a bor kicsordul, a külső burok pedig veszendőbe mely. Épp így választják el egymástól a jókat és a rosszakat, akik egymás mellett élnek. Különösképp torcular a vértanúk sorsa, akiknek a teste összetörik, de a lelke megszabadul a gyötrelmekről.

„Kisdetek és csecsemők szájával hirdetted ellenségeiddel szemben dicséretedet . . .” Kik ezek az ellenségek? Ágoston így felel: Akik tiltják, hogy higgyünk a meg nem ismerhető dolgokban, és biztos tudást ígérnek. Nem azért hívjuk őket ellenségeinknek, mintha a tudás ígérete valamiféle kárhozatos dolog lenne; csak azért, mert a hitnek legüdvösebb és legszükségesebb útját megvetik. (Pollicitatio scientiae = gradus fidei. A tudomány szédületes távlatokat ígér és ad, de magasabbra törnek a hit fokozatai.) A gyermek nem sokat okoskodik, csak hisz. Így higgyünk Istennek, mint a gyermek a mesének.

A hittel, reménnyel, és szeretettel szemben három bűn sorakozik fel: a hitetlenség, a kétségbeesés és az Isten gyűlölete. Az első és a harmadik Istent csak önmagában tekinti. A kétségbeesés viszont az Istennek hozzánk való jóságát tagadja. Nem ismeri el, hogy irgalmas hozzánk az Isten. Ilyen értelemben a kétségbeesés a legsúlyosabb bűnök közé tartozik. Olyan, mint a gyógyíthatatlan betegség, mint a jóvátehetetlen hiba. A kétségbeesés első forrása a fényűző élet (luxuria). Nagyon veszedelmes bűn. Hogyha hatalma alá kerülünk, elveszítjük ízlésünket a mennyei dolgok iránt, sőt a szellemi dolgok iránt is. Akinek van reménye, az örül. *Spe gaudentes* – mondja Szent Pál. Milyen jó ebben a lelki örömben eltölteni egy életet! A második forrás a gazdagság (divitiae). Ha az érzéketlen anyagot nem tudod legyőzni:

hogyan győződ le a gonoszság szellemeit? Ha földre sújt az argentum (ezüst) csillogása, hogyan tudsz majd elhaladni a szép női arc csábítása mellett? (8. zsoltár)

*

A szentek boldogsága: E létrendben a test teher a léleknek. Vágyai ellenkeznek a lélek törekvéseivel. Odaát a dicsőséges test tökéletesen aláveti magát a léleknek. Addig azonban, míg a különválás állapota tart, a lélek természetes vággyal keresi a testet, amelytől elszakadt. Ez a vágy késlelteti az embert abban, hogy teljes intenzitással forduljon a legfőbb Jó felé.

A szentek végső nyugalomát Krisztus lakásnak (mansio) nevezi. A lakás különbsége a szeretet fokától függ. Az üdvözültek látják a kárhozottak szenvedését. Boldogságukból azonban semmi sem hiányozhatik. Egyrészt: mivel látják beteljesedni az isteni igazságot; másrészt mivel ők kimenekültek a bajból.

A boldogság tökéletes cselekvés (perfecta operatio). Három külön ajándékot kapunk a három isteni erénynek megfelelően. A hitnek megfelel a látás (visio); a reménynek az érzelmi bírás, átkarolás (fruitio); a szeretetnek a gyönyörködés (delectatio).

De állítsuk ide az ellenkező oldalt is:

A purgatorium tüze elsősorban tisztító, és nem büntető jellegű. A kárhozottak büntetése: a tűz, a féreg, a sírás és a külső sötétség. A tűz Ágoston véleménye szerint valószínűleg a testet égeti; a féreg azonban, mivel ott már nem lesznek állatok, a lelkiismeret mardosása. A sírás sem lehet könnyhullatás, mivel hiányzik a könnyek utánpótlása. A külső sötétség borzalmas homály, csak azt láthatják benne, ami kínjaikat fokozza. (9. zsoltár)

*

Vigasztalás a halál aggodalmára:

Áldott legyen az Úr mindennap! Szerencsésen vezetni utunkat a mi szabadító Istenünk. Mekkora kegyelmet kínál fel itt az Isten! Ki szabadíthatna meg, ha Ő meg nem gyógyít? Nehogy azonban eszünkbe jusson a gondolat: miért halunk meg, ha egyszer Ő megszabadít bennünket, azért tüstént hozzáfűzi: Az Úr a halálból is kivezet bennünket. Zs. 67, 21. (Domini exitus mortis) Mintha csak azt mondaná: Miért méltatlankodsz emberi állapotod halandó volta miatt? A te Uradnak kimenetele és végső állomása is a halál volt. Méltatlan-

ködás helyett inkább vigasztalódjál: hiszen „et Domini exitus mortis”.

Most még csak reménybeli az üdvösségünk. Mivel abban reménykedünk, amit nem látunk, azért legyünk türelemmel. Róm 8, 24. Türelemesen viseljük el a halált annak példája szerint, aki Ura és nem adósa volt a halálnak, akinek hatalmában volt, hogy lelkét elvegye és mégis a halálon keresztül távozott el innét. (Exemplo Domini patienter mortem feramus). (67. zsolt.)

*

Az Úr visszahoz, ha bánatod van, ha a legnagyobb szárazság és nyomor vesz körül. Hozzád fordul, ha ennek a világnak legnyomorultabbja és legreményvesztettebb bűnöse is vagy. Visszahoz a tenger mélyéről, ha elmerültél bűneid súlya miatt ennek a világnak tengerében. (Convertit eos, qui in profundo huius saeculi iacent demersi pondere peccatorum.) 67. zsolt.

*

Isten irgalma: Látjuk és siratjuk azokat a testvéreket, akik hiábavalóságok és esztelen hazugságok után járnak; ugyanakkor elhanyagolják azt, amire hivattak. Ha a circusban megijednek, rögtön keresztet vetnek, pedig szívükben már rég megtagadták a keresztet. Mennyire szükségünk van Isten irgalmára!

Íme, Dávid király példája. Sokan akarják utánozni. A nagyok bukásában ne gyönyörködjenek a kicsinyek, hanem inkább féljenek. (Non sit delectatio minorum lapsus maiorum, sed sit casus maiorum timor minorum.)

Sokszor olvassuk ezt a zsoltárt az egyházban. Akik nem estek el, hallgassák, hogy el ne essenek, akik pedig elestek, azért, hogy felkeljenek.

Dávid messziről látta meg az asszonyt, és mégis megkívánta, mert a vágy mindig közel van. (Mulier longe, libido prope). Ne uralkodjék tehát a bűn halandó testetekben. Róm 6, 12. Nem azt mondja, hogy ne legyen (sit), hanem hogy ne uralkodjék (regnet).

Sokan félnek a szerencsétlenségtől, de a szerencsétől már nem. (Multi res adversas timent, res prosperas non timent.) Pedig fordított a helyzet: Dávid király akkor esett el, amikor már legyőzte ellenségeit. Esze ágában sem volt az idegen asszony, amikor Saul elől menekült.

Mi tehát a tanulság? Veszedelmesebb a szerencse a léleknek, mint a földi baj a testnek. (*Periculosior res prospera animo, quam adversa corpori. Prius corrumpit prospera, ut inveniatur, quod frangat adversa.*) A szerencse javai először megrontanak, hogy utána a földi bajok összetörjenek. Testvéreim, éberek legyetek! Így szól az Isten: Szolgáljatok az Úrnak rettegve, ujjongjatok előtte remegve. Zs. 2, 11. Örömmel, hogy hálát adjatok, lélelemmel, hogy el ne bukjatok.

„Könyörülj rajtam Isten nagy irgalmad szerint.” Aki nagy irgalmat kér, beismeri nagy nyomorúságát is. Aki tudatosan vétkezett, az folyamodják a nagy irgalomért.

Befejező intelmében Ágoston püspök külön kéri a szülőket, hogy keresztény fegyelemben neveljék gyermekeiket. Úgymond: *Propter multa mala, inter quae vivimus: a sok rossz miatt, melyek között élünk!*

Mennyit változott ma a világ? (50. zsoltár)

*

Purgatorium. I. Kor 3, 15.

Ágoston püspök idejében sokan abban bizakodtak, hogy nem veszhetnek el örökre, mivel keresztények. Ha össze is halmozták a bűnöket: rablást, házasságtörést, gyilkosságot; megmenekülnek a biztos fundamentum miatt. Ezek a bűnök szerintük csak olyanok, mint a Szent Páltól emlegetett: fa, széna, szalma. De nem ez a helyes értelem. Remegő kézzel írja le Ágoston: *Ego ignem aeternum timeo: Én félek az örök tűztől. (Ó, ha te is félsz, akkor mi lesz mivelünk?)*

Építsünk aranyat, ezüstöt, drágakövet Krisztusra. Mikor valósul meg ez? Ha teljesen megvetjük ennek a világnak bűnös szeretetét. (*Omnino contemtores huius saeculi.*) De kevesen tudunk ezen az úton járni. Gyengék vagyunk. Rendetlen a szeretetünk. Az ilyen emberek nem veszik el a másét, de megzavarodnak, ha elvesztik a magukét. Nem nyúlnak más feleségéhez, de nem úgy élnek a magukéval, ahogyan kellene. (*Liberorum procreandarum causa: hogy gyermekük legyen. Íme, VI. Pál pápa bátorsága 1600 évvel ezelőtt!*) Nem veszik el a másét, de megsokszorozzák a magukét és pereskednek miatta. (Gyarmatosítanak és háborút viselnek.)

Ez a „fa, széna, szalma”, aminek el kell égnie. Nem emeljük fel egészen a szívünket, ahogyan minden szentmise hívogat (*sursum corda*). Hanem egy részét itt hagyjuk a földön. *Ardebit amor rerum temporalium: Lánggal ég az időleges dolgok szeretete. (80. zsoltár)*

*

Krisztus szenvedése.

Ki tudna közülünk Krisztus fájdalmihoz méltó könnyeket hullatni? Még a próféta sem méltóképp könnyezi. Jer. 9, 1. „Ki ád fejemnek vizet és szememnek könnyforrást, hogy éjjel-nappal sirassam népem leányának megöltjeit?” Ha valóban könnyeznél, még ez sem lenne elég. (Quis nostrum idoneus est ad effundendas lacrimas pro dignitate doloris tanti.) Még Mária könnyei sem voltak méltók ekkora szenvedéshez. A bűnös Mária könnyeiből jó illat áradt szét, de ez Krisztus jó illata volt és az egyház könnyeit jelképezte.

Ellenségeinkért imádkoznunk kell. Ez belső jele a megbocsátó szeretetnek. (Gyónáskor feltehetjük a kérdést: tudsz-e érte imádkozni?) Szükség esetén segíteni kell külső jelekkel is. Ilyenek: az étel és az ital. Hősiesség, ha valaki meg akarja nyerni ellenségeit saját szeretetével. (21. zsolt.)

*

III.

SZENT AMBRUS GONDOLATAI A HITRŐL ÉS A HALÁLRAÓL

(de excessu fratris sui Satyri)

Hol keressetek? Az ökor bőg a párja után, hogy együtt húzhatják az ekét és én nem kereshetek téged? (Nővére, Marcellina virgo volt Rómában. Satyrus lehetett a középső gyermek a családban.) Nemcsak a fájdalomnak vannak könnyei, hanem az örömeink és jámborságnak is. Az Úr is könnyezett: Ő idegent, én a testvért. Ő egyben mindenkit, én mindenkiben ezt az egyet.

Marcellina átölelte, megcsókolta haldokló testvérét és ezt mondta neki: Nem tőlünk szakadsz el, hanem a földi veszedelmektől. (Ambros és Satyrus nagyon hasonlítottak egymáshoz, belsőleg és külsőleg is; gyakran összetévesztették őket.)

Szent Ambrus így magasztalja korán elhunyt testvérenek Isten iránti szeretetét: (Tudvalevőleg abban a korban az Eucharisziát nemcsak jelenvaló használatára konszekrálják már, hanem a jövő időre is eltették. Veszély idején a keresztények magukkal hordták. Erről tanúskodnak az atyák korának összes szereplői.)

Történt egyszer, hogy Satyrus hajótörést szenvedett egy sziklás folyómeder hullámain. Mit tegyen? A többiek a hajóroncsokat keresték. Ő még nem volt teljesen beavatva az isteni titkokba, hisz nem

volt megkeresztelve. Az egyik kereszténytől elkérte a nála hordozott szent kenyeret, a hívők isteni szentségét. Kendővel (orarium) a nyakába kötötte és úgy úszott a part felé. Nem volt szüksége a hajó roncsaira; egyedül a hit fegyverében bizakodott. (Szent Ambrus így nevezi ebben a híres nekrológban az Eucharisziát: *Divinum fidelium sacramentum* = a hívők isteni szentsége.)

A hajótörés után a templomba ment, hogy hálát adjon és megismerje teljességgel az isteni titkot. (Xenofon írja a perszáktól, hogy a hálátlanságot a legsúlyosabb büntetéssel súlytották. A hálátlanság bűnét egyenlővé tették az emberöléssel. Ha valaki felszabadult a rabszolgaságból, és nem köszönte meg urának, azt újból visszavetették előző állapotába. Ha már ekkora súly az emberek iránti hálátlanságnak, akkor mekkora lehet az Isten iránti hálátlanság?)

Mekkora lett volna a hálája, hogy ha az Eucharisziát nemcsak a nyakába kötheti, hanem ajkára veheti és aztán szívébe rejtheti?!

Sokáig halogatta a keresztiséget, hogy be ne szennyezze valamivel a lelkét. Szent Ambrus tanúsítja, hogy keresztiségi ártatlanságát azután sohasem veszítette el. Foglalkozása szerint római tisztviselő, azaz praefectus volt. Önként lemondott a házaseletről. (Milyen szép család ez, ahol mind a három testvért szentként tisztelhetjük!)

Szent Ambrus gondolatai visszatérnek a halál okozta fájdalomhoz, és a hit vigaszához:

Nem veszítjük el halottainkat, csak előre bocsátjuk. *Somni similis imago mortis*: a halál képe hasonlít az álomhoz. Ugyanígy gondolkodtak és írtak már a pogány bölcselek: Platon és Cicero is. (De senectute)

A halálnak örvénylő mélységei közt egyetlen útmutatónk és vigaszunk a hitnek a világossága. 1600 év után is érdemes elgondolkodni Szent Ambrus megállapításain:

1. Még eddig senki sem bánta meg, hogy hitt az Istennek. A legszebb bibliai példa Ábrahám története . . .
2. A hit az ambrusi fogalmazás szerint: *lucrum vitae*, vagyis az élet haszna. Aki nem hisz, azon rajta marad Isten haragja.
3. A hitnek az a szabálya, hogy az igazságot mérleljük, nempedig a szavakat. A bölcsek szavait felülmúlja a halászok hite.
4. A hit nem állhat fenn az igazság regulája nélkül. (Szent Ambrus korában az volt az igazság regulája, hogy mindegyik isteni személy valóságos Isten. A mi korunkban az igazság regulája a Hiszekegy legelső mondatában sűrítendő össze: Hiszek az egy Istenben . . .

1968. január 25-én a Szentatya az ökumenizmus lényegét a kölcsönös szeretetben jelölte meg, de azt is kijelentette, hogy szükség van a hitigazságokra és a Krisztustól alapított egyházra is.)

Az evangéliumban szereplő jelek a hitetlenek miatt voltak. Az egyház teljességében nem jelekkel, hanem hittel kell összegyűjteni az igazságot. (Ez a megállapítás főleg a pünkösdi ünnepkörre vonatkozik.)

Ábrahám, Izsák és Jákob a hit örökségét hagyták ránk.

A hit az egyház alapja. Nem Péter testéről, hanem Péter hitérőlmondotta Krisztus: a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. A hitvallás legyőzi az alvilágot.

Nem a család méltósága, hanem a hit hozza az érdemeket.

A mi aratásunk a lelkek hite.

Ahol összetört az Istenben való hit, ott összetört a Római Birodalom hitele is. Valens császár arianus hitre tért. A gótokat átengedte a Dunán, akik végigpusztították Tráciát, Pannoniát, Dáciát.

Ambrus jó hazafi volt. A hazaszeretetet elébe helyezi a szülők iránti szeretetnek is.

A hit bűneink orvossága.

Epicurus, az élvezetek védelmezője azt mondta egyszer: nem az italozás, lakmározás, az unokák, az asszonyi ölelések és az ékesen felterített halak sokasága teszi édessé az életet, hanem a sobria disputatio, a józan vitatkozás, a continens vita, vagyis a megtartóztató élet. (Ez a mondat már nem a hitről, hanem inkább a hit útjainak kereséséről tesz vallomást.)

A hit még a halottakban is beszél. A vértanúk példája halálukban sem halkul el. A citera húrjait azért nevezik fides-nek, mert az állatok beleiből készültek és holtan is zengettek.

Ambrus gondolatai elmerengve szállnak vissza Isten népének régi történetére, a puszta vándorlás 40 esztendejére, a sok zúgolódásra és hitetlenkedésre. Ekkor leírja a mi okulásunkra is a következő mondatot: Akik nem ismerték az Úr útjait, azok nem mennek be az Ő nyugalomába.

Ambrus gondolatmenete nagyon szerette a kitéréseket. Így kap menetközben dicséretet Theodosius császár is. Amikor teste már gyengülni kezdett, nem a saját bajával, hanem inkább az egyház állapotával törődött. Amikor kezét vérről szennyezte be: hosszú ideig tartózkodott a szentségektől, tudta azt, hogy a halál nem a natura (természet) vége, hanem a culpa-é (a bűné).

Újabb kedvező alkalom a kitérésre: Nagy Konstantint a végső szükségben keresztelte meg Szilveszter pápa. Anyja, a szent emlékezetű Ilona császárnő. A fiáért aggódó édesanya törekvéssel a Szentföldre siet. Keresi a szent Kereszt maradványait, hogy fia általuk biztonságban lehessen harcok és veszedelmek idején. Szent Ambrus szerint Helena a felírás alapján találta meg Krisztus keresztjét. Mások szerint feltámadt egy halott, vagy meggyógyult egy előkelő asszony. A történetírók gyakran a nekik tetsző részleteket emelik ki. A megtalált szegeket így használta fel: 1. Az elsőből zabla lett Konstantin lova számára, 2. a másiktól pedig császári diadém.

*

Satyrus halálának 7. napján ilyen gondolatok támadnak Ambrus püspök lelkében: A halál miatt nem kell szomorkodni, mivel

1. a halál közös dolog és egy halállal valamennyien tartozunk.
2. a halál kiszabadít a jelen világ nyomorúságaiból. (A mai világ pozitív értékei miatt mostanság nem divatos ez a kifejezés, pedig mennyire igaz az ószövetségi bölcs megállapítása: aki a tudományt növeli, az a szevedést is szaporítja . . . Vö. a karambolok . . .)
3. a halál csak álom, melyben megpihenünk a földi élet fáradtságai után, hogy azután még nagyobb frissességgel új életre ébredjünk. (Szent Krizosztom igen sok helyen megtoldja ezt a gondolatot egy szóval: Mi a halál? Sommus consueto longior – a szokottnál hosszabb álom. Ha pedig csupán álom, akkor van belőle felébredés is.)

Nincs fájdalom, melyet meg ne enyhítene a feltámadás kegyelme. Tudod, hogy közös sors a halál, és te mégis speciális dolognak tartod. Aki szerfelett gyászol: tiltakozik közös sorsunk ellen. Herodotos, görög történetíró említ olyan népeket, akik az ember születését gyászolták, a halálét pedig megünnepelték. Az első keresztények a megholtak születésnapját elfelejtették, a halál napját pedig megünnepelték; nemcsak a vértanúkéét, hanem az átlagos hívőkéét is. A hittani háttérteret Szent Pál festi meg: Krisztus azért halt meg és támadt fel, hogy holtaknak is, élőknek is az Uruk legyen. Róm 14, 9. Krisztusnak tehát gondja van a megholtakra is.

Plutarchos említi Lycia, Kisázsia egyik tartományának azt a törvényét, hogy ha a férfiak szerfelett gyászoltak, akkor női ruhát kellett öltetniök. Effeminált dolognak tartották a szomorkodást.

Közös a sorsunk a világgal és annak alkotó elemeivel. Hogyan újjong a föld az ekék alatt, öntözi az eső, égeti a nap, dermeszti a fagy.

Évente felöltözik, gyümölcsöt hoz, de mindent önként levet magáról. Így tegyük mi is. Szép a csillagos ég, de naponta eltűnik. Nincs szebb dolog a verőfényes napsugárnál, naponta lenyugszik, mégsem sajnálom, mert tudom, hogy visszatér. Mit jajgatsz az emberi dolgok veszte miatt? A szerfeletti gyász asszonyi szokás volt már a régi pogányoknál is. Szándékuk a feltűnés volt, és attól féltek, hogy senki sem veszi észre fájdalmukat. Megtépték ruháikat, beszennyezték arcukat, kiabáltak (mint most a cigányok, avagy a népzeneészek). Egyes barbár asszonyok eltemetkeztek meghalt férjükkal, vagy elégették magukat, ha rangosabb volt a férjük.

Most egy sajátos ambrusi allegória következik: Elég a gyászod, ha megőrzöd a tisztaságot és férjednek nevét. Hogyha a test irtózik a börtöntől, sokkal inkább a lélek. Mit használ tehát, ha testednek megvan minden egészsége és kényelme, de lelkeddel nem törődsz. Abban a korban volt egy szigorú gyülekező hely, amit ergastulum-nak hívtak. Itt várakoztak a szolgák, megkötözve a munkára. A lélek számára is ergastulum a földi lét: naponta elkíváncozik innét.

Most következnek a halálnak legklasszikusabb meghatározásai. Mi a halál?

1. Aerumnarum omnium perfugium – mindenféle nyomorúság menedékhelye.
2. Fida statio securitatis – a gond nélküli csendesség biztonságos szállása.
3. portus quietis – a nyugalom kikötője.

(Ide kíváncozik 4. pontként a fentebb említett aranszajú fogalmazás: somnus consueto longior, és 5. pontként ugyancsak a krizosztomi szép összetétel: portus tranquillus – csendes kikötő.)

Ez a kor mennyire meg tudott vetni minden földi vonzalmat. Íme az idézet: Van-e nyomorultabb dolog, mint kifosztva és meztelenül a földre vettetni, törékeny testtel, szeszélyes szívvel, erőtlen lélekkel, telítve felesleges aggodalmakkal, munkaundorral és az élvezetre való hajlamokkal?!

A szentek legyenek útmutatóink. Az ő életük a földön hasznos volt mások számára. Ők mégis elkíváncoztak innét. Mit kellene nekünk tennünk, akik sem használhatunk, sőt saját életünknek kamatokkal terhelt pénzt napról-napra bűnökkel terheljük. Szent Pál apostol naponta meghalt. Quotidie morior . . . I. Kor. 15, 31. Pythagoras minden keresztény tanítás nélkül azt mondta, hogy a halálról szóló elmélkedés bölcs dolog. Meditatio mortis philosophia est. Szent Pál

nemcsak mondta, hanem meg is cselekedte, amit mondott: nem önmagáért, hanem híveinek gyengeségéért.

Milyen különös a szentek logikája: egészen más, mint a miénk. Ők bebizonyítják, hogy az élet büntetés, a halál pedig haszon. A halál ugyan az első bűn büntetése, de nemcsak az: az emberi nyomorúság vége is. Az Isten nem azt mondja: meghalsz, mivel hallgattál feleséged szavára. Hanem: arcod verítékével eszed a kenyeret, mígnem visszatérsz a földre! A halál tehát nemcsak büntetés, hanem a veríték megszűnése is. Így válik érthetővé Szt. Pál apostol tanítása, aki a halált hasznosnak nevezi: Nekem az életem Krisztus és meghalnom nyereség. Fil 1, 21. Ismerősek szavai egy másik helyen is: Ó én szerencsétlen, ki szabadít meg a halálnak ezen testből . . . Róm 7, 24.

A krisztusi élet summája tehát így fogalmazható meg: meghalni a testnek és élni a léleknek! Most következik a patrisztikának egyik legvarázslatosabb gondolata: affectus moriendi. Az affectus szónak talán ezt a lépcsőzetes fordítást lehetne adni: érzés, indulat, ragaszkodás, élmény. Igen, a halál gondolata legyen mindennapos vendégünk. Ó, mekkora filozófia ez: ismételjük a pogány okosok gondolatát. Hogyha a szentek számára haszon a halál, akkor mennyivel több hasznot jelent számunkra, hisz mi éppen általa menekülünk meg a bűntől. Nem félelmetes dolog tehát a halál, nem keserű a szegényeknek, nem súlyosabb a gazdagoknak, nem jogtalanság az öregeknek, nem gyávaság az erőseknek, nem örökké tartó a híveknek, és nem váratlan a bölcseknek. Hányan vannak, akik életüket egyedül a halál jogcímén szentelték meg! Hányan röstelkednek életük miatt, és hányanak használt a halált! Egynek halálával nagy népek szabadultak meg. Az uralkodó halálával megfutamodott az ellenség, akit élve nem tudott legyőzni. A vértanúk halála védelem volt a vallásnak, szaporítása a hitnek, erőssége az egyháznak. Meghalva győztek és megköztözték üldözőiket. Akiknek nem ismerjük az életét, azoknak ünnepeljük halálát. Ezért prédikálja Dávid király: Pretiosa in conspectu Domini mors sanctorum eius. Előbbre helyezi a halált, mint az életet. A vértanúk halálának élet a jutalma. A halállal még az ellenséges gyűlölködés is megszűnik.

Mit mondjunk még többet? Egynek halála megváltoztatta az egész világot. Krisztus megtehetette volna, ha akarja, hogy nem hal meg. De mégsem menekült gyáván a halál elől, hisz legjobban a halál űrözt meg bennünket. Az Ő halála mindenkinek az élete. Halálával, vagyis keresztjével megjelöljük homlokunkat. Halálát beszédünkkel hirdet-

jük, és pedig így: az Ő halála győzelem, az Ő halála szentség, az Ő halála a világnak évrőlévre visszatérő ünnepe. Mit mondjunk ezen kívül az Ő haláláról? Isten példája igazolja (feltámadás), hogy a halhatatlanságot a halál által szerezte meg.

Nem kell tehát szomorkodnunk a halál miatt, amely oka lett a közösség üdvének. Nem kell futni előle, hisz az Isten Fia sem tartotta magához méltatlan dolognak és nem menekült előle. Nem kell feloldani a természet rendjét. Ami közös mindannyiunknál, az egyeseknél kivétel nem lehet.

*

IV.

A TUDOMÁNY ÉS A HIT szövetséges társai a mi korunknak

„A hitet és tudományt az élet zsarnokságának alávetni minden esetben annyit jelent, mint lefűrészelni azt az ágat, amelyen nemcsak a hit és tudomány, hanem az élet is nyugszik. Mert nem a hit táplálkozik az életből, hanem az élet a hitből.” Pontosan ugyanezt vonatkozik a tudományra is. „Aki testébe vet, testéből arat majd romlást is.” Szent Pál e mondatának sokkal mélyebb értelme van, mint ahogyan ő ezt eredetileg gondolta. „A szellem az, ami él; a test nem használ semmit.” E mondat érvényes a kutatás területére is. Minden egyéniség és következésképpen minden nép ebben a tekintetben annyit ér, és gyakorlatilag pontosan annyi élet lesz benne, amennyiben a szellemet őszintén szolgálja. A szellemvilágban egyszer s mindenkorra kereső törvényszerűség marad az a tény, hogy a szellem is attól tagadja meg a gyakorlati gyümölcsöket, aki a szellemnek csak ezekért akar szolgálni. Ugyanakkor, aki szabadon simul el a szellemvilág kebelén, azt önmagáért tiszteli és szolgálja, az mindezeket a gyümölcsöket is megkapja. (Bernhard Bavink, természettudós. 1879–1947.)

ÉVKÖZI 21. VASÁRNAP

„KRISZTUS ÉS AZ EGYHÁZ RABSZOLGÁJA”

Olvasmány:
Iz 22, 19–23.

Szentlecke:
Róm 11, 33–36.

Evangelium:
Mt 16, 13–20.

Bevezetés

Krisztus egyháza titokzatos misztérium. Isteni – pontosabban: isteni-emberi valóság ebben a világban. Minél többet fogunk fel titkából, annál inkább megfoghatatlannak látszik, sőt ellentmondásosnak is. Lényegét és küldetését képletes kifejezések érzékeltetik a Szentírásban: Isten háza, Isten népe. Krisztus titokzatos Teste . . . A ház fogalmához hozzátartozik, hogy lakott legyen és szilárd alapon álljon. „Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok?” A ház tartósságát, szilárdságát a falak és elsősorban az alap biztosítja. Az igaz egyház apostoli, vagyis az apostolokon, az ő hitükön és tanításukon nyugszik, ami végül is azt jelenti, hogy magán Jézuson áll, Ő a kőszikla.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Sokat beszélnek arról, hogy napjainkban a tekintély válságba jutott. Észre kell azonban vennünk, hogy valójában nem a tekintély, hanem a szeretet jutott válságba.

Annak a vezetőnek nincs tekintélye, akinek a szeretetét nem érzik a rábízottak. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: megérdemeljük-e, hogy felnézzenek ránk az emberek?

Szeretjük-e annyira embertársainkat, hogy azok tekintélyünket elfogadják és hallgassanak ránk?

Érdemes- ránk hallgatni?

Nem járna-e rosszul az, aki hallgatna a mi tanácsainkra vagy utasításainkra?

– *csend* –

Ha hiányzik belőlünk a szeretet: Uram, irgalmazz!
Ha tanácsaink és utasításaink meggondolatlanok: Krisztus, kegyelmezz!
Ha nem tudunk szeretetből engedelmeskedni: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Isten ószövetségi népe helyett – mely az ígéretekot kapta, és belőle származott a Messiás – a pogányok nyertek meghívást az üdvösségre. Azért azonban a zsidók sincsenek végleges kizárva onnan. Mind ezekkel, mind amazokkal szemben az Isten irgalma jut érvényre. Az üdvtörténetnek ez a menete annyira eltér mindattól, amit emberi értelem kigondolni képes, hogy az Apostol csak ámul és bámul.

Természetesen a mondottakat intésnek szánja a pogány népek felé, akik az „új” Isten-népe. Rájuk nézve is ugyanaz a törvény érvényes, mint Izraelre. A keresztény népek is olyan módon tapasztalják meg Isten irgalmát, hogy az ítéletükké válik, ha megtagadják a hit engedelmességét (Róm 1, 5). Isten ui. minden ember üdvösségét akarja.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

„Kinek tartják az emberek . . . ?” – „Hát ti . . . ?” – és „. . . Simon Péter . . . ?” (Mt 16, 13. 15. 16.) . . . a hit három lépcsőfoka. (A hitelenség a 12, 24–25-ben jutott szóhoz.) Jézus az „Emberfiának” mondja magát, ami annyit jelent, mint „ember”. De Ezekiel és Dániel óta mégsem bármilyen ember. Ha a tanítványok megértették Jézus tanítását, akkor személyével kapcsolatban is világosan, tisztán kell látniok. Jézus kérdésének éppen ez volt a célja, hogy világosságot teremtsen, kinek tartják az emberek az Emberfiát? Az erre adott választól függ minden. Márk evangéliumában Péter válasza: „Te vagy a Messiás” (Mk 8, 29). Máté hozzáfűzi: „. . . az élő Isten fia”. Amit Máté szerint (Mt 14, 38) a tanítványok egy éjszaka váratlan támadt megvilágosodásukban mondtak, azt most Simon Péter fényes nappal vallja meg. Jézus megerősíti Simon hitét. Ő „Péter” lett, a

szikla, az egyház alapja és összetartó ereje az Úr újraeljöveteléig. „Az én egyházam” – mondja „az élő Isten Fia”, aki felett a halálnak már nincs hatalma (Róm 6, 9), s egyházán sem fognak erőt venni a halál szorongattatásai, a fájdalmak, amelyek megelőzik az Emberfiának megjelenését. Azt, hogy szenvednie kell, ennek az evangéliumnak a folytatása mondja el. (Mk 8, 27–30; Lk 9, 18–21.)

II.

„TU ES PETRUS!”

Palesztina határán a hegyek kősziklaként emelkednek. Itt szólt az Úr a Péter-szikláról. Itt vetette meg az egyház elpusztíthatatlan alapját.

Északról ugyanis fenn csillog a Hermon hegység hókoronája, lenn a köves dombok közé beékelve terül el Cezarea Filippi városa. Ide is ellátogatott az Üdvözítő. Mielőtt azonban a városba lépett volna, megkérdezi tanítványait: – Kinek tartják az emberek az Emberfiát? – a tanítványok különféle választ adnak.

„És ti kinek tartotok engem? (Mt 16, 13–19) – hangzott tovább az Üdvözítő kérdése. Ekkor Simon Péternek volt elég bátorsága, hogy megvallja mindenki előtt: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!” Erre az Üdvözítő megadta neki a pásztori hatalmat, e szavakkal: „Te Péter vagy, azaz kőszikla, és erre a sziklára építem egyházamat, és a pokol hatalma nem vesz erőt rajta. Neked adom a mennyország kulcsait, amit megkösz a földön, meg lesz kötve a mennyben is, s amit feloldasz a földön, a mennyben is fel lesz oldva.”

Erősnek és elpusztíthatatlannak kell lennie Péter székének, mint a sziklára épített város, Cezarea volt . . .

Péter csak néhány évig élt Antiochiában, a nagy szír fővárosban, majd Rómában vértanúságot szenvedett és már 20 évszázada Rómából, utódaiban, a pápákban gyakorolja legfőbb pásztori hatalmát.

Nekünk, katolikusoknak gyermeki engedelmséggel és sziklaszilárd bizalommal kell egyházunkhoz ragaszkodnunk, és a Szentatyához, mert ő Péter utóda:

Testvér! – Neked is sziklának kell lenned! Hajlíthatatlannak a viharban és veszedelemben, hogy tereád is lehessen építeni. Jellemzilárdnak kell lenned, mint a hegycsúcs, amely keményen és mozdulatlanul tör az ég felé. Ilyen legyen a te hűséged is! De ne feledd, csak

az Euchariszia kegyelemforrásaiban nőnek igazán hősök, sziklajellemek, amilyeneket Isten most keres egyháza számára.

De látom gyengeségeimet. Uram, bocsásd meg hát bűneimet, gyarlóságaimat, határozatlan jellememet! Péternek is megbocsátottad egyszer!

A háború fenyegető rémei között a szentatya mindent megtesz, hogy a béke fennmaradjon és erősödjék. Személyesen járja a világot, több mint 30 országban járt már, mindenütt 100 ezrek figyelnek szavára. De II. János Pál pápa mint ember is nagy! Mit csodáljunk benne? Hogy mindenféle foglalkozású emberhez van megfelelő szava? Hogy a színes népek felemelésén oly eredményesen fáradozik? Mit csodáljunk benne? Hogy az elszakadt keresztény testvéreket egyre közelebb hozza az igaz egyházhoz? Hogy a híveket egyre jobban sikerül bekapcsolnia a liturgiába és az egyház munkájába? Ez mind igaz! Szentatyánk által új szellem alakul ki az egyházban. Imádkozzunk hát buzgón érte: Tartsd meg Isten, Szentatyánkat . . .

III.

AZ ORSZÁG KULCSAI

A Fülöp Cézarea-i epizód, amelyet most olvasunk a vasárnapi evangéliumban, döntő jelentőségű. Nemcsak azért, mert lezárja az evangélium első részét és megnyitja a másodikat. Mindannak, amit Jézus mondott és cselekedett, az a célja, hogy saját identitását, önzonosságát kinyilvánítsa. Ez döntő kérdés. Azért kíváncsi a tanítványok véleményére. Péter, ez az impulzív és nagylelkű ember, mint mindig, most is megadja a csattanó igazi választ, mondván: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!”

Az evangéliumban mindjárt kinyilvánul a kereszt misztériuma, titka is, amelyet az emberi észnek nagyon nehéz kibetűzni és elfogadni. Ez a második rész a Golgotán kulminál, ahol a százados felkiált: „Valóban az Isten Fia volt!”

A Jézus által feltett kérdés egyik a legégetőbb és a legnyugtalanítóbb kérdések közül, amelyeket egyetlen nemzedék sem tud észszerűen elkerülni. A mai ember is nem kevésbé érdekelt abban, épp úgy, mint a tegnapi, hogy kicsoda Jézus. Jézusról az utóbbi évtizedben számos könyv jelent meg. Ez is azt mutatja, hogy a téma aktuális, sokan keresik a választ. Mindenkinek valamiképpen legalább magá-

ban meg kell válaszolnia e kérdést. Ettől a választól függ a keresztény önazonosság. Csak az mondható kereszténynek, aki elfogadja ezt a hitet és azt éli is. Nem elég más terminusokban mondani, hogy Jézus az Úr . . . élni kell az Ő „uraságát”! Elfogadni Őt valóban Urunknak. A Jézus-kérdés időszerűségének indirekt bizonyítéka, hogy sokat foglalkoznak vele. Krisztus aktualitása abból a kísérletből is kiviláglik, hogy mindenki a saját képére akarja alakítani, mindegyik a saját „ruhájába, köntösébe” kívánja beöltöztetni. A „széplelkek” polgári ruhába öltöztetik, a forradalmárok „gerillavezért” formálnak belőle. Kevesen fordulnak válaszáért az evangéliumhoz, hogy megértsék az Ő hiteles fizionómiáját.

A II. Vatikáni Zsinaton a II. ülészakon VI. Pál pápa csodálatos szavakat mondott e kérdésben. „Képesek vagyunk-e ebben az órában méltóképpen felemelni szavunkat Jézus Krisztushoz? Ő magamagát mutatja a a mi röpke tekintetünknek, mint a Pantokrator fenségében. Mi alázatos imádóiként látjuk magunkat, mint III. Honorius pápa elődünk, aki Őt csodálatos mozaikban ábrázolta a „Falakon kívüli” Szt. Pál Bazilika apszisában. A pápa kicsi és mintegy megsemmisülve megcsókolja a gigantikus dimenziókban egy királyi fenség magatartásában uralkodó Krisztus lábát, aki megáldja a Bazilikában összegyűlt közösséget, vagyis az egyházat.” Eddig VI. Pál . . .

Ez olyan szöveg, amely jól érzékelteti Krisztusnak és Péternek a kapcsolatát. A parancs, amelyet Krisztus neki adott, nagyon nagy. Ugyanis új nevet kap, amely meghatározza az ő jövődő hivatását, amellyel láthatóvá teszi az egyházi épület alapkövét, amely maga a feltámadt Krisztus. A kőszikla maga Krisztus! Péter nem versenyez Vele, hanem Őt kinyilvánítja és megjeleníti. A primátus mindig és egyedül Krisztusé! Minden Tőle származik. Minden Őerte történik. Minden Őfelé halad. Péter láthatóvá teszi ezt a primátust, ezt a főhatalmat. Ezen a címen adatott meg neki a „kulcsok hatalma”: kinyitja, amit senki sem zár be, és bezárja, amit senki sem nyit ki (1. olv.). Az egyházat így két szinkronban lévő cselekedet élteti. Az egyik Krisztus Lelkének láthatatlan tette, a másik az Apostol látható cselekedete, amely az előzőnek eszköze. Így egy azonos időben isteni titok és egy látható társaság, hierarchia az egyház.

Péter tovább és a mindenkori pápában, akinek ez utódja. A római egyház meghosszabbítva Péter megbízatását, különös szolgálatot nyújt az egyház egysége érdekében (Eccliam suam, 3.). A helyi egyházak közössége részére lényeges bázis ez, ők alkotják a katolikus egy-

házat. Ha igaz, hogy az egyház kollegiális valóság (a mai ökumenikus dialógusban „zsinati” valóság), Péter primátusa nélkül, amely a közösségnek a központja, a Krisztusból akart egység utópia lenne.

A pápa tehát az egységnek a jele ebben az emberi világban, amely örökösen a megosztás felé halad.

Másodszor az igazságnak a jele, mintegy az emberi véleménynek erdejében egy világító fáklya. Ezenkívül a szeretetnek a jele: „előljár szeretetben”. Ez olyan kifejezés, amely már a II. században jelzi a különleges meghatározását és misszióját. Az egyház egy meleg szeretetközösség, amelyet a Szentlélek táplál a szívekben és egy jogi struktúra, amely a pápában egyesít. „Ahol Péter, ott van az egyház.”

Az mondják, hogy az „Isteni Ige” (a Szentírás!) is be tudná tölteni ezt a funkciót, de az egyház szava nem lehet egy könyv, még ha az inspirálva is van. A könyvek olyanok, mint a művészi festmények, amelyek élőknek látszanak, de ha egy kérdést teszünk fel nekik, akkor ünnepélyes csendbe burkolódnak. Az egyháznak hallható, érzékelhető „szava a pápa” (De Clerissac). A pápához való hűség így lesz a hívő részére a Krisztushoz való hűségnek ékes jele.

IV.

KRISZTUS IGEN – EGYHÁZ NEM?

A legelterjedtebb szofizmák közül igen veszélyes az, amely szembe helyezi a hívőket az úgynevezett intézményes egyházzal. Mintha ezt akarná mondani: „Én hiszek az Istenben, hiszek Krisztusban – de nem az egyházban!” „Elfogadom Krisztust, de nem a pápát, a püspököket stb . . .” Ennek a magatartásnak a motívumai a legkülönbözőbbek. Minden esetre benne rejlik egy bizonyos laicizmust, amely túlzottan kiemeli az Isten népének, a világi híveknek a fontosságát. Nyíltan meg kell azonban mondani, hogy ez a magatartás téves és ellentétes Isten és Jézus akaratával, mert amint tudjuk a kinyilatkoztatásból, először Isten nem elszigetelve akart minket üdvözíteni, hanem mint egy népet (vö. Lumen Gentium, 2.) vett számításba bennünket. Maga Krisztus pedig az egyháznak szervezetet, intézményjelletet adott.

Ami pedig a mai evangéliumból kitűnik, a következő: Szent Péter válaszolva Jézus kérdésére, nyíltan megvallja: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!” Jézus pedig viszontválaszában óreá ruházta azt a leg-

főbb pásztori hatalmat, amit az egyházban primátus szóval szoktunk jelezni. Így szólt Simonhoz, akinek új nevet adott: „Te Péter vagy, azaz kőszikla, s erre a kősziklára építem egyházamat . . . Neked adom a mennyek országának kulcsait. Amit megkötsz a földön, meg lesz kötve a mennyben is . . . és amit feloldasz a földön, fel lesz oldva az égben is.”

Kérdezem: Péterrel szemben akarunk mi kerülni? De akkor értsük meg, hogy nem Krisztus akarata szerint járunk el! Ha pedig Péterrel elismerjük Jézusban a Krisztust, az Istent, az élő Isten Fiát – akkor Jézussal kötelesek vagyunk elfogadni Péterben az alapot, a sziklát, és az egyház legfőbb vezetőjét. A kulcsok jelképes átadása ugyanis mindig a hatalom átadását jelzi. (A fontos kérdéseket ma is „kulcskérdéseknek” nevezzük.)

Valóban, az ősegyház Péter köré gyülekezett össze. Maguk az apostolok is, akiket Jézus kiválasztott, Péterre hallgatnak (noha ő megtagadta Jézust!). Péter javaslatára állítanak diakónusokat . . . Íme, a hierarchia, az intézmény már Péter idejében megkezdődött!

Nyilvánvaló, hogy az egyház nem csak intézmény, nem csak struktúra, hanem közösség is. Krisztusban és Krisztusból élő szeretetközösség, kegyelemközösség. A történelem folyamán az egyháznak ez a szemlélete sokszor elhomályosodott. Nemegetszer az egyház vezető tisztségviselői: a pápák, a püspökök, a papok részére bebizonyítja, hogy ha nem is árulták el Krisztust, de méltatlanok voltak hivatásuk gyakorlására. Amikor ezt megállapítjuk, nem zárjuk be szemünket a tények előtt . . . De ne legyünk túlzók a hibák megítélésében!

Am az Isten nem szünteti meg az intézményt, hanem megváltoztatja, megjavítja az embereket. „Hívni fogom az én szolgámat és díszköntösbe öltöztetem” . . . stb., stb. (1. olv.) Azok az emberek, akiket az Isten népe kormányzására rendelt, biztosan Istennek a szolgálói, teljhatalmú megbízottai. „Dávid házának kulcsát adom neked” . . . „amit kinyit, nem zárja be senki sem, amit bezár, nem nyitja ki senki már” . . . „szilárddá tettem őt és ő lett atyja házának királyi trónusa” . . . (1. olv.)

Ez az atyai dimenzió nem paternalisztikus, nem „atyáskodó” – annyit jelent, hogy a pásztorok a hívek felé irányulnak. De most vannak olyan kétszínű pásztorok is, akik pulóverben, szandálban, rövidujjú ingben tiltakoznak az intézményes egyház ellen. „Clerici vagantes” . . . akik állandóan, nyugtalanul úton vannak.

A kontesztáció, a belső kritika vihara éveken át tépázta az egyház-

zat. VI. Pál pápának sok keserűséget szerzett ez a zsinat utáni, sokszor „felelőtlen” kritikai szellem. Az egyház vezetése azt teszi, amit tud tenni ebben a helyzetben és tagadhatatlan pozitív elemeket is észrevenni ezekben a kritikákban. Amikor a katolikus teológusok egy része nem tud biztossággal, pozitíve nyilatkozni a hierarchiáról, amikor képtelenek Krisztusról élő tanúságot tenni – akkor a híveknek az imádság „fegyveréhez” kell folyamodniok. Az evangélium nagyon fontos. Nem lehet vita tárgya a katolikus egyházban, hogy a legfőbb kulcshatalom Pétert és utódait, a pápákat illeti meg. Az a teológus, aki ezt vitatja, nem katolikus teológus többé.

V.

ÖRÖK RÓMA

Róma harangját hallom zengeni,
száll a ritmus a végtelenben,
a törvényt hirdetik ütemei,
s a hang, mint harsogó szél, rebben.
S míg a zúgás, a forró, áldott,
bemuzsikálja a világot,
örök halmodról Róma, Róma,
mint gyertya égbenyúló lángja,
áldást oszt a négy világtájba
Krisztusnak földi helytartója.

Ölbey Irén: Róma harangját hallom . . .

VI.

A SZIKLA

„Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia” (Mt 16, 16).

„Itt az emberi vélemények és nézetek forgatagában valami egészen új lesz láthatóvá. Itt lesz megnevezve Isten neve. Itt már nem az emberi nézet számít, hanem épp az ellentéte . . . itt az isteni kinyilatkoztatás az uralkodó, és a hit megvallása . . .

Mi különbözteti meg Pétert a többitől? Ő nem . . . Vajon olyan hallatlan jellemzilárdsággal bír? Nem . . . Péter semmi, semmi

egyéb hitvalló embernél . . . ember, akinek életébe belépett Krisztus, és aki felismerte Krisztust, és most hitében megvallja, és ezt a hitvalló Pétert nevezi Krisztus sziklának, akire egyházát majd építeni akarja.” (D. Bonhoeffer)

„Az, amit egyháznak nevezünk, nem hely, nem kőből és földből épített ház. Önmagában véve egy embert sem lehet egyháznak nevezni. Mivel a ház rombolásnak van kitéve, az ember pedig halálra. Mi tehát az egyház? . . . Azoknak a szent gyülekezete, akik az igazságban élnek . . . ” (Írja a 3. században Szent Hippolitus.)

*

A mindenkori pápa a kőszikla, a fundamentum! Alapkő nélkül összedül a ház! – Ő a Pásztor! Pásztor nélkül eltéved a nyáj! – Ő tűz is, amely Krisztusból ég; aki hangszó is, amelyből egyedül Krisztus hangja szól; aki kinyitott könyv, amelynek minden lapján Krisztus neve világít; akiben az én teljesen meghal és egyedül Krisztus él! Krisztus a vezérünk, a pápa annak földi helytartója! Előttünk jár és sugározza mindig a világ felé az igazság világító fényét, a szeretet gyógyító melegét és a hűn óhajtott béke áldásait!

ÉVKÖZI 22. VASÁRNAP

AKI SZERET – KERESZTET HORDOZZON!

Olvasmány:
Jer 20, 7–9.

Szentlecke:
Róm 12, 1–2.

Evangelium:
Mt 16, 21–27.

Bevezetés

Akit Isten szolgálatába állít, azt iskolájába is befogja. Aki sokat kapott, attól sokat is követel. A tanítványnak egyet kell értenie a rábízott feladatokkal, a fáradozással, a fájdalommal, a sikertelenséggel egyaránt.

Ehhez mindegyiknek szüksége van a maga idejére, és szívének minden erejére. Át kell magát engednie az Isten Lelkének, a Szentléleknek, hogy a szívét áttüzesítse, megtisztítsa és átalakítsa.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az emberek nálunk 18 éves korukban elnyerik a törvényes nagykorúságot. Nyilvánvaló, hogy az érett-személyiség csak ezután alakul ki, ha egyáltalán valaha kibontakozik. Tegyük fel magunknak a kérdést: felfedezzük-e magunkban az éretlen, a komolytalan vonásokat?

Képesek vagyunk-e felismerni, hogy alapvető hibáink egyúttal éretlenségünk jelei – függetlenül életmódunktól?

Tudunk-e önzetlenül másokért tenni valamit?

Tudunk-e haragunkon, méltatlankodásunkon uralkodni?

Képesek vagyunk-e mindig megőrizni jókedélyünket, vidámságunkat?

– csend –

Mert sokszor szomorúak vagyunk: Uram, irgalmazz!

Mert még kis dolgokban is félünk egészen önzetlenek lenni: Krisztus, kegyelmezz!

Mert sokat mérgelődünk és a megtorlás vágya él bennünk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Jézus Krisztus evangéliumában Isten véglegesen kinyilatkoztatta üdvözítő akaratát és uralkodói jogát. A Római levél (1–11) tárgyalja legrészletesebben az újszövetségben ezt a kérdést. Szent Pál az „Isten irgalma” és az emberi cselekvés viszonyából konkrét következtetéseket von le (Róm 12, 1). „Ez legyen észszerű hódolatotok” – így szól röviden az új követelménynek megfelelő emberi cselekvésre utalás megfogalmazása. Az ember nem valamilyen adományt ajánl fel, hanem saját magát ajánlja Istennek áldozatul testével, életével. Ebben a dicsőítésben teljesül be az egész teremtés értelme, és valósul meg üdvössége.

A második vers az elsőt világítja meg: az igazi istenszolgálatot a felajánlott adomány átváltozása teljesíti be. Az emberi lét legbensőbb magva, a gondolkodás és akarat újul meg, Krisztus gondolkodásához és akaratához hasonul. A keresztyén ember kritikus vizsgálódásra és ítéletalkotásra lesz képes. Nem esik a világ hatalmi szférájának rabságába. Sőt inkább a saját létformájába építi bele azt, ami a világban jó. Ilyen módon Krisztus megváltó műve a keresztyén ember életében tovább folytatódik a világban.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A Péter hitvallásáról szóló szakaszhoz – Máténál éppúgy, mint Márknál és Lukácsnál – hozzátartozik a szenvedés megjövendölése és a tanítás a kereszthordozásról. Jézus tudja, hogy mint Messiásra, szenvedés vár rá, és azt akarja, hogy ezt a tanítványok is tudják. Ám most ismét Péter lép ki a többiek sorából, de ezúttal szöges ellentétben azzal, amit Jézus mondott. Hogy Jézus, a Krisztus és az Isten Fia egyúttal Isten „Szolgája”, akinek szenvednie is kell, nemcsak Péter számára volt felfoghatatlan. Jézus azonban nagy határozottsággal egyházára a szenvedés törvényét érvényesíti. Ő nem diadalmas, nem győzedelmeskedő egyházat alapított! (Mk 8, 31–38; Lk 9, 22–26)

II.

1. Kontraszt.

A festészet kontraszt-fényekkel dolgozik. A fény és árnyék váltja egymást.

Cesarea Filippi – és Jeruzsálem is ilyen kontraszt az evangéliumban. Múlt vasárnap hallottuk Péter apostol bátor hitvallását e kérdésre: „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?” Péter így válaszolt: „Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia!” Erre Jézus megtette őt az egyház fejévé: „Te Péter vagy, azaz kőszikla és erre a kősziklára építem egyházamat.”

2. A mai evangéliumban témaváltás történik.

Jézus arról beszél, hogy Jeruzsálembe kell mennie, ahol szenvedés és halál vár rá. De harmadnapra feltámad. Péter ezt már nem hiszi el: „Ments Isten, Uram! Ez nem történhet meg!” Erre Jézus szokatlannul kemény szavakkal dorgálja meg őt: „Távozz tőlem sátán! . . . mert emberi módon és nem az Isten tervei szerint gondolkodol!”

A kemény, dorgáló beszédet nem szeretjük. Hamar megsértődünk miatta. De emberileg megértjük Pétert, aki nem tudja elképzelni, hogy Krisztus halálba menjen.

3. Jézus kemény parancsa!

A Jézus-követés kemény, meredek út. Ő mondta. „Aki utánam akar jönni, aki követni akar engem, aki az én barátom akar lenni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és úgy kövessen engem . . .”

Hát akkor mire volt jó a megváltás? Ha továbbra is küzdeni, szenvedni kell, akkor mennyivel könnyebb a keresztények sorsa, mint a nemkeresztényeké? – A megváltás gyümölcse nem hull egyéni hozzáállás, egyéni közreműködés nélkül az ölünkbe! Szabad elhatározással és egyéni munkával kell a megváltó kegyelmet saját részünkre kama- toztatni!

Mit jelent e kívánság: „Tagadja meg magát . . .”? Lemondani önmagunkról annyit jelent, hogy ne én legyek mindig és mindenütt az első szempont. Önmegtagadás: alkoholban, dohányban, étkezésben, ruházatban – nagyon hasznos vállalkozás! Sokszor pocsékolunk és dűskálunk, míg az emberiség csaknem fele alig jut élelemhez, vagy éhezik . . . Modernebb szóval önmegtagadás helyett talán önfegyelmzésről beszélhetnénk . . .

„Vegye fel keresztjét!” Jaj de nehéz ez a parancs! Jaj de szigorú! Szinte kegyetlen! Hiszen mindnyájan menekülünk a nehézségektől, a

betegségtől, a szenvedéstől, mások elviselésétől . . . Nem kell külön keresni a keresztet! Csak elviselni, nem eldobni, nem lázadozni ellene! Úgy vagyunk vele, mint a ló a zablával. Minél inkább kapálódzik ellene, annál jobban vágja a száját. Így vagyunk a szenvedéssel is. Ha lázadunk ellene, még jobban nyomja a vállunkat.

Milyen gyorsan rohannak a napok, a hónapok, az évek?! Fekete hajunkból – nem lassan, hanem hamar – hófehér lesz . . . A diákévek, az egyetemi évek milyen gyorsan elrepülnek! A korral a kór is szaporodik . . . Van mit elviselni. Legtöbbször önmagunk elviselése a legnehezebb . . . De van más is. A férjnek sokszor milyen nagy kereszt a feleség „elviselése”, és megfordítva! Milyen nagy kereszt a szülőknek a gyermekek, a modern fiúk és lányok elviselése! . . . és fegyelmezése! A munkahely is ad bőven elviselni valót . . .

Gyakoroljuk hát a keresztviselést. Jézus, az Isten Fia láthatatlanul is velünk van és hív bennünket a szebb és jobb életre. Egy alkalommal így szólt: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik az élet terhét viselitek, én megenyhítelek titeket . . .” Azt is mondta: „Aki keresi életét, elveszíti azt . . .” Milyen valószínűtlennek tűnik ez előttünk! De gondoljunk Maximilian Kólbe atyára, aki Auschwitzban 1941-ben egy családos apáért az éhhalált magára vállalta. – Gondoljunk Martin Luther King néger amerikai polgárjogi harcosra, akit meggyőződése miatt megölték. – Egy mélyen vallásos férfi mondotta: „Mióta nem aggódom életem miatt, egészen szabad és nyugodt vagyok. Isten kezében érzem magam.”

A szeretet, a figyelem kamatozik . . .

III.

SZENVEDÉS ISTENÉRT

„A szenvedés Istenért nem választható el a hit életétől. Az ember ismeri az összes beszámolókat Isten csodáiról, amelyeket tett. Az ember megvallja ezt az Istent, aki képes csodákat tenni. De aztán Isten más, egészen más, mint mindaz, amit róla tanultunk, és róla tudunk. Aki Krisztust követni akarja, ezen az úton nem fogja Istent megérteni, hanem annál többet kell majd miatta szenvednie.

Hogy miért? Krisztus arról beszélt, hogy az utolsó ítéleten igazság lesz . . . Ám a kérdező ember ezen a földön is keres igazságosságot. Krisztus csupán annyit mond: „Én vagyok az út . . . Én vagyok az

igazság . . . Én vagyok az élet . . . ” Ez azt jelenti: én magam . . . az én utam . . . az én ígém . . . az én művem, szenvedésem és halálom a válasz. Aki – mint én – engedi, hogy az történjék velem, ami történik, aki tekintetét önmagáról énrám fordítja, meg fogja találni az útját . . . (Jörg Zink)

*

A SZENVEDÉS ISTENHEZ VEZET

„ . . .
Köszönöm neked az első sírást,
Köszönöm tört szívű édes anyámat,
Fiatalságomat és bűneimet,
Köszönöm a kétséget, a hitet,
A csókot és a betegséget.
Köszönöm, hogy nem tartozok senkinek
Másnak, csupán néked, mindenért néked.
Napsugarak zúgása, amit hallok,
Számban nevednek jó íze van,
Szent mennydörgést néz a két szemem,
Istenem, istenem, istenem.
Könnyebb a lelkem, hogy most látván vallott,
Hogy te voltál élet, bú, csók, öröm
S hogy te leszel a halál, köszönöm.”

Ady Endre: Köszönöm, köszönöm,
köszönöm . . .

*

„Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmas lelked megállt:
S megnézve bátran a halált,
Hittel, reménnyel gazdagon
Indult el földi utakon.
Egy volt közös, szent vigaszunk:
A lélek él: találkozunk!”

Arany János: Juliska lánya sírkövére

ÉVKÖZI 23. VASÁRNAP

EGYETLEN KÖTELESSÉG – A SZERETET

Olvasmány:
Ez 33, 7–9.

Szentlecke:
Róm 13, 8–10.

Evangelium:
Mt 18, 15–20.

Bevezetés

Egy közösség életét nemcsak hamis tanok veszélyeztetik. A téves tanoknál sokkal gyakoribb a helytelen, a téves cselekedet, vagy a helyes cselekvés ellanyhulása. Tudjuk-e, hogy mindnyájan felelősek vagyunk azért, ha a közösség egyik tagja téves utakon jár? „Az ő dolga . . .” – mondjuk talán, vagy: „Tartsuk tiszteletben mindenkinek a szabadságát.” Ez rendjén is van, de szabadság és elkallódás, téves úton járás – két különböző dolog. Azt, aki bűnbeesett, megfelelő módon figyelmeztetni kell és érte szenvedni, neki a helyes utat megmutatni. Mindez – igaz – nagy alázatot és szeretetet feltételez. De ezzel tartozunk egymásnak! Különben miért szólítjuk egymást testvérek vagy nővérek?

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az optimizmusról és a pesszimizmusról gyakran esik szó. Vannak, akik a világot jónak látják: vannak, akik rossznak. Pedig a világ nem egészen jó és nem egészen rossz, hanem megjavítandó. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: a magunk és a családunk élete hozzájárul-e ahhoz, hogy a világ egy kicsit is jobb legyen?

Példánk megsejti-e másokkal azt az életmódot, amit mindenkinek meg kellene valósítania ahhoz, hogy boldog legyen?

Igyekszünk-e hatni másokra: nem ingerült szavakkal, hanem céltudatosan? – szeretettel?

– *csend* –

Ha kéred számon tőlünk embertársaink bűneit: Uram, irgalmazz!

Ments meg minket a hamis önelégültségtől: Krisztus, kegyelmezz!
Adj erőt a bírálatok elviseléséhez és a javuláshoz: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az igazságosság követelése: mindenkinek megadni a magáét, és senkinek sem tartozni. De Isten törvénye ezáltal még nem teljesül. Jézus a „hegybeszédben” a szeretetet hirdette meg, mint a törvény szívét. Ez csak azóta érhető, mióta Őbenne láthatóvá lett. Azért jött, hogy a törvényt betöltse és tökéletesítse. És mióta a Szentlélek által Isten szeretete szívünkbe áradt (Róm 5, 5). Nem számít, hogy a zsidóságból vagy a pogányságból érkezik valaki: nem számít, milyen fajhoz, vagy milyen társadalmi osztályhoz vagy réteghez tartozik. Csúpan az számít, van-e hite, és tevékeny-e a szeretetben? (Gal 5, 6)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az egyház nem szentek és tökéletes emberek közössége. Bűn az egyházban is létezik. Ám a bűnöst testvérként kell kezelni. „A te testvéred . . . ” – ez mindenkinek szól, aki a közösséghez tartozik. A testvér, aki vétkezik, a közösség minden egyes tagja számára felelősség és feladat. Előfordulhat az a súlyos eset is, hogy sem az egyes közösségi tagoknak, sem az „egyháznak” (a helybéli közösségnek) nem sikerül őt visszahívni. – Mint Péternek (16, 19), úgy az egyháznak is megvan a kötési és oldási hatalma. Ezzel a kettős hatalommal élnie kell. Arról nem szól az evangélium, hogy ez a kizárás a közösségből véglegesnek tekintendő-e; ám ennek a szakasznak, és az egész evangéliumnak a tendenciája egyértelmű: a büntetés utolsó kísérlet arra, hogy a tévelygő testvért helyzete tudatára ébressze. Az egyház utolsó feladata nem a büntetés! A tévelygő, kizárt testvérral szemben a közösség imára van kötelezve még akkor is, ha már semmi egyebet sem tehet érte.

II.

1. A szeretet a törvény beteljesítése.

Hogyan élünk mi, hogyan éljük meg ezt ebben a világban? A válasz nagyon egyszerű – és összetett is.

A válasz: Jézusra hagyatkozni!

De hogyan? Útmutatását követni, az Ő útján járni, és élni a szeretetet!

A kereszténység nem egy eszmének, nem egy ideológiának a követe, amit életünkben megvalósítani törekszünk. Mi egy Személynek: Jézusnak hiszünk, az Ő példája szerint iparkodunk élni. Kétezer éve született egy Ember, aki első lélegzetvételétől kezdve a szegénységet sugározta . . . Nem volt hová fejét lehajtania . . . Nyugtalanul az embereket kereste, tanított, betegeket gyógyított, együtt élt és szenvedett az emberekkel, akikkel találkozott. Amikor meghalt, úgy látszott, egyedüli gazdagsága: az Isten is elhagyta Őt . . . Amikor a keresztén fájdalmasan felkiáltott: „Istenem, Istenem, miért hagytál el engem?” (Mt 27, 46)

Ez a názáreti Jézus élete, aki emberek között élt, hogy nekik a szeretet Istenét megmutassa . . .

Ennek az Embernek (aki Isten is!) hiszünk mi, keresztények. A mi életünknek hasonlónak kellene lenni az Ő életéhez. Krisztus meghalt, de feltámadt! Most is él! Krisztus isteni-emberi természete felülmúl minden emberi kategóriát, minden emberi fantáziát.

2. A szeretet minden törvényt magába foglal.

Szent János szerint: Isten a szeretet! Szent Pál a törvény teljességének nevezi. Így szól: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat . . .” (Róm 13, 9) Ő tudta, hogy minden parancs mögött maga Isten áll. Az Isten, aki a tízparancsban megnyilatkozik; az Isten, akinek Izrael a hitét köszönheti.

3. A szeretetnek konkrét szituációban kell megnyilvánulnia.

Szeretetet adjon a családban: a férj és feleség egymásnak, kölcsönösen. Mondják el közösen a Miatyánk-ot, ha ellentét támadt közöttük . . . Vigasztaljon . . . békét teremtsen . . . szükségben szenvedőkön segítsen.

Szeretet legyen a szülők és a gyermekek között. Ez nagyon sok kívánni valót hagy hátra.

Szeretet legyen a munkahelyen: szaktársakkal, munkatársakkal, felettesekkel és beosztottakkal szemben.

Szeretet legyen az üzletben – kiszolgáló és vevő között . . .

Szeretet legyen az utcán – a közlekedésben . . .

Ilyen szeretete van kalkuttai Teréz Anyának, aki így szól: „Aki hozzánk munkára jön, nem kérek pénzt vagy más egyebet, csak hozza magával szeretetét és kezét, hogy dolgozni tudjon.”

A szeretet, ha absztrakt, elvont – semmit sem ér. Konkretizálni kell.

Tudjunk megbocsátani, nem hétszer, hanem hetvenhétszer (Mt 18, 21). Egy férfi elhagyta 25 évi házasság után a feleségét, és erre a fia is otthagya feleségét 3 gyermekkel. A példa vonz!

Mindig a szeretetét legyen az utolsó szó. Szent Pál a korintusi levélben a szeretet himnuszát zengi.

Hogyan nyilvánul meg a szeretet?

Uralkodás helyett szolgálat . . . élvezet helyett lemondás . . . birtvágyás helyett adakozás . . . (Mentől többet adunk a szeretetből, annál több marad!)

A világon tartósan csak a szeretet számít! Ezért semmi fájdalom nagyon nagy, és semmi segítség nagyon drága érte . . .

III.

A főparancsnak két része van; az első: szeresd a te Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből, és minden erődből. A második: szeresd felebarátodat, mint önmagadat. A valóságban a kettő: egy. Aki szereti Istent, szereti embertestvérét is. Ezért mondja Szent János apostol: „Aki azt mondja, hogy szereti az Istent, de gyűlöli embertestvérét, az hazug. Hogyan szeretheti Istent, akit nem lát – ha gyűlöli felebarátját, akit lát.”

A keresztény testvériséget a történelem folyamán sokan felfedezték, de ismételten elfelejtették.

- Felfedezte assisi Szent Ferenc, aki a teremtményekben meglátta Isten kezenyomát:
- felfedezte árpádházi Szent Erzsébet, aki gyönyörűségét találta a szegények szolgálatában:
- felfedezte páli Szent Vince, aki a vincés nővérek révén sok ezer betegnek és rászorulóknak adott meleg szeretetet;
- felfedezte Bosco Szent János, aki rendet alapított az elhagyott, csavargó gyermekek nevelésére (szalézi rend) . . .

Hágyszor érezzük, hogy kihűlt bennünk a szeretet?!

A szeretet otthon kezdődik! Hol a szülők iránti szeretet? Hol a gyermekek, a meg nem születettek iránti szeretet? Hol a testvéri szeretet? Hol a hála, a megbecsülés az öregekkel szemben?

Hogy állunk a családi szeretettel? A férj iparkodik-e megérteni feleségét, s a feleség meghallgatja-e a férjét? Ha nincs szeretet – miért szűnt meg? Nem lett-e kietlen lakóhelyé a családi ház, melynek ott-honnak kellene lennie?

Kedves Testvérek!

Bocsássunk meg ellenségeinknek, és ne hordozzuk szívünkben a gyűlölködés mérgét. Nézzünk körül környezetünkben is! Van-e ott valaki, akit elfelejtettünk, akit elhanyagoltunk vagy gyűlölünk?

És hol vannak azok, akiket megkárosítottunk anyagiakban és szellemiekben? Hol maradt a jóvátétel? Mit mondott Zakeus a Szentírás szerint? „Ha valakit valamiben megcsaltam, négyannyit adok helyette.” (Lk 29, 8)

Mit mondunk mi, ha más megkárosítottunk?

Szeressük embertársainkat, mint önmagunkat!

A testvéri szeretet gyakorlása belépő a mennyországba. Az utolsó ítéleten Jézus azt mondja azoknak, akik a jobb oldalán állnak: „Jöjjetek Atyám áldottai, s bírátok a nektek készített országot, mert éhes voltam és ennem adtatok . . . szomjas voltam és innom adtatok . . . jövevény voltam és befogadtatok . . . beteg voltam és felkerestetek . . . börtönben voltam és meglátogattatok . . .” s mikor az igazak kérdik: „Mikor láttunk téged éhezni, szomjazni, ruhátlanul . . . ?” – erre azt válaszolta: „Amit egynek a legkisebb testvéreim közül tettetek, nekem tettétek.” (Mt 25).

Úgy szeressük tehát őket, mint önmagunkat – még akkor is, ha nemzetiség, faj, vallás szerint idegen, vagy ellenség lenne is (Lk 10, 25–37).

ÉVKÖZI 24. VASÁRNAP

„HÁNYSZOR KELL MEGBOCSÁTANOM?”

Olvasmány:
Sir 27, 33–28, 9

Szentlecke:
Róm 14, 7–9.

Evangelium:
Mt 18, 21–35.

Bevezetés

A gondolkodó emberek esetleg befolyásolhatók olyan irányban, hogy a bosszúról lemondjanak és belássák: egyszer ki kell törni a „viszavágás” fatális körforgásából. Csakhogy mennyi korunkban a gondolkodó ember? Az emberek bosszúigényének régi normája: „Szemet szemért, fogat fogért” . . . hány embert irányít még? Jézus pedig nemcsak a bosszúról való lemondást kívánja, hanem a mérték- és határnélküli őszinte megbocsátást is. Ki cselekszi ezt? Ki képes rá? Az olyan ember biztosan megteszi, aki elvárja, hogy az Isten megbocsássa az ő bűneit. Tehát azokról van szó, akik tudják, hogy szükségük van bűnbocsánatra. Ám nehéz segíteni azokon, akik ezt nem tudják, vagy nem akarják . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Igazságérzetünk gyakran megütközik egyik-másik eseményen vagy cselekedeten. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: rendszeressé és természetessé vált-e életünkben, hogy mások hibáit, vétkeit megbocsátjuk?

– *csend* –

Segíts, hogy megbocsátók legyünk: Uram, irgalmazz!

Segíts, hogy érted élhessünk: Krisztus, kegyelmezz!

Segíts, hogy megőrizhessük derűs békénket: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Ebben a szentleckében nincsenek intelmek, csak közlések és kijelentések. Ritmikusan tagoltak annyira, hogy akár egy régi liturgikus szöveg töredéke is lehetnének. Itt azonban a szöveg közlései egy konk-

rét helyzettel kapcsolatosak. A római egyházban voltak ugyanis „gyengék” és „erősek”. A magukat „erőseknek” minősítő többség „gyengéknek” nevezte azokat a keresztényeket, akik kötelezve érezték magukat arra, hogy húsról, borrról lemondjanak és előző vallásukból, a zsidóságból magukkal hozott szokásokat megtartsanak. Szent Pál nem ad nekik igazat, de ellenzi mind a megosztottságot, mind az uniformizálást. Ő az „erősekhez” sorolja magát, s úgy érzi, mentes a „gyengék” aggályaitól (15, 1). Fontosabb azonban az ilyen véleménykülönbségnél az, hogy Krisztus mind az egyiket, mind a másikat egyaránt szereti. Mindenkiért meghalt, mindegyiket elfogadta. Mindnyájukat az Ő halálára és feltámadására keresztelték meg: Ő a keresztény közösség eleven központja. (Róm 6, 8–11; Gal 2, 19; 2 Kor 5, 15; 5, 10; ApCs 10, 42.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A 18. fejezet zárószakasza egy szabályt tartalmaz: a határtalan megbocsátás szabályát és ennek indokolását az irgalmatlan adós parabolája által (25–35). Péter, akire Jézus ráruházta az oldás és kötés hatalmát, a mérték után kérdez, a megbocsátás határát keresi. Ilyen határ nincs! Mi mindannyian abból élünk, hogy Isten nekünk állandóan és „szívből” megbocsát (35). (A szent szövegben található „őszintén” gyenge kifejezése a görög kifejezésnek: „szívből”.)

Amint Isten szíve tiszta irgalom, úgy az embernek is szívből (nemcsak ajkával) és egészen őszintén meg kell bocsátania. A kapott bocsánat kötelezettséget és felelősséget jelent, olyannyira, hogy az irgalmas Isten eltaszítja azt, aki nem akar irgalmas lenni és testvéreinek megbocsátani. (Mt 6, 12, 14–15; Sir 10, 6; Lk 17, 4; 2 Kor 5, 18–20; Kol 3, 13; Róm 12, 21; Gen 4, 23–24; 1 Jn 4, 11; Jak 2, 13.)

II.

VAN-E MÉG BŰN, AMIT MEG KELL BOCSÁTANI?

A bűn kérdésessé vált!

Sokan mondják: nincsen bűn! Az ember tetteit testi adottságok, ösztönök befolyásolják. Komplexek. Ahhoz, hogy az ember vétkezzék, nincs megfelelő szabadsága . . . – mondják.

Biztos vannak olyan mozzanatok, amikre régen nem gondoltunk. Az is biztos, hogy az ember szabadságában korlátozott. Vannak öröklött hajlamok: alkoholizmus stb. . . . Ennek keretében is tud azonban hibát, bűnt elkövetni . . . Aki a bűnre való szabadságot és lehetőséget tagadja: annak tagadnia kellene az emberszeretet idealizmusát és teljesítményeit is . . . Ezek nem szabad cselekedetek?

Mások azt mondják: bűn megszűnt! A haladók azt állítják, hogy ami régen súlyos bűn volt, most bocsánatos bűn, vagy egyáltalán nem bűn. Nincs halálos bűn. (A teológusok „súlyos” bűnről szólnak.) Itt is van természetesen fokozat . . . hogy mi a súlyos és nem súlyos, . . . de az, hogy megszűnt a bűn, a valóságnak ellene mond. Mindenki elítéli az ártatlanok gyilkolását, a betörést, a lopást stb. Miért? Ha nem bűn?! . . .

Megint mások azt mondják, hogy a bűn érdekes dolog. Sok képeslap és film el akarja hitetni az emberekkel, hogy a szürke életet a bűn teszi érdekessé. Erotikus nemi szenzációt ígér (pornólapok, sexbombák, sexklubok) . . . az erőt felfokozza . . . a bűn örömet, élvezetet, boldogságot ad . . . a bűn gazdagítja az embert . . .

A bűn tehát nem veszteség, hanem nyereség az ember számára. Ó, mennyire eltompult az érzék a bűn iránt!

XII. Pius mondta: korunk legnagyobb bűne, hogy a bűn iránti érzéket elveszítette! Igaza van. Mindnyájan isszuk ennek keserű levét . . .

Bűn az ószövetségben: Az első emberpár bűne – engedetlenség . . . Káin testvérgyilkossága („őrzője vagyok én testvéremnek?!”) . . . A vízözön elpusztítja az erkölcstelen embereket . . . Szodoma-Gomorrha . . . Noé bárkája . . . A bábeli torony az égig ér, az emberek megzavarodtak (dissipati sunt) . . .

Bűn az újszövetségben: Krisztus azért jött, hogy a bűntől megszabadítsa az emberiséget. Keresztelő Szt. János mondta: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit . . .” (Jn 1, 29) Krisztus így szólt: „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket . . .” (Lk 5, 32) A szenvedést, a keserves halált Krisztus magára vette, hogy megváltsa a bűnös embert. Isten saját Fiát sem kímélte (Róm 8, 32). Milyen szörnyű lehetett az ősbűn, ha ilyen szörnyű áldozat árán lett kiegyenlítve!

A bűn megszakítja a kapcsolatot Krisztussal!

Egyénileg: a súlyos bűn által megszűnik közösségünk Jézussal. „Én vagyok a szőlőtő, ti vagytok a szőlővessző . . .” (Jn 15, 5) Ha elszaka-

dunk Tőle, nem élünk Őbenne. A hősök vállalták érte a vértanúságot is. Megható a japán vértanúk esete.

A bűn az emberi lét széttörése, megzavarása!

A bűn az egészséget megrontja, a szellemi fejlődést akadályozza, az egész emberi személyiséget szétzilálja. Nézzük csak a kábítószeres romboló hatását napjainkban . . . New Yorkban 1965–1969 között 2935 ember halt meg heroin miatt.

A nemi kisiklások hová vezetnek? Igaz, a sexhullám nemcsak a hanyatlás jele. A sexuális forradalom eredménye, a testellenesség és a prűdéria legyőzése is. De ha a sexhullám odáig megy, hogy a partner „élvezeti cikké” alacsonyul, sőt tárgyá süllyed, ott megszűnt az emberi méltóság!

Felelőtlenül járnak el az üzletemberek, akik könyvekben, írásaikban a test önző élvezetét, mint századunk legnagyobb vívmányát ünneplik. A sexuális kisiklások terén vezet Svédország . . . 140 orvos a királyhoz fordult az ifjúság sexuális kisiklása miatt. Sürgős szükség van a keresztény értékekhez való visszatérésre . . . – hirdették. E szót: bűn – megint komolyan kellene venni, visszavenni az erkölcsi szótárba!

Az embertársi kapcsolatok megzavarodtak! Ha háború dúl Grenadán vagy Libanonban ezt elmarasztaljuk . . .

Ha valamely üzemben a munkahangulat rossz . . . ha házárdjátékokat űznek . . . ha egyik ember a másik vállán, esetleg hulláján akar felemelkedni . . . ha gyűlölet és ellenségeskedés uralkodik . . . – az sajnálatos dolog. De gondolunk-e arra, hogy ilyen hibás magatartás – „egy kicsiben való háború” – bűn is?!

Ha valaki házasságtöréssel megzavarja a másik család békéjét, ha bajt, szegyént hoz családjára – azt nem „pech”-nek, kis mellécsúzásnak, vagy lovagias dolognak, hanem ma is bűnnek kell mondanunk.

A bűnt komolyan kell venni! Nem azok a haladók, akik mondják: „Nincs bűn . . . ! A bűn megszűnt . . . ! . . . vagy: A bűn gazdagít! – Haladó a szó igazi értelmében az, aki a bűnben komolyan veszélyt lát, azt valósággal látja . . . Ha komolyan vesszük, úgy, amint Isten, akkor már a legyőzés útjára léptünk!

*

MEGBŐCSÁTÁS

Én Jézusom, te nem gyűlölted őket,
a gyűlölőket és a köpködőket.

Szeretted ezt a szomorú világot,
s az embert, ezt a nyomorú virágot.

Te tudtad, hogy mily nagy kereszt az élet,
És hogy fölöttünk csak az Úr ítélhet.

Szelíd szíved volt, ó pedig hatalmad
nagyobb volt, mint mit földi birtok adhat.

A megbocsájtást gyakoroltad egyre,
Míg égbe szállni fölmentél a hegyre.

Én Jézusom, most is csak szánd meg őket,
a gyűlölködőket és a köpködőket.

Most is bocsáss meg nekik, mert,
hogy nem tudják tán, mit cselekszenek.

Juhász Gyula: Imádság a gyűlölködőkért . . .

III.

BŰN ÉS MEGBOCSÁTÁS

A megbocsátásra való akarat csak ott lehet teljes megbocsátás, ahol szembetalálja magát a készséggel a megbocsátás elfogadására, és ez egyúttal annyit jelent, mint a bűnt megvallani, és késznek lenni attól valóban elszakadni. Ebben az értelemben a „Menj és ne vétkezzél többé” – Jézus megbocsátásában kimondottan, vagy nem kifejezetten, de mindig bennfoglaltatik. A készség a bűntől való elszakadásra „feltétele” a megbocsátásnak, amelyet mint ilyen, teljesíteni kell. Ez az egyetlen magatartás, amelyben a megbocsátás valósággá lesz, valamint az eredmény, amelyhez vezet. Ezért a bűnös figyelmeztetése, a rábizonyítás és kérdőrevonása az irgalmaság kötelelességéhez tartozik, és ez éppen a keresztény „testvérré” érvényes. Ahol nincs bánat és vezeklés, ott megbocsátás sincs már.

ÉVKÖZI 25. VASÁRNAP

A SZERETET KALANDJA

Olvasmány:
Iz 55, 6–9.

Szentlecke:
Fil 1, 20. c.–27. a.

Evangélium:
Mt 20, 1–16. a.

Bevezetés

Mondd meg, milyen istened van, s megmondom, ki vagy! – Az Isten képére alkotott ember könnyen hajlamos arra, hogy saját képére formálja meg a maga istenképét, ahogyan ő elképzei. Így születik meg a bálványkép. Az ókori görögök ezért beszéltek az istenek irigységéről, mert véleményük szerint az istenek semmi jót nem nyújtottak az embereknek – vagy ha igen, nem sokat. Hogyan is jutottak ehhez a szemlélethez?

Jézus Krisztus Istene jóakarató Isten: ad és megbocsájt, jutalmaz is és büntet is. Ez a Szentírás tanítása. De ezt isteni módszerrel teszi. Isten igazságossága az „örömhír”. Isten azt is bőségesen megjutalmazhatja, aki nem szolgált meg érte. Életünk alkonya felé szolgáljon ez vigasztalásunkra.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A világ helyzetével nem lehetünk elégedettek. Sem a mi életünk, sem embertársaink élete nem tekinthető idálisnak. Ez tengernyi szenvedés és boldogtalanság forrása. Isten ránk bízta ezt a világot: nemcsak ránk hagyta, hanem feladatul, kötelességül adta nekünk, hogy a lehető legjobbba alakítsuk.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: megvalósítjuk-e ezt az Istentől kapott életcélt?

Megpróbálunk-e a szó legszorosabb értelmében példásan élni?
Felvilágosító, baráti szóval segítünk-e másokon?

Van-e átgondolt felfogásunk az életről, amit továbbadhatunk gyermekeinknek, barátainknak?

– *csend* –

Hitünk gyengesége miatt: Uram, irgalmazz!
Magatartásunk bátortalansága miatt: Krisztus, kegyelmezz!
Szavaink tétovasága miatt: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál fogságban van, és számolnia kell a halállal. Két oldalról is éri a szorongatás. Ő maga – sátorkészítéssel foglalkozott, ezért írja, hogy – szeretne „sátort bontani”, azaz meghalni, hogy Krisztusnál lehessen, de szeretne életben is maradni, hogy közösségével együtt dolgozhasson. Krisztusért együtt munkálkodni vagy Krisztusnál lenni! Ezek nem ellentétek. Krisztus az út és a cél is. A vértanúság lerövidített, egyenes út a Krisztussal való egyesüléshez. Ezért lenne Szent Pál számára „nyereség” (Fil 1, 21). Pál azonban reméli, hogy semmiképpen sem „szégyenül meg” (1, 20), mivel életben maradása és további munkálkodása éppúgy Krisztus világosságának jegyében áll, akárcsak halála. Az Apostol egyetlen gondja (1, 27), hogy a közösségben is nyilvánvalóvá legyen az evangélium és Krisztus ereje, s hogy Krisztus békéje érzékelhetően sugározzék.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A szőlőmunkásokról szóló példabeszéd Isten uralkodásáról beszél. Isten szívét mutatja be. De az ember szívét is, azért az emberét, aki jogi alapon és számítóan gondolkodik, mint az írástudók és farizeusok, mint Jézus néhány tanítványa is. Igazságos-e úgy bírálni el az utolsókat, a későn megtérőket, mint az elsőket? Igazságos-e ajtót nyitni a vámosok, a közismerten hűnös életűek és a pogányok előtt? Az evangélista a példázat befejezésénél megismétli az elsőkről és utolsókról szóló mondatot (vö. Mt 19, 30).

Amint a tékozló fiúról szóló példabeszédben az idősebb testvér elzárkózik az apa öröme elől, úgy az elsőnek meghívott szőlőmunkások is a teljesítményükre való hivatkozással, és irigységük által maguk keverednek igazságtalanságba, és „utolsókká” lesznek. Maguk az okai, ha igazságtalanság éri őket. Majd ők is utolsókká lesznek, még-

pedig teljesítményükkel kapcsolatos morgolódásuk és irigységük miatt. Isten „isteni” módon „igazságos”. Isten határtalan jóságát állítja szembe az ember irigységével és öngazolásával.

II.

IGAZSÁGOS-E AZ ISTEN?

Nem mondok újat, ha azt állítom, hogy a világon rengeteg igazságtalanságot látunk. Az egyik ember szegény, a másik gazdag. Az egyiket megbecsülik, a másikat megvetik. Az egyik éhezik, a másik dúskál a javakban. A világon évenként 80 millió ember hal éhen. Kétségbeejtő! Magában Ázsiában minden évben 20 ezer gyermek hal éhen . . .

De mit mondjunk az evangéliumi munkásokról? Az egyik munkás egész nap dolgozott, a másik pedig csak egy órát, és ugyanannyi bért kapott mind a kettő. Megértjük talán a munkatársak bosszúságát, akik az igazságtalan bánásmód miatt méltatlankodtak és morgolódtak.

Látszólag igazságtalan ez a munkaadó. De csak látszólag! Tudnunk kell, hogy Isten országában minden ember egyenlő! Ott nincs különbség gazdag és szegény között. Mindenki Isten teremtménye, mindenki egyenlő. Isten igazságos és nem személyválogató. Nem rövidítette meg az egyiket azzal, hogy a másiknak is azonos bért adott.

Az Úr zúgolódásáért megfeddi az irigy dolgozót. „Rossz szemmel nézed, mert én jó vagyok?” Isten országában a mérték a szeretet. Ez a szeretet pedig nem néz a külsőre.

Az igazságosság nagyon fontos az emberi együttélésben. Enélkül nincs békés együttélés. Az emberek árgus szemekkel figyelik, hogy társaik mit kapnak, „milyen vastag a borítékjuk”?

De hogyan nézi Isten a mi mérlegünket? Mi van az emberi mérleg serpenyőjében? Azt mondom: Vasárnap templomba járok családommal együtt . . . Töreksem Isten parancsait teljesíteni . . . Nem öltem, nem loptam, mást nem károsítottam meg . . . Nem követtem el házasságtörést . . . Iparkodtam kötelességeimet a családban és a munkahelyen teljesíteni . . . Segíték a rászoruló embereken . . .

Ezek a súlyok a mi serpenyőnkben. De mi van a másikban, az Isten „serpenyőjében”?

Jól van, templomba jársz és imádkozol is néha . . . de az életed

valóban tetszik az Istennek? Biztosan segítesz másokon, a rászorulókon, de ez valójában nem érdekből történik? Megtartod a parancsokat, de a tíz közül hányat hágsz át nap mint nap?

Isten nem az emberi tarifá szerint mér, hanem végtelen irgalma szerint.

Kedves Testvérek! Vigasztaló ez számunkra is. Örülünk, hogy Isten nem könyvelő, s azért többet ad, mint amit megérdemelnénk szavaink, tetteink és mulasztásaink alapján . . . Ezért félelem és szorongás nélkül dolgozhatunk . . . Nagy kegyelem ez! Az utolsó munkás is megkapja az egy dénárt. Ez nagyszerű isteni tett! Ha Isten ilyen nagylelkű velünk szemben, akkor hogyan lehetünk mi szűkmarkúak embertársainkhoz?

III.

A mai evangélium minket is felhív a munkára!

Az élet hajnalán, a zsenge gyermekkor selypítő imája, összekulcsolt kicsi keze is munka Isten szőlőjében.

Három óra: az ifjú évek elején . . . a szülői tisztelet és engedelmeség, a szorgalmas tanulás és a társak szeretete, a rendszeres szentmisehallgatás: munka Isten szőlőjében.

Hat óra: az élet napsugara . . . A boldog ifjúkor: a viharos kísértés. A dél, amikor az erotika heve perzseli a lelkeket . . . A „más törvényt érzek tagjaimban” . . . – kemény megvallása, a „látom a jót és mégis a rosszat teszem . . .” szintén helytállást követel. A komoly egyházhűség, a gyakori szentgyónás és szentáldozás, az igaz, egyenes úton való megmaradás – ez is munka Isten szőlőjében!

Kilenc óra: az érettebb férfikor . . . Új kötelességek, állapotbeli kötelmek teljesítése. Hűség az oltár előtt tett eskünkhöz. A gyermeknevelés, a hivatás teljesítése. A jócseledek, a példamutatás – az is munka Isten szőlőjében!

Tizenegy óra: az élet estéjén, amikor már kevés van hátra . . . Az öregség türelmes viselése. A jó példa adása a fiataloknak, az ifjúság felkészítése az életre tapasztalatok átadásával és jó tanácsokkal; előkészület a nagy és utolsó útra . . . ez is munka Isten szőlőjében!

Az Úristen most hív és most vár! . . . Még ma kezdjük meg a lelki munkát! . . . Mert „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja” (Mt 16, 26) . . .

Az Úr minket is hív! Minket is vár! Az Úr útjai kifürkészhetetlenek.

IV.

TÉTLENSÉG ÉS MUNKA

„Mit álltok itt tétlenül? Menjetek ti is szőlőmbel!” – mondja az Úr Krisztus (Mt 20, 6–7).

A tétlenség és a munka szöges ellentétére figyelmeztet a mai evangélium.

1. A tétlenség nem méltó az eszes emberi teremtményhez!

A merő szórakozás, a szüntelen ténfergés, a más verejtékes munkájából élő ember viselkedése minden becsületes ember előtt gyűlöletet vált ki. Az olyan embert, akinek nem ízlik a munka, a magyar kifejezés ingyenélő, dologkerülő, csavargó jelzővel illeti.

Azért mondja Szent Pál apostol: „Si quis non vult operari, neque manducet” (2 Tess 3, 10). – Aki nem akar dolgozni, ne is egyék!”

2. A tétlenség gyümölcse . . . Sok bajnak a forrása a tétlenség. A tétlen ember elpocsékolja a drága, soha vissza nem térő időt; elveszti Isten kegyelmét. A tétlenség az ördög párnája. – Az erkölcsi züllöttség forrása rendszeren a tétlenség. Aki komoly munkában tölti napjait, sem ideje, sem kedve nem telik ilyesmire.

Amint a műveletlen föld, az ugar csak tövist és bojtortjánt terem, és amint a békanyálás tavakban csak békák kuruttyolnak, így a tétlen ember lelke is ugar, minden bűn számára termékeny talaj lesz.

3. Anyagi kár . . . De van a tétlenségnek érzékelhető hatása is. Egyrészt nyomorba taszít, másrészt a testet legyengíti, hiszen a nem használt kulcs rozsdás, a használt pedig fényes! – Továbbá tudatlanná tesz, ami pedig nagy átok!

A tétlenek, a munkakerülők Isten parancsát sértik. Az Úristen az első embert a Paradicsomba helyezte, hogy művelje azt (Ter. 2, 15). Ez a munka nem volt büntetés – sőt felüdülés! De az első ember vétke által a munka parancs lett, és büntetéssé vált utódai számára is. „Arcod verejtékével eszed kenyeredet . . .” (Ter. 3, 18). – Senki sincs kivéve e törvény alól! A technika könnyíti a munkát, a szociális és üzemi gondoskodás veszélytelenebbé teheti azt, de teljesen ki nem küszöbölheti.

Mindenki köteles dolgozni körülményei szerint! Minden munkára szükség van a társadalomban: a kétkézi dolgozó munkájára és az értelmiség munkájára egyaránt!

Amint a földműves dolgozik a mezőn, vagy a gyári munkás a zaka-

toló gépek mellett, vagy a bányász a föld gyomrában – ugyanúgy hasznos munkát végez a mérnök, az orvos, a tanító, a tanár, az ügyvéd és a többi.

Menenius Agrippa szép elbeszélése szerint a szervezetben a kézre, a lábra, a fejre egyaránt szükség van!

4. A munka előnyei . . . A munka egyrészt lelki előnyökkel jár: távoltart a bűntől; másrészt érdemeket szerez vele az ember az örök életre. Szent Ágoston szerint: „Qui laborat, orat.” Aki dolgozik, az voltaképp imádkozik. – Puccini szerint egyedül a munka tudja elviselhetővé tenni a földi bajokat, mert leköti az embert.

De vannak anyagi előnyei is! – A szorgalmas ember takarékoskodik, összehúzza magát és gyarapszik: gyűjt, kis házat, telket vesz, hogy gyermekei már gondtalanabban éljenek. – Aki megműveli földjét, nem szűkölködik.

Megőrzi a test és szellem frissességét. Ugyanis mind a kettőt gyakorolni kell! – Egy ember semmit sem csinált, mert féltette az egészségét. Erre két kulcsot mutattak neki: egyik fényes, mivel mindennap használatban van, a másik rozsdás, a zárban alig-alig forog. Így vagyunk testünkkel is: a tétlenség rozsdássá teszi, a gyakorlat frissé az emberi testet.

De egyet ne feledjünk! A munka nem öncél, csak eszköz! Olyan eszköz, amely az egyház hívő, apostoli fiaivá és a haza dolgos polgáiraivá avat bennünket.

Ezért érdemes lelkiismeretesen dolgozni!

V.

VI. PÁL PÁPA A HITRŐL

„Azokban a kísérletekben, ahogy az egyház tanítását hozzáalkalmazták a modern ember gondolkodásához, a teológiai kutatás minden kívánatos szabadsága mellett egy feltételt okvetlenül be kell tartani: a kinyilatkoztatott üzenet integritásának abszolút tiszteletbentartását. Ezen a ponton a katolikus egyház feltékenyen éber, szigorú, igényes és dogmatikus” – szögezte le VI. Pál pápa a Szent Péter Bazilikában tartott általános kihallgatásán. „Nem lehet lemondani azokról a megfogalmazásokról, amelyek meggondoltan és tekintéllyel határozzák meg a tanítást. Ebben a tekintetben az egyház Tanítóhivatala nem enged még akkor sem, ha el kell viselnie utána tanítása népsze-

rútlen köntösbe öltöztetésének negatív következményeit. Az egyházi Tanítóhivatal ebben a pontban nem járhat el másképp.”

VI. Pál pápa beszédében azzal a kérdéssel foglalkozott, hogyan lehet korunkban a hitigazságokat mindenki számára érthető szavakra lefordítani, s amellet mégis megőrizni a katolikus dogma érinthetetlen helyességét. A didaktikának ez a nehézsége ma rendkívül súlyos problémák elé állítja az egyházi Tanítóhivatalt, s arra indítja a vallás sok tanítóját és számos újságírót, hogy törekedjenek a hitigazságok világos és helyes megfogalmazására, hogy ily módon azokat mindenki elfogadhassa és megérthesse. A pápa dicséretesnek mondotta ezeket a törekvéseket. De az ily módon igyekvőket az a veszély fenyegeti, hogy túlmennek azokon az intenciókon, amelyek törekvéseiket oly dicséretessé teszik, azaz fenyegeti őket a kétértelműség, az isteni üzenet elhallgatásának vagy megváltoztatásának veszélye, vagy esetleg áldozatul esnek annak a kísértésnek, hogy a kinyilatkoztatott igazságok kincseiből kikeressék azokat, amelyek valakinek tetszenek, s a többit elmellőzzék. Avagy pedig áldozatul esnek annak a kísértésnek, hogy ezeket az igazságokat önkényesen, saját felfogásuk szerint megnyirbálják.

Ezek a veszélyek és megkísértések mindenkit fenyegetnek, mert mindenki igyekszik Isten ígését, ha azzal kapcsolatba kerül, saját gondolkodásához alkalmazni. Ilyen módon azonban lassanként felhígul az „egyetlen hit”, s ezzel feloszlik az a közösség is, amely magát az egyetlen és igaz egyháznak nevezi. Ez a megfigyelés egymagában is elegendő ahhoz, hogy megmutassa a nagyszerűségét annak az isteni tervnek, amely azt akarta, hogy egy látható, állandó Tanítóhivatal védelmezze azt a kinyilatkoztatott Igét, amelyet a Szentírás és az apostoli hagyomány tartalmaz. Egy érthető vallási nyelv azért olyan jelentős és nehéz, mert egyrészt meg kell egyeznie az isteni gondolkodással és ezt a gondolkodást kifejező kinyilatkoztatott szóval, másfelől azonban igyekeznie kell meghallgatásra és megértésre találni azoknál, akikhez szólunk.

Nem csodálható tehát, ha nem jár mindig tökéletes sikerrel a hozzáalkalmazásra, vagy – amint ma mondják, aggiornamento-ra való törekvés sem a kifejtendő tanítás, sem azok szempontjából, akikhez a tanítást intézzük. És az sem csodálatos, ha a teológiai kutatás és kifejtés formái olyan soklélék, ha az egyik irányzat a tanítás valamely meghatározott szempontja szemlélete mellett foglal állást, míg egy másik irányzat egy másik hiteles, de teljesen más szempontot tesz

magáévá. A formáknak ez a sokfélesége inkább kívánatos és mutatja tanításunk gazdagságát. És ugyanígy bizonyítja a kutatás és kifejtés szabadságát, amely a tudósok számára lehetővé teszi, hogy a tanítás a hit élő vizének a forrásából azt merítse ki, ami szükséges szomjúságunk eloltására.”

*

Hiszek hitetlenül Istenben,
Mert hinni akarok.
Mert sohse volt még úgy rászorulva
Sem élő, sem halott.

Most minden-minden imává vált,
Most minden egy husáng,
Mely veri szívem, testem, lelkem,
S mely kegyes szomjúság.

Szépség, tisztaság és igazság,
Lekacagott szavak.
Ó, bár haltam volna meg akkor,
Ha lekacagtalak.

Szüzesség, jóság, bölcs derékség,
Ó, jaj be kelletek,
Hiszek Krisztusban, Krisztust várok,
Beteg vagyok, beteg.

Minden titok e nagy világon,
S az Isten is, ha van,
És én vagyok a titkok titka,
Szegény hajszolt magam.

Isten, Krisztus, erény és sorban
Minden, amit áhítok.
S miért áhítok? – ez magamnál is
Ó jaj, nagyobb titok.

Ady Endre: Hiszek hitetlenül Istenben.

ÉVKÖZI 26. VASÁRNAP

SOHASEM KÉSŐ . . .

Olvasmány:
Ez 18, 25–28.

Szentlecke:
Fil 2, 1–11.

Evangelium:
Mt 21, 28–32.

Bevezetés

Valamiképpen minden ember egy kicsit „terhelt”, s ezért cselekvésében csak „viszonylagosan” szabad. A környezete, a neveltetése, és saját erőfeszítése kedvező esetben hozzásegítheti a nagyobb szabadsághoz, de csak a belsőleg meghatározott és megszabott korlátokig. Milyen mértékben felelős az ember cselekedeteiért? Elvárható-e tőle ésszerűen, hogy „más” lesz, hogy gyökeresen „megjavul”?

Az ószövetség prófétái is követelték a „megtérést”. Jézus ezt, mint új nagy lehetőséget hirdeti meg. Azért közeledhetünk újra Istenhez, mert Ő Jézus Krisztusban új módon közeledett hozzánk: az Isten országa már közel van. A megtérés nem megy könnyen. Nem is ez a fontos. A lényeg az, hogy Isten türelmes és segít nekünk.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Aki szégyell kérdezni, az sohasem fog választ kapni . . . Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: merünk-e kérdezni, érdeklődni vallási dolgokban? Vallási kétélyeinket merjük-e lelkiatyánk elé tárni?

– *csend* –

Ha azt gondoljuk, hogy a vallásról már mindent tudunk: Uram, irgalmazz!

Ha kétélyeinket önmagunk előtt is letagadjuk: Krisztus, kegyelmezz!

Ha a Szentírást nem szoktuk olvasni: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Apostol intelmének rangját és súlyát a Krisztus-esemény adja meg. „Éljetek csak méltóan Krisztus evangéliumához” (Fil 1, 27–30) – így kezdődött az egységre szóló buzdítása. „Ugyanaz a lelkiület legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban volt” (2, 5). Ez a mondat alapozza meg és foglalja össze a mai olvasmány egyetértésre és egymás szeretetére felszólító intelmét. „Semmit se tegyetek vetélkedésből, vagy hiú dicsőségvágyból . . . Senki se keresse csak a maga javát, hanem a másét is!”

Az olvasmány második része (2, 6–11) ének Krisztusról, nagy vonalakban érinti az új valóságot, melyet Jézus megalázkodása és felmagasztalása teremtett. Az Ember-Jézusban a láthatatlan Isten jött közel hozzánk és lett láthatóvá (2, 6–8!). Isten hatalmat adott szent Fiának, Jézusnak minden ember felett, a világok és korok felett (2, 9–11).

A világban új rend uralkodik, új szabadság, amely ott tapasztalható, ahol Krisztust megalázkodásában utánozzák, és felmagasztalásában – mint Urat, mint Istent – imádják.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A két különböző fiúról szóló példabeszéd egy sorba tartozik a gonosz szőlőművesekről (vincellérekéről) (Mt 21, 33–43) és a királyi menyegzőről (Mt 22, 1–10) szóló parabolával. Ez a három hasonlat kölcsönösen kiegészíti és magyarázza egymást.

A mai példabeszéd a két fiúról: az igen-t és a nem-et mondórol nincs befejezve. Jézus egy kérdéssel félbeszakítja: „A kettő közül melyik tette meg az Atya akaratát?” A válasz számunkra éppen úgy világos, „mint a főpapok és a nép vénei számára” . . . Nem az ajkak igen-je, ígérete a fontos, hanem a cselekedet, az engedelmisség. A vámosok és bűnösök végül is megértették ezt és engedték magukat az „igazságosság útjára” vezetni.

A vallás hivatalos képviselőinek nehezeére esett akkor is és „később is”, hogy saját igazságukban kételkedjenek. Amikor az evangélista „későbberről” beszél, saját korának zsidóságára gondol. De a példabe-

széd és annak alkalmazása minden időknek szól, nemcsak a főpapoknak és a zsidó nép véneinek. Mindenkinék . . . most is . . . ma is . . . (Lk 15, 11–32; 7, 29–30; 18, 9–14; 19, 1–12; 3, 12.)

II.

SOHASEM KÉSŐ!

„Római polgár vagyok!” – így kiáltott fel egykor büszkén Szent Pál bírái előtt. Azért cselekedett így, hogy nagyobb figyelemben, megbecsülésben és jogvédelemben részesüljön. Milyen emberi tulajdonság annak igénye, hogy valamely közösséghez tartozunk, amelynek szinte mágikus hatást tulajdonítunk, s attól segítséget és védelmet remélünk! Kérdés, hogy az ilyen magatartás, egy szervezethez való tartozás az Isten előtt számít-e vagy sem? A liturgia azt mondja, hogy nem. Jézus komolyan figyelmeztet, hogy a vámosok és a prostituáltak megelőzik a választott nép fiait a mennyek országában (2. olv.). Nem azért, mivel ők ezt „megfizetik”, nem is azért, mert talán erkölcsi engedékenységekben részesülnek – hanem azért, mert inkább alkalmasnak bizonyulnak arra, hogy elfogadják a meghívást, és komolyan, őszintén megváltoztassák életüket és ezzel feleljenek a hívásnak.

Egy emberi kategóriához való tartozás és arra való hivatkozás végeredményben az illető személy erkölcsi szegénységét árulja el. Egy kényelmes spanyolfal. Erre gondol Jézus is, amikor a farizeusokat fehérre meszelt sírokhoz hasonlítja. Ez is egy „kategória”, amely még sajnós, ma sem halt ki.

Isten nincsen tekintettel az együttesekre, az egyesületekre, hanem a személyeket, a tagokat saját személyes meggyőződésük szerint ítéli meg.

Az, hogy valaki névlegesen katolikus, nem biztos jele még a megigazulásnak. Ha igaz is az, hogy az embereket jóban és rosszban bizonyos szolidaritás kapcsolja össze, ez szükségképpen még nem ösztönöz szükségességet. Ellenkező esetben összeomlik az egész erkölcs és a személyek egyéni felelőssége.

De van egy másik pont az evangéliumban, amely figyelmet érdemel. Ez pedig az, hogy mindig megváltoztathatjuk a mi magatartásunkat. Életünk elhibázott lapjait mindig kiigazíthatjuk, korrigálhatjuk. Sohasem késő!

A fiú, aki az atyának azt mondta, hogy „nem megyek” – rosszul cselekedett. De azután, amikor megbánta elutasító magatartását, és mégis elmegy, helyesen cselekedett. A „nem” ebben az esetben „igen”-né változott. Így a tévedés kiigazítást nyert. Megváltatott . . .

Két dolog nyilvánvaló az evangéliumban. Először itt lenn a földön mindnyájan „úton” vagyunk. Az idő az a „tér”, amelyben tudunk érdemeket szerezni, és amelyben mindig lehetséges életünk más irányba való fordulása. Egyedül csak a halállal szűnik meg véglegesen magatartásunk megváltozásának lehetősége. Ezáltal végleg fixálódik. Semmi sem segít jobban megérteni az életnek az értékét, mint ez . . .

Másodszor: Isten mindig kész a megbocsátásra. Ez a megbocsátás pedig a kiindulás, a kezdet új pontja is. Leemeli vállunkról a múltnak a súlyát, amely teherként nyomja lelkünket. Megengedi, hogy valóban újra kezdjünk. Nem szabad tehát sohasem azt mondani, hogy már késő. Mindig megteheted még ma azt, amit nem tettél meg tegnap. Minden pillanatban megismételhetjük Dante szavait: „Most új élet kezdődik . . .”

A megtérés végeredményben olyan örömdetes esemény, amely az előző állapotot megszünteti. A sötétségből a fényre megyünk. Isten előtt szabadságunk mindig nyitott marad. Isten sohasem zárja le számlánkat. Ezért a megtérésre való felhívás minden napnak a feladata. Minden nap halljuk a kérést: „Ó, ha ma meghallgatnátok az én szavamat!”

Testvérem, így a közömbösségből a szeretetre, az önzésből, a szomorúságból az öröme változtathatod életedet! Feltéve, ha képes vagy magadat odaajándékozni másoknak . . .

A hit, amely bennünket ugyanazokkal az érzelmekkel tölt meg, amelyek Krisztusban voltak – Krisztussal szoros kapcsolatba hoz bennünket, és átformálja életünket. Valóságban is megmenthet minden téves helyzetből, de ennek egy komoly feltétele van: mégpedig, hogy teremtsünk magunkban teljes harmóniát a gondolat, a szavak, és a cselekedetek között! Amikor ui. a hitnek az „igen”-je az életnek az „igen”-jévé válik, amikor az evangélium nem csak az ajkadon él, hanem konkrét cselekedet lesz belőle, akkor már az egész életed Krisztust hirdeti!

Nissai Szent Gergely, a nagy egyházatya mondotta a következőket: „Három elem van, amely megkülönbözteti a keresztyények életét másokétól: a cselekedet, a szó és a gondolat. Ezek közül első a gondo-

lat. A második helyen áll a szó, amely kinyilvánítja szavakkal azt, amit gondolatban megfogalmaztunk. Ezután harmadik helyen van a cselekedet, amely tettekbe önti mindazt, amit elgondoltunk.” Antiochiai Szent Ignác pedig azt mondta egyszer: „Nem elég az, hogy kereszténynek hívnak bennünket, hanem szükséges, hogy valóban azok is legyünk! Jobb kereszténynek lenni anélkül, hogy azt hangoztatnánk, mint azt hangoztatva, kereszténytelen életet élni.” Jó dolog tanítani . . . De aki tanít, az tegye is azt, amit tanít. Az ilyen ember szavával cselekszik, és hallgatásával ismerteti meg magát.

Jézus nagyon egyszerű módon és lényegbevágóan így szólt egy alkalommal: „Nem az, aki mondja, hanem aki cselekszik . . .” Az azután az optimális helyzet, amikor a gondolat, a szó és a cselekedet egyezik. Így nem esik ellenkező végletbe a tisztán külső vallásosság, amely csak szokásos gyakorlatok ismétlése: misehallgatás, jámbor cselekedetek, aszketikus tettek, de amelyeknek gyökere a szívben nem található. Gyökértelenek . . . Arra kell tehát törekedni minden erővel, hogy a hit és a mindennapi élet fedje egymást.

III.

MEGTÉRÉS

„Az ember, aki megtérésre szánja magát, nagy teljesítményt visz végbe. Megalázza magát, vállalja a bűnt, de megbocsátást remél, azaz újrafelvételt az élet teljességébe, amelyet megőriz a szeretet. Nem kell nagy vétket elkövetni ahhoz, hogy az ember megtapasztalja a bűnbánatot . . . Mindegyikünknek szüksége van a napi megtérésre. Mindegyikünk valamilyen bűnnel terheli magát. Mindegyikünk vétkezik a szeretet ellen. A kudarcunk feletti fájdalom, tehát a bűnbánat, mindig nagyobb lendületre indít. Csodálatos, hogy reménytelenül mind mélyebbre süllyedne.” (Luise Rinser)

IV.

SZÜKSÉG VAN-E A HITRE?

A mai természettudományos világnézet idején látszólag nincsen szükség a hitre. Válaszként idézhetjük a Prédikátor könyvének fájdalmas megállapítását: Aki a tudást gyarapítja, a szenvedést is növeli.

(1, 18) Gondoljunk a fának rohanó járművekre, a lezuhanó repülőgépekre, a modern kor pusztító fegyvereire . . . Ez a kép azonban nagyon sötét és negatív – mintha a tudományos haladás ellensége lenne. Aquinói Szent Tamás szavai azonban reflektorként világítanak bele a jövőendő évezredekbe. Íme:

„Az ember rászorul a hitre: nemcsak azért, hogy megismerhesse az értelmét meghaladó dolgokat – ez nem elég indokolás. Az ésszel megismerhető tények is hitre szorulnak. Bizonyítás:

1. A hit által gyorsabban jut az ember az isteni igazságok birtokába. Tudományos igazolnunk kell, hogy van Isten. Ezen kívül Istentől még sok mindent meg kell tudnunk. Mindezen tényekhez sokféle tudást kell szereznünk. Eképpen csak hosszú élettapasztalat után jut az ember Isten ismeretének birtokába.

2. A hit szükségességének második érve az, hogy rajta keresztül általánosabb lesz Isten ismerete. Sokan nem tudnak előbbrejutni a tudományok vonalán. Sokféle akadály áll előttük: a jellem tompasága, másféle elfoglaltság, a földi élet szükségletei, vagy pedig a tudás iránti lustaság. Mindezekből hiányoznék Isten ismerete, ha csak nem tárnák eléjük a hit módján az isteni dolgokat.

3. A harmadik érv a bizonyosság. Az emberi ész nagyon fogatékos az istenes dolgokban. Ennek bizonyossága éppen az, hogy az emberi dolgokat természetes vizsgálódással kutató bölcsek sok mindenben tévedtek, sőt egymással ellentétes módon vélekedtek. Hogy kétségtelen és bizonyos legyen az emberek között Isten ismerete, szükség volt arra, hogy az istenes dolgokat hit módján tárják eléjük. Ezen a módon Isten szól hozzánk, aki nem hazudik.” (Summa: Secunda secundae, II. 4.)

*

A TERMÉSZET ISTENHEZ VEZET

Láttam, Uram a hegyeidet,
s olyan kicsike vagyok én,
Szeretnék nagy lenni, hozzád hasonló,
hogy küszöbödre ülhessek Uram.
Odatenném a szívemet,
de apró szívem hogy tetszene néked?
Roppant hegyeid dobogásában
elvész az ő gyöngye dadogása,

mért nem tudom hát sokkal szebben,
mint a hegyek és mint a füvek,
s ágyam alatt hál meg a bánat:
szívükben szép zöld tüzek égnek,
hogy az elfáradt bogarak mind hazatalálnak,
ha esteledik,
s te nyitott tenyérrel, térdig
csobogó nyugalomban,
ott állsz az útjuk végén –
Meg nem zavarlak, én Uram,
el nézel kis virágaink fölött.”

József Attila: Isten

VI.

HOMOKBA ÍRJAD . . .

A panaszodat, a bánatodat homokba írd!
Ha fáj valami, úgy akárciknek
azt el ne írd.
Homokba írd, a porba írd!
A szíved búja, ha akármilyen nagy,
az embereknek azt el ne mondjad.
A terhedet mindig csak csendben hordjad!

Mások bűnét és gyarlóságát
Homokba írd!
Meg nem értést és támadásokat,
ó, fel ne rójad.
A Mester is csak úgy csinálta ezt,
ám bár várta Őt a nehéz kereszt.
Az asszony bűnét a homokba írta,
Ő elfeledte, s a szél elfújta.

Legyen az szép, szent igazság, –
Mind eltáposás.
S ha vérzik is a szíved érte, –
Megmosolyogják.
Azért, ha égig ér a bánatod,

s ha könnyedet el se sírhatod,
hordoznod kell, mert el kell, hogy bírjad.
Ha nem látják, – hát homokba írd!

Emlékeid, mik idekötnek:
homokba írd!
Mit kölcsönadtál: pénzt, időt, bizalmat,
a porba írd!
Így jóbarátod lesz a fél világ,
bár ínségben éhenhalni hágy.
De biztosan számíthatsz az Urra!
Ezt márványba véd! Ezt ne írd a porba!

Ezen vers szerzője is nevét a homokba írta . . .

VII.

Lenni? vagy nem lenni? – kérdések kérdése!
Melynek nehéz, kétes, szép a megfejtése.
Nagy kérdés, amelyet ha mélyen vizsgálok
Még több mélységeknek mélyére találok.

. . .

Ha most vagyok, látom, mindég is kell lennem:
S ha nem lézlek, csapás volt az élet bennem,
És ha el kell múlnom, mi szükség volt élni?
Egy elveszendőnek miért kell remélni?

. . .

Te, ki által mozgok, nővök és dolgozok,
Eszmélek, ítélek, vágyok, gondolkozok,
Örvendek, búsulok, reménylek és félek,
Te csuda valóság, belém szállott Lélek!
Csokonai Vitéz Mihály:
A lélek hallhatatlanságáról

ÉVKÖZI 27. VASÁRNAP

„MA TEREMJETEK GYÜMÖLCSÖT!”

Olvasmány:
Iz 5, 1–7.

Szentlecke:
Fil 4, 6–9.

Evangelium:
Mt 21, 33–43.

Bevezetés

Isten évszázadokon át vezette és nevelte „választott népét”. És tulajdonképpen mit ért el vele? Talán rossz nevelő volt? Ehhez csatlakozik egy újabb kérdés: Mit ért el az Isten új népével, a keresztényekkel is, amelyet a hajdani zsidókból és pogányokból alkotott magának? Jobb-e a kereszténység, mint a régi Izrael? Mi és hol van a különbség? Nem volna különbség, ha Krisztus, a Fiú nem jött volna el (Mt 21, 37). Most Isten velünk van! Ez azt jelenti, hogy mint közösségnek, mint egyháznak, nagyobb a felelősségünk, mert most minket a szeretet is kötelez! Így mi Istennek mindig adósai maradunk.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Aki a szeretet vallásához tartozónak tudja magát, semmiképpen sem gyűlölködhet. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: a megtorlás, az erőszak szelleme hiányzik-e teljesen gondolkodásunkból?

– *csend* –

Ha a megtorlás és elrettentés hívei vagyunk: Uram, irgalmazz!

Ha a megbocsátásban nem tudunk nagylelkűek lenni: Krisztus, kegyelmezz!

Ha érdekeink szűkítik szeretetünket: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A keresztény ember napi gondjai szinte minden emberrel közösek. Ezen felül még van egy nagy gondja is, mégpedig az, hogyan állja meg helyét a világban, mint Isten meghívottja. „Ne aggódjatok semmi miatt, hanem minden imádságotokban és könyörgéseitekben terjesz-
szétek kéréseketek az Úr elé, hálaadásokkal együtt. Akkor Isten békéje, amely minden értelmet meghalad, megőrzi szíveteket és értel-
meteket Krisztus Jézusban.” (Fil 4, 6–7) De azt is megmondja, mire irányuljon a kérésünk: „Ami igaz és tisztességes, igazságos és ártatlan, kedves és dicséretreméltó, erényes és magasztos . . .”

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A két különböző fiúról szóló példázatot a gonosz szőlőmunkásokról szólól esemény követi. Izaiás szerint (1. olv.) Izrael a szőlő, amelyet pedig maga az Isten ültetett és az mégszem hozott gyümölcsöt. Máté apostol is a szőlőt Isten országához hasonlítja (21, 43). Ez elvételik a gonosz szőlőmunkásoktól és olyan nép kapja meg, amely majd jó termést hoz. A példabeszéd annyira átlátszó, hogy a főpapok és a farizeusok is tüstént felfogták, kiről is van szó (21, 45). Azt ugyanis, hogy Isten elküldte szolgálait, a prófétákat és mindig újra érvényt akart szerezni uralkodói követeléseinek. Végül is saját Fiát küldte, de a szőlő bérlői megölték. Nos, Isten új népet fog magának teremteni: a közvélemény szerint bűnösökből, vámosokból és pogányokból (akik pedig szintén „bűnösök” Gal 2, 15). Az új népre azonban az ítéletnek ugyanaz a normája érvényes, mint a régire: minden a természetén, a gyümölcsön múlik (21, 43). Az „Isten igazságosságát” kell elfogadni, és az Ő akaratát teljesíteni.

II.

Szent Pál a görögországi filippibeli hívekhez így szól: „Semmiért ne aggódjatok, hanem mindenben imádsággal terjesszétek Isten elé kéréseiteket.”

Nekünk, hívő keresztényeknek legyen egészséges öntudatunk! A

kislelkűség, a lemondás, a beletörődés, a rezignáció nem keresztény erény! Semmire sem jók! Inkább megbénítják az örömet, amely Krisztus békéjének legszebb gyümölcse.

Engedjük magunkat megfertőzni attól az örömtől, amely azokat tölti el, akik Jézus követésére szánták el magukat és benne megtalálták igazi békéjüket. Gondoljunk Assissi Szent Ferencre, akinek szerzetes fiait, a magyar nép olyan szépen „barátoknak” nevezi. Most ünnepelte halálának 800 éves évfordulóját az egész keresztény világ.

1. Szent Pállal mondjuk: „Mindent megtehetek Abban, Aki engem megerősít.” A szürke hétköznapiok sem legyenek leviselhetetlenül szürkék. A napi ritmus sokszor ugyanaz. Reggel: felkelés, munka – jól, rosszul. Majd jön a bosszankodás a munkatársakkal, jön a probléma a családban, a gyerekekkel, jön a bajok és betegségek sorozata. De minden napnak vannak apró örömei is. Csak észre kell őket venni. Az öröm és a bánat összetartozik. Ikertestvérek.

Szent Pál is keresztülment mindezen. Öröm és bánat, szorongás és remény, éhség és jólét egyaránt osztályrésze volt.

2. Sokan a szenvedésben megkeserednek, vagy teljesen összetörnek. Ez még nagyobb baj forrása. A jólét sem jelent mindig tartós boldogságot. Váratlanul beköszönt a baj!

Amikor egy beteget meglátogattam, szinte sugárzott az arca, mintha egy pillanatra fájdalmai eltűntek volna. „Semmit sem spóroltam meg – mondta. – De most sokat elviselek.” A halálos ágyon is örült a kapott virágnak. „Jó tudni – mondotta –, hogy nem vagyok egyedül. Így a leghosszabb éjszaka is elviselhetővé válik . . .”

Minden családnak más az életvitele. Egyesek boldog családi életet élnek, mások sok gondban vergődnek. Egyik boldogan megnyugszik hitében, másik tele van kételyekkel, szorongással. Jó hinni, és abban a hitben élni, hogy Krisztus velünk van. Nemcsak az Eucharisztiaiban, hanem szenvedő embertestvéreinkben is . . .

III.

A HÁLÁTLAN DOLGOZÓ

Ha van nemes hivatás, akkor a nevelő hivatása ez. A legszebb funkcióknak az együttese. Megvan benne a pap, a családanya és a tanító hivatása. A régiek azt mondták, hogy a művészetek művészete. Ez aláhúzza a nevelői hivatás szépségét, de annak nehézségeit is. Kiváló

hívadás, de nagyon nehéz . . . Ma különösen nehezebb, mint valaha. Sokszor keserű csalódásokkal jár.

A szőlő-parabola képeiben Izaiás és Máté paralel formában bemutatja nekünk az üdvösségtörténet vázlatát, amelyben Isten türelmes pedagógiája érvényesül. Ő nevelni és üdvözíteni akar minket. Ezzel magyarázhatók a mindig szeretetből fakadó közbelépései. A Biblia ennek a történetét mondja el. De elmondja az ember sajnálatos visszautasításának a történetét is. Az Isten úgy jelenik meg előttünk, mint egy boldogtalan, szerencsétlen nevelő. Megsokszorozza tevékenységét („mit tettem volna még, amit nem tettem meg?”), – de a fiúk nem válaszolnak a meghívásnak, és így feleslegessé, hiábavalóvá válik munkája. Ez a parabola a visszautasított szeretet története is egyben. Tragikus történet ez, amelyben a kiválasztás ellenvetése alakul át. Izraelnek a története ez, amelynek Jézus megadja a prófétai „istönhozzadot”, a búcsút. De ez megismétlődik minden ember lelkében is . . .

Az isteni javaslatokra az ember „nem”-et mondhat. „Jeruzsálem, hányszor akartam összegyűjteni fiaidat, mint a tyúk összegyűjti csibéit szárnya alá, de te nem akartad!” (Mt 23, 37). Az Isten tekintetbe veszi ezt a „nem”-et. Nem vesz erőszakot az ember szabad elhatározásán. De sajnós az ember így elveszíti az életcélját. „Nem”-jét keresztény szóhasználatban bűnnek mondjuk. Ezáltal az ember tette csonka cselekedetté válik, mert a szeretet rendje megszakad. Csalódás ez! Isten részére is, mert olyant várt, ami nem következett be. A szőlőtőről szőlőt várt – ami természetes, és ennek a helyében tulajdonképpen bojtortjánt talált. Az Isten szeretetterve így meghiúsul. De ez az ember részére is károsná válik, mert így nem valósíthatja meg önmagát. S ezáltal egy „elhibázott lény” válik belőle. Minden „nem” végeredményben Isten tervének a megcsonkítása. S az élet muzsikája így nem a partitúra szerint zendül fel. Sok lapot átugrik benne az ember . . . Az épület konstrukciója nem jut el a tetőig, a csúcsig. Sok rész befejezetlen marad . . . Ezáltal elhibázott remekmű, torzó maradunk. A sok „nem” az „igen”-eket megsemmisíti . . .

Nem így volt Krisztusnál. „Ő nem volt igen és nem. Benne nem volt más, csak *igen*” (2 Kor 1, 19–20). Ugyanez mondható az Ő szent Anyjáról. Ő Istennek rendelkezésére bocsátotta magát minden feltétel nélkül, és így az Ige benne megvalósította örök tervét. Isten benne mindent megtett, amit akart. Így lett Ő teljesen sikeres remekmű. Egyedüli valósággal tökéletes ember Krisztus után.

Biztos, hogy mindazt, amit Isten meg tudott tenni az ember megmentésére, megtette, és meg is fogja tenni a jövőben is, de senkit sem üdvözít akarata ellenére. Szent Ágoston szellemesen így fejezi ki: „Aki téged teremtett a te hozzájárulásod nélkül – nem fog üdvözíteni sem hozzájárulásod nélkül!”

Egy középkori jelenetben az ítélet így van ábrázolva: Jézus megmutatja öt szent sebéit. Mintha hallgatagon ezt mondaná: „Mit tettem volna még mást?” És mindez hiábavaló lett volna egy makacs „nem”-mel egészen a világ végéig, amely végeredményben a szeretet végleges bezárása? A Titkos Jelenésekben ezt úgy hívjuk, hogy „második halál”. Ez a pokol . . . Tudjuk Isten szavából, hogy van pokol és lesz pokol! De csak annak részére, aki oda akar menni. S miközben mi zárándokolunk a paradicsom felé, hinnünk kell a pokolban is – abban, hogy a pokolba is kerülhetünk, főleg akkor, ha nem hiszünk. Tegyen ez a gondolat éberekké minket és üdvösségünk érdekében elkötelezetteké! De ebből a tényből kifolyólag ne járjunk a rettenetes atmoszférájában. Tudnunk kell, hogy minden hűtlenségünk ellenére Isten mindig hűséges marad az Ő szeretetervéhez. A mi érdekünkben még egyentlen Fiának sem kegyelmezett és minden szentmisében feláldozza Őt, mint egy mindig új ajándékot. Ez a tény a reménység széles skáláját nyitja meg nekünk. „Isten félelme mindig szükséges, mert minket végtelen bizalomra serkent, sőt kötelez.”

IV.

IMÁDSÁG

(Az ember megkérdezi Istent)

Istenem, ha létezel, Istenem, ha van lelkem:
engedd meg, hogy kiszabadulhassak a térből, hisz
„magadnak teremtettél minket”. . . .

. . . . .

Istenem, ha van lelkem,
lelkem, mely megkérdezi az egész mindenséget,
és sem a hús, sem a bor,
sem a fényűző élet nem elégítheti ki;
ha van lelkem, melynek ilyen követelése vannak:
sohsem adnál néki halhatatlanságot?
Mindig csak önmagában marad,

holott soha meg nem halhat?
Nem adnád meg neki, hogy Téged láthasson,
láthasson a szeretet szemével, mik a lélek szemei?
Látni foglak téged, Istenem és meglátom a hozzámvaló
végtelen szeretetet!
Istenem, ha létezel, Istenem, ha van lelkem:
Minden távolság dacára hiszem azt,
hogy mi egymásért vagyunk!
Istenem, Te tudod, hogy néha szédülés fog el,
a kétség szédülése és parányi értelmem homályban marad.
Istenem, milyen jó nekem, hogy Te nem hagytál engem
csupán értelmem fényére!
Te nem olyan mérnök vagy, aki elindítja a gépezetet
és közben magára hagyja.
Te szólottál hozzám élő Igéddel, ki emberré lett.
Jézus Krisztus, csak szólj: én hallgatni akarok.
„Ne nyugtalankodjék szívetek;
higgyetek az Istenben, énbennem is higgyetek.”
Atyám házában sok lakóhely van,
és én elmegyek, hogy helyet készítsek számotokra.
Ha másképp lenne, én ezt megmondtam volna nektek.
És miután elmentem és helyet készítettem számotokra:
ismét visszajövök és magammal viszlek benneteket azért,
hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek!”
(A „Faites et Saisons” albumából: Ember, ki vagy te?)

V.

A NÉMA ISTEN (1 Kir 19, 9. a. 11–13. a.)

„A tűz után csendes, szelíd zúgás következett. Amikor Illés ezt meghallotta, arcát köpenyébe rejtette . . .” Egykor Isten az elemek tombolásában és a hegyek rengésében szólt, most ennek a csendes órának szelídségében beszél: „Íme, ekkor egy hang jött hozzá és szólt . . .” Az ősatyák Isten dicsőségét kozmikus katasztrófákban tapasztalták meg. Ezek miatt Izrael népe sem ismerte fel azonnal Isten egyedüli voltát. Vajon az Istennek, Akivel a sivatag borzalmaiban találkozott, és Aki azon átvezette, hatalma lenne a mezők és a szántók

félett is? Megadhatja-e a növekedést a földeken és termékennyé teheti-e az asszonyokat? Illés megkapja a felismerést, milyen más rejtőzik Isten kinyilatkoztatott neve mögött. Vajon lehetséges volt-e annak belátása, hogy Istennek mily kevésbé van szüksége az emberre és küzdelmeire, egyáltalán a hatalomra a világon ahhoz, hogy célját elérje? Ha Mózes, a Bírák, Debóra, Sámuel és Illés karddal küzdöttek Istenért – ettől az órától kezdve egy próféta sem fog többé fegyverhez nyúlni. Küzdelmüknek ereje egyedül Isten szava lesz. Az Illésben történt fordulat nagysága Jeremiáson és a szenvedő Isten-szolgáján fog megmutatkozni: Ezentúl tűrés, elviselés, szenvedés és halál lesz az út, amelyen Isten az üdvösséget előbbreviszi és továbbvezeti. (Fritz Leist)

*

Pénzt, egészséget és sikert,
Másoknak Uram, többet adtál,
Nem kezdek érte mégse pert,
És nem mondom, hogy adósom maradtál.

Tudom, és érzem, hogy szeretsz:
Próbáid áldott oltó-kése bennem
Téged szolgál, mert míg szívembe metsz,
Új szépséget teremni sebez engem.

Összeszorítom ajkam, ha nehéz
A kín, mert tudom, tiéd az én harcom,
És győztes távolakba néz
Könnyekkel szépült, orcád-fényű arcom.
(Tóth Árpád: Isten oltó-kése)

ÉVKÖZI 28. VASÁRNAP

A SZERETET BANKETTJE

Olvasmány:
Iz 25, 6–10. a.

Szentlecke:
Fil 4, 12–14; 19–20.

Evangelium:
Mt 22, 1–14.

Bevezetés

Azt szokták mondani, hogy a hétköznapok szürkék. Egyetlen szín, egyetlen ünnep sem szürke. A mai kor embere egyre nehezebben tud igazán szívből ünnepelni. Ehhez szüksége volna néhány olyan kellékre, amely nem kapható a piacon. Ilyen a képzelőerő, a szabadság, a bátorság és mindenekelőtt a közös örövendezés. A szegénység nem akadály, inkább a gazdagság. A fiatal emberek és fiatal keresztények is vágyódnak ünnep után, és ezerszeresen igazuk van. Olyan egyházat akarnak, amely talán szegény és nem rendelkezik földi hatalommal, de kész mindenkivel mindent megosztani. Olyan helyet, ahol látható a közösség minden emberrel. Ez volna aztán az igazi ünnep! Itt a meghívás! Mikor fogjuk követni, ha nem most?

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Valamennyien keményen dolgozunk azért a pénzért, amelyből élünk. A pénzt nem ajándékba kapjuk, hanem a teljesítményünkért. Isten azonban más: Ő nem utólag fizet, hanem elénk jön ajándékozó szeretetével. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: megajándékozottnak érezzük-e magunkat, amikor részt veszünk a szentmisén, – amikor hallgatjuk a szentbeszédet, vagy a szentségekhez járulunk?

– *csend* –

Segíts, hogy tudjunk örülni: Uram, irgalmazz!

Segíts, hogy tudjunk ajándékozni: Krisztus, kegyelmezz!

Segíts, hogy tudjunk hálát adni: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az olvasmány középpontja ez: „Mindent elviselek abban, aki nekem erőt ad” (Fil 4, 13). Mindent: bőséget és szegénységet, szabadságot és rabságot, életet és halált. A fogoly Pál a filippiektől ajándékot kapott és fogadott el, jóllehet vigyázott nagyon, hogy ne legyen senki lekötöztetve. Köszönete az adakozók felé sokkal inkább hála Isten felé, aki nekik az ajándékozás lehetőségének kegyelmét adta. A jövőben is minden szükségést meg fog nekik adni. „Az én Istenem – mondja itt Szent Pál. Ő ugyanis – jobban, mint valaha – egynek tudja magát az „ő” Istenével, és akarja, hogy a filippi keresztények is tudjanak erről a titkáról. (Zsid 13, 5; 2 Kor 12, 9–10; Kol 1, 29)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Máté leírásán kívül egyik evangélium sem hangsúlyozza olyan erőteljesen az ítéletre való várakozást, amely egybe van kötve az Isten akaratának teljesítésével és annak szorgalmazásával. Az ítéleten nem jelent biztonságot az egyházhoz való tartozás, nem jelent biztonságot az ítélet elől.

A királyi menyegzőről szóló példabeszédnek két csúcspontja van: Az első rész végén (22–10) új vendégek meghívása, miután az először meghívottak vonakodtak eljönni . . . A második részben (22, 11–14) az ünnepi ruha nélkül megjelent vendég eltávolítása. A Fiú az, aki a tiszteletére a király, azaz a mennyei Atya ünnepet rendez. Ez a Fiú ugyanaz, akit az előző példabeszédben a szőlőmunkások meggyilkolnak. A király nemcsak a szőlő termésére tart igényt, hanem az ünnepi lakomára is meghív. Annál fájdalmasabb a meghívottak viselkedése, vonakodása. Az ítélet Jeruzsálem pusztulása. Azután sokan mások nyernek meghívást a föld minden népe közül. Hogy hányan lesznek a „meghívottak” közül végül a „választottak”, az az ünnepi ruhán múlik (22, 11–22), amint a szőlőmunkásokról szóló példabeszédben is a termésen (21–43). Tehát azon, hogy valaki megtette-e Isten akaratát vagy sem. (Lk 14, 16–24; Péld 9, 1–6; Mt 8, 11–12; 21, 34–35; Jel 19, 7–9.)

II.

AZ ÉGI LAKOMA

A mai evangélium a menyegzői lakomáról és menyegzős ruháról szól. Ezeket a kifejezéseket a Szentírás gyakran az Isten és a lélek kapcsolatára alkalmazza. Pl. Ozeás prófétánál olvassuk: „És eljegyeztelek magamnak örökre. Eljegyeztelek magamnak jósággal és szeretettel, eljegyeztelek magamnak hűséggel. – Én azt mondom: Népem vagy te, s ő azt mondja: Istenem vagy Te” (Oz 2, 19–24). Szent szövetség létesül az emberi lélek és Isten között. A keresztény életút Istentől – Isten által – Istenhez. A keresztény élet állandó menyegző, mivel állandó eljegyzésben van: evilág és másvilág, föld és ég, ember és Isten.

1. *A mennyei lakoma.* Krisztus jól tudja, hogy az emberek ösdiők óta lakomával, bankettel ünneplik a fontosabb életállomásokat: a keresztelőt, a névnapot, a születésnapot, az esküvőt és egyéb jubileumi évfordulókat. Lakomára, lelki, eucharisztikus mennyei lakomára hívja Ő is az emberi lelkeket. Mindenkit hív. Egyiket a lelkiismeret mardosásával, másokat a siker csillogásával, harmadikat a szenvedés ostorával . . . Türelmes. Tud várni. A hívástól azonban senki sem menekül meg.

Az evangéliumi meghívottak nem akartak megjelenni. Érdekes: Isten még az üdvösség dolgában sem erőszakolja az embert. Szent Ágoston mondja: „Aki téged nélkülöd teremtett, nem fog üdvözíteni nélkülöd.”

Egyesek nem is mentik ki magukat. Egyszerűen negligálják a meghívást. Mennek a dolguk után. Egyik gazdasága, másik üzlete után. Ezek közömbösek. Érzéketlenek a természetfeletti iránt. A napi gondok előbbrevalók. Ezek a „nem érek rá” emberek! Mindig rohannak és mégis állandóan késnek. – Mindig iparkodnak és semmi látszata sincs a munkájuknak. – Mindig el vannak foglalva és semmi számottevőt nem tesznek. Vasárnap nincs egy félórányi idejük, hogy templomba jöjjenek. Nincs a 24 órából egy percük, hogy lelkükkel törődjenek. Lótnak-futnak, rohannak. Befelé ezért sohase néznek. Az isteni hívás szavát elnyomja a zene, a tánc, a rádió, a televízió: az élet ezer zaja.

Egy másik meghívottnak pedig hiányzik a megfelelő menyegzős ruhája: a megszentelő kegyelem. Mi is a menyegzős ruha? – a ruha

külsőleg jelzi az ember állását, társadalmi helyzetét. A katona, a rendőr, a postás, a pap uniformist, egyenruhát visel. Más a ruhája a bányásznak, a motorkerékpárosnak, a szerelőmunkásnak. De még ugyanaz az ember is más-más alkalomra más-más ruhát vesz magára. Más ruhát hord otthon és más ruhában látjuk a munkahelyén. Más ruhában megy a templomba és színházba. Más ruhát ölt temetés alkalmával. A ruha tehát a lélek belső érzületét is jelzi. Ha valaki megfelelő ruha nélkül jelenik meg ünnepélyes helyen, kinézik a társaságból.

A keresztségnél fehér kis ingecske szerepel. – Valamennyien vetünk már részt keresztelőn. Amikor megtörténik a vízzel való leöntés az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében – amely a keresztség szertartásának lényege – a pap égő gyertyát és fehér ruhát ad a megkeresztelt, illetve a keresztszülő kezébe e szavakkal: Fogadd a fehér ruhát, amelyet szeplőtlenül őrizz meg az örök életre . . . A bűnös ember a keresztség révén szeplőtlen, Isten gyermeke lesz . . .

2. A fehér ruha az életúton . . . – Az ősegyházban a megkereszteltek egy hétig a keresztségkor kapott fehér ruhában jártak. És mi? Gyermekkorunkban édesanyánk éber szeme és szíve őrzött bennünket, hogy ezt a fehér ruhát, az erkölcs és jóviselet ruháját szeplőtlenül viseljük . . . Jaj annak az édesanyának, akinek nem szívügye, hogy serdülő fia-lánya hol, merre, hogyan, kivel jár! – Jaj annak az édesanyának, akit önző kényelemszeretete elfásulttá, nemtörődömmé tesz ezen a téren! – És jaj annak a gyermeknek, fiúnak és lánynak is, aki kiszakítja magát az édesanya aggódó tekintete és szerető karjai közül és a maga útját járja . . .

Az életben harc, küzdelem, éberség és bátorság nélkül semmit sem lehet elérni! – A fehér ruha, a fehér blúz, a fehér ing nagyon könnyen szennyeződik. A por, a füst, az erős nap, az eső egyaránt árt neki . . . A lélek kegyelmi fehér ruhája is hamar beszennyeződik. Ezer kísértésnek vagyunk kitéve . . . Jaj, ki tud végig erős maradni? – főleg a mai erkölcsileg gátlástalan világban?

De ha ruhánkra freccsen is az élet sara, vagy magunk hemperegünk bele a sárba, részegségtől és bűntől megittasodva, akkor sem szabad kétségbeesnünk! Szennyes, foltos ruhában ne járjunk soha! Vigyük a tisztítóba, ahol ismét tiszta, hófehér lesz. A bűnbánat könnyeivel és a Megváltó piros vérében, a bűnbánat szentségében ismét tisztára moshatjuk. A Szentírás boldognak mondja azokat, akik nagy

szorongatásból jöttek és megmosták ruhájukat és kifehérítették a Bárány vérében . . . Nem éheznek és nem szomjaznak többé! Nem éri őket többé a nap, sem bármiféle forróság, mert a királyi széken trónoló Bárány lesz pásztoruk, aki az élet vizeinek forrásához vezeti őket. Az Isten letöröl szemükről minden könnyet. Nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajkiáltás és semmi fájdalom sem lesz többé! (Jel 7, 16–17).

A fehér ruha a megszentelő kegyelem: a belépőjegy az örök üdvösségbe. – Lelkünket addig mossuk tisztára, míg nem késő! Vigyázzunk, hogy ne kerüljünk a külső sötétségbe, az örök kárhozatba, amelytől Isten óvjon mindannyiunkat.

III.

A KEGYELEM

Minden lakodalom ünnep. Ünnep a keresztelő, amikor az egyház tagjává leszünk. Ünnep a bérmálás, amikor öntudatos hitvallók lettünk. Ünnep a házasság, az új fészekrakás ünnepe. Az ünnep mindig öröm, vigasság a család és ismerősök részére. Minden életfordulót megünnepel az ember. Jól teszi.

Az Írás a lélek és Isten kapcsolatát sokszor házassággal, eljegyzéssel szemlélteti. – Istentől – Istennel – Istenhez: ez az életútja az embernek.

A ruha: szimbólum. Van hely, ahová kisestélyiben illik menni, és van, ahová nagyestélyi ruhát illik öltöni. „Habitudo facit monachum” – mondják. A katonai uniformis, a papi talár, a szerzetesi és apáca-ruha, mind-mind jelkép . . . A keresztény embernek is van megkülönböztető ruhája: a megszentelő kegyelem . . .

A halálos bűn a fehér ruha eldobása és a hűség felmondása Istennel szemben. A halálos bűnnel eloltjuk azt az égő gyertyát, a hit világító fényét, amelyet keresztelésünk alkalmával adott kezünkbe az egyház.

A meghívottak nem jöttek el a menyegzőre . . . – A meghívás kegyelem, de a meghívás nem elég az üdvösségre. Mindkét kezünkkel meg kell ragadnunk Isten felénk nyújtott kezét! Nem elég, hogy nevünk be van írva a kereszteltek anyakönyvébe. A meghívást el kell fogadnunk! El kell mennünk Istennek a templomba számunkra terített oltárához. Helyettesíteni akarjuk talán magunkat? – Itt nem lehet. Személyesen kell megjelennünk, megújult emberként. A

vagyon védelme nem tarthat vissza teremtő Istenünktől. Az önzés, a kétszínűség, a jobb és nagyobb pozícióra törés, a kitüntetés hajhászása nem szakíthat el minket töviskoszorús Megváltónktól . . .

A terített asztal mindenkit vár . . . Minket is! . . . Ne várjon hiába! Menjünk! Gyakran! Mindennap!

IV.

A BŰNBOCSÁNAT

AZ A KISFIÚ JÁR EL HOZZÁM
MOSTANÁBAN NEVETVE, HOLTAN,
AKI VOLTAM.

ÉDES KÖLYÖK: BETEG, MERENGŐ,
KÖRÜLLENGI, S BABRÁLJA LÁGYAN
SZEGÉNY ÁGYAM.

VÉNÜLŐ ARCOM NÉZI, NÉZI
CSODÁLVA, S KÖNNYÉT EJTI EGYRE
A SZEMEMRE.

S ÉN GYERMEKKÉNT ÉBREDEK SÍRVA
SZÁZSZOR IS EGY BABONÁS ÉJEN
ÚGY, MINT RÉGEN.

(ADY: EGY ISMERŐS KISFIÚ)

V.

A SZERETET LAKOMÁJA

Az egy asztalnál történt együttlétet minden időben a szeretet és barátság gesztusának tekintették. A bankett mindig egy-egy közösségi szellem kifejezője volt. A vendéglátó, ha meghív valakit, akkor megválogatja vendégeit. A szeretetbarátság tehát válogatás révén érvényesül. Ha valaki elfogadja a meghívást, akkor belekerül egy család intimitásába és annak örömeiben részesedik.

Ne lepődjünk meg, hogy Isten a bankettot választotta a közösség külső jeléül, amelyet velünk kíván létesíteni. „Hasonló a mennyek országa egy királyhoz, aki menyegzős bankettet tartott . . . ” De azon sem kell meglepődnünk, ha a reménységünk jövőjét, amelyet Isten nekünk készít az idők végezetével, szintén a lakoma képével világítja meg.

Tudjuk az evangéliumból, hogy Jézus gyakran betért barátai házába, és még gyakrabban felkereste a bűnösök házáat is azért, hogy velük étkezzék. A Jézussal való közös étkezés nem volt akármilyen étkezés, hanem Isten országa eljövételének a jele. Jézus az Ország, és ahová Ő belép, ott jelen van maga az Ország. Az emberi bankett, lakoma ünnepe – amelyen az Istenember részt vesz – mind ezt az értelmet jelképezi. „Ma üdvössége lett e háznak . . . ” – mondta, midőn belépett Zakeus házába. És tudjuk, hogy az Ország és az üdvösség ugyanannak a valóságnak két aspektusa . . . Ahová Jézus belép, odaviszi az Atya irgalmas szeretetét és a bűn feletti győzelmet, a felszabadítást. Mindez véglegesen akkor teljesül be, amikor az utolsó vacsorán Ő felövezi magát és asztalhoz ül, s egyik apostoltól a másikhoz megy és nekik szolgál (Lk 12, 37).

A lakoma kifejezéssel festi le Krisztus a paradicsomot is. Mindez tovább folytatódik az egyházban, a szentmisében és a kegyelem világában. „Íme, az ajtó előtt állok és kopogok. Ha valaki hallja szavamat és kinyitja az ajtót, én hozzá megyek és vele étkezem” (Titk. Jel 3, 20).

A bankett, a lakoma jelképezi tehát egyidőben az egyházat, az Eucharisziát és a végleges Országot, és az ezek közötti benső összefüggést is.

Az egyház nem maga az Ország, hanem olyan hely, ahol az Ország fokozatosan megszületik, napról napra. Híres a vatikáni zsinat meghatározása az egyházzal: „Mint az Istennel való belső egyesülés jele és eszköze, egyben az egész emberi nem egységének is jele és eszköze.” Az egyház közösség, és az ő feladata, hogy mindenkit a szeretet közösségébe meghívjon. Ezt teszi, amikor minden embert meghív asztalához. Az egyházi kommunikációnak, a közösségnek kiváló eszköze az Eucharisztia. Az Eucharisziának az egyházzal való kapcsolatát De Lubach bíboros így határozza meg: „Az egyház, amely létrehozza az Eucharisziát, maga is Eucharisztia, és az Eucharisztia hozza létre az egyházat.” Az egyház ugyanis az eucharisztikus jelben Krisztust jeleníti meg. Ő a titokzatos Testnek a Feje, aki egyesíti magában a tagokat. A Fej és a tagok egy testet alkotnak. Hogyan lehet elképzelni

nagyobb bensőségeséget? „Azzá leszünk, amit magunkhoz veszünk . . . ” – ahogy Szent Ágoston mondotta. „Ha valamennyien Vele egyé leszünk, akkor egymásközt is egyek leszünk.”

Ez az egység az Eucharisztian kívül az életben konkrét gesztusai-
ban is megnyilvánul: „Ha részesülünk az égi kenyérben, miért ne részesednénk a földi kenyérben?” (Didaché)

Miközben itt a földön az egyház folytonosan épül az Eucharisztia-
val, az égi bankett, az égi lakoma felé is irányít bennünket, a Bárány
lakomája felé. Az Eucharisztia ennek jelképe, s valamiképpen előre-
vételezése. Az ősegyház eucharisztikus invokációja így szól: „Marana-
tha . . . jöjj Uram, Jézus”. Ezt az arám szót halljuk nem egy modern
énekben is. Az Úr, a Feltámadott, aki megjelenül az eucharisztikus
közösségben – ugyanaz, mint akit a szentek szemlélnék az égben.
Közöttünk és űközöttük egy a különbség: űk a dicsőség fényében lát-
nak, mi rejtetten a jelek alázatosságában találkozunk vele. De minden
jövetele az utolsó eljövétel előjátéka, és egyben felgyullasztja bennünk
a vágyat, amely ezt az óhajt, kívánságot fejezi ki: „Halálotat hirdet-
jük Urunk, és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz!”

Minden Eucharisztia tehát alapjában véve Krisztus dicsőséges
visszajövetele és szívünkéből Keresztelő Szent János felkiáltása csen-
dül ki: „Szakítsd szét ennek az édes találkozásnak függönyét!”

Kedves Testvérek . . . kérdem: vajon valamennyien a bankett vég-
telen termében fogunk-e majd egykor találkozni? Az Úr már a feltéte-
leket is megnevezte, hogy a banketten résztvehessünk. Ez pedig a
menyegzői ruha. Minket ez a szentpáli kifejezésre emlékeztet: „Krisz-
tust öltöttétek magatokra . . . ” vagyis a feltámadt Krisztus életétől
kell erőt merítenünk és életünket az ű élete szerint kell alakítani. Ez
az egyedüli feltétele az örök bankettre való meghívásnak és az Eucha-
risztia gyümölcsöző vételének, amely az előzőnek csupán előképe,
jele . . .

*

IGENT MONDANI

Uram, félek igent mondani.

Hová vezetsz majd?

Félek üres lapra aláírást adni,

félek az igentől, amely még több igent vonz maga után . . .

Mondj igent gyermekem,
szükségem van rá,
amint szükségem volt Mária beleegyezésére,
hogy e világra jöhessek.
Ott kell lennem munkádnál,
ott családotban.
Mivel az én szemem a látható szem, nem a tiéd.
Az én szavam termékeny, nem a tiéd.
Adj nekem mindent, bízzál rám mindent.
Szükségem van igenedre, hogy földreszálljak.
Szükségem van igenedre, hogy folytassam
a világ megváltását!

Ó Uram, félek kívánságodtól,
de ki képes Neked ellenállni?
Hogy a Te országod jöjjön el, és nem az enyém,
hogy a Te akaratod teljesüljön, és nem az enyém,
segíts kimondani a kért igent,
a beleegyező szót!

(Michel Quoist)

*

Agyó, világi kéj!
Mulandó lét mit ér?
Minden gyönyör szemét,
Ha a halál elért . . .
Száz tőrrel közre fog:
erőm fogy, meghalok,
Irgalmazz, Krisztusunk!
Kincsed hiába van,
nem ment meg az arany.
Gyógyfüved elaszik,
mert minden meghal itt.
. . . . .
A szépség hervatag:
helyén csak ránc marad.

.....

Legyőzni nem tudod:

Köszönts a fátumot!

Örök sors néz le rád:

Csak színpad e világ,

de vár a menny amott!

Erőm fogy, meghalok.

Irgalmazz, Krisztusunk!

Thomas Nash: Agyó, világi kéj

(Ford.: Mészöly Dezső)

Istenség . . .

Nézd csak, tudom, hogy nincsen miben hinnem,
s azt is tudom, hogy el kell innen mennem,
de pattanó szívem feszítve húrnak
dalolni kezdtem ekkor az úrnak.

Annak, kiről nem tudja senki, hol van,
annak, kit nem lelek se most, se holtan.

Bizony, ma már, hogy izmaim lazulnak,
úgy érzem én barátom, hogy a porban,
hol lelkek és göröngyök közt botoltam,
mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak
vendége voltam.

(Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség)

. . . erő, akarat, kétségbeesés,
bűnbánat – hasztalanul ostromolták.

Akkor megnyílik magától az ég,
s egy pici csillag sétál szembe veled,
s olyan közel jön, szépen mosolyogva,
hogy azt hiszed: a tenyeredbe hull.

Akkor – magától – megszűnik a vihar,
akkor – magától – minden elcsitul,
akkor – magától – éled a remény.

Álomfáidnak minden aranyágán
csak úgy magától – friss gyümölcs terem.
Ez a magától: ez a Kegyelem.

(Reményik Sándor: Kegyelem)

ÉVKÖZI 29. VASÁRNAP

VALLÁS ÉS POLITIKA

Olvasmány:
Iz 45, 1. 4–6.

Szentlecke:
1 Tessz. 1, 1–5. b.

Evangelium:
Mt 22, 15–21.

Bevezetés

Krisztus nem magánszemély és az egyház nem egyesület. A kereszt sem áll a csak-személyi, tisztán vallási térben, hanem véglegesen kívül Jeruzsálem falain, mint botrány és ígélet. Éppúgy köze van erkölcsi síkon a politikai-gazdasági élethez, mint az egyes ember személyes döntéséhez. Ahol Jézus üzenete valóban meghallgatásra talál, ott sokszor ellentét, feszültség támad, a társadalmi-gazdasági valósággal szemben. A keresztény ember egyetlen társadalmi renddel sem lehet egyszerűen elégedett. Jól tudja, hogy minden jószándék milyen elégtelen és ideiglenes. Az ebből adódó következtetés nem a tagadás vagy a szembefordulás, hanem a kritikus elemzés és a felelős-teljes közreműködés.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus tanítása eligazít bennünket egy sor fontos kérdésben. Embertársaink nagy többsége azonban meglehetősen tájékozatlan. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: alkalomadtán próbálunk-e szavainkkal segíteni másokat, hogy ők is felismerhessék az igazságot?

Nem hallgatunk-e szégyenlősen, ha észrevesszük, hogy mások tévesen gondolkodnak?

Vesszük-e a fáradságot, hogy őket tapintatosan felvilágosítsuk?

– *csend* –

Mert mi is önelégültek vagyunk: Uram, irgalmazz!

Mert mi sem élünk az igazság szerint: Krisztus, kegyelmezz!

Mert nem teszünk semmit sem azért, hogy mások tisztán lássanak: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A tesszalonikiekhez írt első levelet Szent Pál az 51. évben Korintusból írta, kb. 20 évvel Jézus halála után. Ez a legrégebb levele Szent Pálnak és egyáltalán az újszövetség legrégebb írása.

Pál joggal hálálkodik és csodálkozik. Csupán néhány hetet töltött Tesszalonikiben és hirdette Jézus Krisztus üzenetét. Az ige hitet ébresztett és az Apostol hirtelen elutazása után ez a hit életképesnek bizonyult. Az Isten ereje kezdettől fogva működött ebben a közösségben. Jele ez Pál szerint annak, hogy „választottak vagytok” (1 Tessz 1, 4).

A levél első három fejezete csak emlékezés és hálaadás. Csak a hálás ember fogja fel a kapott kegyelem nagyságát. A hálás emlékezés mutatja meg, milyen legyen a keresztény ember és a keresztény közösség útja (1, 3): a hit cselekedetée, a szeretet erőfeszítésée, a reménységben való állhatatosság és a várákozásée az Úr jövetelére.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Aki Jézust kérdezi, kockázatot vállal, hogy többet fog neki mondani, mint amennyit tudni akart. Kr. u. a 6. évtől kezdve Izraelben a megszálló római hatalom fejadót szedett. Vajon van-e a császárnak joga ezt az adót Izraelben, Isten saját földjén felemelni? A provokatív kérdésben vallási és politikai lázítás rejtőzik. Tehát kétélű: vallási és politikai. Jézus úgy válaszol a kérdésre, amint azt már több ízben tette: nem kijelentéssel, hanem felszólítással: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré – és Istennek, ami az Istené!” Ez csak látszólag két követelés, mivel az egész hangsúly az utolsó részen van. Nem a császár és nem az adó a fontos, hanem az Isten követelése. Az Isten országa nemcsak az ember adományát követeli, hanem magát az egész embert. (Mt 12, 13–17; Lk 20, 20–26; Mk 3, 6; Jer 18, 18; Lk 11, 53, 54; Róm 13, 1–7)

II.

Egy meggyőződéses kereszténytől azt is elvárjuk, hogy példás állampolgár legyen. Hála Istennek, mindinkább ritkábbak azok a személyek, akik a hitből gettót csinálnak, amelybe visszahúzódnak, begubóznak és teljesen érdektelenek a közösséggel, az emberrel szemben, és az ő problémáival szemben. Mindig élesebben észre kell vennünk, hogy a keresztény ember egyszerre két hazának az állampolgára: a földi hazának és az Égnek! Az emberek világának és Isten országának, a polgári közösségnek és a hívők közösségének . . . Kettős állampolgárság!

Jézus Krisztus a mai evangéliumban értékes útmutatást ad erre vonatkozólag híres feleletével: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, – és Istennek, ami az Istené!” Ezáltal kikerüli a farizeusok álnok dilemmáját, amellyel szaván akarták Őt fogni és hálójukba keríteni. Ez a konkrét és realiztikus válasz annyit jelent, hogy egyrészt szükséges a polgári lojalitás az állam iránt, de mindennekeftt szükséges az Istenhez való hűség, aki egyedüli illetékes a személy teljes elkötelezettségére. Nagyfotosságú Jézusnak eme megállapítása különösen akkor, ha figyelembe vesszük, hogy ez egy teoretikus állam területén hangzott el, ahol a vallásos és a civil szféra teljesen összefonódott. Jézus ezzel jelzi, hogy még saját földjén, Izraelben is a vallásos közösség és a politikai közösség független egymástól – vagy mindkettő autonóm.

Kemény harcok dúltak századokon át a „sacerdotium et imperium” vagyis a pápaság és a császárság között, amikor erről a lényeges különállásról megfeledeztek. (Gondoljunk csak VIII. Bonifácra!) A vatikáni zsinat egyháza világosan megmondta (Gaudium et spes, 76.) az igazságot e kérdésről, amiről már Krisztus fényes példát adott. Ő kinyilvánította ugyan az Isten Fiának szuverén szabadságát, de ugyanakkor teljesen beépült korába és népébe. Azt tanította követőinek, hogy teljes szívvel éljék állampolgári feladataikat is. Ebből nyilvánvaló, hogy a vallás és a politika, vagyis mind a kettő ugyanannak az emberiségnek a szolgálatára van, mégpedig egy időben, akár személyes szinten is és társadalmi szinten is. Nem lehet az egyház és az állam viszonyát két párhuzamos vonalhoz hasonlítani, mivel a párhuzamosok csak a végtelenben találkoznak! Jézus egy egészséges együttműködést tételez fel. Ebből születnek meg a „konkordátumok”

az idők folyamán, amelyekben mind a két szerződő fél szuverén jogai és érdekszférái kifejezést nyernek.

Isten országa tehát, amelyet az egyház köteles folytonosan építeni, a konkrét történelemben működik, nem pedig a felhők felett.

Az ószövetségi Olvasmány úgy állítja elénk Cirust, a nagy perzsa birodalom politikai vezetőjét, mint Isten eszközét, aki a zsidókat kiszabadítja. Ez viszont azt jelképezi, hogy az üdvtörténet és a profán történelem nem elválasztható szférák. Tehát alig igazolható egy olyan laikus állam, amely nem ismeri el az egyház létét, de egy olyan egyház sem, amely önmagába zárkózik, mint egy erődítménybe vagy gettóba. Ám ennek az elvnek érvényesülnie kell személyi szinten, az egyéni életben is. A keresztény ember nem feledheti el hitét abban a pillanatban, amikor feladatot vállal polgári vagy politikai területen, pl. iskolában, kultúrában, politikában, vagy a sportban. Ebben a tekintetben lelkiismerete szabja meg a hit és a polgári elkötelezettség szintézisét. Egy emberben nem lehet elképzelni „kettős” személyt – elképzelni egyiket az Ég, másikat a föld részére. Egyet a hétköznapiaknak, másikat pedig az ünnepnapoknak. Azáltal, hogy Istenhez fordulunk, nem fordíthatjuk el tekintetünket az embertől és a közösségtől, attól az embertől, akiért Krisztus a vérét ontotta. A valóságos keresztény helyes álláspontját Don Orion így fejezte ki: „Az emberekben kell szolgálni az Emberfiát!”

A keresztény hit – ha valóban élő hit – akkor segíti a keresztényt abban, hogy magára vegye a saját felelősségét mind az egyházban, mind a polgári közösségben. Az a hit, amely érdektelennek nyilvánítaná magát az emberi problémákkal szemben, nem lenne hiteles.

Az igaz hit kifejleszti a felelősségérzést és odaadást a közjó iránt, főleg akkor, amikor felajánlja az emberek iránti elkötelezettségét lelki „segélynyújtás” kapcsán, amely indítását belülről kapja. Ekkor a hit és a hívő ember kovász lesz a világban, s megkeleszti a „tésztát”. Só lesz, amely megízesíti a szörnyű erőfeszítéseket az ember felszabadítása érdekében.

De a hit és a polgári elkötelezettség szintézisében két végtől kell tartózkodni. Az egyik az, amikor a hitből politikát csinálunk, vagy az egyház küldetését teljesen földi, evilági célokra korlátozzuk. A másik végtel az ún. integralizmus, amely iparkodik a politikát „megkeresztelni” és teljesen azonosítja a hittel, azonosítani kívánja a vallással. Nagyon sürgető szükség tehát az egyházban is, hogy a hívők kellőképpen tájékoztatást kapjanak, hogy keresztény módon kifogástalanul

teljesíthessék kettős feladatukat. A komoly krisztusi hit a polgári elkötelezettség számára igen komoly erőforrás lehet, ha önmagát szabadon kibontakoztathatja.

III.

VI. PÁL PÁPA AZ EGYHÁZRÓL

VI. Pál pápa 1969-ben az egyik kihallgatáson éles szavakkal ítélte el azokat a törekvéseket, amelyek az egyházban mindent meg akarnak változtatni, meg akarnak dönteni és forradalmasítani. „A mai nemzedék egyenesen megmásorosodott az újítás és a megváltoztatás vágyától” – állapította meg a pápa. Ezt haladásnak nevezi és részt vesz benne, sőt erőfeszítéssel és lelkesedéssel dolgozik azon, gyakran minden korlát nélkül: a múlt elfeledve, a hagyomány abbahagyva, a szokások megszüntetve. Sőt még ott is türelmetlenség és nyugtalanság mutatkozik, ahol valamiféle stabilitás vagy valamiféle lassúság bizonyos területeken igyekszik elkerülni vagy fékezni a változást. Általánosságban kívánják a változást, s azt hiszik, hogy az minden esetben szükséges, áldásos és felszabadító. Így folyton forradalomról beszélnek. Ezért merült fel ma minden téren a „contestatio”, a nekitámadás, jóllehet annak sem indoka, sem célja nem jogosult. Újat! Újat! Mindent kérdésessé kell tenni, mindent válságba kell sodorni! Minthogy pedig az ember ma tudatában van mind élete hiányosságainak, mind azoknak a csodálatos lehetőségeknek, amelyekkel új eszközök és létezési formák teremthetők, ezért nem nyugodt többé; örület lesz urrá rajta, megszédülés, néha esztelenség, amely mindent fel akar borítani (ezt jelenti a globális nekitámadás), vakon bízva abban, hogy egy új rend (régi szó ez), egy új világ, egy világosan még nem látható ujjászületés fog elérkezni. Ez az eszme ma általános érzéssé vált, közvéleménnyé, a történelem törvényévé. Ilyen a mai élet. Ennek a globális támadásnak a jogosságát – folytatta a pápa – nem akarja teljesen elvitatni. A megújulás igénye sok okból és bizonyos formák között jogos, sőt kötelesség. A zsinat is a modern embernek és különösen a hívőnek ösztönzést adott arra, hogy törekedjék egy új életre. De a megújulásnál a dolog lényege annak mértékén fordul meg.

VI. Pál pápa a továbbiakban választ adott arra a kérdésre, milyen megújulást kíván a Zsinat. Ez a válasz bonyolult, mert sok olyan szek-

tor van, amelyen a megújulásnak meg kell indulnia. Ez a sokrétűség ürügyül szolgált önkényes intenciókhoz is, amilyen a keresztény élet hozzáalkalmazása a profán és világi szokásokhoz, a vallásnál csak az ember figyelembevétele, a szociológia, mint a teológiai gondolkodás lényeges és meghatározó kritériuma, hirdetése egy vélt és megfoghatatlan „Republica Conciliare” fogalmának stb. Különösen az egyház struktúráiról olyan intenciókkal beszéltek, amelyek nem voltak mindig tudatában azoknak a veszélyeknek, amelyek e struktúrák megváltoztatásából vagy lerombolásából keletkezhetnek.

Figyelemre méltó, hogy sokaknak a megújulás iránti érdeklődése az egyház épülete külső megváltoztatása felé fordult, valamint a protestáns reformáció formáinak és szellemének átvétele felé, ahelyett, hogy amaz első és alapvető megújulás felé fordult volna, amelyet a zsinat óhajtott: az erkölcsi, az egyéni, a belső megújulás felé.

IV.

VESZTESÉG VAGY NYERESÉG?

„Ma az egyház már nem birodalmi egyház vagy államvallás, mint egykor. Nem támaszkodhat semmi egyéb hatalomra és biztosításra, mint küldetésének erejére. Olyan világban áll, amely keresztény múltját mindinkább leveti és formáiban és felfogásában is mindinkább elvilágiasodik. A keresztény eredet idejébe térünk vissza. Az egyháznak ebben az órájában, amely veszteség és nyereség, ütött a keresztény lelkiismeret órája. Ma az egyház nem „tradícióból” és szokásból épül, hanem a keresztény személyiség élő köveiből. Itt és ma a hittel és szeretettel eltelt tagokból lesz Krisztus Testvé. Ez ma a feladata és esélye, ereje és küldetése.” (H. Fries)

*

KRISZTUS, SEGÍTS!

.....

Hallottunk ájtatos, régi faragókat,
kik mindent egyforma türelemmel róttak,
nem törődve, ki mit lát belőle s mit nem:
tudva, hogy mindent lát gazdájuk, az Isten,
Bár ilyenek lennénk mi!

Ugyis csak az Úr lát mindenki szemével,
s ha mit temagadból szégyenkezve nézel,
tudd meg lelkem, s borzadj, mert szemedén által
az Isten is nézi, az Isten is látja!
Krisztus Urunk, segíts meg!

Ó, jaj, hova bújtatsz, te magadnak réme,
amikor magad vagy az Ítéző kéme?!
Struccmód fúr a percek vak fővenye alá
balga fejünk, – s így ér a féligkész Halál,
s akkor mivé leszünk mi?

.....
Ki farag valaha bennünket egészre,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésse,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefűrő?
Szenvedésre lettünk mi.
Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
Ó, hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya,
beállítson majdan szobros csarnokába.
Krisztus Urunk, segíts meg!

Babits Mihály: Psychoanalysis
Christiana

*

Istennek rendszerint azt adjuk, ami a legolcsóbb: üres imáinkat, térdhajtásainkat, pár garasunkat. De a leggazdagabbak akkor leszünk, ha a legkisebbet: önmagunkat adjuk. Uram, ismertél engem és mégis szolgálatodra meghívtál! – Fogadj el olyannak, amilyen vagyok, és tégy olyanná, amilyennek szeretnél engem.

Sailer püspök

Seneca remény-tana:

- Az embernek, míg él, mindent remélnie kell! –
- „Dum spiro, spero”. Amíg élek, remélek!

Prohászka püspök jelmondata

ÉVKÖZI 30. VASÁRNAP

JÉZUS VIZSGÁZTATÁSA

Olvasmány:
Ez 22, 20–26.

Szentlecke:
1 Tessz 1, 5. c.–10.

Evangelium:
Mt 22, 34–40.

Bevezetés

Volt régen olyan idő, amikor a keresztényekre mutatva, így szóltak: Nézzétek, ezek hogy szeretik egymást! Ezeknek a keresztényeknek nem volt a világban sem befolyásos állásuk, sem hatalmuk. Szegények voltak, de hitükből meggyőző erő sugárzott, mert szeretetükben megtapasztalhatóvá lett. A hitnek és a szeretetnek öröme valósítja meg a világban Isten országát.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Elvben mindannyian boldogan élnénk a szeretetben; de amikor a megvalósításra kerül a sor, akadályok merülnek fel. A szeretet gyakorlásában fékeznek, szinte bénítanak bennünket az önérzet érvei, az önzés tilalmai, a káröröm és a közömbösség béklyói. Vizsgáljuk meg a lelkiismeretünket, nem vagyunk-e valójában ilyenek mi is?

Hajlandók vagyunk-e megtagadni mindazt, ami akadályoz bennünket a szeretet gyakorlásában?

– *csend* –

Kapzsiságunk miatt: Uram, irgalmazz!

Szeretetlenségünk miatt: Krisztus, kegyelmezz!

Közömbösségünk miatt: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Aki odafigyel és engedelmeskedik az evangéliumnak, az megtapasztalja Isten örömét (1 Tessz 1, 6). Olyan szabadság birtokába jut,

amelyről eddig sejtelve sem volt. A bálványok, amelyeknek eddig szolgált, egyszerre elhalványulnak és elvesztik hatásukat, mert míg az ember az „igaz, élő Istent” imádja, maga is élő és igaz ember lesz. Csak az élő Isten menti meg és igényli az embert. Ha az ember már nem igényel megmentést, sem megváltást nem vár, akkor számára az Isten „halott Isten”. Hisszük, hogy az élő Isten Jézust holtából feltámasztotta és teljhatalommal felruházva fogja elküldeni, hogy ítéljen és megmentsen. Addig azonban az Istennel szemben ellenséges világban, a keresztyén ember a szenvedés és szorongás, a hit és a remény, és a győzelmes szeretet útját járja.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A törvénytudó azért tesz fel az ószövetségi törvény legfontosabb parancsával kapcsolatosan kérdést Jézusnak, hogy „próbára tegye”, azaz törbecsalja. A rabbik 248 parancsot és 365 tilalmat ismertek. Vajon ezek mind egyenértékűek-e? Vagy van köztük egy, amelyik mindegyiknél fontosabb? Jézus válasza teljesen világos. Azelőtt is világos volt, de mostantól fogva örök időkre belevésődik a tudatba. Az egyik parancs nemcsak a legfontosabb, hanem magában foglalja az összes többi parancsot. Szeretet nélkül egyetlen parancsot sem tudunk igazán teljesíteni. Űresek maradnak; csak a szeretet tölti be azokat. A szeretet parancsa azonban magában foglalja az Isten iránti és a felebaráti szeretetet. Mindkettő az ószövetségben fogalmazódott meg, ám távol egymástól. Jézus szavai és tettei egységbe foglalták azokat. (Mk 12, 28–31; Lk 10, 25–28; MTörv 6, 5; Lev 19, 18; Jn 13, 34–35; Mt 5, 43.)

II.

PARANCS VAGY SZERETET?

Lehet-e vezényszóra szeretni? – Krisztus igéi az örök élet normái. Mindig újra meg újra át kell elmélnedünk. Minden vasárnap Krisztus áll elénk és újból beszél hozzánk.

1. Ma azt kérdi: – „melyik az első parancs a törvényben?”

Isten örök törvényei fizikai és erkölcsi törvények.

a) Isten fizikai törvényei az atomtól angyalokig terjednek. Törvény nélkül káosz, összevisszaság lenne a világ. – A világ fizikai, csillagászati, geológiai, kémiai, biológiai törvényeket követ. A tudomány ezeket a törvényszerűségeket kutatja, több-kevesebb sikerrel. – A világon lévő csodálatos rend és törvényszerűség törvényhozóra, alkotóra, Teremtőre utal.

b) Az Isten erkölcsi törvényeket adott az embernek, a teremtés koronájának a Sínai hegyen. Csupa parancsoló és tiltó törvény. Két kőtáblán tíz parancsolat! . . . Nem az emberi szabadságigény elnyomása ez? Nem kemény kötöttség: a szabadság elrablása ez? Nem bilincs a szabad ember kezén? Hisz a tízparancsolat csupa tilalomfa! – Hamis fefogás! Az ember szabad! Ez a koronája és dicsősége! – De tragédiája is, ha azzal szemben használja, akitől kapta. A szabad ember legszebb szabadsága, ha Isten akaratához alkalmazkodik . . . A Miatyánk-ban ezt monduk: „Legyen meg a Te akaratod! Miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is!” (Mt 6, 10) – Itt a földön! – Mi itt Isten akaratát? – A kánai menyegzőn Mária ezt mondta a szolgáltnak: – „Amit mond (ti. Krisztus), cselekedjétek!” (Jn 2, 6).

A túristának sziklás utakon szükséges a korlát. Ez védi, megmenti, ez tartja a kötelet, amellyel megköti magát, hogy a mélységbe ne zuhanjon. Elveszi tehát szabadságát?

Az Ésti Hírlap 1960. okt. 2-i számában írt Brigitte Bardot-ról, a híres francia filmszínésznőről. Nagy adag altatót vett be. Egyik karján felvágta ereit 26. születésnapján. – A színésznő botrányosan feslett életet élt. Első férjétől elvált. Utána jött a lovagok hada. Majd újra férjhez ment. Azután jöttek újabb filmszínészek. Váltogatta barátait, mint más a fehéreneműjét. És a vége? . . . Látjuk!

A pannonhalmi bencés főmonostor nagy ebédlőjében szép freskót láthatunk. A kép többek között nagy hordó bort ábrázol, amelyről az abroncs lehullt. A bor folyik szét a földön. A kép felirata: Libertate perii! – Tönkrement a szabadságtól. Kiszabadult az abroncs ölelő, összetartó karjai közül. Eredmény? . . . Látjuk!

Így van ez akkor is, ha az élet hordójáról leverjük a tízparancsolat abroncsait a szabadság ürügye alatt. Az erkölcsi értékek édes bora kifolyik belőle. Mit tegyünk hát! Vissza az abroncsokat a hordóra! Addig, míg nem késő!

2. A főparancs magában foglalja a felebaráti szeretetet is. Olyan ez, mint a nap kétféle sugara. A szeretet törvényében minden más tör-

vény benne van. Szent Ágoston mondja: „Ama et fac quod vis!” – Szeress és tedd, amit akarsz! Mert az istenszeretetet és a felebaráti szeretetet csak jót tehet.

III.

MELYIK A LEGFŐBB PARANCSOLAT?

A mai evangéliumban egy törvénytudó kérdi: „Mester, melyik az első és legnagyobb parancsolat?” – A Mester ezekkel a szívbemarkoló szavakkal válaszol: „Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből!” (Mt 22, 36). Amit az Üdvözítő mond, az az emberi szív sugallata is évezredek óta, amióta az ember törekedett – sokszor talán téves úton is – az Isten kedvében járni.

Sajnos, milyen sok ember az isteni szeretet tüze mellett is jéghideg. Szemük előtt világít az isteni szeretet és mégis oly sötét a lelkük! Milyen nagy Isten szeretete – és mily kicsiny is az ember szeretete! – Isten szeretete végtelen, mint a tenger, amelyben fürödnek népek és nemzetek. Isten szeretete nagy, mint a legmagasabb hegy, amelynek üde levegőjét szívják, akik felemelkednek a magasságba. Isten szeretete mély, mint a legmélyebb kincsesbánya, amelynek kimeríthetetlen gazdagságából élnek a földön küzködő emberek.

Isten szeretetét megmutatja földi áldásával. Szereti *testünket*. Hiszen Istennek köszönjük létünket és életünket. „Tudjátok meg, Isten az Úr! Ő alkotott minket, az övéi vagyunk” (Zsolt 99, 3).

De Isten nemcsak megteremtett bennünket, hanem mindegyikünk mellé földi utunk idejére őrzőangyalt adott, hogy megóvjon minden veszedelemtől és bűntől és átsegítsen az örök életre. Istennek köszönhetjük a mindennapi ételt és italt. Hány ember, egész nemzetek nélkülöznek, s nekünk mindenünk megvan . . . Istennek köszönhetjük egészségünket. Hány fiatal sínylődik betegségben, nyomorultan – mi pedig egészségesek vagyunk . . . Földi értelemben is érvényes: Ő ember, mid van, amit nem kaptál! Ha pedig kaptad, mit kérkedsz vele? (1 Kor 4, 7)

Isten az ember *lelkét* még sokkal jobban szereti. Isten teremtette közvetlenül lelkünket. Ezt a kicsiny szellemi világot, amely azonban végtelen. Lelkünket, amellyel fel tudunk emelkedni a mulandóság

fölé. Lelkünket, amellyel mérhetetlenül magasabbra emelkedünk a többi teremtmény fölé.

De ez az emberi lélek – sajnos – a bűn sarába esett, beszennyeződött. – Maga Isten jött le és szenvedett, csak hogy ezt a lelket, az örök élet zálogát megváltsa és így az embert a mennyországba juttassa.

Megszentel bennünket most is a szentségek által. A keresztségben az egyház tagjává teszi, a bérmlálásban az egyház bátor harcos katonájává avat, az Oltáriszentségben lelkünket táplálja, a bűnbánat szentségében lelkünket fehérre mossa, a házasságban erőt és türelmet ad a terhek elviselésére, a betegek szentségében megerősít az utolsó nagy útra.

Mit adhatott volna nagyobbat Isten, minthogy Lelkét öntötte ki az emberi életre? A Szentlélek templomává, misztikus Testének tagjaivá tett bennünket. Fiai közé emelt fel, azért kiálthatjuk: Atyám! – Országát a mi országunkká, koronáját a mi koronánkká tette.

De áldó kezét Isten sokszor visszatartja, ha megfélemlítünk Róla. Azonban, ha a tékozló fiúval mondjuk: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és te ellened. Arra, hogy fiadnak nevezd, már nem vagyok méltó, csak béreid közé fogadj be” (Lk 15, 18) – akkor ismét megkönyörül.

Szent János három szót ír az isteni szeretetről, amelyet az évezredek soha sem fognak kimeríteni: „*Deus charitas est!*” – Isten a szeretet! (1 Jn 4, 8)

Az ember szeretete mégis mily kicsiny! Milyen keveset gondolunk Istenre, pedig akit vagy amit szeret az ember, arra gyakran gondol. – Mily sokszor gondol hű barát jó barátjára, ha távol van is. Mily sokszor gondol a gyermek szüleire, ha meghaltak is. Mily gyakran, szinte állandóan gondol jegyes jegyesére. Mily gyakran gondol a pénzsóvár ember vagyónára: annak él. Mily gyakran gondol ételre, italra az, aki szeret mulatozni. – Gondolunk szórakozásra, utazásra, ruhára . . . mindenre, – csak Istenre nem. Pedig Ő a mi legjobb barátunk! Mindenre ügyelünk, csak Istenre nem, pedig Ő a mennyei Atyánk. Mindenre figyelünk, csak Istenre nem, pedig Ő lelkünk Jegyese. Mindenre gondolunk, csak Istenre nem, pedig Ő ételünk és italunk az Oltáriszentségben. – Reggel, felkeléskor minden eszünkbe jut. Csak az nem, hogy keresztet kellene vetni és Istennek ajánlani napi gondjainkat. Egész nap rengeteg aggodalom és gond gyötör, de Istentől elfelejtünk segítséget kérni. Esténként megcsináljuk magunknak a napi mérleget – csak Istennek felejtünk el róla beszámolni.

Figyeljük meg magunkat! Mennyit beszélünk arról, amit szere-

tünk, egymás között, műhelyben, gyárban, üzletben. Beszélünk sokat a nyárról, a politikáról, a háborúról és békéről, mások hibáiról, az okatlan pletykáról, a divatról, és sok-sok hiábavalóságról. De milyen ritkán beszélnek az emberek egymás között Istenről! Az isteni gondviselésről, amelyet csak a vakok nem éreznek szembetűnő módon, nem beszélnek soha. Pedig a szív bőségéből szól a száj! A mi szívünkéből kihalt talán az élő Isten? Nem szeretném hinni! Az igazi szeretet cselekedetekben nyilvánul meg. A szeretet kész áldozatokat hozni. Ilyen áldozat, ha a világot elhagyjuk Jézusért. Ha elkerüljük a bűnre vezető alkalmakat, bár sokszor nagyon nehéz. „Ha jobb szemed megbotránkoztat téged, vágd ki azt!” (Mt 5, 29) – mondja az Üdvözítő . . .

A legtöbb embernek fogalma sincs arról, hogy áldozathozás nélkül nem lesz belőle soha rendes, becsületes ember. A legtöbb ember ott ül a bűn pocsolójában. Eszébe sem jut, hogy önmegtagadással kijöjjön onnan. Ott olyan kényelmes! . . . Behálózza őt, mint pókháló a beléje repült rovarokat – a rendetlen önszeretet és a teremtmények rendetlen szeretete . . .

„Ha szerettek engem – mondta Krisztus – tartásatok meg parancsaimat!” (Jn 14, 15) Ó, ha a világban szétnézünk, mily szomorú látványt nyújt Isten parancsainak semmibevévése! Igaz, vannak rendes, becsületes emberek, akik hűséggel kitartanak Isten parancsai mellett. De jaj, sokkal többen vannak, akik aggódnak becsületükért, vagyonukért, gyermekükért és minden másért – de egyáltalán nem aggódnak saját halhatatlan lelkük örök sorsáért! – Istent akkor szeretjük, ha halálos bűnt soha el nem követünk. Isten szeretetének különböző fokozatai vannak: Feltétlenül elkerülünk minden halálos bűnt. – Elhagyjuk a könnyelmű, bocsánatos bűnöket. – Lehetőleg mindent tökéletesen teszünk. – Szeretetből dolgozunk. Viseljük az élet terhet. Szeretetből szenvedünk. – Törekszünk Istennel minél bensőségesebben egyesülni.

Az utolsó ítéleten látjuk majd Isten végtelen szeretetét és a mi piciny, önző szeretetünket. „Szeretet az Isten!” (1 Jn 4, 8) És kérdőre von: „Hogyan értékelted az én szeretetemet? Megtartottad-e parancsaimat? Micsoda tanújelét adtad szeretetednek?” – Ó, mily megrázó lesz ez!

Könnyítsük meg ítéletünket már most: véssük szívünkbe jól – „Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szívedből” (Mt 22, 37) . . .

IV.

Isten és a felebarát szeretete egyetlen szeretet. Ki kételkedik abban, hogy a szeretet a legszebb és a legnagyobb dolog? Már emberi szinten is az örömmek a legnagyobb forrása. De mi lesz a szeretetből akkor, ha Isten azt fényével és kegyelmével átalakítja? Ez az, amit a mai liturgia megmutat. Azt mondja mindenekelőtt nekünk, hogy a szeretet Istentől jön, mert őbenne van forrása. Azért igazában a szeretetből csak egy van, és a szeretetnek is a tárgya csak egyetlen.

Jézus – úgy látszik – két parancsról beszél, de ezeket hasonlóknak mondja egymáshoz. E hasonlat mégis azt hangsúlyozza, hogy a kettő között nagyon erős a kapcsolat. Olyannyira, hogy az egyik a másik nélkül nem létezhet. Krisztusban az ember és az Isten – nemde – ugyanazok?

Nincs igazi felebaráti szeretet Isten szeretete nélkül. A hit fényénél ez világos. A mennyei Atya mindenekfelett van. Az Ő kiküszöbölése azért, hogy a testvérhez menjünk – ellene mondana az evangélium szellemének. Az Isten-szeretet visszautasítása szegényessé tenné az ember isteni dimenzióját. Márpedig ez adja neki a teljességet. Ezt Szent Ágoston így fejezi ki: „Hogyan lehet szeretni a felebarátot maga a Szeretet, vagyis Isten nélkül? Igaz, hogy enélkül is lehetséges a filantrópiának bizonyos formája, az odaadásnak az embertestvérek iránti képessége, de itt mégis hiányzik egy utolsó realitás, amely a szeretetet rendez, irányítja és szabályozza. Azért felmerül a kérdés, hogy miért kell szeretni?”

Egyesek azt mondják, pl. egy jobb világért érdemes küzdeni vagy egy emberibb életért. De ekkor ismét más kérdés vetődik fel: Elég lesz-e az ahhoz, hogy a teljes elkötelezettséget és olyan szeretetet biztosítson, amely heroizmusra, hősiességre is képes? Elképzelhető egy olyan nagylelkűség, amely önmagáról megfeledkezve, olyan szolgálatra vállalkozzék, amelyet nem árnyékol be az önzés? Lehetséges-e egy olyan ember, aki egészen önzetlenül másokért áldozza fel magát, ha magatartása Istent visszautasítja?

Minden hiteles, vagyis önzetlen szeretetben ott él valami az Istenből, akkor is, ha nem gondolunk arra, hogy Ő ott van, hogy létezik. A szeretet annyira isteni, hogy mindenütt kitapintható egy szikrája, ahol Isten él, akkor is, ha ezt nem vesszük észre.

De nincsen Isten-szeretet sem felebaráti szeretet nélkül! Más szóval: Isten-szeretet nem létezik felebaráti szeretet nélkül. Hisszük és

valljuk, hogy mindenki Krisztusnak a tagja és a mennyei Atya végtelen tetszésének tárgya. Ám nem lehet a fejet elválasztani a tagoktól! Vannak szentírási szövegek, amelyek ezt nagyon hangsúlyozzák, és főleg Szent János első levele szinte teljességében. „Aki azt állítja, hogy szereti az Istent, és testvérét gyűlöli – az hazug ember” – mondja az Apostol. Az ilyen ember a valóságban nem tartozik Krisztushoz. A felebarát bizonyos értelemben Krisztusnak a „szentsége”. Az, amit a felebarátnak teszünk, azt Őneki tesszük és ennek mértéke szerint részesülünk az utolsó ítéletben életünk estéjén. Az igazi szeretet nem szavakban, hanem konkrét cselekedetekben nyilvánul meg. Még egy pohár víz sem marad viszonzás nélkül. Ez olyan szeretet, amely mindent megbocsát, mindent hisz, mindent remél, mindent elvisel . . . – amint Szent Pál mondja az első korintusi levélben (13. fejezet).

A parancs akkor is egyetlen, ha elsősorban a felebarátot szeretjük az Isten-szeretet által. Ez a kifejezés ma divatos, de gyakran félreérthető. Nem jelenti ez azt, hogy csak a felebaráton keresztül jutunk egyedül az Istenhez. Azt mondotta egyszer egy beteg az ápolónővének: „Az Ön részére egy ugródeszka vagyok, hogy az égbe jusson. Ön nem érdekli a zsámoly, amikor használja.” Nem igaz, a testvért, a felebarátot önmagáért szeretjük, szelídséggel, Krisztus szellemében (Fil 1, 7–8). Mintha egyedül lenne a világon. Olyan emberi arc, akivel érdeklődéssel, odaadással beszélek, nem pedig csak egy halvány árnyék, amely mögött erőlködök felismerni Krisztus arcát. De mivel Krisztus és ő egyetlen dolgot alkotnak, ha őt szeretem, akkor Krisztust szeretem. Ez tárgyi elem, amelyet igazában csak a hit által értek meg, s amely azért nem teszi elvonttá az én emberi kapcsolatomat. „A hívő ember nem olyan álszent, aki senkit sem szeretve azt hiszi, hogy Istent szereti.” (Péguy)

A Szentlecke egy példát is mutat nekünk a tesszalónikai közösség életéből, amely a megtérésnek a modellje, a hitnek és az örömnak a modellje. „Úgy legyetek minden hívőnek mintája, amint én vagyok Macedóniában és Achajában – mondja Szent Pál. Ha Istent és a felebarátot egyazon szeretettel szeretjük, minden más már ennek a következménye lesz. Szent Ágoston azt mondja: „Ama et fac quod vis” – szeress és cselekedj úgy, ahogy akarsz . . . vagy: Tedd azt, amit akarsz . . . Milyen jó lenne, ha ugyanezt el lehetne mondani minden egyházközösségről . . .

V.
SZERETET A GYAKORLATBAN

1. „A szeretet türelmes, a szeretet jóságos,
a szeretet nem féltékeny,
nem kérkedik, nem gőgösködik,
nem tapintatlan, nem keresi a magáét,
haragra nem gerjed, a rosszat föl nem rója,
nem örül a gonoszságnak,
de együtt örül az igazsággal.
Mindent eltűr, mindent elhisz,
mindent remél, mindent elvisel,
A szeretet soha el nem múlik.”
(1 Kor 13, 4–8.)

2. Magadnak maradsz maholnap, oly magad,
s úgy hullnak el mellőled a barátok,
hogy az élőknél közelebb találd
magadhoz néha már a holtakat,
kik némán őrzik lent a holt nyarak
közös reményét, míg te zord magányod
rideg telében meddően múlni látod
a napokat, havakat, holdakat: –
rabságod őre lassankint belátod,
hogy magad helyett az egész világot
kell szeretned, s csak úgy leszel szabad,
ha egy helyett milliók rabja vagy,
s elveszve bennük önkéntes halálad
áldozata lesz a föltámadásod.

(Rónay György: Hat vers a Korintusiakhoz, 2)

3. Istenem!
Szeretlek, anélkül, hogy tudnám, ki vagy.
Szeretlek: nem szólomgat téged az az ember, aki nem szeret.
Istenem, szeretlek.
Nem igen tudom, mit mondok ezzel,
azt sem igen tudom, mit élek meg.
De amit megélek, azt kimondom, és ez nem más, mint:
Szeretlek Téged,

Istenem, szeretlek.
Igaz, hogy nem tudok szeretni.
De szegény szeretetemmel is akarlak szeretni.
Istenem, szeretlek.
Te tudod azt, hogy úgy szeresselek, ahogy senki más.
Úgy szerethetem a másikat, ahogy Te magad szeretted.
Íme, a másik közelebb van hozzám, mint én önmagamhoz.
Szeretem a Másikat: íme, jelen van az Isten.
(Pierre Talc, francia pap)

*

– Ki kell menni a zárt környezetből. És jelen lenni mindenütt, ahol emberek vannak. Mindenütt, ahol azon fáradsz, hogy boldogítsák az embereket!

XII. Pius pápa

*

– A Szeretetnek két szárnya van.
– A Jobb szárny az Isten szeretete.
– A Bal szárny a felebarát szeretete.
– Az Isten szeretete egymagában nem elégséges a felebaráti szeretet nélkül. Sem a felebaráti szeretet Isten szeretete nélkül.

Sz. Bernát

*

Ne féljete az emberek bűneitől. Szeressétek az embert a bűneiben is, mert ez közelíti meg az isteni szeretetet és ez a legnagyobb földi szeretet.

Ne csak véletlen pillanatokban, hanem örökké kell szeretni. A földön ha nem volna előttünk Krisztus drága képe, végképp elvesznénk tévelygéseinkben, mint az özönvízben.

Dosztojevszkij: Karamazov testvérek

ÉVKÖZI 31. VASÁRNAP

KÉTSZÍNŰSÉG VAGY KÉPMUTATÁS

Olvasmány:
Mal 1, 14. b.–2.
2. b. 8–10.

Szentlecke:
1 Tessz 2, 7. b.–9. 13.

Evangelium:
Mt 23, 1–12.

Bevezetés

A mai nyelvhasználatban gyakran fordul elő az autentikus (szavahihető), hiteles szó. Talán éppen azért, mert a valóságban ritka ez a tulajdonság. Mindenki a maga szerepét játssza. Az egyik nagyban, a másik kicsiben, ki hogyan tudja: a politikusok, az írók, a művészek, a költők stb. Mindegyik azt állítja, hogy amit mond, az igaz. Amit cselekszik, az jó. Vannak, akik maguk is hisznek ebben. És vannak, akiknél ez igaz is.

Jézus elnézi a kis emberek kis hibáit. Ám aki az Isten vagy a nép nevében lép fel és kegyes beszédek tart, de nem érzi át, hogy ránézve is kötelező, amit mond, arra igen szigorú ítélet vár (Mk 12, 40).

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! A farizeusok nem szavakkal tanítanak, hanem tettekkel. Olyan tettekkel, amelyekből hiányzik a szeretet.

Tegyük fel önmagunknak a kérdést: a „szokásoknak” engedve nem kényszerítettük-e rá másokra a mi hamisságunkat?

Nem volt-e képmutató üres udvariaskodásunk?

Látszólagos vendégmarasztalásunk?

Az adott és kapott ajándékok értékének a számíttatása?

Nem volt-e megtévesztő az öltözködésünk és nagyozásunk?

- *csend*

Mert formaságokkal helyettesítettük a szeretetet: Uram, irgalmazd!

Mert az igazság a mi szánkban ellenszenvessé válik: Krisztus, kegyelmezz!

Mert szükségtelenül terhére vagyunk másoknak: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az Isten igéjét emberek hirdetik. Hogyan lehet azt mégis mint Istentől származó igét felismerni? Hogyan hallhatja az ember Isten hangját abból kicsendülni? Erre a Zsidókhoz írt levél válaszolhatja (Zsid 4, 12), mely szerint maga az ige, a szentírás szó élő és lenyűgöző, hatásos, mely szétválaszt lelket és szellemet. Az első Tesszalonikai-levél is ismeri az elfogadott ige hatásos voltát (2, 13). Nagyrészt az ige közlőjétől függ azonban, hogy az Isten igéjét felismerik és elfogadják-e.

Szent Pál éjjel-nappal dolgozott. Nappal, mint sátokezdő kereste meg a kenyerét. Az esti és éjszakai órákban pedig prédikált. A miszionárius szava, igehirdetése bizony komoly munka, és munkája akkor válik igehirdetéssé, ha nem kényszerből, hanem engedelmes szolgálatból történik (1 Kor 3, 2; Gal 4, 19; 2, 20; 1 Tessz 4, 11).

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

A „hegyibeszédben” Jézus a valódi igazságosságot hirdette meg és a boldogságokat sorolja fel. A 23. fejezetben leszámol a hamis igazságokkal és hétszeres jaj-kiáltással fejezi be (23, 13–16).

A mai szakasz az írástudók és farizeusok ellen emelt vádakot tartalmazza (23, 1–7). Ezekhez kapcsolódnak a tanítványokat érintő szabályok (23, 8–12). A leglényegesebb vád a farizeusok ellen a „képmutatás”, mivel tanításuk és cselekedeteik között kiáltó az ellentét. A „képmutatás” szó a színházi nyelvből származik. A „képmutató” ott a színész, aki szerepét játssza. Ugyanezt teszi a farizeus is. Álarc mögé rejtőzik, szerepet játszik. Színleli valóságos énjét, gondolkodását és szándékát Isten és emberek előtt, sőt alighanem saját maga előtt is. Jézus idejében bizonyára akadtak olyan farizeusok, akik komolyan és őszintén gondolkodtak – Jézus vádjai és jajkiáltásai azonban nemcsak kortársainak szólnak, hanem egyszer s mindenkorra rákényszerít akart mutatni

a hamis jámborságra. (Lk 11, 46; Mk 12, 38–39; Lk 11, 43; 20, 46; 14, 11; 18, 14; Mt 5, 1–10; 1–8, 16–18; 2 Tim 3, 2–5; Jn 17, 17; Mt 6, 22, 23.)

II.

SZAVAK ÉS TETTEK

Sokat beszélnek a „tekintély kríziséről”. Azért van ez, mert következményei szemünk előtt játszódnak le és gyakran drámai jelleget öltenek. De mi ennek az oka? Mindenesetre több oka van . . . de egy bizonyára a középpontban foglal helyet, amelyet egy konferencián egy püspök így fejezett ki: „Én az ifjúság pártján állok.” Az ifjúság elégedetlenségének és ellenkezésének elsőrendű oka: a felnőttek következetlen magatartása és képmutatása. Ki vonná ezt kétségbe? Aki nevelői hivatással van megbízva, aki erkölcsi elvekre hivatkozik – ne elégedjék meg az elméleti ismeretekkel. A nevelő mindenekelőtt teremtsen egységet aközött, amit tanít és amint él. Különböző magatartása súlyosan kompromittálni fogja őt a fiatalok előtt, és ez az árnyék tanítására is kiterjed. Nemcsak a papokról van itt szó, hanem a szülőkről, a nevelőkről, a köztisztviselőkről, a politikusokról is . . .

A mai evangéliumban Jézus joggal ostromozza a farizeusokat magatartásukért. „Amit hirdetnek, nem cselekszik” . . . Ez súlyos következetlenség! Azért tesznek eleget külső előírásoknak, hogy mások lássák – ez pedig képmutatás, amelyben a látszat a valóságot elferdíti, meghamisítja.

Jézus eme figyelmeztetései mindig időszerűek, mivel már Szent Jeromos – nem alaptalanul – mondotta a maga korában: „Jaj nekünk, akik a farizeusok minden bűnét átörököltük!” Nem vonatkozik ez mireánk is?

E furcsa kettősség legyőzése végett tekintetünket Istenhez kell irányítanunk. Isten mindig úgy cselekszik, amint beszél. Azt teszi, amit mond. A héberben egyetlen kifejezés van: a „dabar” szó szolgál mind a szó, mind az esemény kifejezésére.

Isten megtartja ígéreteit évtizedeken és nemzedékeken át. Amikor azt mondja: „Legyen világosság!” – a fény létrejött. Viszont az embernél a szó és a tett sokszor messzire esik egymástól. Az Isten részére azonban nincsen különbség, mivel szó és cselekvés nála egyetlen dolog!

Amikor Isten Jézusban hozzánk jön, hogy megmutassa magát, nem beszéddel kezdi, hanem cselekedettel, amint az evangélium mondja: „Cselekedni kezdett és tanítani”. . . . Az evangélium struktúrája azt mutatja – Máténál különösen –, hogy a Jézus-beszédek már a tetteknek a kommentárjai, értelmezései. Jézus tehát joggal mondhatja magáról: „Tanuljatok tőlem . . .” Az igazi keresztyény valóban követi Jézus csúcsait, utána megy, követi Őt, mielőtt még elfogadná tanítását. Egyébként a tanítás summája nem más, mint maga Krisztusnak élő isteni Személye.

Az egyházban tehát mindnyájunknak, de különösen a felelős vezetőknél arra kell törekedniük, hogy szintézist, összhangot teremtsenek az orthodoxia és az orthopraxis, vagyis az elmélet és a gyakorlat között – amint most divatos a két görög szó használata. Vagyis egyenlőségjelet kell tenni az élet és az evangélium között. Az élet és az evangélium közötti azonosságot életszentségnek is nevezzük. A II. Vatikáni Zsinat azt mondja, hogy Isten népének minden tagja hivatva van az életszentségre, nemcsak a papok és a szerzetesek!

Ha nincs a kettő között összhang, akkor bűn keletkezik. Ezzel az ember szándékosan egy olyan erkölcsi szabály, norma ellen cselekszik, amelyet jónak ismer el, és elfogad.

Íme, milyen igaz, hogy mily fáradtságos, nehéz dolog kiküszöbölni teljesen az életből a bűnt! Innen a következetlenség, a folytonos gyengeség minden emberben, ami alól még Péter sem volt kivétel. Nem is szólva Dávidról és Salamonról . . . Nyugodtan mondhatjuk tehát, hogy még a szentek sem tudtak minden következetlenséget kikerülni. De nagy érdemük – és ezért lettek szentek – mert tudtak minden nap újra kezdeni.

Az, amit Jézus mond, olyan következetlenség, amely behálózza az élet minden területét, és életstílussá vált. Azért a farizeusok képmutatása legyen intő példa mindnyájunk számára. – Sokszor magunk sem vesszük észre, hogy mást gondolunk, másképpen beszélünk, és ismét másként cselekszünk. Nem furcsa ez?!

Egyik ismerősöm szellemesen állapította meg egyik barátjáról: „Meggyőződés nélkül beszél és cselekszik. Fantáziája nagyon élénk. Már maga sem érzékeli, mikor mond igazat – de a pénzt sem érzékeli már, mert annyija van belőle . . .” Éppen ezért szükséges, hogy az egyház az állandó megtérés (semper reformanda) állapotában legyen. Krisztus felé hálad és folytonosan arra törekszik, hogy eltüntes-

sen arcáról minden szeplőt és ráncot, hogy ragyogó legyen a Jegyes szeme előtt, sőt arcának hűséges visszfénye legyen.

Minden keresztény embernek kötelessége belekapcsolódnia ebbe az előre mutató mozgásba. Ez a magatartás alázatossá tesz és nem akadályozza meg, hogy az evangélium hiteles hirdetői legyünk akkor is, ha nem éltük át azt tökéletesen.

Amikor a hívek igényesek a papjaikkal szemben, és számonkérik tőlünk, hogy életükkel hirdessék az evangéliumot, alapjában véve nem tévednek . . . Ezzel olyan lelkületet követelnek, amilyent maguk is értelmesen elfogadhatnak. De a hívek ne legyenek a papokkal szemben támasztott követeléseikben igazságtalanok, hanem megértést tanúsítanak. Ismerjék el a jó papok hűséges szolgálatát is, ne csak a gyengék hibáit hánytorgassák . . . emlékezzenek arra, amit egy szent mondott: „Minden egyházközségnek olyan papja van, amilyent megérdemel!”

III.

AZ EGYHÁZ ARCA A II. VATIKÁNI ZSINAT UTÁN

XXIII. János pápa az aggiornamentot tűzte a II. Vatikáni Zsinat (1962–1965) zászlajára. Ezt az olasz szót szinte a világ minden nyelve olaszul hozta, amelyet nehezen lehet lefordítani más nyelvre. A magyar „korszerűsítés” csak halvány sejtetése az eredeti mondani-valónak.

Még emlékezetes előttünk, hogy az idős pápa az „ablaknyitás” szükségességével indokolta a Zsinatot. Friss levegőt kell bebocsátani az egyházba! Ehhez azonban ki kell nyitni az ablakokat. Én azt mondanám, hogy a Zsinat valóban kinyitotta mind a négy ablakát a világ felé. Az elsőt a fájdalommal, a történelem folyamán elszakadt keresztény testvérek felé: Keletre és Nyugatra. A másodikat a nemkeresztény istenhívők felé, a keleti nagy vallások széles táborára felé (mohamedánok, buddhisták, konfucianusok stb.). A harmadik ablakot a nemhívők felé. A negyedik ablakot pedig a katolikus hívők felé. A Zsinat vezette be a dialógus, a párbeszéd szót, amely azóta az egész világon elterjedt. Az egyház valóban dialógusba kezdett. Az elszakadt testvérekkel, a nemkeresztényekkel, a nem hívő embertestvéreinkkel és saját híveivel is.

Ez utóbbi dialógus kapcsán egyes teológusok kíméletlen, szenvedé-

lyes kritikát gyakoroltak az egyház múltjával és jelenével szemben. Nem kímélték a pápát, a hierarchiát, sőt egyes dogmákat sem, amelyeket eddig sérthetetleneknek tartottunk. Az ablaknyitást állandósítani akarták. Szükséges időnként a lakás szellőztetése, sőt a keresztthuzat is. Így áramlik friss levegő a házba. Ugyanígy szükséges a friss levegő beáramlása az egyházba is. De nem lehet állandóan az ablakot nyitva tartani – lehetetlen keresztthuzatban élni . . . Az a veszély ugyanis ilyenkor, hogy a keresztthuzat nemcsak friss levegőt hoz be, hanem az értékes berendezéseket is tönkretetheti. (Mária-tisztelet, rózsafűzér, Jézus Szíve-tisztelet, egyéni gyónás, hittételek, dogmák kikezdése stb.) Üres falak közé – ne feledjük el – az elszakadt testvérek sem szívesen jönnének vissza!

Ezt az éles kritika korszakát a kontesztáció korszakának nevezhetjük, amely olyan vihart kavart fel az egyházban és olyan hullámokat vert fel, amelyek most, 18 év múltán sem csendesedtek le teljesen.

Sokan vannak még a papok között is, akik a Zsinatot okolják, sőt kárhozzátják ezért a „krízisért”, amely bekövetkezett. Én úgy látom, hogy nem krízisről, nem válságról van szó az egyházban, hanem a növekedéssel, a fejlődéssel együttjáró, sokszor fájdalmas kísérőjelenségről.

Azt is nyíltan meg kell mondanunk, hogy a II. Vatikáni Zsinat töretlenül követi az előző 20 egyetemes zsinat vonalát. Ha itt-ott úgy vesszük észre, hogy újításokat hozott be, akkor is tulajdonképpen nem újításról, hanem hangsúly-eltolódásról van szó, amit a modern változó idők szükségképpen megkívántak. Ezért nem szabad nyugtalanodnunk, és nem szabad azt gondolnunk, hogy az egyház, amely eddig biztos és határozott vezetőnk volt, elbizonytalanodott.

Azt is hangsúlyozni kell, hogy a Trentói Zsinat ismerete nélkül a II. Vatikáni Zsinat intézkedéseit nem érthetjük meg teljesen. Jól tudjuk, hogy a Trentói Zsinat a reformáció által sokszor nagyon is indokolt kínzó kérdésekre adott választ. Sok esetben az újítók által kisarkított tanítással szemben ő maga is katolikus tant és gyakorlatot kisarkítva rögzített le. Íme néhány példa:

1. A reformáció a liturgiába bevezette a nemzeti nyelvet. Ezzel szemben a katolikus egyház a latin nyelv egységes vaspáncéljával iparkodott megőrizni a hit egységét az egész világon.

2. A reformáció a láthatatlan egyházat hirdette. Ezzel szemben a katolikus egyház azt, mint látható közösséget fogalmazta meg, amelynek jellemzője a hierarchia és jogrend funkciójának pontos meghatá-

rozása. Így alakult ki a jogegyház és a szeretet-egyház között a feszültség.

3. A reformáció hangsúlyozta a Szentírás fontosságát, sőt kizárólagosságát, mint a hit egyedüli forrását. (Sola Scriptura) Ezzel szemben a katolikus egyház szükségesnek tartotta a hagyomány fontosságának és a Tanító Hivatal (pápa és püspökök) jelentőségének hangsúlyozását.

4. A reformáció hangsúlyozta a világi hívek általános papságát (királyi papság), ezzel szemben a katolikus egyház a papság szentségi jellegét, az általános papságtól való lényeges különbségét domborította ki.

5. A Zsinat előtt sokan úgy tüntették fel az egyházat, mintha az csak a pápából, püspökökből és papokból állana. Éles különbséget tettek a tanító egyház és a hallgató egyház, a parancsoló egyház és az engedelmeskedő egyház között, az aktív egyház és a passzív egyház között. A világi hívek szinte teljesen háttérbe szorultak. Egyesek szerint ebből a szemléletből nőtt ki a clerolatria, vagy klerikalizmus, vagyis a papság túlzott kiemelése és a világi hívektől való elszakadása.

Újabban a Zsinat után ezzel a szemlélettel szemben a világiak is szót és szerepet kérnek az egyházban a közös felelősségvállalásból.

6. Az előző megállapítással kapcsolatban megjegyzendő, hogy a Zsinat előtt a papság irányító szerepe és áldozópapi jellege dominált, a Zsinat után Krisztus Urunk kijelentése szerint: „Nem azért jöttem, hogy nekem szolgáljanak, hanem hogy én szolgáljak” . . . a szolgálati papság lett eszménnyé és követendő példává.

7. Más szempontból véve, a Zsinat után a vertikalizmus a felfelé mutató istenszolgálat mellett a horizontalizmus, a humanum, vagyis az embertestvér sokirányú szolgálata kapott nagyobb hangsúlyt.

8. Sokaknál megütközést kelt a katolikus egyháznak az elszakadt testvérekkel szemben tanúsított lojális magatartása is. Sajnálattal kell megállapítani, hogy a Vatikáni Zsinat előtt az egyházat meredek, magas falak választották el a többi elszakadt testvérektől és más világnézetet valló emberektől. A Vatikáni Zsinat ezeket az elválasztó falakat annyira lebontotta, hogy kölcsönösen átláthatunk egymás portájára, ahol megláthatjuk azokat az értékeket is, amelyeket eddig nem vettünk észre. Az ökumené szellemében egymás kezét megfogva, közösen keressük a Krisztushoz vezető mai utat.

Ha ezt a 8 gondolatot komoly elmélkedési tárgyá tesszük, akkor nem riadunk meg az egyházban mutatkozó, bizonytalannak tűnő és

egymással talán ellentétesnek látszó nézetek hangsúlyozásától. Az ugyanis a helyzet, hogy 450 évvel a reformáció után itt van az ideje annak, hogy a polemikus sarkításnak véget vessünk, és a kérdéseket szubjektív szempontoktól elkülönítve, teljesen objektíve értékeljük. Amikor tehát a II. Vatikáni Zsinat új tanításokat hoz, nem tesz mást, mint a hangsúlyt a kor követelményeinek megfelelően máshová helyezi és ezáltal az ellentétek között az egyensúlyt helyreállítja.

Nem szabad azonban elfelejtkezni arról, hogy a katolikus egyház hitigazságait a dialektikus feszültség jellemzi. A „csak” szó mindig kizárólagosságot és eretnek-tanítást fejez ki. A keresztény tanítás nem „csak”, hanem „is”. Egy Isten van, három személyben (nem csak egy, hanem három is).

Jézus Krisztus valóságos Isten és valóságos ember (nemcsak Isten, ember is; nemcsak ember, Isten is).

A kegyelem és szabad akarat között is micsoda feszültség húzódik!

Mária szűz és anya (nemcsak szűz, anya is; nemcsak anya, szűz is).

Ez a dialektikus feszültség megvan a mai teológiában is. De sajnos megint felütötte fejét a sarkítás veszélye. Az egyik sarkítás az integrizmus (tradicionalizmus), a másik a progresszizmus. Az első mindenben görcsösen ragaszkodik a múlthoz, teljesen megreked a múlt szabályai és rendelkezései között, visszaretten minden újjítástól és változástól. Csak a régi a jó, csak a régi a szent, csak a régi igaz. A progresszizmus szerint minden állandó fejlődésben, állandó mozgásban van. Nincs egyetlen szilárd fix pont. Mindent megkérdőjelez. Csak az a jó, ami új. Csak az a szent, ami megújított, csak az az igaz, ami állandóan változik.

Mindkét vélemény sarkítás és éppen ezért nem igaz! Mindkét vélemény véglet, s éppen ezért nem tartható! Az igazság közepén van. „In medio stat veritas”. II. János Pál pápa, Szentatyánk 1980. júniusában Párizsban tartott nagyhatású beszédében hivatalosan kijelentette, hogy az egyház nem áll sem az integrizmus, sem a progresszizmus oldalán. Én még hozzátenném, hogy nincs baloldali és jobboldali egyház, hanem *katolikus* egyház van!

Az egyházat olyan hídhoz hasonlítom, amelynek egyik a Keresztény Tradíció (Hagyomány), a másik pillérje a Progresszió (Fejlődés). Ezen a két pilléren: az évszázadok által megszentelt hagyományon és a józan fejlődés felé örökké nyitottságon nyugszik a Krisztustól alapított szent egyházunk, a mi Édesanyánk . . .

ÉVKÖZI 32. VASÁRNAP

EGYÉNI ÉS TÁRSADALMI ÉBERSÉG

Olvasmány:
Bölcs 6, 12–16.

Szentlecke:
1 Tessz 4, 13–18.

Evangelium:
Mt 25, 1–13.

Bevezetés

„Istenre várni” – annyit jelent, mint a találkozásra várni, mely életünknek és az egész történelemnek is az értelme. A keresztény ember számára ezt jelenti: Krisztusra várni . . . Az idők végén jönni fog, és jön is minden nap . . . Akkor jön, amikor nem várjuk, és olyan módon, amelyet Ő határoz meg. Krisztussal találkozhatunk a közös istentiszteleteken. Mint Isten szent népe hallgatjuk az ígét és magunkhoz vesszük az Oltáriszentséget. Kiáltunk hozzá: „Krisztus, kegyelmezz! Uram, irgalmazz!” Ahhoz az Úrhoz kiáltunk, aki közöttünk jelen van és aki a nap, a hét folyamán sokféle módon találkozni fog velünk . . .

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Félelmetes a Szentírás, amikor éles különbséget tesz az okos és a balga között. Nézzünk szembe a kérdéssel: nem tartozunk-e vajon mi is a balgák közé?

Vélt okosságunk nem vezet-e tévútra minket az örök élet szemponjából?

Ne azt kérdezzük magunktól, hogyan ítélt bennünket a világ, hanem azt, hogy milyennek ítélné bennünket maga Jézus Krisztus!?

– *csend* –

Mert hamis példákat követünk: Uram, irgalmazz!

Mert nem akarjuk magunkévá tenni a Te bölcsességedet: Krisztus, kegyelmezz!

Mert reményünket csak ebbe a világba vetjük: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Szent Pál ötször említi az „Úr jövetelét” az első Tesszaloniki-levéiben. Az egyház élete Jézus feltámadása és az Ő második eljövetele között eltelt időben megy végbe. A világ történelmét is ez a két esemény határozza meg, akár tudomást veszünk róla, akár nem. A második eljövétel az Úr napján (1 Tessz 5, 2) „azon a napon” (2 Tessz 1, 10) következik be. Különbséget kell azonban tennünk, ennek a napnak a leírását olvasva a tulajdonképpeni hitigazság és a nekünk ma fantasztikusnak tűnő „apokaliptikus” leírás (az arkangyal kiáltása, Isten harsonái, felhőkbe ragadtatás) között. A tulajdonképpeni hittitkot, a hitigazságot a 4, 14 tartalmazza, hogy: Jézus halott volt és feltámadott (halottaiból feltámasztott) (1, 10). Amikor Ő jön, akkor mindnyájan, akik „Krisztusban” mint megkereszteltek meghaltak (4, 16) és mindazok, akik hitük által Krisztusban élnek, egytől egyig szembesülnek Vele, hogy örökre Vele legyenek. Ez az a remény, mely lehetetlenné teszi, hogy egy igazi keresztény ember szomorú legyen. „A többieknek” nincs reményük, mivel Isten hatalmát nem ismerik el és az evangéliumnak nem engedelmességek (2 Tessz 1, 8). Hiába kísérleteznek hősiességekkel, vagy akár heroinnal, kábítószerekkel. Mindez csak a kétségbeesés egyik megjelenési formája.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az evangélium nem lányokról, „szüzekről” kíván szólni, hanem a mennyek országáról és az éberségről. Tágabb összefüggésben a világ végéről, az ítéletről és a beteljesülésről van itt szó. A tanítványok megkérdezték: „. . . mikor lesz ez? S mi lesz a jele eljövetelednek és a világ végének?” (24, 3) Jézus beszéde végén válaszol erre a kérdésre, és sürgetően figyelmeztet: „Virrasszatok!” (4, 42) Az éber embereket okosoknak, az alvókat balgáknak vagy együgyűeknek nevezi. A példabeszédben mind a tíz szűz, az okos szüzek is elalszanak, mivel az Úr érkezése késik. Érkezése tehát mind az okosak, mind a balgák számára hirtelen és váratlan. De míg az együgyűek üres lámpával és üres kézzel álltak, az okosak lámpája tele van olajjal . . . Ők hallgatták az evangéliumot és aszerint is éltek. Készen voltak. Az együgyűek hiába

kiáltoztak üres szívekkel: „Uram, Uram” – nem használt az nekik semmit. (Lk 12, 35–38; Mt 7, 22; Lk 13, 25; Mt 24, 42; Mk 13, 33–37).

II.

ISTEN KERESÉSE

Egy szerencsés találkozás valakivel sokszor emberi egzisztenciánk jelentős eseménye. Azt lehet mondani, hogy emberi létünk szöttese tele van szöve ilyen találkozásokkal.

A Biblia is így tele van találkozásokkal. Sokszor megdöbbenést, máskor örömet váltanak ki. Még ha várunk is valakit, a megérkezése, a találkozás döntő hatással van reánk. De nincs igazi találkozás, amelyet nem előz meg egy készséges várakozás, a másik felé való nyitottság.

A mai vasárnapon az evangélium középpontjában ez a felkiáltás az uralkodó: „Íme a vőlegény, menjetek elébe!” Az okos és a dőre, balga szüzeknek a parabolája ez, akik az éjszaka mentek a jegyes elé, kezükben égő lámpásokkal. Minket ez a parabola minden bizonnyal a Bárány végső lakomájára emlékeztet, amelyről a Titkos Jelenések Könyve beszél. Éberségre int minket, és a hűségben való kitartásra ösztönöz. De azért közben Krisztus nem szűnik meg állandóan jönni most sem az egyházban. Itt kell Őt elsősorban keresni és mindig lehetséges is Őt ott megtalálni. Akár a szentségi jelek alázatosságában és rejtettségében, akár szívünk ajtaja előtt kopogtatva: „Ajtó előtt állok és kopogok . . . ”

A találkozás előtt engedjük, hogy valóban keressen bennünket, mert – amint Szent Ágoston mondja: „Nem keresnéd Őt, ha Ő téged előbb nem keresett volna!” – Isten mindig megelőz minket. Olyan nagyon szépnek tűnik ez, hogy szinte nem is igaz . . . De mégis igaz!

Kérem: ki vagyok én, hogy valaki foglalkozék velem, sőt még el is indul keresésemre? Egy Attár nevű perzsa költő írta: „40 éven át mentem Isten keresésére. Amikor végre az évek végére jutottam, kinyitottam a szemem és észrevettem, hogy Ő keresett engem.”

A találkozás két egyirányba tartó keresésnek a kereszteződése, amelyben egyik az Istené, aki megelőz, és ez a döntő! De mi történik akkor, amikor veled szemben találsz egy Személyt, aki „TE”? Nem lehet leírni ezt . . . A Titkos Jelenések Könyve mondja: „Ha valaki nekem kinyitja ajtaját, belépek hozzá és nála étkezem.” Ez képletes

beszéd. A bankett, a lakoma jel, amely a benső barátságnek a jele. A Zsoltárral éneklek: „Te irántad szomjazik az én lelkem, mint a szarvas a hús forrás után . . . ” De ez a szomjúság a találkozással nem szűnik meg. Sőt még jobban fokozódik. „Megtaláltam Őt, csupán azért, hogy még jobban keressem . . . ” – mondja Szent Ágoston. Ezzel nő a lélek intimitása és nő az öröm.

Egy modern ember Krisztusra találva „az Istennel való találkozás szentségének” nevezte . . .

Krisztus Húsvét után betölti az egész egyházat, sőt az egész történelmet. Hozzátehetjük: az egész kozmoszt. Tehát minden az Ő jelenlétének a jele, és mindenben és mindenki-ben tudunk Vele találkozni.

Az egyház szentségei kétségkívül ennek a találkozásnak kiváltságos helyei és területei. Szent Ambrus azt mondta: „Én szemtől-szembe találkozom Vele az Ő szentségeiben.” De az embertestvérek is a jelenlétének a szentségei. Amit teszel egynek a testvérek közül, azt személy szerint Krisztusnak teszed . . .

A kör még jobban kitágul: Az összes teremtmények az ABC betűi, amelyekkel Isten imádandó nevét formáljuk ki – mondta Mouroux. És ha te megállsz a dolgok külső formáinál, akkor az az érzésed, mintha egy elegáns betűkkel írt levélben gyönyörködnél anélkül, hogy megkísérelné megérteni, hogy tulajdonképpen mi van írva benne? Mit is akarnak mondani a betűkkel leírt szavak? . . . Élni kell ezt a csodás „Jelenlétet”, amely úgy jelenik meg, mint a fény, amely körülöttünk és bennünk, a szívünk bensejében van. Így minden találkozás átalakul Istennel való találkozássá . . .

És ha néha észreveszed, hogy mily távol vagy Istentől, ebben a pillanatban Isten közelebb van hozzád. Amikor Őt várod, már találkoztál is Vele, mert „nem keresnéd, ha előbb már meg nem találtad volna”. Amikor amiatt szenvedsz, nyugtalankodsz, hogy nem sikerül a megújulás – a megújulás már megtörtént.

*

Szent elgondolás: volt egy Jézus,
Ki Krisztus volt és lehetett
És szerette az embereket.

Ő mondta: fegyvert a fegyverrel
Győzni, s legyőzni nem szabad:
Jézus volt, Krisztus: legigazabb.

Az emberek úgy elrosszultak,
(hiszen nem voltak soha jók),
Most Krisztus-hitünket csúfolók.

Pedig ma is élhet. Föltámadt,
Ki Krisztus és nagyon nagy Úr,
De él másképpen és igazul.

Járj közöttünk, drága Isten-Ember,
Tavasz van, nőnek a gazok,
S kevesek az igaz igazok.

Úgy látlak, ahogy kigondoltak:
Egy kicsit véres a szíved,
De az én-szívem egészen tiéd.

Ady Endre: Volt egy Jézus

*

Isten!

Kiáltunk Hozzád:

Légy a mi érző, meleg bőrünk,
mert megnyúztak bennünket,
a fájdalomtól már semmit se látunk
és hiába, hiába tapogatózunk,
nem érezzük meg a dolgokat,
csak azt, hogy irtózatosan fájnak.

.....

ó légy a mi érző, meleg bőrünk,
hogy a fájás leperogjen rólunk,
mint a ludak tolláról a víz.

.....

József Attila: Kiáltunk Istenhez

*

A ködön át,
Az éjen át,
A mélyen át,
Keresi lelkem otthonát.
Én megállnék,
leomlanék,
és botlanék,
és hullanék,
és minden veszve volna rég.

De óv a kéz,
és tart a kéz,
és áld a kéz,
a drága kéz,
elveszni lenne így nehéz.

Csüggedni miért?

Remegni miért?

Aggódni miért?

Kérdezni miért?

Ki Vele járt, mind célhoz ért.

Magamban nem,
erőmben nem,
imámban sem,
de Benne bízom teljesen,

Itt a kezem!

Fogd a kezem . . .

árva kezem . . .

gyenge kezem . . .

Tudom, hogy így megérkezem!

Túrmezei Erzsébet: Fogd a kezem

*

„ . . . Aki Ura vagy a halálnak,
de még inkább az életnek!
Mi, a föld porából képzettek
Hozzád kiáltunk.
Sebezhető és sebzők vagyunk,
félelemmel telve és félelmetesek:
Segíts a hithez,
mely a halálfélelmet nem fojtja el, nem tagadja,

mely az életet tiszteli és védi.
Állj a kételkedők mellé,
akik kétségbeesve nem találhatnak öröme,
magányosan és szomorúan
elhagyatva vélik magukat,
és már csak gondterhelten
képesek a jövőbe pillantani.
Te hatalmas vagy szeretetedben.
Kelts életre minket hatalmaddal.
Add, hogy felfigyeljünk testvéreink szavára.
Nyisd meg szívünket Lelkednek,
Oldd meg a merev tagokat szolgálatodra.
Jézus nevében kiáltjuk együttesen:
Miatyánk . . . ”

(Afrikai imádság)

*

Akik fel tudják fedezni Istent, s hisznek benne, azoknak új világosság támad. Nemcsak a természetfeletti világ, nemcsak Isten országa világosodik meg előttük, hanem ez a földi világ is: egész földi életük.

(VI. Pál pápa)

*

A hit meleg ruha, amelybe a legnagyobb fagyok idején is beburkolódhatunk.

(Carlyle)

*

ÉVKÖZI 33. VASÁRNAP

AZ ÖRÖM FELTÉTELEI . . .

Olvasmány:
Péld 31, 10–13.
19–20. 30–31.

Szentlecke:
1 Tessz 5, 1–6.

Evangelium:
Mt 25, 14–30.

Bevezetés

Értelmetlen lenne, ha valaki egy pohárral akarná kimeríteni az egész óceánt. Az emberek képességei – jellegüket és mértéküket tekintve – különbözőek. Mindenkinek megvan a maga egyéni mércéje, amelyet képes megtanulni, elvégezni és befogadni. A „több” értelmetlen volna. De azért a maga saját csúcsmércéje felé mindenkinek törekednie kell. Ez méltó és igazságos, és méltán meg is kívánják tőle.

Nem tudjuk, hogy az Úr napja, a vég és beteljesülés napja mikor virrad ránk. Azt azonban tudjuk, hogy eljön, és az egyes ember számára nem is sokára. Addig a munka és a hűséges szolgálat idejét éljük. Hűségesnek lenni nem azt jelenti, hogy tároljuk, őrizgessük azt, amink van, hanem azt jelenti, hogy a meglévő adottságokkal gazdálkodjunk. A munka által fejlődünk és érlelődünk. Készségesnek kell mutatkoznunk arra, hogy mindent beleadjunk és így mindent megnyerjünk.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi készen állunk-e arra, hogy bármikor kövessük az Úr hívását?

Készek vagyunk-e a jótetekre, a türelemgyakorlásra, az önzetlen segítségre?

Akarjuk-e Jézus módjára szeretni az embereket?

– *csend* –

Mivel lomhák és késedelmesek vagyunk: Uram, irgalmazz!
Ajándékaiddal nem törődünk: Krisztus, kegyelmezz!

Mert félünk az elszántságtól és az egyértelmű beszédétől: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A keresztyén embernek van jövője és reménysége. A jövő meghatározó eseménye, amely már a jelent is érinti: az „Úr napja” (1 Tessz 5, 2). Szent Pálnál is érdeklődtek az „időpont és az óra” felől. Ő ugyanazt válaszolja, mint Jézus az evangéliumban. Nem az időpont a fontos, hanem az esemény, azaz maga az Úr. Mint Ítélobíró és mint Megváltó jön. Azon emberek, vagyis a „többiek” számára, akiknek nincs reménységük (5, 3; 4, 13) ennek érkezése „hirtelen pusztulást” és romlást fog jelenteni.

Az Úr napján nyilvánvalóvá lesz, ki a világosság gyermeke. „Ti mindnyájan” – szól Szent Pál a megkereszteltekhez – „már nem az éjszaka gyermekei, hanem a világosságé vagytok”, azaz Krisztusé. Azért nekik is szól a figyelmeztetés: „Legyetek éberek és józanok!” A hit, a szeretet és a reménység a feltétele annak, hogy a világ (a keresztyékekkel együtt) a részegeskedésekben, szórakozásokban és hamis biztonságérzetben el ne pusztuljon.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Mint az okos és balga szüzekről szóló példabeszédben a vőlegény „sokáig nem jött” (25, 5), úgy a talentumokról szóló parabolában csak „hosszú idő után jött vissza” (25, 19). Mindkét példabeszéd feltételezi, hogy az Úr visszatérése elhúzódik. De azután hirtelen ott van, és mindenkit tettei szerint ítél meg. A szolgákra képességeiknek megfelelően több-kevesebb talentumot bízott uruk. Egy talentum kb. 40 000 német márka.

Minden embernek saját útját kell járnia, saját feladatát teljesítenie. A jutalom nem a kapott talentumok szerint igazodik, hanem a hűség szerint. „Jó és hűséges” (25, 21, 23) az okos szolga, aki nem fárad bele ura jövetelének várásába, aki nemcsak a jövőről álmodozik, hanem a jelenben, konkrét helyzetében él és dolgozik („talentumaival”).

Érdemről itt nincs szó. Mi mindig „haszontalan szolgák” maradunk (Lk 17, 10); ám Isten jutalmaz, mivel jó, a jutalom pedig Ő saját maga, az Ő lakomája, közössége, öröme. (Lk 19, 11–27; Mk 13, 34; Mt 24, 45–51; 18, 23; 2 Kor 5, 10; Lk 16, 10; Jn 15, 11; 17, 24; Mt 13, 12; Lk 8, 18)

II.

GYÜMÖLCSÖZTETNI A TALENTUMOKAT!

„Ha ezt vagy azt teszem, gyorsabban telik az idő” . . . Gyakran halljuk ezt a kijelentést a mai korban is, amikor szaporodik az úgynevezett szabadidő. Igaz, újabb lehetőségeket nyújt ez a továbbfejlődésre, de kétségekívül újabb problémák forrása is.

Egyesek részére a szabadidő csak arra való, hogy valahogy eltöltsék, vagy éppen „agyonüssék”. Nem gondolnak arra, hogy milyen felelősség rejtőzik mögötte, és hogy egykor Valakinek számot kell adni minden óráról.

A mai vasárnap evangéliumi üzenete is erre vonatkozik. A mélyén ott van az „Úr visszatérésének” témája. Igaz, személytelenül, a talentumokról szóló példabeszéd számonkérésénél úgy jelenik meg, mint aki hosszú távollét után visszatér számadás végett.

Minden emberi élet talentum, adomány, tőke, amelyet gyümölcsöztetni kell – amelyről majd a végelszámolásnál nyilatkozni kell . . .

De leginkább az egész egyházra is vonatkozik ez a számadási kötelezettség. Krisztus az Ő Lelkével sok-sok adománnyal halmozta el, főleg a kegyelem eszközeivel az egyházat. Csak gondoljunk az evangéliumra, a szentségekre, a hierarchiai struktúrára, a sokféle karizmákra, amelyek működnek. Mind nagy kincs, amelyet gyümölcsöztetni kellene. Az egyház minden nap köteles ismételni, Szent Pál szavait: „Jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot”. Az adományok nem olyan privilégiumok, kiváltságok, amelyeket nyugodtan élvezhetünk. Misszionáriusi küldetéssel tovább kell sugározniuk. Az egyház különben hűtlen lenne a missziójához.

Ha gondoskodását csak kis közösségekre, a leghűségesebbek közösségére korlátozná, elfeledkezően mindenki másról, akkor „elásná” a kincset, mint a hűtlen szolga, aki a parabolában szerepel. Az egyház missziós egyház. Mindenkinél kötelező fáradhatatlanul felajánlani

szolgálatait és alkalmazni kegyelmi eszközeit. Olyan kovásznak kell lenni, amely behatol az emberi tésztába, hogy azt megkelessze. Olyan fénynek kell lennie – éspedig a gyertyatartón – amely mindenkinek világít.

De azért az egyház a maga összküldetésében nem lehet hűtlen, mert a Szentlélek maga biztosíték erre. Mit tehet a hívő az Úr visszatérésére várakozva? Az, aki elásta a talentumot, vagy az ostoba lány, aki elfelejtette az olajat, és ünnepi ruha nélkül várja a vőlegényt . . . mindezek jelképei három parabolának. Mindegyik a történelem utolsó szakaszára irányul . . .

A mindenki számára biztosított talentumok közül hármat próbálunk most közelebbről szemügyre venni. Mind a három másfajta. Az egyik az idő, a másik az adományok, a harmadik a hit.

Induljunk ki az időből, amely olyan „tér”, amelyben a többiek elhelyezkednek. Az idő egy kis töredéke a mi életünk egy darabja, mert életünk az időben folyik le. Ez tehát hús a mi húsunkból, és vér a mi vérünkéből. Ebben az időben a legértékesebb események mennek végbe. Mindenekelőtt időt kapok a megtérésre. Ez olyan lehetőség, amelyben örök sorsomat előkészítem, „kiépítem” ama terv szerint és olyan mértékben, amelyet Ő számomra kijelölt. Ha ezt nem használom fel, akkor a terv csonka marad. Szalézi Szent Ferenc ezt így fejezte ki: „Az idő minden pillanata Istenem Tőled jön azzal a kötelességgel, hogy én azt teljesítsem és egyben kegyelem is, hogy jól teljesítsem. Utána visszatér az Istenhez, hogy ott legyen mindaz, amit én abból csináltam.” Micsoda felelősség ez nemcsak magammal szemben, hanem másokkal szemben is! Ha én másokért élő ember akarok lenni, az én életem is másokért van, és az én időm is! . . .

Hozzá kell venni még, hogy a mai nap az idő legfontosabb része. Erről beszél a 94. zsoltár is. „Minden nap az üdvösségnek a napja, amelyet Isten nekem följánl. A feleletnek a napja, amelyet Ő méltán elvárhat tőlem. A tegnap már nem az enyém, és a holnap nem tudom, enyém lesz-e? A mai nap van kezeim között. Itt bizonyíthatom hitemnek és szeretetmnek pecsétjét, amely aztán mint egy-egy téglá, belepül örök sorsom épületébe, és ott marad mindörökre.”

Az adottságok, amelyek bennem vannak, Istennek az ajándékai. De minden ajándék felelősséggel jár. Ha az Úr értelmet, gyakorlati érzéket, szervezési képességet vagy mást adott, azzal nekem élnem kell, azzal gazdálkodnom kell, azt fejlesztenem kell. Nekem adta, igaz – de mások hasznára is! Ez olyan „tőke”, amelynek joggal elvárhatjuk

gyümölcsseit. Azért szükséges, úgy mint a kereskedelemben, itt is tudni kell mérni, merni kell kockáztatni, mert aki nem kockáztat, az nem nyer semmit. „Qui non risicha, non rosica” – mondja az olasz közmondás.

Az egyszerű védekezés, a visszahúzódás nem a győzelem taktikája! Nem szabad az okosságot, az előrelátást felcserélni a kishitűséggel, sem a lustasággal! Azt mesélik, hogy egy napon jelentették Cavournak, az olasz egyesítés vezéralakjának a következőket: „Gróf úr, lenn Romagnában nem tudjuk már, kinek higgyünk. A Buoncompagni a prudenciát, az okosságot hirdeti, a Farina pedig a merészséget, a bátorságot. A kettő közül ön melyiket tartja helyesnek?” Válasza: „Mind a kettőt, mert szükség van mind az okos bátorságra, mind a merész okosságra!”

A legértékesebb talentum azonban a hit. És ha valaki önző, úgy hogy javait csupán magára fordítja anélkül, hogy másra is gondolna, nemde ugyanaz a helyzet azzal is, aki a hitet csak a maga részére őrzi meg? Anélkül, hogy azt tovább terjesztené? Ha a hitet a szívében tétlenül őrizgeti, az nemhogy nem gyarapszik, hanem apránként egészen elhal. Ha azonban azt folytonosan táplálja az Ige hallgatásával, és növeli a szeretet gyakorlataival, akkor tovább fejlődik és mint a tűz, továbbterjed és felgyullasztja a közvetlen környezetét is. A végén az Úr méltán mondja neki: „Hűséges szolgám, legyen részed Urad örömeiben . . . ”

III.

ISTENI DOMÁNYOK, KÉPESSÉGEK

Mik azok a talentumok? – Isteni adományok, képességek.

„Mid van, amit nem kaptál – ha pedig kaptad, mit dicsekszel vele? . . . ” – mondja Szent Pál.

Mindenki kapott valami kisebb-nagyobb talentumot, képességet, adományt. Van, aki ötöt, van, aki kettőt, vagy pedig csak egyet . . . Aki ötöt vagy kettőt kapott, azokat kifejlesztette, számontartotta, sőt még újabb képességeket szerzett hozzá.

Aki egyet kapott, nagyon rosszul járt. Hanyagsága, tunyasága, lustasága miatt kemény dorgálásban részesült. Hány értékes „talentum” kallódik el körülöttünk, amelyeket másokban nem veszünk észre, vagy nemtörődomségből vagy pedig irigységből. A mások képessé-

geinek észre nem vétele vagy lekicsinylése mindig a törpe emberek tulajdonsága. A kisebbség érzése húzódik meg mögötte.

*

Legyen időd gondolkodni . . .
ez az erő eredete.
Legyen időd játszani . . .
ez az örök fiatalság titka.
Legyen időd olvasni . . .
Ez a bölcsesség forrása.
Legyen időd imádkozni . . .
ez a legnagyobb erő a Földön.
Legyen időd szeretni, s hogy mások szerethessenek . . .
ez istenadta kiváltság.
Legyen időd barátságosnak lenni . . .
ez az út a boldogság felé.
Legyen időd nevetni . . .
ez a lélek muzsikája.
Legyen időd adni . . .
túlságosan rövid a nap ahhoz, hogy önző legyél.
Legyen időd dolgozni . . .
ez a boldogulás ára.
Legyen időd cselekedni tiszta szeretetből . . .
ez a mennyország kulcsa.
Figyelj a Mára!
a Tegnap csak egy álom,
a Holnap csak egy látomás:
a helyesen megélt Ma tesz
boldog álommal minden Tegnapot,
és minden Holnapot reményteljes látomássá.
(Sajgó Szabolcs: Legyen időd . . .)

ÉVKÖZI 34. VASÁRNAP

KRISZTUS KIRÁLY ÜNNEPE

Olvasmány: Rz 34, 11–12. 15–17. 1 Kor 15, 20–26. a. 28.   *Szentlecke:*   *Evangelium:*
Mt 25, 31–46.

Bevezetés

A „Krisztus királysága” kifejezés a teljes valóságot csak tökéletlenül fejezi ki. Krisztusnak, az örök Fiúnak az egész teremtésem érvényesülő előjogáról van szó. Minden Átala nyerte létét és Átala áll fenn. Ő az Erő, amely mindent áthat. A teremtett valóság Szíve és Központja, Ő az Alfa és Omega.

Krisztus emberré lett, meghalt és feltámadt. Ennek a világnak az értelme Benne lett látható, és a célja elérhetővé. Személyében az emberiséget az isteni rendbe emelte. Az Isten emberré lett, hogy az ember istenivé legyen.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az emberek, ha valamiféle baj tanúi lesznek, kétféle módon viselkednek: vagy örülnek, hogy nem velük történt – vagy segítenek. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: mi melyik csoportba tartozunk?

– *csend* –

Mert tetteink nem felelnek meg hitünknek: Uram, irgalmazz!

Mert szeretetünk igen szűk körre korlátozódik: Krisztus, kegyelmezz!

Mert ahelyett, hogy segítenénk, megítéljük és elítéljük embertársainkat: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Isten uralma azt jelenti, hogy Isten beleszól az emberi történelembe. Sokféle módon szólt, és utoljára Szent Fia által, aki a végső szó, a megtestesült, megfeszített Ige. Isten feltámasztotta Őt a halálból, és mindent „lábai alá vetett” (ez egyébként politikai, közelebbről katonai kifejezés). Isten királlyá tette Őt, hatalmat és méltóságot adott Neki. Krisztus győzelme akkor teljesül be, ha „utolsó ellenségét”, a halált is legyőzte. Jézus személyében már learatta ezt a győzelmet, amikor feltámadt.

Az Egyház jelen életében a keresztség által és a keresztségből fakadó étellel győz. Krisztus műve akkor éri el végső kifejeletét, amikor már nem lesz több bűn, sem halál. Akkor Krisztus királyi hatalma mindenben és minden felett érvényesül, vagyis Ő lesz „minden mindenben”. Ezzel a kijelentéssel Szent Pál az emberi felfogóképeség és szóbeli kifejezés végső határáig jut el. (Róm 5, 12–21; 1 Kor 15, 45–49; 1 Tessz 4, 16; Zn 15, 25–26; Zsolt 110, 1; Jel 20, 14; 21, 4.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Az Emberfia, mint Király, Pásztor és Bíró fog majd megjelenni és összegyűjti a föld népeit. Az ítélet a jókat éppen úgy meg fogja lepni, mint a rosszakat, és nyilvánvalóvá lesz, hogy az ítélet, a szétválasztás minden népet és csoportot érint. A szeretet gyakorlása lesz a mértékadó!

Az igazak kimondottan azt állítják, hogy nem ismerték fel Jézust a szegényekben és betegekben. Az Úr mégis azt mondja nekik: „Ezt nekem tettétek . . . ” és a jobbjára állítja őket. Hogy hányan fognak az egyik és hányan a másik oldalon állni, arról nem szól az Írás. (Dán 7, 13–14; Ez 34; Iz 58, 6–8; Tób 4, 16; Ez 18, 7; Zs 13, 1–3; Mt 7, 21–27; 13, 36–43; 16, 24–26; 26, 64; Jn 5, 25–29.)

II.

ÍME, A TI KIRÁLYOTOK!

KRISZTUS KIRÁLY ÜNNEPE Jn 18, 33–37

Nem akadnak-e közöttünk olyanok, akiknek az az érzése, hogy Krisztus Király ünnepén dogmatikus elméletet vagy homályos gondolatot ünnepelünk: Jézus Krisztus királyságát? Nem erősít-e meg minket ebben az Úr, amikor azt mondja, hogy királysága nem „e világból” való?

Aki csak „ezt a világot” veszi komolyan, aki csak ezt tekinti valószínűságnak, annak számára Krisztus királysága természetesen kevésbé kézzelfogható és kevésbé tűnik ténylegesnek. Ám mit jelentenek a keresztek a hegycsúcson és a városok tornyán? Nem Isten országának felségjelvényei-e ezek, amelyek a lakószobák falain díszelnek? Vagy talán hazudsz, amikor a kis kereszt a nyakláncodon azt mutatja, hogy a Megfeszítetté vagy?

Krisztus szeretetreméltó uralma akkor lesz láthatóvá, ha az ember meggondolja, mire képes az emberi szívekben. Nézzünk néhány példát:

Egészséges, fiatal nő egy életen át betegápoló nővér lesz, hogy egészen a betegek és szegények nyomorúságának enyhítésére szentelje magát.

Tehetséges fiatalember megosztja életét az afrikai négerekével, hogy hirdethesse nekik Jézus örömhírét. Házasságtöréseket bocsátanak meg, ellenségeskedéseket egyenlítene ki, a vad emberi természet megbabolázzák, a lusta természet hősiességre lesz képes.

Mások megint a lemondás és a véres próbatétel vértanúságát állják ki, mindezt engedelmességből Krisztus királyi parancsa iránt. Uralkodói működése fáradhatatlan munkára tüzel, és a halál borzalmaikat békés megadással győzik le.

Jézus a jó gondolatok, szavak és művek millióit váltotta ki az emberiségből, és a bűnök millióit akadályozta meg.

Kereszténynek lenni sokak számára még mindig annyit jelent: legalább tisztességes, sőt jó embernek lenni. Ezek, akik a keresztény élet és hit utolsó maradványait hordozzák magukban, még mindig azt tartják fontosnak, hogy a megtisztelő keresztény nevet adják nekik. Tiltakoznak ellene, ha ezt tőlük megtagadják.

Még ellenségeiben is uralkodik Krisztus, mivel újra és újra gátlásokat és ígéreteket kényszerít ki belőlük, és elég gyakran érthetetlen következetlenségekhez vezetí őket.

Mivel Krisztus a világ Királya, a társadalmi igazságosság utáni szenvedélyes kiáltás, és a mindenki számára emberséges lét követelése tör elő . . . És ez sohasem fog elnémulni a földön. Még a társadalmi mozgalmak kiáltványaiból is az evangélium visszhangja csendül ki!

Jézus királysága kezeskedik arról, hogy a szeretet sohasem hal ki egészen a földön!

Noha Krisztus országa nem erről a világról való, ám nagyon jól megtalálható ezen a földön. A lelkiismeretekben, amelyeket alakít, a családokban, amelyek az Ő nevében élnek együtt, az egyházközségekben, amelyek vasárnaponként „Krisztusnak, isteni Királyuknak dicsőítő énekeket énekelnek”, amint azt már a pogány Plinius Kr. u. 110-ben tanúsítja.

Az eucharisztikus lakoma, az oltár körül is láthatóvá lesz Krisztus országa, legyen az akár egy kis falusi templomban, vagy a hatalmas Szent Péter bazilikában.

Krisztus országa lesz láthatóvá földi Helytartója körül Rómában és a kicsiny falvakban egyaránt; a keresztény apa, a lelkipásztor híveivel teszik azt láthatóvá. Így foglalja össze Krisztus nagy eszméje az egész látható világot egyetlen egységgé.

Ám Krisztus még ma is megkötözve áll Poncius Pilátus előtt. Egyelőre Krisztus Királyságának ez a valóságos alakja; nyugodtan, de határozottan állítja: „Én király vagyok!” Még akkor is, ha egyedül, bilincsekbe verve áll. Királyságát gátolhatják, megtagadhatják . . .

A Pilátusok mosolyogva vagy gúnyosan kiáltják felénk: „Ugyan, mi az igazság? Mi a jog? Mi a béke? Mi a szeretet? Túlhaladt semmiségek! Minden a hatalom!” – Így minket, keresztényeket, vagy mint világtól elzárkózott rajongókat, vagy mint világgyűlölő szabotőröket tekintenek . . .

Ennek ellenére Krisztus nem mond le arról, hogy Ő pedig Király. A világ minden időben perbe száll vele, de éppen ezáltal bizonyítja Krisztus igényeinek rendíthetlenségét. Itt külső erőszakkal nem keresztülvihető és ki nem kényszeríthető, de mégis igazi királyi jogról van szó. Krisztusnak, a Királynak fejére tehetik a töviskoronát, és jogar helyett törékeny nádat adhatnak a kezébe, ezzel csak azt bizonyítják, hogy Királysága más természetű, mint a földi királyság.

Hiányzik belőle a kétes, mindenkor fenyegetett földi királyságok fénye. Ám ez nem baj!

Jézus országa alakulóban lévő ország, csak proklamált, de még nem beteljesedett. Időnként és helyenként olyan, mintha véletlen és tervszerűtlen volna, mintha szükségből és improvizálva lenne. De mi, keresztények tudunk várni. Mi vagyunk eljövendő dicsőségének várományosai.

De mit teszünk, hogy csakugyan előkészítsük eljövetelét? Imádkozunk érte. „Jöjjön el a Te országod!” Lelkünk legmélyéből vágyódunk utána. Magabiztosan kiáltjuk: „Isten országa közel van! Eljött hozzátok! Nem kell kétségbeesetten kutatnotok egy eszme után, amely ezt a szétforgácsolt, széteső világot összetartsa! Itt több van egy eszménél! Íme, a ti Királyotok!

Mi keresztények, mindennapi életünkben arra törekszünk, hogy Királyunkat jogához, a világot pedig Üdvösségéhez segítsük (ami egy és ugyanaz!), hogy először lázadó természetünket, azután lépésről lépésre és lankadatlanul alá vessük Neki egész életünket.

Mi keresztények, tudjuk, hogy miért élünk! A Királyért, és az Ó országáért! Ám Krisztus Király ünnepe nem üres külső demonstrációkkal kísért ünnep; ezt az ünnepet a kereszténység nehéz, szorult helyzetében vezették be 1925-ben, a szentév alkalmával. Krisztus a Keresztfán lett Király! Így éneklí az egyház . . . A kereszténységnek meg kell tanulnia, hogy a keresztfát tekintse Krisztus tényleges királyi trónusának itt a földön. Meg kell tanulnia kitartani annak közelségében, míg majd az utolsó napon győzelmi jelként jelenik meg az égen . . .

III.

Évekkel ezelőtt a budapesti Szépművészeti Múzeumban kiállítást rendeztek. Itt láttuk Munkácsy Mihály hatalmas műremekét, gyönyörű festményét. A komor, sötét színek közül két fehér folt emelkedik ki. Az egyik jobbra, magas trónon ül. Ez a hatalmas római császár helytartója. Zavart az arca. Ez Pilátus. Lenn áll a vádlott, megkötözött kézzel, de felemelt fejjel: Krisztus.

A vád a szenvedélyes taglejtésekből olvasható ki. Azt vetik szemére, hogy a názáreti ács fia maga után csődíti a tömeget, felforgató tevékenységet folytat, a császár uralmát akarja megdönteni. Király akar lenni. Pilátus erre megkérdezi: „Tehát király vagy te?” Ó így

válaszol: „Te mondod, hogy én király vagyok” (Jn 18, 37). Majd később hozzáteszi: „Az én országom nem e világból való!”

Majd később gúnyból töviskoronát nyomnak a fejére, kezébe nád-szálat adnak jogar gyanánt. Szemét bekötötték. Arcul verdesték, gúnyt űztek belőle: „. . . találd ki, ki ütött meg téged . . .”

A történelem folyamán ezt a véres Krisztust, aki halottaiból feltámadt, számtalanszor detronizálták. Elűzték „trónjáról” és helyébe idegen bálványokat ültettek: az észet, a pénzt, a technikát, sőt magát az embert. Jaj az embernek, ha ember lesz az istene!!! Jaj, de kegyetlen isten lesz az alattvalóival szemben!

Mi hívők, Krisztust Istenünknek és királyunknak tartjuk. Mit mond ez a gyakorlatban?

Krisztus nélkül nincsen békéje lelkünknek. Isten nélkül olyan a lélek, mint a falióra nyugtalan ingája. Egyszer az egyik végletnek hódol, arra esküszik, azzal él – majd átcsap a teljesen ellenkező oldalra, s azért lelkesedik. Hol az egyik véglet, hol a másik rántja, de a középutat nem találja. Miért nem? Mert élete ingáját kiakasztotta arról az egyetlen szilárd pontról, amelyen egyedül függhetnek biztos alapon. Ez a szilárd pont: Krisztus. „Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt teremni, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha énbenem nem maradtok” – mondja Krisztus (Jn 15, 4). „Magadnak teremtettél Uram minket, s nyugtalan a mi szívünk, míg Benned meg nem nyugszik” – mondja a zaklatott életű nagy szent: Ágoston.

Krisztus nélkül nincsen békéje a népeknek sem. Mivel nincs béke az egyes emberekben, nem lehet béke a nemzetek között sem.

A minap tanácskozott Rómában az Élelmezési Világkonferencia. Kiderült, hogy az emberiség kétharmad része éhezik vagy rosszul táplált. Amíg a népek nem testvérnek, hanem ellenségnek nézik egymást, amíg nem törekszenek a javakat igazságosan elosztani egymás között, s amíg az anyag csábító vonzerejét nem sikerül csökkenteni egy más világ ellensúlyával, addig nem lesz béke a földön, csak háborúra készülő fegyverszünet.

Krisztus mondta a kísértőnek: „Nemcsak kenyérrel él az ember!” Kell kenyér, kell ruha, kell lakás, kell egészséges életkörülmény, kell igazságos bér – de nemcsak ezekre van szükség! A kenyér nagyon száraz és ízetlen lesz, ha az egyénben és a családban, a társadalomban nincs nyugalom, béke, harmónia. „Iustitia et pax” . . . jöjjön el a Te országod!

1. Nem kérem Tőled, hogy lángolva égjek,
mint a szeretet csodás hősei.
Csak mit hoz a hétköznapi élet,
csak azt tudjam Érted végigküzdeni.

Csak azt kérem Tőled, hogy a küzdelemben
ne legyen zokszó ajkamon,
s az Eléd hozott kis áldozatból,
lásd, hogy én is szeretlek nagyon!

2. MA, MINDIG MA . . .
Ma kell testvért szeretni szívből,
ma kell megvallani hitünket,
ma kell megbocsátani a bántást,
ma kell megbánni bűneinket.

Ma van a jóvátétel ideje is,
ma kell hálásnak lenni,
ma kell a jót és nehezet
Isten kezéből elfogadni.

(Hetényi József Géza)

3. NAGY SZENT TERÉZ JELMONDATA:
Semmi se aggasszon,
semmi se rettentsen!
Minden elmúlik,
Isten megmarad.
A türelem mindent elér!
Ha Isten velünk,
Megvan mindenünk.
Isten maga elég!

AZ ÚR JÉZUS ÜNNEPEI

KRISZTUS URUNK MENNYBEMENETELE ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖK

IGÉRET ÉS MEGBÍZÁS

Olvasmány:
ApCsel 1, 12–14.

Szentlecke:
Ef 1, 17–23.

Evangélium:
Mt 28, 16–20.

Bevezetés

Lukács evangéliumában beszámol Jézus tetteiről és tanításáról. Az Apostolok Cselekedeteiben leírja az egyház születését. Az apostolok a Szentlélek erejével folytatják Jézus művét. Az utolsó előkészítést erre a feladatra a feltámadás és a mennybemenetel közötti napokon az Isten országáról való beszélgetések alkották. Azután Jézus eltávozik tőlük Isten rejtett dicsőségébe. Utolsó szavai egyben ígélet és megbízás volt számukra: Az apostolok vigyék el az örömhírt az egész világra. A Lélek elküldése Pünkösdkor ad majd erőt nekik e feladat teljesítésére. Az Úr újraeljöveteléig az egyház missziós-egyház lesz.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus mennybemenetele nem veszteség, hanem nyereség számunkra. Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: vajon érzékeljük ezt a nyereséget a gyakorlatban? Tudjuk, hogy a remény, melyre meghívott minket, életünknek már most is legnagyobb értéke?

– *csend* –

Ha életünket reménytelennek érezzük: Uram, irgalmazz!

Ha a jelentéktelen dolgok túlzottan nyugtalanítanak: Krisztus, kegyelmezz!

Ha az örök életre olyan keveset gondolunk: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat az szentleckéhez

Szent Pál apostol imája nagyszerű tanúságtétel Isten hatalmáról és gazdagságáról, amelyet Krisztusban nyilvánított ki. Isten feltámasztotta Őt a halottak közül, az egyház és a mindenség Fejévé tette. Az egyház az Ő „Teste”, Ő elválaszthatatlan kapcsolatban van az egyházzal. Ám az egyház az a hely is, ahol Krisztus jelen van a világ számára, mert az egyház Krisztus megjelenési formája a világban. (Ef 2, 4–7; Kol 1, 19; 3, 1–4; 9, 11–15.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Míg az Apostolok Cselekedetei az Atya dicsőségébe felszálló Krisztust mutatják nekünk, addig a Máté-evangélium zárófejezete az egyházban isteni hatalmával jelenlévő feltámadott Krisztust mutatja. Ennek az evangéliumnak az elején a „velünk az Isten” ígéret állt (1, 23), a végén pedig biztosít bennünket Krisztus állandó jelenlétéről: „Veletek vagyok minden nap” (28, 20).

Máté számára Galilea – csatlakozva Izaiáshoz – a „pogányok területe” volt (Mt 4, 15–16; Iz 8, 23–9, 1). Az a tény tehát, hogy Jézus ott jelenik meg a tanítványoknak, már az egyház univerzális, vagyis egyetemes kiterjedtségére utal, amellyel Jézus megbízza tanítványait. Minden nép Jézus tanítványa legyen. Az ember a keresztség által válik Jézus tanítványává és az is marad, ha parancsai szerint él. (Mt 5, 7; Zs 125, 2; Mk 16, 15; Lk 24, 47; Jn 3, 35; 14, 18–21.)

II.

A KERESZTÉNYEK A VILÁG LELKE?

Amikor valaki elbeszél vagy plasztikusan leír egy jelenetet, azt mondják róla, hogy „lefesti” azt. A hagyomány azt mondja, hogy Szent Lukács festő volt. De lehetetlen, hogy ez lett volna az ő mesterisége. A valóságban azonban „lefesti”, vagyis szemléletesen írja le az eseményeket. Pl. gondoljunk csak az emmauszi jelenetre, vagy figyeljük meg a mennybemenetel leírását, amely az Apostolok Cselekedete-

teiben olvasható, mint egy helyszíni riport (1. olvasmány). Oly klaszrikus jelent ez, amelyet csak végtelen csodálkozással tudunk szemlélni. Szinte az egész természet és a történelem jelen van és ünnepel. Nem véletlen, hogy a Mindenszentek litániájában a mennybemenetel, mint glória, mint dicsőség szerepel. A mennybemenetel ugyanis a keresztfeszítettnek a diadala.

1. Az első reflexió, amely itt jelentkezik, kifejezetten ez: Mi történik Krisztussal a mennybemenetel után? Ez egy felfelé haladó parabolának a vége, amely az Atya dicsőségébe vezet. Életében megaláztatott és kismizmiztetett annyira, hogy a „szolga” állapotát vette magára. Az Isten ezért Őt most felmagasztalja és „úrrá” teszi. Felmagasztalja minden teremtmény fölé és bevezeti dicsőségébe. Minden vasárnapi szentmisében, „ül az Atya jobbján” – mondjuk a „Hiszekegy”-ben.

Jól meg kell azonban érteni ezt a képletes kifejezést. „Az Atya jobbja” nem egy hely ott fenn, a felhők felett, mert „az ég” nem egy hely a csillagok felett. Az „ég” az „valaki”. Maga az Isten az Ő intim, legbensőségesebb életében. Krisztus felemelkedve az Atyához, nem haladja túl a térbeli distanciát, a távolságot, hanem belép Isten intimitásába, annak az Istennek belső dicsőségébe, akiben mi is – más módon ugyan – „élünk, mozgunk és vagyunk”, – amint Szent Pál mondja.

Éppen ezért nem hagy el bennünket, amikor felmegy az Atyához, hanem velünk marad. Ő az Emmanuel („velünk az Isten”), a világ végéig. Sorsát ezekkel a terminusokkal fejezte ki: „Az Atyában leszek, és a világba jöttem, most elhagyom a világot és visszajérek az Atyához”. De amint nem hagyta el az Atyát, amikor leszállt közénk, ugyanúgy nem hagy el bennünket, amikor visszamegy az Atyához. Azért, ha „fent” van is, vagy ha „lent” van is, velünk van. Mi pedig „lent” lévén, „fent” is vagyunk Ővele.

Szent Pál azt merészeli állítani, hogy minket „vele, mellé ültetett az Atya jobbján”.

Könnyű így szemlélni, hogy micsoda részünkre a mennybemenetel. Ez a mi felemelésünk, Krisztusban a mi emberi természetünk gyengesége és törekenysége Isten dicsőségébe magasztosul.

Vajon a „fej” fel tud-e emelkedni úgy, hogy a „testet” is ne vonzaná magával? Mivel mi Krisztus titokzatos teste vagyunk, most mindez még csak reménységben valósul meg, de egy napon a valóságban is. Ebből végtelen nagy öröm származik. Szent Pál minket arra biztat, hogy értsük meg: milyen reménységre vagyunk hivatva és a dicsőség-

nek milyen kincsháza vár ránk a szentek között, mint örökség, ha hittünk Jézusban (2. olvasmány).

Ez a remény ösztönözte a mi vágyainkat a teljesség felé, amely felülmúl minden várakozást!

A mennybemenetel egy olthatatlan vágyat kelt a szívünkben a mennyi haza iránt.

De vigyázzunk! Az égnek ez a vágyása nem arra ösztönöz, hogy a földi feladatokkal ne törődjünk, azokat elhanyagoljuk. Nem csökkenti tehát erőfeszítéseinket, hanem ellenkezőleg, azokat ösztönzi, stimulálja, különben a vallás valóban „elidegenedés” lenne, amint azt az elcsépelte formula állítja.

Érdekes megnézni Máté evangéliumának végét. Semmiféle jelzést nem találunk itt a mennybemenetelről. Az evangélium Emmanuel ígéretével kezdődik (az Isten velünk), és ezzel az ígérettel végződik: „Veletek vagyok minden nap a világ végezetéig” (3. olvasmány).

Ebből következőleg világos a feladat: „Menjetez tehát az egész világra . . .” Ez az egyház küldetése, amelybe mindnyájan beletartozunk, mivel az egyház mi vagyunk. Mindnyájan! Nem csak a pápa, a püspökök és a papok . . .

Az Ország építése folytatódik, a történelem útján. „ . . . tegyetek tanítványommá minden népet . . .” Kötelesek vagyunk dolgozni az Ország eljöveteleért, miközben mindennap imádkozzuk: „Jöjjön el a Te országod . . .”

Az Ország akkor lesz befejezve, amikor a test a fejjel együtt lesz. Innen sugárzik egy új világ reménysége. Ennek érdekében elkötelezettséget kell vállalnunk.

A keresztény, az igazi keresztény sohasem idegen az emberek problémáival szemben. Azokat szívesen magára vállalja. Sajátjának tekinti, és erőihez képest vállal feladatot a különböző helyeken, ahová az emberi élet, a sors állítja őt. A sors a családban, az iskolában, a művészetben, a kultúrában stb. mindenüvé „oda viszi” a léleknek a többletét, amely a hitre apellál. Ha valaki nincsen elkötelezve, nem azért van, mert keresztény, hanem mert nem eléggé az! Egy nagyon régi író azt mondta: „A keresztények minden szociális tevékenységben olyan szerepet töltenek be, mint a lélek a testben.”

III.

„A MUNKÁT ELVÉGEZTEM . . .”

Ma, Krisztus mennybemenetelének emléknapiján újjong az egyház. A boldog célbajutás öröme ragyog arcán. Megérdemelte Krisztus e dicsőséget három szempontból is.

1. „Atyám, a munkát, amelyet rám bízál, elvégeztem . . .” (Jn 17, 4). Tehát teljesítette feladatát. Ezt olyan diadalmasan mondja, mint a keresztfán tette: „Beteljesedett. Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet . . .” (Jn 19, 30; Lk 23, 46).

Szent feladatot kellett teljesítenie . . . „Az Emberfia nem azért jött, hogy Neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon és váltságul adja életét sokakért.” (Mt 20, 28) Ő, de hosszú, de tövises volt is ez az út. A dicső mennyből leszállni a poros, sáros földre . . . Betlehemről Jeruzsálemig, Jeruzsálemről Kafarnaumig az egész Szentföldön körüljárt. Jót cselekedett, mint a betegek gyógyítója – mint a szegény lelkek orvosa –, mint Izrael és az egész világ Megváltója.

Látta hivatását és tudta az idő rövidegét: „Nekem annak műveit kell cselekednem, aki engem küldött, amíg nappal vagyom. Eljön az éjszaka, amikor már senki sem munkálkodhatik.” (Jn 9, 4)

Most mindent beteljesített: „Nemde, ezeket kellett szenvednie Krisztusnak és úgy menni be az Ő dicsőségébe?” (Lk 24, 26) A mennybemenetel megkoronázása Krisztus küzdelmes földi életének. Testvérek! Vajon mi is így szólhatunk majd egyszer, amikor életünk alkonyához érünk: „Atyám, a művet, amit reám bízál, beteljesítetem” . . . ? (Jn 17, 4)

Az élet, a földi élet olyan, mint egyetlen nap. Rövidebb vagy hosszabb nap. Minden emberi életnek megvan a sajátos célja, hivatása, Istentől kitűzött életfeladata. Ezen kell állandóan fáradoznunk, dolgoznunk. Sohasem leszünk teljesen és tökéletesen készen. Az együttűek, üres lelkek azt hiszik, már készen vannak . . . Pedig jóformán még az út elején állnak.

De milyen boldogok leszünk, ha életünk estéjén az Isten fáradt munkásainak megadja a megfelelő bért és mi nyugodtan mondhatjuk: „Atyám, a munkát bevégeztem, amit reám bízál . . .” (Jn 17, 4) – Édesapa voltam. Mindig helytálltam. Keményen dolgoztam. Hűséggel szolgáltam családomnak. A munkát bevégeztem . . . – Édesanya voltam. Szent feladatommak tekintettem a gyermekáldást.

Éjt nappallá téve dolgoztam. Gyermekeimet hitben és erkölcsben neveltem. A munkát bevégeztem . . . – Gyermek voltam. Talán még életem délelőttjén. Engedelmeskedtem. Az ezerkarú csábítás ellenére tisztán kitarítottam. Ha néha elestem, rögtön felkeltem . . . – Vezető állásban voltam. Sok ember élete függött tőlem. Igazságos voltam, lelkiismeretesen dolgoztam. A reámbizottakra, mint testvéreimre ügyeltem. A munkát bevégeztem . . . Orvos, író, pedagógus, mérnök vagy beosztott voltam, mindig Isten törvényei szerint jártam. A munkát bevégeztem . . . Kemény munkát végeztem a föld gyomrában, az izzó kohók mellett, a zakatoló gyárak üzeimeiben, de mindig lelkesen, hűséggel dolgoztam . . . a munkát bevégeztem . . .

2. „Én Téged megdicsőítettek a földön . . .” (Jn 17, 4) – mondja Krisztus a mennyi Atyáról. Ez volt a feladata. Egyet keresett csupán: Az Atya akaratának teljesítését. „Az én eledelem az, hogy annak akaratát teljesítsem, Aki engem küldött . . .” (Jn 4, 34). Jézus földi élete nem volt más, mint Atyja akaratának megvalósítása. Az első és utolsó földi szava: a jeruzsálemi templomban és a Golgotán Óhozzá szólt.

Most a mennybemenetel a jutalma. „Atyám, dicsőítsd meg most Fiadat . . .” (Jn 17, 1, 5)

Testvérek, gondoljuk meg, hogy minden emberi élet ennyit ér, amennyit Isten és az örökkévalóság szempontjából ér. Minden földi pályánkon Isten dicsőségét kell keresnünk. Boldog az az ember, aki életének estéjén elmondhatja: Atyám, és megdicsőítettek Téged . . . Végső fokon nem kerestem mást, mint Teremtőmnek és Uramnak dicsőségét. Azt, hogy: „Szenteltessék meg a Te neved, legyen meg a Te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is” (Mt 6, 9 slk). Életem az Apostol intelme szerint folyt le: „Az Úrnak élünk, amíg élünk, és az Úrnak halunk meg, amikor meghalunk. Azért akár élünk, akár halunk, az Úré vagyunk.” (Róm 14, 8 sköv.)

Testvérek! Fel tehát! Istenért, Istennel! Ez a gondolat tesz bennünket az örökkévalóságba néző emberré. Ez tesz Isten gyermekeivé, akik minden napot e cél érdekében használnak fel, hogy visszaadják Istennek kamatostul, amit Tőle kaptak . . . Vajon ilyen volt-e a mi életünk? Ez a lelkiület hatott át minket? El tudtuk-e mi is mondani Loyolai Szent Ignáccal: „Vedd el Uram szabadságomat!” Ha igen, akkor mireánk is vár a boldog mennybemenetel öröm-reggele. Ha nem, akkor: fel a szívekkel . . . ! Szakítsunk a múlttal, ami nem Isten akaratára szerint telt el.

3. „Megőriztem őket a Te nevedben, akiket nekem adtál” – mondja tovább Krisztus (Jn 17, 12). Krisztus élete amint visszatekint a mennybemenetel hegyéről, áldás volt az emberiség számára. Most áldás után eltávozott tőlünk. Ez volt utolsó ünnepi búcsúáldása. Azóta hányan és hányan részesültek áldásban a szent földön! Gyermekek és tanítványok, apostolok és betegek, bűnösök és szegények . . . ! Testvérek, a mi életünk is legyen áldás mások számára! Hűségesen meg kell őrizni azokat, akiket Isten gondjainkra bízott . . . Milyen fontos élethivatás ez?! Embertársaink számára istenáldássá kell magasztosulnunk! Ilyen áldás a jó példa . . . – Ilyen áldás a hűséges kötelességteljesítés. Ilyen áldás a buzgó imádság. Ilyen áldás a segítség, a jó tanács. A jó példa mindig nagy erkölcsi hatalom és jótétemény marad. De a rossz példa bukás és pusztulás is lehet mások számára . . .

Testvérek! Ne feledjük, felelősek vagyunk egymásért! Vagy talán azt kérdezed Káinnal: Vajon őrzője vagyok-e én testvéremnek? – Azt mondom: Ó igen! Az atya felelős gyermekeiért. Az édesanya felelős leányai erkölcséért. A nevelő felelős tanítványaiért. A vezető felelős alattvalóiért. És mindnyájan felelősek vagyunk embertársainkért! Ugyanis annyi bűn nyomja a lelkünket . . . ! Ne terheljük meg meg embertársaink bűneivel is . . .

Fel tehát Testvérek! Sohase adjunk alkalmat másnak a bűnre! Sohase legyünk más csábítója és megrontója! Sohase adjunk másnak, főleg a fiataloknak rossz példát! – De legyünk másoknak, elsősorban a mieinknek látható őrzőangyala, és megmentője! Őrizzük meg Isten számára azokat, akiket gondjainkra bízott. Akkor a mennybemenetel számunkra is a dicsőség napja lesz!

IV.

ISTEN HEGYEI

Szent Máté evangéliumát abba a széles ívbe fogta be, amely a megkísértetés hegyétől az utolsó megjelenés hegyéig, és a missziós küldetésig terjed.

A kísértő azt ígerte: „Mindezt neked adom . . .” (Mt 4, 9) „ . . . ha leborulva imádsz engem!” A mennybemenetel hegyén viszont úgy áll előttünk Jézus, mint akinek minden hatalom megadatott az égen és a földön (28, 18). Maga Isten tette őt Úrrá és Királlyá. Most szétküldi tanítványait minden nemzethez.

Hogy mit kell hirdetniök a népnek, azt a tanítványok egy másik hegyen hallották meg (Mt 17, 5), ahol Jézus „... Bizony mondom nektek”-jével meghirdette az új törvényt. „Őt hallgassátok...” – mondatott a megdicsőülés hegyén a kiválasztott tanítványoknak (Mt 17, 5).

Az egyház a világ végezetéig teljesíti Ura megbízását és hirdetni fogja igazságát és tanítását, mivel Isten „azt akarja, hogy minden ember üdvözljön és eljusson az igazság ismeretére” (1 Tim 2, 4). Nemcsak azt akarja, hogy üdvözljenek...

Ő a tudatlanokat is meg tudja menteni és üdvözíteni. Mégis Isten az embereket emberhez méltó módon akarja üdvözíteni és megmenteni, hogy tudják meg, ki az, aki őket üdvözíti és megmenti és egyáltalán, mit jelent: „üdvözülni”...

*

Igyekeztek felebarátait szüntelenül és tevékenyen szeretni. S amit ebben előrehalad, fog meggőzödni Isten létezéséről, saját lelke halhatatlanságáról.

A felebaráti szeretetben el kell jutnia a teljes önzetlenségig. Akkor kétségek többé nem gyötrik.

A tevékeny szeretetben a hálátlanság ingatna csak meg.

Napszámos vagyok, kérem a fizetésem: a dicséretet, szeretetért a szeretetet.

Másképp senkit sem tudok szeretni.

Dosztojevszkij: Karamazov testvérek

*

A szeretetben kell mindent megtalálnunk.

A szeretetnek az egysége, amely semmit sem néz le és senkit nem zár ki... Amely a kis dolgokat elviseli és a nagyok számára is nyitva marad... Amely a világot úgy tekinti, mint egy titkot.

Az istenszeretet nem titkát:

Hogy minket meghívott, mi követjük s hogy a sikertelenségben is áldottak vagyunk.

Karl Rahner

*

Nehéz szeretni azokat, akiket nem becsülünk. De éppoly nehéz azokat szeretni, akiket sokkal többre becsülünk önmagunknál.

La Rochefoucauld

PÜNKÖSD UTÁNI VASÁRNAP

SZENTHÁROMSÁG-VASÁRNAP

Olvasmány:
Kiv 34, 3. b.–6, 8, 9.

Szentlecke:
2 Kor 13, 11–13.

Evangelium:
Jn 3, 16–18.

Bevezetés

A Szentháromság: Atya, Fiú és Lélek, egy Isten három személyben. Nem távoli, magában nyugvó titok. Biztos, hogy Isten titok, teljességgel titok; de ugyanakkor „leereszkedik, megnyilatkozik” és közli magát. „Láttuk az Ő dicsőségét – írja János evangélista – a Fiú dicsőségét, amely nem más, mint az Atyáé; szentségének ragyoságát, szeretetének hatalmát.” Isten felfoghatatlan titkához hozzátartozik fáradhatatlan és felülmúlhatatlan érdeklődése az ember iránt. Isten hisz az emberben, minden egyesben. Nem ad fel minket, inkább áldozatul adja Fiát értünk, ajándékul nekünk.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Az egyetlen, mindenható Isten három személyben áll fenn. A Szentháromság ennek a három személynek a lét- és szeretetközössége.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: személyes kapcsolatainkra jellemző-e a szeretet?

– *csend* –

Mert kíméletlenek is tudunk lenni: Uram, irgalmazz!

Mert nem szeretünk másokhoz alkalmazkodni: Krisztus, kegyelmezz!

Mert nehezünkre esik a megbocsátás: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az olvasmány örömmel kezdődik és a kegyelem-szeretet-közösség hármasságával fejeződik be. Krisztus valósága és az Egyház valósága egyedül a szentháromságos Istenből kiindulva érthető. „Isten szeretete” az Úr Jézus Krisztus kegyelmében lett láthatóvá. Erejét az egyházban a „Szentlélek közösségében” mutatja ki. Ahol ez a közösség él, ott öröm uralkodik. Öröm, amelyet sohasem lehet megszokni. Ez az öröm mindig új és mindig nagylelkű az adásban és az elfogadásban egyaránt.

Levelének befejező részébe az apostol az egész evangéliumot belefoglalta. Számára a háromságos Isten nem távoli, hanem önmagában nyugvó titok; Jézus Krisztusban a rejtett Isten láthatóvá lett, jelenünk és jövőnk Istenévé lesz.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Isten, a Fiú és a Szeretet, ez az a Szentháromság, amelyről ez az evangélium szól. A Fiú megváltói tettét az Atya és a Szentlélek hordozza. Az evangélista azért tehet nekünk erről tanúságot, mert tudja, hogy így van. Ő látta. Jézus személyében az Atya lett láthatóvá, és lényéhez tartozó szeretete lett tapasztalhatóvá. A szeretet kilép Istenből és a Fiúban a „világnak adatik”. Menteni, üdvözíteni akar, nem elítélni. A világ csak egyet tehet, elfogadva Isten ajándékát, elfogadja az üdvösséget. A hit annyit jelent, mint megnyilni Isten előtt, önként átadni magukat Istennek. Annak, aki elzárkózik az igazság és Isten szeretete elől, már nincs szüksége ítéletre, mivel önmaga zárta ki önmagát Isten életéből. (Mt 21, 37; Róm 8, 32; 1 Jn 4, 9; Jn 4, 42; 12, 47; 2 Kor 5, 19.)

II.

MILYEN AZ ISTEN?

Gondolkodásunknak nincs magasztosabb, nincs érdekesebb tárgya, mint Isten. Szentháromság ünnepe értésünkre adja, hogy afelett gondolkozzunk, milyen is az Isten. Ezt nem minősíthetjük eleve értel-

metlennek, mert ha Isten lényét nem is vagyunk képesek kideríteni, éppen az Ő felfoghatatlan titka csábít gondolkozásra.

Isten térképén sok fehér folt van. Ezek csalogatják felfedező ösztönünket, mivel itt még sok felfedeznivaló van, – gondoljuk.

Sohasem fogjuk magunknak tulajdonítani a jogot, hogy Isten felfoghatatlanságát megszüntessük. Ellenkezőleg, minél inkább törekszünk behatolni Istenbe, annál nagyszerűbben és szabadabban ragyog kifürkészhetetlensége. Ám az emberi szellem legizgalmasabb és legmegkapóbb kalandja Istenhez közeledni, noha tisztelettel és alázatosan – ám ellenálhatatlanul is. Isten igazi tudósai a szellem hősei, akik bátran merészkednek Isten mélységeibe és Isten szeretetének hatalmába esnek. Nekik nagyobb tisztelet jár, mint a földi titkok kutatóinak, az atom és a mindenség kutatóinak. Nem akartok velünk tartani, hogy Isten titkait kifürkészhessük?

Isten nem tiltotta meg nekünk ezt a merészséget. Sőt Jézus biztosít, hogy az Atya olyan embereket keres, „akik Őt lélekben és igazságban imádják” (Jn 4, 23). Jézus, aki mint Isten Fia, tudja, milyen az Isten, példabeszédekben és utalásokban beszélt nekünk erről és így felszólított bennünket, hogy Isten lényének bennünk rejlő kinyilatkoztatását, mint drága kincset emeljük ki és őrizzük meg lelkünkben. Igéjének mustármagocskáját el kell vetni a tanítványok lelkében, ott ápolni kell, hagyni, hogy növekedjék és kibontakozzék.

Jézus keresztre vonatkozó parancsa (Mt 28, 18–20) megtanított minket, hogy Istenben három személy van, az Atya, a Fiú és a Szentlélek. Pontos fordításban Jézus azt mondja: „Kereszteljétek meg őket az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevére”. Kezdetben a keresztséget víz alá merítéssel szolgáltatták ki. Jézus azt akarja mondani: a víz alá merítéssel a keresztelendőket egyúttal Isten nevébe, azaz egylényegébe mártjátok bele, amelyet három egylényegű személy bír: az Atya, a Fiú és a Szentlélek.

Miként képzeljük ezt el? A teológusok Jézus szavait a következőképpen magyarázzák: Isten képes önmagát lényének egész mélységében és teljességében felfogni. Mi emberek önmagunknak csak egy csekély részével vagyunk képesek gondolatban megbirkózni. Sok minden a tudatalattiban marad, vagy rejtély. Isten figyelmét azonban önmagán semmi sem kerüli el. Nemcsak ismeri saját lényének minden redőjét, hanem ez az ismeret nála mindig jelen is van. Éber tudatossággal hordozza és tekinti át önmagát. Ám Isten önmagát nem elfogulatlan, tisztán konstatáló tárgyilagossággal gondolja, hanem a

legnagyobb intenzitással és érdeklődéssel. Ez a gondolkodás teremtői és létrehozó hatású. Nem futó gondolatot, átmeneti ötletet teremt, hanem Isten maradandó, közvetlen képmását, amely oly tökéletes, hogy egylényegű Fiúként lép az Atyával szemben. Az Atya ebben a Fiúban teljesen kifejézi, szinte kimondja öntudatát. Ezért nevezik a Fiút Isten Igéjének is. Nem elhangzó ige ez, hanem az örök Ige, amellyel az Atya önismerését alakítja és rögzíti, de nem határolja el. Ez az Ige semmivel sem csekélyebb a Mondójánál, akit nem hagy el, hanem ez személyes Ige, amely az Atyában marad.

Ezzel ellentétben áll az emberi beszéd tragikumuma. A tökéletlen gondolatot tökéletlen szó csak félig fejezi ki, amely ráadásul el is válik a gondolkodótól és beszélőtől, és így számára idegen lesz. Csodálva állunk a mennyei Atya előtt, aki érvényesen meg tudja mondani, hogy Ő kicsoda, és a vele egyenrangú Igéjét elválhatatlan-meghitt kapcsolatban tudja tartani önmagával.

Így tehát Istenben, az Atyában önmagának valódi képe áll szemben vele. Ekkor az Atyában égő, végtelen lényének mélyéig érő szeretet gyullad ki tökéletes Fia iránt. Az ember apai büszkesége csak halvány visszfénye ennek. Ám a Fiúban is éppen olyan szenvedélyes szeretet ébred az Atya iránt, mint eredete és ősképe iránt. Ez a szeretet egyetlen lángívként áll az Atya és a Fiú között, mindkettőjükből egyszerre kiindulva. Nem múló érzélem ez, nem a szív röpke fellobbanása. Ez a két szerető Lény oly feltétlenül szeret, oly teremtői szeretettel, hogy szeretetük személy: ez a Szentlélek! Ő az Istenség tüze, a kötelék Istenben, Isten szeretete. Ám ez a személyes szeretet nem lép idegenül, mint a gyermek szülei elé, az Atya és a Fiú elé, hanem ugyanabban a lényekben marad velük kapcsolatban.

A három Személy a lényekben egy, egymásban léteznek. Mily tökéletes ősképe ez a személy és a közösség kapcsolatának! Személyek, akik teljesen önmagukéi és mégis mindenben egyek. Egymásnak ajándékozva egymást, és mégis megőrizve önmagukat. Nem elveszve és nem elkülönülve! Mily nehéznek tartjuk mi emberek a mindennapi életben azt, ami Istenben oly nagyszerűen magától értetődő! Ez a mértéke és iránymutatója minden emberi kapcsolatnak. És ez ne érdekelne minket? Túl dogmatikusnak és elméletinek tartanánk?

Nem, az igaz keresztény emberről fel kell tételezni, hogy a tényleges, valóságos Isten titokzatosabb is, mint amilyenek az ember azelőtt gondolta, mielőtt Krisztus hírül hozta Őt nekünk. Nem követelhetünk kézzelfogható Istent, ám nem szabad közönyösen elmennünk

Isten titka mellett! Kutatnunk kell, és imádnunk, szeretettel behatolnunk, és tiszteletteljesen visszahúzódnunk, – ez illő hozzánk. Ez földi és örök létünk értelme: sokszorosán megtapasztalni, milyen az Isten. Ez nem elmélet, mivel Jézus azt mondja, hogy a keresztség által Isten háromegegyeséges létének titkába mártattunk, átjárva Tőle és bevonva szerető dicsőségébe. Ha megsejtjük, milyen az Isten, megsejtjük azt is, milyenek vagyunk mi!

III. A NAGY TITOK.

A világ tele van titkokkal. A nagy természetet még ma is ezer fátyol borítja. Titok az élet is. Azon sem csodálkozhatunk tehát, ha a hit, a vallás is tele van titkokkal. Titok a megtestesülés, titok az Oltáriszentség, titok az isteni kegyelem és emberi szabadakarat együttműködése és még annyi más! A titkok titka azonban a Szentháromság. A titok előtt az ész leveszi kalapját és a hitnek adja át a szót.

Mit hiszünk erről? – Már a kis katekizmusban tanultuk, hogy csak egy Isten van. Az egy Istenben azon három Személy van: Atya, Fiú és Szentlélek. Mindegyik személy: Isten, Isten az Atya, Isten a Fiú, Isten a Szentlélek, és mégis, nem három Isten van, hanem csak egy! A három személy mégis valóságosan, reálisan különbözik egymástól. De a három személy bizonyos kapcsolatban is van egymással. Külön rangsort alkotnak: első az Atya, aki nem származik senkitől. Második a Fiú, aki az Atyától öröktől fogva születik. Harmadik a Szentlélek, aki az Atyától és a Fiútól öröktől fogva származik. „*Qui a Patre Filioque procedit*”.

Mind a három egyenlő és örök, mert közös a természetük. Az isteni természet egy, csak a személy három! Másról állítjuk tehát az egyet és másról a hármat. Némi hasonlat: a nap világít és melegít, mégis csak egy Nap van. A léleknek is háromféle tulajdonsága van. De a lélek csak egy. Az ember megismeri önmagát, befelé lát és utána megszereti magát. Az Atya elgondolja a Fiút, szeretetre gyullad iránta: ez a Szentlélek, a *signum caritatis*.

Ezt a titkot felfogni értelmünkkel nem tudjuk. De az Isten kinyilatkoztatta. Onnan tudjuk. „Én kérem az Atyát és más Vigasztalót fog küldeni” (Jn 14, 16).

A Szentháromság megnyilatkozott Krisztus Urunk keresztelése alkalmával. Szózat hallatszott az égből (Atya) és galamb képében

megjelent a Lélek (Lk 3, 22). – A Táborhegyen, ahol Jakab, János és Péter volt jelen, Jézus arca fénylett, mint a nap. Két ragyogó alak jelent meg: Mózes és Illés. Péter szól: „Uram, jó nekünk itt lenni. Ha akarod, csináljunk itt három sátot . . .” Amikor így beszélt, fényes felhő vette körül Krisztust és szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik. Őt hallgassátok.” (Mt 17, 5)

Testvérek, tiszteljük jobban a Szentháromságot! – De hogyan? – Gondoljunk arra, hogy a keresztségben a három Isteni Személy nevében lettünk a menyország örökösei. A feloldozásban is a három Isteni Személy nevében nyerjük vissza az istenfiúság kegyelmét. Mondjuk sokszor napközben: Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, vagyis: Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. – Tiszteljük a Szentháromságot a kereszttetéssel is, amikor figyelmesen, összeszedetten mondjuk: Az Atyának, és Fiúnak, és Szentléleknek nevében . . .

Tertullianus, a kiváló egyházi író mondja: „Amikor bemegyünk és kimegyünk, amikor felkelünk és lefekszünk, evés előtt és evés után, munka előtt és munka után, mi keresztények, a kereszttel jelöljük meg magunkat.” – Mi is így teszünk? Vagy templom előtt szégyeljük levenni kalapunkat vagy kereszttet vetni? Kitől vagy mitől félünk?

Hogyan vessünk kereszttet? – Mint akiknek lelkében a Szentháromság él!

Az egyház a Szentháromság nevében kísér utolsó utunkra. „Ha vétkezett is, de az Atyát, Fiút és Szentlelket nem tagadta meg, hanem hitte, buzgón kereste Istent, s hűségesen imádta őt, aki mindent teremtett.” – „Költözzél ki hát e világból keresztény lélek! Költözzél ki a mindenható Atyaistennek nevében, aki téged teremtett; Jézus Krisztusnak, az élő Isten Fiának nevében, aki érted szenvedett és meghalt; a Szentléleknek nevében, aki reád kiáradt. Legyen ma nyugvóhelyed az örök békesség honában.”

Befejezésül mondjuk mélységes hittel:

„Szentháromságnak életem, halálom,

S testemmel együtt lelkemet ajánlom.

Tégedet imádlak, mindörökkön áldlak:

Oszthatatlan Istenség, Háromságban egy Fölség”.

Ámen.

ÚRNAPJA – ÚR NAPJA

(Szentháromság vasárnapja utáni csütörtök, vagy vasárnap. –)

Olvasmány:
MTörv. 8, 2–3,
14–16. a.

Szentlecke:
1 Kor 10, 16–17.

Evangelium:
Ján 6, 51–59.

Bevezetés

A pusztai vándorlás során Izrael olyan tapasztalatok és felismerések birtokába jutott, amelyek további útján, a századokon át is érvényben maradnak. Mindenekelőtt Istentől való maradéktalan függésének tapasztalatát. Ennek a függésnek szimboluma, és ugyanakkor Isten gondviselő szeretetének jele a manna volt.

A pusztai vándorlás előgyakorlat volt Izrael további útjára a történelmen át. Isten neveli és próbára teszi népét, hogy azután jót tehesen vele.

Az itt említett írás egy jólétben élő néphez szól. Tudja meg ez a nép, hogy az ember nem csak kenyérből él! Az igazi mannát, „amelyet nem ismertél és amelyet atyáid sem ismertek” – Jézus fogja adni az új Isten-népének.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus Krisztus a kenyér és bor színe alatt velünk maradt, hogy részesedhessünk életében.

Vizsgáljuk meg lelkiismeretünket: vállaljuk-e Jézus életét akkor, amikor viszonylagos jólétben élünk, amikor nincs nagy baj? – Nem jellemző-e ránk, hogy csak akkor fordulunk Istenhez, ha valamit sürgősen kérnünk kell?

– *csend* –

Mert elégedettek vagyunk önmagunkkal: Uram, irgalmazz!

Mert csak a bajban fordulunk Hozzád: Krisztus, kegyelmezz!

Mert nem fogjuk meg segíteni akaró kezedet: Uram, irgalmazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

Az eucharisztikus lakoma részvétel Krisztus véréből, a húsvéti Bárány kiontott véréből, és részvétel Krisztus testéből, a „miéretünk” engesztelésül feláldozott Testből. Az értünk odaadott és most nekünk nyújtott Krisztus Teste azonban egyedüli test. Ezért mi, akik sokan vagyunk, akik az egyetlen Testet fogadjuk, egységet képezünk, egy „Testet”: Krisztus Testét. Ez nemcsak kép, mégkevésbé szójáték, hanem olyan valóság, amelynek különböző következményei vannak. Aki nem „különbözteti meg” Krisztus Testét (11, 29), aki Isten közösségét és annak minden tagját nem tiszteli Krisztus Testeként, az „saját ítéletét eszi és issza”.

Pál apostol egy másik következtetést is von ezzel a fejezettel kapcsolatban: aki közösségben van Krisztussal, nem lehet közösségben az ördöggel is: „Óvakodjatok a bálványimádástól!” (10, 14) Ennek a jelentősége számunkra legalábbis annyi, hogy a keresztyén ember nem tehet meg mindent, amit mások tesznek. Ez nem szabadságának korlátozása, hanem életének lényeges törvénye.

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus eucharisztikus beszéde itt érte el csúcspontját. Jézus nemcsak személye iránt kíván hitet, hanem a kenyérnek – ami ő maga – valóságos evését. Még keményebben mondja: Hogy életetek legyen, szükséges, hogy egyétek az Emberfia Testét és igyátok Vérét . . . Dehát lehetséges ez? Ha csupán „testileg” értjük, akkor nem. Mert a Lélek tesz élővé. Tehát tisztán szellemileg kell értenünk, mégpedig a Jézusban való hitből kiindulva. Jézus hallgatói helyesen értették meg őt, – azt, hogy Jézus valami mást akart mondani. Az Utolsó vacsorán a tanítványok jobban meg fogják érteni Jézus szavainak horderejét. És Jézus távozása után megünneplik az „Úrvacsorát” (1 Kor 11, 20), amely „a sokakat” – akik az egyedüli kenyeret veszik – Krisztus egy Testévé teszi. (1 Kor 10, 17)

II.

Amikor az egybegyűlt közösség az Eucharisziát ünnepli, arra a nagy lélekmentési, emberfeletti tevékenységre emlékezik, amelyből él. Ez pedig Jézus feláldozása a kereszten és feltámadása a halálból. Ebben a közösségben nemcsak a hitben és emlékezésben van Krisztus jelen. A II. Vatikáni Zsinat Krisztus többszörös valóságos jelenlétéről szól. Jelen van a pap személyében, ki az Eucharisziát bemutatja. Jelen van a kenyér és bor színe alatt. Jelen van a hirdetett Igében. S jelen van végül az imádkozó és éneklő közösségben magában (ahol ketten-hárman együtt vannak az én nevemben, ott vagyok közöttük . . .)

A közösség maga Krisztus titokzatos teste. Azzá lesz a szentség vétele által és az marad a szentségből merített étellel, Krisztussal, és mindazokkal, akik ugyanabból az élő kenyérből ettek.

III.

AQUINOI SZENT TAMÁS GONDOLATAI

„A kereszt oltárán Jézus a kiengesztelődés áldozati adományaként ajánlotta fel Testét az Atyaistennek. Vérért váltságdíjul ontotta ki és a tisztulás fürdőjeként. Meg akart minket váltani a bűn nyomorult szolgaságából és tisztára akart bennünket mosni a bűn szennyétől.

Ennek a kegyelmi tettnek tartós emlékezetül kenyér és bor színe alatt Testét ételül és Vérért italul hagyta hiveinek.

Mi lehetne értékesebb ennél az asztalközösségnél? Egyik szentség sem oly üdvöthozó, mint az Euchariszta, – mivel itt eltöröltetnek a bűnök, gyarapodnak az erények, és a lelket eltöltik az összes lelki adományok.

Az egyház ezt az áldozatot az élőkért és holtakért mutatja be, hogy mindenkinek javára váljék, mivel mindenek üdvére alapított.

Senki sem képes ennek a szentségnek drága, értékes voltát leírni. Itt annak a túlon túl nagy szeretetnek az emlékéét üljük meg, amely Krisztus szenvedésében nyilvánult meg. Hogy ezt a szeretetet nyomatékosabban vésse hívei szívébe, az utolsó vacsorán rendelte el ezt a szentséget, miután tanítványaival befejezte a húsvéti lakomát és ebből a világból Atyjához készült.

Szenvedésének, a régi előképek beteljesülésének akart állandó emléket. Ez volt a legnagyobb csodája. Ezzel tanítványainak is – akik távozása végett szomorkodtak, – egyedülálló vigaszt hagyott hátra.”

IV.

Isten nem maradt láthatatlan. A teremtésben felfedezzük világító nyomait. Az embert képére és hasonlatosságára teremtette. Isten legnagyobb vállalkozásához, az ember teremtéséhez kapcsolódik a második, még nagyobb: a Fiú megtestesülése. A harmadik pedig az, hogy a Fiú az Ő testvéreiért az élet Kenyerévé akart lenni, élő Kenyérre. Aki ezt a Kenyeret eszi, átváltozik azzá, amit magához vesz: Isten szeretett fiává lesz. Az Eucharisziában fejeződik be az, ami a keresztségben megkezdődött.

A mai olvasmány az apostoli hagyományon alapuló legrégebbi szöveg az Eucharisztia alapításáról . . . Szent Pálnak indító oka van, hogy erről beszéljen, mivel a korintusi hívek ünneplik ugyan az Eucharisziát, de az azt megelőző közös lakoma alkalmával tapintatlanságukkal megbántják a közösség szegényebb tagjait (11, 17–22). Nem annyira a tanításról, mint inkább a gyakorlatról van itt szó. Nem lehet szó szentségi közösségről Krisztussal, ha ugyanakkor megsértjük a testvéri szeretetet, megvetjük testvérünket, akiért Krisztus meghalt. A szentség, az üdvösség adománya, az üdvözülés az Úrral való találkozásban megy végbe, aki minden emberért meghalt, és újrájövelekor mindenkit meg fog ítélni, mégpedig aszerint, hogy „az Úr testét” (1 Kor 11, 29) tisztelte-e a szentségben és a testvérekben. (Lk 22, 14–20; 1 Kor 10, 16–17; Kiv 12–14; 24, 8.)

V.

Jézus az ötezer ember táplálásával éppúgy, mint egyéb csodáival üzenetét akarta értelmezni és megerősíteni: hogy Isten uralma és üdvözítő akarata nem a múlté, hanem már jelen van és új, végleges megvalósulás felé tör. Jézusnak nemcsak hatalma, hanem szíve is van; Isten hatalma és Isten szíve összefügg.

Egy ilyen kérdés például: „Hogyan volt egy ilyen csoda lehetséges?” – „Mit használt?” – könnyen félrevezethet. Mit tudunk mi Isten lehetőségeiről és természetéről (az atomkorban is)? Jézus emlékeztetni akarta az embereket (akik még az ószövetséghez tartoztak) a mannára a pusztában. (Kiv 16, vö. 78, 24–25; Jn 6, 26–28).

A pusztában lett Izrael Isten népévé (vö. Zsolt 114) és Isten nem hagyta népét éhenveszni. Itt azonban „nagyobb van, mint Mózes” . . . Jézus Isten új népét sem fogja a szükséges kenyér nélkül hagyni.

A mód, ahogyan Lukács evangélista a kenyérszaporításról beszámol, arról tanúskodik, hogy ő azt az Eucharisziával összefüggésben látta. Ez különösképpen a 9. fejezet 16. versben tűnik ki: égretekintés, az áldás szavai, a kenyerek megtörése, szétosztása a tanítványok közreműködésével: mindez utalás Jézus utolsó vacsorájára (Lk 22, 19; vö. 24, 29–30; 24, 35). De az ősközösségben szokásos, az Eucharisztia megünneplésére is utal, amint azt Lukács már ismerte. (Mt 14, 13–21; Mk 6, 30–44; Jn 6, 1–13; Iz 25, 6).

Rejtőző Istenség, hittel áldalak,
Ki elrejtéztél itt bor, s kenyér alatt.
Szívem te előtted megalázkodik,
Mert ha téged szemlél, megfogyatkozik.
Szám, kezem, látásom benned fennakad,
Bizton hitem mégis hallásból fakad,
Híszem mind, amit szól Istennek Fia,
Nincs igazabb, mint az Igazság szava . . .

V.

· VALÓSÁGOS ÉTEL

Amikor az ember az ünnepi evangéliumban Jézus szavait hallja: „Az én testem valóban étel, és az én vérem valóban ital . . .” – az a benyomása, hogy olyan emberek előtt mondta, akik ebben kételkednek, vagy azt elutasítják. Valóban, Kafarnaumban, a zsinagógában ez az eset állt elő Jézus hallgatóinál, akárcsak ma is sokfelé a kedves keresztényeknél.

Akárcsak a neveletlen gyermekek, ők sem akarnak enni. Mit tegyen az ember? Bízassa őket, amint azt már Jézus is tette? Az ember tulajdonképpen idegenkedik attól, hogy egy olyan ételt magasztaljon fel, amely után az egész világnak önmagától kellene éheznie. Nem kellene mindannyioknak az asztalok körül tolonganiok, és szívből örülniök, hogy ilyen ételre méltónak találtattak? Sajnos, nem így van . . .

Ilyen értelemben a mai szép Úrnapját is félre lehetne érteni. Ünnepi körmenetben, monstranciában hordozzuk végig az utcákon a „legszentebbeket”, amit mi keresztények itt a földön bírunk, hogy hálás tisztelettel és imádatással hódoljanak előtte, és megáldjon minden embert, minden várost és mezőt. Ám ne felejtjük el, hogy a szent Kenyér nem látványosság, nem pompa, amivel dicsekszünk, hanem tényleges étel. A „legszentebb ételnek” van szánva. Minden egyes szent ostya, amelyet Úrnapján aranycsillogású monstranciában hordozunk, valóban étellé lesz, – megeszik.

A kenyér nem megtekintésre, hanem megevéésre van. Az imádás, amellyel a szent ostyának adózunk, nem szabad, hogy visszatartson az evéstől, hanem annál nagyobb tisztelettel és hálával vezessen hozzá. Úrnap szent ünnepe nem növelheti a távolságot köztünk és a legszentebb Oltáriszentség között, hanem inkább nagyobb közelségre és szeretetre indítson. A tabernákulum nem hasonlítható kincseskamrához, amelyből időnként kivesszünk egy-egy drága darabot, hogy azt megmutassuk, hanem inkább éléskamra, amelyben az örök élet jó Kenyerét őrizzük.

Ez a Kenyér valóban étel, nem néhány kiválasztott étele, mint pl. a kaviár, vagy a pisztráng, hanem minden egyszerű keresztény ember étele. Nem ingyencsés, hanem egyszerű táplálék. Nem a közösség néhány tagja vagy egy-egy képviselőjének étele . . .

Az evésnél az ember nem helyettesítheti magát, különben éhenhal . . . önmagának kell ennie. Tehát Jézus teste valóban étel . . . Nem eltevésre, megőrzésre való étel, hanem megevéésre.

Vajon milyen gyakran egyék az ember? Dehát még ezt is elő kell írni? A legkevesebb évente egyszer – Húsvét táján – de vajon ez különösképpen meg fog erősíteni a kereszténységben? A helyes válasz az lenne: Ha lakomára vagy hivatalos, – egyél! Az egyház minden vasárnap és ünnepnap meghív a szentmisére, tehát azt maradéktalanul kell megünnepelned és nemcsak részben.

Mily csodálatos étel ez! A többi ételt a testünk veszi fel. Ez az étel testünk építőköveivé alakul át . . . ez az étel minket alakít át és mind hasonlóbá tesz Krisztus életéhez. Jézus nem fárad bele, hogy ennek az ételnek csodálatos hatásait az ünnepi evangéliumban magasztalja. Azt mondja: „Aki eszi az én Testemet, és issza az én Véremet, az énbennem marad és én őbenne.” kölcsönös, tartós maradás ez, kölcsönös közösség és áthatolás történik.

Jézus bennünk – ezt hálatelt szívvel tudjuk, ám az Úr szavaiban

„mi őbenne” áll előbb. Jézus is „communio”-hoz, közösségbe járul, és mi vagyunk az ostyák, amelyeket befogad. Már nem a magunkéi vagyunk, hanem az Övéi.

Amikor magába fogad bennünket, akkor Krisztusban vagyunk. Ő a Fő, amellyel gondolkodunk és döntünk. Tagjai vagyunk, és egymás között, mint tagok, össze vagyunk kapcsolva. A kommunió kommuniót, közösséget hoz létre. De vajon valóban akarjuk-e mindezt? Nem lenne-e kedvesebb számunkra egy „magánáldozás”? Ez épp oly kevésbé lehetséges, mint egy „magánmise”! Jézust nem lehet elválasztani tagjaitól. Aki Jézust akarja, az egész Jézust kell akarnia, minden tagjával. „De az emberek úgy idegesítenek, felizgatnak, zavarnak az ájtatosságomban . . .” különös, akadnak keresztények, akik csak akkor képesek szeretni, ha nincs ott senki, akit szeretniök kell. Nem érdekes és különös dolog ez?

Jézus mondja: „– amint én az Atya által élek, úgy az, aki engem eszik, énáltalam él . . .” Bensőséges kapcsolatát az áldozóval Jézus nem képes jobban ecsetelni, mint azáltal, hogy a legbensőbb létező közösséggel hasonlítja össze, azzal a közösséggel, amely az Atyaisten és a Fiúisten között fennáll. Az Atya szüntelenül, az időn túl, a maga teljességében ajándékozza Fiának az isteni életet. Aki Krisztust eszi, az Fiú életteljességéből él, szüntelenül és az idő korlátain túl él. Mily kimeríthetetlen gazdagságba vezet ez a drága étel!

Első hallgatóit, „a zsidók tömegét” Jézus arra emlékezteti, hogy elődeik már egyszer ettek mennyei kenyert, pusztai vándorlásuk folyamán, a Sinai félszigeten Isten minden édességgel teljes mannát ajándékozott nekik. Ám ez a manna mindig csak egy napra szólt, másnapra elromlott. Isten akkor mindig csak egy-egy napra ajándékozott életet, és minden izraelitának . . .

Az égi Kenyér csak a földi életre adott nekik táplálékot, és azt nem hosszabbította meg. Jézus viszont nekik is, nekünk is az igazi égi Kenyeret ígéri. „Aki ezt a kenyeret eszi, örökké él.” Bár egyszer ő is meg fog halni, de időközben és ez előtt a mennyei Kenyér vétele által örök életet biztosított magának, amely azután halála után fejt ki benne erejét és mélységét, és elvezeti a boldog Isten-látásra. Így a halál jelentéktelen eseménnyé lesz, amely beteljesíti az igaz életet. Ez a Kenyér valóban a halhatatlanság étele, amint azt már a pogányok mondáikban megálmodták századokkal előbb. Ez a Kenyér „az a fű, amely a halál gyógyszere” – amint a néphagyomány mondja. „Aki ebből eszik, örökké él”. És aki nem eszik?

VI.

Mit jelent számomra Úrnapja?

Nos, elsősorban emlékezést ünnepi napokra, melyeken az Aquinoi Szent Tamás úrnapi himnuszából vett mottót szó szerint megvalósítottuk: „Quantum potes, tantum aude . . .” Amire képes vagy, azt merjed, hogy Neki méltó dicséretet zenghess. – Egyébként ezek a sorok emlékeztetnek Justinus vértanú megfogalmazására. A 2. században a keresztény liturgiáról szóló értekezésében írja, hogy az előljáró, azaz a pap „minden rendelkezésére álló erővel” juttassa kifejezésre hálaadását és imádságát az Eucharisztia megünneplésekor.

Úrnapján az egész közösség ezt a felhívást a maga számára kötelezőnek vallja: „Amire képes vagy, azt merjed . . .” Érzem még a virág-szőnyegekből és a sarjadó nyírfákból felém áradó illatot . . . Hozzá tartozik a házak díszítése, a zászlók, és az énekek . . . Hallom még a falusi fúvószenekart, mely ezen a napon többet is mert, mint amire képes volt . . .

Mindez éppen Krisztusnak szólt, akit mint egy államfőt, mint az uralkodók uralkodóját, az egész világ Urát köszöntötték az utcákon és a falvakban. Krisztus örök jelenlétét ezen a napon egyúttal mint hivatalos látogatást ünnepelték, mely egyetlen falucskát sem került el.

Az Úrnapja továbbá eszembe juttatja azokat a kérdéseket, amelyeket a liturgikus megújulás teológiai felismeréseivel elélnk tár. Vajon helyes-e – kérdezzük magunktól, – hogy az Eucharisziát évente egyszer, mint a világ Urának hivatalos látogatását a győzelmes öröm minden külső jelével megünnepeljük? Emlékeztet bennünket arra, hogy az Eucharisztia alapítása az utolsó vacsora termében ment végbe, s ezért innen ered maradandó értéke. Az Úr választotta a kenyeret és bort jelnek, s ezek az Eucharisztia fogadására, vételére utalnak. Tehát maga az Eucharisztia ünneplése, az áldozatbemutatás a helyes hálaadás a szentség szerzéséért. Átala az Úr halálát és feltámadását ünnepeljük, s Ő élő templommá alakít bennünket. Így aztán minden egyéb helytelen értelmezésnek tűnik az Eucharisziával kapcsolatban.

A trentói zsinat azt mondta: Az Úrnapja rendeltetése az, hogy felébressze a hálát és az emlékezést közös Urunk iránt. Itt néhány rövid szóban három motívummal is találkozunk. Az Úrnapja fejtse ki

jóteköny ellenhatását az emberek szellemi tunyaságára . . . Ébreszsen bennük hálát és közösségi gondolatot, amennyiben az egy Úrra vetett tekintetnek egységesítő ereje van . . . Sokan lennének, akik ehhez hozzáfűznék: Vajon nem lettünk-e rettenetesen feledékenyek és tunyák a gondolkodásra éppen a komputerek, az értekezletek és a határidőnaplók korában, melyeket már az iskolás gyermekek is vezetnek?

A trentói zsinat tehát kimondja, hogy Úrnapiját, Krisztusnak a halál felett aratott győzelmét diadalmasan kell megünnepelni. A régi bajor hagyomány Krisztust, mint magasrangú államfőt tisztelte, ezzel a régi római hagyományok jutottak szóhoz, a győztesen hazatérő hadvezért diadalmenettel tisztelték meg.

Krisztus hadjáratát a halál ellen vezette. A halál ellen, mely az időt felemészti, és olyan hazugságra kényszerít, hogy az időt felejteni vagy szétrombolni akarjuk. Egyáltalán, – csak abban az esetben van létjogosultsága az emberi nevetésnek, ha van válaszuk a halálra. Viszont megfordítva: ha van rá válaszuk, akkor ez az egyetlen érvényes felszólítás az örömré, – s tulajdonképpen egy ünnep alapjául szolgálhat. Az Eucharisztia is válasz a halálproblémára, találkozás a szeretettel, mely erősebb, mint a halál. Az Úrnapija válasz az eucharisztikus titoknak erre a lényegére. Évente egyszer a győzelem feletti diadalmas örömet állítja messze kimagaslóan a középpontba, és a győzött diadalmenettel kíséri végig az utcákon. Éppen ez okból az Úrnapija megünnepelése nem homályosítja el a kenyér és bor adományokban kifejezésre jutó fogadás primátusát. Ellenkezőleg, teljes megvilágításba helyezi, hogy az Urat, a győzött megillető fogadtatásban részesítjük. Őt fogadni azt jelenti: imádni Őt. Őt fogadni azt jelenti, hogy az egyén is kötelezőnek tartja a maga számára „quantum potes, tantum aude” – amire képes vagy, azt merjed!

Úrnapijának úgy kell az igazság diadalát megjelenítenie, hogy az erő, mely által az igazság napvilágra jut, az öröm legyen, mely tanúsít. Sem a polémia, sem az akadémikus elméletek nem képesek megvalósítani az egységet, hanem csak a húsvéti öröm kisugárzása; elvezet a keresztény hitvallás központi igazságaihoz, mely így hangzik: „Jézus feltámadt!” Elvezet az emberi lét központi kérdéséhez, mely erre az örömré vár minden idegszálával. Így válik a húsvéti öröm az Ökumené és a hitelesítés lényeges elemévé; ezt az örömet kell a keresztényeknek egymással versenyezve a világgal megismertetni. Ezt szolgálja Úrnapija. Ez a legmélyebb értelme a mottónak: „quan-

tum potes, tantum aude” – a szépnek minden ragyogását tündököltetd, ha arról van szó, hogy minden örömek örömét kell kifejezésre juttatnod! A szeretet erősebb, mint a halál. Az Isten Jézus Krisztusban közöttünk van!

VII.

Aki Úrnapjára gondol, az elsősorban ennek a napnak a körmenetére gondol. Az ünnep bevezetésekor, 1246-ban ez természetesen még nem volt meg. Kimutathatóan 1277-ben, Kölnben tartották meg először, majd 9 évvel később már a bencéseknél is megtaláljuk. Tehát a német tartományokban már a 14. századtól ezen nap megünneplésének állandó alkotó elemévé, igen sajátos jellemzőjévé vált.

Hogyan értsük tehát ezeket a körmeneteket? Személy szerint az segít, hogy megismerhetünk valamit gyökereiből. Jelentkezik itt természetesen bizonyos általános emberi igény is, mely a körmeneteket kifejlesztette. Istennel való kapcsolatunkban nem csak bensőségre van szükség, hanem ennek a kapcsolatnak a kifejezésére is. A kifejezéshez azonban nemcsak a beszéd, az ének és hallgatás, az állás, ülés, térdelés tartozik, hanem a hívők közösségének közös ünnepi felvonulása is. Közösségben a hit által jelenlévőnek elfogadott Istennel. Magában a keresztény liturgiában is felismerhető az úrnap körmenetnek két belső forrása.

A nagyhét liturgiájában az egyház az utolsó hét drámáját Jézussal együtt éli végig. Két körmenetszerű útról beszél a Szentírás: a virágvasárnapi körmenetről és Jézus kivonulásáról az Olajfák hegyére, az Eucharisztia szerzése után. Tehát győzelmes bevonulás a szent városba, és imádságos kivonulás az éjszaka sötétjébe, az árulásba, a halálba. A két körmenet megfelel egymásnak: Jézus bevonul a városba a templom megtisztítására. (Ez szimbolikus értelemben annak lerombolását jelenti, s az Ő halálát vezeti be; egyúttal előfeltétele annak, hogy az Eucharisztia szerzése által önmagát szétossza és így a szeretet új templomát megnyissa. Viszont az önmaga szétosztása az Eucharishtiában a halál megelőzése és a feltámadás hirdetése.) A kivonulás a városból a szenvedés éjszakájába egyúttal kivonulás az üdvösség védett szférájából a halál birodalmába.

Régen a liturgia mindkét körmenetet ünnepélyes keretek között tartotta meg. A 11. században Franciaország egyes vidékein a virágvasárnapi körmenetre az Oltáriszentséget is magukkal vitték. Nem

csupán történelmi emlékezést kívántak megünnepelni, hanem diadalmosan bevonulni a győztes Krisztussal az Ő házába, s annak tulajdonjogát újra ráruházni.

A nagycsütörtöki körmenet lényegében az Oltáriszentség kísérete. Az Úrral menni . . . az Urat kísérni . . . aki értünk kiszolgáltatta magát. A szenvedés hetében azonban mindez másodlagos helyre került.

Úrnapja azután a húsvét titkának ezeket a részelemeit összefogja, és egy sajátos nagy ünneppé alakítja. Ami virágvasárnap a keresztsötét árnyékában kétértelmű maradt, az valósuljon meg nyilvánosan és nagyszerűen a feltámadás örömeiben. Úrnapja tehát az Úr diadalmenete, akit nyilvánosan is elismerünk Urunknak, akire átruházzuk utcainkat és tereinket.

A második gyökér: a búzaszentelő körmenetek. Erre utal a nálunk is szokásos négy oltár, melyeknél hajdan a négy evangélium bekezdését énekelték. A 4-es szám az egész vallástörténetben, s így ehelyütt is a föld négy táját jelképezi, tehát az egész világegyetemet, a világot, amelyben élünk. A négy világtáj felé osztottak áldást; így kívánták azt teljesen az eucharisztikus Úr oltalma alá helyezni. A négy evangélium is ezt akarja kifejezni. Hiszen egyszersmind a Szentlélek sugalmazásának tekintendők, és négyes számuk az isteni Ige és az Isten Lelke világot átfogó erejének a kifejezése.

A bekezdés az egész evangélium helyett áll, s míg elhangzik a négy szél irányában, a Szentlélek járja át és az emberiség üdvösségére fordítja. Így elismerést nyer, hogy a világ Isten teremtő szavának hatótere és Lelke az anyag felett is hatalmat gyakorol. Az anyag is az Ő teremtménye, s ezért uralkodik felette. A föld adományát a kenyeret is végül az Ő kezéből kapjuk.

Vajon nem szép-e, hogy az új eucharisztikus kenyér és a mindennapi kenyér egymással kapcsolatba lépnek? Az eucharisztikus kenyér a mindennapi kenyér áldásává lesz, és a mindennapi kenyér mindenkor utalás arra, Aki mindnyájunk kenyere akar lenni. Így kapcsolódik a liturgia hétköznapjainkba, földi életünkbe és gondjainkba. Kilép az egyház területéről, mert valójában átfog eget és földet, múltat és jövőt. Ő mennyire szükségünk van erre a jelre!

A liturgia nem egy bizonyos csoport magánvállalkozása, szabadidő-sportja. Arról van itt szó, ami az eget és a földet összetartja, az emberiségről, az egész teremtésről. Az úrnap körmenet alkalmával úgyszólván testet ölt a hit ezen összefüggése a földdel. Magával a

Teremtővel megyünk el felette. Ő a búza, és a szőlőtő termésében magát akarta nekünk ajándékozni. Tehát nincs ellentmondás a búzaszentelő körmenet és a szentséges körmenet között, mely a Nagyhét liturgiájából fejlődött ki. A kettő Úrnappá egyesül, a megváltó krisztusi szeretet világot átfogó erejének egyetlen ünnepi hitvallásává. Ezért azután, ha Úrnapiján az Úrral vonulunk utcáinkon, nem kell aggodalmaskodva latolgatni teológiai elméleteinket: vajon minden helyes és elfogadható-e, – hanem szabadon és egész szívvel kitarulkozhatunk a megváltottak öröme felé. Örvendezéssel történjék a szent ünnepek megünneplése!

Az Úrnapi körmenet elindulása előtt szóljunk erről az emberekhez, a tömeghez, felhíva figyelmüket, hogy a körmenet nem tüntetés, nem tömegfelvonulás, hanem imádkozás és éneklés. Imádjuk az Urat! Megmutatjuk Neki házaikat, ahol lakunk, az utcákat, ahol munkába megyünk, ahol élünk, gondjaink, örömeink színhelyeit. És ez mind az Ővé.

VIII.

Mit jelent számomra Úrnapija?

Az Úrnapi emlékezve nemcsak egy liturgikus cselekmény jut eszembe, hanem ténylegesen egy olyan nap, amelyen az ég a földdel összeölelkezik. Szemem előtt az az időszak jelenik meg, amikor a tavasz a nyárba fordul át. A Nap magasan áll az égen, a mezőkön és földeken érlelődik az aratnivaló.

Az egyház ünnepei Jézus Krisztus titkát jelenítik meg, s mivel Jézus a választott nép hitéből emelkedett ki, az ünnepeknek valamilyest kapcsolatuk van az esztendő ritmusával, a vetés és aratás ritmusával. Hogyan is lehetne másképp egy olyan liturgiában, melynek központja ég és föld termése: a kenyér? Ez a termés, a kenyér most hordozhatja Azt, Akiben ég és föld, Isten és ember eggyé lettek. Igazában az Úrnapija a kenyér ünnepe!

Az egyházi ünnepek igazodása az évszakokhoz nem üres külsőség. Ez okból kell még kérdezősködnünk az egyházi év ritmusa után, s hogy ebbe a ritmusba hol illeszkedik Úrnapija. Elsősorban az tűnik ki, hogy Húsvét és Pünkösd titkából születik: a feltámadás és a Lélek kiáradása a belső feltételei és előzményei. Közvetlenül azonban a Szentháromság ünnepéhez kapcsolódik, miután abban először Húsvét és Pünkösd belső alapja és összefüggése lesz nyilvánvalóvá. Csak

mivel Isten maga a szeretet örök párbeszéde, lehetséges az, hogy szóljon, s hogy megszólítsuk. Csak mivel Ő a Szeretet, tud szeretni és lehetséges Őt viszonszeretni. Csak mert Háromság, lehet földbe hullott halott gabonaszemmé és az örök élet kenyérévé. Így lesz Úrnapja Isten megvallása, a Szeretet megvallása, annak megvallása, hogy Isten a Szeretet . . .

Minden, ami Úrnapján elhangzik és történik, tulajdonképpen ennek a témának egyetlen változata, azaz, hogy mi a Szeretet, s mit tesz, mit cselekszik . . . Aquinói Szt. Tamás egyik úrnap-i himnuszában szépen fejezi ki: „nec sumptus consumitur” – a Szeretet nem fogyaszt, hanem ajándékozik, és az ajándékozással gyarapszik. Nem fogyatkozik az ajándékozásban, hanem megújul.

Mivel Úrnapja a Szeretet hitvallása, joggal áll központjában az átváltozás titka. Az Úrnap mondanivalója: Igen, van Szeretet, és mert létezik, ezért van átváltozás, és ezért remélhetünk. A remény ad nekünk erőt az élethez, a világ meggyőzéséhez. Ezért jó, ha újra felfedezzük ezt az ünnepet, amelyre ma nagyobb szükségünk van, mint valaha bármikor.

IX.

Kedves Testvérek!

1. Nagycsütörtök az Oltáriszentség alapításának ünnepe. A nagyhetet Jézus szenvedése hatja át, ezért az egyház az Oltáriszentségnek külön ünnepet szentel.

2. Úrnapja. „Corpus Domini”, az Úr Jézus szent testének és vérének ünnepe.

a) Szent Márk néhány sorban mondja ezt el, de 2000 év sem tudta ezt kimeríteni . . . A kenyér és bor Isten adománya. Az Úr Jézus itt maradt egy falat kenyér és egy korty bor színe alatt. A kenyér az erő szimbóluma, a bor pedig az öröme.

b) Erőre van szükségünk, hogy győzzük az élet terhét. Örömrre van szükségünk, hogy vidáman éljünk!

Az Oltáriszentség hitünk nagy csodája, melyet emberi ész fel nem ér. Damaszkuszi Szent János így szól: „Ha mindenható az Úr szava, amikor mondta: Legyen világosság és lett világosság; ha egy Szűz tiszta szívéből az Úr szavára az Isten Fia testté lett, – akkor ugyanilyen hatalmas a szava, amikor a kenyér és bor felett kimondja, hogy az az Ő teste és vére.”

Jézus szeretetből adta magát értünk. A szeretet egyesülésre vágyik. Márpedig nincs még olyan egyesülés, mint az étel és a között, aki az ételt magához veszi. Ezért Jézus Krisztus eledelünké lett, hogy a lehető legszorosabban egyesítsen bennünket önmagával. „Az én testem valóban étel, az én vérem valóban ital.” (Jn 6, 56)

Jézus saját testét és véréát adja, hogy Vele egygé lehessünk. „Aki eszi az én testemet és issza az én véretem, bennem marad és én őbenne” (Jn 6, 57).

Amikor Jézus jön hozzám, értelmekkel gondolatait közli, szívemmel érzelmeit, magatartásommal erényeit. Egy másik „Krisztussá” akar alakítani engem.

De van-e hely számára a lelkemben?

Az új liturgia szerint, amikor szentmisén veszünk részt, azon szentáldozáshoz is kellene járulnunk.

Milyen az én szentáldozásom?

Szentségtörő az áldozásom, ha tudva és akarva súlyos bűn állapotában áldozom.

Langyos az áldozásom, amikor nem készülök rá, csak odarohanok, magamhoz veszem, és már rohanok is ki a templomból és tele vagyok bocsánatos bűnnel (haragtartás, ellenszenv, irigység, rágalmazás stb.).

Akkor buzgó a szentáldozásom, ha Jézus iránti szeretetből végzem. Ha készülök reá. A szeretet egyesülésre vágyik! A földön nincs szorosabb egyesülés, mint amikor az ételt magunkhoz vesszük.

Kérjük bocsánatot a sok langyos, hideg, száraz, szentvtelen, rideg, sablonos, rutinos szentáldozásért. „Ó Jézus, én Istenem és mindenem, aki irántam való szeretetből eljössz hozzám a szentáldozásban, égsz a vágtyól, hogy lelkemet minden jóval betöltsd . . . Én pedig a magam részéről hidegen fogadlak és elmulasztom a kegyelem kérését, hogy lelkemet gazdagítsam. Mélységesen bánom ezt Jézusom. Bocsáss meg, és gyullaszd szeretetlángra szívemet . . . ”

Ha így áldozunk, akkor gyümölcsöző, átalakító lesz a szentáldozásunk!

Kedves Testvérek!

Nemsokára kimegy a szentségi Úr Jézus az utcára, hogy a világ négy tája felé virágszőnyegen elvonulva áldást adjon. Énekkel dicsőítjük Őt és kérjük áldását egyéni életünkre, családunkra és betegeinkre. Valljuk meg, hogy valóban nem külső ceremónia, hanem élő hit visz ki bennünket az utcára:

„Porba hullok Uram, oltárod előtt,
hogy imádhassalak, adj lelki erőt.
Hiszem, hogy jelen vagy e szentségben,
éppen úgy, miként a magas égben.
Ámbár nem látok mást, mint csak kenyeret,
de Istennek szava hangzott el afelett,
ki a nagyvilágot teremtette,
annak szent Igéje testté tette.
Imádom Jézusom istenségedet,
imádom Jézusom tested, s véredet.
Amennyi csillag van a szép égen,
annyiszor áldassál e szentségben!”

Ámen.

X.

Kedves Hívek!

Ma Úrnapját ünnepeljük, mely az Oltáriszentség ünnepe, az Eucharisztia ünnepe.

Mi nekünk az Oltáriszentség?

1. Fényforrás az idők homályában.

Hisszük, hogy a kenyér színe alatt Krisztus jelen van istenségével és emberségével, mindenhatóságával, bölcsességével és szeretetével. Ma ez a hit egyszer egy évben szétfeszíti a templomfalakat. Diadalmenetben végighordozzuk falun, városban az utcákon. Virágos sátrakat készítünk. Virágszirmokat szórunk, amerre elhalad és a négy világtájról áldást hint a népekre. Régen a házak ablakaiban gyertyákat helyeztek el és szőnyeget borítottak, ahol a körmenet elhaladt.

Oltárainkon éjjel-nappal ég az örökmécs, a Szentség világít közöttünk. „Emmanuel” – azt jelenti: Velünk az Isten! Nem vagyunk egyedül! Milyen sötét lenne a föld az Oltáriszentség hite nélkül!

2. Az Oltáriszentség erőforrás az idő gyengeségében.

Mint a föld vándorai, minden nap újabb gyengeséget, tehetetlenséget tapasztalunk. Mindnyájan elesünk és újra felkelünk. Meggyónjuk bűnünket és újra vétkezünk. Isten kegyelmére van szükség, hogy újult erővel folytassuk utunkat. Isten erejére van szükség, hogy az élet keresztjét elviselhessük. Itt van előttünk az élet Kenyere. Ő táplálni, erősíteni akarja lelkünket. Nem kell megijedni vagy sírvafakadni, ha egyszer-egyszer összeroskadunk.

Illés próféta mondta egyszer kétségbeesésében: „Uram, vedd el lelkemet, én sem vagyok jobb, mint atyáim!” Isten angyala ekkor melléje állt kenyérrel és egy korsó vízzel, s így szólt: „Kelj fel, egyél a kenyérből, és igyál a korsóból, még nagy út van előtted.” Illés evett – és 40 napig ment egészen az Isten hegyéig.

Nekünk is mondja: János, István – Éva, Ágnes . . . ne csüggedj el! Elvesztetted életkedvedet? – Szerencsétlen a házasságod? – Kibírhatatlan a környezeted? – Mellőzés, intrika gyötör? – Valami betegség kínoz? – Életúnt lettél? Kívánod a halált? . . . Várjál még egy kicsit. Egyél a Kenyérből, az Élet Kenyeréből, hiszen ha Krisztust vesszük, Krisztust esszük . . . Vigyázz, még hosszú az út . . . Lelki étel és ital nélkül nem bírod soká . . . Ne feledd, a keresztény vallás az erő valása!

A szentáldozás legyen erőforrás. Készüljünk fel rá buzgón . . .

Szentáldozás után pedig beszéljünk el bizalmasan isteni Mesterünkkel, az Úr Jézussal. Hiszen Ő mondotta: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, kik terhelve vagytok, s én megnyihítelek titeket . . .” (Mt 11, 28).

XI.

A szentmise, mint „étel”. Asztali köszöntés . . . tószt . . .

Mindnyájan ismerjük a szokást. Ünnepeles étkezések alkalmával az asztalvendégek vidám társalgását egy szelíd, alig észrevehető hang szakítja félbe. Valaki a késsel megüti a poharat és feláll. Néhány jól átgondolt szóval valaki a vendégek nevében megköszöni a szíves meghívást, megemlíti az összejövetel célját, és felhívja a vendégeket, hogy emeljék poharukat a vendéglátó vagy más ünnepelt személy tiszteletére.

Honnan van ez a szokás?

Csak kevesen tudják, hogy ez egy ősrégi vallásos szokás világi maradványa. Ez volt az italáldozat, amely gyakran ételáldozattal volt összekötve, amelyet Istennek mutattak be.

Az étel és ital a legtermészetesebb.

Mindnyájan tudjuk, hogy az étkezés több, mint merő táplálkozás vagy kalória felvétel. A mesterséges táplálkozás orvosi eszközökkel – pl. akik éhségstrájkot tartanak – nem nevezhető étkezésnek. Ha valaki egy gyorsbüfében egy automatánál pénzbedobással, állva, kakaót, italt vagy valami ételt fogyaszt, ez sem étkezés. Miért? Mert

mindkét esetben hiányzik a másokkal való együttlét. Az étkezéshez együttlét, közösség kell! A családtagok a közös étkezéssel fejezik ki, hogy összetartoznak. Barátságot, érettségi és egyéb találkozókat ünnepi étkezéssel, ebéddel vagy bankettel szoktunk megünnepelni. Az együttlétet és a közösséget, az összetartozás közös étkezés fejezi ki.

Kedves Testvérek! Sokan elfelejtik, hogy az ember végső fokon az életet és táplálékot nem magának, hanem Istennek köszönheti.

Elődeink ezt azzal fejezték ki, hogy ételáldozatot mutattak be Istennek. Itt van a gyökere a szép szokásnak, amikor étkezés előtt és után asztali áldást, asztali imát mondunk. „Aki ételt, italt adott, Annak neve legyen áldott . . . ”

Nemrég hallottam egy buzgó családtól, ahol a szülők a gyermekekkel együtt evés előtt és evés után imádkoznak . . . majd étkezés után a gyermekek odamennek édesanyjukhoz, megköszönik az ebédet és kezet csókolnak neki . . . (Milyen szép, kedves szokás!) Ez a család egyik vasárnap kirándult a Dunántúlra. Egyik városban vendéglőben ebédeltek. A legkisebb fiú ott is elmondta a szokásos imát, mint otthon, a többiek pedig csendben. Majd ebéd után a kicsi megkérdezte édesanyjától, most kinek kell kezet csókolni? . . .

Hány családban van még ima evés előtt és evés után? Hány ezer meg ezer ember éhezik a kerek világon? Nagyon sok!

Kedves Testvérek!

Ételközösség Krisztussal . . . asztalközösség Krisztussal!

Az étkezés látható kifejezése nemcsak az emberi közösségnek, de jelképe Istennel való közösségünknek is. Hogyan?

Központi szerepet játszik ez Jézus életében és igehirdetésében is. Hányszor olvassuk róla a Szentírásban, hogy Jézus eszik és iszik tanítványaival (Mk 2, 18–20), sőt vámosokkal és bűnösökkel is (Mt 9, 11). Egyik étkezése alkalmával bűnöket bocsát meg (Lk 7, 48). A kánai mennyegzőn véghezvitt csoda, amikor a vizet borrá változtatta, és a csodás kenyérszaporítás mind arra mutat, hogy Jézussal megkezdődött az üdvösség története.

Az üdvösség idejének beszélő jelképe az étkezésből vétetett: a kenyér és a bor. Innen magyarázható a gyakorlat, hogy az Isten országáról és az embereknek az Atyával, az Istennel való kapcsolatáról szóló üzenetét mindig étkezés, lakoma képével, annak hasonlatával világítja meg. „Hasonló a mennyek országa . . . ” stb., stb.

Beszél nagy lakomáról (Lk 14, 15–24) . . . beszél a királyi lakomáról, és mennyegzős ruha nélküli vendégről (Mt 22, 1–14) . . . beszél

a lakmározó dúsgazdagról és a szegény Lázárról (Lk 16, 19–31), aki még a morzsákat sem szedhette össze . . . beszél az okos és balga szüzekről, amikor elfogyott az olaj (Mt 25, 1–13), akik a mennyegzőre várnak . . . beszél a tékozló fiúról, ott is lakomát ülnek (Lk 15, 11–31) az elkallódott fiú megtérésekor.

Jézus egy lakoma alkalmával, szenvedése előtt az utolsó vacsorán fejezi ki közösségét övéivel, és halálra szántságát, hogy a kenyér és bor színe alatt magamagát adja nekünk. Az első szentmisét az utolsó vacsorán mutatta be: „Vegyétek és egyétek . . . ez az én testem.” Ezt halljuk minden szentmisében.

Máskor meg így szólt: „Aki eszi az én testemet és issza az én vére-met, az bennem marad és én őbenne” (Jn 6, 55–56). „Én vagyok az élő kenyér . . .” „Az én testem valóban étel, az én vérem valóban ital . . .” Fenséges szavak!

Kedves Testvérek!

Vendégek vagyunk Isten asztalánál! Gondoljuk csak meg. A szentáldozásban az Úr asztalánál Krisztusban egy szent közösséggé válunk, amely a vér, a rokonság, vagy a barátság kötelékét messze túlhaladja. Az Úr asztalánál vesszük a titokzatos eledelt, amely által bekapcsolódunk a szentháromságos Isten végtelenségébe.

Kedves Testvérek! Csodálatos dolog ez! Az emberi ész teljesen meghaladja. Nagy titok . . . szent titok!

Az Úr asztalánál összegyűlnek vámosok és bűnösök, tékozló fiúk és leányok . . . A mai világból is. Az Úr asztalánál fogadjuk magát Krisztust, mint az élet kenyerét és az isteni üdvösség borát.

Mégis, miért olyan eredménytelen a szentáldozás? Bennünk van a hiba . . . Készülünk rá? Áldozás után hálát adunk? Beszélünk Vele? Kérünk Tőle?

Az emberi szívben csillapíthatatlan éhség és szomjúság van a szeretetre. Hol találja meg? Békére, örömrre, biztos életcélra szomjazik. Ezt csak az isteni, kimeríthetetlen „étel és ital” tudja lecsillapítani.

Csillapíthatatlan éhség van a békére. Hol kapja meg? Csillapíthatatlan éhség van a lelki örömrre. Hol kapja meg? Csillapíthatatlan éhség van a boldogságra. Hol kapja meg? Ezt egyedül Jézus és az Isten tudja biztosítani!

Kedves Híveim! Az egyház négy évenként Eucharisztikus Világkongresszust tart. Most ünnepeľjük 40 éves évfordulóját annak, hogy Budapesten tartották a 34. Eucharisztikus világkongresszust, 1938. májusában. Óriási érdeme Serédi hercegprímásnak, aki a Szentatyá-

tól kieszközölte, hogy a magyarok tarthassák meg a Kongresszust. A katolikus világ szeme Budapestre tekintett. A világ minden tájáról jöttek bíborosok, érsekek, püspökök és zarándokok. A pápa követe Pacelli bíboros volt, a későbbi XII. Pius pápa. Kísérője Montini prelátus volt, a későbbi VI. Pál pápa.

Az egész magyar katolikus egyház csodálatos módon hódolt az Oltáriszentség előtt, az Úr Jézus előtt . . . Csodálatos volt 100 ezer férfi éjjeli szentségimádása Pesten a Hősök terén . . . 400 pap áldoztatott . . . Csodálatos volt a Dunán az Oltáriszentséggel a körmenet . . . Valóban „Győzelemről énekelt” akkor napkelet és napnyugatot!

Kedves Testvérek! Idézzük fel a múlt gyönyörű emlékeit!

Egyszer egy évben, Úrnapján a szentségi Jézus elhagyja a csendes tabernákulumot és kivonul az utcákra és terekre, hogy a világ négy tája felé felállított oltároknál megáldja a világot. Énekkal dicsérik és magasztalják Őt, mert Ő életünk eledele és mindene . . .

Befejezésül imádkozzuk:

„Mindnyájan, kik egyek vagyunk a hitben,
imádunk és áldunk e nagy szentségben,
mint megváltó Istenünket, ki táplálja mi lelkünket.
Maradj velünk és üdvözíts bennünket!”

Ámen.

XII.

Ezek az igék: „Az én testem valóban étel, az én vérem valóban ital” (Jn 6, 56–59) olyanok előtt hangzottak el, akik kételkedtek. Ilyenek voltak azok, akik a kafarnaumi zsinagógában hallgatták, amely romjaiban is ma lenyűgöző . . .

1. Az Úr napján, amelyet „Corpus Domini”-nak nevezünk, a szentségtartóban a Legszentebbet ünnepélyes körmenetben kivisszük az utcákra és terekre, hogy hálás lélekkel nyilvánosan is imádjuk, s hogy megáldja az embereket a szépen díszített négy sátorból, mégpedig a világ négy tája felé, falun és városon egyaránt.

2. De ne feledjük: a szent Ostya nem látványos tárgy . . . nem ékszer, amelyet pompával, virágszórással ünnepelünk, hanem eledel. A Legszentebbet: enni kell. A szent Ostya, amelyet aranyos szentségtartóban körülhordozunk a mai napon, azt valóban esszük is. Az imádás, amit ma ünnepélyesen nyilvánítunk ki, ne tartson attól vissza, hogy ételünk is ő. A „*Corpus Domini*” ne távolítson el . . .

A *Tabernaculum* nem kincstár, ahol néha-néha kiállítunk egy értékes tárgyat, hanem éléstár, ahol az örök élet jó Kenyerét őrizzük. E Kenyér nem kiváltságos személyek részére való, mint a kaviár, hanem minden egyszerű és szerény ember számára. Nem prémium, nem külön jutalom, hanem szükséges eledel. Ebből mindenkinek ennie kell . . . aki nem akar éhenhalni. Krisztus teste tehát valóságos Kenyér. Nem megőrzésre, hanem elsősorban táplálékra való.

Mikor vegyük magunkhoz?

Legalább vasárnap, ha nincs súlyos bűnünk. „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, az bennem marad és én őbenne” . . . kölcsönös kapcsolat létesül. Ez nem kannibalizmus, nem emberevés, hiszen Jézus megdicsőült testéről van szó.

Jézus bennünk – és mi őbenne . . . Még elgondolni is fenséges dolog!

Jézus is áldozik: „*communio*”-t végez. Mi vagyunk a particulák, az ostyák, akiket Ő vesz magához. Magába fogad. Nem tartozunk többé önmagunkhoz. Őhöz tartozunk! Ő a fő, aki által gondolkodunk, mi vagyunk a tagjai, és mi tagok, úgy vagyunk, mint a test részei.

A pusztai vándorlásban a *manna* csak egy napra volt jó.

„Aki eszik ebből a kenyérből, örökké él . . . ” Meghal ő is, de már előre megízlelte az örök életet, amely halála után az Isten boldogító látására vezet.

Milyen a mi áldozásunk? Mechanikus, szürke, sablonos, gyümölcstelen . . . ?

*

- Nem gyilkolni és nem lopni –, erre mindenki képes.
- De hinni, hogy Isten lehetetlenre is képes, ez jószándékot követel, amely teljesen Istennek adja át magát és egybekapcsolódik vele.
- A hit az igaz szeretet jele.

Aranyszájú Sz. János

*

- Mivel fizessem vissza az Úrnak, mindazt, amit adott Nekem?
- Első művében engem adott önamgamnak.
- A másodikban önmagát adta nekem.
- Hát mit adjak én Istennek önmagáért?
- Mert ha ezerszer adom is neki önmagmat –, mi vagyok én Istenhez képest?

Sz. Bernát

JÉZUS SZÍVE ÜNNEPE

(Pünkösöd után 2. pénteken)

Olvasmány:
MTörv 7, 6–11.

Szentlecke:
1 Jn 4, 7–16.

Evangelium:
Mt 11, 25–30

Bevezetés

Amikor Izrael történelmét és a világ népei közötti helyzetét az őszö-vetségi ember szemlélte, – megállapította, hogy közte és a többi nép között alapvető különbség áll fenn. Saját történelmében isteni kivá-lasztottságot és vezetést fedezett fel. A kérdésre: Miért vette pártfogá-sába Isten Izraelt ilyen különös módon? – csak egy felelet volt és ma is ez: mivel Ő maga akarta így! Ez nem érthető válasz és ezt az „érthe-telent” nevezi az Írás „Szeretet”-nek. Isten szeretetének nem előfel-tétele, hogy egy nép vagy egy ember szeretetreméltó legyen. Maga a szeretet teszi a kiválasztottat szeretetreméltóvá, vagyis méltóvá a sze-retetre. Mégpedig azáltal, hogy magához vonzza. Isten ajándékozó és hívó szeretetével szemben az ember szeretete nyomorúságos dolog, és mégis ezen dől el az ember élete. Azon, hogy hűségesen és engedel-mesen válaszol a tapasztalt szeretetre. Tökéletes feleletre csak egyet-len emberi szív volt képes, az Istenember, Jézus Krisztus szíve.

Lelkiismeretvizsgálat és bűnbánati szertartás

Testvéreim! Jézus Szíve tisztelői csak azok, akik szeretetből követik Őt az általa mutatott életúton. Vállaljuk-e a közösséget Jézus Szívé-vel a megpróbáltatás és a kereszthordozás útján is?

– *csend* –

Ha szeretettel nem tudjuk elviselni mások értetlenségét: Uram irgalmazz!

Ha saját nehézségeink érzéketlenné tesznek mások bajai iránt: Krisztus kegyelmezz!

Ha nem bízunk eléggé Jézus Szent Szíve szeretetében: Uram irgal-mazz!

Néhány gondolat a szentleckéhez

A szeretet, amellyel Krisztusban találkozunk, alapvetően különbözik attól a szeretettől, amelyet az emberek rendszerint szeretetnek neveznek. Eredete és lényege szerint isteni. Ám nem lép az emberi szeretet helyére, azt nem zúzza össze, hanem a tisztaság tüzeit és a teljesség pecsétjét kölcsönzi annak. Hogy Isten szeretetét elfogadtuk-e, abból lesz látható, hogy embertársainkat testvérként, felebarátként fogadjuk be életünkbe. Ha mint egy „másikat”, „idegent”, kívülállóként tekintjük, akkor visszautasítjuk Isten szeretetét.

Isten Fia emberré lett, általa mondotta ki Isten mindannyiunknak szeretetét. Jézusban hinni annyi, mint a szeretetben hinni. És csak, aki szeret, az tud hinni. (1 Tessz 4, 9; Jn 3, 16–17; Róm 8, 31–32; 5, 8; 1 Jn 2, 2; Mt 18, 33; Jn 4, 42; 17, 6.)

Gondolatok és buzdítások az evangélium alapján

I.

Jézus „örömujjongása” (Mt 11, 25–27), amellyel az Atyához fordul, önkinyilatkoztatása, mely a Máté evangéliumban egyedüli magasságban áll. Jézus, mint Fiú, mindent megkapott az Atyától: Isten megismerését és a részt uralkodói hatalmában. A bölcsek és okosak, akiknek Istenről és a világról saját kész felfogásuk van, sohasem fogják megérteni ezt a megrendítő üzenetet.

Jézus úgy ismeri az Atya titkát, mint senki más és ezt az ismeretet azoknak adja tovább, akik azt fel tudják fogni: a szegényeknek, az éhezőknek és az elfáradt embereknek. Nekik szól Jézus meghívása és ígérete. (Lk 10, 21–22; Mt 13, 11; Jn 7, 48–49; 1 Kor 1, 26; Bölcs 9, 17; Mt 28, 18–19; Jn 1, 18; 3, 35; 10, 15; 3, 11; Sir 24, 19; Jer 6, 16.)

II.

Csak a bűnösök fogják fel Isten irgalmának üzenetét, mint „jó hírt”. A farizeusok osztálya és az írástudók (Lk 15, 2) becsületes emberek voltak; jámborak és betöltöttek, megtartották a törvényt. Viszont Jézus magatartását a „bűnösökkel” szemben épp olyan „botrányosnak” találták, mint üzenetét.

Kérdem: bűnösöknek kell-e lennünk, hogy megtapasztalhassuk és felfoghassuk Isten irgalmasságát? Nem kell azzá válnunk, csupán meg kell sejttenünk valmit Isten szentségéből, hogy megtudjuk – azok vagyunk. Így leszünk képesek felfogni az irgalom nagyságát, mely nekünk Jézus Krisztusban megjelenik.

III.

A Lélek adománya a keresztség alkalmával és Pünkösdkor Isten üdvözítő akaratának bizonyítéka. Szeretete személy formájában jött hozzánk és tette ezt „amikor még bűnösök voltunk”. Tévedés volna azt gondolni, hogy Istennek ki kellett velünk engesztelődnie. Isten mindig szeretett minket, különben Szent Fia nem halt volna meg értünk. Nem Őneki, hanem nekünk kellett Istennel kiengesztelődni. Minket kellett „megigazulttá tenni”. Maga Isten volt az, aki megigazulttá akart tenni, hogy haragjában ne kelljen minket elítélnie. Pál apostol ebből kettős következtetést von le:

1. Ha Isten annyit tett értünk, amikor még bűnösök voltunk, akkor most számíthatunk csak igazán szeretetére, amikor már kiengesztelődtünk.

2. Semmink sincs, amivel dicsekedhetnénk vagy kérkedhetnénk, mint Isten megfoghatatlan szeretete, mellyel Jézusban találkoztunk.

IV.

Jézusnak ismétellen igazolnia kellett magát a „jámborokkal” szemben, mivel közösséget vállalt a vámosokkal és bűnösökkel. Igazolásának alapja az Ő küldetése. Azt is mondhatjuk, hogy igazolását a Szívéből meríti. Mint orvos jött, hogy a betegeket meggyógyítsa (Lk 5, 31), és mint pásztor, hogy az elveszett bárányt megkeresse. Nincs addig nyugta, míg meg nem találja.

„Az égben”, azaz az Atyánál sincs addig tökéletes öröm, amíg a földön elveszett bűnösök vannak. A menyország mindannyiszor világosabb, és a föld barátságosabb lesz, valahányszor egy ember („egy bűnös”), aki eltávolodott Istentől, ismét Őfelé fordul és hazatér. Erről szóltak már az ószövetség prófétái, de csak Jézusban, akiben a teljesség lakik, lett látható és megfogható ez az üzenet. (Mt 8, 12–14; Ez 34, 11–16; Jn 10, 1–18; Lk 19, 10)

V.

„Az egyik katona lándzsával megnyitá oldalát, amelyből legottan vér és víz jött ki, és aki ezt látta, bizonyágot tett róla és igaz az ő tanúsága” (Jn 19, 34–35).

Az Úr Jézus kereszthalálának tanúja, akinek „igaz az ő tanúsága”, maga Szent János apostol, az Úr Jézus legkedvesebb apostola. Szavai nyomán, amelyeket evangéliumából olvastunk, megelevenedik előttünk az, amit az egyház Jézus szent szívéről a híveknek hirdet.

1. „Senkinek nagyobb szeretete nincsen, mint annak, aki életét adja barátaiért” (Jn 15, 13). Az Úr Jézus egész élete ennek az igazságnak a bizonyítéka, de az emberiségért dobogó szíve a kereszten adta ennek legfényesebb bizonyágát. A kereszten állott Szűz Máriával és néhány jámbor asszonnyal együtt Szent János apostol is. Három órán keresztül kimondhatatlan szenvedések között dobogott ez a Szív az emberekért, dobogása egyre halkabb lett, míg végre utolsót dobant ezekkel a szavakkal: „Beteljesedett” (Gal 2, 2).

2. „Arról ismerjük meg Istennek szeretetét, hogy életét adta érettünk” (1 Jn 13, 1). Szeretetének bizonyágául utolsó csepp vérének odaadta. Ez az utolsó csepp vér a katona lándzsája nyomán szent Szívéből ömlött ki . . . Foligno Szent Angélnak egy látomásában ezeket mondotta az Úr Jézus: „Nézz reám, amikor a kereszten függök, szemléld meg súlyos sebekkel borított testemet, hatolj az én bensőmbé, kutasd át szívemet, amelyben nem találsz mást, csak szeretetet, ismétlem és hangoztatom: csak SZERETETET!”

„Éljetek szeretetben, amiképp Krisztus is szeretett minket és odaadta magát érettünk áldozatul, jóillatú áldozatul Istennek.” (Ef 5, 2)

„Aki szeret engem, megtartja tanításomat!” (Jn 14, 23)

A szentséges Szív tiszteletének nagy apostola, Alacoque Szent Margit írta életrajzában: „Amikor egy alkalommal Úrnap nyolcadában a legméltóságosabb|Oltáriszentség előtt térdeltem . . . az Úr megmutatta isteni Szívét és így szólt: „Íme, ez az a Szív, amely az embereket annyira szerette, hogy semmitől sem kímélte meg magát, hanem egészen összetörte és kimerítette ezt a szívet, hogy szeretetének bizonyágát adja . . . És viszonzásul a legtöbben, hálátlansággal fizetnek, amikor a szeretetnek e Szentsége iránt tiszteletlenséget, közönyt, megvetést, bántalmat tanúsítanak . . .” (1675. jún. 13–20.)

1. Jézus szent Szíve maga a megtestesült isteni szeretet. – Amikor az Isten elhatározta, hogy a megváltás nagy művének megvalósítása

végett a második isteni Személy felveszi az emberi természetet, a Szentlélek Isten emberi szívet alkotott a Megváltó számára. Emberi szívet alkotott, de ennek a Szívnek szeretete minden, sőt az összes emberi szívek szeretetét felülmúlta: végtelen isteni szeretet lakott benne. Ez az Isteni Szeretet nyilatkozott meg minden szavában, minden tettében, minden csodájában, jövődőlésében, szenvedésében, még a kereszthalálában is.

2. Jézus Isteni Szíve az emberekért feláldozott isteni szeretet. Száz meg száz sebet szenvedett ez a szeretet, a kereszten feláldoztatott ez a szeretet, amelynek betetőzése az volt, amikor a katona lándzsája nyomán utolsó csepp vérének is odaadta az emberekért.

Pazzi Szent Magdolna egyik nap kezébe vette a Keresztrefeszített képét és végighordozta a kolostorban ezekkel a szavakkal: „Szeretet, szeretet . . . nem szűnöm meg hirdetni: szeretet vagy Uram, Istenem, szeretet, végtelen szeretet.” Minden nővérhez odafordult és ezeket a szavakat mondotta: „Tudjátok-e drága nővérek, hogy Jézus maga a szeretet . . . Bárcsak minden ember hallaná ezeket a szavaimat és megismerné Jézus szeretetét és szeretetre gyulladna iránta . . .”

Szent Pál apostol írta a felolvasott szentleckében: „Isten adja meg nektek, hogy Krisztus a hit által lakjék szívetekben, és ti gyökeret verjetek és alapot vessetek a szeretetben. Akkor majd fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt: mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység, megismeritek Krisztusnak minden ismeretet felülmúló szeretetét . . .” (Ef 3, 17–18.) Végtelen Jézus szeretetének hosszúsága, mert öröktől fogva és örökké tart, nem szűnik meg soha. Jézus Szíve szeretetének végtelen a szélessége, mert magához öleli minden kor minden emberét. Nemcsak a jókat, hanem a gonoszakat is, nemcsak azokat, akik hálások szeretetért, hanem azokat is, akik hálátlanok. Végtelen a Szent Szív szeretetének mélysége is, mert nemcsak a földre, hanem a tisztítóhely mélységéig hatol, hogy onnan a szenvedő lelkeket kiszabadítsa. Végtelen az isteni Szív szeretetének a magassága, mert felhat és felemeli a lelkeket a mennyek országába . . .

3. Az isteni Szív szeretete, ma is itt árad a szentmiséből, az Oltáriszentségből, az egyházban és a szívekben. Mégis vannak, akik ezért a szeretetért, hálátlansággal fizetnek. A szentséget nem tisztelik, nem látogatják, nem veszik magukhoz, a szentmise-áldozatot elhanyagolják, bűnben és hitbéli közönyösségben élnek . . . Legalább mi szeresük szívünk minden lángolásával! Ha egy ember jóindulattal viselte-

tik irántunk és jót cselekszik velünk, akkor rokonszenvet, szeretetet mutatunk iránta. Még jobban kell szeretnünk azt a szent Szívet, amely minden embernél jobban szeretett és szeret minket, akit több jót tett és tesz velünk, mint az összes emberek.

Nagy Szent Gergely pápa írta: „Probatio amoris exhibitio est operis . . .” – tetteikkel mutassuk meg szeretetünket! Hosszúságban, szélességben, mélységben, magasságban feleljen meg a mi szeretetünk Jézus szent Szíve szeretetének, a szent Szív megismerésétől utolsó lehetetünkig . . . és majd az örökkévalóságon át. Öleljen át a szeretetünk minden embert . . . szeretetünk szenvedjen a tisztítóhely szenvedőivel . . . zengjen dicsőséget Istennek és az isteni Szívnek, minden angyalokkal és az egek minden szentjeivel . . . „Aki az én tanítasomat megtartja, az szeret engem” – hirdette maga a szent Szív (Jn 14, 23).

4. Nagy jutalmat helyezett kilátásba az Úr Jézus azoknak, akik az Ő szent Szívét tisztelik, mint Alacoque Szent Margitnak kinyilatkoztatta: „Kegyelmet adok hivatásuk teljesítéséhez, családjuknak békét ajándékozok, vigasztalom őket fájdalmukban, menedéket találnak nálam életükben és halálukban, vállalkozásaikat bőségesen megáldom. A bűnösök szívében irgalmasságot találnak, a lanyhák buzgóságra lendülnek, a buzgók gyorsan elérik a tökéletességet. Megáldom a házakat, ahol Szent Szívem képét őrzik és tisztelik. A papoknak hatalmat adok, hogy a megátalkodott szíveket is megindítsák. Aki szent Szívem tiszteletét terjeszti, annak nevét szívémben írom és onnan nem engedem kitörölni. Nem szabok határt kegyelmeim árja elé, ha azokat Szívemben keresik. Aki pedig 9 egymásután következő hónap első pénteken a szentáldozásban szívébe fogad, annak megadom a végső állhatatosság kegyelmét. Nem engedem, hogy a szentségek felvétele nélkül, a kegyelem állapota nélkül haljon meg, és a halál pillanatában szent Szívemben menedéket talál.” – Ez a világhírű nagy ígéret, melyet buzgó magyar népünk állhatatosan tart és vall ma is. Legyünk a szent Szív buzgó hívei és követői, hogy ebben a 12 nagy ajándékban mi is részesüljünk!

VI.

A MEGNYITOTT SZÍV

Az isteni Szív misztikusainak egyik legelsője bizonyára a Szentírásnak az az ismeretlen fordítója volt, aki latinra fordította a Szentírást

és ezt a görög mondatot: „A katonák egyike lándzsájával felszakította oldalát” – a következőképpen fordította: „A katonák egyike lándzsájával megnyitotta oldalát”. Ez az ismeretlen keresztény a fordítás mellett misztikus értelmezést is adott a rettenetes eseménynek.

Szent János, a szemtanú beszámolója iszonyatos jelenetet, egy kivégzést ír le. Jeruzsálem akasztódombján három kereszt áll. Jézus, aki a középső kereszten függ, éppen hangosan felkiáltott, azután lehajtotta fejét és meghalt. A két másik keresztrefeszített halálos kínjában tovább liheg. Általános izomgörcs és teljes kimerültség kínozza őket. Ekkor jönnek a katonák és összezúzzák lábszáraikat. Üvöltenek a fájdalomtól. Amikor a katonák Jézushoz érnek, látják, hogy már halott. Ezért elég, ha a katonák egyike – minden eshetőségre felkészülve –, megadja neki a kegyelemdöfést. Jól tudja, hogyan kell ezt csinálni, hiszen már sokszor megtette. Biztos döféssel alulról felfelé szúr, Jézus jobboldalába, a bordák alá, és az egész testet átdöfi egészen a szívig, a baloldalon. Aztán ismét kirántja a lándzsát a testből. A tátongó sebből lassan felbomlott vér ömlik. A katona neve Confector, magyarul: „Aki végez vele”.

A kegyetlen valóságot nem szabad szépítenünk. Mária így látta a döfést, amelyet Fia a szívébe kapott. Ne igyekezzünk ezt a látványt elviselhetőbbé tenni a magunk számára. Mégis, az ismeretlen fordítónak igaza van. Nemcsak a külső eseményt írta le és fordította le, hanem a lelki, az isteni eseményt is: megnyitották az Istenember, a Megváltó szívét. A katona nem is sejtette, mit tesz. Kítaszította az ebbe az isteni Szívbe vezető ajtót és az azóta nyitva áll, és soha senki sem fogja bezárni. Ha egy ajtó nyitva áll, az ember akadálytalanul ki-be mehet. És ez a lényeg!

Az egyház az isteni Szívet „béketűző és nagyirgalmasságú” Szívnek nevezi, amely dúsgazdag mindazok iránt, akik hozzá folyamodnak. A vér és víz csak hasonlat lehet a lelki ajándékokra, amelyeket ez az isteni Szív nekünk kínál. Az Úr önmagát nem kímélve bőkezűen és nagylelkűen szeretetben adja oda magát övéiért. Nyitott szíve van. Ha valaki beletekint ebbe az önmagát mindenkor ajándékozó Szívbe, nem kételkedhet Isten irgalmában és bűneinek bocsánatában.

A korai századok keresztényei a Jézus szívéből kiömlő vért és vizet a két nagy szentségre vonatkoztatták. A víz szentségére: a keresztségre, és a vér szentségére: az Eucharisziára. Valóban, mintegy a Jézus oldalsebéből kiömlő vízzel keresztelnek meg bennünket. A keresztség minden ereje ebből a forrásból fakad. „Krisztus oldalából kifolyó vér,

tisztíts meg engem!” – imádkozza Loyolai Szent Ignác. Ne felejtjük el: a halálos sebből kifolyó víz tisztít meg minket!

Szent Pál megkérdezi a korintusiakat: „Az üdvösség kelyhe, amelyet megáldunk, nem Krisztus vérében való részesedés-e?” Igen, ők tudják, hogy így van: a szent Eucharisztia ünneplésével Krisztus Keresztjének hatóereje alá kerülünk, Krisztus vére megtisztít bűneinktől és megkegyelmez nekünk. Milyen erőket szabadulnak itt fel, de eltompult elménk nem veszi észre azokat. Szent Ignác így imádkozik: „Krisztus vére, részegíts meg engem!” Szent Ignác nem akar olya józan lenni, mint sokan, akik hit helyett érdekeiket nézik, ahelyett, hogy szeretnének!

A nyitott ajtón be is szabad lépni. Így lépünk be tisztelettel Isten élő templomába, amelyet a zsidók leromboltak, amelyet azonban Ő három nap múlva ismét isteni magasztosságában felépített. Isten valószínűleg és megtestesülve lakik ebben a Szívben, amelyben „a szeretet lángoló tüzhelye” sosem alszik ki. Így hát a vallásos emberek beléphetnek ebbe a Szívbe, és annak békéjében elrejtőzhetnek a világ zürzavara és zaja elől. Az Istent szeretők számára benső és lerombolhatatlan Paradicsom áll készen. Olyan otthon, ahol békében meghúzódhatnak. Ám a „bűnbánó és vezeklő bűnösök számára is nyitva áll ez a Szív, mégpedig üdvözítő menedékül” önmaguk kétségbeesése és Isten kárhoztató ítélete elől. Bárcsak mindenki tudná ezt. Mindazok, akik már nem képesek önmagukat elviselni, vagy akik a szégyen és félelem miatt már nem tudnak magukon segíteni! Igaz, hogy a kegyelemnek ez a csodája nehezen hihető . . .

A megfeszített Jézus látásakor már János apostolnak, a szemtanúnak eszébe jut a próféta szava: „Fel fognak tekinteni arra, akit átlukgattak” . . . Ezzel állítja, hogy minden ember bűnrészes-e Jézus halálának. Nemcsak a katona döfte lándzsáját Jézus oldalába, mi mindannyian átlukgattuk Szívét; az egész világ bűne a vétkes ebben.

Nem kellene-e tekintetünket rémülten elfordítani a kereszttől, bűneink emlékeztetőjéről? Nem kellene-e menekülnünk az ártatlanul kivégzett isteni Bíró látása elől, hiszen inkább tartanunk kellene jogos haragjától! János apostol ennél jobbat ajánl: reménnyel és bizalommal tekinthetünk fel arra, „akit átlukgattunk”. Sőt rajta kívül nincs menekvés számunkra, fel kell tekintetnünk Őreá. Milyen felfoghatatlan titok: akitől tartanunk kellene, azt szabad szeretnünk. A meggyilkolt a gyilkosnak egyetlen vigasza!

VII.

Jézus Szíve tiszteletről lehet még ma beszélni? 30–40 évvel ezelőtt első pénteken sorbanálltak a hívek a gyóntatószék előtt . . . Manapság nagyon megcsappant a számuk . . . Nem régimódi dolog ez? Nem a nagyszülők, vagy dédszülők jámbor gyakorlata az, amely nem illik bele a modern korba . . . ?

Igen, ha csak a külső, sokszor torz formákra tekintünk, de nem, ha magára a tartalomra nézünk.

Az édeskés, giccses Szent Szív ábrázolások és mágikus gyakorlatok a belső tartalmat elhomályosították. A lényegtelen dolgokkal gyakran észrevétlenül is többet foglalkoztunk, mint a lényegesekkel. Itt van az idő, hogy világosan lássuk és Jézus Szívét ismét szeretetre méltóvá tegyük.

Egyesek magát a kifejezést helytelenítik: „Jézus szíve” . . . Azt mondják, mindkét szó: Jézus és szív, oly gazdag, olyan tartalmas, hogy együtt csak veszít értékéből. Azonkívül oly gyakran ejtjük ki, hogy üres szókép lesz belőle. Modernebb kifejezés lenne – állítják – „Jézus, az én barátom” . . . „Jézus az én testvérem” . . . „Jézus szeret” . . . „Jézusnak szíve van irántam” . . .

1. Nagyon is hangsúlyozni kellene, hogy szükség van az érzelem mélységére. Ez nem más, mint az örömhír, – Isten közelsége szól az emberhez, amelyet Jézus hirdetett meg nekünk.

Az Isten Jézusban elképzelhetetlenül közel került hozzánk, mégpedig emberi közelségbe. Erre utal a szív jelképe, szenvedélyes szeretete irántunk. Ezt hamar elfelejtjük.

Annyira belemerülünk a tervezés és technika, a számítógép világába, hogy nincs felfogó készülékünk eme igazán fontos és döntő dologra, az érzelem nevelésére.

Amikor a 17. században Alacoque Szent Margit vizitációs nővér látomása és a Colombiere S. J. gyóntatója buzgósága révén a Jézus Szíve tisztelet fellendült, akkor kezdődött a felvilágosultság korszaka. Ennek vezérei azt hitték, hogy az ész világánál a babona sötéttségét – köztük a vallást is – teljesen száműzik az emberek tudatából. A hidegen számító ész a trónra emelték. A szív és az érzelem pedig üres kézzel távozott. A hitet is csak az ész dolgának tekintették, vagyis hinni annyi, mint valamit igaznak tartani. Krisztus azonban az egész embert, vagyis érzelmével és értelmével, akaratával együtt Isten kö-

zelébe akarta hozni. Ezt a fontos tényt hozta Szent Margit ismét az általános köztudatba.

A veszély manapság még nagyobb. A mai korról úgy beszélnek, mint a „második felvilágosodás koráról”. A legapróbb részletekig az ész mindent át akar kutatni és uralni. Minél kevésbé avatkozik bele az ember, annál jobban funkcionál – mint egy gép. Ezért még idősebb Jézus kívánsága, hogy emberi közelségbe kerüljünk vele – és érzelmünk legmélyéről választ adjunk neki.

2. Szükségünk van jószágra és megértésre.

Más oldalról is fenyegetett Szent Margit életében a veszély, – mégpedig a túlbúzgók részéről, a janzenisták felől. Ez az egyházon belüli mozgalom veszélyesebb volt, mint az egyházon kívüli korszellem. A janzenisták hamis képet terjesztettek Jézusról: Isten szigorú bíró, aki az embertől a legmagasabb tökéletességet kívánja meg. Isten szentsége végtelen távolságot állított fel ember és ember között. Ezért csak ritkán járultak szentáldozáshoz. Ez a gyakorlat szorongást és lelkiismereti konfliktusokat okozott a hívekben.

Ezzel szemben a Jézus Szíve tisztelet erős ellenmozgalom volt. Nagyban elősegítette, hogy Isten előtt a szorongást legyőzzék, és Isten szeretetéről meggyőződjenek. Segített ebben Szent János apostol első levele is (1 Jn 4, 18): „Aki fél, abban nincs szeretet.”

Az embernek jószágra és megértésre van szüksége. Sehol sem találja meg úgy, mint Jézusnál. Igaz, Isten végtelenül szent, akit a legnagyobb tisztelet illet meg. De ez az örömhír, hogy a végtelen távolság Jézus révén megszűnt, Isten emberközébe került hozzánk!

„Drága Szent Szív
Életem néked szentelem,
Szívem, tettem, gondolatom
Mind Tied legyen!
Jézus Szíve bízom Benned,
Rendületlenül.
Jól tudom, ki Benned bízik,
Meg nem szégyenül.”

VIII.

A JÉZUS SZÍVE TISZTELET TEOLÓGIAI ALAPJAI

A.

A katolikus egyháznak még a közelmúltban is egyik legvirágzóbb kultusza a Jézus Szíve tisztelet volt. Abban a formában, ahogy most gyakorolják, nincs még 300 éves. Egy szent francia apáca: Alacoque Szent Margit látomásain alapul. A mai, ún. haladó teológia bizonyos tartózkodással beszél erről a kultuszról. Azért jó megvizsgálni e kultusz teológiai alapjait.

Aki nem elfogultsággal közelít ehhez a finom hitéleti problémához, első pillantásra is látja, hogy amikor Jézus Szívéről és Jézus Szíve tiszteletéről beszélünk, nem egyszerűen egy testrészt választottunk különösebb tisztelet tárgyául. Az Istenséggel csodálatosképpen egyesült testnek ugyan minden igazi alkatrésze, tehát a kéz, a láb is, s hasonlóképp a vér is imádásunk tárgyát alkotja, nem ugyan önmagánál fogva, hanem az Istenség szempontjából, amely magához emelte.

Azokban azt is érzi mindenki, hogy amikor a „szívről” nem anatómiai, hanem általános értelemben beszélünk, mást értünk e szón, mint egyszerű testrészt, mint egy izomdarabot, mint a vérkeringés hajtószervét. A „szív” kifejezéssel gyakran egyenesen a személyiséget jelöljük meg, különös tekintettel a személy lelkiségére, érzelmi, gondolati, és akarati világára, legbensőbb jellemére. Ha valakiről azt mondjuk, hogy „jószívú”, „nagy szívű”, „kemény szívű”, „szívtelen” stb. – ezzel egyéniségének bizonyos belső jellemvonásait és szándékainak mélyebb rúgóját igyekszünk megjelölni. Mikor tehát Jézus Szívéről beszélünk, ezen a szón magát Jézus Krisztust értjük, mint személyiséget.

Ha ebből a szemszögből nézzük a Jézus Szíve tiszteletet, akkor az, mint az evangéliumi Krisztus-kép legmélyebb megértése, s a Krisztus-tisztelet és evangéliumi vallásosság legszebb kivirágzásaként bontakozik ki.

Nem állunk meg pusztán imádásnál és hódolatnál Krisztus iránt. Nem vizsgáljuk pusztán Jézus kilétét, jótéteményeit, megváltói művét, tanításait, parancsait és intézményeit, hanem iparkodunk mindenekfelett bepillantani azokba a titokzatos mélységekbe, amelyekből Krisztusnak hozzánk való szeretete és megváltói működése fakadt. Azaz: ha megkíséreljük bepillantani az Emberfia szívébe,

érzelmeinek és szándékainak legmélyére. Ekkor rádöbbenünk határtalan nagylelkűségére, izzó szeretetére teremtményei iránt és végtelemül leereszkedő, részvétteljes irgalmára velünk szemben. Ezen a fokon, ha a Jézus Szíve gondolatát megértjük, a művelt ember éppúgy, mint az egyszerű, – a felnőtt éppúgy, mint az ifjú vagy a gyermek, nem pusztán parancsokat lát és hittételeket hall, Jézusban nem csupán az Istent, a parancsolót, a bírót, a törvényhozót látja, hanem a végtelen szeretet megnyilatkozását.

Ki tagadja, hogy az így felfogott lelki élet, azaz a Jézus Szíve tisztelet a vallásosságnak legértékesebb gyakorlása és az evangéliumi kereszténység legszebb kivirágzása a lelkekben?

Nem lehet szó azért többi a Jézus Szíve tiszteletben sentimentalizmusról vagy Krisztus képének a gyengeség irányában való egyoldalú eltorzításáról. A Szent Szív érzelmi és lelki világába behatolni teljesen csak úgy lehet, ha az ember a szeretet mellett az igazságosságot, az irgalom mellett a szentséget, a részvét mellett az erkölcsi szilárdságot is figyelembe veszi. A Szent Szív az „igazságosság és a szeretet tárháza”. Mindkettőé egyformán!

Jézus maga is már az evangéliumban említést tesz saját szívéről. Az egyetlen erre vonatkozó kijelentése közismert: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű!” (Mt 11, 29) Tehát már Ő maga is – noha burkoltan – saját szívének tanulmányozására szólította fel követőit. Ennek megfelelően a Jézus Szíve tisztelet alapgondolatait ott találjuk Szent Pál, szent Ágoston és a nagy egyházi írók és szentek írásaiban, egészen Szalézi Szent Ferencig, aki még Alacoque Szent Margit előtt írt Jézus Szívéről. Hajnal Mátyás magyar jezsuita író (†1644) szintén Szent Margit előtt írt Jézus Szívéről.

Alacoque Szent Margitnál bőven megvan minden biztosíték arra nézve, hogy egészen különös gondviselés irányítása alatt kellett állnia, amikor a Jézus Szíve látomásokat „látta”. Mert ha „gyümölcséről ismerjük meg a fát”, a Jézus Szíve tisztelet gyümölcssei kétségtelenül olyan szentek, hogy magán a tisztelet eredetén is feltétlenül ott kellett ragyognia a természetfeletti erő kiadásának.

B.

Korunk racionalizmusa, mely mindent kritizál, mindent megkérdőjelez, hideggé, kimértté, hűvössé teszi vallási életünket is. Pedig nemcsak értelmünkkel, hanem érzelmünkkel is bele kell kapaszkod-

nunk a láthatatlan világ valóságába! Több devocióra, elmélyedésre, áhítatra, önátadásra, több mélységre szomjazik az ember lelke. Ezt szolgálja nem kis mértékben a Jézus Szíve tisztelet.

1. A „szív” messzire lát.

A francia költő, Antoine de Saint-Exupéry, akinek „A kis herceg” c. bölcs mesét köszönhetjük, a könyv egyik helyén ezt ondja: „Csak a szívvel lát igazán jól az ember. A lényeg a szemek számára láthatatlan.”

A Biblia szerint a szív nem szentimentális fogalom, hanem az ember legbensőbb, legmélyebb egyéniségét jelzi, ahol a lélek erői, az értelem, az akarat, az érzelem még együtt van. A Szentírás szerint a bölcsesség széke a szívben van. A Zsoltáros pedig a „szív gondolatairól” beszél.

„Le coeur a ses raisons, que le raison ne connait pas” – „A szív mélységeit az ész nem tudja igazán átfogni” – írja Pascal.

A szív tulajdonképpen az egész embert jellemzi. A jó embert jó szívűnek, meleg szívűnek mondja, a rosszat, a gonoszt pedig keményszívűnek, vagy egyenesen szívtelennek nevezzük.

2. Jézus Szíve a szeretet tűzhelye.

1. Június hónapját már régóta különösképpen Jézus Szívének szenteli az egyház, mint ahogy májust a Boldogságos Szűzanyának. Miért? Mert a Jézus Szíve tiszteletet ajánlja elsősorban az evangélium szelleme, amely a farizeusok külsőségesen rituális vallásosságával szemben meghirdeti a „szív vallásosságát”. „Boldogok a tiszta szívűek” (Mt 5, 8). „Ez a nép ajkával tisztel engem, de a szíve távol van tőlem.” (Mt 15, 8) „Lélekben és igazságban kell imádni az Istent, mert maga az Isten is lélek” (Jn 4, 23).

A Jézus Szíve tiszteletet ajánlják a modern idők legnagyobb pápái: XIII. Leó, aki a századforduló alkalmával az egész emberiséget Jézus Szívének ajánlotta fel, – XI. Pius, aki a „Miserentissimus Redemptor” kezdetű körlevelében foglalkozik behatóan ezzel az ájtatossággal (1928. május 8.). – XII. Pius pápa pedig a „Haurietis aquas” körlevelében megírta a Jézus Szíve tisztelet eddigi legnagyobb szabású hivatalos dokumentumát (1956. május 15.).

Az egyház a II. Vatikáni Zsinat után ráébredt arra, hogy a Jézus Szíve tisztelet lankadása milyen hátrányos a hitéletre. Ezért az olaszországi Pompeiben 1977. szeptemberben 22-től 27-ig Nemzetközi Jézus Szíve Kongresszust tartottak. Az előadók hangsúlyozták, hogy a modern korban is szükség van a Jézus Szíve tisztelet fellendítésére,

hiszen abban a kereszténység lényege oly megkapóan nyer kifejezést. Erről XI. Pius pápa említett körlevelében így szól: „Jézus Szívében találjuk a vallásnak egész lényegét, a tökéletességre vezérlő elvet, amely az Úr Krisztus alapos megismerésére gyorsan elvezeti az elméket. Az Úrnak nagyobb szeretetére és tökéletesebb utánzására hathatósan indítja a lelkeket”. XII. Pius pápa pedig így ír: „A Szent Szív tisztelet, ha sajátos természetét nézzük, a legkimagaslóbb vallási aktus, sőt annyira kell értékelnünk, hogy a kereszténység legteljesebb gyakorlati megvallásának is kell tartanunk.”

2. Most nézzük, melyek a leglényegesebb elemei és tulajdonságai a keresztény vallásnak, és hogyan jutnak ezek kifejezésre Jézus Szíve tiszteletében?

a) A kereszténység elsősorban a megtestesülés titkán alapuló vallás. Központjában Jézus Krisztus alakja áll, aki valóságos Isten és valóságos ember egy személyben. Ha a kereszténységből elveszünk a megtestesülés titkát, megszűnik kereszténység lenni. Akkor beszélhetünk Jézusról, mint „szupersztárról”, Jézusról mint vallási zseniről, vagy az emberi történelem egyik legnagyobb alakjáról, de nem beszélhetünk róla mint a világ Üdvözítőjéről és Megváltójáról.

Az egyház hivatalos imájában, a Jézus Szíve litániában, kristálytisztán jut kifejezésre Jézusnak mind emberi, mind isteni természete. Jézus Szíve emberi szív, mert emberi módon születik, formálódik: „a Szűzanya méhében a Szentlélektől alkotott Szív”; emberi módon „lándzsával átdöfött szívként” hal meg a kereszten. De Jézus Szíve Istennek a Szíve is, mert „az Örök Atya Fiának szíve”, „az Isten Igéjével lényegileg egyesített Szív”, „akiben az istenség egész teljessége lakozik”.

b) A kereszténység továbbá a szeretet vallása, mert „Isten a szeretet” (1 Jn 4, 16), aki tehát „szeretetben él, Istenben él” (uo.). De mi hirdeti legmegrázóbban Isten szeretetét, ha nem éppen Jézus Szíve, aki a legtökéletesebb „Biblia pauperum”. Olyan könyv ez, amely egyetlen tanítást emel ki, egyetlen szóba tömörítve. Abba a szóba, amelyre a világon mindenütt gondolnak, ahol szívet mutatnak, szívet rajzolnak, vagy festenek, és ez a szó: a szeretet. Ez a szív hirdeti, hogy Isten mindent odaadott az embernek és az emberért.

Jézus szeretete egy embernek a szeretete, egy testvérünk szeretete, aki e földön járt, mint mi. Aki megízlelte az emberi érzéseket, a szenvedéseket és szorongásokat, saját szívünknek vágyait, amint a II.

Vatikáni Zsinat mondja: „Ő az Isten Fia, valamiképpen minden emberrel egyesült, amikor testté (emberré) lett. Emberi kézzel dolgozott, emberi értelemmel gondolkodott, emberi akaratral cselekedett és emberi szívvel szeretett”. (Gaudium et spes nr. 22.)

Jézus szeretete az Isten szeretete. A názáreti Jézusban az Isten lett emberré úgy, hogy Isten is maradt. Ki tudná elmondani a szuverén szeretet, az isteni szeretet, az önmagát az áldozatig ajándékozó szeretet nagyszerűségét? Jézusban Isten jósága, irgalmas hatalma szolgálatunkra áll. Minden külső dicsőség vagy hatalmi megnyilvánulás nélkül, mély alázatban és bensőségben . . .

Jézus szeretete egyetemes, mindenkire ráterjed. Befolyásától senki sem mentes, hacsak valaki bűnnel nem zárja ki magát belőle. Isten számára nincsenek idegenek, nincsenek kiváltságosak. **MINDENKI** kedves előtte, aki kinyílik a kegyelem ajándékának és ellene mond a rossznak, megtisztítván magát a bűntől. Jézus Szíve Isten mindenkit üdvözítő akaratának örök és vitathatatlan megnyilvánulása. „Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem a bűnösöket, hogy megtérjenek” (Lk 5, 32) – mondta Jézus. Az Ő Szíve maradt nyomorúságunk menedéke, a megbocsátás biztonsága és minden kegyelem tiszta forrása.

c) Végül a kereszténység a jóvátétel és engesztelés vallása. „A közös engesztelésnek kötelességét az emberek kezdetől fogva elismerték és természetes hajlamból kifolyólag Istent nyilvános áldozatokkal engesztelték. De teremtett erő a bűnök kiengesztelésére nem volt elégséges, ha az emberi természet megváltására az Isten Fia nem vállalkozott volna” – írja XI. Pius: „Miserentissimus Redemptor” kezdetű körlevelében. – Jézus Szívében véres komolysággal áll előttünk ennek az engesztelő áldozatnak megrendítő nagysága. Ő „a vétkeinkért engesztelő áldozat”. Ha ez a Szív viszontszeretetet vár és kér tőlünk, akkor ennek a viszontszeretnek engesztelő szeretetnek kell lennie. Méltán mondja tehát ismét XI. Pius pápa az előbbi körlevelében: „Az engesztelés és jóvátétel szelleme mindig is egyik legfőbb eleme volt az Úr Jézus szentséges Szíve tiszteletének és semmi nem egyezik jobban annak eredetével és természetével.”

Nekünk is oda kell ezért adnunk mindent és Jézus Szívén keresztül neki kell magunkat szentelnünk. Éppen ez a Jézus Szívének való odaadás (consecratio) az ún. „felajánlási ájtatosság” (oblatio) az, amit XII. Pius a „Haurietis” kezdetű körlevelében a legkimagaslóbb vallási aktusnak nevez.

E nagy Jézus Szíve tisztelő pápák nyomdokaiba lépve szeretettel szítsuk fel újból a Jézus Szíve tisztelet már-már hamvadó lángjait. Évről évre nagy fénnel ünnepeljük meg Jézus Szíve ünnepét, amit azt annakidején XI. Pius pápa elrendelte. Végezzük el ezen a napon XIII. Leo pápa imáját, amellyel az emberiséget Jézus Szívének felajánlotta. De végezzük el azt az engesztelő imát is, amit XI. Pius pápa rendelt el erre a napra. Újítsuk meg ezen a napon vagy a rákövetkező vasárnapon az egyházközségek és a családok felajánlását is.

3. A Jézus Szíve tisztelet újbóli felvirágoztatásához szükséges az elsőpénteki engesztelő szentáldozások szorgalmazása is. Kedves paptestvérek, buzdítsák híveiket, hogy gyermekeikkel együtt végezzék el a Nagykilencedet. De az elsőpéntekesek további megtartását is, mert elsősorban ezeknek – a Jézus asztalához rendszeresen járulóknak – szól az eucharisztikus „nagy ígélet”, amit a kafarnaumi beszédben hagyományozott ránk Jézus: „Aki ezt a kenyeret eszi, az örökké él” (Jn 6, 58). Ha az elsőpénteket rendszeresen megtartjuk, akkor a Jézus Szíve tisztelet nemcsak ideig-óráig tartó ünneplés, nemcsak múltó hangulat lesz, hanem egyéniségünket, jellemünket és családjunkat átalakító belső erő sugárzik ki belőle.

4. Ajánljuk fel életünket Jézus Szívének! Engeszteljük őt minden gondolattal, szóval és cselekedettel. Apostolkodjunk a Szent Szív tisztelete érdekében!

Világszenzáció volt, amikor Barnard délafrikai professzor a közel-múltban végrehajtotta az első szívatültetést. Lelki szívatültetésre lenne most nagy szükség! Fogjunk hozzá, kíséreljük meg mi is! Az egyén, a család, a világ mellkasába ültessük át Jézus Szent Szívét, a szeretet lángoló tűzhelyét. Ekkor megszűnne az önzés, megszűnne a gyűlölet és megszűnne az emberiség feje felett Damokles kardjaként fenyegető háborús veszély is. Elsősorban a saját szívünkbe próbáljuk átültetni Jézus Szívét!

ÍGÉRETEK

melyeket az Úr Jézus Szíve
tiszteleinek tett.

1. Megvigasztalom őket szenvedéseikben.
2. Megadom nekik mindazokat a kegyelmeket, amelyekre állapotuk szerint szükségük van.
3. Családjukban békességet szerzek.
4. Biztos menedékük leszek életükben, de főleg haláluk óráján.
5. Minden dolgukat, vállalkozásukat megáldom.
6. A bűnösök Szívemben az irgalom forrására, tengerére találnak.
7. A lanyha lelkek buzgóbbakká válnak.
8. A buzgó lelkek még nagyobb tökéletességre emelkednek.
9. Azoknak, kik a lelkek megmentésén dolgoznak, olyan erőt adok, hogy még a legmegrögzöttebb bűnösöket is megtérítik.
10. Megáldom a házakat, melyekben Szívem képét felfüggesztik és tisztelik.
11. Szívem túlradó irgalmából megígérem neked, hogy Szívemnek mindenható szeretete mindazoknak, akik kilenc egymásutáni hónapon át minden hó első péntekén áldoznak, megadja a végső töredelem kegyelmét: azok nem fognak az én kegyelmemen kívül, sem a nekik szükséges szentségek nélkül meghalni, s az én isteni Szívem biztos menedékük lesz az utolsó pillanatban.
12. Szívembe írom és onnan soha ki nem törölöm azok neveit, akik ezt az ájtatosságot terjesztik.

A SZENTÍRÁSI KÖNYVEK RÖVIDÍTÉSE

Abd	= Abdiás próféta könyve
Ag	= Aggeus próféta könyve
Ám	= Ámosz próféta könyve
ApCsel	= Apostolok Cselekedetei
Bár	= Báruk próféta könyve
Bir	= Bírák könyve
Bölcs	= Bölcsesség könyve
Dán	= Dániel próféta könyve
Ef	= Efezusi levél
Én	= Énekek éneke
Ez	= Ezekiel próféta könyve
Ezd	= Ezdrás könyve I. és II.
Esz	= Eszter könyve
Fil	= Filippieknek írt levél
Filem	= Filemonnak írt levél
Gal	= Galatáknak írt levél
Hab	= Habakuk próféta könyve
Iz	= Izajás próféta könyve
Jak	= Jakab apostol levele
Jd	= Judás apostol levele
Jn	= Szt. János evangéliuma
1 Jn	= Szt. János I. levele
2 Jn	= Szt. János II. levele
3 Jn	= Szt. János III. levele
Jel	= Jelentések könyve
Jer	= Jeremiás próféta könyve
Jo	= Joel próféta könyve
Jób	= Jób könyve
Jón	= Jónás könyve
Józs	= József könyve
Jud	= Judit könyve
Kiv	= Kivonulás (Mózes 2. könyve, Exodus)
1 Kir	= Királyok 1. könyve
2 Kir	= Királyok 2. könyve

Kol	= Kolosszeieknek írt levél
1 Kor	= Korintusiaknak írt 1. levél
2 Kor	= Korintusiaknak írt 2. levél
1 Krón	= Krónikák 1. könyve
2 Krón	= Krónikák 2. könyve
Lev	= Leviták (Mózes III.) könyve
Lk	= Szt. Lukács evangéliuma
1 Mak	= Makkabeusok 1. könyve
2 Mak	= Makkabeusok 2. könyve
Mal	= Malakiás próféta könyve
Mk	= Szt. Márk evangéliuma
Mik	= Mikeás próféta könyve
Mt	= Szt. Máté evangéliuma
M. Törv	= Második Törvénykönyv (Mózes V. könyve)
Náh	= Náhum próféta könyve
Neh	= Nehemiás könyve
Oz	= Ozeás próféta könyve
Péld	= Példabeszédek könyve
Préd	= Prédikátor könyve
1 Pt	= Szt. Péter 1. levele
2 Pt	= Szt. Péter 2. levele
Róm	= Rómaiaknak írt levél
Rut	= Rút könyve
1 Sám	= Sámuel 1. könyve
2 Sám	= Sámuel 2. könyve
Sir	= Sirák-fia könyve
Siralm	= Siralmak könyve
Szám	= Számok (Mózes IV.) könyve
Szof	= Szofoniás próféta könyve
Ter	= Teremtés (Mózes I.) könyve
1 Tesz	= Tesszalonikaiaknak írt 1. levél
2 Tesz	= Tesszalonikaiaknak írt 2. levél
1 Tim	= Timoteushoz írt 1. levél
2 Tim	= Timoteushoz írt 2. levél
Tit	= Titushoz írt levél
Tób	= Tóbiás könyve
Zak	= Zakariás próféta könyve
Zsid	= Zsidókhöz írt levél
Zsolt	= Zsoltárok könyve

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó helyett	5
A háromkötetes mű célkitűzése és módszere	7
Az igehirdetés feladata a mai világban	13
Ars eloquentiae sacrae:	
Az eredményes igehirdetés 10 szabálya	21
Szent Máté apostol és evangéliuma	27
Az egyházi év	29

VASÁRNAPRÓL VASÁRNAPRA

Adventi idő

Advent 1. vasárnapja	35
Advent 2. vasárnapja	39
Advent 3. vasárnapja	45
Advent 4. vasárnapja	50

Karácsonyi idő

Karácsony. Éjféli mise	57
Karácsony. Pásztorok miséje	68
Karácsony. Ünnepi szentmise	71
A Szentcsalád ünnepe	82
Szilveszteri hálaadás	89
Újév. Az Istenanya, Szűz Mária főünnepe	93
Karácsony utáni 2. vasárnap	103
Vízkereszt. Az Úr megjelenése	107
Vízkereszt utáni (Évközi I.) vasárnap	
Urunk megkeresztelkedése	114

Nagyböjti idő

Hamvazószerda	119
Nagyböjt 1. vasárnapja	125
Nagyböjt 2. vasárnapja	133
Nagyböjt 3. vasárnapja	141
Nagyböjt 4. vasárnapja	146

Nagyböjt 5. vasárnapja	152
Virágvasárnap	157
Nagycsütörtök. Olajszentelési mise	162
Nagycsütörtök. Az utolsó vacsora miséje	166
Nagypéntek	174

Húsvéti idő

A húsvét éjszakájának megünneplése: Nagyszombat	183
Vigília mise	187
Húsvétvasárnap	191
Húsvéthétfő	199
Húsvét után 2. vasárnap	203
Húsvét után 3. vasárnap	209
Húsvét után 4. vasárnap	214
Húsvét után 5. vasárnap	219
Húsvét után 6. vasárnap	223
Húsvét után 7. vasárnap	232
Pünkösd	235
Pünkösdhétfő	243

Évközi idő

Évközi 1. vasárnap (Kr. keresztségének ünnepe, lásd I14. old.)	
Évközi 2. vasárnap	251
Évközi 3. vasárnap	257
Évközi 4. vasárnap	262
Évközi 5. vasárnap	268
Évközi 6. vasárnap	273
Évközi 7. vasárnap	277
Évközi 8. vasárnap	282
Évközi 9. vasárnap	289
Évközi 10. vasárnap	293
Évközi 11. vasárnap	298
Évközi 12. vasárnap	303
Évközi 13. vasárnap	308
Évközi 14. vasárnap	315
Évközi 15. vasárnap	319
Évközi 16. vasárnap	327
Évközi 17. vasárnap	335
Évközi 18. vasárnap	342

Évközi 19. vasárnap	348
Évközi 20. vasárnap	354
Évközi 21. vasárnap	368
Évközi 22. vasárnap	377
Évközi 23. vasárnap	382
Évközi 24. vasárnap	387
Évközi 25. vasárnap	392
Évközi 26. vasárnap	400
Évközi 27. vasárnap	408
Évközi 28. vasárnap	415
Évközi 29. vasárnap	425
Évközi 30. vasárnap	432
Évközi 31. vasárnap	442
Évközi 32. vasárnap	450
Évközi 33. vasárnap	457
Évközi 34. vasárnap	463

AZ ÚR JÉZUS ÜNNEPEI

Krisztus Urunk mennybemenetele. Áldozócsütörtök	473
Szentháromság vasárnap (Pünkösöd utáni vasárnap)	481
Úrnapja (Szentháromság vas. utáni csütörtök vagy vasárnap)	487
Jézus Szíve ünnepe. (Pünkösöd utáni 2. péntek)	507

*

A szentírási könyvek rövidítése	524
Tartalomjegyzék	526

ISBN 963 360 360 9

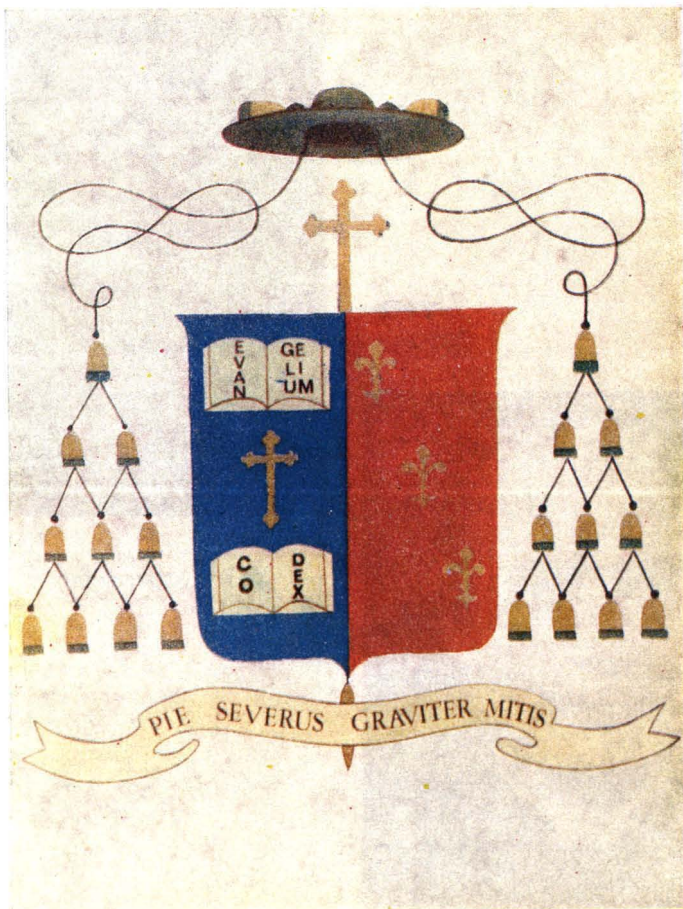
A KIADÁSÉRT FELEL: DR. ÁKOS GÉZA IGAZGATÓ

84/1868 Franklin Nyomda, Budapest
 Felelős vezető: Mátyás Miklós igazgató

KÉPMELLÉKLET

BÁNK JÓZSEF VÁCI ÉRSEK-PÜSPÖK CÍMERE

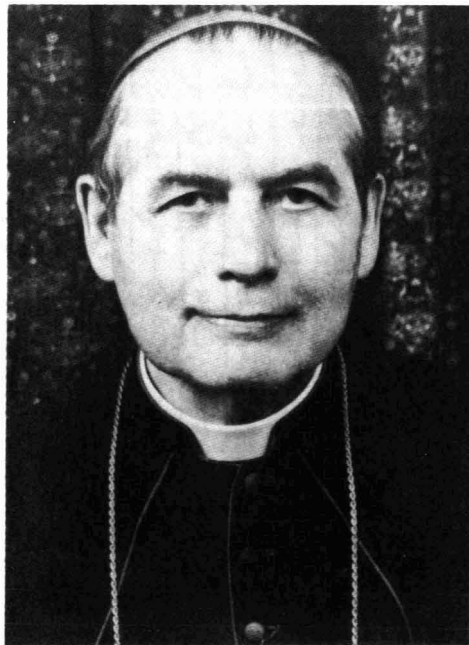
Jelmondata: **Pie severus – graviter mitis** = Szelidséggel párosult határozottság.

HÚSZ ÉV A PÜSPÖKI SZOLGÁLATBAN

1964
(LERNER FOTÓ)

1984
(LERNER FOTÓ)

Bán János

Cherout is igemak tartom Jöth Jöhamér-
nak e kiváló eszteleni hitáronalnak, a
kémbsi veipordini purópkunk megállá-
pítisát. Kell tudás is a seutkerésker,
Kiférési ráyesség és előadói kétség is,
de munderen felül tángolót is
egnek megvállara. A főbered mindis
hitvallás, keménykedél arról, hogy alyjire
el jöhen a rónak lelkeben is me nyire
farfa át annak egyor gondolati, exelme
és akarati világot.

